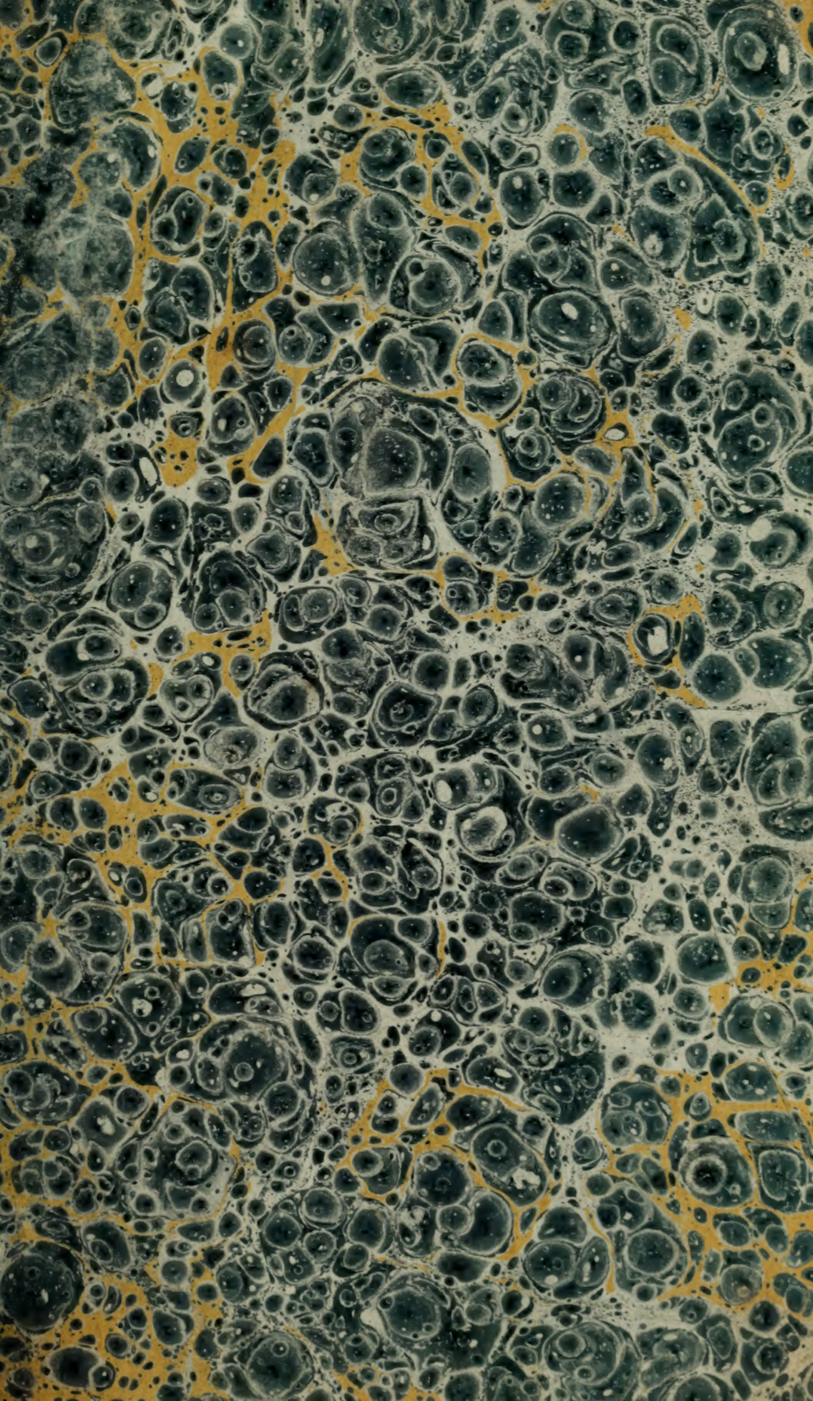

A PARIS,

DE L'IMPRIMERIE DE CRAPELET.

RUE DE VAUGIRARD, N° 9.

1824.

Cet ouvrage se trouve aussi :

CHEZ FIRMIN DIDOT, PÈRE ET FILS,

IMPRIMEURS-LIBRAIRES, RUE JACOB, N° 24.

INDICES
CICERONIANI,

POST J. A. ERNESTIUM,

NOVA CURA COMPOSITI ET AUCTI

A JOS.-VICT. LE CLERC,

AUCTORE EDITIONIS CICERONIANÆ

CUM INTERPRETATIONE GALLICA,

1821—1824.

PARISIIS,

APUD LEFÈVRE, BIBLIOPOLAM,

VIA DICTA DE L'ÉPERON, N° 6.

M. DCCC. XXIV.

EDITORIS PRÆFATIO.

Quinquaginta anni fere sunt, ex quo vir doctus, etsi optime de aliis veteribus litteris, præcipue tamen de Ciceronis scriptis et quasi unice meritus, *J. Aug.* Ernesti, Tennstadiensis, Indices in omnia magni oratoris monumenta jam olim inchoatos a se, anno primum CIↃ IↃCC XXXIX in lucem datos, et nimis longe arcessito, qui mos aliquando eruditorum fuit, insignitos titulo, *Clavem* nempe *Ciceronianam*, quarta vice recognovit et edidit. Opus diffusum, varium, grave, perpolitum expletumque tanto intervallo, purgaverat ille quidem multis erroribus, et novis copiis paullatim auxerat; innumera vero, vel falsa et inter se pugnantia, vel manca et incondita, quum nimia in edendo festinatione abreptus, tum grandiori fessus ætate, reliquerat: quæ, mirum! exinde omnes in republica litterata editiones incredibili fide repræsentarunt et propagarunt, nulla habita optimi viri, cujus nomen præferebant, aut ipsius Ciceronis reverentia. Nunc ego, quod onus in Anglia Italiave doctorum nemo, nemo etiam in Germania tanquam munus hereditarium sustinuit, in me solus recepi.

Id enim officii arbitratus sum, fateor, mihi potissimum incumbere, qui jam quartum annum, non ita breve humanæ vitæ spatium, et vix uni studio addici solitum, Ciceroni assiduam operam dem, et primus omnium post fragmenta illa nova, singulari felicitate apud Italos reperta, editionem exhibeam inauditis adhuc reliquiis ditatam, et, quantum nunc licet, absolutam.

Ergo, ut ordinem hujus voluminis sequar, et jam primo ostendam loco, quid ad Indicem legum præstiterim: addere opus fuit e fragmentis recens evulgatis, quum multa alia, tum legem *Aterniam Tarpeiam*, *Juliam Papiriam*, tres *Valerias* novas; imo ex olim editis scriptis, *Serviliam* ipsam Rulli, quam omnes, licet non semel ad notata de hac lege provocarent, tamen omiserant.

Nonnulla quoque, et in iis quædam alicujus momenti, Indici geographico adjecta sunt: quanquam satis accuratas, ut in hac simplicitate, interpretis illius explanationes fere ubique servavi. Sed quod is non fecerat, in nominibus minus notis aut obviis, locum unum alterumve Ciceronis afferre opportunum putavi; in notissimis atque usitatissimis, supersedi.

Multo plura, in Indice historico, non tantum e novis

scriptis addenda, sed e priscis corrigenda erant : in quo quam sæpe, quam graviter, quam contra ipsius Ciceronis fidem Ernestius peccaverit, vix dicere auderem, nisi exstarent paginæ, nuperrime etiam tota Europa typis renovatæ, ubi, ne omnia persequar, confuderat *Africanum* minorem cum majore; *Alcmæonem* Amphiarai, cum philosopho; *L. Tullium*, legatum Ciceronis proconsulis in Cilicia, cum ejusdem fratre patrueli, quem is secum habuit, quum in Verrem inquireret, etc. Simili confusione laborabat in *P.* et *L. Murena*, et sæpius in *Pisonibus*, in *Pompeiis*, in *Varronibus*, in *Dionysiis* tyrannis. Interdum etiam unum hominem duobus nominibus indicarat, altero vero, falso altero, ut *C. Avianum*, qui alibi erat *Gavianus*, etc. Permixta hæc, quoad fieri potuit, explicata sunt.

Sed nihil in retractando opere ac refingendo, ut Græca, et nonnulla alia sileam, pertinaciorem industriam flagitavit, quam Index ille latinitatis, quem Ernestius primum ex vett. edd. multo ante concinnavit, quam proprio Marte novam dedisset, et post negligentius relegisse videtur, et interpolasse : unde plurima passim verba erant, quæ ipse deinceps ex edd. suis exsulare jussit; plurimæ autem interpretationes, quas damnavit. Longum esset has recensere; verba vero quis nunc habere ut genuina nos sinat, *ea*, sensu eodem, quo *propterea; collimare*, et alia monstra, quæ omnes ubique editores *Clavis* Ernestianæ sic oscitanter admittunt, ut nulla animadversione, aut censoria nota legentes erroris admoneant? Multa igitur hic, novis grammaticorum decretis, ex albo Latinitatis exclusa; sed multa quoque, atque etiam plura, nunc primum, post tot litteras e codd. palimpsestorum tenebris erutas, in ordinem recipienda fuisse, doctis viris non sine quadam gratulatione denuntio. Incredibile enim est, quanta ex illo tam diu inexplorato fundo locutionum messis efflorescat, quibus dehinc locupletandi sint linguæ thesauri, et quot vocabula prodeant, vel his scriptis nondum ante nos addita, ut *arvus*, aut *arbustus* ager; *conventitium*, *curiatim*, *decessor*, *dissepire*, *gurgulio*, *intermenstruum* tempus, *incommutabilis, rebellio,* etc., vel prorsus nova, et Latio nostro nunquam audita, ut *dodrantariæ* tabulæ, *famata* causa, etc.; quæ qui in Indicibus Ciceronianis hodie negligeret, nemo eum recte judicantium excusatum haberet.

Quid plura dicam? piget enim referre, quo fastidio ordinem *alphabeticum*, quem vocant, plerumque perturbatum, ad severiorem normam commodioremque usum redegerim. Sed, nugarum istarum etiam non habita ratione, nulla prope in diversissimis totius voluminis partibus abiit pagina, quin secum aliquid auferret a me vel diligentius emendati, vel fusius explicati, vel omnino novi.

Si quis vero hæc majora putet, quam meæ unius vires ferant,

is ne nescius sit volo, nequaquam me hanc salebris horridam viam ingressum esse omnibus auxiliis destitutum. Multi enim in Germania post Ernestium, dum hoc, vel illud Ciceronis opus edunt, curam non contemnendam studiumque posuerunt in erroribus popularis sui redarguendis et corrigendis. Quantum igitur in emendationes præsertim contulerint *J. C. F. Wetzel*, *Fr. Schütz*, alii; in accessiones autem *Ang. Mai* et *B. G. Niebuhr*, immemoris esset prætermittere; imprudentis et parum callidi, non virorum talium testimonio fulcire hanc meam, quantula est, auctoritatem.

Magnus quidem in his perficiendis impensus labor, et diuturnæ vigiliæ; quoniam vero semper aliquid mancum excidit nostræ infirmitati, multo magis in tanta mole verborum et rerum, precor doctos viros, per Ciceronem ipsum nostrum, ut bona cum venia hic errata corrigant, omissa suppleant. Nonnihil feci; neque tamen nihil post futuris faciendum relinquo.

Unum quod restat, ut moneam, quidquid in his Indicibus aut additum a me, aut, quod certe volui, in melius mutatum, asterisco notatum est.

Scr. Parisiis, kal. sept. CIϽ IϽCCC XXIV.

J. V. L.

EXPLICATIO SIGNORUM.

In indicibus digerendis commoditas postulavit, ut per omnia Ciceronis opera quibusdam uteremur notis, quæ ordine hæ sunt : ubi duo sunt numeri, primo signatur liber, secundo caput Gruterianæ distinctionis. — Asteriscus * indicat opera nunc primum novis aucta fragmentis, vel omnino nova.

RHETORICA.

Her. i, 1.	ad Herennium liber primus, caput primum.
Her. ii, 1.	ad Herennium liber secundus, caput primum.
Her. iii, 1.	ad Herennium liber tertius, caput primum.
Her. iv, 1.	ad Herennium liber quartus, caput primum.
Inv. i, 1.	de Inventione liber primus, caput primum.
Inv. ii, 1.	de Inventione liber secundus, caput primum.
Or. i, 1.	de Oratore liber primus, caput primum.
Or. ii, 1.	de Oratore liber secundus, caput primum.
Or. iii, 1.	de Oratore liber tertius, caput primum.
Brut.	Brutus, sive dialogus de Claris Oratoribus.
Or. cum uno numero.	Orator, ad M. Brutum.
Top.	Topica, ad C. Trebatium.
Partit.	de Partitione Oratoria dialogus.
Opt. gen. or.	Fragm. de Optimo genere oratorum.

ORATIONES.

Quint.	Oratio pro P. Quintio.
Rosc. Amer.	— pro S. Roscio Amerino.
Rosc. Com.	— pro Q. Roscio Comœdo.
Div. cum uno numero.	Divinatio in Q. Cæcilium : s. Cæcil.
Act. i in Verr. 1.	Actio prima in Verrem, caput primum.
Verr. i, 1.	Actionis secundæ in Verrem lib. primus, cap. primum.
Verr. ii, 1.	— — — — — — lib. secund., cap. primum.
Verr. iii, 1.	— — — — — — lib. tertius, cap. primum.
Verr. iv, 1.	— — — — — — lib. quartus, cap. primum.
Verr. v, 1.	— — — — — — lib. quintus, cap. primum.
Cæcin.	Oratio pro A. Cæcina.
* Font.	— — pro M.' Fonteio,
Manil.	— — pro lege Manilia.
Cluent.	— — pro A. Cluentio.
Agr. i, 1.	Agraria prima in Rullum, cap. primum.
Agr. ii, 1.	Agraria secunda in Rullum, cap. primum.
Agr. iii, 1.	Agraria tertia in Rullum, cap. primum.
* C. Rab., s. Rab. perd.	Oratio pro C. Rabirio, perduellionis reo.
Cat. i, 1.	Oratio prima in Catilinam, cap. primum.
Cat. ii, 1.	— — secunda in Catilinam, cap. primum.
Cat. iii, 1.	— — tertia in Catilinam, cap. primum.
Cat. iv, 1.	— — quarta in Catilinam, cap. primum.
Muren.	Oratio pro L. Murena.
* Flacc.	— — pro L. Flacco.
Sull.	— — pro P. Sulla.
Arch.	— — pro P. Licinio Archia.
Sen. p. Red.	— — in Senatu, post reditum.
Quir. p. Red.	— — ad Quirites, post reditum.
Dom.	— — pro Domo.
Ar. Resp.	— — de Aruspicum responsis.
Planc.	— — pro Cn. Plancio.

ORATIONES.	Sext.	Oratio pro P. Sextio.
	Vat.	— — in Vatinium.
	Cœl.	— — pro M. Cœlio.
	Prov. Cons.	— — de Provinciis consularibus.
	Balb.	— — pro L. Cornelio Balbo.
	Pis.	— — in L. Calp. Pisonem.
	Rab. Post.	— — pro C. Rabirio Postumo.
	Mil.	— — pro T. Annio Milone.
	Marcell.	— — pro M. Marcello.
	Ligar.	— — pro Q. Ligario.
	Dejot.	— — pro rege Dejotaro.
	Phil. i, 1.	in M. Antonium Philippica prima, cap. primum.
	Phil. ii, 1.	— — — Philippica secunda, cap. primum.
	Phil. iii, 1.	— — — Philippica tertia, cap. primum.
	Phil. iv, 1.	— — — Philippica quarta, cap. primum.
	Phil. v, 1.	— — — Philippica quinta, cap. primum.
	Phil. vi, 1.	— — — Philippica sexta, cap. primum.
	Phil. vii, 1.	— — — Philippica septima, cap. primum.
	Phil. viii, 1.	— — — Philippica octava, cap. primum.
	Phil. ix, 1.	— — — Philippica nona, cap. primum.
	Phil. x, 1.	— — — Philippica decima, cap. primum.
	Phil. xi, 1.	— — — Philippica undecima, cap. primum.
	Phil. xii, 1.	— — — Philippica duodecima, cap. primum.
	Phil. xiii, 1.	— — — Philippica tertiadecima, cap. prim.
	Phil. xiv, 1.	— — — Philippica quartadecima, cap. prim.
EPISTOLÆ.	ad Div. i, 1.	Liber primus epistolarum, quæ vulgo *ad Familiares* dicuntur; epistola prima.
	ad Div. ii, 1.	Liber secundus, epistola prima; et sic. ad XVI.
	Att. i, 1,	Liber primus epistolarum ad Atticum, epistola prima.
	Att. ii, 1.	Liber secundus, epistola prima; et sic ad XVI.
	Q. fr. i, 1.	Liber primus epistolarum ad Quintum fratrem, epistola prima.
	Q. fr. ii, 1.	Liber secundus, epistola prima.
	Q. fr. iii, 1.	Liber tertius, epistola prima.
	Brut. ep. 1.	Liber epistolarum ad Brutum, epistola prima.
PHILOSOPHICA.	Acad. i, 1.	Academicorum liber primus, caput primum.
	Acad. ii, 1.	Academicorum liber secundus, caput primum.
	Fin. i, 1.	Liber primus de Finibus, caput primum.
	Fin. ii, 1.	Liber secundus de Finibus, cap. primum.
	Fin. iii, 1.	Liber tertius, cap. primum.
	Fin. iv, 1.	Liber quartus, cap. primum.
	Fin. v, 1.	Liber quintus, cap. primum.
	Tusc. i, 1.	Liber primus Tusculanarum quæstionum, cap. prim.
	Tusc. ii, 1.	Liber secundus, cap. primum.
	Tusc. iii, 1.	Liber tertius, cap. primum.
	Tusc. iv, 1.	Liber quartus, cap. primum.
	Tusc. v, 1.	Liber quintus, cap. primum.
	Nat. D. i, 1.	Liber primus de Natura deorum, caput primum.
	Nat. D. ii, 1.	Liber secundus, cap. primum.
	Nat. D. iii, 1.	Liber tertius, cap. primum.
	Div. i, 1.	Liber primus de Divinatione, caput primum.
	Div. ii, 1.	Liber secundus, cap. primum.
	Fat. 1.	De Fato, caput primum.
	* de Rep. i, 1.	Liber primus de Republica, caput primum.
	* de Rep. ii, 1.	Liber secundus, cap. primum.
	* de Rep. iii, 1.	Liber tertius, cap. primum.
	* de Rep. iv, 1.	Liber quartus, cap. primum.
	* de Rep. v, 1.	Liber quintus, cap. primum.

PHILOSOPHICA.	de Rep. vi, 1.	Liber sextus, cap. primum.
	Leg. i, 1.	Liber primus de Legibus, caput primum.
	Leg. ii, 1.	Liber secundus, cap. primum.
	Leg. iii, 1.	Liber tertius, cap. primum.
	Off. i, 1.	Liber primus de Officiis, caput primum.
	Off. ii, 1.	Liber secundus, cap. primum.
	Off. iii, 1.	Liber tertius, cap. primum.
	Sen. 1.	de Senectute, caput primum.
	Amic., *vel* Læl. 1.	de Amicitia, caput primum.
	Parad. i, 1.	Paradoxon primum, caput primum.
	Univ.	Timæus, seu de Universo.
	Petit. C.	Q. Cic. de Petitione Consulatus.
FRAGMENTA.	* Or. pr. Tull.	Oratio pro M. Tullio.
	Or. pr. Varen.	— — pro L. Vareno.
	Or. pr. Opp.	— — pro P. Oppio.
	Or. pr. Fundan.	— — pro M. Fundanio.
	Or. pr. Cornel. i.	— — pro C. Cornelio, actio prima.
	Or. pr. Cornel. ii.	— — pro C. Cornelio, actio secunda.
	Tog. Cand.	— — in Toga candida.
	Or. pr. Gall.	— — pro Q. Gallio.
	* in Clod. et Cur.	— — in P. Clodium et Curionem.
	* de reg. Alex.	— — de rege Alexandrino.
	Or. pr. Vat.	— — pro P. Vatinio.
	* Or. pr. Scaur.	— — pro M. Æmilio Scauro.
	* de ære alien. Mil.	— — de ære alieno Milonis.
	Epist. ad Titin.	Epistola ad M. Titinium.
	Epist. ad C. Nep.	Epistolæ ad Cornelium Nepotem.
	Epist. ad Paus.	— — — ad C. Pansam.
	Epist. ad Hirt.	— — — ad A. Hirtium.
	Epist. ad Brut.	— — — ad M. Brutum.
	Hortens.	Hortensius, sive de Philosophia.
	Academic. fragm.	Academicorum ad Varronem fragmenta.
	Fragm. lib. incert.	Fragmenta ex libris incertis.
	Arat.	Ex Arato Phænomena.

INDEX LEGUM,

QUARUM

IN CICERONIS LIBRIS

NOMINATIM MENTIO FIT.

Lex proprie nihil aliud est, *nisi formula quædam verborum*, a Græco λέγειν. Nam quis credat, esse a *ligando*, aut, ut Cicero existimat, de Leg. i, 6, a *legendo?* Eaque significatio in multis loquendi formis permansit. *Lex carminis* est formula, modus edicti, Liv. i, 26. Nam *carminis* verbum, quod ipsum pro formula verborum dicitur, v. c. pro Muren. c. 12, h. l. est ipsum regis edictum; *legis* adjectum verbum significat formulam modumque verborum: ut in musicis *lex carminis* est modus. Si *lex* esset h. l. edictum, *legis carmen* dicendum erat, non *lex carminis* *Leges Manilianæ venalium vendendorum*, de Orat. i, 58, quid sunt, nisi formulæ a JCto conceptæ, quibus uti in emendis vendendisque rebus liceret? *Lex pactionis*, vel *fœderis*, vel *jurisjurandi* porro, quæ dicitur, est formula verborum, quibus concepta pactio est, aut fœdus, aut jusjurandum. *Lex censoria* in Verrinis, i, 51, 55, nihil aliud est, nisi *formula locationis*, ex qua manceps, s. redemtor ædis, exstruere et tradere ædem debebat (vid. *Leges censoriæ*); unde et *leges antiquarum ædium* ap. Plin., H. N. xxxvi, 23, antiquæ locandarum ædium formulæ. Ipsa deinde *lex Verris*, l. c. c. 55 init., erat formula, quæ continebat modum conditionesque, quibus locari columnas volebat; unde *lex* pro *conditione* dicitur. Hoc quum non satis intelligeret Hotomannus, perperam scripsit ad orat. de Prov. Cons. c. 51: *Lex apud JCtos sæpe pro pactione usurpatur. Lex mancipii*, de Or. i, 39, est formula venditionis. Quum ergo *lex fertur* a magistratu ad populum, quæ et *rogatio* dicitur, non fit, quod putant, qui interpretantur, *porter une loi;* sed formula proponitur populo, qua res aliqua juberi possit: quam quum approbat populus, *lex jubetur;* quum rejicitur, *antiquatur lex*. Hujusmodi formulam nostri vocare possunt *proposition de loi*. Nam populus rogatur, *velitne, jubeatne*, etc. aut, *ut velit, jubeat*. Leges omnes, quæ ad jus civile aut publicum pertinent, dici possunt *propositions de lois:* in quibus autem de singulis rebus aut hominibus constituitur, tanquam *lex de Cicerone revocando*, ad Att. iv, 1; *lex Manilia*, qua suasit populo Manilius, ut Pompeium bello Mithridatico præficeret; eæ potius videntur esse, *propositions d'ordonnances ou de décrets*. Nam edictum, quo reges nostri v. c. imperatorem belli constituunt, non appellatur *loi*. Oratio ergo Ciceronis *pro lege Manilia* non est proprie defensio aut suasio *de la loi Manilia*, uti vulgo interpretantur, sed defensio *de la proposition de Manilius*, de Pompeio imperatore constituendo. Contra *lex Domitia* est *une proposition de loi*, quia est juris publici. Quum autem *legem ferre centuriatam curiatamque* dicunt Latini, nihil aliud dicunt, nisi, e formula solemni interrogare populum, quem velit magistratum creare? velitne alicui rei militaris administrationem committere, necne? velit (in lege curiata) adoptionis facultatem dare, etc. in quibus nullo modo vocabulum nos-

trum *loi* locum habet. Jam quia, quæ his legibus rogabantur, quum a populo jussa essent, tenebant populum, propterea factum est, ut *lex* diceretur deinde, *quidquid tenet populum*. Et hoc est nostro sensu. Illud etiam attinet dicere, quum imperatores romani, aut reges de jure civili publicoque constituunt, non leges proprie dici, sed *edicta*, *constitutiones*, ut e libris Juris Civilis, Codice Theodosiano, etc. intelligi potest; quum autem alicui concedunt aliquid muneris vel beneficii, eam *legem* appellari posse. V. c., pro vulgari, *ex privilegio Cæs. Majestatis*, *aut Regis*, dicetur Latine, *ex lege Cæsarea*, *Regia*, aut, *quam dixit Cæsar*, *vel Rex*. Nam quod, auctore Pomponio, aiunt *legem* esse patricii magistratus tantum, plebeiorum, i. e. tribunorum, *plebiscita*, id usus omnis antiquitatis refellit, quæ de utrisque promiscue legem dixit; præsertim posteaquam ea, quæ plebs jussisset (plebiscita), omnes Quirites tenere cœpere, eamdemque adeo vim habuere cum legibus, quas magistratus patricius comitiis centuriatis pertulisset. Hæc præfari placuit, quod intelleximus usu, nostris hominibus hæc vulgo satis nota non esse, neque in lexicis vidimus satis distincte tradi. Sequitur deinceps ipsarum Legum commemoratio.

Acilia, lata a Manio Acilio Glabrione tribuno plebis, ejus patre, qui in causa Verrina, A. U. DCLXXXIII, quæsitor fuit, Act. i in Verrem, c. 17, et cos. A. U. DCLXXXVI. Fuit *de pecuniis repetundis*, qua licuit, semel dicta causa, condemnare reum, aut absolvere, nisi ampliarent judices, in Verr. i, 9. Ceterum in hoc loco hæsit Hotomannus, Obs. i, 14, qui negat, *Aciliam* hic locum habere; in cujus rationibus refellendis longus est Grævius ad l. c. Omnis Hotomanni disputatio hoc uno concidet, si probare poterimus doctis, falsum esse, quod vulgo omnes sumunt, *Aciliam* esse posteriorem *Servilia*: quæ opinio negotium nobis in loco illo facessat necesse est. Nam paraphrasis Græviana non tribuit sententiam facilem et naturalem. Duas leges commemorat Cicero, *Aciliam* et *Serviliam*, cujus caput de comperendinatione in *Corneliam* translatum erat, quod acerbiora judicia efficeret; quod sane non fecisset, si acerbius esset, semel dicta causa, pronuntiare. Acerbitas autem legum, uti constare poterat Grævio, non solum posita est in pœnis, sed etiam in forma judicii, qua arctius constringitur reus; quod ex multis legibus intelligi potest, in quibus sola forma judicii mutata est, et severior constituta. Jam, pergit Cicero, *utram putas molliorem?* quod ita intelligatur necesse est, *Aciliamne putas, an Serviliam molliorem?* Neque enim de alia dixerat. Ex quo illud quoque cogitur, ut pronomina, *illam*, *illa*, *hac*, ad has duas leges referantur. *Illa* ergo quum ad *Aciliam* pertineat, *hac* ad *Serviliam* referatur necesse est, non ad *Corneliam*, nisi, quatenus hoc caput commune habuit cum *Servilia*. Jam Cicero statim post *utram* dicit: *opinor illam veterem*. Sed hanc veterem paullo post appellat *mitiorem*; quod qua formam judicii in Aciliam convenit. Item, sumto hoc, *illam veterem* molliorem esse, subjungit: *Atqui ego tibi illam Aciliam restituo*, ut non sit, quod conquerare. Manifestum est, *illam veterem*, et *illam Aciliam* eamdem esse. Nam quod Grævius per *veterem* aliam superiorem *Servilia* et *Acilia* intelligi putat, non vero simile est. Dicit enim *illam* veterem: pronomen *illam* necessario ad aliquid, de quo jam dictum, pertinet. Sed de nulla alia dictum, nisi de *Acilia*, ad quam referri possit. Hæc explicatio ex regulis grammatices et naturali verborum consecutione ita certa mihi videtur, ut nemo dubitare possit. Itaque vel ex hoc mihi videtur confici, *Aciliam* esse *Servilia* priorem. *Aciliæ* legi nemo horum, quos consului de hac lege scriptores, annum certum tribuit. Unde igitur constat, *Servilia* posteriorem? Nec tempus, nec ratio repugnat, quo minus *Acilia* prior *Servilia* sit. Ipsa autem forma judicii, quæ acerbior est in *Servilia*, vero simile etiam facit. Lex *Servilia* lata est A. U. DCLIII. v. in *Servilia Lex*. Filius Acilii ejus, qui hanc legem tulit, consul fuit A. U. DCLXXXVI. Tum temporis ad minimum quadraginta et tres annos natus erat. Inter hunc

consulatum ergo et annum legis *Serviliæ* interjecti sunt anni omnino xxxii. Quid impedit, quo minus Acilius pater ante hoc tempus trib. pl. esset? Nam tribunitiam hanc legem esse, non dubitant, quod sciam. Quod Cicero, Act. i in Verr., c. 17, ex ea lege, dicit, severissimis judicibus usum populum, ipsamque legem *severissimam* appellat Asconius: fuit severa, quando severitatem *Calpurniæ* et *Juniæ* auxit. Sed quod hanc rationem addit Asconius, *ut qua ne comperendinari quidem liceret reum:* nonne potuit accidere Asconio, quod multis grammaticis accidisse docti sciunt, atque etiam Asconio (v. *Leges sacratæ*), ut in rationibus reddendis aliquando aberraret a vero? et æquumne est, propter hanc explicationem Asconii, vim facere legibus grammatices in explicando loco Ciceroniano? quem locum, nisi tenebras offunderet locus Asconii, omnes ita interpretarentur, ut, semel causa dicta, pronuntiari posse, mitius sit comperendinatu, atque ut adeo ipsa *Acilia* mitior sit, quam *Servilia;* quando in omnibus aliis legibus comperendinatio majus reo periculum creat. Cicero, ut hoc etiam addam, non dicit: *ereptum esse lege Acilia comperendinatum*, ac necessario, primum causa dicta, pronuntiatum esse, non licuisse ampliare; sed primum causa dicta, *licuisse* pronuntiare. Quod si post *Serviliam Acilia* lata esset, et severitatis causa comperendinatus ademtus reis, dicendum fuisset necessario, *oportebat* primum dicta causa pronuntiari. Ceterum juventutis causa illud monendum etiam est, quod in Lexico Fabri dicitur lex *Acilia* esse eadem, quæ *Aquillia*, de qua apud Cic. de Off. iii, 14, id falsum esse; neque *Acilii* iidem, qui *Aquillii*.

Acilia Calpurnia. vid. *Calpurnia Acilia*.

Acilia Didia, pro Sext. c. 64. Nunquam cum Didio Acilius consul fuit, sed Cæcilius. Itaque docti viri ibi legendum recte censent, *Cæciliam Didiam*. Nam leges *Ælia*, *Junia*, *Licinia, Cæcilia, Didia*, fuere de comitiis habendis et legum ferendarum modo. Itaque sæpe apud Ciceronem junguntur. Vid. v. c. ad Att. ii, 9; et sic hoc loco junguntur *Cæcilia*, *Didia*, *Licinia*, *Junia*.

* Æbutia, lata est ab Æbutio, incertum quo, et quo tempore. Cavit, ne quis sibimet ipsi, aut collegis potestatem, aut curationem ferret. Ejus mentio in Agraria ii, 8. Pighius, ex A. Gellio, xvi, 10, latam putat a C. et T. AEbutiis, tribun. pl. A. U. dxx.

AElia, ab auctore Q. AElio consule, A. U. C. dlxxxvi, *de comitiis*, ad tribunorum seditiosas legum lationes coercendas comparata. Pighius autem tribunitiam putat, A. U. dxcvi latam; quod per locum orationis in Pison. credi non potest. Ea cautum est, ut, quoties comitia essent, 1) *de cœlo servare liceret;* 2) *obnuntiare liceret*, *obnuntiationique cedere necesse esset;* 3) *intercedere magistratus pares et tribuni possent:* ut intelligitur ex or. pro Sext. c. 15, et de Prov. Cons. c. 19. Ejus mentio porro pro Sext. c. 53; Red. in Sen. c. 5; Ar. resp. 27; Vat. 9; Pis. 4; ad Att. ii, 9. Eam, in Pison. 4, centum annis ante Pisonis et Gabinii consulatum latam ait Cicero: quod etsi non ad litteram accipiendum, tamen non multo longius tempus intercessisse clarum est; idque convenit satis cum anno, quem nos posuimus. Nam locus ad Att. i, 16, ubi Lurco cum lege AElia inisse magistratum dicitur, haud dubie corruptus est. Sed de primis duobus legis capitibus aliquid monendum. Primo, hæc lex tantum ad comitia legibus ferendis pertinet. Nam in comitiis magistratibus creandis non licet servare de cœlo, nisi quis ante ostenderit, se servaturum, ut e Philippica secunda constat. Deinde *servare de cœlo*, ut mea fert opinio, non ad omne auspiciorum genus pertinet, sed ad unum certum. Jove fulgente non possunt fieri comitia. Itaque *servare de cœlo*, est *cœlum contemplari, si qua parte fulgur exsistat, aut tonitru*. Quum consul in auspicio est, v. c. nocte, quæ est ante diem, qua procedit, non dicitur *de cœlo servare*, sed *auspicari;* neque de ullo auspicii genere invenies, nisi de hoc uno, dici, *servare de cœlo*. Jam, quia, qui servabat de cœlo, ostendebat, se velle impedire comitia, et quia, si vellet, poterat, nuntiato sive vero, sive ficto auspicio:

eo ipso comitia tollebantur, quod quis, de cœlo se servare, aut servaturum, dicebat. Itaque nunquam servatum de cœlo, quin comitia tollerentur. Cic. in Vatin. c. 7, *Num quem post urbem conditam scis tribunum pl. egisse cum plebe, quum constaret servatum esse de cœlo?* Phil. ii, 32, *Quisquamne divinare potest, quid vitii in auspiciis futurum sit, nisi quis de cœlo servare constituit?* Nam qui hoc constituit, eo animo facit, ut impediat comitia, unde facilis divinatio. Cf. p. Dom. 15. Hæc confirmantur egregio loco Dionis Cass. l. xxxviii, p. 66 extr. (ed. Reimar. p. 160 init.), de lege a Clodio lata, qua solutus est a lege Ælia. Porro *servare de cœlo* est magistratuum, et, si magistratus jubeat, augurum: unde male nonnulli primum caput legis Æliæ sic concipiunt, *ut augures de cœlo servarent.* Itaque et tribunus pl. Sextius de cœlo servasse traditur, Sext. 36. Augures porro *nuntiare* vitium auspiciorum possunt magistratui, sed non *obnuntiare*, h. e. dicere *alio die*: hoc est magistratibus proprium. Phil. ii, 32.

Ælia Sentia, Topic. c. 2, jubet *assiduo vindicem assiduum esse*, h. e. locupletem locupleti, ex interpretatione Ælii. *Lex Ælia Sentia* de manumissionibus satis nota est JCtis; sed ea est consulum A. U. dcclv, adeoque post mortem Ciceronis, tempore Augusti, lata. Porro, consules Ælium et Sentium quemdam simul, ante Topica scripta, fuisse, aut prætores, aut tribb. pl. (nam et a duobus tribb. pl. leges nominari, lex Carbonis et Silvani docet), non reperimus. Itaque quum a melioribus codd. nomen hujus legis absit, eaque lex, quæ assiduo jubet assiduum vindicem esse, sit e xii Tabb. petita, hoc legis nomen non potest esse a Cicerone. Corruptioni locum dedit nomen Ælii, quod statim subjicitur. Nam quod Norisius, Cen. Pis. Diss. iii, 9, *Sentiam* esse putat a librario, *Æliam* esse jus Ælianum; quod valde placebat Heineccio: id probari propterea non potest, quia lex commemorata est lex, quæ proprie dicitur e xii Tabulis. J. Cannegieterus, de Notis, p. 316, tentat, *Lex apud Ælium Sextum.* Non placet.

Agrariæ, *Flaminii*, *Sempronia*, *Thoria*, *Rulli*, *Flavii*, *Philippi*, *Plotia*, *Cæsaris Julia*, de quibus s. l. Legum agrariarum fragmenta, vel leges collectas habemus in Goesii scriptt. rei agrariæ, p. 329 sq.

Annales sunt, quibus constitutum est, quo anno cuique magistratus petere liceret: quo si quis creatur, v. c. consul, *anno suo* consul factus esse dicitur, vid. Agr. ii, 2. Eas leges attulit ambitio, ut gradus essent petitionis, Philipp. v, 17. Tulit primus accuratius *Villius*, tribunus pl., A. Postumio Albino et Q. Fulvio Flacco coss., qui inde *Annalis* dictus est, quod nomen familiæ hæsit, Liv. xl, 44, et Manut. de Legg. c. 6. Nam etsi Livius, l. c., primum ab eo de ea re latum esse dicit: tamen idem, jam ante eum de tempore honorum petendorum leges fuisse, dubitare nos non sinit, xxv, 2. Sed anni singulorum non definiti erant, ut lege Villii, verum universe, quæ ætas matura esset honoribus petendis. Vid. Sigonius et Pighius, inpr. Dukerus, ad Liv. ll. cc. Anni autem constituti sunt Villia lege, quæsturæ 31, ædilitati 37, præturæ 40, consulatui 43. Nam his annis Cicero hos magistratus gessit, qui, *suo* se quemque *anno* gessisse, prædicat; nec audiendi, qui aut annum 27, ut Zamoscius, de Senat. p. m. 25, aut annum 25 ponunt, ut Dodwell., Præl. Camd. Dicuntur hæ leges etiam *Annariæ* apud Festum et Lamprid. in Commodo, c. 2. *Annalem* tulit etiam M. Pinarius Rusca trib. pl. (vid. Cic. de Or. ii, 65), ex qua nihil restat: nec ætas ejus satis certa.

Ambitu (*Leges de*), *Calpurnia*, *Cæcilia*, *Fabia*, *Julia*, *Licinia*, *Tullia*. v. suis locis.

Antoniæ. Ep. xii, 14, si vera lectio, de iis legibus loquitur Cicero, de quibus multa dicuntur in Philippica prima et secunda, quas Ant. in consulatu secundo per vim et contra auspicia tulit; item quas e tabulis Cæsaris dicebat se proferre, quod convenerat in senatu, quietis causa, acta Cæsaris rata habere. Nominatim memoratur *judiciaria*, quam in consulatu cum Cæsare tulit, Phil. i, 5; viii, 9.

Apuleia, *L. Saturnini*, tribuni

pl., *de majestate* (Cic. de Orat. ii, 25, 49) A. U. DCLI lata, occasione motuum, qui Romæ exorti sunt, quum Cimbri superatis Alpibus Q. Catuli exercitum invasissent, et equites romani relictis præsidiis Romam fugissent; qua re imminuta populi rom. majestas videbatur. v. Pighius ad h. a

Apuleia, ejusd. *L. Saturnini* trib. pl., A. U. DCLIII. pro Corn. Balbo, c. 21. Ea tulit *de coloniis in Siciliam, Achaiam Macedoniamque deducendis;* simul detulit Mario, ut in singulas colonias ternos cives crearet, hoc consilio, ut eo minus huic rogationi C. Marius consul resisteret. Sed ea lex perlata non est, ut e Cicerone, l. c., intelligi potest. De ceteris legibus Apuleii popularibus, jam a Gracchis promulgatis, v. Flor. iii, 16; Cic. de Leg. ii, 6; Nieuport. Hist. Rom. vii, 8.

Apuleia Frumentaria. vid. *Frumentariæ.*

Aquillia (forte *C. Aquillii Galli* trib. pl.) *de damno injuria dato.* Ea est, quam Cic. in Bruto, c. 34 extr., appellat *de justitia:* pro quo quidam, non probante Grutero, legunt *injuria,* vel *injustitia.* Omnibus, de damno injuria dato, legibus, quæ ante erant latæ, derogavit, ut ait Ulpianus, l. XVIII, ad edictum. Ejus reliquias a Caio et Ulpiano servatas illustravere Balduinus, Noodt, et docti viri ad Caium in Schultingii Jurispr. Ante-Justin. p. m. 179. — * Confer nunc fragm. nov. orat. pro Tullio, c. 2.

Aquillia, *C. Aquillii Galli*, Ciceronis familiaris, *de dolo malo*, quem tum teneri putabat, quum aliud esset simulatum, aliud actum. Omnium malitiarum everriculum hanc legem appellat Cicero, de N. D. iii, 30. Cf. de Off. iii, 14 De hac lege est comm. J. Suaresii Mendozæ in Thes. Meermanni T. II; qui putat auctorem esse *M. Aquillium* cons. A. U. DCXXV. Sed hic Ciceroni familiaris esse non potuit.

* Aternia Tarpeia, de Rep. ii, 35, *de multæ sacramento*, a Sp. Tarpeio et A. Aternio coss. lata, quarto circiter et quinquagesimo anno post primos coss. De hac Dionys. Halic. x, 50; A. Gell. xi, 1; Festus, v. *peculatus.*

Atinia, in Verr. i, 42, *de rebus furto surreptis non usu capiendis:* cujus hæc verba fuerunt, *quod surreptum erit, ejus æterna auctoritas esto.* v. Gell. xvii, 7. Verbum *surreptum* explicat Gothofredus ad xii Tabb., et *surreptum* latius esse *re furtiva*, cui jam in xii Tab. æterna auctoritas tribuitur. Tulit tribunus quidam *Atinius.* Ejus in Institutionibus et Pandecte aliquoties fit mentio. Vid. Menardus ad Cicer. l. c. Quæstio fuit inter JCtos veteres, auctore Q. Scævola, utrum ea lex in præteritum etiam, an in futurum tantum valeret. vid. Gellius l. c.; Balduinus, Jurispr. Mucian. p. 281, 282; Menardus, l. c. Cicero quidem diserte, loco citato, eam his legibus annumerat, quæ in posterum statuunt, ex iisque docere suscipit, non posse a prætore edici in præteritum.

Auli Lex, ad Att. vi, 2. vid. *Gabinia.*

Aurelia est judiciaria *L. Aurelii Cottæ.* Quum, a primis temporibus judiciorum, ea penes senatum fuissent, C. Gracchus (v. *Sempronia lex*) tulit, ut propter avaritiam senatorum ad equites transferrentur. Hi ita severe judicabant, ut ipso Cicerone teste, in Verr. Act. i, c. 13, nunquam eques in judicium aut suspicionem captæ pecuniæ propter rem judicandam vocatus sit. Sed erant tamen iniquiores senatui, et reos senatores nimis cupide condemnabant, in primis, si quem constabat, aut in senatu, aut in magistratu provinciali, publicanis impudentibus non satis indulsisse. Itaque quum frustra lege *Livia* et *Plautia* latum esset, ut equitibus et senatoribus essent communia judicia; C. Sulla tandem restituit senatoribus judicia. Sed ne tum quidem, ut e Cicerone, in primisque Verrinis, intelligi potest, recte judicabant. Itaque, quum diu plebs de judiciis esset conquesta, et verendum esset, ne seditiosus trib. aliquis inde seditionis movendæ occasionem arriperet; legem judiciariam tulit Cotta, prætor, Pompeio et Crasso II coss., in qua hoc temperamento usus est, ut omnibus ordinibus satisfaceret, quod nulli judicandi potestas eriperetur. Itaque ex illa lege judicarunt *senatores*,

equites, et e plebe *tribuni ærarii*. Nam quod Vellei. ii 32, duobus ordinibus judicia a Cotta data dicuntur, id fit, quia tribunorum ordo non numeratur, ut sexta classis census Tulliani. v. interpretes ad l. c. Unde et interdum senatores tantum et equites memorantur, ut pro Fonteio, c. 12. Ejus legis sæpe mentio apud Ciceronem, v. c. Phil. i, 8; Agrar. i, 2; Corn. fr. p. 30, etc.

Aurelia lex commemoratur ad Q. fr. i, 3 extr., quæ videtur, quantum e contextu judicare licet, *de ambitu* sanxisse: quod etiam videbatur Manutio ad l. c. Ea cujus Aurelii fuerit, nondum reperi.

Aureliæ, fratris *C. Aurelii Cottæ*. vid. *C. Cottæ leges*.

Cæcilia. *L. Cæcilius* trib. pleb., consule Cicerone A. U. dcxc, tulit *de ambitu* legem, qua ejus pœna imminueretur, et ea constitueretur, quæ ante proximam legem fuisset. Nam quum frater ejus de ambitu reus factus condemnatusque esset, adeo ægre tulit eam pœnæ acerbitatem, quæ fratri perferenda erat, ex lege recentissima, Calpurnia, ut de ea lege mitiganda cogitaret. Itaque videbatur ea lege res judicatas rescindere velle. Sed, quantum e Cicerone colligere licet, non est perlata, pro Sulla, c. 22, 23.

Cæcilia Didia, lata a *Q. Cæcilio Metello* et *T. Didio Vivio*, coss. A. U. dclv; utilissima civitati rom., unde inter remedia reip. refertur a Cic. ad Att. ii, 9. Ejus duo capita apud Ciceronem invenio, alterum, *de modo legum promulgandarum*, Phil. v, 3; alterum *de duabus rebus non una lege conjungendis*, quod dicebatur, *per saturam* ferre, pro Domo, c. 20. Manutio autem, de Legg., placet duas fuisse leges, quod non absurdum est; sed nec necessarium est. Nam quia fuit de modo legum ferendarum, plura capita habere potuit, quæ nempe ad illum modum pertinerent. Ceterum conf. h. l. Acilia Didia.

Cæsaris Leges. vid. *Juliæ*.

Caepionis judiciaria lex, de Invent. i, 49, est *Servilia judiciaria;* quam vid.

Calpurnia, *L. Calpurnii Pisonis*, trib. pl. Verr. iv, 25; Off. ii, 21. Ea primum latum est, A. U. dciv, *de pecuniis repetundis*, ut si quis provincialis magistratus contra leges pecuniam in provincia cepisset, ab eo repeti ex judicio possent. Hac lege prima quæstio perpetua constituta est. Ea ergo fuit de pec. repet., quam aliæ secutæ sunt. Cic. in Brut 27.

Calpurnia alia fuit *C. Calpurnii Pisonis, de ambitu*. Lata est A. U. dclxxxvi, eo et *M'. Acilio Glabrione* coss., auctore senatu, quod eo anno magnus ambitus apparebat, et C. Cornelius tr. plebis de ambitu ferebat, gravioresque justo pœnas ei constituebat. v. pro C. Cornelio, p. 28, etc. Ejus mentio pro Mur. c. 23, 32. Dicitur etiam Acilia *Calpurnia*, sed apud Ciceronem simpliciter *Calpurnia*. Senatusconsultum factum est paullo post, quo lex Calpurnia abrogaretur, pro Corn. i, p. 24, ad q. l. vid. Ascon. De ea intelligendus Sallustius, B. Cat. 18. In primis accurate de ea narrat Dio Cass. xxxvi, p. 18.

Campana, ad Att. ii, 18, est *Julii Cæsaris*, quam in consulatu tulit de agro Campano dividendo. vid. Julia *agraria*.

Carbonis *tribunitia:* ut populo eumdem tribunum creare liceret, quoties vellet. Ei restiterunt Scipio et Lælius, Læl. 21. Est *C. Carbonis* trib. pl., de quo v. Ind. Hist.

* Carbonis (ejusdem) et Silvani lex tribunitia, A. U. dclxiv lata *de civitate*, ut, qui fœderatis civitatibus adscripti essent, et tum, quum lex ferebatur, in Italia domicilium haberent, et sexaginta diebus apud prætorem profiterentur, ii cives rom. optimo jure essent; pro Archia, c. 3. Dicitur etiam *Plautia*, vel *Plotia* a Silvano, qui e familia Plotia fuit; vel *Plautia Papiria*, ob C. Papirium Carbonem, auctorem alterum. Habet novus scholiast., ab Ang. Maio editus, *Silanus et Carbo coss.* Cave credas.

Carbonis *tabellaria*. vid. *Tabellariæ leges*.

Cassia *de senatu*, quæ *populi judicia firmasse dicitur,* laudatur in Cornelianæ i fragm., p. 30. Est ejusdem *L. Cassii Longini* trib. plebis, a quo tabellaria profecta est, C. Mario et C. Flacco coss. lata, ut Asconius ad l. c. tradit, propter simultates cum

Q. Cæcilio, cui populus imperium, ob res male cum Cimbris gestas, abrogaverat. Nam ea lege sancitum est, ut, quem populus damnasset, cuive imperium abrogasset, is in senatu non esset.

CASSIA *tabellaria.* v. *Tabellariæ leges.*

CASSIA TERENTIA *frumentaria.* v. *Frumentariæ.*

Q. CATULI *de vi.* vid. *Lutatia.*

CENSORIAE, in Verr. i, 55, sunt 1) formulæ, quibus censores veteres templa, aut alia opera publica, ædificanda locabant, ut ex iis a redemtoribus exstruerentur et traderentur. Ex eo loco intelligi potest, istas formulas semper retentas fuisse, sed ita, ut e re ipsa quædam censoribus *corrigere* liceret, h. e. *addere.* 2) De Provinc. Cons. c. 5, *lex censoria* est formula, qua publicanis a censoribus vectigalia locata sunt, quæ et vectigalia ipsa, quæ locabantur, et conditiones, quibus locabantur, continebat, ut et populo, et redemtoribus prospiceretur. Conf. ad Q. fr. i, 12; Verr. ii, 7. Pro *lege censoria* est *locatio censoria*, Verr. iii, 6. Hoc sensu etiam in libris Juris Civ. occurrit, et fragmenta legis cujusdam censoriæ sunt in Pandecte. Vid. Bald. de Jurispr. Mucian., p. m. 114 seq. CENSORIAE leges sunt 3) constitutiones et edicta censorum, *de ærario et vectigalibus pop. rom.*, *de ædificiis publicis*, *de populi in tribus et centurias descriptione*, et similibus rebus. In his erat etiam constitutio, qua cautum erat, *ne carnifex in urbem ingrederetur,* cujus mentio pro Rabirio Perd. c. 5; ad quem locum vid. Turnebus. Hinc causæ etiam ad censores agi dicuntur, ex his scil. legibus, Varr. R. R. i, 7 extr. Ipsa etiam *lex Clodia*, de notis censoriis, docet causas quasdam apud eos actas esse.

CENTURIATA LEX, Agr. ii, 11, dicitur, quidquid in comitiis centuriatis ad populum fertur, etiam de magistratibus creandis, ut l. c.

CICERONIS. vid. *Tullia.*

CINCIA, a *M. Cincio Alimento*, tr. pl., A. U. DXLIX, Cornelio et Sempronio coss., lata, suasa autem a Q. Maximo, Cic. de Senect. 4. *Fuit de donis et muneribus, ne quis ea ob causam orandam caperet,* quæ sunt Taciti verba, Annal. xi, 5; unde a Plauto *Muneralis* dicitur. Ejus mentio ap. Cic. de Orat. ii, 7; ad Att. i, 20. Notus est doctus Fr. Brummeri Lips. de hac lege Commentariolus. Conf. Schultingii Jurispr. Ante-Just., p. 561 seq.

CIVITATE (*Leges de*), *Licinia*, *Papia*, *Gellii*, *Carbonis et Silvani*, *Cælia*, etc. v. suis locis.

CLODIAE sunt *P. Clodii*, trib. pleb., coss. Gabinio et Pisone, latæ, de quibus est locus classicus, pro Sext. 25, 26. In his plurimum turbarum dedit ea, qua tulit, *ut Ciceroni aqua et igni interdictum esset, et ne intra quingenta millia passuum ab Italia tecto reciperetur; ac ne quis de eo revocando mentionem neque in senatu, neque ad populum faceret.* De qua lege multa in or. pro Domo, de Ar. Resp., pro Sext., ad Quir. et in Senat. post redit., in Pisonem, etc. Aliam improbissimam tulit *de Cypri rege Ptolemæo, ut bona ejus publicarentur, et Cyprus in provinciæ formam redigeretur, eaque res Catoni mandaretur:* de qua Cic. pro Sextio, c. 26. Ejus legis hæc causa fuit, ut primum regem ulcisceretur, qui sibi a piratis capto olim pecuniam, qua se redimeret, negarat; deinde Catonem a republica removeret, ne ab eo impedirentur conata sua. v. Dio, xxxviii, p. 79. Ei similis, qua *sacerdoti Pessinuntio sacerdotium ademit*, ibid. Nec melior ea, qua *Gabinio et Pisoni provincias Syriam et Macedoniam* dedit: quod illi pacti erant, ne ipsum in Cicerone relegando impedirent. De *frumentaria*, v. *Frumentariæ.* Tulit etiam, *ne quis eo die de cœlo servaret, quo cum populo agi posset;* nec intercederet quisquam tribunorum: quo Cicero legem Æliam Fufiam sublatam dicit, pro Sext. l. c., quod tamen Tunstallus, Ep. ad Middleton., p. 68, existimat tantum pertinuisse eo, ut ipse ea lege solutus esset, ut factum in Lurcone, ad Att. i, 16. Alia fuit *de collegiis novis instituendis* (quæ deinde Cæsar sustulit, Sueton. c. 42). Denique tulit, *ne censores in senatu legendo præterirent, nisi qui apud eos accusatus, et censoris utriusque sententia condemnatus esset:* quam legem sustulit Scipio, Pompeii socer, ut patet e

Dione Cass. xl, p. 147. Vid. in Pison. c. 4, et ibi Ascon., orat. pro Domo, de Ar. Resp., pro Sextio, passim.

Coctia est *L. Aurelii Cottæ* judiciaria, ad Att. iv, 16. v. Aurelia. Neque vero erat, quare Malaspinæus dubitaret, a Cotta posse Coctiam fieri. Nam eodem modo a regulo Cottio Alpium pars dicitur *Alpes Cottianæ*, et *Coctianæ*, ap. Tac. Hist. iv, 68. Add. Varias Lect. in Sueton. Ner. 18; Liv. xxix, 38; Cic. Off. ii, 17. Sed inusitatum hoc, quod a cognomine legis nomen ducitur; quanquam etiam Asconius legem *Serviliam* de repetundis vocat *Glauciam*, ad Act. i in Verr. Et est Lex *Metella* ap. Plin. xxxv, 17, ubi tamen corrigunt *Metilia*. v. Harduin. ad l. c.

Coelia *tabellaria*. vid. *Tabellariæ leges.*

Corneliae Leges. de his v. Pighius ad a. dclxxii. Apud Ciceronem hæ occurrunt:

Cornelia, *L. Cornelii Sullæ de sententia ferenda*. Ea cautum erat, ut, antequam iretur, causa cognita, in consilium, quæsitor interrogaret reum, palam, an per tabulas vellet sententias ferri. Ex Cluentianæ c. 20 intelligitur, eam legem valuisse adhuc tempore celebris illius judicii Juniani: paullo post autem, quum Cicero Cluentium defenderet, obsoletam fuisse, neque amplius observatam.

Cornelia *judiciaria*, ejusdem; qua judicia equitibus ademta, et senatui restituta sunt. Ascon. in Divinat.

Cornelia, pro Cluent. c. 56, ejusdem Sullæ est *de veneficiis*, quæ ante *Sempronia* fuit. Ea cautum est primo de sicariis, deinde de veneficiis, de coitionibus, de falso, etc., ut quæstiones capitales haberentur; et pœna his constituta est et deportatio, et bonorum proscriptio. Vid. Sigon. de Judiciis, ii, 31, p. m. 664.

Cornelia *de proscriptis*, ejusdem; qua inter alia cautum est, ne quis proscriptum juvaret (vid. in Verr. i, 47), ut proscriptorum bona venirent ad kalend. junias, et in tabb. publicas ad ærarium pecunia redacta referretur, pro Rosc. Amer. c. 43, 44; Agr. iii, 3. In eadem, ut opinor, lege fuit, ut iis, qui suas partes in bello secuti essent, honores ante tempus legitimum capere liceret, Acad. ii, 1. Sed aliis placet, peculiarem legem *de magistratibus* fuisse: quod ipsum non absurdum.

Cornelia *testamentaria*, contra testamentorum subjectores et corruptores, in Verr. i, 42. Sed eadem item alia genera falsi complexa est, unde et *de falso* laudatur. v. Jul. Paulli recept. sententiarum l. v, tit. 25, et ibi viros doctos ap. Schulting., p. 513 sq.

Cornelia *nummaria*, qua cautum est, ne quis privatus nummos adulterinos faciat, infuso deteriori ære in nobilius, aut alio modo, in Verr. i, 42. Continebatur hoc falsi genus lege *de falso;* sed quod nil pestilentius est reip. quam adulterari nummos, lege peculiari de hoc crimine sanciendum putavit Sulla. v. Gravinæ O. J., p. 451. Huc pertinet etiam *edictum Marii Gratidiani*, trib. pl., de quo videndus Plinius, H. N. xxxiii, 9 extr.

Cornelia *de repetundis* secuta est *Serviliam;* ex qua quum alia, tum hoc in suam transtulit Sulla, ut, si ex bonis rei condemnati non tantum redigeretur, quantum ei lis æstimata esset, persequi ab iis liceret, ad quos ea pecunia, quam cepisset is, qui damnatus esset, pervenisset. Ex quo legis capite accusatus est, damnato Gabinio, L. Rabirius Postumus. vid. or. pro Rab. Post. c. 4.

Cornelia *de provinciis ordinandis*. Hujus legis capita apud Ciceronem hæc reperio: Sumtus definiebat, quos liceret civitatibus provincialibus facere in legatis publice Romam mittendis, ut eos in senatu laudarent, qui provinciæ præfuissent, ep. ad Div. iii, 8, 10. Sanciebat, ut, qui provincias ex S. C. lege *Sempronia* haberent, imperium retinerent, quoad in urbem introissent. Quod sine dubio non hanc vim habebat, ut ex lege hac imperium haberent, et rem militarem attingere possent prætores, quod e curiata lege habebant; sed ut, si per curiatam legem imperium haberent, id non tam diu haberent, quoad e provincia decessissent, sed, quoad in urbem introissent. Ceterum, quomodo in hac lege calumniatus sit Appius, vid. ep. ad Div. i, 9. Conf. Sigon. de

A. J. P., iii, 11, circa fin. Ut tricesimo die, postquam in provinciam venisset successor, de provincia prætor decederet, ibid. iii, 6.

Corneliа *de civitate*. Ea lege Volaterranis jus civitatis rom. ademtum est, ita tamen, ut nexa atque hereditates non tollerentur, h. e. ut et hereditates capere possent, et per nexum, s. per æs et libram abalienare, quæ vellent. Hanc legem negat Cicero valere posse, quia sit contra jus romanum, quo civitas nemini invito adimi possit. v. pr. Cæcin., c. 33 sq.

Cornelia *de sacerdotiis*, ap. Ascon. in Div. v. *lex Domitia*.

Cornelia *majestatis*, in eos, qui majestatem pop. rom. minuissent. Ea dicitur in Pisonem, c. 21, vetare hæc: educere e provincia exercitum, et bellum sua sponte gerere, in regnum injussu populi et senatus accedere; et pro Cluentio, c. 21, legiones sollicitare; in Verrem, i, 5, vivos dimittere hostes populi rom., accepta pecunia; ep. ad Div. iii, 11, ne in quemvis impune declamare liceret. Quicumque amplitudinem dignitatemque populi rom. læsisse convinci poterat, is majestatis convictus putabatur, ut docet auctor libr. ad Herenn. ii, 12.

Cornelia *tribunitia*, Verr. i, 60: multa petita est a Q. Opimio, — quod, quum tribunus plebis esset, intercessit contra *legem Corneliam*. Hujus legis sæpe fit apud veteres mentio. Caput ejus, ad quod hic locus pertinet, fuit de intercessione tribunitia. Ex h. l. videatur colligi posse, tribunis ademtam fuisse potestatem intercedendi, quam tamen unam relictam diserte tradit Cicero, de Leg. iii, 9; Cæsar B. Civ. i, 5. Eam difficultatem sic tollere tentat Manutius, ut Opimium putet opposuisse se legi Corneliæ, ut ea abrogata lex C. Aurelii Cottæ de restituenda tribunitia potestate perferretur. Sed quis unquam legit ita dici, *intercedere contra legem aliquam*? Latinitas quidem hæc verba non aliter accipi patitur, quam, *intercedere, vetante lege; aliter, quam lex jusserit, intercedere*. Res autem sic se habet: Lex Cornelia ademerat tribunis intercessionem, non tamen omnino, sed ut in causis quibusdam relinqueretur, aut iis finibus circumscriptus esset ejus usus, ut raro intercedere liceret. Locus Cæsaris videtur indicare, licuisse intercedere, si quis sua sponte intercederet: reprehendit enim senatum, qui talem Antonii intercessionem sustulerit; non quum appellatus esset. Nam si omnis dignitas ademta est, etiam hæc ablata fuerit necesse est, ne appellari possent tribuni: in quo maxima dignitas. Pighius, ad a. 672, tradit, cautum lege Cornelia fuisse, ne appellantibus opem ferrent, nisi jurassent, se aliter æquo jure uti non posse. Id unde hauserit, nescio: quod tamen est absurdum. Illud certum est, culpam ab Opimio commissam eo, quod alieno loco intercesserat.

Cn. Cornelii et L. Gellii. vid. *L. Gellii et Cn. Cornelii.*

Corneliae, C. Cornelii, qui trib. plebis A. U. dclxxxvi fuit, memorantur ab Asconio Pediano in Argum. orationis pro Cornel., et in ipsis fragmentis. In iis legibus ferendis quum multum turbarum ortum esset, intercessio collegæ neglecta, fasces consulis fracti, etc., majestatis reus factus est, prætore Cicerone defendente. v. inpr. Dio Cass. xxxvi, p. 18, 19. In duabus, quæ perlatæ sunt, fuit hæc: *ut prætores ex edictis suis perpetuis judicarent*, h. e. edicto annuo, nisi quis malit legere *perpetuo*, i. e. sine varietate, quod valde probabile facit J. A. Bachius, in Hist. Jur., p. 208. Sed prætoribus videtur licuisse etiam ex tempore quædam edicere, cujusmodi edictum commemoratur, sed provinciale, Verr. iii, 14. Saltem id sibi videntur quidam arrogasse: cui generi perpetua opponuntur. Ejus legis quæ vis fuerit, v. ap. Perizon. de Lege Vocon., p. 193.

Cornelia *de libertinorum suffragiis*, in fragm. or. in Cornelium, est quæ et *Manilia* dicitur, de qua v. infra. Eam accusator Cornelii dixerat a Cornelio trib. pl. cum Manilio datam esse.

C. Cottae, fratris L. Aur. Cottæ, leges memorantur in fragmentis Cornelianæ i, p. 22, de iisque ipse abrogandis ad senatum retulisse dicitur.

Eæ quorsum pertinuerint, non constat. v. Ascon. ad l. c., qui commemorat hanc, qua tulit, ut iis, qui tribuni plebis fuissent, alios quoque magistratus capere liceret, quod L. Sullæ lege nefas erat. Eam autem legem non contineri putat iis, de quibus abrogandis ad senatum retulerit.

C. Cottae ejusdem *de judiciis privatis* memoratur l. c., eamque abrogavit frater M. Cotta, anno postquam lata est.

Crassi *de civitate*. vid. *Licinia*.

* Curiata dicitur, quidquid in comitiis curiatis ad populum fertur. Sic reges rom. de suo imperio *curiatam legem* tulerunt, v. c. Numa, de Rep. ii, 13; Tull. Hostilius, ii, 17; Anc. Marcius, ii, 18; L. Tarquinius Priscus, ii, 20; Serv. Tullius, ii, 21. Sed tempore Ciceronis, inductis tributis, quum obsolevissent curiata (vid. *Gron. Observat.* iv, 1; Agr. ii, 11), per xxx lictores in duabus causis habebantur, primo *de re militari*, deinde *de adoptione*. Nam, ut Cicero ait in Agr. ii, 12, rem militarem continebant, neque cuiquam licebat eam attingere sine lege curiata. Cf. *Cornelia de prov. ord.* Hinc *lege curiata ornari*, ibidem, c. 10, est, comitiis curiatis accipere imperium, et potestatem rei militaris administrandæ. De *adoptione* autem exemplum exstat P. Clodii, qui comitiis curiatis a plebeio adoptatus est.

Didia et Caecilia. vid. *Cæcilia Didia*.

Dolo malo (*Lex de*). vid. *Aquillia*.

Domitia *de sacerdotiis*, ad Brut. ep. 5. Eam tulit A. U. dcxlix, consulibus C. Mario et C. Fimbria, *Cn. Domitius Ahenobarbus*, trib. pl. Ex ea lege sacerdotes, h. e. pontifices, augures, quindecimviri sacr. fac., qui ante a collegio quique suo cooptabantur, comitiis populi rom. electi sunt, ut ita sacerdotia hæc ab illo tempore beneficia pop. R. facta sint. Nam qui jam ante, ut pontifex M., curio M. et alii, a populo creati fuerant (Liv. xxv, 5; xxvii, 8), ad eos lex hæc non pertinebat. v. Gruch. de Com. ii, 2, 3, quanquam et pontifex M., Agrar. ii, 7, ea lege creatus dicitur. Sed quod religio obstare videbatur, quo minus populos hos sacerdotes faceret, eamque ob causam eadem lex antiquata esset, quum eam, Q. Maximo, fratre Scipionis, et L. Mancino coss., tulisset C. Licinius Crassus, de Amicit. c. 25; hanc religionis calumniam ut vitaret Domitius, hoc legi adjecit, ut xvii tantum tribus sorte ductæ sacerdotes crearent. v. Agr. ii, 7, qui est locus de hac re classicus. Sublata est hæc lex a Cornelio Sulla, *lege Cornelia de sacerdotiis*, nobilitatis amore lata, a quo multæ aliæ ejus leges profectæ sunt. Sed hæc quoque paullo post a Labieno trib. pl. A. U. dcxci sublata, et *Domitia* restituta est. E Phil. ii, 2, autem patet, hoc temperamentum adhibitum esse, ut duo e collegio nominarent; populus ex his, qui nominati essent, legeret. Eam confirmavit C. Julius Cæsar, donec M. Antonius lege lata collegiis jus suum restituit. v. Guther. de Jur. Pont. i, 8; P. Manutius, de Legibus, et ad Epist. ad Brut. 5.

Duodecim Tabb. Leges a decemviris consulari potestate ex *lege Terentia* latæ sunt, A. U. ccciii, et ccciv; de qua re non est ut multa dicamus. vid. Liv. iii, 31 sq.; Pomponium de O. J., et ad hunc Cujacium (ad calcem Observatt.), et Bynckershœkium in Opusculis: ut ceteros mittamus, qui juris rom. historiam scripsere. Ipsarum Tabb. fragmenta e libris veteribus multi collegere, quos omnes vicit Jac. Gothofredus in præstantissimo libello de quatuor fontibus juris. Has tabulas fontem omnis quum publici, tum privati juris romani recte appelles, iisque insigne pretium Cicero statuit. Eas, si quid ex iis definiri non posse videbatur, supplere poterant prætores edictis, e quibus Jus honorarium ortum est, uti appellatur v. c. in Institut. Justin., ii, 4, 10. Supplementa fecere etiam tribb. plebis, aliique magistratus, legibus de Jure Civili ferendis. Cujusmodi sunt Voconia, Furia, Falcidia, Aquillia, et omnes, quæ juris privati sunt.

Ebutia. vid. *Æbutia*.

Fabia *de servis alienis retentis*, s. *de plagiariis*, ut in veteribus Juris libris citatur. Ejus hæc vis fuit, ne quis aut ingenuum, aut libertinum, aut ser-

vum alienum, invitum secum haberet, aut invito, vel insciente domino venderet, aut emeret sciens. Ejus mentio apud Ciceronem pro C. Rabirio Perd. c. 3; ad quem locum vid. Turnebus. Cf. Paullus, Sent. Rec. v, 30, 6; Gravina, Orig. Jur., p. 462.

Fabia *de numero sectatorum*, pro Murena, c. 34. *Sectatores* qui dicantur, vid. ap. Quintum fr. de Petitione consulatus, ubi ab *salutatoribus* et *deductoribus* distinguuntur. Ei rei, quoniam ad ambitum pertinere videbatur, modum statuere visum est Fabio, hujus legis latori.

Flacci *de Sullæ actis*. vid. *Valeria*.

* Flaminii *de agro Gallico et Piceno*, quam scribit Cicero, Acad. ii, 5, aliquot annis ante secundum Punicum bellum, invito senatu, trib. pleb. C. Flaminium tulisse (tulit et C. Carvilius Maximus), de agro Piceno et Gallico viritim dividendo, in Bruto, c. 14. Cf. de Invent. ii, 17. Ad h. l. alludit Cato in Origg. ap. Varr. R. R. i, 2, ubi male in vulgg. nonnullis legitur, *jubente Cæsare*. Nam is ager diu ante Cæsarem hac lege divisus est. *Gallicus* autem *ager* qui sit, v. Ind. Geogr. Ceterum hanc legem et initium corruptæ plebis, et causam belli cum Boiis et Insubribus fuisse docet Polybius, ii, 21; quem putat Pighius, ad ann. dxxi, potius de Flaminiæ legis anno sequendum esse, quam Ciceronem.

L. Flavii *agraria*, ad Att. i, 18, 19, qui tribunus pl. eam tulit Metello Celere et Afranio coss., auctore Pompeio, sed non pertulit. Nam de agris dividendis Pompeii militibus, etc. ferebat, magnorumque motuum causa fuit. Videndus Dio Cassius in primis, xxxvii, p. 52.

Frumentariæ sunt, quibus largitio frumenti plebi ex ærario facienda proposita et sancita est. De iis vid. *Lipsium*, Elect. i, 8; qui tamen non omnes leges frumentarias commemoravit; et Vincentii *Contareni* de Frumentar. Rom. largitione librum, in quo Lipsiana examinantur: quibus addas licet collecta *Hortensii* in ed. Ciceronis Olivetana, p. 431 sq. Eæ autem hæ sunt:

1.) Sempronia *C. Gracchi* trib. pl., qua sancitum est, ut inopi plebi singuli modii venderentur a senatu triente cum semisse, idque frumentum, plebi dividendum, ex ærario emeretur. Ejus sæpe mentionem facit Cicero, v. c. pro Sextio, c. 48; Tusc. iii, 20; Brut. c. 62, ubi M. Octavius, Cn. F., eam populi frequentis suffragiis abrogasse dicitur (qui locus Lipsium fugiebat); de Off. ii, 21. Eam instaurare conatum esse aliquem de tribunis C. Marii A. U. dcxxxiv collegis, colligo e Plutarcho in Mario, p. 407, ed. Sylb.; qui dicit, C. Marium opinionem popularitatis, lege de ambitu lata concitatam, perdidisse, repugnando fortiter legi frumentariæ, quæ ferebatur. Ceterum tirones notent, in lege dici *semisses et trientes* pro dextantibus; quia dextantes nummos non habebant, ut bene docet Gronov. de Sestert. iv, 12. Frustra Chapmannus ap. Pearcium ad Cic. Off. ii, 21, corrigit semisse *aut* triente, interpretaturque vilissimo pretio.

2.) Apuleia *Saturnini*, ad Herenn. i, 12; quæ non fuit, nisi instauratio aut confirmatio *Semproniæ*, A. U. dcliii lata. Ei se opposuit quæstor urbanus, Cæpio, senatumque docuit, ærarium tantam largitionem ferre non posse. Itaque perlata non est. Hæc continetur legibus *Apuleiis*, quæ memorantur de Legibus, ii, 6.

3.) Livia *M. Livii Drusi*, A. U. dclxii lata, quæ continetur legibus *Liviis*, a Cicerone, de Legg. ii, 6, memoratis. Conf. Ascon. in Cornelianam, et Flor. iii, 17. Hæc lex ipsa *Sempronia* erat, quæ jam aliquandiu intermissa erat. Non est perlata.

4.) Cassia Terentia, lata a duobus coss. *C. Cassio* et *M. Terentio*, A. U. dclxxx, consensu senatus, qui aliter placari plebem, in senatum nimis vehementer coortam, non posse intelligebat. Ea quini modii singulis in singulos menses constituti videntur. vid. Sall. Hist., p. 974, ed. Cortii; nisi id ipsum e Sempronia repetitum est. Caput ejus invenio hoc in Cicerone, in Verr. iii, 70, ut quotannis ex ærario pecuniæ summa decerneretur SCto, qua frumentum in Sicilia, frumentaria pop. rom. provincia, a prætore emeretur, et quidem eodem omnibus annis pretio, nempe quaternis sestertiis singuli tritici modii, duobus autem hordei.

Ceterum, utrum ad Siciliam solam istud caput pertinuerit, an vero alias etiam provincias complexum sit, de eo non convenit inter eruditos. Illud nobis videtur e Ciceronis loco laudato colligi posse; hoc contendit Contarenus l. c. Atque hoc caput, cum nonnullis aliis fortasse, de modo comportandi distribuendique frumenti, Semproniæ additum est. Nam uti in ceteris rebus, de quibus aliquoties ad populum latum, tanquam de ambitu, de repetundis, semper summa primæ in eo genere legis servata est, nempe ut agi in hominem posset, ut pœna esset crimini constituta, cetera autem de personis, de modo judicii, de genere pœnæ mutata sunt: sic in frumentariis legibus semper illud e Sempronia servatum est, ut semissibus et trientibus populo venderentur modii singuli; in ceteris autem rebus quædam addita sunt aut mutata. Id ex eo intelligi potest, quod a Clodio remissos esse populo trientes cum semissibus tradunt auctores rerum rom. Ceterum ex dictis intelligitur, Semproniam legem sæpe intermissam esse; repetitam autem vel rogationibus tribunorum, auram popularem captantium, vel ab ipsis optimatibus auctoritate senatus, quum interesset senatus, ut se populo gratiosum redderet, eoque facilius tribb. pl. seditiosas leges rogantibus resistere posset. vid. Plutarch. in Catone, et Civil. monitis. Atque de hac ipsa lege, aut certe de Clodia, sermo est ap. Cic. ad Att. ii, 19, ubi Cæsar minatus esse dicitur legi *Rosciæ* et *Frumentariæ*, quod mortuo plausu in theatro ab equitibus ac plebe acceptus erat, Curio autem filius summo, quod unus Cæsaris et Pompeii nimiam potentiam libere insectaretur. Nam sic ulcisci equites putabat, si honorem in xiv sedendi adimeret; plebem autem, si frumentum, quod exiguo pretio e Sempronia lege a Terentio et Cassio, ac paullo ante a senatu, Catonis auctoritate in consuetudinem et usum revocata, acciperent. Manutius ad eum locum non satis accuratus est.

5.) Clodia, *P. Clodii* trib. pl. A. U. dcxcv. Hac Semproniæ legis beneficium auctum est. Tulit enim, ut gratis daretur frumentum, quod antea semisse ac triente dabatur. Dom. 10; Sext. 25; Ascon. in Pis. 4.

6.) Octavia, *M. Octavii*, *Cn. F.*, qui legem frumentariam, incertum quando, tulit, ex qua modica largitio et illis temporibus necessaria fiebat, quod, ut Pighio videtur, majus pretium in modios singulos statuebat. Cic. Off. ii, 21. Ad eum pertinet locus Brut. 62, unde patet, ætate M. et L. Luculli floruisse.

7.) L. Philippi tribuni A. U. dcxlix, perniciosa, sed non perlata. l. c.

8.) Frumentaria *Siculorum*, quæ et Hieronica dicitur. vid. *Hieronica*.

Fufia lex juris publici et reip. rom. saluberrima fuit. Male in plerisque vulgatis libris *Fusia* dicitur. In Græviana quoque hic varietas est, et interdum, v. c. in Vat. 7, 9, *Fusia* errore operarum expressum est. Tulit eam tribunus quidam *Fufius*. Est autem, ut *Ælia* et *Cæcilia Didia*, de modo comitiorum et legum ferendarum (unde cum iis sæpe apud Ciceronem conjungitur), et inter remedia furorum tribunitiorum refertur, in Sen. p. Red. c. 5; in Vat. 7, 9. Sancitum erat hac lege, *ne omnibus diebus fastis legem ferri liceret*, de Prov. Cons. 19; pro Sext. 15. Ejus etiam mentio ad Att. iv, 16; Ar. R. 27; in Pison. 4.

Fufia lex, lata a *Q. Fufio Caleno* (non *Fusio*, nam ap. Dionem dicitur Φούφιος), tribuno pleb., M. Messalla et M. Pisone coss., A. U. dcxcii. Ei occasionem dedit Clodius. Qui quum sacra Bonæ Deæ polluisset, et de ea re e SCto consularis rogatio facta esset, ex qua a prætore in judicio Clodiano judices legerentur, amicusque Clodii Fufius videret, ea lege perlata, ægre servari posse Clodium; tulit ipse, ut judices sorte ducerentur, quod ita facilius putaret judices ejusmodi fore, qui se corrumpi sinerent. Ejus legis defensor fuit Hortensius, quod a rogatione consulari solo genere judicium differret, putaretque, nullis illum judicibus absolvi, et vel plumbeo gladio jugulari posse (ad Attic. i, 14, 16), in quo vehementer deceptus est.

Furia, s. Fusia; nam idem nomen est, et *Furii* iidem et *Fusii* sunt appellati. v. Liv. iii, 4; Quintil. i, 10, et

Hotomann. ad Verr. i, 42: ubi male vulgo legunt *Furias Fusias.* Ea est *de testamentis*, unde *testamentaria* appellatur. Ex legibus duodecim Tabularum licebat legata facere de re sua, quot quis vellet: *Uti quisque legassit suæ rei, ita jus esto.* Sed quum sæpe tantum legaretur, ut aut non sufficeret res mortui, aut saltem absumeretur ita legatis, ut heredi nihil relinqueretur; noluerunt multi hereditates cernere. Quare, quum intersit reip., valere voluntates morientium, cœperunt quidam *de modo legatis constituendo* cogitare. Itaque tulit ad populum primus C. Furius, *ut non liceret plus, quam mille asses legati nomine capere, isque quadruplum solveret, qui plus cepisset.* Menardus ad Cic. l. c.; Theophilus ad Instit. ii, 22. Ejus legis mentio est ap. Cic. in Verr. i, 42; pro Balb. 8.

Furia Attilia est *L. Furii* et *Sext. Attilii*, tribb. pl. A. U. dcxvii, de Mancino hostibus dedendo, quibuscum injussu senatus et populi pacem fecerat. Off. iii, 30.

Gabinia est *A. Gabinii* tribuni pl. ejus, qui postea consul cum L. Pisone fuit, unde etiam *Auli* lex dicitur ad Atticum, vi, 2. Ea cautum est, *ne provincialibus liceret Romæ versuram facere*, h. e. pecuniam fœnori sumere: *quod si quis pecuniam provinciali dedisset, ne ex syngrapha ejus rei causa facta jus redderetur a magistratibus provincialibus.* Hoc clarissime apparet ex ep. ad. Att. v, 21; vi, 1. Nihilo minus in hac lege explicanda doctissimi viri, P. Manutius, Jac. Cujacius aliique erraruut. Conf. in Ind. Latin. dissertatiunculam de *negotiatoribus.*

Gabinia *tabellaria.* vid. *Leges Tab.*

Gabinia alia est ejusdem trib. pl. in or. pro L. Manilia, c. 19. Ibi conqueritur, non licere Pompeio per obtrectatores, A. Gabinium secum inter legatos educere in bellum, adeoque expertem esse gloriæ ejus imperatoris atque exercitus, qui ejus consilio, periculo ac lege constitutus sit. Ex quo intelligi potest, Gabinium pertulisse legem *de Pompeio piratico bello præficiendo*, quod, c. 17, diserte dicit. Clarius de hac lege Plutarchus loquitur in Pompeio, p. 631, ed. Wechel. Ἔγραψε δε Γαβίνιος εἷς τῶν Πομπηίου συνήθων νόμον, οὐ ναυαρχίαν, ἄντικρυς δὲ μοναρχίαν αὐτῷ διδόντα, καὶ δύναμιν ἐπὶ πάντας ἀνθρώπους ἀνυπεύθυνον. Ἐδίδου γὰρ ἄρχειν ὁ νόμος αὐτῷ τῆς ἐντὸς Ἡρακλείων στηλῶν θαλάσσης, ἠπείρου δε σταδίους τετρακοσίους ἀπὸ θαλάσσης—πρὸς δε τούτοις ἑλέσθαι πεντεκαίδεκα πρεσβευτὰς αὐτὸν ἐκ τῆς βουλῆς ἐπὶ τὰς κατὰ μέρος ἡγεμονίας, χρήματα δε λαμβάνειν ἐκ τῶν ταμείων καὶ παρὰ τῶν τελωνῶν, ὅσα βούλοιτο, καὶ ναῦς διακοσίας, κύριον ὄντα πλήθους, καὶ κατὰ λόγου στρατείας, καὶ πληρωμάτων ἐρετικῶν. Ei legi se Catulus, Roscius, aliique, sed frustra, opponebant, et tandem, invito senatu, perferebatur. Vid. inpr. Dio Cass. xxxvi, p. 10.

Gabinia alia ejusdem *A. Gabinii* est, legi *Pupiæ* similis, de qua suo loco. Ea sancitum est, *ut mense toto februario quotidie*, h. e. omnibus diebus, quibus senatus haberi posset, *senatus legationibus daretur*, ad Q fr. ii, 12.

L. Gellii et Cn. Cornelii lex A. U. dclxxxi, tempore belli Mithrid., de senatus sententia sanxit, *ut cives romani essent optimo jure, quos Cn. Pompeius imperator de consilii bellici* (ut Cic. appellat in Vat. c. 15,) *sententia sigillatim civitate donarit.* Or. pro Balbo, c. 8, 14.

Glaucia. v. *Servilia de repetundis.*

C. Gracchi *frumentaria.* v. *Frumentariæ.*

C. Gracchi lex *de judicio capitis civis rom.* v. *Semproniæ leges.*

Helia, quæ a nonnullis e Cicerone laudatur, v. c. in Nizoliano lexico, est Ælia, de qua suo loco. *Heliam* gentem nullam Romæ fuisse docet Perizonius, de Numm. Consul., p. 35, in Triga Diss., p. 151.

Hieronica sæpe in Verrinis memoratur, v. c. ii, 13; iii, 7, 51; iv, 22. Lex fuit Siculorum, ex qua inter aratores (h. e. qui agros publicos pop. rom. hac conditione ac lege tenerent, ut decimas quotannis darent pop. rom.) et decumanos (h. e publicanos, qui decumas redemerant) judicia fierent. Verr. ii, 13. Eam dederat Hiero rex, pop. rom. amicus, suis aratoribus et decumanis. Similis autem erat legibus locationum pactionumque censoriis. Nam ea constitutum erat, *quibus conditionibus aratores Siculi agros regis obtinerent.* Dili-

gentissime erat scripta, teste Cic. in Verr. III, 8. Quum igitur Rupilius prætor Siciliam in provinciæ formam redigeret, eam de consilii sententia retinuit, et aratoribus agri romanorum publici dedit, quod ejus æquitatem perspexerat.

Hirtia, lata jussu Cæsaris a prætore *A. Hirtio*, qua sancitum est, ne quis Pompeianus, qui vivat, teneat dignitatem. Phil. xiii, 16.

* Horatia *Valeria*. vid. *Valeria Horatia*.

Hostilianæ Actiones. v. Ind. Histor.

Judiciariæ sunt, quibus constituitur, penes quem ordinem judicia sint, *Sempronia*, *Plotia*, *Cornelia*, *Aurelia*, *Pompeia*; de quibus suis locis. in Pison. 39. Vid. in primis *Aurelia* Lex; Sigon. de Antiqu. Jur. C. R. ii, 18.

* Julia Papiria, de Rep. ii, 35, est *C. Julii* et *P. Papirii*, coss. ann. CCCXXIII, qua *levis æstimatio pecudum in multa* constituta est. Livius, iv, 30, auctores vocat *L. Papirium* et *L. Julium*. Festus vero, voc. *peculatus*, legem attribuere videtur T. Menenio Lanato et Sestio Capitolino coss.

Juliæ leges. De Arusp. Resp. 23, memorantur *leges Juliæ* contra auspicia latæ. Eæ sunt, quas Cæsar in consulatu primo tulit. Vid. Plut. in Cæsare, p. 713, ed. Wechel.

Julia *agraria*, primo consulatu, quem cum Bibulo gessit, lata, qua *Campanum agrum et Stellatem XX millibus civium, quibus terni pluresve liberi essent, divisit*; eique rei XX viros constituit ex iis, qui maximos honores gessissent, unde etiam Ciceroni is honor, sed frustra, oblatus est. Ep. ad Att. ii, 2, 19. Ceterum conf. Fr. Fabric. in vita Ciceronis, de hoc XX viratu. Ei quum Bibulus obnuntiaret, quam potestatem lex *Ælia* dabat, armis foro expulsus est. Suet. in Cæs. c. 20. De ea conf. ad Att. ii, 16, 18. Ea lex ut valeret, hoc adjectum habebat caput, ut candidati se ipsi jurejurando exsecrarent, si, impetrato, quem peterent, magistratu, mentionem fecissent de agro Campano aliter possidendo, atque ex hac lege; unde Laterensis eo anno tribunatum petere destitit. vid. pro Planc. c. 5, et ibi Manut. Hæc lex etiam memoratur, Phil. v, 19. Ejus fragm. vide apud Goesium in script. R. Agr., p. 530. Ceterum multa ad hanc legem, et Ciceronis ad eam pertinentia loca, in primis de XX viratu, illustranda, habet Mazochius de Amphith. Campano, p. 14, sqq. E veteribus in primis legendus Dio Cass. xxxviii init.

Julia *de provinciis ordinandis*, lata in primo consulatu, qua repetita et aucta est *Cornelia*, de qua supra. Jubebat duas rationes in provincia apud duas civitates deponere, easdemque totidem verbis ad ærarium referre (Ep. ad Div. v, 20; ii, 17, ad Att. vi, 7); ne prætoriæ ultra annum, consulares ultra biennium obtinerentur, Phil. i. 8. Quæ autem lex *Julia* Phil. iii, 15, commemoratur, ex qua Brutum, Plancium, aliosque provincias obtinere placebat Ciceroni, privilegium fuit, quo his provinciæ istæ datæ sunt contra legem *Semproniam*, quæ SCto decerni coss. et prætt. designatis provincias jubebat.

Julia *de repetundis*, lata in primo consulatu, post *Calpurniam*, *Aciliam*, *Serviliam*, *Corneliam*, acerrima et justissima. Sext. 64; in Pis. 16; pro Rab. P. 4; in Vatin. 12. *Ausus est Gabinius, mitto exire de provincia, educere exercitum* (quod olim lege prohibitum non fuisse docent Duker. et Drakenb. ad Liv. xxvii, 43), *bellum sua sponte gerere, in regnum injussu populi aut senatus accedere; quæ quum plurimæ leges veteres, tum lex Cornelia majestatis, Julia de pecuniis repetundis planissime vetant*, etc. Lex *Cornelia* vetat, quatenus majestas pop. rom. his rebus minuitur; *Julia*, quia talia fieri solent pecuniæ acceptæ causa. De hac lege est etiam locus in Pison. 21. Eadem lex est, quæ ibi nominatur, c. 37, et in universum ex hac oratione plurimum lucis capit, quod in ea objiciuntur Pisoni et Gabinio, quæ contra hanc legem fecerant. Constitutum erat ea lege, quid, et a quo accipere in provincia liceret, ad Att. v, 10, et 16: *Scito, non modo nos fænum, aut, quod lege Julia dari solet, non accipere, sed ne ligna quidem, nec præter quatuor lectos et tectum quemquam accipere quidquam*, etc. Jubebat etiam post *Serviliam* et *Corneliam*,

si e bonis, de repetundis condemnati, non tantum redigeretur, quanti ei lis æstimata esset, reliquias ab iis persequi, ad quos ea pecunia pervenisset; ex quo legis capite Rabirius Post., condemnato e lege *Julia* Gabinio, accusatus est. vid. c. 4. Ea autem oratione ostendit, hoc capite legis equites, ut tota lege, non teneri. Ceterum, multa hujus legis capita fuisse intelligi potest e Cœlii epist. 8, qua unum et centesimum caput laudatur; quæ epistola multum facit ad hujus legis rationem cognoscendam. Huc pertinet etiam locus Flacc. 6. Ex iis legis capitibus multa servata sunt in Pandecte, xlviii, 11. v. de hac lege Lips. ad Tac. A. xiv, 28, et interpp. Suetonii ad Cæs. 43.

Julia *de sacerdotiis* lata, in qua lex *Domitia* repetita, et ei quædam addita sunt. Ex ea licebat etiam absentis rationem habere in creandis sacerdotibus, ad Brut. ep. 5.

Julia *sumtuaria*, ad Att. xiii, 7, a dictatore Cæsare lata. Quanquam enim P. Manutius, ad Cic. ep. ad Divers. vii, 26, plane vocat in dubium hanc legem, atque etiam Gellius, ii, 24, Octaviano tribuit Juliam sumtuariam: tamen ex l. c. satis apparet, superiores sumtuarias leges ab eo repetitas, et severius sancitas fuisse. Nam propterea ex Hispania scripsit, se postea Romæ mansurum, ne leges suæ negligerentur, ut neglecta esset illa, quam de sumtibus faciendis tulisset. Si ab alio lata sumtuaria neglecta esset, ut placet Manutio, unde timet Cæsar, ne suæ quoque contemnantur? Aliorum leges sæpe neglectas scimus (vid. v. c. *frumentariæ leges*); sed non facile vivo latore, in primis eo, qui potens esset, et legem suam conservatam vellet. Itaque Cæsar non putasset, hoc in his legibus ausurum quemquam, et propterea in Hispaniam abiit. Nunc quum aliter videt evenisse, et jam initium negligendarum legum suarum factum esse in *sumtuaria*, Romæ manere vult, ut præsentia sua absterreat homines a tali re audenda. Denique si alius legem neglectam dicere voluit, cur sumtuariam potius nominat, quam aliam quamlibet? De hac lege Cæsaris intelligendus sine dubio est etiam locus ad Div. ix, 15; nam ea epistola scripta est paullo ante, quam Cæsar in Hispaniam iret post bellum Africanum. Ceterum is neglectus legis eum movisse videtur, ut postea severe eam exerceret. vid. Suetou. c. 43, et ibi Torrent.

Julia *de legationibus liberis*. *Liberæ legationes* dicuntur, quum senatoribus, privatæ rei causa, tanquam voti solvendi, hereditatis aut syngraphæ persequendæ, extra Italiam abeuntibus, jus nomenque legati pop. rom. SCto datur, ut eo majori cum dignitate, securitate, etc. ubique versari possint. Harum tempus olim infinitum fuit. Namque hanc ipsam ob causam liberæ dici videntur, quod exire et redire liceret, quum placeret. Sed quoniam multi nimis abutebantur legationis nomine ac jure, Cicero consul retulit ad senatum de tollendis legationibus liberis senatusconsulto. In quo quum ei tribunus plebis quidam intercessisset, effecit tamen, ut annuum tempus esset, quod antea infinitum erat, de Legib. iii, 8. Julius Cæsar postea de his legationibus tulit, *ut quinquennium tantum durarent*, ad Att. xv, 11. Ceterum de legationibus liberis, nulla necessitas mihi videtur esse statuendi, peculiari lege sancitum esse. Nam potuit legis *de provinciis* caput esse de legationibus liberis, quod eæ in primis ad provincialium injuriam pertinebant.

Julia, *de publicanis tertia parte pecuniæ debitæ relevandis*, lata est in primo consulatu, quam primus scivit Plancius. Cic. pro Plancio, c. 14. Ea lege sibi equestrem ordinem Cæsar adjunxit; quum Cato contra, publicanis nimis acerbus quod erat, a senatu equites abalienaret.

Juliae *judiciariæ*, Phil. i, 8. His abrogavit Aureliam de judiciis cum tribus civitatis ordinibus communicandis, sublatis e numero judicum tribunis ærarii, Sueton. c. 41. Deinde de judicibus legendis, eorum censu, ætate, sanxit eadem lege.

Julia *de vi et majestate*. Ea sancitum est, ut de vi et majestate damnatis aqua et igni interdiceretur. Phil. l. c. Ea non est confundenda

cum *Julia* altera de majestate, cujus fragmenta sunt in libris Juris Civilis. Nam ea est Augusti. De lege *de vi* vid. Jul. Paull., Sentent. Rec. v, 26, ap. Schulting. Jurispr. Ante-Justin., p. 520 sq.

Julia, *L. Julii Cæsaris*, qui consul fuit cum P. Rutilio Lupo, bello Sociali, A. U. dclxiii, *de civitate cum sociis et Latinis communicanda*, pro Corn. Balb. 8. Cujus legis hoc caput erat, ut ad eos tantum populos hoc beneficium pertineret, qui fundi (ei legi sc.) facti essent, h. e. ut liberum cuique civitati sociorum Latinorumque esset, utrum vellent hoc beneficio uti, necne. Itaque etiam Heracliensium et Neapolitanorum multi hoc beneficium repudiabant, h. e. ei legi fundi fieri nolebant. Nam, quemadmodum donatio nullam vim habet, nisi is, cui fit, ei donationi fundus fiat, s. uti loquuntur JCti, accipiat donationem : sic nulla lex romana, qua beneficium sociis aliisque populis tribuitur, rata esse potest, et ex ea lege beneficio quisquam uti, nisi eam legem probaverit, h. e. professus sit, se beneficio legis uti velle. Hæc quanquam jam ab aliis, tanquam Grævio, dicta sunt, tamen placuit repetere, quod in hac formula, *fundi facti sunt populi*, explicanda etiam nunc errare doctos viros inveni.

Junia *de peregrinis*. v. *Penni de peregrinis*.

Junia Licinia. v. *Licinia Junia*.

Laetoria (pro quo in multis vulgg. Ciceronis libris male est *Plectoria*, *Lectoria*, *Pletoria*, solemni librariorum aberratione ; v. Drakenb. ad Liv. xxxiv, 45) *contra circumscriptiones adolescentium*, de Off. iii, 15. vid. Manut. ad Cic. locis infra citatis; Salmasium ad Capitolinum in Anton. p. 330, et Gruterum ibidem. Ea *minorennitatis*, ut vocant, anni definiti sunt. Ea enim cautum est, *ne* xxv *annis minores stipulari possent*, auctore Sueton. l. iv Rhetor. ap. Priscian. et inter fragmenta Suetonii : unde *Quinavicennaria* Plauto dicitur in Pseud. i, 3, 68. Hac lege rei privatæ judicium, publicum factum est, ut Cic. ait de Nat. Deor. iii, 39. Alia ejus capita collegit Heinecc., H. I. C. p. 84; in quo non videtur locum in Capitolini Marco inspexisse. Nam dicit, ibi tradi, minoribus petentibus, causa cognita, datos curatores e lege hac. Capitolinus dicit : *Curatores datos ex ea propter lasciviam et dementiam ;* Antoninum autem statuisse, *ut omnibus adultis curatores darentur, non redditis causis.* Sed dudum ante Heineccium sparsa legis hujus capita collecta sunt a Gothofredo ad *l.* 2 *Cod. Theodos. de donat.* Tulit *M. Lætorius Plancianus* trib. pl. A. U. ccccxc. Cf. doctos viros ad Caii Instit. i, 8, de Curationibus.

Licinia Mucia, lata a *L. Licinio Crasso* oratore et *Q. Mucio Scævola*, A. U. dclviii, *de civitate, ne quis sit pro cive, qui non sit civis*. de Or. ii, 64; Offic. iii, 11; pro Balbo, 21, 24; pro Cornelio majestatis reo, ubi *lex de civibus regundis* dicitur, ad qu. l. v. Asconius. Licebat autem ex ea lege his, ex quorum civitate erat, qui pro cive rom. esse haberique volebat, eum repetere, quod et lege *Papia* licebat : quod intelligi potest e Brut. c. 16. Hanc legem causam præcipuam belli Italici fuisse tradit Cicero, de Off. iii, 11; atque hac sine dubio de causa perniciosam appellat in Cornelianæ i fr., p. 22. Ceterum de hac lege vid. in primis Balduini Jurispr. Muc., p. 100, ubi de toto hoc legis genere, quod est de civitate, agit.

Licinia Junia, a *Licinio Murena* et *D. Junio Silano* coss., A. U. dcxci, lata. Lege *Cæcilia Didia* sancitum erat, ut lex ferenda per trinundinum promulgaretur. Hoc legis illius caput novis severioribusque pœnis sanxit *Licinia Junia ;* unde utraque lex sæpe jungitur a Cicerone, Phil. v, 3; pro Sext. 64; ad Attic. iv, 16; ii, 9; Vatin. 14.

Licinia *Crassi* oratoris, similis *Æbutiæ*, qua cautum est, ne ei, qui de aliqua curatione ac potestate ferret, collegis, cognatis, affinibus eam potestatem curationemve mandare liceret. Agr. ii, 8; pro Domo, 20.

Licinia de *ambitu*, et quidem de *sodalitiis*, lata Cn. Pompeio et M. Crasso coss. A. U. dcxcviii. vid. omnem or. pro Plancio; nam ex ea lege accusatus est a Laterense Plancius. Erat autem lex severissima, et *editios judices* concedebat, h. e. eos,

quos accusator edidisset, quum in ceteris judiciis, qui præerat judicio, sortiretur judices: reus et accusator, quos vellent, rejicerent: quod multo æquius videtur. Sed senatus, cujus bona voluntate hæc lex lata est, propterea in hac causa editities judices edi volebat, quod existimabat, si reo judices ab accusatore ederentur, accusatorem eos editurum ex iis tribubus, quas reus largitione devinctas haberet; ita fore, ut iidem et testes, et judices essent; neque vero cuiquam melius de largitione facta constare posse, quam tribulibus. Itaque Cicero Laterensem reprehendit, qui, quum Plancium ex hac lege accusaret, non eas tribus edidisset, quas maxime clamaret corruptas esse, sed longe alias: ex quo intelligatur, eum non tam legem de sodalitiis, quam editities judices secutum esse. vid. pro Plancio, c 15, 16 sqq., ex quo loco, aut oratione, hujus legis ratio unice cognoscenda est. De hac lege capit etiam P. Manutius locum Cœlii, ep. 2.

Liviae leges, quarum mentio ap. Cic. de Legg. ii, 6, et in Cornelianæ i fragmentis, p. 24 sunt *Livii Drusi* trib. plebis seditiosi A. U. dclxii, non perlatæ Tulit autem *frumentariam*, de qua supra; *judiciariam*, qua judicia communia essent senatoribus et equitibus; item *agrariam* de coloniis deducendis per Italiam et Siciliam (vid. Pighius in Annal., Part. iii, p. 63), et alias. Cicero autem, de Legg. ii, 6, dicit has leges, et Apuleias, Titiasque *uno senatus versiculo* sublatas esse, h. e. permissa coss. republica, hac formula: Videant consules, ne quid detrimenti capiat respublica. Cf. l. c., c. 12.

Lurconis lex, de *ambitu*, lata est ab *Aufidio Lurcone*, unde *Aufidia* dicitur, A. U. dcxcii. Pisone et Messalla coss.; quæ qualis fuerit, cognoscitur ex Ep. ad Att. i, 1.

Lutatia vel Luctatia, lata *Q. Lutatio Catulo* et M. Æmilio coss. A. U. dclxxv. de *vi*, acerbior *Plotia*, qua sancitum est, ut etiam festis diebus ludisque, quibus judicia nulla erant (vid. Act. i in Verr. 10), de vi quæri posset; pro Cœlio, c. 1 (ubi Pighius, ad a. dclxiv, legi vult *retulit* pro *tulit*) et 29. Propterea autem adeo severe de vi sancitum est, quod eo tempore arma in ipsa urbe versabantur civilia, adeoque severissimis legibus coercenda vis erat. l. c.

Maenia, lata a *Mænio* trib. pl. A. U. cdlxvii, ut patres ante inita a populo suffragia fierent auctores ejus rei, quam populus jussurus esset, neque adeo reprehendere comitia, h. e. irrita facere, possent. in Bruto, c. 14. Ad hanc legem respicit Livius, i, 17: *Decreverant, ut, quum populus regem jussisset, id sic ratum esset, si patres auctores fierent; hodieque in legibus magistratibusque rogandis usurpatur idem jus, vi ademta. Priusquam populus suffragium ineat, in incertum comitiorum eventum patres auctores fiunt.* Ceterum lex Mænia confirmavit tantum et repetiit legem *Publiliam* in eamdem sententiam jam A. U. cdxiv a Q. Publilio Philone dictatore latam. Liv. viii, 12. vid. Gronov. Obs. i, 25: qui locum illum Ciceronis egregie illustrat.

Majestatis lex, Corn. Sullæ, in Pison. 21. v. *Cornelia de majestate.* Præter eam de majestate laudantur apud Ciceronem *Apuleia*, *Varia*, *Julia*; de quibus suis locis.

Mamilia *de regundis finibus agrorum*, h. e. fundorum; qua constitutum est, ut, in finibus agrorum, quinque pedes in latitudinem relinquerentur, ut Legg. xii Tabb. constitutum esset, et singuli arbitri regendis finibus darentur, quum e Legg. xii Tabb. tres essent, si de finibus orta controversia esset. de Legg. i, 21. Hunc locum non vidit Heineccius, H J. C. R., p. 85, 86, ubi pluribus de hac lege (ex Goesio) disserere instituit, quod a paucis intelligatur. Nihil igitur de arbitris. Ceterum de hac lege vid. Goesius ad script. Agr. p. 339, et in not. p. 182, 191, etc. Primus fragmentum ejus protulit Lipsius, Elect. i, 15. Lata est A. U. dcxlii.

Mamilia, in Bruto, c. 33, 34. In edd. vulgg. est *Manilia*, quæ nomina confunduntur sæpissime in libris. Est rogatio ea, de qua Sallust., B. Jug. 40: *Interea C. Mamilius Limetanus trib. pl. rogationem ad populum promulgat, uti quæreretur in eos, quorum consilio Jugurtha senati decreta neglexisset, quique ab eo in*

legationibus aut imperiis pecunias accepissent; qui elephantos, qui perfugas tradidissent; item qui de pace aut bello cum hostibus pactiones fecissent. Ibi optimi codd. et plerique habent *Mamilius;* sed nonnulli tamen *Manillius* et *Mallius.* Item apud Gellium, vi, 11. *Mamilius* defendit etiam Pighius, Annal. T. iii, p. 123. Vid. plur. ap. Cortium ad Sallust. l. c. De nominum illorum confusione vid. et Gruter. ad Cic. de Or. i, 58; interpp. ad Liv. xxvii, 35, et mox in *Manilianis* Legg.

Manilia, a trib. pl. C. Manilio lata, et a prætore Cicerone defensa, qua *Pompeio Mithridat. belli reliquiæ persequendæ traditæ* sunt. vid. Arg. orat. pro Lege Manil.; Orat. c. 29; Plutarchus in Pompeio, p. 643, ed. Wechel.

Manilia de *suffragiorum confusione*, pro Mur. c. 23, a *C. Manilio* trib. pl. A. U. dclxxxvii lata. Hæc est eadem, quæ in Corneliana dicitur *de libertinorum suffragiis.* Ea enim lege, cujus ei auctorem Cornelium fuisse dicebat accusator, sancitum est, ut libertinis in omnibus tribubus suffragium esset, ut Asconius in Milonianam prodidit. Ante enim libertini omnes in tribubus quatuor urbanis suffragia ferebant, in quas cum reliqua fece conjecti erant a censore Fabio, qui hoc salubri instituto Maximi cognomen meruit.

Manilianae Leges *venalium vendendorum*, Orat. 1, 58, erant formulæ, quibus uti possent in rebus vendendis emendisque, qui se decipi nollent : unde *Actiones* vocantur a Varrone, R. R. ii, 5, 11; unde et verbosiores fuisse discimus. Exemplum talis legis est apud eumdem, ii, 3, 5. Auctorem habebant *Manium Manilium*, JCtum eum, qui A. U. dciii consul cum L. Marcio Censorino fuit. De scriptura, utrum *Manil.* an *Mamil.*, v. Victor. ad Varr. l. c. Variant enim libri.

* Marcia *agraria.* v. *Philippi agraria.*

Maria, lata a *C. Mario* trib. pl. eo, qui postea sæpe consul fuit, A. U. dcxxxiv, ambitum coercet, et libertatem suffragii ferendi auget. Jussit enim, *ut pontes angustiores fierent*, quos suffragium ferentes transibant (de Legg. iv, 17), ne quis scil. inspicere tabellam posset, ne rogare de suffragio, aut appellare ferentem. Ea lex, quia potentiæ procerum opposita erat, a Cotta et Metello coss. oppugnata SCto est, sed frustra. vid. Plutarch. in Mario, p. 407, ed. Wechel.

Memmia, quæ ex orat. pro S. Roscio, c. 19, laudatur, rectius *Remmia* dicitur; de qua suo loco.

Militares leges. Pro Flacco, c. 32 : *quum tibi per leges militares effugere liceret iniquitatem tribuni.* Ap. Lipsium, de Re milit. xv, 15, de legibus militaribus agitur, sed de legibus furti tantum; nihil de ceteris, aut de ea, ad quam respexit Cicero. Ea autem hæc fuit, ut, si quis forte in ejus tribuni legionem miles allectus esset, quem sibi putaret inimicum, eamque rem plane facere posset, ut is, inquam, ex ea legione in aliam transire posset, ne iniquitati inimici maneret obnoxius.

Mucia Licinia. vid. *Licinia Mucia.*

* Numae leges, de Rep. ii, 14; v, 2, exstabant Ciceronis ævo.

Nummaria, Cornelii Sullæ. vid. *Cornelia nummaria.*

Othonis lex, quæ laudatur pro Murena, c. 19, est *Roscia.*

Papia, lata a *C. Papio*, trib. pl. A. U. dclxxxviii, Cotta et Torquato coss. v. Dio Cassius, xxxvii, p. 33. Eam pluribus locis commemorat Cic., pro Archia, c. 5; pro Balbo, 23; ad Attic. iv, 14; Offic. iii, 11. Sanxit, *ut peregrini urbe pellerentur, et socii Latini nominis in suas civitates redigerentur.* Peregrini ea ætate qui dicti sint, docet Spanhem. in Orb. Rom., p. m. 363. Hi primo capite legis ex urbe exire jussi sunt, ne se pro civibus rom. gererent, quod a multis fiebat, ut olim Gracchorum temporibus a Penno jam sancitum erat, teste Cic. de Off. iii, 11; qui hanc crudelitatem valde improbat. Alterum caput fuit, ne socii Latini Romæ essent, ne urbes sociorum Latin. vastæ fierent; quod jam ante, A. U. dlxxvi, lex *Claudia* consularis rogatu ipsorum sociorum sanxerat, neve se pro civibus romanis gererent (v. Liv. xli, 8, 9), et paullo post L. Postumius consul, ut servaretur, edixerat, ibid. xlii, 10. Itaque

ex hac lege Mamertini M. Crassum quemdam repetere susceperunt, a quo tamen incepto postea recessere, pro Balbo, c. 23. In hujus legis tempore graviter errat Sigonius, qui eam latam esse paullo post Claudiam ait, de J Prov. iii, 1, eumque secutus Balduin, Jurispr. Muc., p 101, aliique, quum plus centum annis inter utramque intersit. Itaque Cicero, de Off. iii, 11, a Penno, qui post legem Claudiam vixit, et legem suam A. U. DCXXVII promulgavit, peregrinos exterminatos dicit *apud patres nostros, a Papio nuper*. Quidam vero duas leges putant latas a Papio. v. Manut. ad Agrar. i, 4.

PAPIRIA, *C. Papirii Carbonis*, qua tulit, *ut eumdem trib. pleb. toties creare liceret, quoties populus vellet*. Eam dissuasere P. Africanus, Lælius, alii. Nocte sequente ob hanc legem interfectus est. Cic. in Lælio, c. 25, et aliis locis. Cf. Epit. Liv. l. cix.

PAPIRIA, lex tribunitia incertæ ætatis, qua sancitum est, *ne quis ædes, aut quamcumque rem, terram, aram, lignum, injussu populi consecraret*. Auctor fuit *Q. Papirius*. Cic. pro Domo, c. 50.

* PAPIRIA JULIA. vid. *Julia Papiria*.

* PAPIRIA PLAUTIA. vid. *Carbonis et Silvani Lex*.

PEDUCAEA *de incestu*, de Nat. deor. iii, 30, lata a *Sexto Peducæo* trib. pl. A. U. DCXL. Hanc legem frustra audet e legum numero eximere Boherius ad l. c., quum Cicero diserte dicat, *rogationem de incestu* : quæ verba interpretationem viri summi plane respuunt. Nam actio Peducæi in Metellum, de qua hunc locum, ex Ascon. in Milonianæ c. 12, interpretatur, non fuit rogatio de incestu, sed rogatio potius, ut, quoniam Metellus male judicasset, extra ordinem judex Cassius constitueretur. Neque hæc rogatio tantum indicat corruptionem humani ingenii, quam illa de incestu, ex qua intelligitur, etiam pœnis esse homines a tantis sceleribus absterrendos.

PENNI (M. JUNII) trib. pl. temporibus C. Gracchi, A. U. DCXXVII, quam tulit *de peregrinis ex urbe ejiciendis*. Hanc legem intermissam instauravit Papius. v. *lex Papia*. de Off. iii, 11.

PHILIPPI *agraria*, Off. ii, 21. Est L. Marcii Philippi, qui legem talem tulit in tribunatu A. DCXLIX, similem Gracchanæ. Sed quum ei resisterent optimates, facile vinci se, et antiquari legem passus est.

PISONIS *de repetundis*. vid. *Calpurnia de repetundis*.

PLAUTIA vel PLOTIA *agraria*, tribunitia incertæ ætatis, sed paullo ante Flavii rogationem lata, quæ ei similis fuit, auctore Cicerone, ad Att. i, 18.

* PLAUTIA PAPIRIA. vid. *Carbonis et Silvani Lex*.

PLOTIA *judiciaria*, cujus mentio in fr. Cornelianæ i, p. 30, lata est a *M. Plautio Silvano*, Strabone et Catone coss., A. U. DCLXIV. Ea lege judicia cum equitibus et senatoribus communicata sunt, quod Q. Servilius Cæpio et L. Drusus frustra tentaverant. Nam tum e *Sempronia* lege equites soli judicabant. vid. Ascon. ad l. c.

PLOTIA, ejusdem trib., *de vi, armatis hominibus*, ut de ejus capite quæreretur, qui vim fecisset. Ejus sæpe mentio apud Ciceronem, v. c. pro Mil. c. 13; ad Div. viii, 8; ad Att. iv. vid. Sigon. de Jud. ii, 33. Sed ibi graviter errat vir doctus, quum eam legem auctoritate Catuli latam dicit, adeoque duas leges confundit et pro una habet, quæ apud Ciceronem sæpe distinguuntur. Lex *Lutatia* Catuli, de qua supra, severior fuit *Plotia*, et sanxit præterea, ut omnibus diebus, etiam festis, quibus nulla exercebantur judicia, de vi quæri posset ex *Plotia* lege. Itaque non de *Plotia*, sed de *Lutatia* capiendus est Cicero pro Cœlio ab init., quum legem esse dicit, quæ quotidie quæri jubeat de vi armatis hominibus. Ceterum quid sit *vis*, docet Cicero pro Cæcina. Cælius, ep. 8, scribit, Sempronium Rufum tulisse accusatori sub Tuccio calumniam, eumque reum fecisse lege *Plotia* de vi.

POMPEIA *judiciaria*, lata ab *Cn. Pompeio* in consulatu secundo, A. U. DCXCVIII; qua lege servatur quidem *Aurelia*, sed hoc adjicitur, ut amplissimo ex censu, e centuriis, aliter quam ante, judices legerentur. vid. Ascon. ad Pisonianæ c. 39. Ejus mentio apud Cicer. in Pison. l. c.; Phil.

i, 8. Ex his intelligitur, quomodo capienda sint Plutarchi verba in Pompeio, p. 350, ed. Wech., τὰς δίκας περιεῖδεν αὖθις εἰς τοὺς ἱππέας νόμῳ μεταφερομένας· nempe ita. Non modo non adversatus est rogationi *Aureliæ*, qua equites in societatem judiciorum vocantur; sed deinde etiam eodem consulatu confirmavit, lata lege in eamdem sententiam, sed adjecto capite de censu.

Pompeia *de vi*, est *Cn. Pompeii* in tertio consulatu, A. U. dcci, lata, qua sancitum est, *ut de cæde in via Appia facta extra ordinem quæreretur*. Eam legem cognoscas licet e Miloniana, et Asconii Argumento.

Pompeia *de ambitu*, ejusdem *Cn. Pompeii* tertium consulis, ad Att. x, 4; qua gravior pœna, et breviora judicia constituta sunt. Nam ternæ tantum horæ ad dicendum datæ sunt, in Bruto, c. 95. Add. Att. xiii, 49, ubi est dierum præstitutorum mentio. v. ad locum illum P. Manutium.

Porcia, *M. Porcii Catonis* censorii, ut existimat P. Manutius, qua cautum est, *ne quis civem rom., vinciret, aut verberaret, aut necaret*, pro Rab. 4; Verr. v, 63. Cf. Liv. x, 9 Sed si hæc lex est eadem, quæ *de provocatione* laudatur, quod mihi fit verisimile, quando utrumque ad libertatem civium pertinet, non Catonis est ea lex, sed *Porcii Lœcæ* tribuni pl. A. U. dlvi, quod placet etiam Pighio ad h. a., Sigonio, et Ant. Augustino. An hæc lex imperatoribus jus in capita civium ademerit in bello, quæri potest. Sed recte negant Sigonius et Dukerus ad Livii Epit. 57. — * Hactenus, ut videtur, inauditum erat, quod legitur nunc de Rep. ii, 31, *tres* fuisse *leges Porcias* trium Porciorum, quæ legibus Valeriis de provocatione nihil præter sanctionem attulerint novi.

Pupia, a *Pupio* quodam trib. pleb. nomen habere videtur. Ejus hæc capita apud Ciceronem reperio. Primum, *ne senatus de ulla re toto mense januario habeatur, nisi aut perfectis, aut rejectis legationibus*, ad Div. i, 4; cui post lege Gabinia adjectum est, ut ne februario quidem, ut supra dictum. Alterum, *ne senatus diebus comitialibus habeatur*, ad Q. fr. ii, 12.

Religione (*Lex de*), quæ ad Att. i, 16, memoratur, est *Fufia* Q. Fufii Caleni. v. supr.

Remmia (pro quo vulgg. edd. *Memmia* habent; quidam etiam *Remniam* dicunt, utrumque male, et repugnantibus codd. melioribus, quum Ciceronianis, tum Digestorum, in quibus de hac lege est, xlviii, 16) quo auctore, et quo anno lata sit, non constat. Hoc ex Cic. pro S. Roscio Amer., c. 19, intelligi potest, fuisse oppositam impudentiæ calumniatorum, ne scil. liceret quemvis vel innocentem impune accusare, eique molestiam creare sine causa. Ex c. 20 autem colligitur, calumniatorum fronti litteram fuisse inustam. Quæ autem inuri solita sit, de eo non satis certo constat. Nam etsi valde probabilis est eorum opinio, qui K inustam putant, quod ea prima littera est vocis *calumnia*, e veteri scribendi ratione, quæ *kalumnia* scribebat (v. Vossius, Aristarch. i, 17): tamen non est omni ex parte certa, sed conjectura tantum nititur; quando nemo vett. est ejus rei auctor. Frustra ad Paullum provocat Vossius. Nihil de littera dicit. Hoc pœnæ genus sustulit deinde Constantinus M. vid. Menard. ad Cicer. l. c. Exstat *Brencmanni* eruditus de hac lege libellus.

Repetundis (*Leges de*), quibus tenentur magistratus et senatores, qui in provinciis, aut propter rem judicandam, contra leges, pecunias cepere (Cic. pro Cluent. c. 37, 54), sunt *Calpurnia*, *Acilia*, *Junia*, *Servilia*, *Cornelia*, *Julia*; de quibus suis locis agitur.

Roscia *theatralis*, lata a *L. Roscio Othone* trib. pl. A. U. dclxxxvi, C. Calpurnio Pisone et Manio Acilio Glabrione coss., fautore equestris ordinis. Ea sancitum est, ne quis in quatuordecim gradibus orchestræ, in qua senatores sedebant, proximis sederet, nisi qui eques, et equestri censu esset. Itaque si quis censum decoxisset eques, non licebat ei inter equites sedere, Phil. ii, 18. Nam decoctoribus cujuscumque ordinis, ut ex eodem loco constat, certus locus assignatus in theatro erat; neque solum his, qui suo, sed etiam qui fortunæ vitio decoxissent. In or. pro Muren., c. 19, bis dicitur lex hæc

equitibus dignitatem et voluptatem *restituisse* : quo verbo utitur etiam Velleius, ii, 32, ubi vid. intt. Ex quo colligere licet, equites jam antiquioribus temporibus separatim a plebe sedisse : nisi quis velit *restituere* intelligere *præstare*, ut sæpe est in legibus. v. Gloss. Nomic. Cod. Theod. in h. v. Ceterum quas turbas hæc lex, consule Cicerone, dederit, quum plebi in mentem venisset, sibi eam legem ignominiæ esse, et quomodo eæ a Cicerone oratione aliqua, quæ interciderit (ad Attic. ii, 1), compositæ sint, v. ap. Plutarch. in vit. Cicer. et Plin. vii, 30, ubi v. Harduin. Eam secuta est lex *Julia* de eadem re, Plin. xxxiii, 2.

* Rulli lex agraria. v. *Servilia*.

Rupilia lex apud Siculos dicebatur, quod *decretum* potius dicere more romano debebant, ut facit Cicero, Verr. ii, 13. Nam Rupilia lex continebat jura, quæ *P. Rupilius* prætor victis Siculis de decem legatorum sententia, ut moris erat, dederat, quum Siciliam in provinciæ formulam redigeret. Ejus sæpe fit mentio Verrinarum secunda et tertia, quod Verres eam in jurisdictione et re frumentaria neglexerat.

Sacerdotiis (*Lex de*), a *C. Licinio Crasso* lata, sed non perlata (vid. *Domitia Lex*), de Amicit. 25.

Sacratæ Leges hæ dici putantur in primis, quæ in monte Sacro, A. U. cclx, secessione populi facta, latæ sunt, unde ipsi illi monti nomen hæsit. Liv. ii, 33. Earum mentio apud Ciceronem sæpe, in primis in iis orationibus, quibus in Clodiam legem, contra se latam, invehitur, quod ea legibus sacratis vim attulerat; pro Sext. 30; pro Dom. 17; de Off. iii, 31; de Legg. ii, 7, etc. Locus præsertim illustris est in Cornelianæ i fragm., p. 28. Ad q. l. male Asconius, in monte Sacro primum *sacratas* latas, dicit, et verba Ciceronis sollicitat, ut ex sequentibus patebit. Leges autem sacratas apud Livium tres reperimus, s. legis sacratæ in monte Sacro latæ tria capita potius (*sacratam* enim *legem* dicit, l. c., et *sacratæ leges* per enallagen pro *sacrata* dici possunt. v. v. *Titiæ Leges*) : 1. *ut tribuni quotannis quinque de plebe crearentur, qui auxilio plebi adversus consules essent*; 2. *ut iidem tribuni pl. sacrosancti essent*; 3. *ut soli plebeii tribuni fierent*. Sigonius, de J. C. R. i, 6, duas alias addit : 1. *ne de capite civis nisi centuriatis comitiis ageretur*; 2. *ne privilegia*, h. e. rogationes in homines singulos, *ferri liceret*. Et dicuntur sane sacratæ leges apud Cic. pro Dom. et pro Sext. Sed capita illius legis sacratæ fuisse, quæ in Sacro monte lata est, non videntur. Decepit virum doctissimum multosque alios, quod sacratas leges a Sacro monte dici, et nullas præterea alias putarunt. Mihi antiquiores hæ duæ leges videntur, et forte aut capita *legis Valeriæ* de provocatione, aut tamen ab eodem sigillatim latæ, ac deinde in xii Tabb. tralatæ. Nam lex de provocatione ipsa est sacrata, ut e Liv. ii, 8, intelligitur, et illud, de capite civis, diserte ad legem de provocatione refertur a Dionysio, l. v, p. m. 334. Leges autem hæ sacratæ dicuntur propterea, *quod caput ejus, qui contra fecit, consecratur*. Hæc enim est una e tribus vel duabus sacrandarum sanctionum formis, quæ apud Ciceronem pro Balb. 14, et in Cornel. fragm. commemorantur : de quibus vide interpretes, et Schwarzii Dissert. *de Detestatione Sacr.* Nam hanc ipsam ob causam etiam tribb. pl. sacrosancti sunt, quod ejus caput sacrum est, qui eos violavit, ut e Rabiriana intelligi potest. Cf. Budæus ad Pandect., p. m. 334. Itaque etiam illa *Valeria Horatia* ap. Liv. iii, 55, et Cic. de Rep. ii, 31, sacrata lex est. Nam alias *sacratas leges*, præter eas quinque, quas Sigonius facit, in monte Sacro perlatas, fuisse, nemo negare potest, qui Livium attente legit. iii, 32 : Concedunt patribus plebeii de decemviris, modo *ne lex Icilia de Aventino aliæque sacratæ leges abrogarentur*. Ex quo intelligitur, etiam *Iciliam* sacratam fuisse. L. vii, c. 41 : *Lex quoque sacrata militaris lata est, ne cujus militis scripti nomen, nisi ipso volente, deleretur*. Memorat idem *legem sacratam Volscorum*, Etruscorum, aliorumque populorum, qua milites legebantur (ix, 39), unde *sacrati milites*, ibid. c. 40. In eamdem sententiam Perizonius, in Animadversionibus, de legibus sacratis tradidit. Est locus, c. 10, p. 418. Ceterum locus ille clas-

sicus et præcipuus ex oratione pro Balbo et Corneliana fugiebat tum summum virum; item alter ille Livianus de sacrata militari. Illud unum addam, *legem Valeriam* eadem formula sanciri, qua sacrata tribunitia, ap. Dionys. l. vi, p. 410.

Scatinia, vel Scantinia (mire enim in hoc nomine variant codd. vid. Ferrar. ad Phil. iii, 6), lata a *Scatinio* trib. pl. A. U. dubium quo, *in molles et effeminatos, qui nefanda Venere uterentur*, h. e. aut ipsi muliebria paterentur, aut pueris vim facerent, quibus pœna decem millium nummorum statuebat; ex qua sibi inimicos accusationem minari scribit Cœlius, ep. 13. Cf. Phil. iii, 6. Ex eo loco intelligitur, legislatorem Aricinum fuisse. vid. plura ap. Gravin. Origg. Jur. R., p. 433; in primis Christium, de Lege Scatinia.

Semproniæ Leges laudantur, Phil. i, 7; de quibus legendus Plutarch. in Gracchis. Sunt autem hæ:

1.) Tib. Gracchi *agraria Sempronia*, ne quis agri plus quam D jugera possideret, quod jam lege *Licinia* Stolonis cautum fuerat, sed neglectum jam diu; et ut tres viri tributis comitiis crearentur, qui agros dividerent, quos divites præter hunc modum possiderent. Lex perlata non est. Vid. Plutarchum in Gracchis; de motibus agrariis inde a lege Licinia, in primis de *Sempronia*, Appian. B. C. ii, 2, 1, p. 604, ed. Toll.; Vellei. ii, 2; Epit. Liv. 58, et ibi Duker. Fragmenta ejus legis habet Goesius, Scr. Agr. p. 349; Sigon. de A. J. ii, 2. Ex ea lege et coloniæ deducendæ erant. v. Agrar. ii, 12, et ibi Manut.

2.) C. Gracchi *frumentaria*. v. in *Frum. LL.*

3.) C. Gracchi *de provinciis*. v. de ea lege or. de Provinc. Cons. Laudatur pro Balbo, c. 27; ad Div. i, 7; pro Domo, c. 9. Ex ea provinciæ magistratibus nondum creatis a senatu decernebantur; idque præcipuum ejus caput fuit. De ea capio etiam illa verba Verr. iii, 6, *Vectigalibus censoria locatio constituta est, ut Asiæ lege Sempronia.* Hotomannus aliter.

4.) C. Gracchi *de libertate civium rom.*, qua cautum est, ne de capite civis romani injussu populi rom. judicaretur. Idem jam xii Tabb. sancitum erat, et *Valeria*, s. *sacrata lege* in monte Sacro, ut Sigonio placere vidimus. pro Rab. 4; Verr. v, 63; Catil i, 11; iv, 5.

5.) C. Gracchi, *ne quis judicio circumveniretur*, pro Cluentio, c. 56. Ei successit Cornelia *de falso*, ut ex eodem loco intelligi potest, quem vide.

6.) Sempronia C. Gracchi *judiciaria*, judicia a senatu ad equites transtulit. v. *Aurelia Lex.* Appian. Bell. Civ. i, p. 618, edit. Toll.

7.) Sempronia lex *de provincia Asia*, Verr. iii, 6, per quam locatio vectigalium constituta est.

Servilia, *C. Servilii Glauciæ* prætoris, A. U. dcliii, quo ipso anno interfectus est. Alii annum xlviii ei tribuunt; sed errant, quod eo anno in magistratu non fuit. *De repetundis* fuit, acerbior superioribus. Sanxit, ut reus post primam actionem comperendinaretur, quum antea ex lege Acilia liceret, semel causa dicta, pronuntiare, nisi ampliarent judices, Verr. i, 9. Sæpe apud Ciceron. laudatur, v. c. pr. Rab. P. 1, 4. Capita hujus legis e scriptoribus veteribus collegit Sigonius de Judiciis, ii, 27, ubi etiam exstat insigne fragmentum ex P. Bembi museo editum. Priorne sit *Acilia*, an posterior, vide in *Acilia.*

Servilia ejusdem *Glauciæ*, *de civitate*, eodem anno A. U. dcliii lata, quod, ut mihi videtur, statuerat, omni ratione equitum et plebis benivolentiam captare. Hujus quæ vis fuerit, ex or. pro Balbo, c. 24, intelligi potest. Nempe, si quis e sociis Latinis senatorem reum fecisset, isque condemnatus esset, ei ut civitatis jus tribueretur, eumque inter cives locum is occuparet, quem condemnatus habuisset.

Servilia, *Q. Servilii Cæpionis, judiciaria;* quam suasit populo Crassus, Brut. 43, 86; Invent. i, 49; Orat. ii, 55; Cluent. 15; lata ab eo in consulatu, A. U. dcxlvii. Sanxit enim, ut judicia, quæ xvii annis ante, lege *Sempronia*, a senatu ad equites translata essent, utrique ordini communia essent; sed eam legem aut non perlatam, aut paullo post abrogatam fuisse, ex Sigonii sententia, inde intelligitur, quod paullo post idem tulit M. Livius Drusus, et quidem

incassum (vide *Livias Leges*). Sed certiori argumento decidi ea res potest. C. Servilius Glaucia dicitur ap. Cic. in Bruto, certo consulatum, anno post præturam. quod lege rogaverat trib pl. Saturninus, A. U. DCLIII, consecuturus fuisse, nisi interfectus esset, quod equestrem ordinem beneficio legis obstrinxisset. Qua autem alia potuit, nisi *judiciaria*? Nam altera, *de repetundis*, nihil ad commoda equitum, qui hoc genere legum non tenebantur. Itaque certissimum puto, Serviliam Cæpionis, Servilia Glauciæ abrogatam esse, et, quæ communicata cum senatu judicia erant, ea solis equitibus restituta eo ipso anno, quo illam alteram *de repetundis* tulit, qui est decimus annus a *Servilia* Cæpionis. Huc pertinet illud, quod in reliquiis or. pro Scauro, p. 80, commemoratur, causam Cæpionis e *Servilia* lege accusati de repetundis, ad equites actam et judicatam esse.

* Servilia, P. Servilii Rulli, *agraria;* quam promulgavit tribunus ille plebis, A. U. DCLXXXIX, IV id. decembr., sed non pertulit, dissuadente in senatu ipsis kal. jan. sequentis anni Cicerone consule, ac deinde non semel pro Rostris. Habuit autem hæc Rulli lex plus quam XL capita, Agr. iii, 2; quorum præcipua, quæ Cicero commemorat, fere sunt hæc: 1° Ut tribunus pl., qui eam legem tulerit, per septemdecim tribus decemviros creet agris dividundis, ut quem novem tribus fecerint, is decemvir sit. 2° Ut item eodemque modo creentur, ut comitiis pontificis maximi. 3° Ut decemviratus candidati præsentes profiteantur. 4° Ut lege curiata decemviri ornentur per prætorem, qui primus sit prætor factus; sin is ferre non possit, per eum, qui postremus, cui non possint tribuni plebis intercedere; si lex curiata ferri non possit, decemviri tamen eodem jure sint, quo qui optima lege. 5° Ut auspicii coloniarum deducendarum causa decemviri habeant pullarios, eodem jure, quo habuerunt tresviri lege Sempronia, apparitores, scribas, et alia hujusmodi. 6° Ut potestatem prætoriam habeant sine provocatione ad quinquennium. 7° Ut liceat eis vendere omnia, de quibus vendendis SCta facta sint M. Tullio Decula, Cn. Cornelio Dolabella coss. (A. U. DCLXXII), quique agri, quæ loca, quæ ædificia, aliudve quid extra Italiam, quod publicum pop. rom. factum sit L. Cornelio Sulla, Q. Pompeio Rufo coss. (A. U. DCLXV), aut postea. 8° Ut liceat etiam vendere vectigalia in lege nominata, habita auctione in quibus locis videbitur. 9° Ut ad ipsos decemviros cognitio pertineat, qui publici agri sint, qui privati; utque iis, quos publicos esse judicaverint, vectigal possint imponere, duobus exceptis. 10° Ut quod ad quemque pervenit, pervenerit ex præda, ex manubiis, ex auro coronario, quod neque consumtum in monumento, neque in ærarium relatum sit, id quicumque e provincia decesserit, uno excepto Pompeio, profiteatur apud decemviros, et ad eos referat: qui, si qua pecunia post Tullium et Antonium coss. ex novis vectigalibus recipiatur, ea quoque uti possint. 11° Ut ea pecunia agros emant in Italia, qui coli et arari possint, a volentibus tamen vendere, non ab invitis; neve ea pecunia in ærarium referatur, aut exigatur. 12° Ut in eos agros, qui hac lege emti fuerint, colonias deducant, et in quæ loca præterea videbitur. 13° Ut Capuam in coloniam deducant quinque millia colonorum, iisque et Campanum agrum, et Stellatem dividant. 14° Denique (capite XL), ut quæ post C. Marium, Cn. Papirium Carbonem coss. (A. U. DCLXXI) ædificia, agri, lacus, stagna, loca, possessiones, publice data, assignata, vendita, concessa sint, ea omnia eo jure sint, quo quæ optimo jure privata sint. vid. ipsas de Agraria lege Ciceronis orationes, et Goesii scriptores Agrarios, *Amstelod.* 1674.

Silvani et Carbonis. vid. *Carbonis et Silvani*.

Sumtuaria *Julia*. vid. *Julias Leges*.

Tabellariæ quatuor sunt; de quibus vid. Cic. de Legg. iii, 16; in Lælio, c. 16.

1.) Gabinia, a tribuno plebis *Q. Gabinio*, homine ignoto et sordido, A. U. DCXIV lata, *ut*, *in magistratibus creandis, non voce civis, sed tabellis, uterentur*, ut libere suffragia, sine inimicitiarum metu, ferre possent,

unde Cic., Agr. i, 2, tabellam *vindicem tacitæ libertatis* vocat.

2.) Cassia, *L. Cassii Longini* trib. pl. A. U. dcxvi (qui scopulus reorum in prætura dictus est, cujusque ob severitatem judices severi dicti sunt Cassiani), *de populi judicio*, ut Cicero vocat de Legibus, l. c. Ea lege sancitum est, *ut tabellæ etiam in judicio populi adhiberentur, præterquam in judicio perduellionis.* Conf. pro Sextio c. 48. Sed in hac lege intelligenda mihi videntur multi docti homines non satis vim verborum percipere. Nam ita video fere accipere hanc legem, ut de his judiciis lata sit, quæ in comitiis populi fiant, quod dicatur *de populi judicio*; quod est falsum. Nam in his etiam judiciis tabellæ adhibentur, quæ *a selectis judicibus* exercentur, atque id ex *lege Cassia* factum, atque ante voce pronuntiatum esse puto; quod etiam postea sanxit *lex Cornelia*, de sententia ferenda, ut liberum esset reo, postulare. pro Cluent. 20. Decepit doctos homines vox *populi;* neque intellexerunt, *populi judicia* dici, non solum ea, quæ ab universo populo in comitiis aguntur, sed omnia *publica*, h. e. in quibus *causæ publicæ*, aut *crimina publica*, quæ vocantur, judicari solent, tanquam de repetundis, de ambitu, de vi, de majestate, etc. Hæc autem judicia *populi judicia* appellantur, primo, quia olim ipse populus exercuerat, quum postea, quæstionibus perpetuis A. U. dciv, adeoque ante *legem Cassiam*, constitui cœptis, omnia a selectis judicibus exercerentur, præter unum *perduellionis judicium*, quod lege excipitur, et usque ad *legem Juliam de vi*, populi universi fuit (v. Hotom. ad Verr. i, 5, et orat. pro Rabir. Per.); deinde, quia jussu, legibus populi, et loco populi, a judicibus administrabantur. Cic. Verr. v, 48: *Quo confugient socii? — ad populum romanum confugient? facilis est causa populi. Legem enim se sociorum causa jussisse, et vos ei legi custodes ac vindices præposuisse dicet.* Hæc tenenda sunt tironibus, quum legunt, quæ Sigonius de Judiciis, iii, 1, 2, de *populi judicio* dixit. Neque enim satis distincte rem tradidit, et ea tempora, quibus omnes causæ publicæ ad populum agebantur, solæque controversiæ privatæ ad magistratum sine consilio judicum agebantur, ab his distinxit, quibus publicæ causæ omnes ad judices selectos, præter unum perduellionis crimen, actæ sunt. Nam et peculatus et majestatis causæ, quas populo proprias fuisse dicit, ad judices actæ sunt. vid. v. c. Act. i in Verr. 13. In primis clarus locus est Verr. i, 42: *Cornelia testamentaria, nummaria, ceteræ complures; in quibus non jus aliquod novum populo constituitur, sed sancitur, ut, quod semper malum facinus fuerit, ejus quæstio ad populum pertineat.* Atqui hæ causæ ap. selectos judices actæ.

3. Papiria *C. Carbonis* trib. pl., A. U. dcxxii lata est, eaque sancitum, ut in legibus jubendis et antiquandis populus tabellis uteretur.

4.) Coelia, A. U. dcxlvi lata est, eaque cautum, ut, quod unum judicium lege *Cassia* exceptum esset, perduellionis, id quoque tabellas cum reliquis judiciis communes haberet. Causam hujus legis ferendæ hanc habuisse dicitur apud Ciceronem, ut opprimeret C. Popillium inimicum, de Legg. iii, 16.

* Tarpeia Aternia. v. *Aternia Tarpeia.*

Terentia *frumentaria.* vid. *Frumentariæ.*

Testamentariæ, *Cornelia*, *Furia*, *Voconia;* de quibus v. suis locis.

* Thoria *agraria*, *Sp. Thorii* trib. pl. A. U. dcxlvi, qua sancitum est, ne quis, qui agrum publicum in Italia a certo tempore possideret, vectigal penderet publicanis. Brut. 36, Sp. Thorius agrum — vectigali levavit. Appianum, de bello Civ. i, 27, multi arbitrantur de hac lege ita scripsisse: Σπούριος Βόριος (leg. Θόριος) δημαρχῶν εἰσηγήσατο νόμον, τὴν μὲν γῆν μηκέτι διανέμειν, ἀλλ' εἶναι τῶν ἐχόντων, καὶ φόρους ὑπὲρ αὐτῆς τῷ δήμῳ κατατίθεσθαι, καὶ τάδε τὰ χρήματα χωρεῖν εἰς διανομὰς — sc. τῷ δήμῳ, etc. Diversam vero a Sp. Thorii lege legem hujus, quicumque sit, Sp. Borii putat Rosinus, in Antiquit. Rom. viii, 10; quem sequi non repugnat Mazochius in comm. ad Tabb. Heracleenses, p. 316, et Schweighæuser ad Appian. t. iii, p. 687. Cautum

erat etiam Thoria lege de pascuis nonnihil, ut colligere licet e Cic. de Or. ii, 70 Ejus duo fragmenta insignia edidit Sigonius. de Ant. J. I. ii, 2.

Titia, quæ pro Muren., c. 8, laudatur, Pighio, ad A. ccccLxxxviii, videtur esse *C. Titii* trib. pl., qui illo anno legem tulit, de quæstorum numero duplicando, et provinciis quæstoriis sortiendis, e SCto; qua opinione nihil se probabilius a quoquam dici vidisse, ait Grævius ad h. l.

Titiæ leges, quæ de Legg. ii, 6, dicuntur, sunt *Sext. Titii*, seditiosi tribuni A. U. dcliv. Tulit *agrariam* legem. v. Cic. de Or. ii, 11. Titia, quæ memoratur de Legg. ii, 12, sine dubio est ejusdem. Nam eodem modo, ut c. 6, jungitur *Liviis*. Atque ex eo loco mihi fit vero simile, *Titias leges* per enallagen dici pro *Titia lege*.

Tribunitia lex dicitur sæpissime, quod omnes sciunt, quæ a tribuno lata est; sed illud neglexerunt omnes, quos vidi, animadvertere, *tribunitiam legem* dici etiam eam, quam Pompeius tulit *de tribunis reficiendis potestate pristina*, quam iis Corn. Sulla ademerat. Act. i in Verr. 16: *Vident adhuc post* legem tribunitiam (quam sc. Pompeius tulit) *unum senatorem vel tenuissimum esse damnatum*. Sic *judicium Junianum* significare potest non solum, quod exercuit, cui præfuit Junius, et sic est in Cluentiana; sed etiam quod fuit de Junio, in quo reus fuit Junius, ut sæpe judicia apud Ciceronem a reis vocantur, v. c. judicium Verris, Cluentii.

Tullia, a *M. Cicerone de ambitu* lata A. U. dcxc, memoratur in Vatin. 15; pro Sext. 64; pro Mur. 32 sq., ex quo loco accuratius cognoscere hanc legem licet. Nam ambitus genera ab Sulpicio objecta Murenæ commemorantur et refelluntur. Pœna etiam acerbior ea constituta esse dicitur, quæ in Calpurnia fuit, neu pe exsilium, v. Muren. 41; idque decem annorum, ut tradit Dio Cass., xxxvii, p. 42. Morbi quoque excusationi pœna constituta est, etc. v. Muren. 23.

* Valeria Horatia, sive *L. Valerii Potiti* et *M. Horatii Barbati* lex, coss. ann. ccciv, post decemviros, hominum concordiæ causa sapienter popularium, *ne quis magistratus sine provocatione crearetur*. de Rep. ii, 31. vid. Livium, iii, 55; Dionys. Halic. xi, 45.

* Valeria, *P. Valerii Publicolæ*, cos. ann. ccxliv, *ne quis magistratus civem romanum adversus provocationem necaret, neve verberaret*. de Rep. ii, 31.

* Valeria, pr. Fonteio, 1, nov. fragm., lex turpissima, lata a L. Valerio Flacco, consule suffecto post mortem C. Marii, A. U. dclxvii; qua creditoribus quadrantem solvi jussit, ut ait Velleius, ii, 23. v. Cortium ad Sall. Cat. c. 33.

Valeria, Agr. iii, 2; S. Rosc. 43; l. i de Legg., etc. Est *L. Valerii Flacci* interregis A. U. dclxxi, qua L. Cornelium Sullam dictatorem creavit, tulitque, ut omnia, quæ fecisset, rata essent, possetque impune, quem vellet, indicta causa interficere.

Varia, lata est a *Q. Vario Hybrida*, trib. pl. A. U. dclxii, *de majestate*; qua sancitum est, ut quæstio haberetur de iis, quorum opera consiliove socii contra populum rom. arma sumsissent. Nam eo anno, coss. L. Julio Cæsare et P. Rutilio Lupo, ortum est bellum in Italia, quod Sociale, Marsicum et Italicum appellatur. Hujus legis frequens mentio ap Ciceron., v. c. pro Mil. 36; Brut. 56, 88; Tusc. ii, 24, etc. Sed in loco postremo Boherius, vir summus, intelligi vult aliam legem Variam *de incestu*: quod Valerius M. iii, 7, M. Antonium de incestu accusatum tradit, eumque locum huc retulere interpretes. Sed temporum ratio facile arguit hanc sententiam. Cicero dicit se *vidisse* Antonium pro se dicentem causam lege Varia. At accusatio de incestu facta est anno quæsturæ provincialis quam Pighius refert ad A. U. dcxl; quo Cicero natus nondum erat. Necesse igitur est, ut idem post etiam accusatus sit de majestate e lege Varia, quum Cicero jam forum attigisset.

Vatinia, *P. Vatinii* trib. pl. A. U. dcxciv, consule Cæsare, lata, *de repetundis*; ut repetundarum judicio liceret alterna consilia rejicere; unde ipsa *lex de alternis consiliis rejiciendis* dicitur in Vatin. 11. *Consilia* sunt

judices omnes, quos prætor sortitus est: eos omnes ex hac lege semel rejicere licet reo, semel accusatori; quum antea nonnullos tantum rejicere liceret ex eodem consilio utrique, quorum loca subsortitione prætoris replebantur. *Alterna consilia rejicere* ergo est idem ac *rejicere alterius consilia;* ut Verr. ii, 18, *quum alternæ civitates rejectæ essent;* pro alternis, semel ab accusatore, semel ab reo.

Vatinia, ejusdem tribuni, qua Cæsari, cui jam lege *Sempronia* de provinciis senatus Galliam ulteriorem attribuerat, etiam citerior cum Illyrico, et tribus legionibus, stipendiisque in quinquennium data est, in Vatin. 12. De hac lege etiam capiendus locus videtur, c. 15, ubi reprehendit Cicero Vatinium, *quod sua lege factus sit legatus Cæsaris in Gallia.* Nam quod Manutius putat, legem ab eo latam, ut legati provinciales a populo crearentur, nullo idoneo testimonio demonstrari potest.

Vatinia alia rogatio, sed non perlata, memoratur in Vat. 9 sq., qua latum est, ut quæstio haberetur de iis, quos L. Vettius, qui in senatu confessus esset, se cum telo fuisse, et Cn. Pompeium occidere voluisse, participes illius consilii fuisse diceret.

Vi (*Leges de*), *Plotia* et *Lutatia,* quas vid.

Viaria, lata a *C. Curione,* Paullo et Marcello coss., A. U. dcciii, *de viis muniendis*, non dissimilis *agrariæ* Rulli, Cœlius, ep. 6. Ad hanc ferendam legem quid Curionem impulerit, docet Appianus, B. C. ii, p. 732, ed. Toll. Nempe quod ære alieno oppressus pecuniam acceperat a Cæsare, ne sibi in tribunatu adversaretur. Hanc mercedem ne frustra accepisse, et Pompeianis aliqua ratione adversari videretur, quod facile intelligebat, eos huic legi repugnaturos esse: εἰσηγεῖτο βαρυτάτας ὁδῶν πολλῶν ἐπισκευάς τε καὶ κατασκευὰς, καὶ αὐτὸν ἐπιστάτην αὐτῶν ἐπὶ πενταετὲς εἶναι. quæ verba similitudinem ejus cum *Servilia agraria Rulli* satis demonstrant. Sed fortasse etiam eadem ornamenta potestatis, eamdem potestatem in provinciis dedit, quam *lex Servilia.* Ex ep. ad Att. vi, 1, etc. mihi videtur colligi posse, constitutum fuisse vectigal ærario solvendum, in vehicula, esseda, rhedas, lecticas, equos, etc. quibus in itineribus uterentur, ut ea pecunia in viis muniendis consumeretur. Nam quum Vedius Ciceroni obvius factus esset cum duobus essedis et rheda, equis juncta, et lectica, et familia magna; horum causa dicit Cicero, Vedio solvendum ex lege Curionis, si perferatur, sestertia centena. Id vectigal simile fuisset ex parte ei, quod nos dicimus *péage*, quod in vias muniendas impenditur; hoc certe sub titulo exigi solet. Quidam hanc legem male *Vivariam*, aut *Vinariam*, aut *Vineariam* appellant. v. Contarenus, de Frum. Larg. c. 9; Lips. Elect. i, 8.

Villia. v. *Annales.*

Voconia, lata a *Q. Voconio Saxa* trib. pl. A. U. dlxxxiv, suadente Catone. Est *testamentaria*, de mulierum hereditatibus: qua sancitum est, ut, *qui post A. Postumium et Q. Fulvium censores census esset, ne heredem virginem, neve mulierem, faceret*, Cic. in Verr. i, 42; neve mulier legati nomine plus caperet, quam heres, ibid. 43. Eadem lex laudatur, Balb. 8; Fin. ii, 17; Senect. 5. *Censi* e Voconii mente sine dubio erant *cives;* quod nemini licebat deferre ad censorem rem suam, nisi qui civis rom. esset. Sed in hoc verbo calumniabantur, qui rem suam ad uxorem aut filiam transferre cuperent. Nam quum illis temporibus lex census Serviana, de vendendis incensis, non acerbe aut severe satis servaretur, et multi cives rom. incensi essent (causas vid. ap. Perizon. libro mox memorando, p. 129), hi, qui feminam heredem faciebant, propterea se lege Voconia teneri negabant, quod incensi essent. Atque hac calumnia verbi *census* eludebant legem, prætoribus facilibus in re dura. Nam ex Verrinæ l. c. intelligi potest, prætores ante Verrem omnes ex hac calumnia decrevisse, et hereditates hoc modo ad filias mulieresque transire potuisse. Qui autem censi erant, adeoque legem eludere calumniando non poterant, heredem fiduciarium faciebant, h. e. qui he-

reditatem cerneret quidem, sed deinde filiæ, aut cuicumque testator voluisset, redderet, si honestus esset. Nam si quis perfidus negabat se hereditatem filiæ redditurum, cogi non poterat. v. Fin. ii, 17. De hac lege multi, in primis Balduinus; sed omnium optime Jac. Perizonius in Diss. *de Lege Voconia*, qui primus hujus legis vim accurate perspexit. —* Adde nunc ante omnia, quidquid novi affert locus insignis, de Rep. iii, 7; et quas de hac lege commentationes novas in notis ad h. l. excitavimus.

INDEX GEOGRAPHICUS.

Abdera, urbs Thraciæ, crasso cœlo, Democriti patria. Roma Abdera, ad Att. iv, 16, dicitur, propter stuporem senatorum. v. Ind. Gr. Ἀβδηριτικόν. Unde *Abderites*, de Nat. deor. i, 23.

* *Aborigines*, de Rep. ii, 3, antiquissimi Italiæ populi, quorum ager ad Tyrrhenum mare.

Abydus, ad Her. iv, 54, oppidum Troadis, ad Hellespontum, e regione Sesti.

Acarnania, in Pis. 40, pars Græciæ versus occidentem, ad mare Ionium, inter Ambracium sinum et Acheloum fluvium.

Achæi, in Cæc 20; Prov. Cons. 3, et *Achivi*, de Div. i, 16, populi Græciæ, proprie qui Achaiam incolunt in Peloponneso.

Achaia, provincia romana, Peloponnesum et Græciam proprie sic dictam cum circumjectis insulis continens. Proprie pars Peloponnesi, isthmo vicina.

Achaicus, Act. i in Verr. 2.

Acherini, in Verr. iii, 43, Siciliæ populus, exiguæ civitatis, sed ignotæ veteribus auctoribus. Itaque Cluverius, Sic. Ant. ii, 2, vocem vitiatam putat, et, probante Harduino, legendum conjicit *Scherini*, a *Schera*, urbe Siciliæ mediterraneæ versus septentrionem, inter Hypsam et Crimissum fluvium. Ap. Silium, viii, 269, memoratur *pubes liquentis Acheti*, pro quo Dan. Heinsius scribebat, *pubes ingentis Acheti;* qui ipse fluvius, aut locus ignotus est: unde illud nomen varie tentatur. *Pubes Acheti* possunt dici *Achetini*. Et fortasse sic scripsit Cicero. Sed nil definio. Ceterum semel hic dixisse sufficiat, non valere hanc rationem, qua in hujusmodi nominibus geographi et critici sæpe utuntur: *Hoc nomen in nullo alio auctore occurrit; ergo vitiatum est, et in notum nomen mutandum.* Quis enim contendat, omnia loca exigua et obscura Siciliæ, aut cujuscumque regionis, memorata esse Geographis antiquis, aut aliis auctoribus. Si nil variant mss. meliores, aut ipsa ratio manifeste vitium lectionis convincit, nil tentandum. Sic judicat etiam Drakenb. ad Liv. viii, 12.

Acmonenses, Flacc. 15, incolæ *Acmoniæ*, Phrygiæ magnæ. In Hieroclis Synecdemo Ἀκμῶνα dicitur, ad q. l. v. Wesselingius. Alia est *Acmonia*, Daciæ Trajani. Vitiose edd. vett. quædam, *Æmonenses*.

Acradina, vel *Achradina*, Verr. iv, 53, pars Syracusarum.

Acragianæ. vid. *Agragianæ*.

Acronoma, Att. xiii, 40, locus incertus. Pithœus in margine libri sui scripsit *saxa Acherontia*, quod, sive ex ingenio, sive ex libro est, non absurdum puto. Nam *Acherontia urbs* Apuliæ in alto saxo jacebat; unde *nidum Acherontiæ* appellat Horatius, Carm. iii, 4, 14.

Actium, ad Div. xvi, 6, urbs et promontorium Acarnaniæ prope sinum Ambracium, pugna inter Octavium et Antonium nobilitatum.

Actium Corcyræ, Att. vii, 2, locus, s. portus insulæ Corcyræ, cui insulæ nomen adjicitur, ne cum Actio Acarnaniæ confundatur.

Aculanum, Att. xv, 2, putant esse idem cum *Æculano*, quod est oppidum in Hirpinis. Sed Manutius negat, locum sanum esse, et conjicit *Herculanum*, quod non longe abest a Pompeiano. Pro *Æculanum* dicitur et *Eclanum*, in Itinerar. Anton., ubi vid. Wesselingium. Conf. Goesii Ind. in script. R. Agr.

Adramitenus, or. p. Flacc. 13, si vera lectio esset, esset ad Adramitis, parte Sabæorum, in Arabia felici (vid. Bochart. G. S. p. i, l. ii, c. 13); sed non est dubium, quin, auctoribus doctis viris, legendum sit:

Adramyttenus, ab Adramytteo, s. Adramyttio, nobili Mysiæ urbe in maritima ora.

tum, et est idem populus. v. Stephan. in Ἄγριαι.

Agyrium, Verr. iii, 27, oppidum Siciliæ prope fl. Symæthum. Unde est *Agyrinensis*, Verr. ii, 9; iii, 18, etc.

Alabandeis, ad Div. xiii, 56, qui est pluralis Græcus ex *Alabandeus* (Ἀλαβανδεύς), quod est in Brut. 95; ex quo male quidam fecere *Alabandæus*. Item, *Alabandenses*, Or. ii, 23.

Alabandum, s. *Alabandus*, Nat. D. iii, 14, urbs Cariæ prope flumen Mæandrum.

Alba, Att. viii, 12, est Alba Fucentis, ad lacum Fucinum, colonia rom. in Marsis. Nam ea est non procul Sulmone, cui l. c. a Cicerone jungitur. Conf. ix, 6, et ibi Malasp.

* *Alba longa*, de Rep. ii, 2, in Latio, urbs olim valida et potens.

Albana, Agrar. ii, 34, vicus, vel forum Capuæ, ubi unguentarii venales merces habebant.

Albana aqua, Div. i, 44, est lacus Albanus in Latio prope Albam Longam ab Ascanio conditam, de qua Liv. i, 3.

Albanum, Att. iv, 11, prædium Pompeii in agro prope Albam Longam.

Albanus mons, nomen habet ab Alba Longa. In eo quotannis feriæ latinæ celebrabantur a Rom. et Latinis in memoriam fœderis, olim inter eos icti. Curatio sacri erat consulum. vide de Div. i, 11. Inde pro Milone, c. 31, *Albani tumuli* dicuntur.

Albanus lacus, Div. i, 44.

Albenses, Herenn. ii, 28. Varro, de L. L. vii, p. m. 91, *Quum duæ sint Albæ, ab una dicuntur Albani, ab altera Albenses;* nempe ab ea, quæ est ad lacum Fucinum.

Alentinus. vid. *Halentinus*.

Aletriensis, Balb. 22.

Aletrinas, Cluent. 16, ab oppido Aletrio Latii in Hernicis.

Alexandria, Acad. ii, 4, est Asiatica in Troade.

Algida, Or. 45, terra circa Algidum montem et urbem in Latio.

Alifanus ager, Agrar. ii, 25, circa Alifas, oppidum Samnitium, inter Venafrum et Sabati confluentem, supra lævam Vulturni ripam.

Aliphera, Att. vi, 2, urbs maritima Achaiæ.

Alliensis, Att. ix, 5, ab Allia fluvio, ad quem infelix cum Gallis pugna facta, de qua Liv. v, 38: unde *Allienses dies* dicti infelices, nefasti.

Allobroges, Cat. iii, 2, 9; iv, 3, 7; Att. i, 17; ii, 25, populi Galliæ Narbonensis; quorum caput *Geneva*.

Alsiense, ad Div. ix, 6, prædium dictum ab Alsio oppido.

Alsium, Att. viii, 50, oppidum in ora Etruriæ.

Alyzia, ad Div. xvi, 2, oppidum Acarnaniæ, citra Leucadem a Patris Italiam versus.

Amalthea, Att. i, 13, villa Attici in Epiro, cujus sæpe mentio fit.

Amaltheum, Att. i, 15, gymnasium in Amalthea fuisse videtur. vid. ind. Græcum.

Amanienses, ad Div. ii, 10, incolæ montis Amani in Cilicia.

Amantia, Phil. xi, 11, oppidum in ora Illyrica.

Amanus, ad Div. ii, 10, mons Ciliciæ a Tauro procurrens, et ejus quasi ramus; ab oriente Ciliciam claudit, et a Syria dirimit.

Ambracia, ad Brut. 5, urbs Thesprotiæ in Epiro, ad sinum Ambracium. Unde

Ambraciota, Tusc. i, 34.

Ameria, Rosc. Am. 7, municipium in Umbria. Unde *Amerini*, ibid. 6.

Amestratinus, in Verr. iii, 39; v, 51, ab Amastra, s. Amestrato oppido Siciliæ, mare versus, ad Halesum fluvium.

Amisus, Manil. 8, oppidum nobile Ponti.

Amphictyones, de Inv. ii, 23, commune Græciæ concilium, cujus sæpe mentio apud Demosthenem. v. van Dalen Diss. de Concilio Amphictyonum.

Amphilochia, Pison. 40, ager circa Argos, Amphilochorum urbem in Acarnania.

Ampsanctus, de Div. i, 36, lacus pestilentis vaporis in Hirpinis; de quo vid. Virgil. Æn. vii, 565 sqq., et ibi interpretes.

Anagnia, Att. xvi, 8, dives urbs in Hernicis. Virgil. Æn. vii, 684. Unde

B.

Itiner. Anton., p. 93. Sed ibi est *Centuripa*, quod Wesselingio neutrum pl. videtur. Recte. (v. Dorvillii Sicula, p. 167, qui in jugis Ætnæis ponit : hodie *Certorbi.*) Nam sic Strabo, l. vi, pag. 417, ed. Almel., Κεντόριπα κεῖνται, et sic sæpius. Hinc

Centuripinus, Verr. ii, 58.

Ceos, Att. v, 12, insula celebris e Cycladibus; dicitur et *Cea :* patria Simonidis.

Cephalædum, Verr. ii, 52, oppidum Siciliæ. De nominis varia scriptura et terminatione vid. interp. ad Strab. l. vi, l. c., et Wesseling. ad Ant. It., p. 92. Hinc *Cephalæditani*, Verr. ii, 52.

Ceramicus, Att. i, 10, locus celeber Athenis duplex, alter in urbe, alter extra urbem, cujus sæpissime apud Græcos mentio. De utroque docte scripsit Meursius in libello de *Ceramico gemino*, qui exstat Thes. Gronoviani t. iv.

Chalcedonius, a *Chalcedone* urbe Bithyniæ, Orat. iii, 32.

Chalcidicus Euripus, Nat. D. iii, 10, fretum inter Eubœam et Græciam continentem, quod nomen habet a *Chalcide*, Eubœæ urbe, septies die ac nocte reciprocans de vulgari fama. Plin. ii, 97; Mela, ii, 7, ad q. l. vid. Vossium, p. 510, 511; inpr. Liv. xxviii, 6, qui illius freti naturam breviter, sed accurate describit.

Chaonia, Att. vi, 3, regio Epiri.

Cherronesus, ad Brut. 2, est Thraciæ Chersonesus; unde populi, *Cherronenses*, in Pison. 35.

Chersonesus, Att. vi, 1, Taurica.

Chius, insula Asiatica, ad oram occidentalem, in qua urbs cognominis; unde *Chii*, pro Arch. 8.

Chrysas, Verr. iv, 44, fluvius Siciliæ per Assorinorum et Agyrinorum agrum fluens.

Cibyra, Verr. iv, 13, oppidum, quod ab aliis ad Pisidiam, ab aliis ad Phrygiam refertur, quia est fere in confinio. Hinc

* *Cibyratæ*, Verr. iv, 13, 23; Att. v, 21, qui venatus studiosi et periti erant, pantherasque capiebant; unde *Cibyratæ pantheræ*. Item

Cibyraticus, Att. v, 21, et aliis locis.

Cimbri, Manil. 20, populi Germaniæ in Chersoneso ab Albis ostio in septentrionem longe procurrente, quæ Cimbria ab iis dicitur, hodie *Jütland.* De iis, eorum migratione et bello cum Rom. accurate egit Cellarius, Diss. de Cimbris et Teuton., inter Diss. Acad., p. 488.

Cimmerii, Acad. ii, 19, sunt populi fabulosi Italiæ ab oppido *Cimmerio*, quod ad Baianum et Avernum sinum fuisse dicitur. Fabula est ap. Homer. Odyss. λ. Ab iis *Cimmeriæ tenebræ* dicuntur.

Cingulum, Att. vii, 11, oppidum in Piceno, belli civilis Cæsariani tempore ædificatum a T. Labieno. Sed fuit præterea aliud *Cingulum*, quod *Florentinum* dicitur, ut ab hoc *Piceno* distinguatur.

Circeii, Att. xii, 19, urbs cum promontorio veteris Latii, subjecta Pomtinæ paludi.

Citarini, Verr. iii, 43 : Cluverius legendum censet *Cetarini*, a *Cetaria*, urbe Siciliæ inter Segestanorum emporium et promontorium. Et sic est ap. Plin. iii, 8. Græv. ad l. c.

Cittieus, a *Cittio*, Cypri urbe, Fin. iv, 20; Tusc. v, 12.

Civaro, ad Div. x, 23, locus in finibus Allobrogum, si lectio recta est. Nam mss. quidam habent *Cuiaro*; unde Scaliger, Sirmondus, et alii legi volunt *Cularo*, quæ est *Gratianopolis*, hodie *Grenoble ;* quos bene sequitur Grævius. Vulgatam defendit Dionys. Salvagnius Boessius; sed ei respondit Vales., Notit. Gall., p. 165, et postea pluribus et accuratius Bimardus, de Originibus Cularonensibus, in Muratorii Thes. nov. inscr. t. 1.

Clarius, Br. 51, a *Claro*, urbe Colophoniorum.

Clastidium, Tusc. iv, 22, vicus Galliæ Cisalpinæ.

Claterna, ad Div. xii, 5, oppidum Lingonum in Gallia Cispadana, juxta amnem ejusdem nominis.

Clazomenæ, Tusc. i, 43, urbs Ioniæ.

Cliterninus, ad Div. ix, 22, a *Cliterno*, Æquorum oppido.

Cnidus, Manil. 12, urbs Cariæ; unde *Cnidius*, Verr. iv, 60, etc.

Cnosii, de Legg. i, 5, incolæ urbis *Cnosi* in Creta.

Cobiamachus, Font. 8, vicus ignobilis inter Tolosam et Narbonem.

regionis in Africa; unde *Cyrenæus*, Tusc i, 42, et *Cyrenaicus*, Acad. ii, 42.

Cyrrhestica, Att. v, 18, pars Syriæ, confinis Ciliciæ, nomen habet a *Cyrrho* urbe, Plin v, 23, quæ non confundenda est cum *Cyrrho* Macedoniæ, a qua *Cyrrhestica Minerva* dicitur, quod in ea urbe templum Minervæ Alexandri M. jussu exstructum est. vid. Diodor Sic. l. xviii, p. 584: nam ibi pro ἐν Κυρνῷ δὲ τῆς Ἀθηνᾶς, sc. templum exstrui jussit, legendum, auctore Wesselingio ad Itinerar. Hieros. p. 606, ἐν Κύῤῥῳ. Inde autem, ut hoc addamus, cultus migravit in Syriam, ubi templum *Cyrrhesticæ Minervæ* memorat Strabo, l. xvi, p. 1090 Ipsa urbs *Cyrrhus* Syriæ ab altera Macedoniæ nomen traxisse videtur, ut plures aliæ urbes Syriæ cognomines urbibus Macedoniæ et Thessaliæ invenias, quod iis Thessali et Macedones suarum urbium nomina tribuere. v. Vossius ad Melam, p. 448.

Cyzicum et *Cyzicus*, urbs Mysiæ minoris ad Propontidem, s. Hellesponti. Nam in Hieroclis Synecdemo Cyzicus Hellesponti metropolis est, quemadmodum v. c. Lampsacus, quod ap. Cic. Verr. i, 24, oppidum in Hellesponto dicitur, quod ab aliis ad Mysiam refertur. v. in *Hellespontus* In bello Mithridatico nobili obsidione inclaruit, et hoc nomine sæpe apud Ciceronem commemoratur. Inde *Cyzicenus*, Verr. iv, 60.

D.

Dalmatia, ad Div. v, 9, regio Europæ, Illyrico et Mœsiæ confinis.

Danai, Her. iv, 30, Græci, a Danao.

Dardani, Sext 43, incolæ Dardaniæ, quæ est pars Mœsiæ superioris, Illyrico et Macedoniæ finitima.

Delus, insula celebris propter Latonæ partum et religionem, in mari Ægæo; unde *Deliacus*, Or. 70, et *Delius*, de Divin. i, 54: *Deliaca vasa*, Rosc. Am 46; Verr. iv, 1; *Deliaca supellex*, Verr ii, 72 v. Harduin. ad Plin. xxxiii, 11. *Deliacus gallinarius*, Acad. ii, 26. Cf. c. 18. v. Taylor ad Marmor Sandvicense, p. 57.

Delphi, Font. 13, urbs Phocidis.

Delphicæ mensæ, Verr. iv, 59, genus abaci, vel mensæ e marmore, quod primum Delphis factum et inventum. Plin. xxxiv, 5; ubi v. Harduin. Add. Ruben. Elect. i, ult.; Salmas. ad jus R. et A, c. 23.

Denseletæ, Pison. 34, Thraciæ populi; etiam *Denteletæ* dicuntur.

Dertona, ad Div. xi, 10, urbs Liguriæ, inter Genuam et Placentiam sita, colonia Romanorum.

Dianium, Verr. i, 34; v, 36, oppidum in Hispania Bætica maritima, dictum a Diana, præcipue ibi culta.

Dionysipolitæ, ad Q. fr. i, 2, pro quo Ursinus, *Dionysopolitæ*, a *Dionysopoli* Phrygiæ urbe, quæ ad Ciceronis provinciam Ciliciam pertinuit, de qua loquitur Cicero.

Dodona, urbs Epiri, in cujus querceto templum Jovis et oraculum, quod dicitur *Dodonæum*, Div. i, 1.

* *Dolopes*, Pis. 37, 40; de Rep. ii, 4, populi Epiri, vel Thessaliæ, absunt a mari.

Domitia via, Font. 7, in Gallia provincia; quam nomen tulisse putat Hotomannus a Cn Domitio, qui proc. cum Gallis et Allobrogibus bellum gessit.

* *Dores*, Flacc. 27; de Rep. ii, 4, in Ætolia, absunt a mari.

Dorylenses, Flacc. 17, incolæ oppidi *Dorylæi*, quod erat in Phrygia.

Drepanitanus, Verr ii, 57, a *Drepano*, Siciliæ oppido et promontorio.

Dymæi, Att. xvi, 1, a *Dyma* urbe Achaiæ, in quam Pompeius bello piratico magnum numerum piratarum locaverat, ut, quoniam ea urbs mediterranea esset, a rapinis maritimis abstraherentur.

Dyrrhachium, celebris urbs in Illyrico, ad mare, unde in Italiam trajectus erat. Hinc *Dyrrhachini*, Sext. 43; Pis. 40, etc.

E.

Ecbatana, Manil. 4. Mediæ caput, quod Tigranes rex Armeniæ tenebat. Armenii enim Medis aliquot provincias eripuerant, et cum his etiam Ecbatana, totius Mediæ caput. v. Græv. ad h. l. Multa de hac urbe lectu digna habet Bochart., Geogr. S p. i, l. iii, 14; ubi inter alia docet, nomen habere a diversicoloribus

H.

I.

L.

M.

a Theseo comprehensus. v. Plut. in Theseo; Ovid. Met. vii, 433.

Marrucini, Cluent. 69, populi Campaniæ ad mare Adrianum, Ferentanis et Pelignis confines. Scribitur et *Marucini.*

Marsi, populi Latii, a quibus Italicum, s. sociale bellum *Marsicum*, de Divin. i, 44, dicitur, quod ejus præcipui auctores fuere, apud eosque bellum ortum est.

Martius campus, locus patens prope Tiberim, in quo comitia populi romani centuriata habebantur. Marti consecratus est a Bruto, ne Tarquinio, cujus agri fuerant, reddi posset.

Massicus, vino nobilis mons Campaniæ. v. *Gaurus*

Massilia, urbs nobilis in Gallia Narbonensi, hodie *Marseille ;* quanquam Vossius ad Melam, p. 477, docet, Massiliam veterem non sitam fuisse, ubi hodierna est, sed longe ab ea ad promontorium, ubi et nunc ejus rudera sint, et sæpe nummi effodiantur.

Mauri, ad Div. x, 30, incolæ Mauritaniæ.

Mauritania, Syll. 20, pars Africæ maritima.

Medi, Off. ii, 12, populi Asiæ majoris, ultra Tigridem.

Megara, ad Div iv, 5, urbs Megaridis, Atticæ confinis, atque adeo ejus, ex veterum nonnullorum sententia, pars.

Megarica signa, Att. i, 8, id est, Megaris e lapide, qui ibi nascitur, elaborata. Statuæ Megaricæ valde celebres. vid. Corrad. ad h. l. et Junium.

Megarici, Acad. ii, 42, philosophi ex Euclidis schola.

Megaris, Verr. v, 25, urbs Siciliæ prope Syracusas ad mare, quæ et *Hybla minor* dicitur. Liv. xxiv, 35, et alibi *Megara* vocat in plurali. Sed feminino genere etiam Plinius dixit, H. N. iv, 7.

Melita, Verr. iv, 18, 46, insula maris Siculi, quæ hodie *Malta* dicitur. Unde *Melitensis vestis*, Verr. ii, 72, e gossypio facta. v. Cluver. Sicil. Ant, p 436.

Menenii, Verr. iii, 43, incolæ oppidi Siciliæ *Menæ* dicti, quod subjacebat lacui Palicorum.

Messana, urbs Siciliæ ad fretum posita, quæ et *Mamertina civitas* dicitur, Verr. ii, 5.

Mesopotamia, N. D. ii, 32, regio Asiæ majoris inter Euphraten et Tigridem.

Metapontus, Fin. v. 2, urbs Magnæ Græciæ prima a Tarento ad mare sita.

Methymnæus, Tusc. ii, 27, a *Methymna*, urbe insulæ Lesbi, cujus vites et uvæ celebrantur apud Virgilium.

Miletus, Att. ix, 9, urbs Ioniæ, a qua *Milesii*, Verr. i, 34 Celebrantur etiam ap. Ciceronem in Verrinis *lanæ Milesiæ.*

Milyadum commune, Verr. i, 38, regiuncula et urbs in Lycia ad Taurum montem.

Minturnæ, Agr. ii, 14, oppidum in Auruncis in confinio Campaniæ et Latii ad Liris ostia ; unde *Minturnenses*, Planc. 10.

Minucia via, Att. ix, 6, Roma a porta Minucia Brundisium ferebat, ut Appia, sed alio tractu, nempe per Sabinos; strata a L. Minucio eo, de quo ap. Liv. iv, 16. v. intt. ad Horat. Ep. i, 17.

Misenum, Manil. 12, promontorium. portus et oppidum Campaniæ.

Mitylenæ, s. *Mytilenæ*, nam utrumque rectum esse docet Voss. ad Melam, p. 502; urbs Lesbi, Agr. ii, 16.

Molossi, Div. i, 34, populus Epiri.

Mons Sacer, post Anienem in Sabinis, ita dictus a *legibus sacratis.* v. Ind. Legg in *sacratæ Legg.*

Mopsuhestia, ad Div. iii, 8, Μόψε (regis Argivorum) ἑστία, oppidum Ciliciæ, ad Pyramum amnem prope mare.

Mulvius pons, Att. xiii, 33, qui Tiberim jungit, prope Romam; de quo v. Tacit. A. xiii, 47.

Murgentinus ager, Verr. iii, 18, qui est ad *Murgentium*, oppidum Siciliæ, supra ostium Simæthi, prope mare.

Mutina, Phil. v, 9, oppidum Galliæ Cispadanæ, hodie *Modena.*

Mutycensis, Verr. iii, 43, a *Mutica* Sicil. oppido; s. *Mut censis*, ut habet ms. Huydecoperianus; alii, *[illegible]ut ensis.* v. Harduin. ad Plin. iii, 8; Græv. ad l. c In Anon. Ravennate, l. v, p. m. 804, est *Mutaca.*

villa Lanuvina porticum Persicen appellabat. v. *Eurotas*.

Pessinus, ad Div. ii, 11, urbs Gallo-Græciæ, s. Galatiæ; unde *Pessinuntius*, Sext. 26.

Petrini, Verr. iii, 39, Petræ oppidi in Sicilia cives.

Petrinum, ad Div. vi, 19, prædium a vico Petrino, qui fuit in agro Sinuessano.

Phæaces, Br. 18, populi Corcyræ mollissimi; quorum mollitiem jam Homerus in Odyssea celebravit.

Phalereus, de Legg. ii, 25, 26, est cognomen Demetrii rhetoris, a pago Attico, in quo natus erat.

Pharsalicus, Phil. xiv, 8, a Pharsalo Thessaliæ urbe.

Phaselis, Verr. iv, 10, urbs ultima Lyciæ, ad fines Pamphyliæ.

Phaselitæ, Agr. ii, 18, incolæ urbis Phaselidos.

Pheneatæ, Nat. D. iii, 22, a *Pheneo*, oppido Arcadiæ.

Pheræ, Divin. i, 25, urbs Thessaliæ; unde *Pheræi*, Inv. ii, 49.

Philomelum, s. *Philomelium*, Att. v, 20; ad Div iii, 8; in Verr. iii, 83, urbs Phrygiæ majoris. Unde *Philomelienses*, Verr. iii, 83.

Phintia, Verr. iii, 83, oppidum Siciliæ.

* *Phlius*, Att. vi, 2, urbs Achaiæ, unde *Phliasii* et *Phliuntii*. Sed illud tamen usitatius, et sic Tusc. v, 3. Nunc vero, invito Cicerone, habet *Phliuntii* cod. Vatican. fragm. de Rep. ii, 4.

Phocii, Pison. 40, populi *Phocidis*.

Phœnice, Acad. ii, 20, pars Syriæ; etsi interdum ab ea distinguitur propter nobilitatem et magnitudinem, Phil. xi, 14. Cellarius aliique negant latinum esse, *Phœnicia*. Schwarz adduxit contra locum Varronis de L. L. iv, 6. Sed etiam, Fin. iv, 20, editiones quædam habent *Phœnicia*. In Gronoviana autem est *e Phœnica*, pro *e Phœnice*, quod utrumque recte dici potest. Nam multæ voces apud Latinos, poetas tamen maxime, et Græcam et Latinam formam habent. Sic *Penelope* et *Penelopa*, *Circe*, *Circa*. v. Voss. de Anal. ii, 2, et Heins. ad Virg. Æn. iii, 386, ubi etiam exempla e prosaicis. Librarii, qui hoc nesciebant, e *phœnica* fecere *poetica*; unde *Manutius* fecit *Phœnicia*, quem deinde alii secuti sunt

* *Phœnicum* genus fallacissimum, pro Scauro, 10, fragm. nov.

Phryges, Flacc. 27, populi Asiæ minoris.

Phrygia, Ar. Resp. 13, regio Asiæ min. ad Hellespontum et Ægæum mare.

Phthia, urbs Phthiotidis, Thessaliæ partis; unde *Phthiota*, Tusc. i, 10.

Picenus ager, in Italia, Umbriæ confinis. Qui et *Picens ager*, de Senect. 4. v. Græv. et viros doctos ad Flor. i, 19. Item *Picentinus*. *Picentes*, Sull. 8; Att. vii, 26.

Pindenissæ, Att. v. 20, urbs Eleutherocilicum, expugnatione Ciceronis nobilitata; quæ et *Pindenissus* dicitur, ad Div. ii, 10.

Piræeus, Att. vii, 3; de Rep. iii, 24, portus Atheniensis, et pagus.

Pisaurum, oppidum Umbriæ maritimum, quod præterlabitur fluvius cognominis *Pisaurus*. *Pisaurensis*, Att. ii, 7.

Pisidia, regio Asiæ min., Pamphyliæ et Isauriæ confinis; a qua *Pisidæ* dicuntur, Div. i, 47.

* *Placentia*, urbs Galliæ Cisalpinæ, hodie *Piacenza*, in confluente Padi et Trebiæ. Unde *Placentini*, et in fragm. orat. in Pison., *Semiplacentinus*.

Platææ, Att. i, 18, urbs Bœotiæ nobilis.

Plutonium, Div. i, 36, templum Plutonis in Lydia, et quidem in pago Acharaca, qui est in via inter Tralles et Nysam.

Pollentia, ad Div. xi, 13; Phil. xi, 6, oppidum Liguriæ supra Albam, haud procul Tanari ac Sturæ confluentibus.

Pompeia via, Verr. v, 66, via in Sicilia post urbem Messanam.

Pompeianum, Att. i, 20, prædium Ciceronis in agro Pompeiano. Aliud est *Pompeianum*, ad Div. vii, 3, prædium Marii; et Att. v, 1, Pansæ prædium. Dicuntur a *Pompeiis*, oppido Campaniæ, ut *Pompeiani*, Sull. 21.

Pomptinum, campus Latii in Volscis; item prædium in illo agro, ad Div. vii, 18.

Pomtina, Att. iv, 15; vii, 5, tribus pop. rom. rusticana.

S.

T.

X.

Z.

TRIBUS ROM. XXXV.

Æm. vel *Æmi.* Æmilia. Cicero.
Ani. Aniensis. Cicero, qui ultimam facit, Agr. ii, 29.
Arn. vel *Arnen.* Arniensis. Cicero.
Cla. Claudia.
Clu. vel *Clust.* Clustumina, s. Crustumina. Cicero.
Col. Collina.
Cor. Cornelia.
Esq. vel *Exq.* Esquilina.
Fab. Fabia.
Fal. Falerina.
Gal. Galeria.
Hor. vel *Horat.* Horatia.
Lem. Lemonia. Cicero.
Mæc. Mæcia, vel Metia. Cicero.
Men. Menenia. Cicero.
Ouf. Oufentina, vel Ufentina.
Pal. vel *Palat.* Palatina. Cicero.
Pap. vel *Papir.* Papiria.
Pob. Poblilia. *Pop.* Poplilia, s. Popillia. *Pub. Publ.* et *Publil.* Publilia. item *Pup. Pupl.* et *Puplil.* Puplilia.
Pol. Pollia.
Pom. vel *Pomp.* Pomptina, Pontina. Cicero
Pup. Pupinia. Cicero.
Qui. vel *Quir.* Quirina. Cicero.
Rom. Romilia. Cicero.
Sab. Sabatina.
Sca. vel *Scap.* vel *Scapt.* Scaptia. Cicero.
Ser. vel *Serg.* Sergia.
Stel. Stellatina.
Sub. Suburana. Cicero, qui eam primam facit, Agr. ii, 29.
Ter. Terentina. Cicero.
Tro. vel *Tromen.* Tromentina.
Veien. Veientina. Cicero.
Vel. Velina. Cicero.
Vet. Veturia.
Vol. vel *Volt.* vel *Voltin.* Voltinia. Cicero.

INDEX HISTORICUS.

Absyrtus, Nat. D. iii, 19, apud Pacuvium *Ægialeus*, s. *Ægialus* dicitur: Medeæ frater, de cujus cæde est, Manil. 9; Nat. D. iii, 26; *Ovid. Trist.* iii, 9.

Academia, gymnasium Athenis. Acad i, 4, Academia vetus aqua absumta diu.

Academici, veteres, iidem qui peripatetici, Offic. iii, 4, et stoici, ibid. i, 1, 2 licentiam habent, quodcumque probabile est, defendere, Offic. iii, 4. totius philosophiæ academicæ veteris descriptio, constitutio et ratio, in compendio, Fin. iv, 2-8; Acad. i, 4 - 9. academicæ philosophiæ historia a Socrate ad Arcesilam, Acad. i, 4-13. ab Arcesila ad Carneadem, quæ est *nova academia*, ibid. 13 sqq. Academici opinari possunt, et sapienti opinari licere contendunt, Acad. ii, 35 sqq.

Acastus, ad Div. xiv, 5; xvi, 5; ad Attic. sæpissime, Ciceronis servus.

L. Accius. vid. *Attius*.

* *Cn. Acerronius*, vir optimus, pro Tullio, 3, fragm. nov.

Achanto, Nat. D. iii, 21, Rhodia, mater Solis.

Achilles, Divin. i, 30, ei propinquam mortem Hector moriens denuntiat, etc. Arch. 10, sepulcrum ejus in Sigeo.

Acidinus, ad Div. iv, 12, *legatus, ut opinor, Sulpicii procos. Achaiæ*, etc. cognomen gentis *Manliæ*. Att. iv, 3, est *C. Manlius Acidinus*, princeps Catilinarii belli. Agrar. ii, 24, est *L. Manlius Acidinus*, *qui consul fuit cum Fulvio Flacco. Liv.* xl, 43. *E fastis Capitolinis apparet, fuisse fratrem germanum Fulvii, adoptatum in familiam Manliam.*

Acilii, familia plebeia, cujus prænomen *Manius*, cognomen *Glabrio*. vid. in *Glabrio*, et *Balbus*.

Acilius, Off. iii, 32, historicus. Scripsit historiam græce. *Vossius putat esse* C. Acilium Glabrionem, *qui a. U.* DLI *quæstor, et a.* DLVI *trib. pl. fuit: quod negat Chapmannus ap. Pearcium ad h. l., eumque centum annis juniorem facit, putans fuisse Græcum natione, et a Romano nomen accepisse, quod Cicero in Bruto commemorans omnes historicos romanos, in his Albinum, qui et ipse græce scripsit, ejus nullam mentionem fecit. Ejus opus Claudius latinum fecit, ut patet e Liv.* xxv, 39, *ubi v. Dukerum et Drakenb. de hoc Acilio. Sed nil magnopere præter conjecturas afferre licet.*

L. Acilius, de Leg. ii, 23, JCtus, commentarios scripsit in xii Tabulas. Vocem *Lessus* non intellexit, et vestimenti genus suspicatus est.

* *M'. Acilius Balbus*, Att. xii, 5, consul cum T. Quintio Flaminino, *ann.* DCII.

Acrion, Fin. v, 29, Locrensis, Pythagoreus, Platonis temporibus. *Nemini præter Ciceronem memoratur, quod sciam, nisi Valerio M. ex hoc ipso Ciceronis loco. Sed ibi codd. et edd. præferunt* Arion, *et plus tribuo Ciceroni, ejusque codd., quam compilatori Valerio. Nomen* Arion *notius est, quam* Acrion, *quod corruptioni locum fecit.*

Actius, s. *Attius Dionysius*, ad Div. xii, 30; *pro* Attius *Corradus et Manutius malebant* Atticus: *ut sit* M. Pomponius Atticus Dionysius, *servus Ciceronis, in Attici gratiam libertate donatus.*

C. Aculeo, Orat. i, 43, eques rom. acuto ingenio, et juris civilis peritissimus. ibid. ii, 1, propinquus Ciceronis, quocum erat Cic. matertera: unde filios ejus consobrinos suos vocat. ibid. ii, 65, a Crasso defenditur. Brut. 76, pater C. Visellii Varronis.

Acusilas, Orat. ii, 12, Argivus, historicus non indisertus. *Vixit ante bellum Peloponnesiacum, auctore Dionysio Halicarnassio, de Thucyd. Charact. Diogenes Laërt.* i, 41, *Cabæ, s. Scabræ filium facit, et a nonnullis annumeratum septem sapientibus tradit. vid. de eo Jonsium de Script. H. P.* i, 1, 6; *Menag. ad Laërt., p.* 24; *Voss. de Hist. Gr.* i, 1, 2; iv, 2.

accipiendum putat Vossius, de Hist Gr. l. iii, *p.* 158, *t.* iv *Opp. Utrum ea historia, quam Cicero affert ex libris de Cyzicenorum rebus, an vero ex alio sumta sit, non dixerim. Quatuordecim hoc nomine viros ex antiquitate collegit Fabric. Bibl. Gr.* iii, II, *p.* 273; *quibus adde decimum quintum Agathoclem, Archontem Atheniensem Olymp.* CV. *eo ipso tempore, quo Delphici Apollinis fanum diripere aggressi sunt Phocenses. vid. Pausan.* x, 2.

Agesilaus, ad Div. v, 12, Spartiates, neque pictam, neque fictam imaginem suam exstare voluit. Offic. ii, 5, sine adjumentis hominum magnas res efficere potuit.

Agis, Off. ii, 23, rex Lacedæmoniorum, *diversus ab eo, qui vixit tempore Lysandri, quo duce Athenienses ad flumen Ægos victi sunt.*

Aglaophon, Orat iii, 7, piçtor excellens. *Duo Aglaophontes pictores sunt, pater et filius: de quibus veterum locos congessit Junius, Catal. Artific.*

Agonis, Cæcil. i 13, eques rom.

L. Agrius, Flacc. 7, Lilybætana mulier, Veneris liberta.

T. Agusius, ad Div. xiii, 70, Ciceronis comes in exsilio.

Ahala, cognomen Serviliorum, v. c. Phil ii, 11, *ubi est sermo de* C. Servilio Ah., *qui Melium interfecit. Quod in eodem capite ait*, Quid duos Servilios, Cascas an Ahalas dicam, etc. *id ita intellige: Servilios, facinore hoc promeritos, ut Ahalæ potius, quam Cascæ dicerentur: ut recte Manutius et Wesselingius, Obs* ii, 16, *ubi et docet, Ciceronis ætate nullos* Ahalas *fuisse.*

Aius Loquens, Div. ii, 32, nomen dei, ara ejus.

Ala ex Axilla, cognomen Servilii, Or. 45; ubi tamen Lamb. correxit *Hala* pro *Ahala*.

Alabandus, Nat. D. iii, 15, conditor Alabandi, et deus urbis.

Alabarches, Att. ii, 17, *est Pompeius, qui jactabat se vectigalia pop. rom. valde auxisse. Quam autem accommodatum sit hoc nomen, ex eo intelligi potest, quod Plinius tradit, quia olim vectigalia in solis pascuis fuerint, propterea servatum esse a censoribus, ut omnia vectigalia reipubl. pascuorum nomine in tabulis et in pactionibus censores complecterentur. Vectigal enim e pascuis* scriptura *dicitur, et Alabarches, ut docet Cujacius. qui hanc vocem Ciceroni reddidit, Obs.* viii, 37, *dicitur ab* ἀλάβα, *atramentum, estque adeo magister scripturæ. Sed alii præferunt* Arabarcha, *ut in hoc Ciceronis loco, ita in aliis, ubi hujus magistratus mentio; in his Wesselingius, de Archontibus Judæorum, c.* 8, *dictum putans ab Ægypti Nomo Arabiæ: quæ refellere longioris est disputationis. Libri quidem et res stant pro priori opinione.*

C. Albanius, Att. xiii, 31.

Sext. Albedius, Phil. xiii, 13, senator, beneficio Antonii.

C. Albinus, ad Div. xiii, 8, senator, P. Sextii frater.

Albinovanus (*M. Tullius*), Vatin. 1, accusator P. Sextii de vi.

P. Albinovanus, Ar. Resp. 7, pontifex minor.

Albinus, Brut. 35, flamen, disertus.

A. Albinus, Acad. ii, 45 Brut 21, prætor P. Scipione et M. Marcello coss.; consul cum L. Lucullo, ejus, qui Mithridaticum bellum gessit, avo (DCII), scripsit historiam Græce, litteratus et disertus. Ejus jocus in Carneadem, qui ipso prætore Romæ fuit. De historia Albini v. Polyb. Exc. de Vit. et Virt., p. 1482, ed. Gron.; Macrob. Sat. i præf., qui sumsit e Gellio, xi, 8.

A. Albinus, Brut. 35; post Red. ad Quir. 5, consul cum M. Antonio oratore (DCLIV), Latine dixit.

C. Albinus, Sext. 3, senator, filiam P. Sextii patri collocat.

* *Sp. Albinus*, Brut. 25, 34, multas orationes reliquit; lege Mamilia post consulatum oppressus est.

Albius, Sabinus, Att. xiii, 14.

L. Albius, Sext. fil., *Quirina*, Qui… t. 6. *Idem videtur, qui memoratur de Orat.* ii, 70. *Valens in nummis Fam. Rom, p.* 59, *pro* Quirina *conjicit* Carinas. *Male. Non vidit*, Quirina *h. l. esse nomen tribus, quod sæpe apud Ciceronem adjicitur nominibus propriis, non cognomen.*

Statius Albius Oppianicus, Cluent. 4, Larinas, eques rom. a Cluentio veneficii accusatus et condemnatus. Ejusdem vitricus. vid. in *Oppianicus*. *Albianum* judicium, Cæc. 10, dicitur ab hoc Albio.

M. Albucius, Offic. ii, 14. *Sed recte*

ma suum (*quod Ciceronis ætate exstitit*, Thebaida) quum recitaret, omnes præter Platonem eum reliquerunt. *Obscuritas hujus hominis pæne in proverbium abiit. v. Vossius ad Catull.*, *p.* 323.

Antiochus Magnus, Or. ii, 18, Syriæ rex, Hannibalem recipit. Verr. i, 21, a L. Scipione vincitur Sext. 27, intra Taurum regnare jubetur; Asia, qua ille mulctatur, Attalo donatur. Dejot 13, ablatam a Romanis Asiæ partem æquo animo fert.

Antiochus Epiphanes, *M. F.* Phil. viii, 7, a Popillio jubetur abscedere Alexandria.

Antiochus, Phil. ix, 2, Antiochi Magni nepos: ad eum Cn. Octavius mittitur, ut eum classes habere et elephantos alere prohiberet. *Est Epiphanis fil.* Cf. ad. h. l. Polyb. Legat. 107.

Antiochus, *Antiochi X Pii et Selenes* (v. inf.) *filius, Seleuci Cybiosactis frater.* Verr. iv, 27, Romam venit, regni Ægypti petendi causa, et per Siciliam transiens a Verre expilatur. *Est is, qui vulgo* Asiaticus *dicitur; cui Pompeius regnum Syriæ ademit, et solam Commagenen, cum particula Mesopotamiæ reliquit, unde* rex Commagenus *vocatur* ad Div. xv, 1. *Nam eumdem esse, ut Valenti de Nummis Seleuc. videtur, temporum ratio arguit. De regibus Commagenis est libellus Massoni in Haymi Thes. Britann. T. I.*

Antiochus, Ascalonita, Acad. i, 3, magister M. Varronis, e nova academia remigrat in veterem, scribit contra Philonem. Brut. 19, academiæ nobilissimus, auditur a Cicerone. Acad. ii, 5-18, disputationis ejus contra academiam novam compendium; 19-22, inconstantia ejus in sentiendo; ii, 43, germanissimus stoicus, si pauca mutasset; i, 4, librum contra Philonem scribit nomine *Sosus*; ii, 9, quomodo ostenderit concedendum esse ab academicis, perceptum esse hoc, *nihil percipi posse.* Nat. D. i, 7, librum scribit ad Balbum. Ab eo dicuntur *Antiochinæ partes*, ad Div. ix, 8. *Ex his patet vere Sextum Empir., Hypot. Pyrrh.* i, 33, *scripsisse*: Ὁ Ἀντίοχος τὴν στοὰν μετήγαγεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν.

Antiochus, Cæcin. 8, servi nomen.

Antiochus, Flacc. 36, libertus.

Antiochus Gabinius, Att. iv, 16, libertus Gabinii.

Antiopa, Nat. D. iii, 21, uxor Pieri, mater Pieridum. Fin. i, 2, *et alibi*, tragœdia Pacuvii.

Antipater (*L. Cœlius*), Brut. 26, scriptor luculentus, juris civilis peritus, L. Crassi magister. Orat. ii, 12, L. Crassi oratoris familiaris, scripsit belli Punici II historiam, disertius quam superiores, etsi non plane probetur. Legg i, 2, historicus Latinus, Fannio æqualis, accuratius scripsit superioribus, tamen sine nitore. *De compendio ejus a M. Bruto facto v. in M Brutus. De eo vid. Vossium de Hist. Lat.* i, 8, *et hic in* L. Cœlius Ant.

Antipater, Cyrenaïcus, Tusc. v, 377, cæcus fuit. *De eo vid. Laërt.* ii, 86.

Antipater Derbetes, ad Div. xiii, 73, familiaris Ciceronis.

Antipater, Sidonius, Or. iii, 50; de Fat. 2, poeta, qui poterat versus hexametros, aliosque variis modis fundere ex tempore. *Hujus Antipatri epigrammata sunt quædam in Anthologia, quæ suggeret Index Auctorum Anthol. subjectus.*

Antipater, Offic. ii, 24, Tyrius, stoicus, *Ciceronis temporibus floruit, et paullo ante mortuus est, quam filius M. Ciceronis Athenas venisset. Ex eodem loco intelligi potest, eum de officiis scripsisse. Dicitur enim reprehendisse Panætium, quod in utilitatum præceptis quædam omiserit.*

Antipater, Tarsensis, Acad. ii, 6, reprehenditur, quod contra academicos (in primis Carneadem) disputet. Divin. i, 3, duo libros edidit de Divinatione. Ibid. i, 20; ii, 15, statuit ad hostiam deligendam ducem esse vim quamdam sentientem atque divinam, quæ toto confusa mundo sit. Offic. iii, 12, Diogenis Babylonii discipulus, quædam magistri reprehendit. *Hi tres Antipatri sæpe a doctissimis hominibus permiscentur, v. c. Stanleio, p.* 655, *qui nimis hic brevis est; Græv. ad Offic.* ii, 24, *etc. Accuratius distinxere Fab. ic. B G.* iii, 15; *Jonsius*, i, 13.

Antipater, Offic. ii, 14, rex Macedoniæ. Ejus ad Cassandrum filium epistola. *Dicitur rex, quia potestate*

de natura deorum sententia. *Commemoratur etiam* Aristo *quidam*, Tusc. v, 8, qui Bruto persuaserat, virtute effici vitam beatam, non beatissimam, et quocum Ciceroni hoc nomine disputatio fuit: *sed ibi* Aristum *legendum docent Davisius et Boherius.*

* *Aristo*, Acad. ii, 4, peripateticus, quem Gœrenz. ad h. l. e Diog. Laërt. v, 61, fuisse Alexandrinum judicat, et diversum ab Aristone Chio. Vid. h. l. notam nostram.

Aristo, Balb. 22, Massiliensis, a Sulla civitate donatus.

Aristocritus, ad Div. xiv, 3, servus, aut libertus potius.

Aristodamus, Apollonidiensis. Verr. v, 6.

* *Aristodemus*, de Rep. iv, 11, tragicus actor, ad Philippum legatus missus.

* *Aristodemus*, Att. ii, 7, incertum qui.

Aristogiton, Tusc. i, 49, *Atheniensis, qui cum Harmodio Pisistrati tyrannidem evertit.*

Aristomache, Tusc. v, 20, uxor Dionysii tyranni.

Aristonicus, Phil. xi, 8, cum eo bellum gestum L. Valerio et P. Licinio coss. Agr. ii, 33.

Aristophanes, comicus, Legg. ii, 15; poeta facetissimus, Or. 9.

Aristophanes, Or. iii, 33, grammaticus insignis. Fin. v, 19; Att. xvi, 11.

Aristoteles, Tusc. iii, 28, sperat philosophiam brevi tempore absolutam fore. Acad. i, 4, Socratis dubitationem et disserendi genus relinquit, Platonis ubertatem complexus. Acad. i, 7, quintum genus elementorum statuit, e quo mentes et sidera. Tusc. i, 10, ἐντελέχεια, de mente sententia. Fin. v, 4, primus instituit exercitationem de omnibus rebus in utramque partem disserendi. Fin. v, 5, duplex scribendi genus Aristotelis, populare et subtile, causa est, quare interdum non idem dicere videatur. Ejus libri de moribus, utrum ipsius, an filii? de Rep. iii, 5, quatuor libros de justitia conscripsit; item, Nat. D. i, 13, libros de philosophia, *quorum hic tertius laudatur.* In sententia de Deo inconstans. Off. iii, 8, honestatem omnibus rebus præfert. Inv. i, 5, plurimum oratoriæ profuit. Orat. iii, 35, eloquentiam professus est, quod videret Isocratem in eo genere frequentari. ad Div. i, 9, ejus ratio oratoria omnis libris de Oratore Ciceronianis continetur. ibid., Aristotelius mos est, *quum scribimus in sermone ac dialogo.* Att. ii, 1, Aristotelia pigmenta, h. e. *ornamenta orationis ex Aristotelis præceptis.* Or. ii, 39, liber ejus, in quo artes dicendi omnium superiorum narravit. Cf. Inv. ii, 2.

Aristoteles (*A. Licinius*), Melitensis, ad Div. xiii, 52, hospes Ciceronis.

Aristoxenus, Fin. v, 19, musicus. Att. viii, 4; Or. iii, 33; Tusc. i, 10, quid de anima senserit. ibid. 18, sententia de anima reprehenditur. Aristotelis discipulus.

Aristus, academicus, Att. v. 10; Acad. i, 3, frater Antiochi, *ejus, qui auctor est quintæ Academiæ, de quo supra; quocum conjungitur,* Tusc. v, 8. *Sic enim ibi legendum, non* Aristo, *ut docuere ad illum locum Davisius et Boherius.* M. Bruti magister. *Plutarchus in Brut. init. adeo* φίλον et συμβιώτην *vocat.* Brut. 97, academiæ heres, hospes et familiaris Ciceronis.

Aristus, Verr. iv, 12, Panormitanus.

Arquus, s. *Arcus*, *Arqui*, Nat. D. iii, 20, Thaumantis filius.

C. Arrius, Att. ii, 14, 15, etc. amicus Ciceronis, et vicinus ejus in Formiano. Q. fr. i, 3, summam amicitiam cum Cicerone simulans, eum insidiose tractat. *Sed fortasse etiam hoc alterum ad Q. Arrium fil. referri potest, quem ipsum, Vat.* 12, *familiarem suum appellat.*

Q. Arrius, Br. 69, grata populo verborum copia fuit, qua, infimo loco natus, pecuniam et honores consecutus est, etc. Verr. ii, 15, et iv, 20, prætor Siciliæ designatus, *non successit Verri, quod exorto bello servili missus est contra Crixum et Spartacum; quorum illum profligavit, ab hoc victus est. Liv. Epit.* 96.

Q. Arrius, Att. ii, 5, destituitur in petitione consulatus a Cæsare, quem ipse ante juverat. Vat. 12, epulum dedit in honorem patris, *Cæsare et Bibulo coss. Is est etiam, quem amicum suum vocat, p. Milon. c.* 17. *Videtur autem esse filius Q. Arrii prætoris Siciliæ designati, et hoc epulum*

Tunstallus, *p.* 40, *legi vult*, A. filius; *qui est L. Afranius.*

M. Attilius Regulus, Fin. v, 28; Sext. 59, etc. Offic. iii, 26, bis consul fuit. de Senect. 20, Carthaginem redit ad supplicium.

M. Attilius Calatinus, Nat. D. ii, 23, Fidem dedicat. *Consul a.* 495, 498; *dictator a.* 504, *A. F*, *C. N Ejus etiam mentio est pro Planc.* 25; *de Senect.* 17.

M. Attilius, Act. i Verr. 13, de majestate damnatus.

Sext. Attilius, Offic. iii, 30; Att. xii, 5, cos. cum Furio, legem fert de fœdere Numantino.

Attilius, ad Div. xiii, 62, eques rom.

Attilius, Fin. i, 2, Sophoclis Electram Latinam facit, qualis scriptor? Confer Att. xiv, 20.

S. Attilius Gavianus, Sext. 34, tribunus plebis, qui Ciceronis restitutionem impedierat; Serranum se ferebat; adoptatus in familiam Attiliam. *De eo et de hoc loco v. Perizon. l. c.*

* *Attius Navius*, Div. i, 17, augur, tentatur a Tarquinio Prisco. Novacula cotem præcidit. De Rep. ii, 20, est *Attus N.*

C. Attius, Pelignus, Att. viii, 4, Sulmone portas aperuit Antonio in bello civili.

L. Attius, al. minus recte, *Accius*, Her. i, 14, *et infinitis aliis locis.* Controversiam habuit prætore P. Mucio, Her. ii, 13. Familiaris D. Bruti, Brut. 28; D. Bruti monumenta versibus ornat, Arch. 9; annales scripsit, qui laudantur, Brut. 18. *Hi annales carmine scripti fuerunt; itaque de Leg.* i, 2, *ubi commemoratur inter historicos Latinos prosaicos, pro* Attius *alii legunt* Macer, *quod ex codicibus firmat Davisius. Fuit autem poeta Latinus tragicus, circa annum U.* DC. *Ejus fabulæ sæpissime laudantur a veteribus, quarum fragmenta a Stephanis, Delrione et Scriverio collecta sunt.* — * *Nunc distinguere videntur duos* L. Attios, *seniorem et juniorem. Alter, comicus poeta, puer sexennis cum colonia Pisaurum deductus, anno circiter* DLXVI, *ille est, qui iisdem ædilibus una cum Pacuvio docuit fabulam*, Brut. 64. *Alter, prioris forte filius, tragœdiarum scriptor, quarum fragmenta exstant, videtur natus anno* DLXXX; *ad quem ceteros omnes locos pertinere arbitrantur. Penes doctiores sit judicium.*

P. Attius, Lig. 2, etc., est Varus, de quo in *P. Varus. De varietate scripturæ v. Burm. ad Sueton. Aug. c.* 4, *et Virg. Æn.* v, 568.

* *T. Attius*, Pisaurensis, *filius forte L. Attii junioris*, Brut. 78, eques rom., orator, Hermagoræ præcepta didicerat. Cluent. 23, accusavit A. Cluentium.

M. Attius Balbus, Phil. iii, 6, prætorius.

Attius, ad Div. xv, 17, pigmentarius.

Auctus, ad Div. xiii, 50, proconsul, Sulpicii successor. Conj. *Acilius.*

Cn. Aufidius, Tusc. v, 39, prætorius, Cicerone puero, cæcus, in senatum tamen venit: historiam Græcam scripsit. Cf. Fin. v, 19. Dom. 13, adoptat Oresten.

Sext. Aufidius, ad Div. xii, 26, 27.

T. Aufidius, Br. 48, JCtus, T. Juventii et P. Orbii æmulus, frater M. Virgilii. *Idem esse videtur, qui* Flacc. 19, prætor Asiæ *vocatur; ut placet etiam Corrado ad Brutum.*

Aufidius, Att. i, 1, *inter eos ponitur, quos competitores Ciceroni in consulatu fore opinio erat. Diversus est ab* Lurcone, *qui eo fere tempore tribunus plebis fuit. Forte est* T. Aufidius, *de quo ante.*

Aufius, Att. vi, 1, amicus Ciceronis. *Corradus conjicit* Alfius.

Avianus, Acad. ii, 25, Puteolanus, amicus Ciceronis.

* *Avianus* (*M. Æmilius*). v. *M. Æmilius.*

* *C. Avianus Evander*, ad Div. xiii, 21, M. Æmilii Aviani libertus. vii, 23, statuarius. *v. de eo et vera nominis scriptura, Cannegieter, Diss. de ætate et stylo Aviani, c.* 8, *qui scripturam* Avianius *vitiosam docet. Al. multo pejus habent* Gavianus, *pro* C. Avianus.

C. Avianus Flaccus, ad Div. xiii, 35, 75. *Alii quoque*, Avianius.

* *C. Avianus Hammonius*, ad Div. xiii, 21, M. Æmilii Aviani libertus.

C. Avianus Philoxenus, ad Div. xiii, 35, Siculus, a Cæsare in Novocomenses relatus, Ciceronis beneficio. *Nomen assumsit* Flacci Aviani, *quod eo familiarissime usus erat*.

quum Tullii nomen assumere debuisset ob beneficium.

* *Avidius*, Leg. ii, 3, *male; nunc legitur* Balbus.

Avilius, Larinas, Cluent. 13.

Avitus, Or. 14, *est* Cluentius, *pro quo est oratio.*

Avius, vel *Aulus*, Att. xii, 5, *forte est* argentarius, Att. xiii, 4.

M. Aulanus, s. *Aulianus*, Sext. 4, tribunus militum C. Antonii, Catilinarius, a P. Sextio Capua expellitur.

Auletes, Postum. 10, *est cognomen* Ptolemæi, *qui regno pulsus est.*

Auli filius, Att. i, 20, Afranius; Att. i, 16, *est idem* L. Afranius.

Aulus, Att. vi, 2, *est* Gabinius. *vid. Auli Lex.*

Aurata, Or. i, 39, *est* Orata, *de quo infra. Cur hic scribatur* Aurata, *lepidam rationem affert Chapmannus in notis Pearcianis ad Offic.* iii, 16.

Aurelianus, Att. iv, 16.

* *L.* et *C. Aurelii*, ad Div. xiii, 40, negotiatores, Q. Anchario proc. commendati.

* *L.* et *C. Aurelii Orestæ*, Brut. 25, orationes reliquerunt.

Aurelius, Att. xiv, 9, ab Hirtio Germanis præpositus.

Aurelius, ad Div. xvi, 24; ad Att. xvi, 15, creditor Ciceronis.

C. Aurelius, Verr. i, 50, consul a. U. DCLXXVIII cum L. Octavio.

M. Aurelius Scaurus, Brut. 35, Latine dixit (*consul* a. U. DCLVI); Cæcil. 19, quæstor L. Flacci; Flaccum ei accusare non permittitur. Verr. i, 33, Ephesi prohibitus est servum e templo Dianæ abducere.

L. Aurifex, Orat. ii, 60, eques romanus.

A. Aurius, Cluent. 8, Larinas.

M. Aurius Melinus, Cluent. 5, Larinas, duxit Cluentiam.

Num. Aurius, ibid. 7, Larinas.

Autobulus, Pis. 36, saltator, L. Pisonis in Macedonia comes.

P. Autronius, Brut. 68, orator sola voce probabilis. Sull. i, consul designatus cum P. Sulla de ambitu condemnatur, Att. iii, 2, 7, exsulat. *Postea conjuravit cum Catilina.*

Axianus, ad Att. xv, 29.

Axilla, Or. 45, *cognomen Serviliorum.* Vester *Axilla* Ala factus est.

Axius, Att. iv, 15, senator, qui in Roseis villam habuit, Att. iii, 15. *De hoc interpretantur Sueton. Jul. Cæs.* 9. *Idem inducitur ap. Varr. R. R.* iii, 2, *ubi et villa ejus in Roseis commemoratur.*

Q. Axius, Att. i, 12, fœnerator; Att. x, 11, *forte idem cum superiori.*

B.

Babullius, Att. xiii, 48.

Bacchus, Nat. D. iii, 23, multi Bacchi.

Bacis, Bœotius, Div. i, 18, augur.

Bæbius, Att. ix, 14, homo obscurus, sed non infans.

M. Bæbius, Pis. 36, jussu L. Pisonis in Macedonia interficitur.

Q. Bæbius Tampilus, Phil. v, 10, legatus Romanorum ad Hannibalem Saguntum obsidentem. *Cognomen etiam* Tamphilus *scribitur in Fastis Cap. v. Duk. et Drukenb. ad. Liv.* xl, 17. *In nummo gentis Bæbiæ est* Tampilus. *Add. Græv. ad l. c.*

P. Bagiennus, ad Div. x, 33, *legatus aut præfectus Antonii fuisse videtur.*

Balbi duo, Orat. iii, 21, stoici. vid. in *Lucilius.*

Balbilius, Att. xv, 13, amicissimus Ciceroni, qui eum subsidium senectutis suæ vocat. *Mongaltius intelligit* Balbum minorem; *probat Olivetus.*

Balbinus, Att. xiii, 21, Cæsarianus.

Balbus, *cognomen Ampiorum, Luciliorum, Octaviorum, et Thoriorum: ubi vid.*

Balbus major, Att. viii, 9, *pro quo est oratio de jure civitatis. Fuit Gaditanus, a Cn. Pompeio civitate donatus, rogatu L. Cornelii Lentuli, unde ab eo nomen assumsit. De eo vid. argumentum orationis, et Plin. H. N.* vii, 43. *Fuit gratiosissimus apud Cæsarem.* Att. vii, 3, Tartessius dicitur; vii, 7, a Theophane Mitylenæo adoptatur; ii, 12, quindecimvir. *In orat. pro Balbo interdum L. Cornelius simpliciter dicitur. Ad consulatum pervenit gratia Cæsaris.*

Balbus, est e fratre nepos Corn. Balbi; unde minor, Att. viii, 9, *dicitur.* Asinii Pollionis quæstor fuit in Hispania; ejus flagitia commemorantur, ad Div. x, 32. *De eo v. Plin. H. N.* v, 5.

quam alteri libertatis assertori, quod ei deinde mansit.

* *D. Junius Brutus, M. filius, collega P. Scipionis Nasicæ Serapionis in consulatu ann.* DCXV. Brut. 28, Græce doctus. Leg. iii, 9, a trib. Curiatio in vincula conjicitur. Balb. 17, in Hispania ulteriori feliciter pugnat, et de Gallæcis triumphat. Arch. 11, Attii versibus monumenta sua inscripsit. Ejusdem etiam mentio fit in Bruto, 22. *Ap. Velleium*, ii, 5, *dicitur* Aulus *v. interpretes, et Sigon. ad ann.* DCXV.

D. Brutus, Brut. 47; Rabir. 7; Att. xii, 22, Græce et Latine doctus. *Consul fuit cum Mamerco Æmilio Lepido Liviano.*

D. Brutus, Verr. i, 55; Phil. iii, 1, provinciam Galliam a Cæsare ipsi datam eripere audet Antonius. Ejus edictum, cap. 4. ad Divers. xi, 10, exercitum alit suo sumtu; 11, obsidione liberatur; xi, 1, postulat, ut sibi, et M. Bruto, et Cassio cum publico præsidio liceat Romæ esse, ut tuti sint; idem liberam legationem postulat et reliquis suis; 21, in decemviris est, creatis, ut ab Antonio rationem gesti consulatus repeterent.

M. Brutus, pater. ad Div. vii, 22; Brut. 47, JCtus. Brut. 62, juris publici et privati peritus, a forensi eloquentia abfuit. Or. ii, 33, libri de jure laudantur. Cluent. 51, initia librorum de Jure Civili. Fin. 1, 4, negat partum ancillæ in fructu habendum, etc. *De eo consulere licet auctores Historiæ juris rom.*

M. Brutus, filius, Or. ii, 54, filius ejus, qui libros de Jure Civili scripsit, Cn. Plancium accusavit, defensore Crasso, qui quum ab eo lacessitus esset in illa accusatione, egregie eum ultus est. Cf. Cluent. 51. Brut. 34, accusationem factitavit, nullos magistratus petivit, dedecus familiæ vocatur. Cluent. 51, orator vehemens, bona paterna effudit. Font. 16, accusat Scaurum. Off. ii, 14, juris civilis peritus, propter multas accusationes *accusator* cognominatus est. *Hunc quidam patrem τυραννοκτόνου faciunt. Male. Non ita de eo ad filium scripsisset in Bruto*, 34.

M. Brutus, Quint. 20, tribun. pl. a U. DCLXX, *Scipione et Norbano consulibus, Hotomanno et Manutio videtur esse M. Bruti, qui Cæsarem interfecit, pater, a Cn. Pompeio bello Sullano necatus.* Agr. ii, 33, trib. pl., qui coloniam Capuam ferre voluit. *Alium M. Brutum, ad quem hoc referam, non reperio; neque tamen pro certo affirmare ausim, ad M. Bruti percussoris Cæsaris patrem pertinere deducendæ coloniæ consilium. Ceterum consentit cum eo, quod Cicero dicit, mirari se, cur Rullus ejus Bruti exitum non perhorrescat. Idem mecum sentire postea vidi Mazochium, de Amphitheatro Camp., p.* 9; *qui in primis de hoc Bruto videndus. Sed quod eum negat tribunum pleb. fuisse, quod Turnebus ad l. c. sine auctore dixerat, quia non probabile, Brutos, qui genus suum a L. Bruto patricio duci vellent, tribunos fieri voluisse, quo eam rem refutassent ipsi, id nihili est, ut patet e loco Ciceronis pro Quintio.*

M. Brutus, Phil. i, 3; ejus et Cassii prætorum edictum post cædem Cæsaris. cap. 4, urbe cedit. Phil ii, 12, interfecto Cæsare pugionem extollit, et Ciceronem nominatim exclamavit. Phil. ii, 13, ei provincia datur post cædem Cæsaris, et quæstores. ad Div. iii, 4, gener Cn. Pompeii M. vi, 6, a Cæsare Galliæ præficitur. xii, 15; xiii, 10, Att. xii, 5, epitomen Fannianam scripsit, i. e. historiæ a Fannio scriptæ. xiii, 8, ejus epitome Cœlianorum. Acad. i, 3, de philosophia Latine scripsit; audivit Athenis Aristum. Fin. i, 3, liber de Virtutibus ad M. Tullium. Tusc. v, 1, ejus avunculus est Cato Uticensis.

Q. Cæpio Brutus, Phil. x, 11, *est idem M. Brutus, qui ita dicitur, quod a matris Serviliæ fratre adoptatus erat.*

M. Bucculeius, Or. i, 39.

Bucilianus, Att. xv, 17; xvi, 4, unus e conjuratis in Cæsarem.

Bulbus, Verr. ii, 32; Cluent. 26, senator rom., homo sordidus.

P. Burrhienus, Quint. 6, prætor urbanus, *a. U.* DCLXX, *Scipione et Norbano coss.*

Burrhus, Orat. 48, Ennius dixit pro *Pyrrhus. v. Victor. V. L.* xiv, 3.

T. Bursa (*Munatius Plancus*), ad Div. vii, 2, damnatur post tribunatum, *Pompeio M III consule gestum.*

* *Busiris*, de Rep. iii, 6, rex Ægypti.

Busrenus, Q. fr. ii, 12, regulus barbarus et obscurus.

coss. ibid., tempus Caninianum, *ubi v. Manut.*

T. Caninius Rebilus. Att. xii, 37, legatus Cæsaris in Gallia. ad Div. vii, 30, consul. prid. kal. jan., *anno ante mortem Cæsaris.*

Caninius Satrius, Att. i, 1.

C. Canius, Off. iii, 14, eques romanus facetus et litteratus, Syracusas otiandi causa se contulit. Or. ii, 69, *ubi vulgg habent* Cannius.

* *C. Canuleii* plebiscitum, de Rep. ii, 37, *quod vocat* Canuleium.

Canuleius, Att. x, 5.

L. Canuleius, Verr. ii, 70, in portu Syracusano publicanus.

M. Canuleius, Br. 92.

Canus, s. *Kanus*, Att. xiii, 31, *est* Q. Gellius Canus. *v. Tunstallus*, p. 162.

P. Canutius, Br. 56, homo disertus; subjecisse dicitur P. Sulpicio mortuo orationes. Cluent. 18, Scamandrum accusat. ib. 10, accusator Oppianici.

Ti. Canutius (trib. pl.), ad Div. xii, 3, Ciceronem producit. ibid. 23; Phil. iii, 9. *v. Periz. A. H. c.* 2.

Capho, Phil. x, 10; xi, 5, veteranus; viii, 3, de grege Antonii nebulo, centurio.

C. Capito, Att. xiii, 33, Cæsarianus. ad Div. viii, 8; xiii, 29. *Cognomen familiæ Ateiæ.* v. *Ateius.*

L. Capito, Q. fr. iii, 1, cum C. Memmio trib. pl. Gabinium postulat.

Capius, ad Div. vii, 24, histrio. *Sed legendum puto* Catius, *e vestigiis mss., qui habent* Citius : *nisi id est pro* Cipius, *ut habet Festus in* non omnibus dormio, *ut placet Ant. Augustino, quod esset familia Cipia ; sed non est necesse nomen id esse familiæ, quum ille sit histrio.*

Caprius, Nat. D. iii, 23, pater Dionysi, seu Bacchi cujusdam.

Carbo, ad Div. ix, 21, *cognomen familiæ* Papiriæ *plebeiæ. De hac familia epistola illa classica est. De Carbonibus egregia congessit Valens de Num. Fam. R.; sed v. inpr. Periz. A. H. c.* 3.

* *C. Carbo*, Brut. 27, 43, eloquentissimus. Or. i, 34, ejus exercitationes oratoriæ. Brut. 25, M. Æmilium Lepidum Porcinam studiose audivit. Or. i, 10, juris civilis et morum majorum ignarus fuit : *nam ibi pro* Cn. *esse legendum* C. *res ipsa loquitur, et mss. Lambini probant. vid. Pearcius ad hunc locum.* Or. ii, 25; Leg. iii, 16, trib. pl. ann. DCXXII, seditiosus fuit; in consulatu autem sanior : nam L. Opimium, qui C. Gracchum interfecerat, ad populum defendit. Mil. 3, tribun. pl. P. Africanum interrogat in concione, quid de cæde Ti. Gracchi sentiat. Or. ii, 40; ad Div. ix, 21, in cæde P. Africani socius fuisse putatus est. Brut. 27, 43; Verr. iii, 1; ad Div. ix, 21, a L. Crasso ob seditionem Gracchanam accusatus, cantharidas sumsit, et se judicio ita subtraxit. Amic. 25, legem fert de tribunis pl. ut, quoties vellet plebs, eos reficere liceret. *Pater ejus, qui sequitur.*

* *C. Carbo Arvina, C. Fil., qui a Crasso accusatus est*, Brut. 62, non satis acutus orator; 89, disertus. Or. iii, 3, Crasso inimicissimus. ad Div. ix, 21, a L. Damasippo prætore occisus est, unus Carbonum civis e republica. *Forte idem, qui*, Arch. 4, legem fert de civitate cum M. Plautio Silvano.

Cn. seu *C. Carbo*, et ejus frater, scurra, ad Div. ix, 21, homines improbi.

* *Cn. Carbo*, ad Div. ix, 21, a M. Antonio accusatus atramento sutorio sumto moritur. *P. Manutius putat esse Metelli Caprarii, ann.* DCXL, *in consulatu collegam. Pater ejus, qui sequitur.*

* *Cn. Carbo*, Act. i, in Verr. 4, procons. Galliæ, quæstore Verre; ter consul fuit. ad Div. ix, 21, a Cn. Pompeio Lilybæi interfectus est. Homo improbissimus. *In edd vulg. olim erat* P. *pro* Cn., *quæ res hic turbas quasdam dedit, ut apud Manut. ad hanc epist., p.* 33, *ed. Græv., et Valentem, T.* ii, *p.* 205, *in Nummis Famil. Rom.*

M. Carbo, ad Div. ix, 21, P. Flacco accusante condemnatur; fur magnus e Sicilia.

D. Carfulenus, Phil. iii, 9, senator. ad Div. x, 33, legatus Pansæ, interiit in prælio Mutinensi, duce Pansa. Att. xv, 4. *Transiit ab Antonio ad Octavianum.*

Carneades, Or. i, 11, Cyrenæus, auctor acadamiæ tertiæ. Tusc. iv, 3, academicus Cyrenæus. Acad. i, 12, quartus ab Arcesila, in Arcesilæ ratione manet. Acad. ii, 30, dialecticus discit a Diogene stoico. Fin. iii, 12,

in dialecticis exercitatus, et summa eloquentia. Acad. ii, 42, quod summum bonum statuerit. ibid. 45, Calliphontis sententiam de summo bono valde defendit. ibid. 31, ejus de visis sententia. ib. 9, quomodo Antipatro stoico responderit, qui sibi concedi volebat hoc perceptum esse, *Nihil percipi posse*. Att. xiii, 21, πρoσϐολὴν pugilis et retentionem aurigæ similem facit ἐποχῇ. N. D. i, 2, disserit contra eos, qui omnia hominis causa nata esse dicunt. Divin. ii, 3, quærit, quarumne rerum divinatio sit; earumne, quæ sensibus percipiuntur. ib. i, 13, fingit, in Chiorum lapicidinis saxo diffisso exstitisse caput Panisci. ib. ii, 41, Prænestinam fortunam risit. ib. i, 30, concertationis studio modo ait hoc, modo illud. N. D. ii, 65, libenter in stoicos invehebatur. Div. i, 4, multa acute et copiose contra stoicos disputavit. Att. vii, 2, ejus dictum spurcum: Bene eveniat, etc. *Græce*: τύχῃ ἀγαθῇ παιδοποιῶμεν. Tusc. v, 41; Or. ii, 37, legatus Romam missus.

L. Carpinatius, Verr. ii, 70, publicanus in Sicilia pro magistro.

T. Carrinas, ad Att. xiii, 33, *gentis Albiæ*.

L. Carteius, ad Div. xii, 11, aliquid muneris in exercitu Cassii in Syria videtur tenuisse.

Carvilii, Petit. Cons. 3, amici Catilinæ.

Sp. Carvilius, de Or. ii, 61; *familia Carvilia plebeia, sed equestris tamen.*

Casca, cognomen Serviliorum, Phil. ii, 11, fuit inter percussores Cæsaris. Att. xiii, 44, librum scripsit. xvi, 15, ejus tribunatus. *v.* Servilius.

Cascellius, Balb. 20, prædiator ætate auguris Q. Scævolæ. *vid. Valer. Max.* vi, 2, 12, *et* viii, 12, 1. *Hoc nomen vindicant contra eos, qui* Cæsellius *legi volunt, ut Pighius, Ann. ad a.* 633. *cujus opinionem videtur probare Grævius ad Cic. Balb.* 20; *Harduin. ad Plin.* viii, 61, *ubi præceptor ejus Volcatius traditur; Rupert. ad Pompon. Enchirid.* iii, 11, *ubi de* A. Cascellio *JCto agit, cujus et Horatius mentionem fecit. Ceterum huic familiæ hereditarium quodammodo Jurisprud. studium fuit.*

M. Cascellius, Q. fr. i, 2, negotiator, ut videtur, in provincia Q. Ciceronis.

Cassander, Div. ii, 42, summus astrologus tempore Panætii.

Cassandra, Or. ii, 66, etc., Priami filia.

C. Cassinius Schola, Mil. 17, Interamnas, familiaris P. Clodii.

Cassius Barba. v. Barba.

C. Cassius Longinus, Dom. 50, censor. *Hujus C. Cassii Longini censura incidit in annum* DXCIX. *Nam præcedit mentio censoris Q. Marcii, qui decem annis ante,* DLXXXIX *censor fuit. Alius Cassius censor fuit a.* DCXXVII.

C. Cassius, Planc. 21, in petitione tribunatus repulsam tulit. *Consul cum Cn. Domitio Ahenobarbo* A. U. DCLVII.

C. Cassius Varus, qui consul fuit cum M. Terentio Varrone Lucullo, non L. Gellio, ut Manutius ad or. pro Rabir. perd., cap. 7, tradit; nam Gellius anno post consul fuit. Manil. 23, legi Maniliæ favet. Cluent. 49; Verr. i, 23; iii, 41, consul A. U. DCLXXX, primo anno præturæ Siculæ Verris. *Forte hic est pater trium Cassiorum, C., L. et Q., qui diserte non traditur.*

C. Cassius, frater Q. Cassii, Att. v, 21, *ad quem sunt epistolæ Ciceronis* ad Div. *l.* xii, *et ipsius duæ, ibid.* 11, 12; *is, qui Cæsarem interfecit.* ad Div. vi, 6, legatus Cæsaris. vii, 33, declamat apud Ciceronem. viii, 10, quæstor M. Crassi *contra Parthos pugnantis*, Crasso interfecto reliquias exercitus collegit. xv, 14, proquæstor M. Crassi. xv, 16, Epicureus fit. *Nam Cicero Epicureos appellat ejus novos amicos.* xv, 19, Ciceronem, Epicureum Catium propter malum dicendi genus ridentem, ulciscitur acri epistola. Att. vii, 21, trib. pl. initio belli civilis Cæsariani Capuam venit ad consules, qui ex urbe fugerant, ut Romam redirent, et pecuniam de sanctiori ærario auferrent.

L. Cassius, Planc. 24, adolescens, subscriptor Laterensis, contra Plancium, familiaris Ciceronis. Phil. ii, 13, ei provincia datur post cædem Cæsaris, et quæstores. *Frater C. Cassii, qui Cæsarem interfecit.* Phil. iii, 9,

Chilius, Att. i, 9, 12, poeta, *si tamen lectio vera est.*

Chilo, Q. fr. iii, 2. *vid. etiam* Cilo; item iii, 1, architectus.

Chrestus, ad Div. ii, 8, homo obscurus.

Chritilius, Brut. 74, a C. Rufio accusatur.

Chryses, Orat. 46, Apollinis sacerdos ap. Homer. Iliad. A.

Chrysippus, Orat. i, 11, Solensis Cilix, acutissimus, sed in dicendo exilis et jejunus. Acad. ii, 23, stoicus. de Fat. 7, discipulus Cleanthis, a quo dissentit. ad Div. ix, 4, ejus de possibilibus sententia. Acad. ii, 24, contra sensus disputat, sed ea etiam dissolvit. 27, armat Carneadem. 29, quomodo soritæ occurrendum putarit; in eo ridetur a Carneade. Fin. i, 11, ejus sedentis statua porrecta manu in Ceramico quid significet? iii, 20, omnia hominum causa esse nata dixit. Tusc. i, 45, in omni memoria curiosus. Nat. D. i, 34, a Zenone Epicureo Chesippus dicitur. ii, 64, porcis animam pro sale esse dicit. Div. i, 19, collegit innumerabilia oracula, nec ullum sine locuplete auctore, aut teste. ii, 15, statuit ad hostiam deligendam ducem esse vim quamdam sentientem atque divinam, quæ toto confusa mundo sit. Fat. 4, ejus laquei. ibid. 10, omnes nervos contendit, ut persuadeat, omne ἀξίωμα aut verum esse, aut falsum. Off. iii, 10, ejus scite dictum. N. D. i, 15, ejus libri duo de natura deorum; quales sint de diis sententiæ. Div. i, 3, totam de divinatione duobus libris explicavit sententiam; uno præterea de oraculis; uno de somniis. ii, 65, liber ejus. Fin. iv, 3, scripsit Rhetoricam, seu potius obtumescendi artem.

Chrysippus, Att. vii, 2, libertus Ciceronis litteratus, discedit a filio Cicerone, in servitutem propterea retractus xi, 2.

Chrysogonus, Verr. i, 36, servi nomen. Rosc. Am. *sæpe*, est libertus gratiosus Sullæ. *De eo vid. Plin.* xxxv, 18.

Cicerones De his legendus Corradus in Quæstura, qui eos accurate persequitur.

Cn. Cicero, Att. i, 16, ita appellabat plebs aliquando Cn. Pompeium, quod nimis Ciceronem diligeret.

L. Cicero, Or. ii, 1, M. Ciceronis patruus. *Ejus filius* L. Cicero *est*, Att. i, 5, patruelis Ciceronis. *Eum appellat* fratrem, *sc. patruelem*; item Fin. v, 1. *Quem exstinctum esse a. u.* [illegible]LXXXV, *docent ex illo* (Att. i, 5) *loco Mongaltius ad l. c., et Tunstallus Ep. ad Middleton., p.* 7—12.

M. Cicero senex, Or. ii, 66. *M. Tullii Ciceronis nostri avus, ut docet Corradus in Quæstura.*

M. Cicero, *M. filius*, Att. i, 2, natus ex Terentia, L. Cæsare et C. Figulo coss. Phil. x, 6, legatus Bruti. Ei legio se tradidit, quam legatus L. Piso Antonii ducebat. ad Div. xiii, 11, ædilis Arpini, etc.

Q. Cicero, *M. frater.* De eo collecta omnia diligenter a Corrado, Quæst., p 278, ed. Lips. *Scripsit Annales,* Att. ii, 16; xiii, 13.

Q. Cicero, *Q. filius.* Phil. iii, 7; ad Div. xiii, 11, ædilis Arpini. Att. xi, 8, M. Ciceronem apud Cæsarem accusat, nefarie cum eo agit.

Cilo, sive *Chilo*, ad Div. vi, 20, libertus Torannii, aut cliens.

Cimber. vid. *Tillius Cimber.*

Cimon, Off. ii, 18, in suos curiales hospitalis fuit.

Cincinnatus. vid. *L. Quintius Cincinn.*

L. Cincius, Att. i, 1, 7, 16, procurator Attici. *Adde* i, 20.

M. Cincius, Or. ii, 71, legem de donis et muneribus fert. v. *Cincia lex.*

P. Cincius, Sull. 20, eques romanus, pro quo in codd. nonnullis est *Sicius. v. Cort. ad Sall. Cat.* 21, *ubi docet veram lectionem esse* Sitius, *vel* Sittius, *deque homine diligenter agit.* v. etiam in *Sitius.*

Cineas, Tusc. i, 24, Pyrrhi legatus, summa memoria. ad Div. ix, 25, ejus libri de re militari

L Cinna, Font. 18, legatus bello sociali. Phil i, 14, M. Antonium oratorem interficit. Tusc. v 19, quater consul; collega Cn. Octavii et Publ. Crassi; L. Cæsarem, M. Antonium et C. Cæsarem interfici jubet.

L Cinna, Phil iii, 10. provinciam sibi ab Antonio datam recusavit.

Circe, Nat D. iii, 19, Perseidis filia, quam Circeienses colunt. Off. i, 31, mulier, cui Ulysses inservit.

Cispius Lævus, ad Divers. x, 21.

M. Cispius, Sext. 35, trib. pl. (Lentulo Spinthere cos. in Senat. p. R. 8), vi de foro depellitur, rogatione C. Fabricii de Cic. facta. Planc. 31, judicio, defendente Cicerone, condemnatur.

Classitius, Phil. v, 6, gladiator M. Antonii.

Claudia gens, patricia est Appiorum et Pulchrorum. De Claudia familia videatur Suetonius in Tiberio, c. 1; *de ea vid. Spanhem. de U. et P. N.* t. ii, p. 48.

Claudia, Cœl. 14; Arusp. R. 13, Appii Cæci progenies, pudicitiam probat. *Filiam non fuisse, sed neptem, docet e temporum ratione Abramius ad or. pr. Cœl.* 14. *Vestalem non fuisse, ut nonnulli tradidere vel existimavere, docet Dukerus ad Liv.* xxix, 14. *Dicitur* Quinta, *non prænomine, sed cognomine, ut aliæ* Tertiæ, Secundæ, etc.

Claudia, Cœl. 14, vestalis, patrem Appium Claudium triumphantem de Salassis amplexa, a trib. pl. inimico de curru detrahi non sinit. *Fratrem vocat Sueton. Tib.* 2, *ubi vid. intt.*

Claudia, s. Clodia, ad Div. v, 2, uxor Q. Metelli Celeris, Appii Claudii et P. Clodii soror. *De ejus fœda libidine et sceleribus. v. in primis Cœlianam.*

App. Claudius, decemvir, Fin. ii, 20, *cognomine Crassinus. v. Pighius ad a.* 202.

App. Claudius Cæcus (*ante cæcitatem* Crassus), *abavus P. Clodii.* Cœl. 14; Tusc. v, 38, in cæcitate nulli muneri publico aut privato deest (Conf. de Sen. 6); fœdus cum Pyrrho faciendum dissuadet; bis consul; censor ante primum consulatum: *in qua censura sibi* via Appia *strata, et* aqua Appia *in urbem ducta maximam senatus invidiam conflavit. v. Diod. S.* xx, *p.* 773, 774. Brut. 14, interrex comitia habens, de plebe consules non accipit. v. infr. in *M'. Curius.*

App. Claudius, Brut. 28, volubilis et fervidus orator. *Ex temporis ratione colligere licet, sermonem esse de eo, qui de Salassis triumphavit.*

App. Claudius major, Or. ii, 60, et 70, dicax. *Dicitur* major, *quia fratrem eodem nomine habuit minorem, P. Clodii patrem. Filius est* C. Claudii.

App. Claudius minor, P. Clodii pater, filius C. Claudii. vid. Planc. 21; Arusp. R. 12, quum ludos fecit, servos de cavea exire jussit. *Hunc, aut certe fratrem, puto esse eum, qui prætor fuit, eo anno, quo lex Plautia Papiria lata est, Arch.* 5. Consul fuit *cum P. Servilio Isaurico*, Planc. 21.

App. Claudius Pulcher, App. F., C. N., P. Clodii frater, is ad quem sunt Cic. epistolæ. Div. ii, 35, Ciceronis collega in auguratu: *ad quem etiam librum scripsit de jure augurali, ut ex epistolarum* libro iii constat. Att. iv, 16, post consulatum, *quem cum L. Domitio gessit*, in Ciliciam sine lege curiata cogitat. Quomodo se in provincia gesserit, et de simultate, quam cum Cicerone successore exercuit, *legendæ epistolæ Ciceronis ad Diversos, et ad Atticum ex Cilicia scriptæ, libro* iii. ad Div. viii, 6, accusatus a Dolabella spem triumphi abjicit; pro eo Pompeius laborat. Brut. 64, defenditur ab Hortensio. ad Div. viii, 6, absolvitur. 12, 14, ejus censura, qualis fuerit. Div. i, 16, notat C. Ateium. *vid. in C. Ateius.* Att. ii, 22, Pompeio promittit, P. Clodium nihil periculi Ciceroni creaturum. viii, 1, inconstans, *quod scilicet mox Pompeio, mox Cæsari favebat. Nam hunc locum de eo capiendum esse, ex eo intelligitur, quod L. Domitio jungitur, ut Phil.* xiii, 9. ad Div. iii, 4, ejus filia nubit Cn. Pompeii filio. Brut. 77, socer Bruti, orator, antiquitatis, juris auguralis et publici peritissimus, bello civili interiit. Div. i, 58, sortibus, hariolationibus et psychomantia utitur. Tusc. i, 16, necromantiæ studiosus, etc. ad Div. v, 10, ei Vatinius in auguratu successit; homo impudens. *Manutius de alio Appio, nescio quo, intelligit; sed ratio ejus nihil valet.* ibid. 9, tres sorores habet. *At ap. Varr. R. R.* iii, 16, *dicit se pauperem relictum a patre* cum duabus sororibus *et duobus fratribus. De quo vid. P. Manutius ad Cic. l. c.*

App. Claudius, C. filius, ejus, qui P. Clodii frater fuit. Nam is duos filios eodem nomine habuit, quorum alter major, *alter* minor *dicitur*: minoris *mentio fit* ad Div. viii, 8, *ad quem locum vid. Manut.* ad Div. xi, 22, se cum Antonio conjunxit propter patris restitutionem, sed deinde cum optima-

tibus fecit. *Qui utrum major, an minor fuerit, parum dixerim.*

A. Claudius, Verr. ii, 57, Siculus, *a Claudio quodam civitate donatus, sive a majoribus accepto nomine, qui jus civitatis per Claudium aliquem accepissent.*

C. Claudius, s. *Clodius*, *Cæci filius*, Brut. 18, M. Tuditani collega in consulatu (a. U. DXIV); Tusc. i, 1.

C. Claudius, *P. Clodii avus*, *Appii Claudii maj. et min. pater;* Planc. 21, consul fuit cum M. Perperna (a. U. DCLXI); Rabir. 7, homo potens, mediocris orator. Brut. 45.

C. Claudius, *P. Clodii patruus*, *App. F.* Ar. resp. 12; Off. ii, 16, ejus magnificentissima ædilitas fuit. Verr. ii, 49; iv, 4, prætor L. Licinio Crasso et Q. Mucio coss.

C. Claudius, *C. F.*, e tribu Palatina, homo plebeius de cohorte Verrina. Verr. ii, 43.

* *C. Claudii* senatoris ager, pro Tull. 3, fragm. nov.

L. Claudius, Arusp. Resp. 6, rex sacrorum, qui cum ceteris pontificibus domum Ciceronis religione liberavit. *Prænomen* Lucii *duos tantum e familia Claudia gessisse, et usurpatum ab ea amplius non esse, quod de criminibus capitalibus damnati essent, tradit Suetonius in Tiberio c. 1. Unde dubitare quis posset de hoc prænomine: sicut Drakenb. ad Liv.* xli, 21, *hæret in L. Claudio Asello. Sed id non de omnibus Claudiis intelligendum, verum tantum de patriciis.*

M. Claudius, ad Div. viii, 4, a repulsa postulatur a duobus fratribus Gallis M. et Q. E Marcellis fuit. *Sed viri docti legunt* M. Calidius.

P. Claudius Pulcher, Div. i, 16, *Appii Cæci filius*, collega L. Junii in consulatu bello Punico primo (*a. U.* DIV), classem maximam perdidit, quum vitio navigasset. Nat. D. ii, 3, propterea condemnatus est. Confer Div. ii, 33.

P. Claudius, Brut. 15, *est collega L. Porcii cos. a. U.* DLXIX.

P. Claudius, Div. i, 47, augur. *Sed ibi* Appius *legendum esse, et auguris nomen, et res ipsa docet, uti viderunt Manutius, Lambinus, Davisius.*

S. Claudios quære in Clodiis.

T. Claudius Centumalus, Off. iii, 16; *sed* Tib. *legendum monet Langius ad h. l., idque probat Drakenb. ad Liv.* xl, 59, *quod T. pronomen in Claudia gente usitatum non fuerit.*

T. Claudius, Vatin. 1, P. Sextium de vi accusare voluit, communicato cum Vatinio consilio; abjecit consilium, quum M. Tullius Albinovanus accusare institueret.

Cleanthes, Acad. ii, 23, stoicus. Fat. 7, magister Chrysippi. Div. i, 3, ea, quæ Zeno in suis commentariis de Divinatione tradiderat, uberiora facit. Acad. ii, 41, solem deum putat. Fin. ii, 21, ejus tabula de voluptate et virtute. Fin. iv, 3, scripsit artem rhetoricam, s. potius obmutescendi.

Cleobis, Tusc. i, 47, mors ejus et pietas.

Cleombrotus, Off. i, 24, Lacedæmoniorum dux, invidiam timens, cum Epaminonda temere conflixit.

Cleombrotus, Ambraciota, Tusc. i, 34, in mare se abjecit lecto Platonis Phædone. *De quo est epigramma Callimachi elegans.*

Cleomenes, Verr. ii, 14, Syracusanus.

Cleon, Brut. 7, Atheniensis, civis turbulentus, sed eloquens, *de quo videndus Diodor. S.* xii, *p.* 108. *Miris modis perstringitur ab Aristophane in Equitibus.*

Cleophantus, Cluent. 16, medicus.

Clinias, Cretensis, Leg. i, 5, qui inducitur apud Platonem in dialogo de Legibus.

Clisthenes, Leg. ii, 16, Atheniensis, dotes filiarum deponit in templo Junonis Samiæ.

Clisthenes, Brut. 7, orator Atheniensis; *qui post Solonem et Pisistratum floruit, paullo ante Themistoclem.*

Clitarchus, Leg. i, 2, historicus Græcus, non optimus. Brut. ii; ad Div. ii, 10, non magnæ fidei est; Alexandri comes, de morte Themistoclis quid tradiderit.

Clitomachus, Pœnus, Acad. ii, 6; Or. i, 11, Carneadis auditor et successor in Academia. Acad. ii, 31, ejus liber ad C. Lucilium poetam, item ad L. Censorinum. Acad. ii, 32, quatuor libros scripsit de sustinendis assensionibus. Tusc. iii, 22, consolatio ejus scripta ad Carthaginienses eversa Carthagine. Nomen ejus occurrit etiam, Acad. ii, 4; Or. 16.

lata non esset. Div. ii, 21; Att. xii, 23.

M. Cotta, Verr. v, 13, L. Luculli collega in consulatu, *A. U.* DCLXXIX.

M. Cotta, Att. x, 16; xii, 22, prætor Sardiniam tenet Marcello et Lentulo coss. ex SCto in bello civili.

Cottus, Pis. 34, rex Bessorum, L. Pisonem Macedoniæ proconsulem pecunia corrumpit, ut legatos Bessorum interficiat.

L. Varius Cotyla, Phil. v, 2, ad Antonium Mutinam obsidentem se confert. Phil. viii, 10.

Crantor, Or. iii, 18; Acad. i, 9, academicus e vetere academia, nil ab Aristotele dissentit. Acad. ii, 44; Tusc. i, 48. *Ejus* Consolatio *est liber ejus* de luctu, *qui laudatur*. Cf. Att. xii, 21.

Crassipes, ad Div. i, 7; Att. iv, 5, Ciceronis filiam ducit. Cf. Q. fr. ii, 5, 6. ad Div. xiii, 9, Bithyniæ quæstor. Att. ix, 11, Cæsarianus. Crassipes *est cognomen gentis* Furiæ. M. Furius Crassipes *prætor est ap. Liv.* xxxviii, 42, *etc.; quod etiam docet Manut. ad Div.* i, 7, *ubi negat, se prænomen hujus Crassipedis reperire potuisse. Desponsa ei est Tullia ante profectionem in Ciliciam, sed dimissa mox. Cicero tamen cum eo postea amicitiam videtur coluisse. v. Tunstalli Epistola ad Middleton., p.* 187, 188.

Crassitius, Phil. xiii, 2.

L. Licinius Crassus, ad Her. iv, 2, 3; Or. i, 7; Rab. perd. 7, orator. Inv. ii, 37; Pis. 26, triumphi e Gallia nimis cupidus. Or. iii, 12, socrus ejus Lælia. Or. ii, 1, putabatur non præter puerilis ætatis modum doctus. Br. 38 sq., qualis orator. Verr. iii, 1, eum pœnituit C. Carbonem in judicium vocasse. Font. 10, ejus testimonium in M. Marcellum nil valet. Dom. 19, de pluribus rebus simul ferre ausus est contra legem Didiam et Cæciliam. ad Div. ix, 21, accusat C. Carbonem eum, qui Africano vim attulisse existimatus est. Off. i, 30, in eo multus lepos erat. i, 37, uberior ejus oratio, nec minus faceta. ii, 13, 14, maximam sibi peperit gloriam ex illa accusatione Carbonis. ii, 18, orationem scripsit, in qua est de redimendis captivis, et de locupletandis tenuioribus. iii, 11, legem tulit, ne esset pro cive, qui civis non sit. Or. i, 55, jus civile didicerat. ii, 55, M. Brutum ulciscitur. 56, oratio contra Cethegum in censura dicta laudatur. iii, 1, ejus mors. ibid., contentio ejus cum Domitio in censura; item cum Philippo. Offic. ii, 16, magnificentissima ædilitate cum Q. Mucio functus est. *Hunc Mucium in omnibus honorum gradibus collegam habuit præter tribunatum et censuram, auctore Cicerone in Brut.* 43.

L. Crassus, Br. 58, P. Nasicæ et Liciniæ, C. Lælii neptis, filius, a L. Crasso, avo materno, testamento adoptatus. *Cf. Plin.* xxxiv, 3.

L. Papirius Crassus, ad Div. ix, 21, vide in *Papirius*.

M. Crassus, Or. i, 36, prætor *A. U.* DCXLVIII. Fin. v, 30, ἀγέλαστος, quia semel in vita risit, auctore Lucilio. *Plin. H. N.* vii, 19, *nunquam risisse, ait.*

M. Crassus, P. fil., M. ἀγελάστου nepos, triumvir. ad Div. i, 1; Brut. 64, 65 seq., qualis orator. Verr. v, 2, contra fugitivos in Italia mittitur: impediit, ne fugitivi Messanam transire possent. Balb. 7, Balbum defendit. Muren. 23, L. Murenam defendit. Ar. Resp. 6, pontifex. Phil. ii, 3, cum eo multæ Ciceronis contentiones fuere. Att. i, 14, laudat in senatu Ciceronis consulatum. 17, impellit publicanos Asianos, ut locationem induci postularent. iv, 13, nulla dignitate paludatus abit in Syriam. Tusc. v, 40, surdaster fuit. Div. i, 16, quid ei acciderit dirarum obnuntiatione neglecta. ii, 9, trans Euphratem cum ignominia et dedecore perit. ibid. 40, omen, quod ei Brundisii oblatum est. Off. i, 30, Sullæ deservit, ut quod velit consequatur. ibid. 8, eam demum pecuniam magnam judicat, cujus fructibus exercitus ali possit.

M. Crassus; Balb. 23, eum Mamertini ex lege Papia repetere instituunt; *quia ex Mamertino aut civis factus erat rom., aut se pro cive gerebat.*

P. Crassus, Brut. 19, cum Africano maj. consul fuit, *nempe A. U.* DXLVIII; *idem pontifex max., cognomine* Dives *dictus. v. Liv.* xxx, 1, *ubi ejus insigne elogium.*

P. Crassus Mucianus Dives., Brut.

D.

cendi studio. ibid., cæcus fit, cæcitatem utilem esse dixit. Or. i, 11, ornate dixit. Or. ii, 46; Divin. i, 37, negat, sine furore quemquam poetam magnum esse posse. Or. 20, ejus dictio cur nonnullis poema videatur. Acad. i, 2, ejus physica recepit Epicurus. ad Div. xv, 16, ante Epicurum φαντασίας εἴδωλα dixit. Acad. i, 12, confitetur ignorantiam, ut Socrates. Acad. ii, 17, innumerabiles mundos statuit, et quidem multos absolute pares; item homines; quæ sententia, cap. 18, a politioribus physicis refellitur. Acad. ii, 37, de pleno et inani omnia gigni. Fin. i, 6, sententia ejus de sole et atomis. N. D. i, 12, imagines deos facit, et naturam eas fundentem, et intelligentiam nostram; incertus in toto loco est. vid. c. 43. ibid. 24, atomi reprehenduntur. Div. i, 3; ii, 13, præsensionem rerum futurarum comprobat, in quo non inscite nugatur. Fat. 10, auctor atomorum, statuit necessitate omnia fieri.

Democritus, gymnasiarcha, Verr. iv, 42, Tyndaritanus.

Democritus, Att. vi, 1, servus Attici.

Democritus, Sicyonius, ad Div. xiii, 8, hospes Ciceronis et familiaris.

Demosthenes, Or. 4, Platonis frequens auditor. 26, minus facetus. Tusc. iii, 26, ab Æschine reprehenditur, quod nimis filiam luxerit. v, 36, mulierculæ laudibus capitur. Div. ii, 46, Rho dicere quum nequiret, exercitatione effecit, ut planissime diceret. ii, 57, Pythiam dixit φιλιππίζειν, etc. etc.

Demostratus, ad Div. xiii, 32, libertus Cn. Octavii Nasonis.

Desippus vel *Dexippus*, ad Div. xiv, 3, servus Ciceronis.

Dexio, Tyndaritanus, Verr. v, 42.

Dexius, ad Div. vii, 23.

L. Diadematus, ad Quir. p. red. 3, *Qu. Metelli Macedonici filius. v. in Metellis*

Diagondas, Thebanus, Leg. ii, 15, omnia sacra nocturna sustulit.

Diagoras, Melius, Nat. D. i, 1, 23, deos tollit, ideoque atheus dicitur.

Diana, Nat. D. iii, 23, Dianæ plures.

Dicæarchus, peripateticus, Aristotelis discipulus; Att. ii, 2, ejus libros diligenter legit et admiratur Cicero. Πελληναίων liber Dicæarchi de populis Pellenæis; item Κορινθίων et Ἀθηναίων. *Libros geographicos in multis reprehendit Polybius, auctore Strabone, Geogr. ii, p. 107; qui et ipse ei non semper fidendum monet, in primis in occidentalibus et septentrionalibus Europæ partibus.* Att. ii, 16, vitam practicam theoreticæ anteponit. ad Att. vi, 2, ejus tabulæ geographicæ laudantur. Scripsit περὶ τῆς εἰς Τροφωνίου καταβάσεως, in quo Chæron quidam inducitur, narrans, quæ in Trophonio viderit. *Utrum liber singularis fuerit, an pars libri majoris, quem* Ἀναγραφὴν Ἑλλάδος *inscripsit, disputant: hoc tamen probabilius videtur Hemsterhusio ad Lucian.* t. i, 339; *quod mihi non est probabile, quia e loco Ciceronis patet, in dialogo scriptum fuisse illum libellum, quod* Ἀναγραφῇ *Græciæ non convenire videtur.* Att. xiii, 31, 32, libri περὶ ψυχῆς, et καταβάσεως, et τριπολιτικός, et epistola ad Aristoxenum. Acad. ii, 39; Tusc. i, 10, tres libros de animo scripsit, in quibus animum nihil esse disputatur. Tusc. i, 31, tres libros scripsit contra immortalitatem animi, qui Lesbiaci dicuntur, quod Mitylenis sermo habetur. Div. i, 3, 50, cetera divinationis genera sustulit, probat somnia et vaticinia per furorem. ii, 51, ejus magnus liber est, nescire ea, quæ eventura sint, melius esse, quam scire. Off. ii, 5, magnum et copiosum librum de hominum interitu scripsit, etc. *De eo vid. Reines. V. L.* iii, 3.

P. Didius, Font. 18, legatus L. Cæsaris in bello sociali; τριτοπολιτικός *dicitur*, Att. xiii, 32. *Appian. B. C. l.* i, *p.* 635. *De ejus rebus gestis in bello sociali v. Vell.* ii, 16; *sed ibi prænomen est T., quod e fastis Capitolinis etiam in loco Ciceronis reposuit P. Manutius. Recte.*

T. Didius, Planc. 25; Pis. 25, ex Macedonia triumphat. *scilicet de Scordiscis, ex prætura. Fuit prætor Illyrici, sed victo Macedoniæ proc. Catone, propter viciniam aggressus est Macedoniam. v. Pigh. ad a.* 639,

F.

sicam, Cn. Pompeii socerum; Moloni operam dedit. ad Div. viii, 9, in petitione præturæ præteritur. Att. i, 14, cum Catone comitia Clodii de sacris rei dissolvit. ad Div. viii, 11, Ciceroni supplicationem non decernit, Mil. 9, 16, *nempe quia Cato non decernebat, cujus simius erat. De ejus morte v. Sueton. Aug.* 13. Faonius, *an* Favonius *scribendus sit, v. Manut. ad Cic. p.* 94, *et Casaub. ad Suet. l. c.*

Fausta, Att. v, 8, T. Milonis uxor.

Faustus, Sull. 19, est L. Cornelius Sulla. Et ejus filius, Cluent. 34; Vat. 13; Att. iv, 14; Agrar. i, 4; Att. ix, 1; *de quibus vide in Sulla.*

Feralia, Att. viii, 14. *sacra placandis Manibus, mense febr.*

M. Feridius, ad Div. viii, 9, eques rom.

C. Fidiculanius Falcula, Cæcin. 10; Cluent. 37, senator. *Miror Gorium familiam Fidiculaniam, quæ in lapidibus Donianis occurrit, inter eas referre, de quibus antiquariis nondum ante constiterit.*

C. Fidulus, Vat. 13, *videtur senator fuisse, aut eques certe.*

C. Marcius Figulus, Nat. D. ii, 4, P. Scipionis collega in consulatu a Ti. Graccho vitiose creatus, abdicat se consulatu. Div. ii, 35; Br. 20, cum Lentulo consul fuit *A. U.* DXCVII.

C. Marcius Figulus, Att. i, 2, consul cum L. Cæsare *a.* DCLXXXIX. de Leg. ii, 25, sepulcrum ejus sumtuosissimum.

P. Nigidius Figulus. v. in Nigidius.

C. Flavius Fimbria, Brut. 45, accusatus a M. Gratidio de repetundis. Font. 10, Scauri testimonium in eum nil valuit. Or. ii, 22, qualis orator fuerit. Br. 34, bonus auctor in senatu, tolerabilis patronus, nec rudis in jure civili. Planc. 21, in petitione tribunatus pl. repulsam tulit. Rabir. 7, cum C. Mario cos. fuit *a.* DCXLIX. *Adde* Off. iii, 19. *Vid. collecta Corrado ad Brut.* 34.

C. Flavius Fimbria, Brut. 66, M. Crassi inimicus, qualis orator S. Rosc. 12, homo insanus. Q. Scævolam in funere Marii vulnerari curat. *Add. Corrad. l. c.*

L. Fimbria, Verr. v, 70, multis inimicitiis et laboribus ad honores pervenit. *Sed est vitium in prænomine, corrigendumque* C., *ut jam monuit Manutius. Est consularis ille Fimbria; jungitur enim Mario; nec ullus* L. Fimbria *honoratus in libris antiquis occurrit.*

Firmani fratres, Att. iv, 8. vide *L. Gavius.*

Firmidius, Sext. 52, Clodianarum operarum dux.

C. Flaccus, e Valeriis, Quint. 7, imperator et prætor Galliæ Scipione et Norbano coss., *h. e. A. U.* DCLXX.

C. Flaccus, L. fil., ad Div. iii, 4, *fuit de cohorte Appii in Cilicia, certe summus ejus amicus et familiaris. Itaque, ep.* 11, *dicitur curasse, ut testes mercenarii in Appium a suis civitatibus notarentur.*

C. et M. Flaccus Aviani, fratres, ad Div. xiii, 32, 79.

L. Flaccus, e Valeriis, Phil. xi, 8, consul (DCXXII) cum P. Licinio *Muciano*, flamen Martialis. *Itaque in ejus nummis Mars et apex cernuntur.* Ei Licinius multam dixit, si a sacris discederet ad bellum cum Aristonico in Asia gerendum. Populus multam remisit; sed pontifici Licinio parere jussit. *Etiam* Div. i, 46, *commemoratur* flamen Martialis L. Flaccus; *sed is a collega Muciani diversus sit necesse est, quod ex eo se audisse dicit Quintus frater, quæ commemorat. De hoc Flacco accipio locum* in Cæcil. 19, *ubi* quæstori ejus M. Scauro accusatio ejus non concessa esse *dicitur. Ad eum locum nil interpretes, præter unum Menardum, qui de L. Flacco, pro quo est oratio, accepisse videtur, quod est absurdum, quando Divinatio in Cæcilium longe ante scripta est, quam hic Flaccus in Gallia fuit. M. Scaurus est pater, qui A. U.* DCXXX *ædilis fuit post quæsturam, et L. Flacci aut ex prætura, aut ex consulatu quæstor fuit.*

L. Flaccus, e Valeriis, Brut. 62, consul cum C. Mario vi coss. Planc. 36, Saturninum opprimit cum collega Mario, *A. U.* DCLIII; *quarto anno post censor cum M. Antonio oratore. v. Valer. M.* ii, 9, 5. Att. viii, 3, in bello Mariano arma capere noluit. Flacc. 25, ei consuli tota Asia portas claudit, quum Mithridatem reciperent; *nempe quum suffectus a Cinna Mario mortuo A. U.* DCLXVII, *et in Asiam missus esset, ubi periit, auctore Appiano de B. C. l.* i, *pag.* 664. *Add.*

nam ii sunt e Græcis Gorgiæ hujus expressi.

Gorgo, Verr. iv, 56, Medusa.

C. Gorgonius, Br. 48, eques rom., qualis in dicendo fuerit.

Tib. Gracchus, Inv. i, 30, pater. Læl. 27, Scipionis *Afr. min.* socer. Brut. 20, P. fil., bis consul et censor; ejus oratio Græca apud Rhodios; vir disertus. Prov. Cons. 8, in tribunatu L. Scipioni Asiatico, etsi inimico, tamen solus auxilio est, *de quo lege Liv.* xxxviii, 57. Nat. D. ii, 4; Div. i, 17, etc., vitiose consules creat, P. Scipionem et C. Figulum; ex consulatu Sardiniam obtinet. Or. i, 9, censor libertinos et reliquam fecem populi in urbanas tribus conjicit. *Aliter Liv.* xlv, 15. *Ciceroni consentit Auctor de Viris illustr.* Inv. i, 30, iterum consul fit, quod in censura nil fecit insciente collega. Div. i, 18; ii, 29, prodigium anguium, quod ei oblatum est.

Tib. Gracchus, Tib. fil., P. N., Africani ex filia nepos. Brut. 27, præceptorem habuit Diophantem Mitylenæum; causa tribunatus seditiosi, *de qua vid. Vell.* ii, 2. Brut. 25, a M. Octavio patientia frangitur. Brut. 27, eloquentia ejus, et orationes. Off. i, 22, a P. Nasica interemtus est. Cf. ad Her. iv, 55.

C. Gracchus, Tib. F., P. N., Ar. Resp. 20, morte fratris *Tiberii* excitatur ad seditiones. Div. i, 26, quæsturam petentis somnium. Cluent. 54, lex, ne quis judicio circumveniatur. Off. ii, 21, largitionibus ærarium exhaurit. Tusc. iii, 20, patronus ærarii haberi vult. Dom. 9, lex de provinciis. *De Legibus ejus et fratris v. Ind. Legum.* Orat. ii, 67, pro ejus capite aurum repensum est Septumuleio; *add. Plin. H. N.* xxxiii, 3. Br. 26, orationem contra eum habuit C. Fannius. Br. 33, eloquentissimus. Or. iii, 60, in dicendo usus est homine, qui eburnea fistula inflaret sonum, quo illum aut revocaret a nimia contentione, aut remissum excitaret.

Gracchus, Rabir. perd. 7, servus, postea libertinus, qui, quia se pro Tib. Gracchi filio gerebat, artibus Saturnini tribunus pl. cum ipso factus est, et cum eo Capitolium occupavit.

Græceius, ad Div. xi, 7, 12, *videtur in exercitu Bruti aliquem locum tenuisse.*

P. Granius, Verr. v, 59, negotiator in Sicilia.

Q. Granius, præco, hominum summorum, Crassi, Catuli, aliorumque propter dicacitatem familiaris, qui nec summis viris pepercit, sed eorum vitia libere perstrinxit et impune. v. Brut. 43, 46; Or. ii, 60, 70; Planc. 14.

M. Gratidius, Arpinas, Legg. iii, 16, fert legem tabellariam Arpini, cui resistit Ciceronis avus. Hujus soror fuit M. Ciceronis oratoris avia. Brut. 45, M. Antonii or. familiaris et præfectus in Cilicia, ibi interfectus est. Accusavit C. Fimbriam. M. Marii Gratidiani pater *naturalis.* Doctus Græcis litteris, factus ad dicendum.

M. Gratidius, Flacc. 21; Q. fr. i, 1, legatus Q. fratris in Asia. *Eum Quintus dicitur ut fratrem amasse, et ipse fraterno in Cicerones animo fuisse. Eum puto hujus superioris* Gratidii *filium*, Gratidiani *fratrem*, *aut*, *quando temporum ratio non plane consentit, nepotem. Memoratur etiam* Gratidius, trib. pleb., *Lentulo Spinthere et Metello coss.*, Q. fr. i, 4; *sed quando nusquam inter ejus anni tribunos a Cicerone* Gratidius *nominatur, Manutius* Fabricius *legi volebat, probante Lambino; Gruterus autem* Fadii *cognomen putat esse, qui eo loco proxime antecedit* Gratidium.

M. Gratidianus, M. Gratidii superioris fil., adoptatus a M. Mario, eoque aut C. Marii septies consulis patruo, ut J. F. Gronovio placebat, Obs. ii, 6, *aut ejus potius fratre, ut multis docet Perizon. Animadv. Hist. c.* 3, *p.* 98 *seqq.* Legg. iii, 16, homo turbulentus. Or. ii, 65, ab Aculeone accusatur, defenditur ab L. Ælio Lamia. Off. iii, 20, in prætura edictum de re nummaria cum ceteris prætoribus et trib. pl. commune solus proponit callide, et ea re gratiosissimus fit. *De hac re add. Senec. de Ira*, iii, 18, *et Plin.* xxxiii, 9 *extr.* Petit. Cons. 3, a Catilina crudeliter interficitur; *quo respexit Lucan.* ii, 175 (*v. intt.*), *et quidem jussu Sullæ. Senec. l. c.*

Gratius, Arch. 4, accusator Archiæ. *Olim legebatur* Gracchus, *quem*

Lesbius, *Herodoto antiquior aliquot annis*, *Gell.* xv, 27. *Fuit et alius* Milesius : *de illo vid. Voss. Hist. Gr.* i, 1; *de utroque*, iv, 5.

Helle, Or. 49, *a qua Hellespontus dicitur.*

Helmius Mancia, Or. ii, 66, homo deformis, sed orator tamen. L. Cæsaris dictum in eum. *Hoc dictum L. Crasso tribuit Plinius*, xxxv, 4. *Leg.* Helvius.

P. Helvidius Rufus, Cluent. 70, eques rom.

Helvius Lamia. Or, ii, 65, *pro quo Pighius legendum putat* Ælius, *quod recepit Pearcius.* Lamia *enim est cognomen* Æliorum, *non* Helviorum. Orator deformis; contra Aculeonem adfuit Gratidiano.

Hephæstus, Q. fr. i, 2, Apamensis, de Q. Cicerone queritur.

Heracleo, Verr. v, 37, archipirata, qui prætore Verre Siciliam vexavit.

Heraclides, Temnites, Flacc. 18.

Heraclides, Ponticus, Tusc. v, 3; Div. i, 23, vir in primis doctus, auditor et discipulus Platonis. Nat. D. i, 13, fabulis libros refersit, modo mundum, modo stellas, modo terram et cœlum deum facit. Leg. iii, 6, de republica scripsit.

Heraclitus, Ephesius, Tusc. v, 36, physicus. Acad. ii, 37, statuit, ex igni omnia gigni. Fin. ii, 5, σκοτεινὸς dictus est. N. D. iii, 14, eum non omnes interpretantur uno modo. Div. ii, 64, valde obscurus; et quidem, Nat D. i, 26 consulto.

Heraclitus, Tyrius, Acad. ii, 4, auditor Clitomachi et Philonis, laudatur.

Heraclius, Verr. iii, 39, Tissensis.

Heraclius, Centuripinus, Verr. ii, 27.

Heraclius, Syracusanus, Verr. ii, 5, 14.

Hercules, N. D. iii, 16; sex Hercules inveniuntur. Off. i, 32, Prodicius. *Dicitur fabula Herculis colloquentis cum Virtute et Voluptate, auctore Prodico.* ad Div. v, 12, Xenophontius. *Eadem est fabula, quam ex Prodico sumsit Xenophon, Memorab. Socr.* ii, 1. Dom. 52, sacra docuit.

C. Herennius, Act. i in Verr. 13, peculatus damnatus.

C. Herennius, *Sext. fil.*, Att. i, 18, trib. pl. Metello et Afranio coss. fert de traducendo ad plebem Clodio.

L. Herennius, Verr. v, 59, argentarius Leptitanus. Verr. i, 5, negotiator Africanus a Verre securi percussus.

L. Herennius, Cœl. 11, disertus, accusat M. Cœlium de vi cum Atratino.

M. Herennius, Brut. 45; Muren. 17, mediocris orator, in consulatus petitione L. Philippum vicit. *Consul a.* DCLX.

Herennius, *ad quem sunt libri* iv *rhetorici, incertum est, quis sit. vid. Fabric. B. L. Vol.* i, *p.* 97, 98.

Herillus, Or. iii, 17, Carthaginiensis, a quo dicuntur Herillii. Acad. ii, 42; Fin. ii, 11, 13, Zenonis stoici auditor, in scientia summum bonum ponit. Orat. l. c. Herillii *dicuntur* Socratici.

Hermachus, Acad. ii, 30; Fin. ii, 30, Epicureus; ad eum epistolas Epicurus scripsit. *Mitylenæus, testamento Epicuri heres. Laert.* x, 21.

Hermachus, Chius, Arusp. Resp. 16.

Hermacreon, Inv. i, 30, portitoris nomen, qui portoria Rhodiorum redemit.

Hermagoras, Inv. i, 6, 51; Brut. 76, rhetor celeberrimus; præcepta scripsit expedita ad inveniendum, sed tenuia ad ornandum Inv. i, 11, constitutionis translativæ auctor est. *De eo vid. interpr. ad Quintil.* iii, 1. *Nam eum secutus est. Diversus est ab* Hermagora Temnite, *qui* Carion *dictus est, et Romæ Augusti temporibus vixit, cujus libros commemorat Suidas in* Ἑρμαγόρας. *Pompeius decedens ex Asia, finito bello Mithridatico, Rhodi contra eum disputavit* περὶ τῆς καθ' ὅλου ζητήσεως, *quam disputationem descripsit Posidonius. Plutarch. in Pompeio, p.* 641, *ed. Wechel.*

* *Hermetes*, Herenn. i, 11; *in hoc nomine variant codices. Pall. enim fere* Hermes, *et* Hermestes; *quod exhibet etiam Lips. Longolius et Lambinus reponunt* Hermagoras, *neque improbat Ernest. conjecturam; nam quod additur*, doctorem nostrum, *de inventione accipiendum putat, in qua plerique Hermagoram secuti sunt, et in his ipse Quintilianus, Inst.* iii, 1; *quod de ea optime omnium*

ex legibus agere vellet, uteretur, quibusque quasi cautum erat his, qui lege agere vellent, ne in ipsa actione, quam lex daret, peccarent, atque ita sua culpa perderent litem. Ex loco autem Ciceronis intelligi videtur, formulas illas tantum certarum causarum fuisse, nominatim, quibus de hereditate agitur. Sed tamen non negaverim, in isto libro etiam formulas rerum emendarum vendendarumque fuisse, item aliarum. Nam et Manilianæ leges vocantur actiones, *ap. Varron. R. R.* ii, 5, 11. *Male hic nonnulli legem Hostiliam de furtis commemorant. Nam actio non est lex, sed lex dat actionem, et ex lege fit actio. Simili fere modo Manilius formulas conscripsit, quibus in vendendo et emendo caveretur hominibus.*

Hostilius. v. *Tullus Hostilius.*

C. Hostilius Mancinus, Or. i, 40, 56. v. *Mancinus.*

Hyades, N. D. ii, 43, sidus.

Hydra, N. D. ii, 44, sidus.

Hyperbolus, Atheniensis, Brut. 62, improbus et seditiosissimus, a comicis notatus. *vid. Aristoph. Equit. v.* 1301.

Hyperides, Or. i, 13; Or. 26, satis in orationibus facetus. Or. iii, 7; Or. 31, ejus acumen, etc.

Hyperion, N. D. iii, 21, sol.

Hypsæus, Orat. i, 36, absurde defendit aliquem ignoratione juris civilis. *Filius videtur ejus, qui a.* DCXXVIII *consul fuit.*

Hypsæus (*P. Plautius*), Flacc. 9; ad Div. i, 1, Pompeii M. quæstor in bello Mithridatico, et postea Milonis competitor in consulatu, ad Att. iii, 8.

J.

Iacchus, Verr. iv, 60, e marmore, apud Athenienses in primis colebatur.

Ialysus, Verr. iv, 60, Herculis filius. N. D. iii, 21, Solis nepos; *a quo Ialysus urbs apud Rhodios.* Or. 2; Att. ii, 21, pictura Rhodi, auctore Protogene; *de qua v. Gell. Noct. Att.* xv, *ult.; Plin.* xxxv, 10. *Add. Martini Var. L.* iv, 20.

Iamblichus, ad Div. xv, 1, Sampsicerami filius, phylarchus Arabum, amicus Romanorum. Phylarchi *sunt reguli, s. dynastæ. vid. quem Grævius jam laudavit, Strab.* xvi, *p.* 1092, *et ibi Casaub.*

Iamidæ, Div. i, 41, aruspices in Peloponneso.

Jason, Pheræus, Nat. D. iii, 28, casu sanatur. Off. 1, 30. *De eo v. Diodor. S.* xv, *p.* 373.

Ibycus, Rheginus, Tusc. iv, 33; ejus scripta; amoribus deditissimus. *Ejus etiam Strabo bis mentionem facit, l.* i, *p.* 102; *l.* vi, *p.* 417. *Fuit Simonide antiquior; ex cujus libris pauca fragmenta apud veteres restant. Vide quos laudat Fabric. B. G.* ii, 15.

Icadius, Fat. 3, prædo, qui saxo, quod ex spelunca in ejus crura inciderat, periit.

M. Iccius, Phil. iii, 10, Siciliam sortitus est, sortiente M. Antonio consule.

Idyia, Nat. D. iii, 19, Æetæ uxor, Medeæ mater.

Iliona, Acad. ii, 27, *filia Priami.*

* *Induciomarus*, Font. 11, Gallus, quo auctore Galli Fonteium accusarunt. *Male Ernest. confundit cum Induciomaro Trevirorum duce, de quo Cæsar, B. G.* v, 3.

Ino, Tusc. i, 12, Cadmi filia, Græcis *Leucothea*, Latinis *Matuta* dicitur.

Iphigenia, Herenn. iii, 21; Tusc. i, 48, etc., Agamemnonis filia, immolatur pro civibus. — * De Rep. i, 18, *tragœdia Nævii, vel hic potius Ennii.*

Isiaci, Div. i, 58, conjectores, Isidis sacerdotes.

Isidorus, Verr. iii, 34, mimus. Att. xi, 4, *autem est*, libertus quidam.

Isocrates, Or. ii, 3, eloquentiæ pater. Brut. 12, negat esse artem dicendi; aliis orationes scribit. Inv. ii, 2, ejus ars rhetorica quæ fuerit, ignoratur. ad Div. i, 9, tota ejus ratio libris Ciceronis de oratore continetur. Or. 13, laudatur a Platone in Phædro.

Juba, Agr. ii, 22, Hiempsalis filius, *Mauritaniæ regis*, capillatus.

Jubellii, Agr. ii, 34, nobiles Campani bello Punico secundo.

Jubellius Taurea, Pis. 11.

Jugurtha, Manil. 20, bellum cum eo Mario committitur.

* *Julia*, Att. xv, 29, fert conditionem Q. filio.

* *C. Julius*, de Rep. ii, 36, quum

lectione omnia expedita sunt. Nam Cn. Lentulus *erit* Marcellinus, *qui eo anno prætor potest fuisse, de quo sermo, quum biennio post consul fuerit.*

Cn. Lentulus Marcellinus. Patrem Claudium Marcellum *plebeium habuit*, ad Div. xv, 10; *Ascon. in Divinat. c. 4. Debebat se appellare* Claudianum, *sed maluit* Marcellinum. *Manut. ad Cic. ad Div.* i, 1, *propterea fecisse putat, ut intelligeretur, e qua familia Claudiorum esset: malim, ne cum Cn. Clodiano confunderetur. Dukerus ad Liv.* xxxix, 23, *e Cicerone ad Div.* xv, 10, *intelligi putat, eum natum A. U.* DCXCVII, *quo ille anno consul fuit. Sed ibi consulis verbum excidisse videtur.* Verr. ii, 42, patronus Siciliæ; *quia e Marcellis fuit.* ad Q. fr. i, 2, prætor *C. Cæsare cos.* Ar. Resp. 10, pontifex. Brut. 70, disertum, in primis in consulatu, se præstitit. *Fuit autem L. Marcii Philippi collega, A. U.* DCXCVII. Ar. Resp. 11, *dicitur* ejus avia manibus accepisse matrem deum. *Sed F. Fabricius et P. Manutius ostenderunt, esse legendum*, atavi, *i. e.* Nasicæ. Tumultum in Megalensibus auctore Clodio ortum sedat. *Idem memoratur* ad Div. i, 1, 2, *in causa Lentuli Spintheris, cui adversabatur; erat enim ei inimicus*, in Cæcil. 4, etc.

Cn. Lentulus Vaccia, s. Vatia. *Nam idem est nomen. v. Schott. Suppl. Annal. Pigh. t.* iii, *p.* 366. ad Q. fr ii, 3, editur inter conscios corruptarum per P. Sextium tribuum.

Cn. Lentulus, Manil. 19, tribunus pl. et anno post legatus fuit.

L. Lentulus, Brut. 20, is, qui consul cum C. *Marcio* Figulo fuit *a.* DXCVII, disertus fuit.

L. Lentulus, Arch. 5, prætor, quum P. Gabinius de repetundis damnatus fuit.

L. Lentulus, Ar. R. 6, flamen Martialis. Vat. 10, competitor Gabinii *in consulatu;* cujus (*Gabinii*) juvandi causa Vatinius eum opprimere studet, *jusso sc. Vettio eum in concione nominare inter conjuratos. Hunc diversum esse a sequente L. Lentulo, inde clarum est, quod ille competitor fuit Gabinii in consulatu, hic prætor Gabinio consule.*

L. Lentulus Crus, Pison. 31, prætor Gabinio et Pisone coss. ad Div. viii, 4, repulsam fert in petitione consulatus; *post consul fit cum C. Marcello, ann.* DCCIV ad Div. xii, 14, in fuga Pharsalica a Rhodiis non recipitur. ad Div. vi, 21, bello Civili interiit. Brut. 77, qualis orator fuerit. Multis aliis locis nomen ejus invenitur, v. c. ad Div. x, 32; Att. xi, 6, etc.

L. Lentulus, L. F. Att. iv, 16, prævaricator putatur in judicio Vatiniano Att. xii, 7.

P. Lentulus, Brut. 19, *is, qui ann.* DXVII *consul fuit. Dicitur enim grandior natu fuisse cum* Catone *censorio; cognomine* Caudinus.

* *P. Lentulus, princeps senatus, consul ann.* DXCI *suffectus cum Cn. Domitio Ahenobarbo P. Scipioni Nasicæ et C. Marcio Figulo*, Brut. 28, ad rempublicam quod opus esset, satis eloquentiæ habuit.

* *P. Lentulus, qui et ipse princeps senatus fuit.* Cæcil. 21, accusat M'. Aquillium. Agr. ii, 30, mittitur a senatu in Campaniam, ut agros privatos, qui in publicum incurrerent, emeret. Or. i, 48; Catil. iii, 5, laudatur. ibid. iv, 6, vulnus accepit in seditione Gracchana; *avus ejus, qui sequitur.*

P. Lentulus, P. principis senatus Nepos, cognomine Sura, quod unde traxerit, v. Plutarch. in Cicerone, p. 868. Brut. 64, 66, qualis orator fuerit. Att. i, 16, bis absolvitur. Cat. iii, 2, sollicitat Allobrogum legatos; prætor, *Cicerone consule*, abdicare se prætura cogitur. *Jam consul fuerat A. U.* DCLXXXII. *Sed, ob infamiam, quam duobus judiciis contraxerat, e senatu motus erat a Lentulo et Gellio censoribus. Itaque prætura petenda recuperare locum in senatu voluit, eumque, impetrata prætura, recuperavit. v. Plutarch. in Cicerone, p.* 868. *Fuisse eum P. Lentuli principis senatus nepotem Ciceroni credimus*, Catil. iii, 5. *Itaque et hic, ut sæpe, errat Asconius ad Div. in Cæcil. c.* 21, *ubi filium illius Lentuli facit. Hunc etiam puto esse eum, qui quæstor urbanus cum L. Triario, fuit, Scipione et Norbano coss., ut opinor.* Verr. i, 14. *Nam inter eum annum, et consulatum ejus, interjecti sunt anni* xii.

P. Lentulus Marcellinus, filius M. Marcelli, patris Æsernini. Brut. 36.

P. Lentulus Spinther, *ita dictus ab histrione quodam, propter similitudinem.* Off. ii, 16, consule Cicerone ædilis, splendore vincit omnes. ad Quir. p. Red. 5, ad senatum de Cicerone revocando refert. *De ejus opera in Cicerone revocando in hac oratione, et ea in Senat. p. R. aliisque sæpe commemoratur.* ad Div. xiii, 48, Ciliciæ proconsul legem Ciliciæ constituit. ad Div. i, 1 sqq., Ptolemæum reducere cupit in regnum. ad Div. xii, 14, in fuga Pharsalica a Rhodiis non recipitur. vi, 21, in bello Civili perit. Brut. 77, parum natura valuit, sed disciplina.

P. Lentulus Spinther, *fil.*, ad Div. i, 7, laudatur. vii, 26, augur. Sext. 69, augur fit eodem anno, quo togam virilem accepit; *quomodo, docet Manutius* ad Div. vii, 26; xii, 14, 15, *quæ sunt ipsius epistolæ; ex quibus intelligitur, eum proquæstorem Trebonii in Asia fuisse;* post ejus mortem se proprætorem appellat, præturam Asiæ a senatu petit, et de rebus gestis suis exponit. *In eadem epistola significat, se participem cædis Cæsarianæ fuisse.* ad Att. xii, 52, divortium facit cum Metella. *Adoptatum esse a Manlio Torquato, e Dione,* xxxviii, *p.* 99, *docet Manutius ad ep. ad Div.* i, 7 *extr.*

Lentulus, Ar. Resp. 17, orator gravis et disertus; P. Clodium accusat de religionibus violatis. *Qui sit intelligendus, nescio. Freinshemius, Suppl. Liv.* CIII, 30, *P. Lentulum Spintherem trib. pl. vocat: quod recte Creverius refellit ex eo, quod Spintheres patricii, tribuni plebis esse non potuere. Tribunum pl. accusatorem fuisse diserte tradit Plutarch. in Cæsare; sed nomen non addit. Igitur Lentulus aliquis eo anno tribunus fuerit necesse est, quod non vidit Pighius.*

Lentulus puer. Att. xii, 28, 30. *Tunstallus, ep. ad Middleton. p.* 184, *putat esse filium Tulliæ ex ultimo marito P. Lentulo, quem ei tribuit Ascon. ad or. in Pison. init. Plutarchus dicit, eam mortuam παρὰ Λέντλῳ: quod Tunstallus de marito intelligit, non de domo. Mortua enim est in Tusculano patris.*

Leon, Verr. v, 6, Megarensis.

Leon, Tusc. v, 3, Phliasiorum princeps, tempore Pythagoræ. Hujus cum eo de philosophia sermo.

Leonidas, *is, qui pro patria occubuit ad Thermopylas.* Tusc. i, 42, 49; Fin. ii, 19, 30.

Leonidas, Verr. v, 5, Lilybætanus.

Leonides, ad Div. xv, 21, princeps Atheniensium *tempore Ciceronis,* Att. xiv, 16, 18; xv, 16, de Cicerone fil. ad patrem scribit, eumque mediocriter laudat.

Leontium, Nat. D. i, 33, meretricula Epicurea, contra Theophrastum scripsit eleganter.

Lepidus (*M. Æmilius*), Or. ii, 71; Provinc. C. 9, censor *a.* DLXXIV, cum M. Fulvio *collega* statim redit in gratiam. Bis consul et pontifex M. *Hic est, qui princeps senatus passim dicitur,* v. c. Rabir. perd. 7. *Hic est etiam, qui,* pro Dom. 53, M. Æmilius *simpliciter dicitur.*

M. Lepidus Porcina, *M. fil.*, Brut. 27, consul cum C. Hostilio Mancino, *a.* DCXVI; summus orator. Brut. 25, legi Cassiæ resistit. Or. i, 10, ignarus legum et juris. *De hoc capio etiam illum locum* de Or. ii, 71.

M. Lepidus, Rabir. perd. 7, consul cum Q. Catulo *fil. A. U.* DCLXXV. Catil. iii, 10, inimicus L. Sullæ, de ejus actis rescindendis tulit, intercedente Q. Catulo; *unde magna seditio et civile bellum ortum est.* Verr. iii, 91, prætor Siciliæ ante M. Antonium, a quo graviter vexati sunt Siculi.

M. Lepidus consul cum L. Volcatio Tullo a. DCLXXXVII. Att. viii, 6; Catil. i, 6; Att. vii, 12, Pompeium extra Italiam sequendum negat.

M. Lepidus, triumvir, Ar. resp. 6, pontifex. Phil. v, 14, 15, pontifex maximus. Mil. 5, ejus ædes a Clodianis, occiso Clodio, oppugnantur. Phil. v, 14, 15, reip. et optimatibus favet, et Sext. Pompeium restituit, unde ei statua equestris ponitur. iii, 9, supplicatio ei decernitur. ad Div. x, 6; Phil. xiii, 4, ad pacem cum Antonio hortatur. ad Div. x, 20, ejus fides incerta. 21, perfidia ejus. xii, 10, hostis a senatu judicatur. Instaurat bellum, quod confectum fuisset. *Lepidi duæ epistolæ, altera*

ad Ciceronem, altera ad S. P. Q. R., *sunt ad Div.* x, 34, 35. *Consul fuit cum C. Cæsare a.* DCCVII; *magister equitum dictatore Cæsare a.* DCCVIII; *consul II, a.* DCCXI, *etc.*

* *Lepiso*, Flacc. 22, Trallianus. v. *Ætidenus.*

Q. Lepta, ad Div. iii, 7, præfectus fabrum Ciceronis in Cilicia. ad Div. vi, 18, ejus filius Lepta.

Leptines, Or. 31, Atheniensis, contra quem est Demosthenis oratio.

Leptines, Phil. ix, 2, percussor Cn. Octavii legati ad Antiochum.

Lepus, Nat. D. ii, 44, sidus.

* *Letilius*, Verr. ii, 26, 56, Verris tabellarius.

Leucippus, Nat. D. i, 24, ejus atomi reprehenduntur. Acad. ii, 37, de pleno et inani omnia gigni statuit.

Leucothea, Nat. D. iii, 15, Ino, dea marina. Tusc. i, 12, quæ sit? iv, 34, Turpilii fabula.

M. Levinius, Verr. iii, 54, prætor Siciliæ. *v. Pighius a.* DXLIV. *v. Lævinus.*

Libanus, Her. iv, 50, nomen comicum.

Libera, Verr. iv, 49, Proserpina.

Liberalia, Att. vi, 1, *dies festus a. d.* XVI *kal. april.*, *quo ingenui pueri togam sumebant.*

Libertas, Dom. 42, ejus statua a Clodio in area Ciceronis posita et consecrata.

L. Libo, *e Scriboniis*, Att. xiii, 30; ejus annales.

L. Libo, ad Div. i, 1; vii, 4; xi, 7; Att. vii, 12; xvi, 4, socer Sext. Pompeii. M. F.

L. Libo, Brut. 23, tribunus pl. rogationem in Serv. Galbam fert. propter Lusitanos contra interpositam fidem interfectos. Non infans fuit, ut ex orationibus ejus colligitur. Att. xii, 5, quibus consulibus Libo Galbam accusarit. *Male priori loco in libris* T. *prænomen est. Ceteri auctores omnes* L. *vocant. De re ipsa v. Duker. ad Liv. Epit.* 49. *Vossio idem videtur cum auctore Annalium*, *de Hist. Lat.* i, 6. *Sed mirum est*, *Ciceronem non fecisse eorum mentionem*, *ubi de ejus dicendi ratione judicium fert.*

Licinia atria, Quint. 3. *Dicuntur a* L. Licinio Crasso, *qui ea in ædilitate exstruxit et ornavit; ibi auctiones habitæ.*

Licinia, ad Div. vii, 23, Cassii soror; *sed non germana.*

Liciniæ, Brut. 58, neptes C. Lælii e filia L. Licinio Crasso collocata. Dom. 53; Brut. 43.

Licinius, Or. iii, 60, servus litteratus C. Gracchi, post cliens Q. Catuli.

Licinius, Mil. 24, popa.

Licinius, Phil. ii, 23, de alea condemnatus, a M. Antonio in tribunatu restituitur.

Licinius, Q. fr. ii, 1, libertus quidam aut negotiator, in provincia Asia. *Videtur esse idem*, *qui*, i, 2, *memoratur.*

Licinius, Q. fr. i, 2, Æsopi histrionis servus.

Licinius Macer. v. *Macer.*

A. Licinius Archias. v. in *Archias.*

. *A. Licinius Aristoteles*, Melitensis, ad Div. xiii, 52.

C. Licinius Calvus. Brut. 81; ejus dictio et ingenium. ad Div. vii, 24, Tigellium acri carmine perstrinxit. ad Div. xv, 21, amicus Ciceronis; *quum ante inimicus fuisset*, *propterea quod patrem ejus Licinium Macrum prætor de repetundis damnaverat. vid. Valer. M.* ix, 12, 7. *Ejus mentio etiam*, Fin. i, 2. v. *Calvus orator.*

C. Licinius Nerva, Brut. 34, in tribunatu et tota vita improbus. *Corradus ad h. l. putat*, *eumdem esse*, *qui ap. Varr. R. R.* ii, 4; *sed is prænomen* A. *habet. Apud Livium*, xlv, 45, *est C. Licinius Nerva prætor; sed ab hoc diversum esse Ciceronianum temporis ratio docet*, *quæ satis indicat Gracchorum temporibus fuisse. Tribunatum ejus a.* DCXXXI *alligat Pighius*, *argumento incerto.*

C. Licinius Sacerdos, Cluent. 48, in equitum censu a P. Africano contumelia afficitur.

L. Licinius, Verr. ii, 49, *Crassus*, *Q. Mucii collega in consulatu.*

P. Licinius Varus, Or. ii, 61.

P. Licinius, Cœl. 25, *Manutio alius videtur a P. Licinio Crasso*, *M. fil.*

Ligarii, fratres, ad Div. vi, 13, *Q.*, *T. et tertius*, *cujus prænomen ignoro.* Quintus exsulat, sed spem reditus habet. *De eo v. argum. orationis pr. Ligario*, *et ipsam orationem.* Titus quæstor urbanus fuit, *Lentulo et Philippo coss.* Ligar. 12. Cf. Att. xiii, 44.

tus, Serv. Suplicii præceptor. *Corradus fratrem putat Quinti, et patrem L. ad Div.* iii, 5.

L. Lucilius, ad Div. iii, 5, *videtur inter Appii Pulchri comites in Cilicia fuisse.*

Q. Lucilius Balbus, Nat. D. i, 6, stoicus, Græcis par. *Itaque etiam l.* ii *inducitur e stoicorum disciplina explicans locum de Natura deorum.*

Sext. Lucilius, Att. v, 20, T. Gavii Cæpionis fil., trib. mil. in exercitu Bibuli.

Lucilius, ad Div. xii, 13, classi Dolabellæ præfectus in Asia post Cæsaris mortem. *Sed quia Appianus* L. Figulum *hunc præfectum fuisse dicit, corruptum locum viri docti suspicantur. Manutius e codd. legi volebat*, Lucius. *Prænomina enim interdum pro nominibus aut cognominibus ponuntur. Victorius suspicatur, ei* Lucilio *cognomen* Figuli *fuisse.*

* *Lucretia*, Lucretii Tricipitini filia, Leg. ii, 4; Fin. ii, 20; de Rep. ii, 25.

M. Lucretius, Verr. i, 7, senator.

Q. Lucretius Vespillo, Brut. 48, juris peritus.

Q. Lucretius, Att. iv, 16, accusat Drusum. vii, 24, 25, familiaris Cassii. viii, 4, Sulmone fugit.

* *Sp. Lucretius*, de Rep. ii, 31, Valerii Publicolæ collega in consulatu.

T. Lucretius Carus, Q. fr. ii, 11; ejus poemata laudantur.

Cn. Lucullus, Att. xv, 1, familiaris Ciceronis, matrem effert; in funere adest Cicero.

L. Lucullus, Quint. 16, jurisperitus. *Quis fuerit, nescio. Probabilis est conjectura P. Manutii corrigentis*, L. Lucilius; *de quo supra. Nisi tamen est is, qui* in Tog. Cand. accusator Catilinæ *commemoratur; quem Asconius* paratum eruditumque *vocat. Sed Creverius, ad Freinsh. Suppl. Liv.* cii, 19, *corrigit* Lucceius, *et intelligit eum, ad quem est pulchra illa Ciceronis epistola. Nam* 1) *accusator ille fuit eruditus;* 2) *paullo post frustra consulatum petiit; quæ bene conveniunt Lucceio.* 3) *Asconius paulo post commemorat Lucceii orationem in Catilinam. Itaque valde probo Creverii correctionem.*

L. Lucullus, e Liciniis plebeiis. Brut. 21, A. *Postumii* Albini collega *in consulatu a.* DCII. Acad. ii, 45, L. Luculli avus.

L. Lucullus, L. F., L. N., Off. ii, 16; Acad. ii, 1, ulciscendi causa accusavit *Servilium augurem, qui patrem de peculatu reum fecerat, Plut. p.* 491. *De ejus laudibus et rebus gestis lege in primis Acad. ii, 1 sqq.* ibid. Antiochum philosophum quæstor secum habuit et imperator. Off. ii, 16, magnifica ædilitate cum fratre functus est. Cluent. 49, ex SCto ferendam legem, si qui essent, quorum opera factum esset, ut judicium Junianum corrumperetur, non tulit. Sext. 27; Manil. 8; Muren. 15, res in Asia gestæ *post consulatum a.* DCLXXIX. Brut. 62, a forensi eloquentia alienus. Fin. iii, 2, bibliotheca, *quam filio reliquit.* Leg. iii, 13, quomodo magnificentiam villæ defenderit. Att. i, 19, historiam Græce scripsit; dictum Luculli de hoc libro. *Intelligendus liber de bello Marsico, Græce scriptus, cujus mentio ap. Plut. in Lucull. Inepte Ursinus de Lucullo avo, s. potius de ejus collega Albino intelligit. Nam Cicero, Lucullum, quod ibi est, Attico dixisse, ait.* Verr. iv, 66, uxorem habuit Metelli Numidici sororem.

Lucullus filius, Fin. iii, 2; ejus tutor M. Cato. *Cf. Varr. R. R.* iii, 2, 17. Phil. x, 4; Att. xiii, 6. *Nescio, an hic est* Cn. Lucullus, *de quo ante; ita suspicatur Corradus.*

* *M. Lucullus, L. fil., L. N.*, Off. ii, 16, ulciscendi causa accusavit, et ædilitate magnifica cum fratre *consobrino* functus est. Cluent. 49. Prætor jus dixit inter peregrinos, *teste Asconio in Tog. candida*, et novum judicium de vi composuit, *ut nunc discimus e fragm. nuper editis orat. pr. Tull.* 2. Consul cum C. Cassio, *anno post fratrem.* Verr. ii, 8, Macedoniæ proconsul. Pison. 19, e Macedonia rediens de Dardanis triumphat. Att. i, 18, uxor ejus a C. Memmio stupratur. Brut. 62, a forensi eloquentia abfuit. Dom. 52; Ar. Resp. 6, etc., pontifex. Att. xiii, 6, legatus fratris. *A Varrone adoptatus est, unde lex frumentaria, quam cum Cassio tulit, Terentia Cassia dicitur.*

* *Lucumo*, de Rep. ii, 8, Romuli socius, occidit in Sabino prælio; ab eo, *Luceres.*

Lupercalia, Phil. ii, 33; iii, 5; Q.

M.

consul fuit; nam is fuit tantum ejus patruelis. vid. Manut. ad Div. xv, 7.

C. Marcellus, M. F., Sext. 4, Catilinarius, Capua a P. Sextio expellitur.

M. Marcellus, M. F., Offic. i, 18, magnitudine animi excellit. Divin. ii, 36, quinquies consul, imperator et augur optimus, augurium ex cacuminibus totum omittit. Brut. 3, Hannibalem ad Nolam vicit. Verr. i, 4, is, Pœnis victis, restituit Siculis monumenta: *unde patronus Siciliæ; idem qui Syracusas cepit, cujus sæpe in Verrinis mentio fit*, v. c. i, 51, 55; *in quinto consulatu, belli Punici II anno* xi, *a.* DXLV, *in prælio contra Hannibalem periit. In ejus honorem a Siculis celebrata sunt Marcellea*, Verr. ii, 21, etc. *quæ postea Verres sustulit, et Verrea substituit. Wesselingius tamen, Obs.* ii, 1. *ad* C. Marcellum *pertinere putat; quem vid.*

* *M. Marcellus, nepos quinquies consulis, teste Ascon. in* Pison. 19. Div. ii, 5; Fat. 14, ter consul, naufragio perit, *in legatione ad Masinissam a.* DCV. *Liv. Ep.* 50.

M. Marcellus, C. Æsernini pater, Brut. 36, qualis in dicendo; filius ejus *naturalis* P. Lentulus *Marcellinus.* Font. 10, L. Crassi testimonium in eum nil valuit.

M. Marcellus, Catil. i, 8, *pater C. Marcelli, Catilinarii; et ipse* sodalis Catilinæ, ad quem is vitandæ suspicionis causa migravit v. *Muret. ad h. l.*

M. Marcellus, Quint. 17, *fuit juris magis, quam eloquentiæ studiosus, ut Ascon., ad Div. in Cæcil. c.* 4, *tradit, ideoque Aquillio aliisque jungitur juris peritis. Videtur frater illius* C. Marcelli, *qui ibi nominatur.*

M. Marcellus, Or. i, 13, ædilis curulis *dicitur esse eo ipso tempore, quo sermo ille habetur, adeoque Philippo et Cæsare coss., M. Druso autem tribuno pl. Dicitur porro* amicus Crassi et Scævolæ. *Hunc patrem M. Marcelli puto, pro quo est oratio.*

M. Marcellus, M. F., pro quo est oratio, consul cum Serv. Sulpicio. ad Div. viii, 8, ejus SCtum de provinciis consularibus, cui intercessum est. iv, 7, non vult Romæ esse, *post bellum Civile.* Marc. 1, a Cæsare restitnitur ad Div. iv, 12, a Magio Athenis interficitur. *v. Magius Chilo.* ad Div. viii, 10, tardus homo, et parum efficax. Catil. i, 8, vir fortissimus. *Manutius de patre accipit, quod vir dicatur, quasi non possit vir dici, qui* xii *annis post consul fuit.*

Marcellus Mindius, ad Div. xv, 17, *forte* pigmentarius.

Marcianus (*Tullius*), Att. xii. 53, *videtur cum Cicerone filio Athenis fuisse.* Att. xii, 17.

Marcii, Div. i, 40, 50, fratres, sunt augures et vates. *v. Davis. Liv.* xxv, 12, *unum facit, et Macrob. Sat.* i, 17.

Marcii Reges, Herenn. iii, 21, *qui de Romulo et Remo interpretantur, absurdi sunt. Marciorum familia celebris Romæ fuit, qui* Regum *cognomen habuere. Pinguntur* Marcii; *ii quoniam Regum cognomen habent, facile* reges *in mentem veniunt.*

M. Marcilius, ad Div. xiii, 54.

Marcius. v. *Ancus Marcius.*

L. Marcius Philippus, Corn. i, consul cum Sext. Julio, *a.* DCLXII. Verr. i, 55, censor cum M. Perperna, *a.* DCLXVII.

L. Marcius Censorinus, Brut. 15, consul cum M'. Manilio, *a.* DCIV. v. in *L. Censorinus.*

L. Marcius, Balb. 15, primi pili centurio, qui cum Gaditanis fœdus populi romani fecit, exstinctis in Hispania Cn. et P. Scipionibus; unde Marcianum fœdus, c. 17. *De eo vid. Liv.* xxv, 37.

L. Marcius, Lig. 11, eques rom., Q. Ligarii advocatus.

Q. Marcius Crispus, Pis. 23, legatus L. Pisonis in Macedonia. Phil. xi, 12, proconsul Asiæ, jubetur C. Cassio provinciam et exercitum tradere.

Q. Marcius Philippus, Brut. 20, consul cum Cn. Servilio, *a.* DLXXXIV.

Q. Marcius Rex, Pison. 4, L. Metelli collega in consulatu, *a.* DCLXXXV. Dom. 50, censor. *Adde in* Rex.

* *Mariana quercus*, Leg. i, 1, *dicebatur ea, quæ erat in Arpinati, et de qua M. Cicero in Mario, poemate, mentionem fecerat.*

Mario, ad Div. xvi, 1, servus Ciceronis.

Marius Calventus, s. *Calventius.*

cedonicus. Muren. 14, de Pseudophilippo triumphat. Br. 21, quatuor filios consulares habuit, *nempe* Q. Balearicum, *qui cum T. Flaminino consul fuit;* L. Diadematum; M. *collegam Scauri in consulatu*, *et* C. Caprarium, *qui candidatus consulatus erat, quum moreretur pater* (*vid. Plin* vii, 13 *et* 44. *Add. Harduin. Em. L*), *et duas filias, non tres. vid. Perizon. Hist. Anim. c.* 15. Dom. 47, avus P. Servilii Isaurici, et proavus P. Scipionis. Ejus bona a C. Atinio Labeone trib. pl. consecrantur, sine fraude ejus. Font. 10, in Q. Pompeium frustra testimonium dicit. Cf. Amic. 21. Offic. i, 25, inter eum et Africanum minorem inimicitiæ sine acerbitate. Ejus etiam fit mentio, Br. 56; Or. i, 48, etc.

Q. Metellus Balearicus, Maced. F., Brut. 74, cum T. Flaminino consul, *a.* DCXXX. Div. i, 2, ejus filia Cæcilia.

Q. Metellus, L. Calvi fil., Numidicus, a victoriis de Jugurtha reportatis, Brut. 35, de republ. dicebat satis bene. Consul cum M. Silano, *a.* DCXLV. Sext. 47, L. Saturninum a censu prohibet. Cluent. 35; Dom. 31; Sext. 16; de Rep. i, 3, lege Saturnini ejicitur, *quod in ejus legem jurare nollet.* Quir. p. Red. 3; in Senat. 15, etc., revocatur, deprecante filio et tota familiâ, *et quidem*, Planc. 28, lege Q. Calidii. ad Div. i, 9, post exsilium fracto animo fuisse dicitur. Balb. 5, de repetundis accusatus, quantum fidei habuerit. Att. i, 16, ejus tabulas judices nolunt inspicere. Verr. iv, 66, noluit laudatione sua juvare sororis virum, L. Lucullum. Arch. 3; Or. iii, 18, etc.

Q. Metellus, Q. Numidici filius, Pius, Or. ii, 40; Quir. p. R. 3; in Sen. p. R. 15, patris exsilium pie luxit, et pro eo populum deprecatus est; *unde et Pii nomen tulit.* Balb. 2, 17, contra Sertorium bellum gerit. Sull. 25, a C. Cethego vulneratur. Planc. 29, gratus animus in Q. Calidium.

Q. Metellus Scipio, Ar. Resp. 6, pontifex. *De eo cape* ad Div. xii, 2; *est Metelli Pii filius adoptivus.*

Q. Metellus Nepos, Balearici F. v. Ascon. ad Cornel. i. Rab. perd. 7; Att. ii, 6, legem Cæciliam Didiam fert. *Consul cum T. Didio a. U.* DCLV, Quir. p. R. 3; Sen. p. R. 15 *De cognomine v. Manut. ad Corn.* i.

Q. Metellus Creticus, Calvi abnepos, Act. i in Verr. 9, consul cum Hortensio, *ann. U.* DCLXXIV. Flacc. 13, Cretam vincit. *v. Dio Cass.* xxxvi, *p.* 8; *Sallust. B. C.* 29. Att. i, 19, legatus mittitur ad Galliæ civitates, ne se cum Helvetiis jungant.

Q. Metellus Celer, Nep. fil., Balear. nep., Brut. 89, non ille quidem orator, sed tamen non infans, trib. pl. collegis C. Curione, Q. Vario, C. Carbone, etc. Auditus a Cicerone juvene.

Q. Metellus Celer, Celeris fil. major. v. Ascon ad Cornel. i, *et Manut. ad or. pro Domo, c.* 47, *ubi tamen turbat in hujus Metelli stemmate; ad or. pro Sext.* 62. Catil. i, 8; ii, 3; Sull. 23, prætor Cicerone consule, delectum habet contra Catilinam. Pis. 4, consul designatus, *cum L. Afranio*, privatus auctoritate sua ludos Compitalitios fieri prohibet, et rem obtinet. Att. i, 17, consul designatus resistit publicanis, Asiaticam locationem induci postulantibus. ad Div. v, 1, cum Cicerone expostulat de fratre Nepote tribuno ab ipso in senatu oppugnato. Galliam provinciam obtinet *ex prætura.* Att. vi, 3; ad Div. viii, 8, accusat M. Servilium. Cœl. 14, Clodiam uxorem habet. c. 24, ejus mors, venenum accepisse indicat; laudatur. Brut. 70, qualis orator.

Q. Metellus Nepos, Celeris min. fr., ad Div. v, 1, 2, trib. pl. *Silano et Murena coss.*, in senatu oppugnatur a Cicerone; quem ante ipse oppugnaverat; *de quo vid. Dio Cass.* xxxvii, *p.* 48, 49. Br. 70, qualis in dicendo fuerit; *fuit consul cum Lentulo Spinthere.* Sen. p. R. 10, inimicitias cum Cicerone deponit, neque intercedit Lentulo, atque etiam de Cicerone refert, et fert. Dom. 47, ejus avus *esse dicitur* Macedonicus, *qui tamen est abavus.*

Meto, Att. xii, 3, 51, *fuit debitor Ciceronis, quod ex altero loco, ep.* 51, *satis clare apparet; sed quia istud tardum nomen erat, ludit in nomine, et diem solutionis* annum Metonis *appellat. Dicebatur enim* annus Metonis *per proverbium pro longo tempore. Proprie autem* annus Meto-

N.

O.

tus est, *propterea, quod de residuis in judicium vocatus esset. Ex quo colligo, de repetundis damnatum esse Plætorium, quod in hunc optime convenit, qui post præturam potuit provinciam obtinuisse. Nummi hujus Plætorii ædilitii obvii sunt. v. Valens in famil. Plætoria.*

Plagiosippus, Herenn. iv, 31. *Variantes lectiones in hoc nomine docent, quam in eo hæserint librarii. Interpretes quidem L. Philippum oratorem significari putant hoc nomine.*

Plaguleius (*C. Ateius*), ad Att. x, 8; Dom. 33, plebeius homo, e Clodianis operis.

Cn. Plancius, Att. i, 12, tribunus militum in Macedonia, C. Antonio eam obtinente. Sen. p. Red. 14, quæstor Macedoniæ, provincialia ornamenta deponit, et Ciceronem tuetur. Planc. 1, reus fit de ambitu a competitore ædilitatis Laterense. *vid. argum. orat.* ad Div. iv, 14, exsuli spem reditus facit Cicero. Planc. 8, familia Plancia ex Atinati municipio fuit.

Cn. Plancus, Or. ii, 54, a L. Crasso defenditur. Cluent. 51, accusat M. Brutus; *sed in Cluentiana est* L. Plancius. *Apud Quintilianum vero*, vi, 3, Cn. Plancus, *non* C., *quod Hotomannus in editione, nescio qua, reperit.* Plancus *et* Plancius *permutari docebunt Var. Lect. Græv. ad Phil.* vi, 4. *De prænominibus idem intelliges ex sequentibus.*

Cn. Plancus, e Munatiis, L. F., ad Div. x, 6, laudatur. ibid. 11, 17, eo utitur L. Plancus interprete ad Lepidum, de republ. defendenda, etc. *Ad hunc scriptas putat Pighius ad a.* DCCX, *quo Cn. Plancus prætor fuit, duas epistolas, quæ sunt Att.* xvi, 16, *quod inscribuntur* prætori designato. *Recte. Nam* L. Plancus *jam vivo Cæsare* designatus consul *erat. Hæ autem epistolæ scriptæ suntpost mortem Cæsaris, ut ex ipsis intelligitur; sed in vulgatis inscribuntur* L. Planco

L. Plancus, L. F., ad Div. viii, 1, a Cæsare donatur magna pecunia. Phil. iii, 15, prætor Galliæ transalpinæ ex lege Julia, consul designatus. ad Div. x, 1, consul designatus cum D. Bruto. ibid. 15, L. Antonium persequitur. ibid. 18, ad Lepidum se confert rogatu Laterensis. 11, Lepidi inimicus; omnia ei obsequia promittit, si remp. respicere vellet. *De hoc Planco ejusque dubia fide et inconstantia, cognosci potest ex mutuis ejus et Ciceronis epistolis, l.* x *ad Div. Nescio quomodo acciderit, ut in vulgatis epistolæ l.* x *inscriberentur* Cn. Planco. *Consul deinde fuit cum M. Lepido a.* DCCXI. *De ejus rebus agit Schœpflinus, Alsat. illustr.* ii, 1, 54.

L. Plancus, Phil. xi, 6. v. *T. Plancus.*

T. Plancus Bursa, L. F., Cn. et L. Planci frater, Phil. xiii, 12, curiam incendit post cædem P. Clodii, *quum tribunus pl. ipse esset a.* DCCI. *v. Argum. Asconii in Milonianam.* Phil. xi, 6, cum Antonio facit. Pollentia expellitur ab Aquila, et quidem crure fracto; *ibi male vulgatæ habent L. pro* T. Phil. vi, 4, omnibus sententiis maximo plausu condemnatus, *de vi, lege Pompeia, propter incensam curiam* (*Cf. ad Div.* vii, 2), rediit Romam; *restitutus videlicet a Cæsare victore; sed hic quoque perperam exhibet Græviana* L. *pro* T. *Ex libello Var. Lect. apparet, operarum id vitium esse.* ad Div. vii, 2; xii, 18, inimicissimus Ciceronis, *a quo et accusatus de vi, damnatus est.* Phil. x, 10, id agit, ut contra rempubl. restitutus esse videatur. ad Div. ix, 10, ejus ignorantia litterarum ridetur.

M. Planius, ad Div. ix, 13, eques rom.

Plato, Div. i, 36, apes in pueri labris consident. Fin. v, 29; Tusc. iv, 19, 25; de Rep. i, 10, Ægyptum et Magnam Græciam peragravit scientiæ causa. Acad. i, 5, philosophiæ Platonicæ descriptio et compendium. Acad. ii, 39, in Timæo putatur dicere, sed obscurius, nil moveri præter terram. ibid. 37, ex materia factum mundum a Deo æternum. Tusc. i, 17, de mundo et mente sententia. N. D. i, 12, in sententia de Deo inconstans, modo corporeum facit, modo incorporeum. ib. 10, rotundam figuram pulcherrimam putat. ad Div. i, 9, jubet in republica contendere, quantum probare possis, sine vi, etc. Leg. iii, 14, mutatis musicorum cantibus, mutari civitatis statum putat. Or. 3, quid de ideis statuat. Or. i, 11, oratorem a reip. gubernaculis removet. Tusc. ii, 11, poetas e civitate sua ejicit. Att.

P. Servilius Vatia, Isauricus, C. F., M. N., Manil. 23, legi Maniliæ favet. Agrar. ii, 19, agri ab ipso imperio R. adjecti. Verr. i, 21, Olympum vi cepit. Red. in Sen. 10, Q. Metellum consulem Ciceroni placat. ad Div. i, 1, negat Ptolemæum restituendum esse. *Consul fuit cum Appio Pulchro.*

P. Servilius, P. Isaurici F., qui consul cum C. Cæsare fuit. Att. iv, 15, prætor Pompeio II consule. ad Div. xiii, 66, Asiam obtinet. ibid. 69, Ciceronis collega in auguratu. ibid. x, 12, Ciceroni adversatur in causa Antoniana. ad Div. xii, 2, metu Antonii, in quem invectus erat, non audet in senatum venire, etc. Att. ii, 1, Catonis imitator. *Laudatur* etiam, Att. i, 19; xi, 5, etc.

P. Servilius Casca, Phil. ii, 11; Att. xvi, 15; Phil. xiii, 15, unus de percussoribus Cæsaris, *qui ei primum vulnus inflixit. Trib. pl. a.* DCCX. *v. Plutarch. in Cæsare, p.* 739. *Sed* Cic., Phil. ii, 11, duos Cascas *cædi interfuisse dicit. Plutarchus etiam, l. c., fratrem hujus* Cascæ *commemorat. Is est* C. Servilius Casca, *quem Appianus commemorat, nisi quidem ibi* P. *legendum, de B. Civ.* ii, *p.* 813. *Mirum enim si* C. *potius quam hunc* P. *nominasset, qui inter principes fuit. Ibidem etiam male* Servilius Galba, *pro* Servius Galba, *uti recte citant viri docti. Sed hoc obiter. Cf. viros doctos ad Sueton. Cæsar* 82.

Servius, ad Div. viii, 4. designatus tribunus pl., de ambitu accusatus condemnatur; ejus locum petit Curio.

Servius Claudius, Att. i, 20; ejus libros Ciceroni donat L. Papirius Pætus. ad Div. ix, 16, frater, *sc. patruelis aut consobrinus*, Papirii Pæti; homo doctus, qui facile diceret, qui versus Plauti esset, qui non. *Grammaticus ergo fuit, cujus etiam ap. Sueton. de claris Grammat.; Gell.* xiii, 21; *Plin.* xxiii, 4, *mentio fit. Ex ep. ad Att. l. c. colligere licet, cum Afranio et Metello coss. mortuum esse.*

Servius Galba. v. *Galba.*

Servius Pola, ad Div. viii, 12, accusator.

Servius Sulpicius. v. *Sulpicius.*

* *Servius Tullius*, Brut. 10, æqualis Pisistrati. Div. i, 53, ei dormienti caput ardet. de Rep. ii, 21, ejus origo. i, 37, rex justissimus. ii, 22, centurias describit.

Sestii. v. *Sextii.*

* *L. Sestius*, de Rep. ii, 36, homo nobilis, cujus in cubiculo C. Julius decemvir effossum esse dixit, se præsente, mortuum. *Cf. Livium*, iii, 33.

Setenas, Att. viii, 15, *dicitur esse cum imperio. Ea epistola scripta est L. Lentulo et C. Marcello coss.* Setenatem *autem Fasti et omnes libri veteres ignorant. Pighius, ad a.* DCCIII. *legendum censebat* Sufenas, *et capiebat de* M. Nonio Sufenate, *qui eo anno Cretam et Cyrenen obtinuit, et memoratur, Att.* iv, 15.

Sextia tabula, Quint. 6, etc., *est Sextii argentarii cujusdam. Sextiorum autem argentariorum sæpe est apud Ciceronem mentio. Ad eam auctiones et aliæ res agebantur, in quibus tabulis et testibus opus.*

A. Sextilius, Flacc. 15, videtur negotiator Acmonensis fuisse.

Sextilius Andro, Flacc. 34, Pergamenus.

C. Sextilius Rufus, ad Div. xii, 13. præest classi C. Cassii. xiii, 48, quæstor primus in Cyprum missus a Romanis.

C. Sextilius, Flacc. 36, M. Lurconis sororis filius.

P. Sextilius, Flacc. 13, quæstor urbanus, Silano et Murena coss.

P. Sextilius Rufus, Fin. ii, 17, heres fiduciarius, hereditatem non tradit. *Est fortasse superioris illius pater.*

Q. Sextilius, Q. fr. ii, 1, amicus Milonis: in eum et ceteros Milonis amicos impetum faciunt operæ Clodianæ, *quum a Milone de vi reus factus Clodius esset.*

Sextius, Verr. v, 43, 45, lictor C. Verris in Sicilia.

C. Sextius Calvinus, Brut. 34, orator bonus, sed incommoda valitudine. *Pighius eum putabat, qui ex prætura, quam a.* DCLXV *gessit*, Macedoniam obtinuit., Pison. 34. *Sed ibi in melioribus libris non* Sextius, *sed* Sentius *legitur, quæ nomina etiam in codd. Catulli permutantur. Voss. ad Catull.*, *p.* 103. Or. ii, 60, C. Juli

Sthenius, Verr. ii, 34, Thermitanus.

Stilpo, Megarensis, Fat. 5, philosophus acutus et probatus; natura ebriosus et mulierosus, naturæ vitium corrigit. Cf. Acad. ii, 24. *Zenonis Cittiei præceptor, de quo vid. Laert.* ii, 113.

Stoici, Off. i, 35, pæne cynici. iii, 8, solum, quod honestum, statuunt bonum. Legg. i, 20, a veteribus academicis verbis discrepant, non re. Off. iii, 3, summum bonum dicunt, convenienter naturæ vivere. *Add.* Fin. iii, 4. *Eorum sententia de summo bono explicatur toto libro* iii, *et refellitur peripateticorum more, libro* iv. Fin. iii, 2, 12, 13; v, 8; N. D. i, 7, a peripateticis verbis discrepent, an re? Fin. iii, 2, ex omnibus philosophis stoici plurima verba novaverunt. Div. i, 3; Acad. ii, 33, omnia fere divinationis genera defendunt. Tusc. i, 32, animos putant diu post mortem mansuros, non semper. Top. 2, dialecticen et judicandi vias diligenter persecuti sunt. Off. i, 7, in verborum etymologiis diligentes. Fin. v, 25, fures. Or. iii, 18; ad Div. xv, 19; Brut. 31, inopes in dicendo. ad Div. ix, 22, quamque rem suo nomine appellant.

Sext. Stola, Flacc. 20, judex in causa L. Flacci.

Strabo, Att. xii, 17, *augur fuisse videtur, quod Ciceronem excusavit, qui in cœna augurali Apuleii non adfuerat. Ea excusatio autem non valebat, nisi per augures ad minimum tres fieret, ep.* 14. *Corradus putat esse* M. Lenium Strabonem, *de quo supra in* Leniis.

Strato, Lampsacenus, Acad. i, 9, Theophrasti auditor. Acad. ii, 38, negat mundum a diis esse, etc. Fin. v, 5, physicus esse voluit. N. D. i, 13, vim divinam in natura ponit.

Strato, Cluent. 63, servus medicus.

Stratocles, Br. 11, *orator Græcus*, de Themistoclis morte quæ finxerit. *De eo vid. collecta Ruhnkenio ad Rutil. Lupum, p.* 32 *sq.*

Stratonicus, N. D. iii, 19, homo facetus; ejus dictum in Alabandensem. *Citharista, cujus facete dicta multa collegit Athenæus, l.* viii, *c.* 8 *sq.*

Stratorius, ad Div. xii, 23, videtur cum Cornificio in Africa fuisse quæstor aut legatus.

C. Subernius, Calenus, ad Div. ix, 13.

L. Suetius, Verr. i, 5.

Sufenas, Att. iv, 15, *cognomen* Nonii, *de quo vid in* Setenas.

Num. Suffucius, Divin. ii, 41, honestus homo et nobilis; ejus somnium.

D. Sulla, ad Div. xv, 17; *alii*, P. Sulla. *Pighius, ad a.* DCCII, *putat legendum esse*, D. Silanus. *Sed quando,* ix, 10, *iisdem pæne verbis de* P. Sulla *res eadem narratur, non dubito, quin* P. Sulla *legendum sit; et post, ep.* 19, *Cassius* Sullam *in hac re dicit.*

L. Sulla, e Corneliis, Fontei. 18, legatus L. Cæsaris bello Sociali. Div. i, 33, Historia ejus. *Scripsit commentarios rerum suarum; v. Plutarch. in Sulla.* Off. i, 30, cuivis deservit, ut impetret, quæ volt. Cat. iii, 10, P. Sulpicium et C. Marium ejicit. Leg. ii, 22, in C. Marii cineres sævit; primus e Corneliis cremari voluit. Leg. iii, 9, ejus lex tribunitia; *qua nihil tribunis præter nomen relictum est.* Off. ii, 8, ejus victoria noxia Rom. imperio, quod disciplinam perdidit. Phil. ix, 6, ei primo statua equestris inaurata posita est. Dom. 30, Volaterranis civitatem adimere non potuit, etsi jusserit. Div. ii, 30, ei immolanti serpens apparuit. Q. fr. i, 1, Rhodiis insulas quasdam attribuit, etc. *De Legibus Sullæ v. Ind. Legg.*

* *P. Sulla, pro quo est oratio*, L. Sullæ propinquus. Consul designatus cum Autronio, de ambitu condemnatur, et post a L. Torquato de conjuratione accusatus, a Cicerone defenditur, et absolvitur. Off. ii, 8, L. Sullæ in proscriptionibus administer. Q. fr. iii, 3; Att. iv, 16, Gabinium de ambitu postulat. ad Div. ix, 10, ejus mors.

Serv. Sulla, Sull. 2, P. frater, senator, Catilinæ socius.

Sulpicii; eorum nobilitas qualis, Muren. 7.

C. Sulpicius Gallus, Or. i, 53; Brut. 20, Græcis litteris et eruditus, et eloquens. *Consul fuit a. U.* DLXXXVII *cum M. Marcello. v. Liv.* xlv, 44. Off. i, 6; Sen. 14; de Rep. i, 14, astrologiæ studiosus et peritus. *Liv.* xliv, 3, *et ibi interpr. Add. Plin. H. N.* ii, 12, et

quos ibi laudat Harduinus. Cf. Pighius ad a. c., et in primis ad a. DLXXVI.

C. Sulpicius Olympus, Verr. i, 48, civis romanus.

C. Sulpicius, Catilin. iii, 3, prætor Cicerone consule.

P. Sulpicius Rufus, Ar. Resp. 19, trib. pl. *A. U.* DCLXV. ibid. 20, C. Julio consulatum contra leges petenti longius resistens, fit popularis. Off. ii, 14, hujus eloquentiam accusatio illustravit C. Norbani. Catil. iii, 10, a L. Sulla ejicitur. Br. 55 seq., qualis orator? nullas orationes reliquit; quæ exstant, P. Canutius post mortem scripsisse fertur. Or. iii, 3, mors ejus. Conf. ad Her. i, 15; iv, 2; Orat. i, 7. *Add. Vellei.* ii, 18, 19. ad Heren. ii, 28, ejus leges de exsulibus.

P. Sulpicius, Act. i in Verr. 10, trib. pleb. *a.* DCLXXXIV.

Q. Sulpicius Gallus, Or. i, 53, filius C. Sulpicii Galli.

Serv. Sulpicius, Br. 16, consul anno decimo post exactos reges; *unde gens Sulpicia, de qua v. Cic. Muren.* 7.

S. Sulpicius, Q. F., Lemonia, Rufus. v. Phil viii, 7; ix, 1. Mur. 3, accusat L. Murenam, cujus competitor fuerat, de ambitu. ad Div. viii, 6, consul cum M. Marcello. ibid. 16, cunctator est. ibid. iv, 3, 4, Achaiæ proconsul. *Ejus est elegans epistola 5, qua Ciceronem de obitu Tulliæ consolatur.* Att. ix, 19, filium mittit contra Cn. Pompeium; cum Cæsare facit. Phil. i, 1, nullum Cæsaris decretum post idus martias figendum censet. Brut. 40, 42, in jure civili præceptoribus usus est L. Lucilio Balbo et C. Aquillio Gallo. Mur. 7, JCtus. Phil. ix, 1, in legatione ad Antonium Mutinam obsidentem obiit; de cujus honoribus tota oratione sententia dicitur, in quam SCtum factum est. *Fragmentum inscriptionis, quæ ei pro Rostris posita est, vid. v. c. ap. Reines. Inscr., p.* 504. *Nomen* Servii *sæpissime est apud Ciceronem. De quo singulis locis intelligendum sit, res et temporis ratio facile docebit.*

S. Sulpicius fil., Att. ix, 19, contra Pompeium mittitur. ad Div. xi, 7, consobrinus D. Bruti. ibid. iv, 3, 4, philosophiæ et omnibus liberalibus studiis operam dat. *Trib. pl. fuit A. U.* DCCVI.

Summanus, Div. i, 10, *deus, cujus simulacrum in fastigio Jovis Capitolini positum erat*, de cœlo ictus; caput ejus ex responso aruspicum in Tiberi inventum. *De* Summano *v. Ovid. Fast.* vi, 731, *qui negat se satis, qui sit, scire. Glossæ*, Sumanus, Ἅδης, Προμηθεύς. *Plinius, H. N.* ii, 52, *ei tribui dicit nocturna fulmina; quem sequitur Augustin.* iv, 23, *C. D., et alii: eoque pertinet inscriptio apud Gruterum, p.* cxxi, *n.* 1. *Lapis antiquus, in quo* Jupiter Summanus *exhibetur, illustratur in libro: Explication de divers monuments singuliers, p.* 334.

Sura, ad Div. v, 11, nomen liberti.

Syllus, Nat. D. i, 34, *Pythagoreus hoc nomine fuit. Sed is hujus loci non est. Est enim de Academicis sermo. Sed de Syllo academico nil reperio. In mss. est* Sillus. *v. Boherius ad h. l.*

**Synephebi*, Opt. gen. or. 6; Tusc. i, 14; N. D. iii, 29, comœdia Menandri. Fin. i, 2; N. D. i, 6; de Senect. 7, Cæcilii Statii.

Syphax, Inv. ii, 34, *rex Numidarum, primo Romanorum, deinde Carthaginiensium socius. Victus in triumpho ductus est. Liv.* xxx *extr.*

Syro, Fin. ii, 35; ad Div. vi, 11, Epicureus, amicus Ciceronis.

Syrus, Att. xii, 22; xv, 17, Attici servus.

T.

P. Tadius, Verr. i, 39, *videtur negotiatus esse Athenis, post Verris legatus in Sicilia.* Verr. v, 25.

Q. Tadius, Verr. i, 49, propinquus Verris, testis contra Verrem. *Hic fortasse est* Tadius, *cujus mentio*, Att. i, 5.

Tages, Div. ii, 23, auctor disciplinæ Etruscæ, qui repente terra, quum araretur, editus, agricolam totam illam disciplinam docuit. *De eo vid. Demster. Etrur. Regal.* iii, 1, *ubi etiam de ejus libris, qui Acherontici dicti; et Bonarotam in Addend.* §. 17.

Talna, Att. i, 16, judex in judicio Clodiano de religione, qui Clodium absolverat. *Videtur esse nomen fictum, ut cetera, quæ ibi sunt.*

Talna, e Juventiis, Att. xiii, 29, juvenis philologus, a Nicia grammatico laudatur; Cornificiam Q. filiam petit. *Melior forte scriptura est* Thalna, *ut est in Fast. Capitol.*

Tertia, Div. i, 46, filia L. Paulli. *Sed* ad Brut. 23, 24, *est* soror Bruti, *quæ Cassio nupsit. De cujus morte v. Tacit.* iii, 76; *ubi v. Lips. Eadem est:*

Tertulla, Att. xiv, 20; xv, 11, Cassii uxor, abortum fecit. *Viri docti quidam volebant legere* Tertia; *quam constat Cassii uxorem fuisse. Sed* Tertulla *est diminutivum a* Tertia, *ut vidit Manutius.*

Testa, ad Div. vii, 13, *est* Trebatius; *de quo infra.*

Testius Penarius, Or. ii, 66, orator, qui in dicendo mentum intorquere solebat. *Sed Ursinus scribit* T. Pinarius.

P. Testius, Verr. i, 28, accensus C. Neronis prætoris in Asia.

Tetrilius Rogus, Acad. ii, 4, Philonis auditor.

Teucer Pacuvii, Orat. i, 58, tragœdia.

Teucris, Att. i, 12, 13, 14; C. Antonium *collegam in consulatu ficto hoc nomine appellat.*

* *Thales*, Milesius, Orat. iii, 34, in otio vixit. Leg. ii, 11, ejus dictum de diis. Acad. ii, 37, ex aqua omnia esse dixit. Nat. D. i, 10, Deum ex aqua cuncta fingere. de Rep. i, 14, inventor sphæræ plenæ. Div. i, 49, animadvertit olearum ubertatem fore. ibid.; de Rep. i, 16, primus defectionem solis explicavit et prædixit.

Thallumetus, Att. v, 12, servus aut libertus Attici eruditus.

Tharaso, ad Div. ii, 7, libertus C. Curionis filii.

Thaumas, N. D. iii, 20, Iridis pater; *quæ inde* Thaumantias *a poetis vocatur.*

Thebe, Inv. ii, 49, Alexandri Pheræorum tyranni uxor.

Themista, Fin. ii, 21; Pis. 26, *est Epicurea, Lampsacena; de qua vid. Menag. ad Laert.* x, 5, *et Hist. Mul. phil., p.* 498.

Themistagoras, Verr. i, 33, Lampsacenus.

Themistocles; Off. i, 22, ejus nomen, quam Solonis, illustrius. Acad. ii, 1; Or. ii, 74, ejus memoria. Off. i, 30, taciturnus, dissimulator, insidiis aptus. ii, 20, quid responderit interrogatus, utrum bono viro pauperi, an minus probato diviti filiam collocaret. iii, 11, quid dixerit post victoriam ejus belli, quod cum Persis habuit. de Rep. i, ejus calamitas. Brut. ii, mors fabulosa. Themistocleum consilium, Attic. x, 8, *tribuitur Pompeio, qui existimabat, qui mare teneat, eum necesse esse rerum potiri.*

Theodectes, Phaselites, Or. 51, 57, Aristotelis auditor, *in arte in primis oratoria, itemque Isocratis. v. Laert.* v, 24, *et ibi Menag.; Valer. M.* viii, 14, 3; *et Suidas in h. v.* Tusc. i, 24, ejus insignis memoria. *Quintil. Inst. Or.* xi, 2, etc.

* *Theodorus*, Byzantius, Brut. 12, sophista Socratis temporibus, in arte subtilis, in orationibus jejunus, scripsit aliis orationes. Orat. 12, a Socrate in Platonis Phædro appellatur λογοδαίδαλος. *v. Quintil.* iii, 1. *Apud Laertium*, ii, 104, *civilibus orationibus clarus dicitur. Ernest. putat, nomen hoc restituendum esse Ciceroni*, Orat. 13, *pro* Thucydides. *Male, nostra quidem sententia.*

Theodorus, Cyrenaicus, Nat. D. i, 1, deos tollit; *unde* Atheus *dictus, et quum Athenis, tum Cyrenis ejectus est. v. Laert.* ii, 86, 101 *sq.* Tusc. i, 43, mortem crudelem contemnit, quam ei rex Lysimachus minatur propter libertatem linguæ. *Ad eum missus erat a Ptolemæo, Lagi filio, apud quem diu moratus est. Laert. l. c.* 102. *Ab eo dicuntur* Theodorii. *Cave confundas cum* Theodoro Cyrenaico, *geometra, quo Plato præceptore usus est; cujus mentionem etiam Xenophon facit in Memorabil.*

Theodorus, Verr. iv, 51, Ennensis senator.

Theodosius, Ar. Resp. 16, Chius.

Theomnastus, Verr. ii, 21, Syracusanus. *Theoractus* dicitur contumeliæ causa, Verr. iv, 66.

Theophanes, Mitylenæus, *sed et* Lesbius *dicitur;* Arch. 10; Att. ii, 5, res Pompeii scripsit versibus. Ab eo civitate donatus est. *Unde posteri ejus Pompeiorum nomine Romæ fuere. v. Ryckius ad Tac. A.* vi, 8. Balb. 25; Att. vii, 7, Balbum Gaditanum adoptat. ibid. ii, 5, familiarissimus Pompeio, particeps consiliorum ejus. ibid. v, 1, plurimum apud Pompeium valet. Cf. ib. ii, 12, 17, etc.; *item Plutarch. in Pompeio. Manutius in Argum. or. pro Balb. libertum Pompeii facit, re-*

rum in hunc Timotheum emendatur et explicatur.

T. Tincas, Placentinus, Brut. 46, homo dicax et facetus.

Tiresias, Tusc. v, 39; Div. i, 40; ii, 3, augur clarus et præstans, sed oculis captus.

Tiro, ad Div, vii, 29, servus, deinde libertus Ciceroni, et filio, et fratri carissimus. *Ad eum sunt epistolæ l.* xvi; *ex quibus de summa hominis gratia satis cognosci potest.*

Tiro, Phil. ii, 4; v, 6; xii, 6, *est* Numisius Tiro, *de sicariis Antonii triumviri.*

Tisamenus, Att. xii, 10, servus.

Tisias, Or. i, 20; Inv. ii, 2, Siculus, primus rhetoricam scripsit. Brut. 12, qua occasione et quo tempore scripserit.

Tithonus, Senect. 1, *Laomedontis filius, Auroræ maritus, de quo nota est fabula.*

* *Titienses*, de Rep. ii, 8, 20, *una e tribubus Romuli, ab* Tito Tatio, *Sabinorum rege, sic vocata.*

Titinia Cottæ; Brut. 60, pro ea contra Ser. Nævium dicit M. Cicero.

Titinii, a Catilina in proscriptione Sullana interfecti commemorantur, Pet. Cons 2.

Cn. Titinius, Cluent. 56, eques rom.

M. Titinius. Epistolæ ad eum fragmentum, *tom.* xxix, *p.* 114.

Q. Titinius, Verr. i, 49, eques. R., frater germanus C. Fannii, *i. e. ex eadem matre. v. Wesseling. Obs.* i, 13. Att. v, 21, commendat Ciceroni L. Tullium, ut legatum sumat. Att. ix, 6, filius est cum Cæsare. *Hunc Titinium fœnus exercuisse intelliges ex ep.* 4 *l.* ii ad Att., *et* vii, 18.

Titius, Dom. 9; Ar. Resp. 27; Sext. 52, e ducibus operarum Clodianarum.

* *C. Titius*, Brut. 45, eques rom., qui primus eo pervenit, quo pervenire potest Latinus orator sine Græcis litteris: cujus orationes pæne Attico stylo scriptæ videntur. Vixit L. Crassi temporibus.

C. Titius, L. F., Rufus, ad Div. xiii, 58, prætor urbanus Paullo et Marcello coss. ib. xii, 15, legatus Dolabellæ in Asia.

L. Titius, Verr. iv, 26, civis rom. in Sicilia habitans.

L. Titius Strabo, ad Div. xiii, 14, eques rom. *Hunc Manutius putabat eumdem esse, qui*, xii, 6, Tidius *appellatur: v.* C. Tidius. *Sed quoniam is sive* Tidius, *sive* Titius *in magistratu fuit, antequam hæc epistola scribebatur, ut ibi diximus, idem cum hoc Titio esse non potest, propterea quod hunc Cicero* equitem rom. *appellat. Non autem puto moris fuisse, qui essent ex equestri ordine, eos, quum magistratibus usi essent, simpliciter* equites *appellare.*

P. Titius, ad Div. x, 12, tribunus pl. (*a.* DCCX) intercedit SCto in Ciceronis sententiam facto, rogatu Servilii. *De eodem est ep.* 21. *Hunc etiam Corradus putat esse eum, ad quem epistola* 16 *l.* v *scripta sit. Ex epistola intelligitur, illum Titium bene de rep. sensisse, et Pompeianis partibus favisse: quod nescio an in P. hunc conveniat, qui in toto tribunatu Ciceroni, aliisque hujus sectæ adversatus est, P. Cascæ collegæ tribunatum abrogavit, et legem per vim tulit, de triumviris reip. constituendæ in quinquennium creandis, etc. vid. Pighius ad ann.* DCCX. *Ceterum hic est* Titius, *qui* Appium minorem reum fecit de vi, ad Div. viii, 8; *nam vocatur* emissarius Servilii.

Sext. Titius, Or. ii, 11, tribunus pl. seditiosus, *A. U.* DLIV, *Antonio oratore et Albino consule, a quo leges Titiæ dicuntur*, multa contra remp. fecit; ei resistit Antonius. Idem in eum testimonium dixit, quum postea reus factus esset. Brut. 62, loquax et acutus, sed mollis in gestu; ab eo saltationis genus molle nomen *Titius* accepit. Or. ii, 66, se Cassandram dicit, quod vera diceret, nec fidem inveniret. Rab. perd. 9, condemnatus est, quod Saturnini imaginem domi suæ haberet. *Nescio an hic sit, qui*, Or, ii, 62; iii, 23, nimis studiose pila lusisse, et signa sacra noctu fregisse *dicitur. Non dubitat Corradus ad Brut.*, *p.* 341.

T. Titius, T. F., ad Div. xiii, 75; legatus Pompeii rei frumentariæ præfecto. *Hic est fortasse, ad quem epistola* 16 *l.* v *perscripta est. Cf.* P. Titius.

* *Titius*, ad Div. vii, 12, *in Gronoviana. Sed alii, ut Manutius, malunt* Titus, *h. e. Atticus; alii, quod Grævius recepit*, Seius.

Titurius, Font. 8, *videtur de cohorte M'. Fonteii fuisse, aut portitor Tolosanus.*

Q. Turius, ad Div. xii, 26, negotiator Africanus.

Turius Eros, ad Div. xii, 26, libertus Q. Turii.

Turpilia, ad Div. vii, 21.

Turpio, Att vi, 1, sutorius.

* *Turpio*, de Senect. 14. v. *Ambivius.*

D. Turranius, Att. i, 6, homo χρηστομαθὴς, cum Q. Cicerone in prædiis Arpinatibus est. vi, 9, cum Cicerone in Cilicia aliquandiu fuit. *Eumdem hominem esse, res ipsa suspicari facit, etsi priori loco sit* Turranius, *altero* Turannius. *Nam hæc nomina eadem sunt, ut et* Turanius. *Eadem varietas etiam in lapidibus deprehenditur. Forte est ille ipse, qui commemoratur ap. Plin. H. N.* iii, 1; ix, 8. *v. Harduin. Ind. Auctor.*

M'. Turranius, Phil. xiii, 10, provinciam sibi ab Antonio datam recusat.

L. Tursetius; Phil. ii, 16, ei testamentum M. Antonius subjicit.

Turulius, ad Div. xii, 13, quæstor Tillii Cimbri in Bithynia.

Tuscenius, Q. fr. i, 1, 2, homo obscurus, qui de Q. Cicerone questus erat.

Tutia, Att. xvi, 2, *nomen feminæ, nescio cujus. Nam Tutia Vestalis, de qua est ap. Valer.* viii, 1, *quæ in libris fere est* Tuccia, *huc non pertinet, quod temporis ratio facile indicat. Ceterum valde arridet Corradi conjectura, qui* Julia *legendum suspicabatur, eamque intelligebat, de qua est*, xv, 29. Tutiam *familiam autem fuisse, facile concedam. v. Drakenb. ad Liv. epit.* 20.

Tutor, Or. ii, 64, nomen mimi veteris, oppido ridiculi.

Tympanis, N. D. iii, 35, Tympanidis rogus. *Locus sine dubio corruptus, in quo frustra adhuc viri docti desudarunt. vid. Davisius et Boherius ad h. l.*

Tyndareus, Fat. 15, Clytæmnestræ pater.

Tyndaridæ, Nat. D. ii, 2, Persen victum nuntiant. iii. 5, eos Lacedæmone sepultos tradit Homerus, etc.

Tyrannio, Att. ii, 6; xii, 2, etc., *grammaticus et geographus, qui Ciceronis temporibus vixit. Acrem in reprehendendo fuisse ex ep. 6 l. ii intelligitur.* ibid. iv, 4, 8, reliquias bibliothecæ Ciceronianæ disponit et collocat. xii, 6, *argumenta scriptorum Tyrannionis, vocat* tenues ϑεσίας. Q. fr. ii, . . docet Cicerones pueros.

Tyrus, Nat. D. iii, 23, mater Veneris Syriæ.

V.

M. Vaccus, e Vitruviis, Dom. 38; ejus domus eversæ area *Vacci prata* dicta, *quod Privernatium et Fundanorum dux contra Romanos fuisset, A. U.* CCCCXXIV. *v. Liv.* viii, 19, 20.

Vacerra, ad Div. vii, 8, JCtus tempore Ciceronis. *Cogitabam aliquando per jocum ita dici* Valerium JCtum.

* *Vælius*, libertinus homo litteratus, pro Scaur. 3, fragm. nov.

Valens, N. D. iii, 22, Mercurii cujusdam e Phoronide (*vel* Coronide) pater.

A. Valentius, Verr. iii, 37, interpres C. Verris in Sicilia.

Valeria tabula; Vatin. 9, ab ea dicuntur tribuni plebis, Vatinii collegæ, jussisse mitti Bibulum, quem Vatinius in vincula duci jusserat. ad Div. xiv, 2, ad eam exsulis Ciceronis uxor, *contumeliæ causa* deducitur. Conf. *Sextia tabula.*

Valeria, Flacc. 34, uxor Andronis Sextilii.

Paulla Valeria, ad Div. viii, 7, soror Triarii, discidium facit, et D. Bruto nubit. vid. in *C. Triarius. Observent tirones* Paullæ *nomen, æque ut* Paulli, *quæ cognomina proprie sunt, interdum esse etiam prænomina, ut hoc loco. vid. Perizon. in Animadv. hist. cap.* 3, *p.* 130.

Valerius, Verr. iii, 21, præco Verris.

Valerius, Orat. iii, 23, scenicus, quotidie cantabat.

Valerius, Att. ii, 3, absolvitur, *incertum utrum* Valerius Flaccus, *an* Valerius Messalla, *an* Valerius JCtus.

Valerius, ad Div. v, 20, *nescio quis, manceps pecuniæ publicæ cujusdam.*

Valerius, Att. i, 12, interpres C. Antonii in Macedonia, *nisi forte Romæ in ipso senatu, quod Casaubono placebat. Putant quidam esse eum, de quo ad Div.* xiv, 2; *de quo dubito.*

viri dissentiunt. vid. Gulielm. et Grut. ad h. l.; item Pigh. Annal. DCXXXIV. *Mihi omnem dubitationem de h. l. tollere videtur, quod ita, ut hic, junguntur ap. Pomponium de Orig Jur.* §. 40, P. Rutilius Rufus, *et* Paullus, *quod est vitiosum pro* Aulus Virginius, *ut eorumdem præceptorum in jure civili, in primisque P. Mucii, discipuli. Cf. C. Langius ad loc. cit., et Rupert. ad Pompon. lib.* iii, *c.* 6.

C. Virginius, Prov. Cons. 4, legatus, impedit Pisonem Calventium, ne Byzantio omnia signa auferat. *Sed codd. habent* Virgilius, *quod recepit Grævius. Quis autem ille Virgilius sit, nescio. Nam prætor ille Siciliæ an sit, dubito, quod vix Romam rediisse potuit, quum Piso in provinciam abiret, si quidem rediit, et non eo quoque anno Siciliam obtinuit.* C. Virginium *autem reperio tribunum plebis anno* DCXC.

* *L. Virginius,* Fin. ii, 20, Virginiæ pater. *Sic Liv.* iii, 44 *sqq. Est tamen D. Virginius,* de Rep. ii, 37.

Virginius, Att. xii, 5, argentarius.

Viriatus, Offic. ii, 11, Lusitanus, propter prædæ æquabilem partitionem magnas opes habuit, quibus exercitus imperatoresque cesserunt. Brut. 21, Viriati bellum cum Romanis.

Viscellinus, Læl. 11, *est* Sp. Cassius, *qui post tertium consulatum appetiti regni crimine damnatus, et de Saxo Tarpeio dejectus est. v. in* Cassius. *De scriptura vocis nil certi dici potest, quando et Latini et Græcorum historicorum libri mire variant :* Viscelinus, Vulselinus, Becellinus, Uscelinus, Vitellinus, Betillinus, *etc.* Viscellinus *est in Fastis Cuspiniani, quos sequitur Sigonius; quem v. ad a.* CCLI, *itemque Pighium.*

Viseius, Phil. xiii, 12, tribunus plebis designatus Antonii beneficio, antea Pisauri balneator fuerat.

Visellia, Att. xv, 13.

C. Visellius Varro, Brut. 76, Aculeonis filius, consobrinus Ciceronis, ad ædilitatem pervenit; juris peritus. Att. iii, 23, T. Fadio tribuno plebis legem scripsit, quam ferret, de Cicerone revocando, eamque probat Cicero. v. *C. Varro.*

L. Visidius, Phil. vii, 9, eques rom., qui Ciceronem in consulatu diligenter custodivit. Antonio Mutinam obsidente, vicinos cohortatus est, ut milites fierent, et suis eos facultatibus sublevavit. *Edd. vett. habent* Nasidius.

Ulysses, Offic i, 31, omnibus jucundus et affabilis. ad Div. i, 10, rediens cognovit suorum neminem. x, 13, πτολίπορθος. Offic. iii, 26, apud tragicos jactatur in eo, quod Homerus tacuit, eum militare noluisse, etc., etc.

P. Umbrenus, Catil. iii, 6, libertinus, Catilinæ socius.

Ummius, ad Div. xvi, 14. *Ad hanc scripturam confirmandam* Ummidiam *affert ex lapide Victorius. Est etiam ap. Horatium Serm.* i, 1, 96, Ummidius, *ad q. l. v. Bentlei., et viros doctos ad Varr. R. R.* iii, 13.

Q. Voconius Saxa, Verr. i, 42; Balb. 8, legem tulit de mulierum hereditatibus. *vid. Ind. Legg.* Verr. i, 42, *male pro* Q. *habent editiones Gronov. et Græv.* C.

* *Q. Voconius,* Cluent. 54, *idem videtur ac* Q. Naso, *c.* 53. *Sed ab hoc forte diversus est :*

Voconius, qui, Att. viii, 15, *dicitur initio belli Civilis* cum imperio fuisse. *Hic est, qui a.* DCXCII *quæstor, et a.* DCC *prætor urbanus fuit, et deinde Pompeium in Macedoniam secutus est. Ceterum illud addendum est ex* Phil. iii, 6, Voconios ex Aricia fuisse ortos.

C. Volcatius, Corn. i fr., vir honestissimus, a Cn. Dolabella communi et quotidiano jure privatur. *Is est, de cujus subita morte Plinius, H. N.* vii, 53, *tradit.*

L. Volcatius Tullus, Planc. 21, in ædilitate petenda repulsam fert, *postea tamen consul fuit cum M'. Æmilio Lepido, ann.* DCLXXXVII. Tog. Cand. fr., consilium habet, an petentis consulatum Catilinæ ratio habenda esset; negatumque est ei potestatem petendi concedendam esse. ad Div. i, 1, Pompeio censet restitutionem Ptolemæi committendam.

L. Volcatius Tullus, L. F., ad Div. xiii, 14, prætor urbanus *a.* DCCVII; *is, qui postea consul fuit a.* DCCXX. ad Div. iv, 4, M. Marcello offensus, Cæsari non agit gratias, eo restituto.

Volcatius, Verr. ii, 10, 23, etc., e comitibus C. Verris.

Volumnia, ad Div. xiv, 16, minus officiosa est in Terentiam, quum Ci-

X.

INDEX

Artificum, Grammaticorum, Historicorum, Geographorum, Poetarum, Medicorum, Rhetorum, Oratorum, Jureconsultorum, Mathematicorum, Philosophorum, quorum nomina in Ciceronis libris occurrunt.

Aratus.
Archias.
Archilochus.
Aristophanes.
Callimachus.
Epicharmus.
Euhemerus.
Euphorion.
Eupolis.
Euripides.
Hesiodus.
Hipponax.
Homerus.
Ibycus.
Menander.
Nicander.
Orpheus.
Rhinton.
Simonides.
Stesichorus.
Theophanes.

POETÆ LATINI.

L. Afranius.
Asinius Pollio.
Attilius.
L. Attius.
Cæcilius.
C. Licinius Calvus.
Corn. Gallus.
Ennius
A. Furius.
D. Laberius.
L. Livius Andronicus.
C. Lucilius.
T. Lucretius Carus.
Nævius.
M. Pacuvius.
Plautus.
L. Plotius.
P. Syrus.
P. Terentius.
C. Titius.
Trabea.
Q. Tullius Cicero.

MEDICI.

Alexion.
Artemidorus.
Asclapo.
Asclepiades.
Hippocrates.
Nico.
Philippus.
A. Rupilius.

RHETORES.

Æschylus Cnidius.
Alcidamas.
Antipho Rhamnusius.
Apollonius Alabandensis.
Apollonius Molo.
Aspasia.
Corax.
Demetrius Phalereus.
Demetrius Syrus.
Dionysius Magnes.
Diophanes Mitylenæus.
Hermagoras.
Hermetes, *vel* Hermes.
Isocrates
Menecles Alabandensis.
Menedemus.
Menelaus Marathenus.
Pamphilus.
Theodectes.
Tisias.
Xenocles.

ORATORES et SOPHISTÆ.

Æschines Atheniensis.
Æschines Milesius.
M. Antonius.
Calidius.
Calvus.
Charisius.
L. Crassus.
Demades.
Demetrius Phalereus.
Demochares.
Demosthenes.
Serv. Galba.
Gorgias Leontinus.
Gorgias; *alius*.
Hierocles Alabandensis.
Hippias.
Q. Hortensius.
Hyperides.
Lycurgus.
Lysias.
MenippusStratonicensis.
Pericles.
Philippus.
Prodicus Ceus.
Theodorus Byzantius.
Thrasymachus Chalcedonius.
Et omnes, qui nominantur in libro de Claris oratoribus.

JCTI.

L. Acilius.
C. Aculeo.
L. Ælius.
S. Ælius Catus.
L. Antipater.
Apuleius.
C. Aquillius Gallus.
T. Aufidius.
M. Brutus.
C. Camillus.
Cascellius.
M. Cato.
Q. Cornelius.
Tib. Coruncanius.
P. Crassus Mucianus.
C. Drusus.
Q. Fabius Labeo.
Q. Fabius Pictor.
Furius.
Hostilius.
M. Junius.
T. Juventius.
P. Mucius.
Q. Mucius, Q. F.
Q. Mucius, P. F.
L. Octavius Balbus.
P. Octavius Balbus.
Offilius.
S. Pompeius, S. F.
Precianus.
P. Quintilius Varus.
P. Rutilius Rufus.
Serv. Sulpicius.
C. Trebatius Testa.
M. Tugio.
Vacerra.
L. Valerius.
A. Virginius.
C. Visellius Varro.

MATHEMATICI.

Alexander, astrologus.
Archelaus, astrologus.
Archimedes.
Cassander, astrologus.
Euclides, geometra.
Eudoxus, astrologus.
Hipparchus, astrologus.
Meto, astrologus.
Polyænus, geometra.
S. Pompeius, geometra.
Scylax, astrologus.
C. Sulpicius Gallus, astrologus.
L. Tarutius, astrologus.

PHILOSOPHI IN SECTAS REDACTI.

Ionici.

Anaxagoras.
Anaximander.
Anaximenes.
Archelaus.
Thales.

Socratici.

Æschines.
Antisthenes.
Aristippus.
Crito.
Euclides.
Phædo.
Plato.
Xenophon.

Cyrenaici.

Anniceris.
Antipater.
Hegesias.
Theodorus.

Megarici.

Alexinus.
Diodorus Cronus.
Stilpo.

Eliaci et Eretriaci.

Asclepiades.
Menedemus.

Cynicus.

Diogenes.

Academici.

a) Veteris acad. Platonicæ.
Crantor.
Crates.
Heraclides Ponticus.
Pamphilus.
Polemo.
Speusippus.
Xenocrates.
b) mediæ.
Arcesilas.
Egesinus.
Evander.
Lacydes.
c) novæ.
Æschines Neapolitanus.
Carneades.
Charmidas, *s.* Charmadas.
Clitomachus.
Melanthius Rhodius.
Metrodorus Scepsius.
d) quartæ.
Cicero.
Dio.
Heraclitus Tyrius.
Philo.
Tetrilius Rogus.
e) quintæ.
Antiochus.
Aristus.

Peripatetici.

Aristoteles.
Aristoxenus.
Callisthenes.
Cratippus.
Critolaus.
Demetrius Phalereus.
Dicæarchus.
Diodorus.
Hieronymus Rhodius.
Lyco.
Lysias.
Phormio.
Staseas.
Strato.
Theophrastus.

Stoici.

L. Ælius.
Antipater Tarsensis.
Antipater Tyrius.
Archidemus.
Aristo.
Athenodorus.
C. Blossius.
C. Boethus.
M. Brutus.
M. Cato.
Chrysippus.
Cleanthes.
Dardanus.
Dio.
Diodotus.
Diogenes Babylonius.
Dionysius Heracleotes.
Dionysius, *alius.*
Hecato Rhodius.
Herillus.
C. Lælius.
C. Lucilius Balbus.
Mnesarchus.
Sp. Mummius.
Panætius.
Persæus.
S. Pompeius.
Posidonius.
Sphærus.
Q. Tubero.
M. Vigellius.
Zeno Cittieus.

Pythagorei, s. Italici.

Acrion.
Æschylus.
Alcmæon.
Archytas.
Callipho.
Cercops.
Damo.
Dinomachus.
Echecrates.
Empedocles.
Lysis.
Nicetas.
Philolaus.
Phintias.
Timæus.

Heraclitei.

Heraclitus.

Eleatici.

Democritus.
Leucippus.
Melissus.
Metrodorus Chius.
Parmenides.
Protagoras.
Xenophanes.
Zeno.

Democritici.

Anaxarchus.
Nausiphanes.

Sceptici.

Pyrrho.

Epicurei.

T. Albucius.
Amafanius.
Amynomachus.
Apollodorus.
Atticus.
C. Cassius.
Catius.
Dio.
M. Fabius Gallus.
Hermachus.
Leontium.
Metrodorus Lampsacenus.
Patro.
Phædrus.
Philodemus.
Plato Sardianus.
L. Saufeius.
Scyron.
Syro.
Themista.
Timagoras.
Timocrates.
Titius. *Græv.*, Seius.
L. Torquatus.
C. Trebatius Testa.
C. Velleius.
Xeno.
Zeno.

Barbari philosophi.

Anacharsis.
Calanus.
Epimenides.

TAB. I.

Pherecydes physicus,
præceptor
Thaletis *et* Pythagoræ.
Thales,
a quo
Ionici

Socrates

Pythagoras.
v. Tab. II.

Antisthenes, a quo *Cynici* — *Stoici* Zeno.

Euclides, a quo *Megarici*.

Plato, a quo α) *Academia*

Phædo, a quo *Eliaci* — *Eretrici*.

Aristippus, a quo *Cyrenaici* — *Annicerii* — *Hegesiaci* — *Theodorii*.

1. *Vetus*
Speusippus.
Xenocrates.
Polemo.
Crates.
Crantor.

2. *Media*
Arcesilas.
Lacydes.
Evander.
Egesinus.

3. *Nova*
Carneades.
Clitomachus.

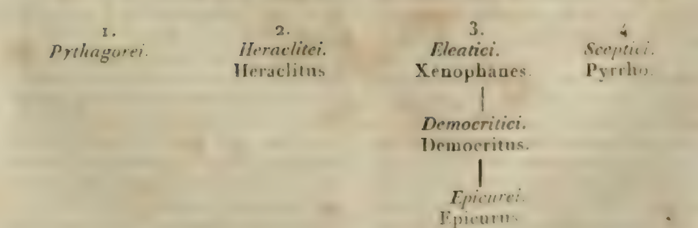
4. *Quarta*
Philo.

5. *Quinta*
Antiochus.

β)
Lyceum, s. *Peripatetici*.
Aristoteles.

TAB. II.

Pythagoras,
a quo
Italici.

INDEX LATINITATIS.

A.

A, *Ab*, pro *quoad*, eleganter adjectivis jungitur. ad Div. x, 15, *ab* equitatu firmus. ib. 8, *ab* omni re sumus paratiores. Brut. 16, *ab* omni laude felicior. Att. viii, 14, tempus mutum *a* litteris. Rosc. A. 30, *ab* innocentia clementissimus. † item verbis. ad Div. i, 4, *a* vi præstare nihil possum; vi excepta, etc. Rosc. C. 12, *a* Fannio se judicio absolvit. † Rosc. Am. 29, *a* quibus occidebantur? i. e. quorum jussu, qui sicarios immittebant. † Rabir. Post. 10, impunitas *a* judicio et sermone. † Verr. ii, 28, malle pecuniam accipere *a* salute, h. e. ob salutem, ut legit Grævius; ab ea parte, quæ salutem petit. † pro *apud*. Mil. 35, res honori fuit *a* suis civibus. † pro *ex*. ad Div. xi, 10, *a* certo sensu et vero judicare. † Att. xvi, 7, Antonii edictum legi *a* Bruto, i. e communicante Bruto mecum, acceptum a Bruto. † Att. v, 21, dare *ab* alio. ibid., solvere *ab* alio, i. e. per alium, attributione. ib. xii, 25, repræsentabimus *a* Faberio. † Est etiam ubi significat, pro quo, cujus causa aliquid fiat. Rosc. Am. 36, ut ea dedita opera *a* nobis facere videamini. Lectio Facciolati, a vobis, i. e. vestra sponte, huc non quadrat. Simile est, Her. ii, 27, quod multi ab reo faciunt, i. e. rei defendendi causa. † Att. v, 3, tertio *abs* te die: de litteris ab eo missis, tertio die, postquam miserat, acceptis.

Abacus, mensa, in qua exponuntur in conviviis quum ad usum, tum ad magnificentiam vasa argentea, etc. hinc, Verr. iv, 16, *abaci* vasa. Ibid. 25, quum aliquot *abacorum* faceret vasa aurea. De abaco multis agit Salmas. ad Jus Att. et Rom., c. 23, sola potoria vasa attribuens abaco, eaque paria plumbo revincta, et in loculis abaci velut defossa. Cicero, Parad., v, 2, matulam in *abaco* commemorat, et in Verr. quarta, alia etiam vasa in *abaco* reperiuntur. Scyphorum paria pariter Cicero habet. Loculi illi sunt e Sidonio. An sint antiquiores, vix dicam.

Abdicare, sine *se*. N. D. ii, 4, ut consules *abdicarent*.

Abdico, ere, verbum augurale. Div. i, 17, quum tres partes aves *abdixissent*.

Abdo. Arch. 6, qui ita se litteris *abdidere*: de his, qui nullam partem reipubl. capessunt, et vitam in otio litterarum consumunt.

Abduco, ere, pro *distinguere*. Div. ii, 5, animadverti ab iis rebus, quæ sensibus aut artificiis perciperentur, *abducere* divinationem. † *abduci* dicuntur servi, uxores, milites, quum aut vi, aut pretio facimus, ut deserant eos, quibuscum sunt. Quint. 6, *abducere* servulum. Dejot. i, servum *abduxit* a legatorum pedibus. Verr. iii, 34, Tertia vi *abducta* a Rhodio tibicine. Phil. x, 4, qui *abducit* ab illo exercitum. Verr. v, 13, a foro abduci, ob stuprum.

Abeo. Cæcin. 7, *abiturum* eum non esse, i. interfectum iri. † Verr. iii, 64, ne res ab eo *abiret*: de auctionibus, in quibus abire res ab eo dicitur, qui a plus licitantibus vincitur, ut pervenire ad ipsum res non possit.

Abhorreo, pro *discrepo*. ad Div. i, 9, a communibus præceptis *abhorret* liber. † Or. i, 18, *abhorreat* a sensibus nostris oratio: de disputatione philosophi stoici, quam non concoquebat. † abesse, vel potius liberari, vel liberum esse. Cœl. 4, *abhorrere* a suspicione. † minus idoneum esse. Att. xiv, 19, nostra ætas (i. senilis) a castris *abhorret*.

Abjectus, de iis, qui in magno metu sunt, perculsi terrore. Catil. iii, 5, recitatis litteris debilitatus et *abjectus*. ib. iv, 2, *abjecta* metu filia. † de his, qui ita fracti sunt, ut metuendi non sint. Sic Catil. ii, 1, Catilina *abjectus* dicitur. iv, 10, *abjecta* multitudo inimicorum. † Comicorum senarii sunt *abjecti*, i. e. negligentius

lum de rep. dicendi. Vid. *respublica*. † Dicitur etiam de febrili paroxysmo. Att. vii, 2, *accedere* alteram leviorem, intell. febrim. V. Cuper. Obs. ii, 15. † Verr. iii, 40, *accedere* ad vectigalia, dicuntur, qui ea redimere volunt, quod faciunt publicani. v. Gron. ad Sen. ep. 101. Cui simile est illud Phil. ii, 26, *accedere* ad scelus sectionis. † Verr. iii, 28, *accedere* ad conditiones ejus et pactiones : ea conditione pacisci, qua ipse voluit, quamvis valde iniqua. † Verr. ii, 38, *accedere* ad causam, suscipere, de actore. † *accedere* in regnum, Pis. 22. † sequente *ut*. Or. ii, 48; ad Div. x, 21; de Sen. 16.

Accendo, augeo, acuo. Or. i, 25, præclare enim se res habeat, si hæc *accendi* aut commoveri possint : de ingenio et memoria, quæ dari arte non possunt, sed acui et augeri.

Accensus, Verr. i, 28, etc., publicus minister magistratuum similis *viatori*; de quo genere vid. Salmas. Mil. Rom. c. 14, 15; Fabrett. Inscr. c. 6, p. 433.

Accessio. Rabir. Post. 11, *accessio* decumæ, pro compendio. * Verr. ii, 53, *accessiones* dicuntur, quum quis tanquam interpres et internuntius crebro ad homines *accedit*, h. l. pretii postulandi causa, et de pretio cum iis agendi. † Acad. ii, 35, *accessio* definitionis, est determinatio, ut recentiores vocant, quæ adjicitur, ut absoluta sit definitio. Cf. Fin. ii, 13. † Verr. iii, 52, *accessiones* nummorum. Mox dicuntur corollaria nummorum.

Accessus. ad Div. ix, 14, *accessus* ad causam, est ratio, qua in oratione sensim aggredimur agere id, cujus causa suscepta erat oratio.

Accido. Prov. Cons. 14, res *accisæ*, i. e. tenues, imminutæ calamitatibus.

Accido. Verr. iv, 1, ad animum oculosque *accidit*. Cf. ad Att. iii, 20. Vatin. 2, honorificum ad aures *accidit*. Cf Sext. 50. Verr. iv, 60, mirum quemdam dolorem *accidere* iis. Sic Verr. i, 2, perniciem accidere, ut vult Ruhnkenius ad Rutil. de Fig. p. 3; bene, ut opinor. Mil. 22, 36, si quid ipsi *accidat*, i. e. si condemnetur, per εὐφημίαν. Att. i, 14, *accidere* alicui ad pedes. † in Cæcil. 1, tempus *accidisset*.

Accio, ire. Fin. v, 31, nisi ea voluptatem *acciret*, i. e. afferret, efficeret.

Accipio, pro capere, percipere. Verr. iii, 18, sensum oculis animoque *accipere*. Q. fr. iii, 8, ex epistola *accepi* voluptatem. Div. ii, 3, sensu *accipere*. Cf. ad Div. xv, 21. † intelligere. Nat. D. iii, 1, quæ parum *accepi*. † tractare, Tusc. iv, 36, quo te modo *accepissem*, nisi iratus essem? † judicatum solvi satis *accipere*, opponitur ei, qui satisdat. v. in *satisdare*. † Verr. iii, 22, *accipere* judicium, velle cum eo, qui nos provocat, et adducit in judicium, experiri, et suam causam defendere. † discere. Or. i, 25, et si quis est, qui hæc arte *accipi* posse putet. † exigere. Verr. iii, 30, jubet magistratus Siculos *accipere* decumas. ibid. 36, publice *accipere* decumas, i. e. redimere nomine civitatis. † probare significat fere in his. Att. i, 14, *accipere* rogationem, etc. v. *rogatio*. † Brut. 14, Appius consules de plebe non *accipiebat*; quod dicitur ap. Liv. ix, 46, *accipere* nomen, et est, judicare alicujus petitionem legitimam, et ad petendum admittere. † Divin. i, 46, *accipio* omen, est formula, qua utebantur, omine bono oblato. † Att. vi, 1, *accipiam* dolorem : mihi illum irasci feram, patiar. † *acceptum*, vel in *acceptum* ferre et referre alicui, est in tabulis scribere, nos aliquid ab aliquo *accepisse* pecuniæ. v. Verr. i, 36, 37, etc. † Cœl. 22, severe *accipere*. † de magistris et discipulis. Fat. 2, te flagrantissimum *accipiam*, sc. in disciplinam.

Acclamatio, dicitur non solum in bonam, sed etiam in malam partem. ad Q. fr. ii, 1, maxima *acclamatione* senatus, i. e. reclamante senatu.

Accola, pro vicino, qui in eodem agro, oppido habitat. Verr. iv, 50, *accolæ* Cereris.

Accommodatio. Verr. iii, 82, ex liberalitate atque ex *accommodatione* magistratuum consuetudo æstimandi introducta est : quod commodis aratorum noluerunt adversari, quum id sine suo incommodo fieri posset.

Accommodo. Off. i, 21, *accommodare* se ad rempubl., i. e. accedere ad remp. Orat. 7, *accommodare* vim suam ad eloquentiam : studere eloquentiæ. Rosc. Am. 35, *accommodare*

acuere linguam. ibid. i, 20, intelligendi prudentiam *acuere*. Cf. ibid. 25. † cautiorem reddere, monendo, etc. Rosc. A. 38, illum *acuere*, hos fallere. † intendere ingenii, prudentiæ nervos. Att. ii, 7, *acueram* me ad exagitandam hanc ejus legationem.

**Acus*. Mil. 24, vulnus, quod *acu* punctum videretur, etc. Translate, pr. Scauro, 1, fragm. nov., nec *acu* quædam enucleata argumenta conquiram.

Acute. ad Div. xv, 21, *acute* movebatur, i. e. insigni ingenio erat, crebris et acutis sententiis abundabat. Or. i, 21, *acute* dicere, refertur ad sententias, et est philosophorum; subtiliter, etc.

Acutulus, Nat. D. iii, 7, Zenonis *acutulæ* conclusiones, i. e. contortæ, exiles, etc. quæ quum audiuntur, nihil contra dici posse videtur, ceterum animum non movent. v. Tusc. v, 5.

Acutus. Or. i, 25, *acutus* ad excogitandum, i. e. solers, celer, subtilis.

Ad, eleganter cum adjectivis, v. c. Nat. D. ii, 62, *ad* rationem sollertiamque præstantior. Dom. 32, illustrius *ad* laudem. Catil. i, 5, quod est lenius *ad* severitatem. ad Div. iii, 11, viri insignis *ad* laudem. Leg. ii, 14, *ad* veritatem admirabile. Catil. iii, 4, annus fatalis *ad* interitum. Item cum substantivis: Tusc. iii, 5, mentis *ad* omnia capacitas. † in comparatione. Leg. i, 2, nihil *ad* Cœlium, etc. † in. ad Div. xi, 18, *ad* omnia templa supplicatio. Verr. i, 1, adesse *ad* judicium. † apud. Att. x, 4, fuit *ad* me diu. † erga. Rosc. A. 40, *ad* alienos tectum esse. † ad Div. x, 8, certans *ad* officia, i. e. officiis. † Att. xvi, 6, *ad* diem solvere, die constituta. † Q. fr. ii, 13, *ad* numerum judices habere, i. e. numerum justum judicum. † Læl. 5, non fuisse sapientes *ad* eorum normam. † Quint. 4, quid iis *ad* denarium solveretur, i. e. denariis, si nummi peregrini cum denariis compararentur. De re vid. Gron., Pec. Vet. iii, 10. † contra. ad Div. ii, 16, animus obduruit *ad* dolorem novum. † quantum ad. Cluent. 70, nihil *ad* similitudinem hominis præter formam reservavit. † circiter. Cluent. 40, annos *ad* quinquaginta natus. v. Gronov. de Pec. Vet. i, 7. † Fat. 2, ponere, *ad* quod te audiam, i. e. de quo. † HS ꟾↄↄↄ *ad* libellam sibi deberi: neque plus, neque minus, quam ꟾↄↄↄ, ut nec libella desit, nec superet.

Adæquo. Q. fr. ii, 6, senatorum urna copiose absolvit, equitum *adæquavit;* i. e. pares absolventium et condemnantium sententias habuit.

Addicere, in auctionibus et emtionibus est ei tradere rem, qui ceteros licitatores vicit, Verr. i, 55. Nummo *addicere*. Rabir. Post. 17, vulgo de his venditionibus dicebant, quæ instar donationis essent, ut ostendit Salmas. de Usur. c. 13, p. 360. † de debitoribus, qui quum solvere non possunt, creditori traduntur, Sext. 17; de creditore, quum debitor pecunia consequitur, ut ei solvere ne cogatur, Pison. 35. Hinc Quint. 30, cupiditati *addicere* aliquem, est condemnare, pro lubidine petitoris aut accusatoris. Sen. p. Red. 7, *addicere* fortunas civis optime meriti, sc. libidini Clodii, potestati ejus permittere, ut ea sunt in potestate nostra, quæ a nobis emta sunt, aut potius, ut est debitor judicio nobis addictus. De quo genere addictorum v. Salmas. Mod. usur. c. 18.

Addictio. Act. i in Verr. 4, *addictio* bonorum; quum judex petitori ejus bona possidenda tradit, unde petitur.

Addictus. Rosc. Com. 14, *addictus* erat tibi, h. e. condemnatus, ut tibi solveret pecuniam, quam petieras. Flacc. 20, quum judicatum non faceret, *addictus* Hermippo, et ab hoc ductus est. ad Div. vii, 24, *addictus* Hipponacteo præconio, h. e. infamiæ addictus traditusque est, Calvo quasi præcone, eoque ejusmodi, qualis Hipponax fuit, qui Anthermum et Bupalum versibus suis infamiæ tradidit. Verr. ii, 32, pretio *addictam* habere fidem, i. e. corruptum esse. Phil. ii, 21, vendita atque *addicta* sententia.

Addubitatus. Off. i, 24, res *addubitata :* pro incerta habita, et propterea omissa.

Adducere. rei dicuntur adduci, sc. in judicium. v. Act. i in Verr. 2. † Verr. iii, 61, *adduci* in sermonem et vituperationem. † de arcu, quum

i, 16, numeris *adstrictior* poeta oratore.

* *Adstringo.* Att. x, 6, pater nimis indulgens, quidquid ego *adstrinxi*, relaxat. Quint. 5, *adstringere* aliquem suis conditionibus, i. e. facere, ut conditiones accipere cogatur. Off. iii, 32, fraus *adstringit* perjurium, non dissolvit, i. e. auget. Planc. 30, officii servitutem *adstringere* testimonio sempiterno. Sull. 29, *adstringi* scelere. Sic et Phil. iv, 4. † Tusc. iii, 6, breviter *adstringere* argumenta. Fat. 14, hæc arctius adstringi ratio non potest, i, e. valentius.

Adsuefacere, cum ablat. Or. iii, 10, quorum sermone qui *adsuefacti* erant. Catil. ii, 5, scelerum exercitatione *adsuefactus*. v. Gron. et Duker. ad Liv. xxiv, 48; xlviii, 31, 35.

Adsuetus, cum ablat. Or. iii, 15, homines labore *adsueti*. v. Gron. et Drak. ad Liv. xxxi, 35.

Adsum, de advocatis, et causarum patronis utriusque partis. Verr. ii, 29; Fin. ii, 17. † ad Div. ix, 25, *adesse* ad imperandum, i. e. ut imperanti pareamus.

Adventitius, extrinsecus ad nos perveniens, non nostrum, aut nostro labore partum, etc. Fin. v, 11, adjumenta externa et *adventitia*. Manil. 9, *adventitiis* multorum regum et nationum copiis. Verr. iv, 37, *adventitium* auxilium. Rab. P. 17, *adventitia* pecunia. Att. i, 19, pecunia *adventitia* dicitur, quæ ex novis vectigalibus redit; item, quæ filio aliunde quam e patris hereditate venit. Inv. ii, 21; Or. iii, 33, doctrina *adventitia*, i. e. ab alio populo inventa. Div. ii, 58, visio *adventitia*, a sensibus profecta.

Adventus. ad Div. vi, 20, *adventibus* se offerre, i. e. *advenientibus* obviam ire.

Adversaria, sunt libri, in quos sine ordine omnia conjiciuntur; ita dicti, quia tantum in adversa parte scribitur. Rosc. C. 2, nomen in *adversariis* patet. vid. Salmas. de Usur., p. 147.

Adversarius, qui contra nos licetur in auctionibus et emtionibus. Att. xii, 43; xiii, 31.

Adversus. Top. 9, de contrariis: ubi tamen libri variant.

Advertere animum, Inv. ii, 51, transitive cum accus., naufragum quemdam animum adverterunt. Sic e mss. Oudendorpius. Cf. Ruhnkenius ad Rutilium de Figuris, p. 77.

Adulatio. N. D. ii, 63, canum tam amans dominorum *adulatio*.

* *Adultus.* Brut. 7, Athenis jam *adultis*. de Rep. ii, 1, nostram rempublicam et nascentem, et crescentem, et *adultam*, et jam firmam atque robustam ostendero.

Adumbrare, pro inchoare. Fin. v, 22, a natura *adumbrantur*. * fingere. Dom. 30, auctorem meliorem *adumbrare*.

Adumbratus, falsus, fictus. Sull. 18, *adumbratum* indicium. Fin. v, 24, *adumbrata* opinio. * *adumbrata* dicuntur, quæ speciem alicujus rei habent, neque tamen sunt. Ducta metaphora ex pictoria et statuaria. Tusc. iii, 2, *adumbrata* imago gloriæ. Cœl. 5, non expressa signa, sed *adumbrata* virtutum. Verr. iii, 33, *adumbratus* vir Pippæ, sc. quia Verri uxorem suam permittebat. N. D. i, 27, *adumbrati* dii dicuntur dii Epicurei, quia non corpus habent, sed quasi corpus. † inchoatus. Leg. i, 22, *adumbratæ* intelligentiæ dicuntur, notitiæ innatæ, προλήψεις.

Advocare, est in sensu forensi 1) rogare amicos, ut nobiscum deliberent de re aliqua, in primis de lite, quo sensu *advocati*, Quint. 14, dicuntur. 2) rogare aliquem, ut in consilio nobis adsit: de judice. Sic Quint. 2, quos tibi, Aquilli, *advocasti*. 3) amicus actoris aut rei dicitur *advocare*, quum convocat, quibuscum de causa deliberet, ut juvare partes amici possit. Cluent. 19, Oppianicus in judicio Scamandri aderat frequens, *advocabat*, omni studio gratiaque pugnabat.

Advocatio, cœtus *advocatorum*. Quint. 14; Rosc. C. 5; Verr. i, 49; Cæcin. 15; Sull. 29, etc. † Certum temporis spatium, quo opus est, ut *advocare* possimus. ad Div. vii, 11, *advocationes* binas postulare.

Advocatus, dicitur amicus, quem vocamus ad nos, ut eum consulamus de controversiis nostris, quique honoris causa in judicio in subselliis

6, exire *ære* alieno. Att. vi. 1, præ *ære* vendere. † Verr. v, 13, *æra* vetera eleganter dicuntur crimina vetera, quorum pœna nondum persoluta est.

Æstimabile, Fin., iii, 6. v. in *æstimatio*.

Æstimatio, Verr. iii, 92, remissior *æstimatio* frumenti. *Æstimatio* fr. dicitur, quum prætores, legati, quæstores pro frumento, quod in eorum cellam imperatur (v. *cella*, *cibaria*), pecuniam accipiunt ab aratoribus, et quidem tantam, ut ipsis utilius sit, pecuniam accepisse; aratoribus, dedisse. † *æstimatio* pœnæ, Or. i, 54, est, quum accusator (more Atheniensi) in ipsa accusatione, quam pœnam reus meruerit, *æstimat*. vid. Xenophon. Mem. Socr. i, 1. † *Æstimatio* litis, Cluent. 16, 41. vid. *lis*. † Hæc autem, ad Div. v, 20, accipere *æstimationem*; xiii, 8, accipere in *æstimationem*, capienda sunt de ratione, qua Julius Cæsar æs alienum, quo laborabat civitas, dissolvi jussit: cujus hæc vis erat, ut debitores darent creditoribus in solutum prædia, sed non eo pretio, quo tum erant, post bellum Civile, sed eo, quo ante bellum fuerant: unde *æstimatio* pro jactura est, ad Div. ix, 16; et *æstimationes* pro prædiis pecuniæ loco acceptis. ad Divers. ix, 18, *æstimationes* tuas vendere non potes. Cf. Att. xii, 25. v. Cæs. de Bell. Civ. iii, 1. † *æstimationem* Cicero interpretatur stoicorum ἀξίαν; quum dicerent, solam quidem virtutem esse bonum, sed esse tamen præterea res dignas *æstimatione* aliqua, h. e. ut præponerentur aliis, ac sumerentur, tanquam valitudinem rectam, divitias, honores etc. Fin. iii, 10, 6; Acad. i, 10; Fin. iii, 13.

Æstimo. Fin. iii, 3, magno *æstimanda*. Fin. iv, 23, nonnihilo *æstimandum* sit. † *æstimare* frumentum, Pis. 35; Verr. i, 38, etc. v. *æstimatio*.

Ætas, pro *adolescentia*. Off. ii, 13, tua tamen *ætas* incidit in id bellum. Sic interpretatur Broukh. ad Prop. i, 6, 21.

Affectio. Fat. 4, astrorum *affectio* Div. ii, 47, cœli *affectio* est, quam vulgo constellationem vocamus. † Top. 18, quem l. vide. † Inv. i, 25, *affectio* est, animi, aut corporis ex tempore, aliqua de causa commutatio, ut lætitia, cupiditas, morbus, etc. Fin. iii, 20, *affectio* animi, dicitur de naturali illa ratione humani animi, qua bene aliis consulendum, suos amandos putat, solitudinem fugit, etc.

* *Affecto*. Rosc. Am. 48, quod iter *affectet*, videtis, i. e. qua ratione uti velit.

Affectus, ûs. Tusc. v, 16, qualis cujusque animi *affectus* esset: habitus, affectio, status.

Affectus. Div. ii, 47, quomodo *affecto* cœlo, etc., i. e. qua constellatione. v. *affectio*. † *affectum* dicitur de eo, quod cœptum est, et jam ex parte profligatum. Prov. Cons. 8, *affectum* bellum, et pæne confectum. † dicitur etiam, quidquid afflictum, debilitatum est, etc. Or. i, 45; Verr. iv, 43, ætas *affecta*. Or. iii, 18, *affectus* senectute. Verr. iii, 18, *affecta* Sicilia. ad Div. v, 13, ita *affectum*, ut deletum exstinctumque fateare. ibid. 20, nunc sic *affecti* sunt, etc. † de animi perturbationibus. Att. xii, 32, graviter *affectus*. † tractatus. Verr. iv, 67, ut abs te *affecta* est, ita in te animatam videmus. † significat statum rei quemcumque. Fin. i, 11, manus tua sic *affecta*, de manu extensa. Tusc. iii, 9, manus recte *affecta*. Part. Or. 23, quidam animi habitus sic *affecti* et constituti. † Top. 2, res, quæ quodammodo *affectæ* sunt ad id, de quo quæritur, i. e. ad eam referuntur aliqua ratione, ei junctæ, ut conjugata, genus, simile, differens, contrarium, adjunctum, antecedens, etc. Cf. c. 3. † in bonam partem pro *præditus*. Verr. iii, 24, magno animo *affecti*.

Affero. Phil. ii, 7, vim *afferebam* senatui. v. *vis*. Quint. 27, manus *allatas* esse. v. *manus*. Tusc. iii, 31, hic mihi *afferunt* mediocritates. † defero. ad Div. vii, 17, quæ ad te ultro *attulerim*.

Afficio, tracto, habeo. Off. i, 23, corpus ita *afficiendum* est, ut obedire consilio rationique possit. † Tusc. ii, 7, dolorem iis verbis *afficias*, quibus Epicurus voluptatem, i. e. appelles. † de perturbatione. Rosc. A. 24, sua quemque amentia

Alius. Att. xvi, 14, *aliud* ex *alio* scribere; ut quodque in mentem venit. Phil. ii, 33, *alio* die: formula, qua utebantur qui comitia obnuntiatione dirimebant. Or. 22. eadem res *alio* atque *alio* verbo elata. † diversus, abhorrens. ad Div. ii, 2, nec quidquam *aliud* a libertate communi: ubi tamen nonnulli libri omittunt *a*. † pro altero, secundo, ad Quir. p. Red. 5, et ibi Græv. † *aliæ* in gen. Div. ii, 13, *aliæ* pecudis. † ad Div. viii, 1, *aliud* sentire, et loqui, pro *et aliud.* Sic et alibi Cicero dixit, Att. xii, 40, aliud — aliud, pro partim— partim.

Allegatio Verr. i, 16, quibus *allegationibus* illam sibi legationem expugnavit.

Allegatus. Q. fr. ii, 3, Nerius index edidit ad *allegatos*, etc. Manut. interpretatur, præter eos, quos jam ediderat, nominaverat. Quo fere sensu Plin., Pan. 70, hoc senatui *allegandum* putavi, i. e. significandum. Sed dubito, an aurei sæculi sit ista notio verbi. Et Nerius unum Sestium ediderat, non plures. F. Junius rectius allegatos esse dicit eos, quos vulgo *deputatos* vocant, quibus mandatum sit, adire judicem, et judicia audire. Scil. *ad allegatos* dictum est, ut *ad judices.* v. in *ad.* Sic est etiam Cluent. 13. Vid. inpr. Gron. ad Liv. xxxvi, 11.

Allego. Rosc. Am. 9, *allegat* iis homines nobiles, i. submittit ad eos, qui cum iis agant. Publice enim leguntur homines, qui inde legati dicuntur; privatim allegantur, unde allegati.

Allevo, minuo, Inv. i, 42. † Att. vii, 1, *allevaturum* corpus, sc. a febri.

Allido. Q. fr. ii, 6, Servius *allisus* est, ceteri conciduntur, i. e. in periculum venit, quod evasit; ceteri condemnantur. vid. Gron. ad Senec. Nat. Q. ii, 44.

Alligo, dicitur de omnibus rebus, de quibus *obligare* dicitur. Cluent. 56; Rabir. P. 7, lege *alligari.* Cluent. 55, Rabir. P. 6, quæstione nova *alligari.* Rosc Com. 12, stipulatione *alligare.* Tusc. ii, 17, vulnus *alligare.* Div. i, 54, oculus *alligatus*; quem locum et formam loquendi vindicat Gronov. ad Liv. vii, 24. Cf. ad Sen. ep. 94. Flacc. 17, *alligare* se scelere. Planc. 33. beneficio *alligari.* v. *obligare.* † Leg. ii, 20, sacris *alligari*, dicuntur, qui sacra hereditate aut quacumque ratione accipiunt. † Or. iii, 44, *alligare* verba certa lege versus. † Fin. ii, 24. ne sine fructu *alligatus sis*, sc. amico. † Cluent. 64, *alligatum* nuptiis haberet in potestate. † Att. viii, 16, *alligari* atque impediri re aliqua. ibid. ii, 18, virtus *alligata.*

Alludo. Nat. D. ii, 39, mare terram appetens littoribus *alludit.* v. Gesnerus ad Columell. iv, 20, 2. Orat. i, 56, *alludere* varie, dicitur, qui aliquem variis rationibus aggreditur, ut aut de sententia deducat, aut in suam sententiam adducat.

Alsus, frigidus. Q. fr. iii, 1, nil ἀποδυτηρίῳ alsius. Cf. Att. iv, 8

Alter, in numerando interdum primum, interdum secundum significat. ad Div. xii, 25, *altero* vicesimo die. Manut., Græv., Cortius interpretantur secundo. v. Duker. ad Liv. Epit. 49 init. Off. ii, 13, *alteri* alæ, est uni. † pro *alteruter*, Acad. ii, 43.

Altercatio, disputatio, quæ interrogando et respondendo constat, in senatu aut judicio. Gloss. Philox., ἀμοιβαῖος λόγος. Particulam hujusmodi altercationis vid. Att. i, 16, Clodium fregi in senatu *altercatione* ejusmodi. Cf. iv, 13; ad Div. i, 2; Brut. 44. † disputatio quæcumque. Nat. D. i, 6, oritur mihi magna de re *altercatio* cum Velleio.

Altercor, de *alternis* actorum interrogationibus et responsionibus in judiciis. Brut. 43, Crassus *altercando* invenit parem neminem. v. Budæus ad Pandect., p. m. 48.

Alternus. Vat. ii, *alterna* consilia rejicere. v. Ind. LL., *Vatinia lex.* Verr. ii, 13, *alternæ* civitates. Planc. 15, *alterni* judices. Arch. 10, *alterni* versus, i. e. generis elegiaci. v. Gronov. Diatrib. in Stat. c. 8.

Altitudo. Rabir. P. 16, mentis luminibus officit *altitudo* fortunæ et gloriæ. † Off. i, 25, facilitas et *altitudo* animi, quæ dicitur. Est eadem quæ βαθύτης. v. Ind. Gr. et ad Tacit. A., iii, 44. Mil. 8, mens *alta*, i. e. quæ res humanas contemnit † Fin. ii, 16, ut *altior* interdum fieres. Dicitur de his, quibus ipsa magnitudo

nitudine non satis convenit. Volusius Mæcianus et Festus tribuunt 48 sextarios. ad Div. xii, 15, est *amphorum;* quod alii dicunt esse pro *amphorarum* (vid. Manut.); Victorius, formari ab ἀμφορεύς. Similiter Plin. H. N. vi, 22, magnitudo navium ad ter millia *amphorum;* ubi vid Harduin.

Ample dicere, Brut. 55, in genere magnifico et sublimi.

Amplector. Tusc. ii, 13, quod idem interdum virtutis nomine *amplectimur*, i. e. exprimimus, significamus. † *amplecti* dicimus eos, quos omni ratione colimus, quibusque studemus. Mil. 27, *amplecti* plebem, quod faciunt populares. Phil. vii, 8, *amplecti* equites. ad Div. iv, 8, *amplecti* nobilitates et dignitates hominum. Q. fr. ii, 12, totum aliquem *amplecti*. Flacc. 18, *amplecti* remp. est ambigue dictum; nam est curare remp. eique consulere, et pecuniam publicam ad se rapere. † laudare, probare. Phil. x, 4, *amplecti* virtutem. † Att. xii, 35, cogitationem toto pectore *amplecti.* † Catil. iv, 4, Cæsaris sententia *amplectitur* omnes acerbitates ceterorum suppliciorum. † Rosc. Com. 12, quod ego argumentum pluribus verbis *amplecterer*, etc.

Amplexari, laudare, probare. Fin. ii, 9, voluptatem *amplexari* sæpe vehementius. Acad. i, 9, species, quas mirifice Plato erat *amplexatus.* † defendere. Mur. 38, *amplexari* otium.

Ampliare, Verr. i, 9, est verbum forense, quod significat, judices non decernere, sed pronuntiasse *amplius* (vid. *amplius*); unde *ampliatio*. Formula *ampliandi* erat: Non liquet.

Amplificare rem, Or. iii, 26, est rem dicendo aut majorem, aut deteriorem facere pro consilio oratoris. Hinc

Amplificatio, Partit. 15, est gravior quædam affirmatio, quæ motu animorum conciliat in dicendo fidem

Amplitudo animi, Tusc ii, 26. † hominum *amplitudo*, de qua sæpe Cicero, oritur ex potentia, aut majestate, aut copiis. v. Inv ii, 55.

Amplius. Verr. i, 29, pronuntiare *amplius*, sc. rem esse cognoscendam et deliberandam. Cf. Brut. 22. v. *ampliare.*

* *An*, sequente *nonne*, redundat, Arch. 11. Ernest. legit *non.* † Pro *aut.* de Rep. i, 12, uno an altero spatio; ibid., ii, 15, Numam Pythagoræ ipsius discipulum, an certe Pythagoreum.

Anagnostes, servus, qui inter cœnandum aliquid legit. Att. i, 12; ad Div. v, 9.

Anapæstus, Or. 56, Aristophaneus, genus versuum, dictum, quod eo usus est in primis Aristophanes. † Or. 56, *anapæsta.* Tusc. iii, 24, illud *anapæstum* regis, i. e. carmen *anapæsticum*. Defendunt contra Lambinum Davisius ad h. l., et Hemsterhus. ad Lucian. Prometh., t. i, p. 32.

Anatocismus, usuræ usurarum. Att. v, 21, *anatocismus* anniversarius, quum solvuntur usuræ usurarum, sed earum tantum, quæ singulis annis solutæ sunt pro sorte, non pro usuris. Tanquam si quis accipiat mille florenorum usuram pro sorte, anniversarius *anatocismus* est, quum postero anno, adjectis mille florenis ad caput, capiuntur 50 floreni amplius, 1050; tertio 1100, quarto 1150, etc. Nulla autem usura solvitur anno tertio pro illis 50 florenis, qui ad caput pro usuris usurarum accesserant. Hinc, vi, 3, centesimis, renovato in singulos annos fœnore contentus non fuit. item, ep 1, centesimæ renovatæ quotannis.

Anceps. Or. iii, 36, viæ *ancipites*, sunt rationes academicorum in utramque partem de re disputandi; Nat. D. i, 37, *ancipites* bestiæ, sunt geminam naturam habentes.

Andabata, ad Div. vii, 10, est genus gladiatorum, quod ex equis galea frontem oculosque tectum pugnabat. De quo genere vid. Lips. Saturn. Serm. ii, 12.

Anfractus. Cluent. 56, vita remota a judiciorum *anfractu:* est eorum, qui senatores fieri nolunt, ne sibi judicandum sit † Leg. ii, 8, *anfractus* annuus, pro *anno.*

Angulus. Nat. D. ii, 18, nihil *angulis* incisum.

Anguste, tenuiter, exiliter, dialecticorum more. Part. 40, *anguste* disserere, ut dialectici qui appellantur. Brut. 84, *anguste* dicere. Nat. D ii, 8, *anguste* concludere. de subtilibus et brevibus ratiunculis stoicorum. Mur. 13, nihil est tam *anguste* scrip-

76, *annulum* invenit, i. e. eques factus est.

Annumero. Rosc. Am. 32, ego in grege *annumeror.* Male hanc formam reprehendit Heins. ad Ovid. Her. xvi, 328. Recte defendit Burmannus.

Annuo. Nutu significare, velle nos aliquid, quod alias est *innuo.* Quint. 5, simul ac *annuisset,* etc.

Annus. Verr. iii, 93, *annus* est in vilitate. Agr. ii, 2; Mil. 9, *annus* suus. Est is, quo cuique per leges annales petere magistratum aliquem licet. v. *Annales Leges* in Ind. LL. Nat. D. ii, 20, *annus* magnus; qui dicatur, v. ibid. Leg. ii, 12, *anni* compositor. † ad *annum,* est anno destinato ac definito. Att. v, 2, quem ad *annum* trib. pl. videbam fore.

Annuus. Att. xii, 3, *annua* die solvere. v. *dies,* et Gronov. Obs. i, 16.

Anquiro. Off. i, 3; Læl. 21, 23, et ibi intt. † Off. ii, 13, in eum *anquiritur.* Sed Pearcius e Victor. et mss. reposuit *inquiritur;* Davisiusque negabat dici posse *anquirere* in aliquem. Si *anquirere* est *ubique quærere,* aptum est verbum h. l.

Ansa. Læl. 16, *ansas* dare alicui ad reprehendendum, i. e. occasionem, materiem, etc. Sext. 10, sermonis *ansas* dare, i. e. in sermones hominum sua culpa incurrere † Cæc. 6, *ansam* retinere omnium controversiarum, i. e. facultatem omnium tractandarum, et iis se immiscendi.

Anteaquam. ad Div. iii, 6, te, *anteaquam* successum esset, etc. Hic est unus locus, in quo bonæ edd. hanc lectionem habent omnes: in ceteris locis, e quibus vulgo laudatur, fere habent aut ante quam, aut ante quum. Sed ibi quoque ms. ap. Græv. habet ante quam: quod præfert Duker. ad Liv. xxxv, 25.

Antecedens. Top. 12, locus ex *antecedentibus,* est conclusio e causis, quæ sc. effectum antecedunt. Fat. 5, 11, causæ antecedentes, i. e. quæ vi sua efficiunt rem necessario. Cf. c. 15.

Anteceptus, Nat. D. i, 16, *antecepta* animo rei informatio; est πρόληψις Epicurea, notitia insita.

Antecessio. Top. 13, pro causa. Sic Offic. i, 4, *antecessiones* rerum videre, est causas intelligere.

Anteferre. ad Div. v, 16, consilio aliquid *anteferre,* i. e. præcipere, ante quam veniat, dolorem v. c. minuere, ante quam tempus, dies, eum leniat; nam sic quasi antefertur dies.

* *Antequam* devenire, pro *deveniatur.* Quint. 17. Sic Ernest. Falso.

* *Antestare,* antecellere. de Inv., ii, 1, Crotoniatæ multum omnibus corporis viribus et dignitatibus *antesteterunt.* de Rep. iii, 13, Pompeius *antistat.* Habet quoque *antistare* Corn. Nep. in Aristid. 1, et Lucret. v, 22.

Antestari. Mil. 25, te tamen, Magne, *antestaretur,* h. e. testem innocentiæ suæ citaret. E foro petitum verbum. vid. de vi propria locum Horat. Serm., i, 9, 79. Salmas. ad Jus A. et R., c. 30.

Anticipatio deorum, Nat. D. i, 16, est πρόληψις Epicurea, notitia insita de diis.

Anticipo. Att. viii, 14, *anticipare* molestiam alicujus.

Antiquare legem, Leg. iii, 17; Off. ii, 21, i. e. non recipere, rejicere. Verbum inde natum, quod in tabella scriptum erat, A. P., i. e. *antiqua* probo.

Antiquitas, de moribus similibus iis, qui apud *antiquos* erant, de candore, fide, etc. Rabir. P. 10. Sext. 3, gravissimæ *antiquitatis* vir. item Partit. 9.

Antiquus. Rosc. Am. 9, *antiqui* homines, i. e. simplices; qui ex suo ingenio alios judicant, et quoniam ipsi honesti sunt, alios etiam tales putant. Quint. 22, *antiqui* officii homo. v. *antiquitas.* † Verr. iv, 46, *antiquum* opus. Act. i Verr. 5, artificium *antiquum;* de statuis et vasis, in quo genere *antiqui* præstabant artifices eorum temporum. † ad Div. x, 35, nihil *antiquius* judicavi. Div. i, 15, *antiquior* mihi possessionibus gloria. † prior, dignior. Verr. v, 14, *antiquior* locus dicendæ sententiæ. † superior, sed brevi tempore. Q. fr. iii, 1, antiquior dies erat adscripta. Nam de brevi tempore dici, docet Burm. ad Virg. Æn. iv, 458. Att. ix, 9, *antiquissima* epistola est, quæ ante alias scripta est; erat autem paucis diebus ante scripta.

* *Anxitudo,* de Rep. ii, 41, e Nonio, ii, 32. Verbum Attii et Pacuvii.

Aperio, promitto, Att. v, 1 init. † explicare. Or. 33, *aperire* notitiam, sc. communem notionem obscuriorem

Lampridius in Commodo, c. 2; cujusmodi homo *aquariolus* dicitur. vid. Casaub. ad Lamprid. l. c., et Lips.

Aquilentus, humidus. N. D. ii, 19, *aquilenta* regio et australis.

Aquula, Or. ii, 39, seclusa aliqua *aquula*, dicitur ars, a ceterarum artium orbe divulsa.

Ara, perfugium, asylum. Nat. D. iii, 10, tanquam in *aram* confugitis ad Deum. Verr. v, 48, *ara* sociorum est lex de repetundis. † *aræ* et foci quum junguntur, cave putes, aras de templis, focos de ædibus privatis intelligi, ut vulgaris opinio fert, in illo proverbio, pro aris et focis pugnare: quem errorem etiam erravit Dukerus ad Flor. iii, 13, quum eum locus ille docere meliora potuisset, quem frustra tentat. Sed utrumque dicitur de privatis ædibus, in quibus *ara* erat deorum Penatium, patriorum, in impluvio (v. *impluvium*), focus autem in atrio, isque Larium erat. Dom. 40, uniuscujusque vestrum sedes, *aras*, focos, etc. ibid. 41 extr., de domo: hic *aræ*, hic foci, hic dii Penates. Dejot. 3, te amicum et placatum Dejotari *aræ* focique viderunt. Phil. viii, 3, templa, Penates, *aras*, focos. Nat. D. iii, 40, distinguuntur, *aræ* focique, templa et delubra deorum, etc. Cf. Sext. 42. Philipp. ii, 30, liberi Cn. Pompeii repetebant deos patrios, *aras*, focos, larem suum familiarem, in quæ tu invaseras. v. *penates*, *lares*. Hinc Plinius, Paneg. 68, domesticæ *aræ* focique. Vidit jam aliqua ex parte, sed obscurius, neque rationem reddidit, cur sic locuti sint, Cortius ad Sallust. Catil. 52, 3. Breviter, at perspicue dixit Meurs. Auctar. Philol., c. 8. De monumento sepulcri est, Phil. xiv, 13. † Sidus quoddam, Nat. D. ii, 44.

Arare dicuntur, qui agros habent, quibus colendis vitam sustinent, et rem quærunt Verr. iii, 5, etc.

Arationes dicuntur agri, quos quisque *arat*. Verr. iii, 53, desertæ *arationes*. Phil. ii, 39, *arationes* grandi fœnore, et fructuosæ.

Arator, qui *arat*, Verr. i, 37; ii, 13, 64; iii, 20, etc. Sunt autem aratores non solum provinciales, sed etiam cives rom., qui agros publicos colunt, et pro iis decumas solvunt, ut e Verrinis clare patet. Verr. iii, 20, *aratores* diripere. ibid. 27, summi *aratores*, qui magnas *arationes* habent.

Arbiter est, in sensu forensi, qui aut honoris causa deligitur ab his, qui controversiam habent, aut a prætore datur, ut non quemadmodum judex e certa formula, quæ definiat, quid et quomodo sit judicandum, a qua ei discedere non licet, sed ex fide bona, ex æquo et bono, controversiam dirimat. Vid. de discrimine *arbitri* et judicis, *arbitrii* et judicii, Rosc. Com. 4, 5; Off. iii, 16. Top. 10, *arbitrum* adigere aliquem, est agere, cogere ad *arbitrum*. Cæcin. 7, *arbiter* familiæ herciscundæ, i. e. rei, hereditatis inter coheredes dividendæ. Hinc metaphorice eleganter Chrysippus, Fat. 17, *arbiter* honorarius inter duas sectas dicitur. † Sed est tamen interdum pro judice, ut *arbitrium* pro judicio. Nam Rosc. Am. 39, *arbiter* dicitur judex mandati, quia etiam in judicio mandati additur, ex fide bona. † testis. Flacc. 36, decisionis *arbiter* C. Cæc. fuit; i. e. interfuit, eamque factam esse, et quomodo facta sit, testari potest. Hinc Verr. v, 31, ab *arbitris* remotus locus. Cf. Cortius ad Sallust. Catil. 20, 1.

* *Arbitratus*. Q. fr ii, 4, *arbitratu* suo aliquem concidere: ut libet.

Arbitrium est judicium ex æquo et bono, ex bona fide vid. *arbiter*. Rosc. Com. 4, judicium est pecuniæ certæ, *arbitrium* incertæ. Vid. locum ipsum. Hæc *arbitria* dicuntur honoraria, Rosc C. 8, quia *arbitris* honoris causa defertur *arbitrium*. Sed est tamen etiam interdum pro judicio. Nam Quint. 3, *arbitrium* pro socio, est judicium societatis. Vocatur autem propterea *arbitrium*, quia simile est *arbitrii*. Nam prætor in formula, in quam judicium dat, addit: ex fide bona. Judicium autem esse, ex eo patet, quod prætor certam formulam dat, quod in *arbitriis* non fit. † *arbitrium* rei uxoriæ, Off. iii, 15; Top. 17, est de dote, post divortium. v. *dies annua*, *bima*, *trima*. † Dom. 37; Pison. 9, *arbitria* funeris. Sic lege etiam, Sen. post Red. 7, non *arbitraria*. v. Gron. ad Liv. xi, 9; qui docet *arbitrium* esse pecuniam, quam socii, h. e. publicani solvunt pro

redimendo jure *monopolii*, quod vocant : ad quem h. l. provocat Grævius. Sed quomodo ad arbitria funeris hæc significatio transferenda sit, non ostendit. Hotomannus interpretatur pecuniam vespillonibus datam, aliisque funus juvantibus. *Arbitria* sunt omnes impensæ, quæ in funus fiunt. Ita cepit etiam Gutherius de Jur. Pont. ii, 9. Hinc dicuntur his locis de præda, quam cepere ex Ciceronis et patriæ interitu.

Arbor infelix, C. Rabir. 4, est crux. Cf. Liv. i, 26. Ceterum quæ arbores infelices a Rom. dictæ sint, docet locus notus ap. Macrob. iii, 20.

**Arbustus*, adjectiv., de Rep. v, 2, agri arvi, et *arbusti*, et pascui. Sic Plin. x, 29, Larius lacus, amœnus *arbusto* agro.

Arca. Q. fr. ii, 12, *arcæ* nostræ fiducia, i. e. pecuniæ. † Mil. 22, servi in *arcas* conjiciuntur, ne quis cum iis colloqui possit.

**Arcera*. Vid. Fragm., tom. xxix, pag. 414 et 505.

Arcere, continere, coercere. Ar. R. 3, *arceri* otii finibus. Tusc. ii, 21, vinclis prope et custodiis *arceamus*. Nat. D. ii, 54, alvus *arcet*, quod recipit.

Arcessi crimine, Verr. ii, 46, int. in judicium.

Arcessitus. Nat. D. i, 6, ipsius rogatu *arcessituque*.

Architectari voluptates, Fin. ii, 16, excogitare.

Architectus, auctor, inventor. Fin. i, 10, *architectus* beatæ vitæ dicitur Epicurus. Cf. Rosc. A. 45.

Arcte. Div. i, 28, *arcte* dormire.

Arctim, dubia vox, Att. xii, 44.

Arcula. Att. ii, 1, meus liber *arculas* discipulorum Isocratis consumsit, h. e. in eo omnia ornamenta adhibita sunt ex præceptis Isocrateorum. *arculas* vocat μυροθηκία, ληκύθους, etc. Off. ii, 7, est de scrinio, quo vestes muliebres servantur.

Ardens. Sext. 54, *ardens* tribunatus, i. e. seditiosus. Att. xiv, 10, *ardentes* in eum litteras misit, i. e. vehementes, iracundas. Fin. iii, 11, avaritia *ardens*.

Ardor cœli. Catil. iii, 8, visas ab occidente faces *ardoremque* cœli. Nat. D. ii, 15, astra, quæ oriantur in *ardore* cœlesti, qui æther vel cœlum nominatur. † incendium. Planc. 40. † stimulus. Cœl. 31, *ardor* mentis ad gloriam. † de vehementiori sensu, ut doloris, Att. xii, 13.

Area scelerum, est in edd. quibusdam, Att. ix, 18.

Argentaria est genus negotii, quod in vendendis, h. e. permutandis cum compendio nummis versatur : quod qui exercent, *argentariam* facere dicuntur, Verr. v, 59; Cæcin. 4, ut sagariam facere est sagis vendendis rem quærere. Ab ea dicti *argentarii*, quorum non semel apud Ciceronem mentio, iidem cum mensariis, nummulariis, trapezitis, collybistis. Vid. in primis Salmas. de Usur. c. 17; Budæum ad Pand. p. m. 197; Cujac. Obs. x, 14.

Argenteus. Muren. 19, *argenteæ* scena, i. e. *argento* ornata; ut gemmea vagina, ap. Ovid. Met., est gemmis distincta.

Argentum. Verr. iv, 20, *argentum* bene factum, i. e. pulchra vasa *argentea*. Verr. iv, 22, purum, opponitur cælato, in quo nulla sunt emblemata, s. sigilla : de quo genere vid. Salmas. ad Solin. p. 736. Rosc. Am. 46, v. *cælatus*. Fin. ii, 8; Corinthium. v. Ind. Geogr. *Corinthus*.

Argumentatio, syllogismus. Inv. i, 34, *argumentationis* summa, i. e. propositio major. Sed Partit. 13, est *argumenti* explicatio; et sic pluribus locis.

Argumentum, fabulæ genus, de quo Invent. i, 19. Hinc illa phrasis, fabula sine *argumento*, Cœl. 27; litteræ sine *argumento*, Att. i, 19. † genus ornamenti, in valvis, etc., quod exhibebat historias, ut in nostris tapetibus fieri solet. Verr. iv, 56. Sic Virgil. Æn. vii, 791.

Argutiæ digitorum, Or. 18, affectatio in motu digitorum inter dicendum molliori. Sic Plin. xxxiv, 8, Lysippo tribuit *argutias* operum, in minimis rebus custoditas, v. c. in capillis. Paullo post vocat elegantiam. Add. in *argutus*.

Argutulus, ad Att. xiii, 18, *argutuli* libri dicuntur Academici Ciceronis, argute scripti.

Argutus. *arguta* dicuntur omnia, e quibus *argui*, intelligi aliquid, et colligi potest. Sic, Att. vi, 5, *argutissimæ* litteræ. Div. ii, 12, exta *ar-*

gutissima, quæ opponuntur his, quæ muta dicuntur. v. Heins. ad Silium, i, 138. Leg. i, 9, nam et oculi nimis *arguti*, quemadmodum animo affecti simus, loquuntur. Sic dixit et Ovid. A. iii, 2, 83. Tibullus eodem sensu dixit oculos loquaces, ii, 7, ubi v. Brookh. † elaborata arte et polita. Sic Or. 12, ambitus verborum *arguti*, sunt concinni pæne nimis et elaborati; quum v. c. paria paribus respondent, qualia sunt in nobili illa ῥήσει in Rosciana. Hinc † *argutum* dicitur, quod nimium est in re ceterum bona, ineptum. ad Div. viii, 1, *arguta* sedulitas. Or. iii, 59, *arguta* manus, quæ scenicorum more verba adjuvat. v. *argutiæ*, et Gell. N. A. i, 5. Or. ii, 4, *argutissime* disputare, i. e. dialecticorum more, subtilissime.

Aridus. Rosc. A. 27, victus *aridus*, est rusticorum, qui raro cibum sumunt, post quem manus lavandæ sint; unde ipsa vita rustica *arida* dicitur, Quint. 30. Cf. Burmann. ad Quintil. Inst. Or. ii, 3, p. 134; qui vulgarem cibum interpretatur. † Or. ii, 38, *aridum* genus orationis, est subtile, jejunum, sine ornamentis et suavitate, quale est dialecticorum et reliquorum, qui artis præcepta tradunt. Sic Seneca sæpe rhetores et declamatores *aridos* vocat, eodem sensu. v. Gron. ad Sen. Contr. 34.

Aries, est machina bellica, qua muri percutiuntur et rumpuntur. Offic. i, 11, quamvis murum *aries* percusserit. v. Lips. Poliorcet. iii, 1. Hinc transfertur ad argumenta, et cetera, quibus contra aliquem utimur. † Top. 17, ex quo *aries* ille subjicitur in vestris actionibus. Gesnerus, ad Varron. R. R., p. 329, putat ductam metaphoram e re rustica, ubi *arietes* capreolos fulciunt: cui etiam verbum subjiciendi favet, ut de ea interpretatione dubitari non possit.

Aristolochia. Div. i, 10, est herba, quæ ex eo nomen invenit, quod parturientes juvet, ut tradit Dioscorides, iii, 4. Cf. Salmas. ad Solin., p. 504. Contra serpentum morsus valere, ut tradit Cic. l. c., alii etiam ex veteribus docuerunt, quos laudat ad h. l. Davies.

Armamenta, in Arateis, v. 268, instrumenta navium, et alia. v. Græv. ad Flor., iv, 3, 76.

Armamentarium est navale, et locus ubi *armamenta*, arma reponuntur. C. Rabir. 7, ex *armamentariis* pop. R. arma dantur. Or. i, 14, Philo architectus, qui Atheniensibus *armamentarium* fecit, etc.

Armarium, est scrinium, loculus, in quo vestes, vasa, aurum, libri, pecuniæ reponuntur. Verr. iv, 12; Cluent. 64, etc.

Armatura levis, Phil. x, 6, etc., est velitum, quorum arma erant gladius, hastæ et parma: ceterorum militum est gravis *armatura*. Lips. de Re Mil. iii, 1. Div. ii, 10, levis *armatura* pro ipsis velitibus ponitur.

Armillæ, ornamenta militaria. de Rep. iv, ap. Priscian., p. 1220, ed. Putsch., *armillæ*, quæ brachialia vocantur. v. Græv. ad Flor. i, 1, 12, ubi docet, eas proprie *viriolas* dictas, et Gron. ad Gell. ii, 11.

Arrideo. Opt. g. o. 4, quum adhibiti derideantur; nam si *arrideantur*, esset id ipsum Atticorum: probentur.

Arripio, disco, probo. Rosc. C. 11, quod ipse celeriter *arripuit*, id quum tarde percipi videt. Mur. 30, hæc (stoicorum placita) Cato *arripuit*. Nat. D. i, 27, *arripere* rem nullo modo probabilem. de Sen. 18, non cani, non rugæ repente auctoritatem *arripere* possunt. Div. xi, 10, *arripere* omne genus, etc., de cogendis militibus. † accusare. Planc. 23.

Arroganter. ad Div. xi, 13, *arroganter* sustinent, int. hostem, i. e. animose et cum contemtu hostis.

Ars. Or. ii, 11, ad artem revocare: quod quomodo fiat, ibidem docetur. † *Artes* sæpe, in libris rhetorum, sunt libri de arte dicendi. Sic de Inv. i, 6, *artes* antiquæ, et alibi.

Articulus. de Sen. 15, *articuli* sarmentorum, sunt, qui et nodi vocantur, item genicula; neque modo in sarmentis, sed etiam in flagellis arborum et culmis. v. Græv. ad h. l. † Quint. 5, in ipso *articulo* temporis. † *articuli* orationis. v. Or. ii, 88; ad Herenn. iv, 19.

Artifices scenici, Arch. 5, de comœdis et tragœdis. Egregia observatio est Dukeri ad Liv. xxxix, 22, *artifices* simpliciter dici de histrionibus: ubi vid. Sed etiam de aurigis est ap. Plin. vii, 53 extr.; et gladiatores τεχνῖται in Chron. Alexandr., p. 660,

ed. Merc. v. Wesseling. ad Diodor. iv, p. 214.

Artolaganus, genus placentæ vilioris. ad Div. ix, 20.

**Arvus*, adject, de Rep. v, 2, agri *arvi*, et pascui, et arbusti. Jam Plaut. Trucul. i, 2, 47, non *arvus* hic, sed pascuus est ager.

Arx, princeps, summus. Phil. viii, 8, ornamentum et *arx* amicorum.

As, proprie æneus nummus Rom, qui pendebat libram pondo, et erat ipsa æris libra. Ejus partes hæ sunt: uncia, sextans, quadrans, triens, quincunx, semis, septunx, bessis, dodrans, dextans, deunx. Itaque *as* habet 12 uncias, 6 sextantes, 4 quadrantes, 3 trientes, 2 semisses, unum dextantem, unum dodrantem, unum bessem, unum septuncem, duos quincunces. De unciæ partibus v. in *uncia*. De distributione assis v. Volusium Mæcianum ap. Gronov. de Pec. vet., p. 395. Assium pondus varium fuit. Olim librales erant, in quos cadit definitio supra posita: hujusmodi *assem* exhibere se putat Spanheim., de Usu et Pr. Num. Diss. i, p. 22. Belli Punici I temporibus, propter penuriam pecuniæ, facti sunt sextantarii, h. e. qui sextantem *assis* libralis æquarent. Bello Punico II unciales, et post, lege Papiria semiunciales, ut quartam et vicesimam libralis partem æquarent. v. Plin. xxxiii, 3. *Asses* librales intelliguntur æris gravis nomine. v. Perizon. de Ære gravi, p. 25 sqq. Quoniam autem commoditates multas habet in computationibus totius in 12 partes distributio, etiam aliæ res ad *assis* modum distributæ sunt; in primis hereditates. v. Cæcin. 6; ad Div. xiii, 29. Hæc tironum causa de *asse* addere placuit.

Ascensio. Brut. 36, quorum quæ fuerit *ascensio*, h. e. quibus gradibus, et quomodo ad perfectionem pervenerint.

Asinus. Att. iv, 5, me *asinum* germanum fuisse, i. e. stupidum, qui, quæ suasisti, non feci, nec salutaria esse intellexi.

Asotus, Fin. ii, 8, ἄσωτος.

Asperitas judicialis, Or. ii, 15, cernitur in πράξεσι, sententiarum aculeis, et omni illa contentione, quæ judiciali eloquentiæ propria est.

* *Aspernor*. Rosc. Am. 53, hanc proscriptionem nisi — *aspernamini*. Cluent. 68, deos—a suis aris *aspernatos* esse. Add. Q. fr. i, 1; Fin. i, 15. † Passive, fragm. epist. ad Corn. Nep. ap. Priscian., qui est pauper, *aspernatur*.

Assecla. Cluent. 63, *assecla* dicitur servus Stratonis. Sic Verr. i, 25, Rubrius comes et minister in provincia Verris legati, dicitur legati *assecla*. † Att. vi, 3, qui potentissimorum contumelias non tuli, ferrem hujus *asseclæ*. † Pseudo-Cic. in Sallust. 8, omnium mensarum *assecla*, i. e. parasitus. Sunt autem ap. Cic. asseclæ semper vilioris generis; *assectatores*, de quibus statim, non item. Sed dicitur tamen ap. Nep., Att. 7, legatus, prætoris *assecla*.

Assectari dicuntur, qui aliquem honoris et gratiæ causa in comitia, curiam, forum, domumque deducunt. Sic Or. i, 56, dicitur Serv. Galba consularis P. Crassum ædilitatem petentem *assectatus* esse, quod Crassi filiam C. filio suo despondisset.

Assectatio, opera *assectandi*. Ex orat. pro Muren. 34 colligas, *assectationem* de tenuibus hominibus, clientibus dici tantum, qui et soli apud Ciceronem *assectatores* dicuntur. Sed ut generale est *assectari*, neque de tenuibus solum, sed principibus etiam dicitur (v. *assectari*): sic *assectatio* etiam utrique generi communis est. Testis locus classicus de Petit. Consul. 9, et quoniam *assectationis* mentio facta est, etc. Quorsum autem hæ *assectationes* pertinuerint, ibidem docetur his verbis: Nam ex ea ipsa copia conjectura fieri poterit, quantum sis in ipso campo virium et facultatis habiturus.

Assectator, qui *assectatur*. Verr. ii, 11, Africani vetus *assectator*. Balb. 27, cum ducibus ipsis, non cum comitatu *assectatoribusque* confligant. Petit. Cons. 9, assidua *assectatorum* copia. H. l. distinguuntur clare a salutatoribus et deductoribus: quamquam et horum *assectatio* dicitur, ibid. Eos autem distribuit in voluntarios, et eos, qui id debent.

Assentior. ad Div. i, 9, *assentiri* temporibus, inservire. † *assensa*, Acad. ii, 31, pro certis habita et perceptis. † ad Div. iv, 4, id tibi nullo modo *assentior*.

Assequi passive est, Verr. ii, 73, nisi vitiosa est lectio.

Asserere. Flacc. 17, quum in causa liberali, eum, qui *asserebatur,* cognatum suum esse diceret. *Asserere* in foro dicitur et is, qui eum, quem quis sibi, tanquam suum servum, vindicat, liberum esse testatur, et ab eo, qui vindicat, defendit; et, qui in servitutem vindicat. Utriusque est *assertio*, et vindiciæ, utriusque *asserere* et vindicare, uterque *assertor :* sed alter in servitutem, alter in libertatem; quod patet e Livio, iii, 44 sq, qui locus est classicus. h. l. est ejus, qui vindicat in libertatem. † in Lexico Nizoliano ex Offic. iii, 13, affertur, ut illi *asserunt :* sed non est neque in bonis codd., neque edd. Cf. Borrich. Vindic., p. 17.

Assertio. Acad. i, 12, *assertione* approbare. Sed Davisius recte reposuit *assensione*.

Asservio. Tusc. ii, 24, toto corpore contentioni vocis *asservire,* i. e. cum voce una totum corpus contendere.

**Assessio*, ad Div. xi, 27, de amico consolationis causa *assidente.*

Assevero. Verrin. ii, 10, utrum *asseveratur* in hoc, an tentatur? h. e. utrum serio ista dicuntur, an tantum periculi faciendi causa, si forte hujusmodi defensionem probare possit?

Assiduitas. 1) perpetua præsentia: ut de advocatis, Planc. 11; Sext. 3. Planc. 27, valuit *assiduitate ;* quæ κατ᾽ ἐξοχὴν dicitur, quum quis perpetuo Romæ est, in civium oculis, quod ea res ad petitiones prodesse putatur, et propterea inter præsidia petitionum commemoratur. Verr. i, 39, aut, quod levissimum est, *assiduitate* — gratis prætor factus est. Muren. 9, *assiduitatis* — putat esse consulatum. N. D. ii, 38, *assiduitas* quotidiana; de rebus cœlestibus, quas quotidie videmus. Att. xii, 33, *assiduitas* medici. 2) assectatio, neque solum tenuiorum, sed etiam salutatorum principum. Q. fr. i, 3, Hortensius me summa simulatione amoris, summaque *assiduitate* quotidiana sceleratissime insidiosissimeque tractavit. Petit. Cons. 1, quotidiana amicorum *assiduitas* et frequentia. 3) perpetuitas, continuatio sine intervallo, frequentia. Rosc. Am. 53, *assiduitas* molestiarum. Off. ii, 21, *assiduitas* bellorum. Inv. i, 3, dicendi *assiduitas.* ad Div. xvi, 25, *assiduitas* litterarum. Her. iv, 13, vitabimus istius litteræ nimiam *assiduitatem.*

Assiduus, locuples, Top. 2, e xii tabb., quia sc. sit ab ære dando, ut ait ipse Cic. de Rep. ii, 22, et Quintil. x, 5. Cf Gell. viii, 8; xvi, 10. Sed hæc notio verbi postea obsolevit. Ciceronianæ notiones hæ sunt: 1) qui perpetuo in loco aliquo versatur. Rosc. Am. 7, *assiduus* in prædiis esset. ibid. 29, *assidui* erant Romæ. ibid. 16, qui liberos suos *assiduos* agricolas esse volunt, h. e. semper in agris esse, et in prædiis; neque enim de iis sermo est, qui rustico opere, arando, fodiendo, funguntur, sed de dominis prædiorum, quorum præsentia tantum opus est. Clare, de Senect. 16, semper boni *assiduique* domini referta cella vinaria, etc. Sed his *assiduis* agricolis opponuntur *assidui* urbani ap. Plaut. Trinumm. i, 11. Cf. Gronov., Pec. Vet., iv, 9. Pison. 26, in hac quotidiana *assidua* urbanaque vita. Cæcin. 22, convocatis opponuntur *assidui* domesticique. Hinc eleganter, Or. ii, 39, *assidui* dicuntur rhetores, et quicumque in una arte perpetuo versantur. Ab hac significatione fluxit altera, qua 2) *assidui* dicuntur, qui aliquem ubique sectantur, assectatores. v. *assiduitas.* Ad quem modum, Act. i in Verr. 12, dicitur *assiduus* accusator et odiosus, qualis ille est ap. Xenophont. Memorab. Socr. ii, 9, 6, ὅς οὐκ ἀπηλλάττετο, ἕως, etc. Rosc. A. 24, hæ sunt impiis *assiduæ* domesticæque Furiæ. 3) *assiduum* dicitur, quod est perpetuum, sine intermissione. Att. xiii, 16, *assidui* imbres. ibid. 12, *assiduus* cursus. Planc. 8, *assidua* frequentia. ad Div. iv, 7, *assiduæ* lacrymæ. ibid. x, 21, febricula *assidua*, opp. intermittenti. Verr. i, 39, *assidua* commemoratio, etc.

Assignare, dare, tribuere. Att. x, 4, nihil *assignabis*, nec patruo, nec mihi, sc. culpæ. In primis autem notanda ea ratio, quum de agris distributis, muneribus, honoribus dicitur. Sic Pison. 36, quid? per tuum servulum ordines *assignati.* v. *ordines.* de Rep. vi, 8, munus *assignatum* defugisse. Agr. iii, 3, *assignare* agros colonis, etc. vid. *assignatio.*

Assignatio. ad Div. xiii, 8, *assignationes* Sullanæ, sc. agrorum. Distinguuntur autem hic et aliis locis a venditionibus, ut *assignare* et vendere agros. Agr. iii, 3; ad Div. xi, 20, ubi sorte dicuntur agri legionibus *assignari*. *Assignatio* fit per leges agrarias, coloniis deducendis; venditio autem auctione.

Assilio. Or. ii, 53, nec *assiliendum* statim est ad illud genus, i. e. non nimis cito, ante tempus, accedendum.

Assimulatus. Cœl. 6, *assimulata* virtus. Verr. ii, 77, litteræ litnræque omnes *assimulatæ*, expressæ. Cluent. 13, *assimulata* familiaritas.

Assumere. Fin. iii, 5, sensu stoico dicitur de προηγμένοις. † Fin. i, 10, omnis voluptas *assumenda*, omnis dolor depellendus. † comparare sibi, tanquam in subsidium. Or. i, 50, si quis aliam quoque artem sibi *assumserit*. ibid. 37, nisi dicendi copiam *assumsisset*, sc. præter jus civile. † arrogare sibi, vindicare. Offic. i, 1, si id mihi *assumo*, videor id meo jure quodammodo vindicare. ad Div. i, 9, neque quidquam mihi *assumsi*, nec hodie *assumo*. † in syllogismo est *assumere*, quum majori propositioni, quam vocant, subjicimus minorem. Divin. ii, 52, sed quum bis sumsit, quod voluit (hæc est propositio *major*, quæ Ciceroni simpliciter propositio dicitur), id tamen *assumit*, quod concedi non potest. 53, *assumit* autem Chrysippus hoc modo: Sunt autem dii, etc. † in rhetoricis *assumere*, est extrinsecus petere argumenta, non ex ipsa causa. Top. 2, alii loci in eo ipso, de quo agitur, hærent; alii *assumuntur* extrinsecus. Cf Or. 35.

Assumtio, Fin. iii, 5, *assumtione* digna sunt προηγμένα. † Inv. i, 34, *assumtio* est minor propositio syllogismi.

Assumtivus. Inv. i, 11, *assumtiva* constitutio, quid sit? vid ibid.

Assus, a, um ad Div. ix, 20, usque ad *assum* vituinum opera producitur. † Att xii, 6, pro isto *asso* sole, etc., i. e. pro eo, quo usus es sine unctione. vid. Buchner ad hunc l., et Casaub. ad Pers. p. 346; s., ut placet Manutio, pro insolatione sine cœna, etiam cum cœna lauta et uncta. † Q. fr. iii, 1, in balneariis *assa* in alterum apodyterii angulum promovi, h. e. sudatoria, ut Seneca appellat, s. sudationem, ubi sudabatur tantum, sine lotione. vid. Salmas. ad Carinum, c. 17, p. 810 b. Figuram ejus ex antiquo monumento exhibet J. A Fabricius ad Sextum Emp., p. 30. Casaubon. ad Theophr. περι αναισχυντ. p. m. 144, distinguit *assam* cellam a sudatoria, et in nonnullis balneis quatuor cellas fuisse ait, in quibus præter sudatoriam *assa* fuerit, quod ex h. l. et ex Dial. Arriani cum Epicteto confirmat. In loco Ciceronis quidem non diserte a sudatoria cella distinguitur *assa*. Quomodo autem *assa* cella a sudatoria discreparet, vellem demonstrasset Casaubonus.

Astra. Att. ii, 25, tollere laudes ad *astra*. ibid. 21, decidere ex *astris*, i. e. amittere laudem.

At, servit objectionibus. Verr. ii, 6, *At* enim istum soli Siculi persequuntur, etc. Fin. ii, 24, *At* enim sequor utilitatem, etc., et infinitis locis aliis. † saltem. Verr. iii, 85, si non bonam, *at* aliquam rationem afferre, etc.

Ater. Phil. ii, 16, albus *ater*ve fueris, ignorans.

Atomus, femin. g., corpusculum minutum et individuum, quo in explicanda origine mundi utebatur Democritus, et post eum Epicurus. Fin. i, 6; Nat D. i, 20, etc.

Atque, inservit initiis et transitionibus. Or. i, 22. *Atque*, inquit Sulpicius, hoc primum a te quærimus. Legg. iii, 9. *Atque* ut Flaminium, et ea, quæ prisca sunt, relinquam. Catil. iii, 6, *Atque* illud, quod primum faciendum fuit, factum atque transactum est. Cf. Or. i, 4; ad Div. xi, 28, etc. † Cum *adeo* in correctionibus adhibetur, in primis quum intendi sententiam volumus, ut sit, *sive potius* Att. i, 17, Ego princeps, *atque* adeo secundus fui. Rosc. Am. 10, hoc consilio, *atque* adeo hac amentia impulsi, etc. ibid. 35, si prodierit, *atque* adeo, quum prodierit. † statim, confestim. Legg. ii, 4, si in jus vocat, *atque* eat. Nam sic legendum, videre viri docti De hac vi particulæ vid. Gron. ad Liv. xxvi, 39; Duker. et Drak. ad xxvii, 21, et alios Davisio ad h. l. citatos.

Atqui. ad Div. vi, 6, *atqui* utebar familiarissime Cæsare. Att. vii, 7, *atqui* certe ille agere debuit. Nat. D. ii, 7, *atqui* nihil melius est mundo. Verr. ii, 59, quid vero? modum statuarum haberi nullum placet? *atqui* habeatur necesse est.

Atramentum. Nat. D. ii, 50, succus sepiæ. ad Div. ix, 21, *atramentum* sutorium: est chalcanthus, s., ut hodie vocatur, *vitriolus.* v. Plin. xxxiv, 12.

Atratus, opp. albato, estque idem, qui pullatus, in Vatin. 13.

Atrociter ferre, Mil. 8, de lege valde severa, vel in hominem, vel in factum.

Attendere. Partit. Or. 24, de necessitate *attendere*, i. e. cogitare, agere.

Attentare. Verr. ii, 54, omnium inimicos diligenter cognoscere, colloqui, *attentare*, i. e. perspicere, quo animo sint. Or. 61, *attentare* fidem judicis, dicuntur oratores, qui blanditiis orationis judicem a justitia abducere conantur. Sext. 4, quam urbem ab illa scelerata manu *attentari* suspicabamur.

* *Attentatus.* ad Quir. p. R. 7, classis *attentata*, quam conjurati tentaverant corrumpere. Or. iii, 28, ut præteriri fuerit satius, quam *attentatum* deseri: abjici, quod cœperant dicere.

Attentus, Rosc. Amer. 15, *attenta* et rusticana vita. Quint. 3, paterfamilias prudens et *attentus.*

Attenuate dicere, Brut. 55, est boni oratoris in genere tenui versantis; idem, quod presse, quod ei jungitur.

Attenuatio verborum, Her. iv, 11, et 21, pro contractione.

Attenuatus. Or. 30, *attenuata* multa habet; i. e. e genere subtili. Brut. 82, *attenuata* nimia religione oratio: subtilis ad jejunitatem usque.

* *Attextus*, eleganti metaphora; de Rep. ii, 4, ita barbarorum agris quasi *attexta* quædam videtur ora esse Græciæ.

Attinet, opus est, convenit. Verr. v, 66, quid *attinuit*, etc. Off. i, 31, neque *attinet* naturæ repugnare. † Rosc. A. 43, nihil ad me *attinet*, i. e. contemno, non timeo. † sine præpos. *ad.* Att. xv, 1, primum quod *attinet.*

Attingere, cadere in aliquem, convenire, proprium esse. Nat. D. i, 9, labor non *attingit* Deum. Off. i, 6, veri investigatio maxime *attingit* naturam humanam. Fin. v, 9, quatenus quidquid se *attingat*, h. e. ad se pertineat. † Tusc. v, 33, cupiditates necessitatem non *attingunt*, i. e. non sunt necessariæ. Leg. ii, 5, quæ non magis legis nomen *attingunt* (merentur), quam si latrones aliqua sauxerint. † Leg. ii, 1, alia causa me delectat, quæ te non *attingit* ita. Acad. ii, 31, quæ res eum sic *attingit.* Att. ix, 11, si qua cura te *attingit.* Tusc. iv, 13, ut in malis corporis similitudo *attingit* animi naturam, sic in bonis; h. e. quemadmodum affectiones, morbique animi habent quamdam similitudinem cum corporis morbis affectionibusque, sic bona corporis cum bonis animi: animus in utroque genere similis est corpori. † Rosc. A. 26, bestiæ, quæ tantum scelus *attigissent*, i. e. de tam scelesto homine comedissent, ut Græci ἅπτεσθαι eodem modo, v. c. Thucyd. ii, 50. † Muren. 9, *attingere* forum, dicuntur, qui posita prætexta a prætore in foro accipiunt togam puram, qua accepta iis licet in foro versari, causas agere, etc. † Att. xiii, 33, horum vix ego *attigi* penulam: parcissime invitavi, ut manerent. † Cæcin. 17, rem ad verbum *attingere*, i. e. intelligere, judicare: si tamen lectio sana est.

Attonsus. Tusc. v, 17, laus est attonsa Laconum, i. e. imminuta; e poeta.

Attraho. ad Div. vii, 10, Romam te *attraham*, h. e. venire jubebo.

Attrecto. Cæl. 8, *attrectare* feminas. Est verbum proprium in ea re, quo usus etiam Sueton. Ner. 26.

Attribuo. Tusc. iii, 30, non *attribuere* ad amissionem amicorum miseriam nostram, i. e. adjicere. † in re pecuniaria quid sit, v. in *attributus.*

Attributio, apud rhetores dicitur, quidquid rei tribuitur. Vulgo prædicatum. v. Inv. i, 26. † in re pecuniaria dicitur, quam hodie vulgo *assignationem* vocant, quum non ipsi solvimus ex arca, sed ab alio, qui nobis aut debet, aut pro nobis solvere paratus est amicitiæ ergo. ad Div. xvi, 24. Att. xvi, 3, in *attributione* mihi

ignota nomina, h. e. homines, a quibus mihi solvere vult, ignoti sunt mihi. Att. xvi, 1, est de solutione pecuniæ, quæ *attributa* est a creditore.

Attributus. Verr. i, 13. pecunia *attributa*, h. e. quæ nobis solvitur ab alio, data *assignatione*, quam hodie vocant. Verr. iii, 70, societates, unde erat *attributa* pecunia. Att. xiii, 22, *attributos* quod appelles, valde probo. *Attributi* sunt ii, a quibus *attributa* est pecunia, a quibus debitor solvit.

Avaritia. Fin. iv, 27, *avaritiæ*, in plur. Verr. ii, 54, *avaritia* hians et imminens.

Auctor. Hujus vocabuli multiplex est et varius apud Ciceronem usus. Quas nos quidem observavimus diversas significationes, hæ sunt:

1) is, a quo fama orta est, et qui dicere potest, unde habeat, quæ dicit. ad Div. xii, 4, rumor erat—*auctor* erat nemo. Unde auctor etiam pro nuntio est. vid. Gron. ad Liv. v, 1; Heins. et Burm. ad Ovid. A., ii, 6, 34.

2) præceptor. Off. ii, 2, Cratippo *auctore*.

3) qui exemplum rei faciendæ dedit; qui rem facere suadet, aut præcipit exemplo. Academ. ii, 2, nec litterarum Græcarum, nec philosophiæ jam ullum *auctorem* requiro, sc. quum Africanum et Catonem habeam, qui didicerunt. Off. iii, 27, num locupletiores quæris *auctores*? Verr. iii, 38, cur non, hoc *auctore*, etiam Romæ servi ad vectigalia accedunt? Verr. v, 26, unum *auctorem* facti tui profer. Fin. iv, 16, Cato omnium virtutum *auctor*, i. e. exemplar.

4) qui rem facere suadet, aut jubet, aut permittit. Div. i, 15, aves *auctores*, sc. rerum suscipiendarum aut omittendarum. Cf. Attic. i, 19; Dom. 29.

5) *auctor* legis dicitur, a) qui primum legem scivit, Dom. 30. b) legis suasor, adjutor, laudator, Agr. ii, 5; Leg. iii, 16. Cf. Gron. ad Liv. ii, 56. c) qui legem ferri jubet, quod erat senatus; unde senatores *auctores* legum dicuntur. Verr. v, 67.

6) *auctores* in senatu, Brut. 34, aut consilii publici, Or. i, 49, sunt principes senatores, h. e. consulares, et qui habent jus sententiæ inter primos dicendæ, adeoque rei alicujus *auctores* fieri possunt; item, qui multum valent in senatu, ut Or. iii, 17; item, qui alicujus rei in senatu *auctores* sunt decernendæ, Att. iii, 18; in quorum sententiam fit SCtum. ad Div. xv, 4, regem Ariobarzanem, te *auctore*, commendatum habebam, h. e. e SCto in tuam sententiam facto. Cf. Gronov. ad Liv. xxiv, 43.

7) fide dignus. Leg. ii, 6, *auctor* haud deterior Theophrastus Timæo.

8) testis. Flacc. 17, gravis *auctor* injuriæ publicæ.

9) qui alicujus injurias defendit et accusando vindicat; quia sc. est *auctor* judicibus rei puniendi. Flacc. 22, *auctorem* querelarum et doloris sui habent. item:

10) defensor omnis, qui alicujus rem causamque gerit. Flacc. 15, *auctor* suæ civitatis. Gronov. de Pec. Vet. iv, 3, p. 374. Sic Sext. 66, optimatium defensores et principes dicuntur, *auctores* et conservatores civitatis, i. e. defensores. Planc. 13, *auctor* societatum multarum fuisse dicitur, qui publicanorum defensor fuit, multaque pro iis gessit cum fide. Cf. Cluent. 24.

11) est venditor, qui suum esse spondet, quod vendit, et ejus vendendi se potestatem habere; adeoque, actione tenetur de evictione, unde *auctoritas*, vid. *auctoritas*: aut periculum judicii præstat, ut in mancipio. Cæcin. 10, *auctor* fundi. Cf. Gronov. ad Senec. Cons. ad Marc. 10. Hinc ductum esse illud videtur, Muren. 2, quod si in iis rebus—*auctor* beneficii populi rom. esse debet. Ceterum venditor est *auctor* primus; qui autem spondet pro eo, rem esse ejus, vendendique potestatem eum habere, *auctor* secundus. v. Salmas. Mod. usur., p. 728, 733, 694. Verr. v, 22, quod a malo *auctore* emissent, diutius se obtinere non posse: qui evictionem præstare non posset. Ab hoc verbo *auctio* videtur venditionis vim accipere, non ab augendo pretio in licitando, ut vulgo statuunt.

12) tutor. Cæcin. 25, dos, quam mulier, nullo *auctore*, dixisset: non

adhibito tutore, qui in rebus mulierum *auctor* est.

13) Cluent. 5, *auctores* nuptiarum; sunt parentes, cognati, tutores, qui nuptias aut confecerunt, aut probarunt, aut tabulas nuptiales obsignarunt.

14) Dom. 14, *auctor* comitiorum centuriatorum et curiatorum est, qui habet comitia, iisque præest.

15) Verr. v, 67, senatores dicuntur *auctores* legum, judiciorum, et juris, quia judicia haberi volunt, ea administrant, et suum cuique jus reddi volunt.

16) Senatus quo sensu *auctor* sit, Patres *auctores* fiant, v. in *auctoritas* senatus.

17) Or. i, 45, *auctor* dicitur de ingenio. vid. Jens. Lect. Lucian. i. 8.

Auctoramentum, pretium aut merces *auctorati*, h. e. ejus, qui se sua sponte alicui in servitutem addixit, in primis ad gladium. Nomen inde ductum, quod sit ipse auctor libertatis amittendæ. Offic. i, 42, est enim illis ipsa merces *auctoramentum* servitutis. vid. Salmas. de Mod. usur., p. 861, sqq.

Auctoritas tribuitur ei, qui, quocumque sensu, *auctor* 1) est, nuntiando, jubendo, suadendo, inveniendo, docendo, vendendo, testando, defendendo, rogando, exemplum præeundo, etc.; aut 2) esse potest; aut 3) esse posse putatur. Est ergo.

1) *auctoritas* ejus, qui primus quid invenit et fecit. Invent. i, 28.

2) sententia judicum; non solum quia *auctores* sunt condemnationis, vel absolutionis, sed etiam, quia eo ipso *auctores* sunt alicujus rei omittendæ, vel licentiæ, ejus faciendæ impune. Verr. iii, 94, providete, ne *auctoritate* vestra (sententiis vestris absoluto Verre) avaritiæ viam patefaciatis illustrem atque latam.

3) est defensoris, et accusatoris. Sull. 1, quantum ille (accusator) de mea *auctoritate* deripuisset. Verr. iii, 55, exspectate *auctoritatem* accusationis meæ, i. e. dum ego vobis accusando fiam *auctor* Verris condemnandi.

4) est confirmantis aliquid, sed ita, ut differat ab ea, quæ est testimonium dicentis. ad Quir. p. R. 7, audistis non solum *auctoritatem* (sc. dicentis a me remp. servatam), sed etiam testimonium.

5) exemplum. Sext. 6, reipubl. capessendæ *auctoritatem* præscribere, sc. commemorando ejus tribunatu. Tusc. ii, 22, valuit *auctoritas*, etc. Leg. i, 13, in disserendo aliorum *auctoritati* parere, h. e. ea methodo uti, qua alii usi sunt. Verr. iii, 93, Antonii facto atque *auctoritate* defendito. v, 32, *auctoritas* majorum, i. e. quæ majores fecere, ut nobis exemplum præirent. N. D. iii, 38, *auctoritatem* dare, i. e. exemplum. Læl. 21, utrumque egit graviter, *auctoritate* et offensione animi non acerba; h. e. ut non daret exemplum amicitiæ acerbe ruptæ. Rosc. Am. 6, *auctoritate* causam nobilitatis defendit; scil. apud municipes suos, quod exemplo suo suaderet, nobilitatis partes sequi. Verr. iii, 19, *auctoritatem* superiorum prætorum repudiare. ibid. 6, etiam exemplum et *auctoritas* junguntur.

6) consilium. Att. x, 1, *auctoritas* ejus mihi vivit, h. e. etiam mortui consilium sequor. Off. iii, 30, eorum *auctoritate* pax facta. Cf. de Senect. 6; Off. iii, 27; i, 23; ad Div. vi, 6; Verr. i, 42.

7) est philosophorum, quorum sententias libenter amplectuntur homines. Acad. ii, 22, inconstantia levatur *auctoritas*; quod eos non facile *auctores* sequimur, qui inconstantes sunt in sententiis. Off. i, 1, summa doctoris *auctoritas*, et urbis; quia eruditissimus est, adeoque bonus *auctor* philosophiæ, et in urbe inventa est philosophia. Div. i, 39, nemo philosophus aliter sensit, in quo esset *auctoritas*. Off. iii, 29, maxima *auctoritate* philosophi. Acad. ii, 3, ad unius se *auctoritatem* conferre.

8) opinio insignis de alicujus virtute, doctrina, etc. Verr. iii, 90, *auctoritas* eorum est tanta, ut etiam delicti suspicionem tegere possit. Manil. 15, imperatoris *auctoritas*. Verr. i, 2, judiciorum *auctoritas* constituta. Brut. 67, *auctoritate* eget, de eo, cujus nullum nomen in patronis causarum erat, quum diligentissimus esset. Leg. i, 5, nunc ab uno magna *auctoritate* et scientia susti-

netur. de Sen. 18, non cani, non rugæ repente *auctoritatem* afferre possunt.

9) res omnis, cujus aliquis *auctor* est. Acad. i, 9, *auctoritas* veteris disciplinæ (sc. academicæ), h. e. disciplina, cujus veteres academici *auctores* fuere.

10) *auctoritate* alicujus utimur, quum eum *auctorem*, approbatorem, consentientem nobis, dicimus. Div. i, 43, leges suas *auctoritate* Apollinis confirmavit. Acad. ii, 5, in eorum *auctoritate* delitesceret. Div. i, 1, ut ab ultimis *auctoritatem* repetam. Tusc. v, 12, hujus sententiæ gravitas a Platonis *auctoritate* repetatur: inde, quod *auctorem* habet Platonem. Læl. 1, sermo positus in veterum hominum *auctoritate*, i. e. qui a veteribus habitus dicitur.

11) narrantis et testimonium dicentis fides; item, rebus narratis, etc. facta fides. Offic. ii, 9; Att. v, 21; Flacc. 22; Div. ii, 55: ibid. 17, 22, 59. Læl. 25, quum ad vanitatem accessit *auctoritas*, h. e. si is assentatur, qui *auctor* esse posse, qui fide dignus videtur.

12) approbatio. Tusc. iv, 34, amori *auctoritatem* tribuere. Cf. Phil. iii, 2; Div. i, 3.

13) sententia, cujus se quis *auctorem* profitetur, judicium de re aliqua. Cluent. 50, errat, si quis in orationibus nostris *auctoritates* nostras se consignatas habere arbitratur. Manil. 22, *auctoritatem* suam defendere. ibid. 20, Catuli *auctoritas* et sententia. Nat. D. iii, 5, mihi hoc persuasum est *auctoritate* majorum, i. e. quia majorum sententia fuit. Cf. Læl. 4.

14) quidquid facimus, quo auctores alicujus rei faciendæ, credendæ, fieri possumus. Cluent. 42, *auctoritas* censoria, dicuntur notæ censorum, quibus *auctores* fiunt, aliquem criminis cujusdam reum esse. Nat. D. iii, 38, utrum poetæ stoicos depravarint, an stoici poetis dederint *auctoritatem*, i. e. amorem probando, fecerint, ut poetæ tam multa de amore, etc. Q. fr. i, 3, spero, si quid mea spes *auctoritatis* habet.

15) ejus est *auctoritas*, qui primus legem scivit, Dom. 31, sc. quia reliquis est auctor legis sciscendæ, et primi suffragium pleramque tota prærogativa, ut prærogativæ ceteræ centuriæ sequuntur. v. *prærogativa*.

16) voluntas jubentis, rogantis, hortantis, docentis, suadentis. Or. i, 23; ibid. 1; Verr. ii, 40, *auctoritas* patris. Cf. Cæcin. 18, verba servire hominum consiliis et *auctoritatibus*; pro quo post *voluntas* dicitur in fin. cap.

17) Off. i, 26, amicis major, quam ante, tribuenda *auctoritas*, h. e. plus eorum consilio, quam ante, utendum. Est ergo ista *auctoritas*, quum quis dignus judicatur, qui consulatur, cui pareatur.

18) litteræ, tabulæ, testimonia, et quidquid prodest ad faciendam fidem. Sic Verr. iii, 62, *auctoritates* civitatum, sunt litteræ publicæ e tabulariis, et testimonia per legatos. ibid. 71, *auctoritates* societatum, sunt tabulæ earum et litteræ, quæ erant tanquam *auctores*, testes, furtorum Verris. Act. i in Verr. ii, 3, testimoniis jungitur *auctoritas*.

19) *auctoritas* tribuitur etiam locis. Sic Manil. 1, de suggestu pro Rostris, e quo magistratus cum populo agebant: *auctoritatem* hujus loci nondum attingere potui; quia sc. ex eo loco populo fiebant *auctores* legum jubendarum, antiquandarum, etc Similiter, Off. i, 1, *auctoritas* urbis Atheniensis.

20) *auctoritas* est etiam eorum, quorum consiliis, jussis, voluntati libenter obedimus. De Sen. 17, non solum in sententia, sed etiam in nutu residebat *auctoritas*. Leg. iii, 15, *auctoritatem* optimatium legem tabellariam abstulisse: quod hac perlata licebat in suffragiis suam voluntatem sequi, non optimatium. ibid. 17, reliqua voluntas *auctoritati* traditur, aut gratiæ.

21) genus venditionis, quum venditor est *auctor* (v. *auctor*, n. 11), et actione tenetur de evictione. Ar. Resp. 7, multæ domus sunt—jure optimo, jure privato, jure hereditario, jure *auctoritatis*, jure mancipii, jure nexi. v. Salmas. de Usuris, p. 207. sq. Hinc eleganter transfertur, ut:

22) *auctoritas* sit eorum omnium, qui aliquid se fecisse, aut fieri jus

sisse, suasisse profitentur. Sull. 11, defugere *auctoritatem* consulatus sui, i. e. nolle fateri, se *auctorem* esse eorum, quæ in consulatu facta sint. Cf. Terent. Eunuch. ii, 4, 105.

23) jus rei suæ vindicandæ, s. ipsa actio pro rei suæ evictione et vindicatione, cui locum facit illa altera *auctoritas*, n. 21. Cæcin. 19, *auctoritatem* fundi et usum lex jubet esse biennium. Cf. Top. 4. Off. i, 12, ejus rei æterna *auctoritas*, i. e. semper vindicari, evinci potest, nunquam usu capi. v. in primis Salmas. de Usuris, c. 8, pag. 210 sq.

24) est et imperatoris, quod milites ea faciunt, quorum auctor est, quæ jubet. Phil. iii, 3, legio *auctoritatem* Cæsaris persecuta est ad Div. x, 28, nisi legiones se ad Cæsaris *auctoritatem* contulissent.

25) nomina eorum, qui alicujus rei *auctores* sunt. Sull. 13, *auctoritates* principum conjurationis colligebat, h. e. qui essent principes conjurationis, quod, si essent magnis nominibus homines, facilius essent *auctores* Allobrogibus futuri, etc. Nat. D. iii, 4, *auctoritates* contemnis, ratione pugnas. Or. iii, 2, *auctoritates* præscriptæ. Sunt nomina eorum, qui scribendo affuerunt SCto, et quorum nomina SCto præponuntur. An dicendum sit *perscriptæ præscriptæ*ve? vid. *præscribo*.

26) potestas jubendi, statuendi, etc. atque adeo licentia. Verr. ii, 49, habet *auctoritatem* legum dandarum a senatu. v, 58, tantum sibi *auctoritatis* suscepit, sc. ut juberet homines interfici. Phil. viii, 8, *auctoritatem* reip. secum attulerat: eam potestatem habebat, quam ipsa respublica, ut ipsa adesse, et cum Antiocho agere videretur. Nat. D. iii, 35, oratio hæc videtur *auctoritatem* afferre peccandi.

27) omnis et in omni genere vis. Leg. ii, 7, antiqua verba plus *auctoritatis* habent. ad Div. vi, 6, constitui apud te augurii *auctoritatem*, h. e. tuæ prædictiones augurii vim habebunt. Div. i, 18, *auctoritatem* vetustatis habet, i. e. valet, quia vetus est. ad Div. ix, 9, preces meæ apud eum non minus *auctoritatis* habent. Off. iii, 30, utilitatis species ab honestatis *auctoritate* superata est, h. e. honestas plus valuit. ad Div. i, 7, *auctoritatem* habet officii nostra propugnatio potius, quam sententiæ.

28) *auctoritas* est hominum honoratorum et potentium, quatenus veremur ipsos lædere, iis negare aliquid, etc. Verr. i, 48, Ligur (senator) non dubitat, quin æquitate causæ et *auctoritate* sua, etc.

29) species et ostentatio magnæ eruditionis et sapientiæ, etc., assumta; Div. ii, 67, de atomis Democriteis: Nec cognovi quemquam (præter Democritum), qui, majore *auctoritate*, nihil diceret

30) solatium; ad Div. vi, 6, animum tuum hominis amicissimi—*auctoritate* confirmandum puto.

31) augurum *auctoritas*. Leg. ii, 12, maximum jus est augurum, cum *auctoritate* conjunctum. ibid., nihil sine augurum *auctoritate* posse cuiquam probari. Sc. augures sunt *auctores* rerum gerendarum et omittendarum. Hinc auguria et auspicia ipsa dicuntur, de Ar. Resp. 9, rerum gerendarum *auctoritates*. Huc pertinet religionum *auctoritas*, qua respublica regi dicitur. Div. i, 40.

32) ipsum decretum, et quod decretum est. Leg. ii, 19, hæc jura pontificum *auctoritate* consecuta sunt. ibid. 21, maneret pontificalis *auctoritas*.

33) senatus auctoritas: quanquam in genere est voluntas senatus, et quidquid senatus decrevit, approbavit; tamen non una ejus est interpretatio. Itaque distincte de ea agemus.

a) Leg. iii, 12, potestas in populo, *auctoritas* in senatu sit. Quum Romulus senatum instituisset, ejus *auctoritas* omnis in hoc uno cernebatur, ut consultus a rege, quid de quaque re videretur, diceret. Eo tempore igitur *auctoritas* senatus nihil erat, nisi consilium senatus (Liv. i, 9). Romulo mortuo, quum plebs novum regem creare cogitaret, idque patres impediri non posse viderent, ipsi regis creandi *auctores* fuere. Atque hic accessio aliqua *auctoritatis* patrum facta est, quæ in hoc cernebatur, quod primo comitia regis creandi haberentur *auctoribus* patribus, h. e. jubentibus, s. permittentibus, et, quod in iis populus jusserat, non valeret, nisi patribus *auctoribus*, h. e. probantibus. v. Liv. i, 17. His terminis cir-

cumscripta mansit *auctoritas* senatus, donec exacti reges essent, et iis successissent consules anni. Quanquam enim consulibus nihil deminutum erat ex potestate regia, auctore Livio, ii, 1, tamen, quoniam summa potestas a Bruto ad populum traducta, et cum eo agi cœptum erat, si quid fieri extra ordinem consul vellet, ex eoque alterum genus comitiorum exstiterat, nempe legibus ferendis, ea *auctoritas* senatus, quæ in comitiis creandis regibus et postea consulibus fuerat, ad comitia legibus ferendis traducta est. Liv. ii, 2 extr. Accessit illud ex nova reipublicæ descriptione, ut senatus *auctoritate* uterentur magistratus, et (tantum) quasi ministri gravissimi consilii essent, Cic. Sext. 65; ut adeo non solum ad comitia *auctoritas* senatus pertineret, sed ad omnia, quæ vel a populo, vel a consulibus agerentur. Ita celeriter ad ἀκμὴν senatus *auctoritas* pervenit. Et id quidem, quod ultimum accessit *auctoritati* senatus, mansit perpetuo: quæ autem ad comitia pertinebat, ea ita sensim imminuta, ut nihil pæne præter nomen restaret. Hinc Livius, i, 17, hodie in legibus magistratibusque rogandis usurpatur idem jus, vi ademta: quod quam vim habeat, egregie, ut omnia, ex historia rom. demonstrat Gronov. Observ. i, 25. Imminuta est primum tributis comitiis, lege Publilia et Lætoria inductis, et patribus e concilio plebis summotis, et plebeiis magistratibus tributis comitiis creari cœptis, Liv. ii, 56; deinde legibus latis, ut plebiscita etiam patricios obligarent, Horatia Valeria, Liv. iii, 55; Publilia, viii, 12; et Hortensia, Liv. Epit. l. xi; Gell. xv, 27; porro quum rogationibus tribunitiis de modo agrorum, fœnore, de altero consulatu latis, post longas seditiones, senatus coactus est SCtum facere, quo patres *auctores* omnibus ejus anni comitiis fierent, Liv. vi, extr.; tandem lege Publilia, Liv. viii, 12, et Mænia (vid. Ind. LL.), qua legum, quæ comitiis centuriatis ferrentur, ante initum suffragium patres fieri *auctores* jussi sunt. Quid? quod alterum genus *auctoritatis*, quod in decretis faciendis erat, quodam modo imminutum est per tribunos, qui intercedendi potestatem habebant, et id irritum sæpe faciebant, quod senatus decreverat. Talem igitur *auctoritatem* senatus Ciceronis temporibus cogitare debemus, quum ei tanquam propria quædam res tribuitur. Nam, quemadmodum equestris ordinis est splendor, plebeii libertas, Sext. 65, universi populi, majestas et potestas: sic senatus est *auctoritas*.

b) SCtum. Leg. ii, 15, senatus vetus *auctoritas* de Bacchanalibus. ad Div. i, 2, senatus *auctoritas* intercesserat. Offic. iii, 30, sine senatus *auctoritate* fœdus fecerat, etc.

c) SCtum, cui a tribuno pleb. intercessum est. ad Div. viii, 8.

d) voluntas senatus, non decernendo, repugnando, etc., significata. de Sen. 4, C. Flaminius agrum Picenum contra *auctoritatem* senatus viritim dividebat.

e) consilium senatus. Sext. 65, *auctoritate* senatus uti magistratus, sc. consulendo, eorum consilium relatione exquirendo.

f) opinio insignis de prudentia, æquitate senatus, etc., quæ facit, ut eum malint omnes *auctorem* sequi. Cluent. 55, vident *auctoritatem* hujus ordinis confirmari.

Aucupari. Cæcin. 18, verba *aucupari*, i. e. nimis verbis inhærere in interpretando, et ita calumniari. Att. vi, 8, *aucupaturi* eramus tranquillitates (maris), i. e. exspectaturi. Sext. 56, omni ex genere orationem *aucupari*, i. e. materiam nimis studiose quærere, in qua ornamenta locum habeant, in qua te jactare possis. Cf. Act. i in Verr. 3, omnia colligeret atque *aucuparetur*. v. Gron. ad Sen. Controv. 21. Hinc

Aucupium. Or. 25, *aucupium* delectationis et quadrandæ orationis industria, i. e. nimium studium auditoris delectandi. Cæcin. 23, *aucupia* verborum et litterarum tendiculæ. v. *aucupari*. † Fin. v. 11, Philocteta propagabat vitam *aucupio* sagittarum.

Audaciter. Rosc. Am. 34; Cœl. 6; Senect. 20, ubi v. Græv. et Gul.; intt. Liv. xxii, 25, inpr. Dukerum. Quintilianus quidem, iii, 17, improbat, et neminem oratorum sic dixisse ait.

Audientia. Cæcil. 13, *audientiam* sibi facere. Cf. Or. ii, 80.

Audio, eleganter adhibetur, quum

concedimus adversario aliquid, ut sit : esto, sit ita. Verr. ii, 59, 60; Rosc. Am. 18. † non *audio*, est repudio, quod dictum est. Cf. Verr. iii, 34. † Fat. 3, ponere, ad quod te *audiam*, sc. dicentem. † Or. ii, 7, quod se in eum *audisse*, dixisset, i. reprehensum esse.

Auditio, rumor. Planc. 23, *auditiones* fictæ. ad Div. viii, 1, tenuissimam *auditionem* de ea re accepi. † Verr. i, 46, *auditione* expetere cœpit feminam, i. e. quum tantum audisset, eam formosam esse. v. Verr. iv, 46.

Auditor. Dom. 24, ille ne *auditor* quidem suæ gloriæ, etc.

* *Aveo*, cupio. Att. v, 20, *aveo* scire. Al. scribunt *haveo*.

Avello. Tusc. iv, ii, ægrotatio *avelli* non potest.

Averrere pecuniam a sociis, Verr. iii, 75, 96, eripere. Sed lectio dubia est.

Aversor. Verr. v, 58, *aversor* pecuniæ publicæ.

Aversus. Or. ii, 63, adversus et *aversus* impudicus es. Tusc. iv, 15, *aversus* a ratione : repugnans rationi.

Avertere, furari, in rem suam convertere. Verr. iii, 19, *avertere* pecuniam domum. Conf. 1, 4; ii, 58; iii, 69. † Att. xvi, 7, qui me a tanta infamia *avertit*, i. e. prohibuit. † ad Div. xii, 6, omen *avertant* dii ! formula, qua utebantur, quum aliquid accidisset, aut dictum esset, quod mali ominis esset. Quare? v. ap. Casaub. ad Theophr. περὶ δεισιδαιμ., p. m. 212.

Auferre, accipere. Rosc. 4, quis unquam ad arbitrum, quantum petiit, tantum *abstulit*? † Quint. 5, paucos dies *aufert* a Scapulis, i. e. impetrat paucorum dierum dilationem. v. Passerat. ad h. l., et Græv. ad vi ad Div., 12. † ad Div. ii, 7, ne te *auferant* aliorum consilia. ad Div. viii, 17, bona mens iracundia et amore ablata. Sc. *auferri* dicuntur, qui affectibus aut quacumque ratione transversi rapiuntur, neque rationem audiunt, atque ita male agunt. v. Gron. ad Liv. xxxv, 12; Dukerum ad Flor. ii, 6; Burm. ad Ovid. Her. 6, 31.

Augeo. Offic. ii, 6, *augere* hominem, i. e. ejus commodis inservire. † est etiam oratoris, quum amplificat. Or. i, 21. v. *amplificatio*. † Off. ii, 20, neque verbis *auget* munus suum.

Augur, interpres omnis *augurio-rum*. ad Div. vi, 6, quare quum, ut *augures* et astrologi solent, etc. † sacerdotum genus Romæ, cui interpretatio *auguriorum* erat publice mandata. ad Div. vi, 6, ego *augur* publicus. ibid. iii, 10, *augurem* olim Romæ cooptari non licebat, etc. vid. in primis Leg. ii, 8.

Auguralis. Brut. 77, jus *augurale*. ad Div. iii, 11, libri *augurales*, i. e. de jure *augurali*, quos Appius scripserat. Divin. i, 33, *augurales* libri Etruscorum. ad Div. vii, 26, *auguralis* cœna : quam dabant novi *augures*. Varr. R. R. iii, 6.

Augurare, augurio explorare voluntatem deorum. Leg. ii, 8, salutem *augurant*.

Auguratio, auspicium, divinatio. Div. ii, 30, quæ tandem ista *auguratio* est ex passeribus?

Auguratus, a, um, consecratus; de locis, quæ certis cærimoniis consecrantur, cujusmodi loca omnia templa vocantur. v. *templum*. Vatin. 10, in illo *augurato* templo ac loco, i. e. pro Rostris.

Auguratus, sacerdotium *augurum*. Vatin. 9, ne diutius loquar de *auguratu* tuo. Div. i, 17, lituus, insigne *auguratus*. † scientia *augurum*. ibid., scientia *auguratus*.

Augurium, ipsa actio auspicandi. Hinc, *augurium* agere, capere, etc. Div. i, 17; Offic. iii, 16, etc. Div. i, 47, salutis *augurium* (οἰώνισμα ὑγιείας) Dio Cassius, l. xxxvii, p. 40, explicat quid sit : τοῦτο δε μαντείας τις τρόπος ἐστι πίστιν τινὰ ἔχων, εἰ ἐπιτρέπει σφίσιν ὁ Θεὸς ὑγιείαν τῷ δήμῳ αἰτῆσαι, ὡς οὐχ ὅσιον, οὔτε αἴτησιν αὐτοῖς, πριν συγχωρηθῆναι, γενέσθαι, etc. Cf. interpr. ad Sueton. August. 31; Lips. ad Tac. A. xii, 22. *Augurium* capere etiam de privatis dici, et *augurium* etiam pro omine quocumque, atque adeo oraculo dici, docet Burmann. ad Sueton. Aug. 95. † Interpretatio auspiciorum, et futuri inde prædictio. ad Div. vi, 6, constitui apud te auctoritatem *augurii* et divinationis meæ. etc. † de Senect. 4, scientia juris *augurii*. Cf. ad Div. iii. 9. De quibus locis vid. Gronov. ad Gell. i præf.

Aviarium, Q. fr. iii, 1, locus, ubi

aves aluntur, vel necessitatis et utilitatis, vel voluptatis et suavitatis causa. Ex posteriori genere fuit *aviarium*, de quo sermo ap. Ciceronem. De *aviariis* vid. Varr. R. R. iii, 3, et 4.

Avis. ad Div. vii, 28, quasi *avem* albam videntur bene sentientem civem videre : proverbialiter de re rara. Div. i, 16, aversa *avi*, i. e. contra auspicia.

Aulæum, velum pictum, cujus non solum in ædibus (Cortius ad fragm. hist., p. 960.), porticibus (Propert. ii, 23, 46), usus; sed etiam in theatris. Cœl. 27, deinde scabilla concrepant, *aulæum* tollitur. De iis est in primis insignis locus, Ovid. Met. iii, 111 sq. Cf. Lucr. iv, 73 sq.

Aulœdus. Muren. 13, eos *aulœdos* esse, qui citharœdi fieri non potuerint.

Aura, ab vento leniori traducitur ad quamcumque rem, quæ nos aliquo propellit, sc. ut agamus aliquid, aut consequamur; non, quod vulgo existimant, ad favorem tantum levem populi. Nam ipse favor ille *aura* propterea dicitur, quia homines ad eas res agendas impellit, quas agere non conveniebat, aut ne animus quidem erat. Arusp. Resp. 20, Sulpicium longius, quam voluit, *aura* popularis provexit. Verr. i, 13, sperat sibi *auram* posse aliquam afflari in hoc crimine, voluntatis assensionisque eorum, h. e. se voluntate eorum et assensione, qui Cn. Carbonem oderint, tanquam *aura* secunda, ex hoc crimine emersurum, et tanquam scopulos prætervecturum. Muren. 17, totam opinionem (sc. de eventu comitiorum) parva nonnunquam *aura* rumoris commutat (tanquam cursum navis). Sext. 47 extr., Q. Catulus, quem neque periculi tempestas, neque honoris *aura* potuit unquam de suo cursu demovere. Ap. Liv. xxii, 26, *aura* favoris popularis, dicitur de gratia apud populum, sed quatenus C. Terentius, qui jam animum attollebat ad consulatus spem, hac gratia ad consulatum se perventurum putabat. xxx, 45 extr., tamen est de levi populi favore simpliciter.

Auricula. Q. fr. ii, 15, ita me et esse, et fore scito *auricula* infima molliorem.

Auris. Arch. 10, *aures* suas dedere poetis. Att. ii, 14, sitientes *aures*. Arch. 6, *aures* defessæ. Or. 29, *aures* avidæ et capaces, sc. in dijudicandis verborum complexionibus, earumque justa magnitudine. Rabir. Post. 14, *aures* refersit istis sermonibus. Mil. 12, *aures* peregrinantur, neque versantur in sermone civitatis, etc. Planc. 27, *aures* hebetes populus rom. habet. Att. i, 5, dare *aures* suas alicui. Orat. 9, Atticorum *aures* teretes et religiosæ. ad Div. xii, 16, noli putare, me hoc dare *auribus* tuis, etc.

Aurum. Agr. i, 4, *aurum* coronarium. v. in *coronar.* Flacc. 28, *aurum* Judaicum : quòd Judæorum nomine ex Italia et ex omnibus provinciis Hierosolymam exportari solebat. Flaccus sanxit edicto, ne ex Asia exportari liceret, etc. Is est locus de auro Judaico classicus : ubi v. interpr., in primis Gothofred ad Cod. Theod. l. xvi, tit. de Judæis, i, 14, 17, etc. Addictum tandem fisco Cæsaris.

Auscultare. Div. i, 57, magis audiendum, quam *auscultandum* censeo. In verbo *auscultandi* inest vis obediendi, credendi, etc.

Auspex. Cluent. 5, *auspices* nuptiarum. Divin. i, 16, nuptiarum *auspices*, — qui, omissa re, nomen tantum tenent. Cf. Plaut. Casin. pr. 86; Liv. xlii, 12; Suet. Claud. 26; Valer. M. ii, 1, et ibi interpr. Petebant auspicia, ut nuptiæ auctoritatem haberent. v. plura ap. Juretum ad Symmach. iv, 14. † Att. ii, 7, *auspices* legis curiatæ: de Pompeio, qui in *auspicio* fuit, dum lex curiata a Cæsare ferretur.

Auspicari, *auspicium* agere, capere. Div. ii, 36, prætores — nec tripudio *auspicantur*. vid. Duker. ad Flor. i, 1, 6.

* *Auspicato*, auspiciis captis antea. Div. i, 1, Romulus *auspicato* urbem condidit. Sic omnino de Rep. ii, 39, et mox, ii, 29, ubi prima manus cod. Vaticani scripserat *auspicatu*.

Auspicatus, inauguratus, sacer Rabir. Post. 8, qui in campo Martio, — *auspicato* in loco.

Auspicium. Div. ii, 38, aves *auspicium* ratum fecere. ibid. i, 16, ementitum *auspicium*. ii, 36, juge *auspicium*, est, quum junctum jumentum stercus fecit. Festus. Div. ii, 36. proc. et proprætores *auspicia* non habent.

i. e. jus *auspicii* capiendi. Totus locus legendus, ad cognitionem *auspiciorum*.

Austerus. Or. iii, 26, suavitas *austera* et solida (opponitur dulci et decoctæ), qualis fuit vini Falerni, habens delectationem virilem. Nam feminæ dulcia amant.

Authepsa, Rosc. Am. 46, est vas in superiori parte continens rem coquendam, in inferiori foculum cum igne; qualia hodie etiam adhibentur ad potiones aquæ calidæ conficiendas. Lamprid., in Elagab. 18, argenteas *authepsas* commemorat: ubi vid. Salmas. Voss. ad Catull., p. 318. Refertur h. l. inter vasa Corinthia et Deliaca.

Auxiliarius, ad Div. x, 32, militem non modo legionarium, sed ne *auxiliarium* quidem. Prov. Cons. 7, tamen occurrit cohors *auxiliaria*. Est autem cohors legionis pars.

Axilla, Or. 45, Ala factus.

B.

Bacca, de omni fructu arboreo. Leg. i, 8, fruges et *baccæ*. Divin. i, 51, *baccæ* arborum. Add. Nat. D. ii, 51.

Bacchari. Catil. i, 10, quanta in voluptate *bacchabere*.

Bacillum, insigne magistratuum in municipiis, loco fascium. Agrar. ii, 34, ad quem locum v. Turnebum.

Baiæ, proprie quæ sint, dictum in Ind. Geogr. Sed ab illis Campanis omnia balnea calentia *baiæ* vocatæ; item lacus hortorum delicati, et suavi frigore. Sic dicuntur, Cœl. 15, 16, 20. v. Scalig. ad Tibull. iii, 5, 3.

Balbutio, de iis, qui satis clare, quæ sentiunt, dicere nolunt. Tusc. v, 26, desinant *balbutire* academici, aperteque et clara voce audeant dicere. Sic et videtur dici, Acad. ii, 45. † male inepteque dissero. Divin. i, 3, Epicurus *balbutiens* de natura deorum.

Balnearia, *balneæ*. Q. fr. iii, 1; Att. xiii, 29.

Barbaria. Or. i, 26, hæc *barbaria* forensis, h. e. turbæ forensis inscitia.

Barbatulus. Att. i, 14, juvenes *barbatuli* concursabant, sc. qui nondum tondentur, qui lanuginem nondum deposuere. v. *barbatus*.

Barbatus, de juvene, qui lanuginem nondum deposuit. Catil. ii, 10, quos aut imberbes, aut bene *barbatos* videtis. Cf. Cœl. 14. Sic et Plaut. Cas. ii, 8, 25. † de antiquis Romanis, qui barbam alebant; quod factum ad a. U. CCCCLIV; quo tempore primus Africanus barbam posuit. Nam eo anno primum tonsores Romam adduxit e Sicilia P. Ticinius Meno, ut est ap. Varr. R. R. ii, 11. Mur. 12. *barbatis* illis veteribus ridicula videbantur. Fin. iv, 23, quod antiqui illi, quasi *barbati*, ut nos de nostris solemus dicere, crediderint, etc. † Att. ii, 1, mulli *barbati*.

Baro, homo stupidus. Fin ii, 23, nos *barones* stupemus. Cf. Div. ii, 70. Att. v, 11, apud Patronem et reliquos *barones* te in maxima gratia posui; quo loco male Nizolius principes, sc. Epicureæ sectæ, intelligi volebat, quam vim apud veteres hoc verbum non habuit. Jocandi causa ita Epicureos ad Atticum Epicureis faventem scribens appellat, ut in epistola ad Pætum, ad Div. ix, 26. Quæ autem hic de muliere quadam Barone quidam comminiscuntur, nihili sunt.

Basilicæ, porticus grandiores et magnificæ, cujusmodi erant fere circa fora, ubi posthæc etiam judicia exerceri solita, theatra, templa. Suetonius regias vocat, Aug. 31; item Statius, Silv. i, 1, 22. Βασιλικὴν στοὰν diserte Zosim. v, 2; Jos. A. xv, 11, 5. Et sic nummi Paulli exprimunt. Verr. iv, 3, forum ac *basilicas* ornare. Cf. v, 58. Alio autem loco in Verrinis statuis ornatum dicitur comitium. Mur. 34, si unius *basilicæ* spatio honestamur. ad Att. iv, 16, *basilicam* in foro texere. ad Att. ii, 14, *basilicam* habeo, non villam, frequentia Formianorum.

Batuo, ad Div. ix, 22, de coitu dicitur, sumtum e gladiatoria arte verbum; in qua quid sit, rudibus *batuere*, docet Lipsius, Saturn. i, 15.

Beate. Fin. v, 29, ut bene, sic etiam *beate*.

Beatitas, *beatitudo*; utrumque verbum durum judicat, Nat. D. i, 34.

Beatus, otiosus, Orat. ii, 33. Mur. 12, ne se *beatum* putet. † dives. Inv. ii, 1, Crotoniatæ quum — in primis *beati* nominarentur. Nat. D. iii, 33, civitas *beatissima*.

sit, vid. in *caput.*. Sic Verr. ii, 39, rei *capitalis* reus. ib. 28, rerum *capitalium* quæstiones. Rabir. perd. 9, admittere fraudem *capitalem.* † hinc res periculosæ, *capitales*, dicuntur. Fin. iv, 12, hostis *capitalis*, etc. † item perniciosæ. Off. ii, 21, *capitalis* oratio. † scelerati etiam dicuntur *capitales.* Offic. iii, 21, *capitalis* Eteocles, vel potius Euripides, etc. † *capitales* dicimus etiam ingeniosos. Q. fr. ii, 13, Philistus dicitur, Siculus *capitalis* ille; de qua vi hujus verbi v. Muret. Var. Lect. ii, 5.

Capsa, receptaculum litterarum et scriptionum. In Cæcil. 16, si te semel ad meas *capsas* admisero.

Captatio. Partit. 23, disputandi prudentiam concertatio, *captatioque* verborum imitatur.

Captio, sophisma, genus disputandi, quo alterum decipimus, fraus. Fat. 13, omnes ejus generis *captiones* eodem modo refelluntur. Fin. ii. 6, *captiones* dialecticæ. Acad. ii, 14, ab iis, quæ clara sunt, quasi præstigiis quibusdam et *captionibus* depelli. ibid. 15, *captiones* discutere. Div. ii, 17, induitis vos in *captiones*, quas nunquam explicabitis. † Att. x, 15, Servii consilio nihil expeditur; omnes *captiones* in omni sententia occurrunt, h. e. Servii consilium non mihi satisfacit; atque omnia adeo consilia in hac causa hujusmodi sunt, ut rem non expediant; nullius consilii exitum invenimus, ut ep. antec. dixerat. Nam quamcumque sententiam, quodcumque consilium capias, semper magna dubitatio relinquitur, semper multæ rationes occurrunt, quibus consilium delectum impugnari potest; semper periculi aliquid subest. Hæc est illius loci sententia; quam nec Manutius cepit, nec qui hunc locum in Lexico Fabr. interpretatus est; quorum uterque de Servio accipit; quasi ei, tanquam JCto, omnes *captiones* in mentem veniant. Ceterum mentionem JCti Ciceroni *captionum* verbum in memoriam redegisse facile concedo; nam JCti cavent clientibus, ne ab adversariis capiantur. v. in *capio* et *captiuncula.* † ut fraus est pro damno, sic *captio* : si vera lectio, de quo dubitant quidam, qui malunt *cautio*, Att. v, 4. *Captos* dici, qui damnum accipiunt, jacturam faciunt, certum est; neque solum fraude aliorum hominum, sed quacumque ratione. Sic mente, membris, oculis *capti* dicuntur, qui earum rerum jacturam fecere. Et est *captio* sic ap. Plautum et alios, ut dudum Lexicographi docuerunt. Sic *captiosus* pro damnosus.

Captiosus, ad decipiendum accommodatus, paratus. Acad. ii, 15, *captiosa* interrogatio. Fin. i, 7, qua via *captiosa* (sophismata) solvantur, etc. Rosc. Com. 10, o *captiosam* societatem! † periculosus, damnosus Cæcin. 14, est *captiosum* omnibus, rem ullam constitui ejusmodi. Brut. 52, quam *captiosum* est populo!

Captiuncula, periculum, Att. xv, 7, Servius pacificator videtur — omnes *captiunculas* pertimescere. Timidum fuisse Servium in bello Civili, patet e x, 14, 15. Videtur autem verbum sumtum e jure. JCti quum cavent clientibus, omni *captionis*, periculique generi occurrere student. Hinc pericula, quæ timebat et cavere cupiebat Servius, *captiunculæ* eleganter dicuntur. v. *captio.*

Capto, allicio. Inv. ii, 52, res nos emolumento *captat.* † quæro, aucupor, exspecto. Inv. i, 31, inductio est oratio, quæ rebus non dubiis *captat* assensionem ejus, qui, etc. ad Div. x, 23, Lepidus desperato adventu meo, quem non mediocriter *captabat.* † decipere. Acad. ii, 29, quid enim ad illum, qui te *captare* vult, utrum tacentem irretiat, an loquentem?

Caput, decretum philosophi. Acad. ii, 32, ita nobis tacentibus ex uno Epicuri *capite*, altero vestro, perceptio et comprehensio tollitur. † summa. Verrin. iii, 35, de *capite* aliquid demere. ibid. i, 4, aliquot nominibus de *capite*, quantum commodum fuerit, frumenti detraxit. † quod est in quaque re præcipuum et summum, plurimumve valet. Tusc. v, 34, se jure illo nigro, quod *caput* cœnæ erat, delectatum. Or. i, 33, *caput* est, — quam plurimum scribere. ibid. ii, 82, ad consilium dandum *caput* est. † auctor rei. Flacc. 18, *caput* est Græcorum concitandorum Heraclides ille Temnites Planc. 23, si quid sine *capite* manabit, et cujus auctor non exstet. † Sed in primis hæc significa-

tio et obvia et notanda est, quum *caput* dicitur pro hominis statu, libertatis et civitatis jure, atque adeo vita. Topic. 4, si ea mulier testamentum fecit, quæ se *capite* nunquam deminuit, h. e. nunquam alicui nupsit, adeoque non transiit in aliam familiam, amissa pristina: quæ est deminutio *capitis* minima. v. *deminutio*. Causæ *capitis* porro, res *capitales*, in quibus *caput* hominis agitur, sunt, quum aliquis in judicium vocatus est publicum, quo condemnatus locum in senatu, aut alia sui ordinis commoda, Orat. i, 40, civitatem, libertatemve amittit, solum vertere cogitur, aut vitam adeo perdit, quod in causa perduellionis fiebat; provincialibus autem et peregrinis, item militibus in aliis causis accidebat, prout erat legibus constitutum. Itaque quoties formula hujusmodi apud Latinos occurrit, semper de quibus hominibus, de quibusque causis sermo sit, videndum, et quibus ex legibus causa agatur, iisque quæ pœnæ propositæ fuerint. Nam ita demum, capitis quæ sit vis, intelligi poterit. Est vero, ubi etiam pro sola existimatione et fama hominum ponitur *caput:* ut Quint. 2, ego qui *caput* alterius — defendo. ibid. 9, ut ante se ipse capitis damnaret, si satis dedisset. In eadem oratione causa Quintiana causa *capitis* dicitur. Erat ea tamen privata, pecuniaria, in qua proprie *caput* non agitur. Sed quia Quintius vadimonii deserti insimulabatur, male autem audiebant, et negligentes dissolutique putabantur, qui vadimonia deseruissent, adeoque lites perderent, propterea *capitis* causa dicitur, in qua scilicet bona Quintii fama laboret. Sic est etiam Verr. ii, 40. Non autem proprie hic *capitis* verbum adhiberi, vel ex Rosc. Com. 6, intelligi potest: Judicia summæ existimationis, et pæne dicam *capitis*. † Divin. ii, 13, *caput* jecoris. † ad Div. viii, 1, quod *capiti* illorum sit, h. e. illis eveniat, in partem deteriorem. Hanc formulam illustrat Heins. ad Ovid. Her. xx, 127.

Carcer, in plural., locus in circo, unde cursus initium fit. Div. i, 48; de Sen. 23, etc. Laudatur etiam in singulari hoc sensu ex iv, 3, ad Herenn., et ita est ibi in edd. nonnullis: sed aliæ, in his Gronoviana habet *carceres:* quam lectionem etiam in Lips. cod. Ernest. reperit.

Cardiacus. Div. i, 38, nec *cardiacis* hoc tribuendum, nec phreneticis. *Cardiaci* autem dicuntur, qui doloribus stomachi laborant, quem veteres Græci καρδίαν appellabant. v. Schol. Thucyd. ad l. ii, c. 49. Unde angustiæ pectoris, sudorque exsistunt. vid. Celsus, iii, 19.

Carere, quid significet, vid. Tusc. i, 36.

Caritas. Att. ix, 9, *caritas* nummorum.

Carmen, formula certa verborum et solemnis. Mur. 12, prætori quoque *carmen* compositum est. Rabir. perd. 4, crudelissimi cruciatus *carmina*. † Fin. v, 15, sunt enim plurima elementa naturæ, quibus auctis, virtutis quasi *carmen* efficitur. Nempe elementa naturæ sunt, ut singuli versus: virtus est tanquam *carmen* ex iis compositum; concentus virtutis.

Caro. Pis. 9, ego istius pecudis ac putidæ *carnis* consilio, etc. de homine stupido.

Carpere, deligere. Sext. 56, flosculos undique *carpere* ac delibare. Cluent. 46, sed *carpas*, ut velis, i. e. deligas in quem animadvertere velis. ibid., in multorum peccato *carpi* paucos ad supplicium non oportet. † Or. iii, 49, *carpere* membris orationem, h. e. non uti comprehensione verborum, sed membratim cæsimque scribere. † reprehendere. Balb. 26, *carpunt* non illo inimico, sed hoc maledico dente.

Carus. Att. v, 14, nihil mihi est *carius*, i. majoris curæ.

Casa. ad Div. xvi, 18, *casa* in horto, sc. frondea, qualis est ap. Ovid. Fast. iii, 527, e ramis frondea facta *casa* est.

Cascus. Tusc. i, 12, illud erat insitum priscis, quos Ennius *cascos* appellat.

Cassus, inanis, Tusc. v, 41.

Castellanus. Brut. 73, triumphus *castellanus*, i. e. de *castellis*.

Castellum. Div. ii, 16, urbem philosophiæ proditis, dum *castella* defenditis.

Castigatus. Tusc. ii. 21, videsne, ut obmutuerit, non sedatus corporis, sed *castigatus* animi dolor?

majestas, captæ pecuniæ, etc., aut exemplo et periculo publicæ securitatis, ut parricidium, etc.; unde populus earum judicium lege lata ad se pertinere judicavit, ut aut a se judicaretur, aut, quæstionibus perpetuis constitutis, a prætoribus, quibus eæ obtigissent. vid. *Lex Tabellaria Cassia*. Privatæ autem dicuntur, in quibus privatorum commodum agitur, ut de testamentis et hereditatibus, possessionibus, etc. Ab his *causarum* generibus judicia etiam vel publica, vel privata dicuntur, de quo suo loco. Neque vero solum de forensibus controversiis *causa* dicitur, sed de negotiis quibuscumque, in primis in quibus personæ certæ interponuntur, ut Manil. 2, *causa* quæ sit, videtis. ad Div. vi, 10, *causa* ea est, etc. *Causa* inferior et superior, Brut. 8, est, quæ vincitur, et quæ vincit. Notanda porro tironibus hæc: Quint. 10, *causæ* dictio, quæ et de reo, et de patrono ejus, h. l. de patrono dicitur; nam uterque *causam* dicit. v. Rosc. Am. 5, ubi est de reo, et sic pluribus locis. Or. ii, 25, 30, quod *causam* facit, dicitur caput *causæ*, in quo tota *causa* versatur, s. ut aliis locis dicit, quod rem *causamque* continet. Mil. 22, quod in *causa* quærendum est, i. e. in re et circumstantiis. Huc pertinet illud ad Div. i, 1, in *causa* hæc sunt, i. e. status *causæ* et negotii hic est. † Quia in *causa* eorum, quorum est, utilitas atque adeo interdum salus posita est, *causa* dicitur etiam, in quocumque alicujus utilitas versatur. Or. i, 34, *causa* imperii. Manil. 2, *causam* reip. ad me detulerunt, ad q. l. vid. Grævius. Legg. iii, 4, senator populi *causam* teneto. † Nat. D. i, 1, *causam*, id est, principium philosophiæ esse inscientiam. v. *inscientia*. † partes etiam dicuntur *causa*, propterea, quod suas quæque pars *causas* habet et affert, quare aliquid faciat, petat, etc. Marcell. 1, in eadem *causa* esse, etc. † conditio. Off. i, 31, alius in eadem *causa* non debet. Cf. iii, 28. Agr. iii, 2, soluta sunt in meliore *causa*, quam obligata. † quod quis petit, contendit; quod, quidquid petitur, aut contenditur, certis de *causis* petitur et contenditur. Ligar. 11, *causas* apud te rogantium gratiosiores esse, quam vultus. † de ratione justa et æqua, quare aliquid fit; *causa* idonea. Verr. i, 8, cum *causa* accedere ad accusandum. Att. vii, 3, *causam* illa *causa* non habet. † pro eo, quod certa et idonea de *causa* fit. Quint. 15, omnes *causæ* et necessitudines veteres intercedebant; h. e. omnes *causæ* suppetebant, propter quas amici esse alteri debemus et solemus: alibi dixit, cum eo mihi sunt omnia. v. de hac phrasi Broukh. ad Tib. iii, 3, ult. † prætextus. Dom. 5, in bona fortunasque locupletium per *causam* inopum—repentinos impetus comparares. † excusatio. Att. xi, 7, tuas *causas* nosco. ad Div. xvi, 19, accipio *causam*. Verr. i, 39, omen magis patribus, quam *causa* placuit. ibid. ii, 62, o *causam* singularem! o defensionem miseram! ad Div. viii, 8, de militibus—*causæque* cognoscantur, sc. propter quas mitti volunt. v. Gron. Sest. iv, 3, p. 273 sq. † abl. *causa* præposita genitivo est, Or. i, 57.

Causidicus. Or 9, qui Lysiam sequuntur, *causidicum* quemdam sequuntur, h. e. qui nihil nisi causas in foro agat. Quo loco sane honeste dicitur, sed tamen cum contemtu quodam. A patrono *causarum* alias distinguitur. v. Burm. ad Ovid. Am. i, 13, 21.

Causula. Opt. gen. or. 4, Lysias parvarum rerum *causulas* scripsit.

Caute. Leg. ii, 21, quid huc accessit e jure civili? Partitionis caput, scriptum *caute*, ut centum nummi deducerentur, sc. quia his verbis cavetur heredi a sacris: unde paullo post in eadem re pergit: quod si hoc, qui testamentum faciebat, *cavere* noluisset.

Cautio, formula JCti, quo cavetur alicui. v. *cavere*. Or. 41, in juris scientia est persecutionum *cautionumque* præceptio. ad Div. vii, 18, *cautiones* vestræ. † Hinc est etiam formula pactionis in genere, quod ea is sibi cavet, qui pactionem facit. Verr. i, 11, nam ita in *cautione* esse viderunt, quum ita caveretur, etc. † litterarum obligatio, qua nobis a debitore cavemus. Dom. 50, *cautiones* fiebant pecuniarum. ad Div. vii, 18, *cautio* chirographi. v. Salmas. Mod. usur. p. 405, 422. † omnis res, qua nobis in quacumque re cavemus, ne quid fiat,

quod factum nolimus. Sext. 7, hunc Pompeius omni *cautione*, fœdere, exsecratione devinxerat, nil contra me esse facturum. † Off. i, 14, habet res multas *cautiones*, h. e. in ea re multa cavenda et providenda sunt. † declinatio rei prudenter instituta. Tusc. iv, 6, a malis natura declinamus; quæ declinatio, si ratione fit, *cautio* appellatur. ad Div. xi, 21, quæ *cautionem* non habent, de iis non laboro: quæ provideri et caveri non possunt. † Flacc. 13, defendendi facilis est *cautio*, non solum latibulis occultorum locorum, etc. † Att. v, 4, mea *cautio* hæc est. v. *captio*.

Cautor, qui alicui cavet. Sext. 7, *cautor* alieni periculi. In altero loco, quem hic laudat Nizolius, non est in optimis edd. *cautor*, sed cantor. v. *cantor*. Sic et Plautus dixit, Epid. iii, 2.

Cautus. Muren. 11, *cauti* jureconsulti, sc. quia aliis cavent. v. *cavere*. † tutus, minime periculosus. Cæcin. 4, quo mulieri pecunia esset *cautior*, h. e. ei magis de pecunia caveretur, tutiorque fieret. Rosc. Am. 20, in *cautiorem* partem peccaret. † prudens. Q. fr. i, 4, *cautum* consilium.

Cedo. Mil. 23, *cedere* legibus, est, sustinere æquo animo pœnam legibus constitutam. Sull. 25, *cedere* reipublicæ, est, aliquid ferre reipubl. causa. Ligar. 7, *cedere* auctoritati, est, parere consilio. ad Div. i, 1, Hortensii sententia *cedit* religioni de exercitu, h. e. Hortensius censet, non esse exercitum in Ægyptum mittendum, quod libris Sibyllinis ita videatur. Mil. 1, *cedere* tempori, est, ea non facere, quæ tempus fieri non sinit, aut quibus propter temporis rationem profici nil potest. Sull. 16, *cedo* amicitiæ, est, ignosco propter amicitiam. ad Div. vi, 6, *cedit* ambitiosis voluntatibus, est, facit, quæ volunt homines ambitionis causa. Offic ii, 11, cui exercitus nostri cesserunt, h. e. a quo victi sunt? v. quos laudat Dukerus ad Flor. i, 14, 2; ii, 6, 61. Cæcin. i, *cedere* in causa, est, inferiorem discedere, vinci, causa cadere. Acad. ii, 30, *cederet* scilicet, concederet, verum esse, quod dicitur. ad Div. vii, 3, pudori tamen malui famæque *cedere*, quam salutis meæ rationem ducere; h. e. malui consulere pudori et famæ, facere, quæ pudor et fama postulant. † *cedere* interdum est simpliciter pro abire, ut in illo, *cedere* vita, etc. de Sen. 19, horæ quidem cedunt, et dies, et menses, et anni. De formula, *cedere* foro, v. *forum*.

Celeber locus, Partit. 10, opponitur deserto. Arch. 3, urbs *celebris*, i, e. abundans incolis et frequens. Manil. 12, portus *celeberrimus*. Læl. 3, dies *celeberrimus*, dicitur, quo Africanus major a senatu, populo, sociis, etc. domum deductus erat. ad Herenn. ii, 4, locus *celebris*, an desertus. Sic edd. omnes; et sic aliquot locis libri Taciti: vid. quæ Ernest. ad A. ii, 88. Aureæ ætatis scriptores masculinum semper habent *celeber*; et ubi quidam libri *celebris* edunt, alii tamen alterum habent.

Celebrare. Or. i, 1, *celebrare* artes, colere. Muren. 41, factum esse consulem, nuntii litteræque *celebrassent*, h. e. crebri nuntii litteræque nuntiassent. Sull. 2, quorum studio ac dignitate *celebrari* hoc judicium vides; de advocatis, quum frequentes adsunt. Or. i, 45, senectuti *celebrandæ* perfugium, dicitur res, qua efficitur, ut etiam senum ædes celebrentur adeuntium multitudine. Verr. i, 26, *celebratur* omnium sermone lætitiaque convivium, quum omnes convivæ hilariter multisque sermonibus convivium peragunt. Prov. Cons. 9, *celebrantur* aures meæ novis nominibus gentium, i. e. sæpe audio nova nomina.

Celebratio, confluxus hominum in locum aliquem. Sull. 26, quæ domus? quæ *celebratio* quotidiana? † conventus hominum frequens. Offic. i, 4, hominum cœtus et *celebrationes* obire.

Celebritas, conventus et confluxus hominum; item de loco, ubi frequentes convenire homines solent. Tusc. v, 3, totius Græciæ *celebritas*, de ludis Olympicis. ad Div. vii, 2, *celebritas* judiciorum, i. e. in quibus fit concursus hominum. Offic. iii, 1, in maxima *celebritate* atque in oculis civium viximus. Leg. ii, 26, sublata etiam erat *celebritas* virorum et mulierum—habet enim luctum concursus hominum: de funeribus. † Off. ii, 13, si quis ab ineunte ætate *celebritatis* causam ac nominis habet: qui

ab ineunte ætate certa de causa notus omnibus est.

Celeripes, Att. ix, 7, cursor.

Cella, ædes. Phil. ii, 8, *cella* Concordiæ. † locus, ubi conditur in usus futuros, v. c. frumentum, aut vinum. in Cæcil. 10, frumentum in *cellam*, est, quod provinciali magistratui a provincialibus datur, unde cum suis panem habeat. v. *cibaria*.

Celsus, Or. i, 40, de habitu hominis sibi valde confidentis. Sic et Liv. xxx, 32 extr., ubi v. Duker.

Censeo, ad Div. ix, 2, tibi igitur hoc *censeo*. Catil. iv, 6, pro *credo*, sine regimine. † Arch. 6, ex his studiis hæc quoque *censetur* oratio et facultas, i. e. aut, judicatur, æstimatur, ut Budæus interpretatur ad Pandectas p. m. 16; quo sensu est etiam in Paradox. vi, 2 (cf. Schwarz. ad Plin. Pan. p. 33); aut, in horum studiorum genere ponitur. † est etiam vocabulum proprium senatorum, quum sententiam dicunt in senatu. ad Div. xi, 20, si tibi videtur, agros eorum militum—his dandos *censeas* ab utrisque nobis. † *censere* est etiam in *censum* deferre apud censorem. Flacc. 32, in qua tribu prædia *censuisti?* ibid., si aliena *censendo* sua facere posset. Act. i in Verr. 18, *censendi* causa. Flacc. 32, sintne ista prædia censui *censendo?* h. e. an possint a nobis in *censum* deferri. In *censum* autem deferri possunt possessiones, quæ sunt mancipi et juris civilis. v. Cic. l. c. Cf. Festus in *Censui censendo*. Hinc, qui et nomen, et rem apud *censorem* defert, *censeri* dicitur, v. c. Att. i, 18; Flacc. 32. † cum acc., *censeri* aliquid, ut l. c. mancipia, servos, etc. aliena *censeri* etc.

Censor, magistratus rom. major, de quo cognoscas licet e l. iii. de Legg., c. 3; Cluent. 46; Dom. 51, etc. Fin. ii, 10, quæ jam oratio non a philosopho aliquo, sed a *censore* opprimenda est. † Fuere etiam *censores* in aliis oppidis, etiam provincialibus, qui *censum* agunt, ut ex eo tributum conferri possit et exigi: quorum mentio in Verrinis, ii, 53.

Censorius. Agrar. i, 2, *Censoriæ* tabulæ, sunt libri, in quos nomina resque civium et notæ referuntur. Q. fr. i, 1, lex *censoria*. v. Ind. LL. De *censoria* notione, notis *censoriis*, subscriptionibus, v. suis locis. Or. ii, 90, *censorium* opus, est dignum nota *censoria*. Sic est etiam ap. Gell. iv, 12, et Plin. H. N. xviii, 3, *censorium* probrum; pro nota *censoria* autem ap. Columell. xii, præf., et Sueton. Cæs. 41, ubi vid. Casaub.

Census, *censoris* actio *censendi*. Sext. 47, *censu* prohibere, dicitur *censor*, quum aliquem, quia civem esse non putat, bona sua in *censum* deferre non sinit. Cluent. 48, quum in equitum *censu* Sacerdos prodiisset: quum equites *censerentur*. † tabulæ *censoriæ*. Arch. 5, *census* nostri. Cœl. 32, *censum* pop. R. incendit. v. Gronov. Sest. iv, 1. Hinc etiam bona in *censum* deferri dicuntur. † pro re familiari dici, notissimum est.

Census, a, um, civis Rom. Verr. i, 41, neque *census* esset. v. Ind. LL. in *Voconia Lege*. Nam ea significatio hujus verbi, quum is *census* dicitur κατ' ἐξοχὴν, qui *centum* millia æris habet (v. Gron. Sest. iii, 16), ut classicus, qui in prima classe *censetur*, quum etiam ceteri *censi* sint et classici, huc non pertinet, ut docuit Perizon. de Lege Voconia.

Centesimæ (int. partes sortis), usuræ sunt, quum singuli asses in mensem solvuntur pro centenis, unde fiunt duodeni in annum. Gronov. de Centes. et Unciis Usur., p. 481, 631, 632; inpr. de Sestert. iii, 13. Verr. iii, 70, *centesimis* binis fœnerari, i. e. acceptis duobus assibus pro centenis in singulos menses: unde facile intelligi potest, quæ sint ternæ et quaternæ *centesimæ*. Attic. vi, 1, 2; ibid. 1, dico me *centesimas* ducturum. ibid. v, 21, *centesimæ* perpetuo fœnore ducuntur, de prætore provinciali, apud quem quis syngraphas persequitur. ibid. vi, 2, *centesimæ* perpetuæ sunt, quum adjiciuntur quotannis sorti, sine anatocismo. Interpretatur ipse Cicero ibid., Scaptius *centesimis*, renovato in singulos annos fœnore, contentus non esset. Iis opponuntur ibidem, *centesimæ* renovatæ quotannis: Sed *centesimis* ductis a proxima quidem syngrapha, nec perpetuis, sed renovatis quotannis. vid. Gronov. Mantiss. Pec. Vet., p. 414. † *Centesimæ*, de quibus dictum, sunt vectigal privatum: ab his differt *centesima*, quæ est vectigal publicum. ad

14, sinas me hanc quasi falsam hereditatem alienæ gloriæ *cernere*, h. e. adire. Att. xi, 2, eoque ipso die ex testamento *crevi* hereditatem, etc. † Leg ii, 9, quibus diis *creverint*, procuranto: de aruspicibus, quum respondent, quibus diis piaculum debeatur.

* *Certamen* prælii, de Rep. ii, 7; et sic Hirt. Bell. Alex. 16.

Certare Catil ii, 8, *certare* fructibus cum usuris, dicuntur, qui volunt usuras sortis acceptæ solvere reditibus prædiorum, atque id aut difficillime, aut plane non efficiunt.

Certus. ad Div. i, 7, *certi* homines, quibus fides haberi, epistola recte committi potest. Rosc. Am. 16, *certum* patrem dicuntur habere, quorum matres castæ pudicæque fuere. Sic de Inv. i, 2, *certos* liberos pater dicitur habere, quum castam uxorem habet. Quint. 3, *certus* pater familias, est diligens, attentus, rerum suarum curiosus. Nam statim subjicit: una in re paulo minus consideratus. Ut Verr. iii, 75, *certæ* rationes, opponuntur perturbatis, sine ordine scriptis, interpositis, adeoque fide indignis. Rosc. Am. 9, *certus* accusator, fide dignus, qui ita accusat, iis testibus, argumentis, ut fides ei haberi possit, adeoque sui muneris bene gerens. Nam propterea fide dignus est, probatusque, quia eum intelligentem accusationis instruendæ, exercitatum, et munere suo recte fungentem scimus. Non hic reprehendendus erat a Grævio Hotomannus. Ceterum vid. Græv. ad or. pr. Quint. 3; ad Div. ix, 19. † Cæcin. 4, *certum* jus non obtinere, h. e. causam justissimam. Rosc. A. 16, *certum* crimen. † opponitur infinito. Or. ii, 10, *certum* genus quæstionis. Rosc. Com. 4, *certa* pecunia, cujus summa et magnitudo definita est. † fortis, confirmato animo. Att. x, 11, et quo ille *certiorem* me vult esse: ubi Popma substituebat *fortiorem*. v. Gron. in Stat. p. 415; Duker. ad Liv. x, 36.

Cervicula. Verr. iii, 19, *cerviculam* jactare, gestus erat, quo Hortensius solebat uti, quum aliquid in oratione tractabat, in quo sibi placebat, cui confidebat plurimum. v. in *cervix*.

Cervix. Orat. 18, in Hortensio reprehenditur mollitia *cervicum*, h. e jactatio *cervicis* (v. *cervicula*), quæ esset mollium effeminatorumque hominum. Sic eversas *cervices* objicit Clitiphoni Syrus ap. Terent. Heaut. ii, 2, 131, homini molli et effeminato. Verr iii, 59, qui erunt tantis *cervicibus*, h. e. tanta audacia et impudentia.

Cerula. Att. xv, 14, miniata *cerula* tua pluribus locis notandæ sunt. ibid. xvi, 11, miniatulæ *cerulæ*. Scilicet veteres solebant ceram affigere locis librorum, de quibus quærere amplius volebant, aut quos reprehenderent, quod signare cera dicitur ap. Vitruv. ix, 3. v. Salmas. de Mod. usur. p 446. et ad Solin. p. 775.

Cerussatus, fuco oblitus. Pis. 11, *cerussatæ* buccæ.

Cessio. Leg. i, 3, *cessio* libera et otiosa, est, quum quis abit e patria sua sponte otii causa, aut legationis liberæ ergo. † *Cessio* in jure, Top. 5, est, quum aliquis apud prætorem cedit alicui rem mancipi, addicente ei, cui tradita est, prætore. vid. Boeth. ad Cic. l. c.; qui sumsit e Caio, Inst. ii, 1, 6, ubi vid. intt. Ceterum in jure *cessio* in primis fit a debitoribus, qui, quum non sunt solvendo, creditoribus bona sua cedunt, ut iis satis fiat. vid. Salmas. de Mod. usur. p. 600, et intt. fragm. Caii in Schultingii Jurispr. Ante-Justinianea.

Ceteri, æ, a, plur. Quint. 3, sane *ceterarum* rerum certus paterfamilias —una in re minus consideratus Est elliptica locutio pro, in *ceterarum* rerum negotio. vid. Hotomann. Obs. iv, 11. † Est etiam femininum genus in nominativo et ablativo ap. Ciceronem obvium. Verr. i, 2, *cetera* audacia. Att. vi, 2, jam *cetera* jurisdictio. Petit. Cons. 5, in *cetera* vita, etc.

Chirographum, 1) est id, quod Græci χεῖρα, Latini manum (vid Salmas. Mod. usur. p. 391), appellant. Phil. ii, 4, quo me teste convinces? an *chirographo*? at litteræ sunt librarii manu. Att. ii, 20, non utar meo *chirographo*, neque signo. Nat. D. iii, 30, *chirographum* sex primorum imitatus est, etc. 2) ipsum id, quod manu scriptum est, litteræ manu nostra scriptæ. ad Div. x, 21, credidi *chirographis* ejus, et affirmationi præsentis Laterensis. ibid. xii, 1, ejus etiam *chirographa* defendi-

mus, etc. 3) genus cautionis, et id quidem distinctum a syngrapha. De *syngrapha* suo loco. *Chirographum* est cautio unius debitoris manu scripta, quales sunt hodie *obligationes* nostræ et litteræ *cambiales*. De quo genere Salmasius, l. c.; sed hoc sensu ap. Ciceronem non reperi.

Chirurgia. Att. iv, 1, diæta curari incipio; *chirurgiæ* tædet; h. e. armis, vi, nolumus uti.

Chlamydatus. Rabir. Post. 10, L. Sulla imperator *chlamydatus*.

Chlamys, est vestis militaris, non omnium militum, sed imperatoris et honoratiorum, adeoque eadem, quæ Romanis paludamentum, ut docuere Rubenius de Lato clavo, p. 29 seqq.; p. 114, etc.; Ferrar. de re Vestiaria, P. ii, l. iii, pluribus capp. Sed est tamen proprie vestis Græca, imperatoribus propria; unde Græci scriptores, quum de paludamento Romanorum dicerent, hac voce usi sunt, et postea, quum Græca lingua Romæ notissima esset, hoc vocabulum etiam in Latinam linguam traductum. Itaque quum de romanis rebus sermo est, et *chlamydis* mentio fit, est ea vox ita, uti supra diximus, accipienda: ceterum, quando de Græcis rebus, non vestem romanam significat, sed Græcam a romana militari differentem. Et sic est, quidquid contra disputet Ferrarius, l. c. c. 4, pro Rab. Post. 10. Rabirio objicitur usus vestis Græcæ, qua privati sc. uterentur, h. e. pallii. Defendit eum Cicero exemplis Sullæ et L. Scipionis Asiatici, quorum uterque veste Græca usus sit, alter etiam calceis Græcis: Sullam *chlamydatum*; hunc autem non solum cum *chlamyde*, quod jam ipsum Græcum esset, sed cum crepidis etiam in Capitolio videre licere: quod essent hoc vestium, utut Græcarum, genere aliquando usi, neque, quum usi essent, sermones hominibus dedisse. Hic est sensus illius loci. Sulla et Scipio usi sunt *chlamyde*, et in statua habent *chlamydis* speciem, non romanæ, h. e. paludamenti, hoc nihil ad rem: non enim vestis romanæ usus, etsi alienus a consuetudine, reprehenditur, sed peregrinæ, Græcæ: atque hoc ad defendendum Rabirium valet, qui apud Græcos, non Romæ, necessitatis causa, usus est veste Græca. Hæ dubitationes et difficultates inde natæ sunt, quod sibi substituta consuetudine sunt verba, res similes, ratione usus, non easdem significantia; quum plebs non intelligat, verba linguarum, in hoc præsertim genere, sibi non satis respondere. Ad Herenn. iv, 47, citharœdo tribuitur *chlamys* purpurea, coloribus variis intexta, et palla inaurata.

Choragium, est apparatus scenicus, atque adeo quidquid sumtus fit in ludis scenicis, quod qui faciunt, *choragi* dicuntur. vid. Ernest. ad Xenoph. Memor. iii, 4; Casaub. ad Sueton. Aug. c. 70, ut alios mittamus. Hinc ad Herenn. iv, 48, eleganter: aut aliquod fragile falsæ *choragium* gloriæ comparetur, h. e. instrumentum falsæ gloriæ, omnia ea, quibus falsa gloria comparatur.

* *Choreus*, vulg. trochæus, Or. 63. Sed alium ap. Cic. sensum habet vox *trochæus*. Quam hic vid.

Cibaria, quibus alimur. Rosc. Am. 20, *cibaria* (int. anserum) locantur. † *cibaria* dicuntur frumentum, quod magistratibus provincialibus eorumque legatis, quæstoribus, etc. a provincialibus dabatur, quod et frumentum in cellam dicitur. v. *cella*. Verrin. iii, 93, uberiora facta sunt *cibaria* caritate. Att. vi, 3, *cibaria* præfecti. Cf. ad Div. v, 20. Græci *cibaria* interpretantur σιτομέτριον; demensum Terentio dicitur. vid. Salmas. Mod. usur. c. 4, p. 163.

Cibarius panis, Tusc. v, 34, est panis nigrior et vilior, qui servis dari solebat, ut ex Isidoro, Origg. xx, 2, patet, quem et laudavit Davisius. Nonius autem, ii, 188, etiam suis temporibus *cibarium* neutro genere de hoc pane dictum tradit, quod olim de omni pane dicebatur. Eadem est adjectivi ratio, quod tamen citius quam substantivum de viliori pane dictum ex hoc Ciceronis loco intelligitur.

Cibus. Nat. D. ii, 55, animalis *cibus*; de aere. Fin. v, 19, animi cultus erat ei quasi quidam humanitatis *cibus*. Elegans genus dicendi imitatus est Ovid., Rem. Am. 131, causa *cibus*que mali. Metam. vi, 480, *cibus* furoris.

Cieo. Or. i, 56, erctum *cieri*, i. e.

distribui. Sed de ercto, s. hercto cito infra in *hercisco* dicemus. Ceterum ex hoc loco concidit tota Salmasii disputatio ad Solinum de voce *citum*. in illo, herctum citum, p. 891. Ex Græco *κίω*, i. e. *πορεύω*, ad ambulandum provoco, putat esse *ciere*, et hinc citare, citus, pro *celer*. Sed in hoc *citus* primam esse brevem. Ab alia origine esse *citus* pro *divisus*. Nam in ea primam esse longam, quod etiam videbatur Stephano et Burmanno ad Virg. Æn. viii, 642, ubi Donatus *citæ* interpretatus est *divisæ*. Esse autem a Græco verbo *σχίω*, pro quo et *σχίζω*, ut *πρίω*, *πρίζω*. Pro *σχίω* esse et *χίω*, ut *σφαιρίζω* et *φαιρίζω*. Hinc *cio*, unde herctum citum, patrimonium divisum, etc. Hæc quidam tanquam oracula secuti sunt. Ex loco nostro falsum esse apparet, *citum* in *erctum citum* esse a *cio*. Est enim erctum *cieri*, non *ciri*. Veteres dicebant *cieo* et *cio*. Ab illo *citus* brevi prima; ab hoc *cītus* prima longa, sed eadem vi. Sic in compositis, ut poetæ docent Latini, *excĭtus* et *excītus*, ab *excieo* illud, hoc ab *excio*. Utrumque est, commotus, excitatus, provocatus. Erctum *ciere* autem non est proprie dividere, sed quum erctum, h. e., ut infra demonstrabitur, bona, quæ ædibus, v. c. paternis continebantur et tanquam arcebantur, movetur loco suo et dividitur, adeoque in alias ædes transit.

Cincinnatus, Nat. D. ii, 5, stellæ *cincinnatæ*.

Cincinnus, Or. iii, 25, de ornamentis nimiis et affectatis.

Cinnus. Or. 6, *cinnus* amborum, de genere dicendi medio, quod ita dicitur, quia mixtum est e tenui et magnifico. Est enim *cinnus*, ut Nonius tradit, i, 6, commixtio plurimorum; unde etiam potionis genus ex pluribus liquidorum generibus mixtum, quod Græci *κυκεῶνα*, qui a *κυκᾷν*, miscere, vocatur, dicunt, apud eumdem Nonium et Arnobium *cinnus* dicitur. Hinc Gatakerus Miscellanea, s. Adversaria sua, *Cinnum* inscripsit.

Circuitio. N. D. ii, 17, *circuitione* quadam deos tollit. Barbari dicerent *indirecte*, s. per indirectum. † in rhetoricis quid sit, v. ad Herenn. iv, 32.

Circuitus, Or. iii, 51, *circuitus* verborum est periodus. Cf. Or. 23, etc.

Circuitus, a, um, fragm. Cornel. i, *circuitis* rostris.

Circulari, Brut. 54, judex *circulans* est, qui in ipso judicio, dum causa continua oratione agitur, surgit, et cum hominibus consistit, et circulos facit, colloquitur.

Circulator. ad Div. x, 32, *circulator* auctionum, est circumforaneus, qui cum scrutis et undique collectis mercibus fora obit, et congestas res auctionibus vendit. Eodem modo *circulatores* dicuntur medici circumforanei. v. Salm. ad Solin. p. 739 a.

Circulus, conventus privatus hominum colloquendi causa. Or. i, 34; ibid. 38; Balb. 26.

Circum. Quint. 6, pueros *circum* amicos dimittit. v. Passerat. ad h. l. Cf. Att. viii, 9, etc. Verr. i, 36, *circum* pedes homines formosi et litterati. De servis, quia scil. in conviviis ad pedes stant.

Circumcidere, tollere. Fin. i, 13, *circumcisaque* inanitate omni et errore.

Circumcursare. ad Div. vii, 1, ut nostras villulas obire, et simul mecum lectica *circumcursare* posses.

Circumflare. Verr. iii, 41, ventis omnibus invidiæ *circumflari*.

Circumfluere, abundare. Verr. iii, 4, rebus omnibus *circumfluere*. Læl. 15, omnibus copiis *circumfluere*. Att. ii, 21, *circumfluere* gloria.

Circumforaneus. Cluent. 14, pharmacopola *circumforaneus*. vid. Salmas. ad Solin. p. 739; Menagius, Amœn. Jur. c. 35. Att. ii, 1, ære *circumforaneo* me obruerunt, i. e. ære alieno sub fœnore sumto. Ratio dicendi inde ducta est, quod pecunia omnis Romæ in foro tractabatur, ubi apud argentarios deponi solebat a ditioribus, qui de mensa, raro de arca solvebant. vid. v. c. Budæum ad Pand. p. m. 196.

* *Circumjectus*, circumjectio, de Nat. deor. ii, 25; et nunc, de Rep. ii, 6, ita munita arx *circumjectu* arduo; ne putes priore loco legendum esse, ut quidam putabant, *circumvectu*.

Circumjicio, complector. de Univ. 8, animus extremitatem cœli — *circum-*

jecit. Div. ii, 28, quod anguis domi vectem *circumjectus* fuisset.

Circumire. Att. xiv, 21, *circumire* veteranos, sc. rogandi causa. v. *circum.* Cf. ad Div. x, 30. † Att. xiii, 20, qui se totius belli fluctibus *circumiri*, quam illum progredi maluit.

Circumluvio. Or. i, 38, *circumluvionum* jura.

Circumplector, amplector. Phil. xiii, 5; Univers. 7. De hoc verbo v. Heins. et Burm. ad Virg. Æn. v, 312.

Circumplico. Div. ii, 28, si anguis vectem *circumplicavisset.*

Circumpotatio. Leg. ii, 24, legibus omnis *circumpotatio* tollitur: est περίδειπνον Græcorum, cœna funebris, silicernium.

Circumrodere. Att. iv, 5, dudum *circumrodo*, quod devorandum est.

Circumscribere, complecti paucis. Sext. 45, sed genus universum brevi *circumscribi* et definiri potest. † coercere. Mil. 33, senatus, credo, prætorem eum *circumscripsisset;* — an consules in prætore coercendo fortes fuissent? Cf. Græv. ad Attic. vii, 9. † decipere. Rosc. Com. 8, dic nunc, te ab Roscio *circumscriptum* esse.

Circumscripte. Orat. 66, *circumscripte* et numerose dicere, h. e. per periodos; nam opponitur τῷ incise et membratim dicere. † N. D. ii, 59, singulas res definimus, *circumscripteque* complectimur. v. *circumscribere* et *circumscriptus.*

Circumscriptio, fraus. Offic. iii, 15, *circumscriptio* adolescentum. Flacc. 30, emtiones — aperta *circumscriptione* fecisti. † circulus circa aliquem factus. Phil. viii, 8, nisi prius respondisset, quid facturus esset, quam ex ista *circumscriptione* excederet. † ambitus. Tusc. i, 20, terræ *circumscriptio.* Brut. 8, ipsa natura *circumscriptione* quadam verborum comprehendit concluditque sententiam. † de periodo est etiam Partit. 6.

Circumscriptus, brevis. Or. i, 42, *circumscripta* explicatio: est definitio. v. *circumscripte.* † e medio sublatus. Verr. i, 16, omni tempore Sullano ex accusatione *circumscripto.* Fin. iii, 9, *circumscriptis* igitur sententiis, quas posui. Sic Græci utuntur verbo περιγράφειν, de quo v. Wesseling. ad Diodor. pag. 51; unde haud dubie Latini sumsere. † qui coercetur. Phil. ii, 22, *circumscriptus* a senatu Antonius. v. *circumscribere.*

Circumspectare, de providis et timidis, qui sæpe *circumspiciunt* omnia. Tusc. i, 30, *circumspectans* nostra vehitur oratio.

Circumspicere, quærere. Verr. iii, 90, non *circumspiciam*, non quæram foris, sc. exempla, quum habeas judices, etc. † de his, qui nescii, quid agant, tanquam auxilii quærendi causa, sæpe *circumspiciunt.* Rosc. Com. 14, *circumspicit*, æstuat, negat nos, etc. † de iis, qui se nimis amant, sibi nimis placent. Rosc. Com. 2, usque eone te diligis et magnifice *circumspicis?* Ita se *circumspiciebat* Κακία apud Xenoph. Memor. Socr. ii, 1.

Circumvectio. Att. ii, 16, portorium *circumvectionis.*

Circumvenio, decipio. ad Div. v, 1, nunc video illum *circumventum*, me desertum. Rosc. Com. 9, quem per arbitrum *circumvenire* non posses, etc.

Circus, est ædificium publicum in oblongam et ab altera parte rotundam formam, ab altera rectam exstructum, in quo ludi equestres, qui inde *circenses* dicuntur, habebantur. Medius *circus* diremtus erat spina, ad cujus extremitates, ubi flectebant aurigæ cursum, metæ collocatæ erant. Ab ea parte, a qua cursus initium fiebat, olim linea recta albo describebatur, intra quam ante signum datum equi cohiberentur; postea carceres perpetui exstructi. *Circi* mentio sæpe apud Ciceronem, ut Mur. 34, 35, etc. *Circos* romanos narrat et exhibet Donat., Rom. Vet. et Nov. iii, 14. Cf. de *circis* in primis Salmas. ad Solin. p. 635 seqq. disputantem: ut alios taceam.

Cisium, genus vehiculi celerrimi, et quidem biroti. Rosc. Am. 7, *cisiis* Ameriam pervolavit. Cf. Phil. ii, 31. De hoc genere vide, quæ collegit Scheff. de Re Vehic. l. ii, c. 18.

Cista et *Cistella*, ad Herenn. i, 12, ea quæ alias sitella: ubi v. Pro *cistella* quidam libri *cistula* habent; codd. Lambin. *sitella:* quæ varietas etiam est ap. Liv. xxv, 3, ubi vid. Sigon. et Gronov.

Cistophorus. Dom. 20, ut in Asia

cistophorum flagitaret. Att. xi, 1, in *cistophoro* habeo ad HS bis et vicies. Ejus porro mentio Att. ii, 6, 16. Est autem *cistophorus* nummus Græcus Asiaticus, qui nomen habet a cista mystica, quæ in hoc genere nummorum conspicitur. In altera etiam parte serpentes plerumque, vannus, caduceus, thyrsus, tæda, ferula, etc. conspiciuntur. His rebus expressa sunt Orgiorum solemnia, quæ cudendis *cistophoris* occasionem dedisse probabile est. Signati autem et ante, quam sub Rom. potestatem venisset Asia, et quum provincia facta esset. Itaque et magistratuum Rom. nomina multi præferunt. Novissimi, quos quidem habemus, Antonii IIIviri nomen exhibent. Vid. hæc et plura de hoc genere nummi ap. Alex. Xaver Panelium, in Diss. de *Cistophoris*, Lugdun. ann. 1734 edita: qui etiam distinguit a *cistophoris* eos, in quibus cista mystica, non autem in altera parte reliqua Bacchica instrumenta reperiuntur. Quod ad pondus attinet, tetradrachmum fuit hoc nummi genus. In eo vero errat Panelius, uti jam in Act. Erud. Lat., a. 1736, mens. Jan. p. 8, monuit Ernest., quod putat, κιστοφόρον de nummis tantum dici, sed κιστηφόρον vel κιστιφόρον de hominibus, cistam mysticam portantibus. Sic apud Demosthenem de Corona, cap. 79, pro vulgata κιττοφόρος in ms. Vindob. legi κιστιφόρος. Verum est κιττοφόρος, nihili esse; et jam vidit Rubenius ad numm. Asia recepta, pag. 269, legendum esse κιστοφόρος; quocum idem est κιστιφόρος. Sed κιστοφόρος de hominibus non dici, falsum est. Primo sic est apud Suidam, quem vid. in h. v; ad q. l. Kusterus etiam laudat Photii Lexicon ineditum, et Harpocrationis codicem Morellianum. Deinde Gorius in Corpore Inscr. Donian. exhibuit formam *cistophori* Bellonæ Pulvinensis sacerdotis; quam Ernest. quoque in Actis Erud. l. c. exhibendam curavit.

Citare, commovere. Tusc. iii, 11, isque motus aut boni, aut mali opinione *citetur*. Sed Bentleius legendum putat, *excitetur*. †Verr. ii, 40, *citare* reum, non est, quod apud nos *citer*, h. e. edicere, ut adsit aliquis, ut est Verr. ii, 38; sed *citantur* rei a prætore, voce præconis, quum jam sunt in judicio: *Citat* reum, non respondet. *Citat* accusatorem; *citatus* accusator M. Pacilius, nescio quo casu, non respondit, non affuit. Qui locus est perspicuus, et instar omnium. Nec aliquid efficiunt ea, quæ Menkenius in Obs. L. L. in h. v. pro contraria sententia dixit; ad quæ etiam respondit Ernest. in Act. Erud. ann. 1746. †Verr. i, 7, *citati* judices, eodem modo intelligendi.

Citatim. Att. xiv, 20, *citatim* scribere.

Citharœdus. Mur. 13, ut aiunt in Græcis artificibus, eos aulœdos esse, qui *citharœdi* fieri non potuerint, etc. *Citharœdum* a *citharista*, qui est Verr. i, 20, etc, ita distinguunt, ut ille sit, qui *citharam* pulset cum cantu suo; hic, qui sine cantu; quod etiam tradit diserte Diog. Laert. iii, p. 239 ed. Casaub. Sed usus repugnat vel Ciceronis. Amphion Thebanus, nemo dubitat, quin *citharæ* modis accommodare vocem, et una canere, ita ut Orpheus, potuerit. Ita est in fabulis. Sed hunc tamen Cicero, Div. ii, 64 init., *citharistam* vocat. Non potueras igitur hoc ab initio, *citharista*, dicere? Et sic etiam apud alios auctores Latinos et Græcos memini me observare. Idem visum Torrent. ad Sueton. Domit. 4.

Cito, pro facile. Brut. 76, Torquatum non tam *cito* rhetorem dixeris, quam πολιτικόν. ibid., neque aptiorem *cito* aliquem dixerim.

Civilis. Jus *civile* 1°. opponitur naturali, adeoque et privatum, et publicum jus complectitur. Sext. 42, nondum neque naturali, neque *civili* jure descripto. 2°. opponitur juri publico. Verr. i, 42, de jure vero *civili*, etc. Nam hoc toto loco manifeste a jure *civili* removentur causæ publicæ et quæstiones. Ex quo intelligitur, sensu Ciceroniano ne *criminalia* quidem, quæ hodie vocantur, ad jus *civile* pertinere. Est enim *civile* jus nullum aliud, nisi privatum. Itaque lege de re aliqua, quæ ad *civile* jus pertinebat ante, lata, ut ejus quæstio in posterum ad populum pertineret, ea juris publici esse incipiebat. Ceterum etsi Justinianus de jure privato se in Institutis dicturum profitetur l. i, tit. 1, tamen ex l. iv, tit. penult., intelligi

potest, eum causas publicas et judicia publica ad jus privatum retulisse; itaque de iis etiam in Pandectis agitur, l. xlix. Sed adjiciamus alium locum e Cicerone. Cæcin. 2, simul illud futurum arbitrati sunt, ut in hac causa non de improbitate Sext. Æbutii, sed de jure *civili* judicium fieri videretur. Improbitas h. l. est vis, quam Æbutius Cæcinæ ejusque advocatis fecerat. Ea erat causa publica, in judicio publico, ex lege de vi armatis hominibus, disceptanda, adeoque juris publici; judicium autem de jure *civili*, est de possessione, quod est privatum. Ceterum ipsa definitio juris *civilis* Ciceroniana in Topicis, c. 2, totum hoc, quod diximus, confirmat. Jus *civile* est æquitas constituta iis, qui ejusdem civitatis sunt, ad res suas obtinendas. Partes ejus ibidem narrantur, c. 5. † de decreto prætoris; item de sententiis JCtorum in usu fori, quum opponitur legibus; ut Off. iii, 16, 17. De responsis JCtorum solis est Cæcin. 24. † Cæcil. 5, civibus quum sunt ereptæ pecuniæ, *civili* fere actione, et privato jure repetuntur. *Civilis* actio est, qua utitur *civis* non modo contra *civem*, sed contra omnes, a quibus ei facta est injuria: ea autem est juris privati, non in omnibus causis, sed in pecuniariis ceterisque privatis. Sic Orat. i, 11, *civiles* controversiæ, sunt forenses, in causis privatis. † Or. iii, 16, quum a re *civili* et a negotiis animi quodam judicio abhorrerent, h. e. quum neque rempublicam capessere, neque in foro versari vellent. ibid. 31, *civilis* scientia. ibid. i, 14, rerum *civilium* cognitio, est ea scientia, qua opus est ei, qui rempublicam capessere, et in judiciis versari cupit. Unde Invent. i, 5, *civilis* ratio, est ars, cujus in civitate magnus est usus. item Orat. 9, oratio *civilis*, quæ aut in senatu, aut in concione, aut in judiciis habetur ad *cives*, et de rebus *civilibus*, in qua negat obscuras abditasque sententias locum habere, reprehenditque Thucydidem, qui iis conciones referserit. † Milon. 13, odium *civile*, est, quale impune erga *cives* exercere licet, remotum a vi et armis. Sic vis *civilis* est, qua uti possunt *cives* in possessionibus, cui opponitur vis vera. v. in *vis*. † Planc. 10, Minturnenses coloni, quod C. Marium ex *civili* errore, atque ex impiis manibus eripuerunt, etc. h. e. quum *civis cives* fugeret in bello *civili*. † *Civilis* eleganter dicitur, qui æquo jure omnes *cives* secum esse patitur, neminem contemnit, nihil sibi præcipui arrogat, verbo, ita in omnibus rebus se præbet, ut, ceteros quoque *cives* esse, videatur meminisse. Nam qui aliter agit, homines liberos non putare dicitur, ut Verr. i, 47. Cf Fin. v, 23. v. Casaub. ad Sueton. Aug. 51; Torrent ad Cæs. 75; Gronov. Obs. iv, 5. † ad Div. xi, 28, pro *civili* parte, i. e. quantum *civis* pro sua parte et potest, et debet.

Civiliter. ad Div. viii, 14, quamdiu *civiliter* sine armis certetur; est de contentionibus ad remp. pertinentibus, quales esse in senatu solent, etc. fragm. Ep., philosophiæ quidem præcepta noscenda, vivendum autem *civiliter*.

* *Civitas*. Sext. 42, conventicula hominum, quæ postea *civitates* appellatæ sunt. de Rep. vi; 7, concilia cœtusque hominum jure sociati, quæ *civitates* appellantur. ibid. i, 26, omnis *civitas*, quæ est constitutio populi. † pro urbe. Manil. 22, quæ *civitas* est in Asia, etc. † pro jure *civitatis*. Arch. 4, *civitas* data est Heracleensibus.

Clam. Cæcin. 32, ab se illum aut vi, aut *clam*, aut precario possedisse. *Clam* possidere, ut Ulpianus definit, dicitur, qui furtive ingressus est possessionem, ignorante eo, quem sibi controversiam facturum suspicabatur, et, ne faceret, timebat, l. vi Dig. de acquir. possess.

Clamator, rabula, opponitur oratori, Brut. 49. Cf. Orat. iii, 34.

Clamatorius quædam editiones habent ad Q. fr. iii, 3; sed meliores legunt, *declamatorio* genere.

Clamor, de acclamatione plaudentium. Brut. 95, Hortensius *clamores* faciebat adolescens. Sic ad Q. fr. iii, 1, *clamores* efficere.

Clamosus. Her. iii, 13, continuatio est orationis enuntiandæ acceleratio *clamosa*.

Clangor, sonus avis volantis. Tusc. ii, 10.

Clarare. Divin. i, 12, Jupiter excelsa *clarabat* sceptra columna.

Claritas. Div. ii, 47, cum *claritate* mori.

verba, est apte collocare et vincire. Unde Or. iii, 43, *coagmentatus* concursus verborum, opponitur hiulco. † e partibus diversis compositus. Tusc. i, 29, nihil est in animis *coagmentatum*, h. e. liberi sunt animi a concretione, nihil est in iis mixtum, ut aliis locis dicit.

Coauctio, Verr. iii, 81, crimen est ex *coauctione* annonæ atque æstimationis. Non crimini datur Verri æstimasse frumentum, et pro frumento pecuniam accepisse, sed nimis magnam pecuniam pro frumento coegisse.

Coctus. Att. xii, 52, bene *coctus* et conditus sermo.

Codex, Rosc. Com. 1, simpliciter dicitur pro tabulis acceptorum et expensorum.

Codicilli. ad Div. vi, 18, statim quæsivi a Balbo per *codicillos*. Q. fr. ii, 11, epistolam hanc convicio efflagitarunt *codicilli* tui. Sunt autem *codicilli* codices cerati minoris formæ, in quibus testatores voluntatem sine ulla solemnitate, quæ in testamentis faciendis adhibetur, declarant; item in quibus epistolæ scribuntur: unde pro epistolis in hujusmodi tabulis scriptis, et pro voluntate mortui hoc modo declarata ponuntur. v. Salmas. de Mod. usur. c. 10, p. 419. Cf. in primis Manut. ad Cic. epp. ad Q. fr. l. c.

Cœlestis. Phil. v, 11, legiones divinæ et *cœlestes;* quæ rem optime et e republica gesserunt. v. Heins. ad Vell. ii, 24, 3; qui e memoria laudavit Verrinas pro Philippicis.

Cœlum. Att. ii, 9, 19, 20, in *cœlo* esse, h. e. vehementer laudari. ibid. xvi, 6, in *cœlum* ferri. ibid. ii, 1, digito se *cœlum* putant attingere, h. e. se beatissimos putant. Phil. ii, 42, de *cœlo* detraxisti collegam: fecisti, ut esset dissimilis sui, ut paullo post dicit, adeoque laudem partam amitteret. ibid. 44, gloria, quæ vix *cœlo* capi posse videatur, i. e. immensa. Nat. D. ii, 24, in *cœlum* tollere, pro *consecrare*. † pro aere. Acad. ii, 26, eodem *cœlo*. Nempe aeris vis in fundendo ære, ut aquæ. Plin. xxxiv, 9, æs omne frigore magno melius funditur. † Div. i, 43, *cœlum* discessisse. ibid. ii, 28, *cœli* discessus. Genus ostenti. Etiam in sacris libris est οὐρανοὶ ἀνεῴχθησαν, Matth. iii, 26. σχιζόμενοι οὐρανοὶ, Marc. i, 10, etc. Pro eo Liv. xxii, 1, *cœlum* findi. v. Plin. ii, 26, et ibi Hard.; Heins. ad Ovid. Fast. iii, 371.

Coemtio Flacc. 34; Or. i, 56; Mur. 12, genus matrimonii ineundi, s. ritus, quo in viri manus feminæ conveniebant: de quo multa scriptores de nuptiis, Brissonius et alii Illud certum est, emtionem quamdam imaginariam in hac *coemtione* intervenisse; qualis autem fuerit, et quibus verbis et ritibus peracta sit, non satis certo constat. Formulas verborum in ea re usitatas ex Ulpiani Institutis dat Boethius. Top., c. 3. † Ab hac autem *coemtione* plane diversa est ea, de qua Muren. 12, senes ad *coemtiones* faciendas. Hoc enim genus comparatum erat ad sacra interimenda, ut Cicero ait. Nempe, ut primus vere demonstravit J. F. Gronovius, heres, qui hereditatem sine sacris habere cupiebat, eam vendebat seni per æs et libram, venditione imaginaria. Hæc res hanc vim habebat, ut, quoniam senex bona haberet, non ut hereditatem, sed ut emta, bona ea libera sacris essent. Ut autem redderet senex domino hereditatem facta emtione, stipulatione cavebatur. v. hæc latius disputantem Gronov. de Sest. iv, 7. Cave autem hos senes confundas cum senibus *coemtionalibus*, ut sæpe doctissimi viri fecere.

Coemtionalis. ad Div. vii, 29, senes *coemtionales*, sunt servi, qui singuli propter senectutem pretium nullum inveniunt, juncti autem aliquot, ut docuit Gronov. de Sestert. iv, 9.

Cœnaculum, est pars altior domus. Gr. ὑπερῷον. Agr. ii, 35, Roma *cœnaculis* suspensa atque sublata. vid. Turneb. ad h. l. In his habitabant fere pauperes; unde jocus apud Plaut. Amphitr. iii, 1, 3, ubi histrio Jovis personam sustinens: In superiori qui habito *cœnaculo*. Ubi v. intt. et Fabr. Lex. † Gruterus non improbabat lectionem *cœnaculo* pro *scena*, ad Herenn. i, 14, quæ in codd. nonnullis Gruterianis fuit, et in Lipsiensi quoque, et Winkleriano reperitur. Verba hæc sunt: Mimus quidam Attium poetam nominatim compellavit, h. e. perstrinxit (v. *compellare*), in scena; pro

quo est, ut dixi, in codd. plerisque *cœnaculo*.

Cœnum, convicii genus. Sext. 11; Dom. 18. Att. ii, 21, Pompeius oblitus *cœno*.

Coeo. ad Div. v, 19; Phil. ii, 10, *coire* societatem. Sen. p. R. 7, cum hoc tu *coire*, sc. societatem de re mala. Cf. Cluent. 54, si quis *coisset*, sc. ob rem malam.

Cœpi, instituo, decerno. Verr. ii, 38, *cœpit* vendere, et vendidisset, etc.

Cœrator. Leg. iii, 4, pro *curator* antique. Male laudat Nizolius *cœrarius*; quæ vox nihili est. Ibidem est *cœrare* pro curare.

Coerceo, complector, contineo. Nat. D. ii, 22, omnia complexu suo *coercet* et continet.

Cœtus, de conventu judicum; vulgo *sessionem* dicunt. Herenn. iv, 36, si primo *cœtu* condemnassetis.

Cogere, seq. ut. Verr. iii, 16, *cogitur*, ut decernat. † exigere. Att. i, 12, *cogere* pecunias. † de Fin. iii, 2, dum senatus *cogeretur*. Phil. i, 5, acerbe in senatum *cogebar*, sc. minis, pignoribus captis, etc. † Or. ii, 29, *cogi* dicuntur, quos commovendis πάθεσιν orator adducit, quo vult. † Nat. D. iii, 13, *cogi* potest, h. e. effici, concludi. † Or. ii, 33, se jus civile, quod nunc diffusum et dissipatum esset, in certa genera *coacturum*. † de periodo eleganter, Or. 68, ne infinite feratur, sed — numero *coacta* debet insistere (oratio).

Cogitare. Att. x, 10, contra alicujus rationes *cogitare*. ibid. xiv, 13, si amabiliter in me *cogitare* vis. Agr. ii, 24, *cogitare* cum animis potestis.

Cogitatio, spes. Dejot. 2, venerunt non sine aliqua spe et *cogitatione*. † Tusc. iv, 11, *cogitatione* inter se differunt, re quidem copulata sunt; pro quo barbari philosophi, *idea*, *abstractione*, *præcisione*, non autem *extra mentem*. † Rosc. Am. 24, malæ *cogitationes*. † commentatio oratoris. Or. i, 33, 34, in quotidianis *cogitationibus*. Mss. et edd. vett., *concitationibus*; unde Manutius fecit *commentationibus*, Pearcius *exercitationibus*: sed præter rem. *Cogitationes* et *concitationes* sæpe confunduntur a librariis. vid. v. c. Gruter. et J. Gronov., Her. iii, 16. *Cogitationes* autem quare non pro commentationibus dici possint, non video, quum *cogitare* et meditari pro exercitatione uti dicatur. c. 61, meditando perfecit Demosthenes, etc. h. e. exercitatione. Sic meditatio belli est præparatio ad bellum. Eodem fere sensu *cogitatio* est apud Vitruvium. Hæc ex prolusione de libris Cic. de Oratore a. 1736 edita, in qua obiter Pearcianas quasdam conjecturas rejecit Ernest. Livius, xxxv, 28, clare *cogitationes* vocat exercitationes Philopœmenis in comparando usu militaris rei, quod animo peraguntur.

Cognatio. Div. ii, 14, 15, naturæ *cognatio*, est συμπάθεια philosophorum. v. Ind. Gr. συμπάθεια. † ibid. 69, qua naturali *cognatione* thesaurus cum somniis jungitur. † conjunctio, quum unum implicatum est alteri, ut sine eo consistere satis non possit. Arch. 1, studia humanitatis quadam *cognatione* inter se continentur. † Div. i, 30, deorum *cognatione* teneri. † elegans illud est Sull. 20, nunquam sibi *cognationem* cum prædiis esse existimavit suis; h. e. nunquam ita amavit prædia sua, ut ea nollet vendere, si res postularet. Melius hæc intelliges ex Catil. ii, 8.

Cognatus. Or. iii, 51, *cognatum* mentibus nostris, est res natura menti humanæ ita conveniens, ut ea moveatur, inter quam adeo et mentem nostram est quædam συμπάθεια.

Cognitio. ad Capitonem, l. xvi ad Att., ep. 16, consulibus *cognitionem* dedit, h. e. *cognitionis* genus illud, quod juri ordinario, h. e. quæstioni, opponitur, quæ fit ex legibus per certos magistratus. Nam *cognitio* fit extra ordinem ab eo, qui extra ordinem constitutus est, ut rem cognoscat, ut docent Salmas. de Mod. usur. c. iii, p. 111 sqq., et Græv. in Animadv. ad Sigon. de Judic. ii, 4. Ceterum, quum *cognoscere* etiam dicatur de ordinario jure, quod nemo in dubium vocare potest, aut vocavit, non video, quare non et *cognitio* proprie sit communis ordinariis et extraordinariis causis, et abusu demum sit, et per ellipsin quamdam, ad extraordinarias traducta. Sic Suet., Claud. 12, *cognitionibus* magistratuum tanquam consiliarius interfuit. Cf. Tib. 33. Item apud ipsum Cic., Brut. 22, quum dies *cognitionis* esset, pro

die judicii, et ejus quidem ordinarii. Verr. ii, 25, de judicio de falso : ne qua ipsius *cognitio*, absente illo, de existimatione ejus constitueretur. Sic et *cognoscere* interdum simpliciter de causa extraordinaria dicitur, ut Verr. ii, 13, se *cogniturum*, etc. De rebus extraordinariis accipe etiam Agr. ii, 22, *cognitionem* agrorum, h. e. de agris; et ibid. 21, *cognitionem* decemvirum. † notio, Leg ii, 19, quod positum est in una *cognitione*, id in infinita dispartiuntur. † notitia, Nat. D. i, 17, innatæ *cognitiones* deorum.

Cognitor, 1) est, qui nobis testis est, esse nos eos, quos dicimus esse, et confirmat nos sibi *cognitos* esse. Verr. i, 5, civem romanum, qui *cognitores* honestos daret, sublatum esse in crucem. Verr. v, 65, *cognitorem* locupletem dare. ibid., non semper cum *cognitoribus* esse possunt. Jam 2) quia hujusmodi homines sunt ei, cujus *cognitores* sunt, auctores et defensores, *cognitores* etiam dicuntur auctores et defensores. Sic Cat. iv, 5, auctor et *cognitor* sententiæ, dicitur, qui se ejus sententiæ profitetur auctorem. in Cæcil. 4, *cognitorem* juris sui. Arusp. Resp. 21, quum in me *cognitorem* illarum rerum omnium, illa flamma illorum temporum conjiciebatur. Res illæ sunt, ut ex contextu patet, auctoritas senatus, consensio bonorum, status Italiæ; harum rerum et auctor et defensor Cicero fuerat in consulatu. in Cæcil. 4, me *cognitorem* juris sui, etc. Hinc 3) in primis *cognitor* dicitur, qui præsentis causam in controversia civili agit, quemadmodum absentis procurator. Verr. ii, 43, *cognitorem* adscribit Sthenio, i. e. adscribit in litteris publ., quis *cognitor* Sthenii fuerit, quis ejus causam egerit. Cæcin. 5, *cognitor* viduarum. Ros. Com. 11, me *cognitorem* dedisti. Vide de hoc verbo accuratissime disputantem J. Fr. Gronov. de Sest. iv, 3, 4. Verr. iii, 34, Æschrio et Docimus, mariti Pippæ et Tertiæ, quibuscum rem Verres habebat, bona cum maritorum pace, qui uxorum nomine conduxerant decumas quarumdam civitatum, *cognitores* uxorum dicuntur. Apertum est *cognitores* dici, quia uxorum res agebant, earumque nomine decumas exigebant, adeoque *cognitorem* dici etiam, cujus opera in rebus nostris quibuscumque utimur. Eodem modo ibid. 60, Apronius *cognitor* Verris dicitur, quia, quas decumas redemerat, Verri redemerat, et ejus nomine exigebat.

Cognitus. Brut. 25, homo per se *cognitus*, opponitur nobili, qui propter majores nobiles notum nomen habet : homo novus.

Cognominatus. Part. 15, *cognominata* verba. Sed Brutus corrigit *coagmentata*.

Cognoscere. ad Div. i, 9, fidem *cognosse* hominum non ita magna mercede; idem quod spectare, ut *cognitus* idem est, qui spectatus. v. *spect*. † Verr. i, 5, quum eum Syracusis amplius centum cives rom. *cognoscerent*, h. e. dicerent, se scire, qui sit, eumque esse, quem se dicat. Cf. v, 59. v. *cognitor*, n. 1. † Or. ii, 41, *cognoscere* artem, pro agnoscere, sentire artem esse adhibitam. † ad Her. iv, 18, qui privatus intolerabili superbia fuerit, eum commodum et sui *cognoscentem* videre in potestate quis speret?

Cohærentia. Nat. D. ii, 62, ad mundi *cohærentiam* pertinent, sc. quod sine iis mundus consistere non potest.

Cohærere, consistere. Tusc. v, 28, virtutes sine beata vita *cohærere* non possunt, nec sine virtute vita beata. Ar. Resp. 27, si undique fulciamus, *cohærebunt*. † Tuscul. iii, 25, fulciendi sunt, qui ruunt, nec possunt *cohærere* propter magnitudinem ægritudinis. Sæpe sic *cohærere* est ap. Cic. Pro eo est junctum esse N. D. ii, 28. † Leg. i, 8, alia, quibus *cohærent* homines : partes quibus constant. † Cæcin. 18, sermo familiaris et quotidianus non *cohærebit*. Cœl. 7, vix *cohærebat* oratio, h. e. vix sibi constabat. † Or. iii, 43, *cohærens* oratio, quæ oritur e compositione apta verborum : opponitur hiulcæ.

Cohibere. ad Div. iv, 5, visne tu te *cohibere*, i. e. moderari animi commotionem, v. c. dolorem, impetum. Conf. Marc. 3; Tusc. iv, 18; Phil. iii, 2; Tusc. iii, 25. † complecti. Nat. ii, 13, omnes naturas *cohibet* et continet. † avertere. Verr. iv, 45, oculos ab aliqua re *cohibere*. † sustinere. N. D. i, 1, *cohibere* assensionem. † Cœl. 5,

ad *cohibendum* brachium toga, i. e. tegendum, occultandum.

Cohibitio, interdictio, ex Verr. iii, 14, laudatur e vett. edd. in Nizoliano Lexico; sed recentiores edd. habent *prohibitio*.

Cohorrere, Orat. iii, 2, medicis dicuntur, qui frigore febrili infestantur; nam horror quoque sic dicitur, et in genere, quum frigus nos invadit, quod per totum corpus diditur, ut fit in terroribus magnis et subitis. v. Duker. ad Florum, ii, 6, 14.

Cohors. Q. fr. i, 1, 4; Verr. ii, 4; ad Att. vii, 2, *cohors* prætoris, sc. provincialis, sunt comites ejus, præfecti, scribæ, medici, accensi, aruspices, præcones, l. c. 10. In re militari autem *cohors* prætoria aliam vim habet, ut Cat. ii, 10. Est enim cohors, quæ ad custodiam corporis prætori, s. imperatori attributa est.

Cohortari. Att. xii, 21. pro confirmare vacillantem et labantem. v. Græv. ad h. l.

Coitio. Q. fr. ii, 15, *coitio* Memmii. ibid. iii, 1, in candidatorum consularium *coitione*. Hæc est illa *coitio*, propter quam de ambitu condemnatus exsulavit Memmius, ad Div. xiii, 1. Est enim *coitio*, quum homines congregantur rei malæ perficiendæ, tanquam tribuum corrumpendarum, causa. Cf. Arusp. R. 26; et Att. ii, 18, est *coitio* candidatorum. Sed locus est dubius.

Colei, ad Div. ix, 22, testiculi. Nam sic est ap. Petron. 44, ubi vid. Scheff. *Colei* autem erat et nomen familiæ Lanuvinæ: unde *Colei* Lanuvini honeste dicebantur, turpiter autem Cliternini: nam ibi nulla familia *Coleorum;* ut, iis memoratis, ad aliud potius obscœnum vocabulum alludi videretur, ut ad κλειτορίδα, aut simile.

Colere. Att. xiii, 30, a te *colendus* est. Istæ autem κολακεῖαι non longum absunt a scelere. ad Div. vi, 12, amor *cultus* a te diligentissime. † Leg. ii, 16, de ritibus patriis *colantur*. Sic Virg. de more. † N. D. i, 41, dii dicuntur *colere* homines, i. e. iis consulere, benefacere. ubi v. Dav.

Collatio, comparatio. Fin. iv, 27, *collatio* igitur ista te nihil juvat. † Congestio, collectio. Tusc. iv, 38 extr., quum philosophia ex *collatione* rationum constet. † Fin. iii, 10, notiones fiunt rationis *collatione*, i. e. analogia, ut est ap. Senec. ep. 120. Diogenes Laert. in Zen. κατ' ἀναλογίαν dicit, ejusque exempla ponit Tityon et Pygmæum: ille fit augendo, hic minuendo κατ' ἀναλογίαν. † in re militari *collatio* est ipsum prælium, Or. i, 48. † concessio et attributio. fr. in Tog., concessione petitorum et *collatione* centuriarum prætorem factum. v. Gruch. de Com. i, 4.

Collatatus. Or. 56, *collatata* oratio, opponitur tenui, brevi, s. angustæ.

Collatus. Att. xiii, 12, res ad me sine controversia *collata* est, i. e. redacta. Div. ii, 55, castra castris *collata* esse, i. e. opposita.

Collecta, Gr. ἔρανος. Or. ii, 57, *collectam* exigere.

Collectio. Brut. 88, *collectiones*, sunt ἀνακεφαλαιώσεις.

Collectitius. ad Div. vii, 3, miles tiro et *collectitius*, h. e. non delectus, sed raptim et promiscue coactus.

Collegium. Sen. p. R. 13, servos simulatione *collegiorum* nominatim esse conscriptos. *Collegia* erant, ex instituto Numæ Pompilii, sodalitates plebis, in quas ea descripta erat; de quibus v. Sigon. A. J. C. R. ii, 12, et Manut. ad or. pro Sextio 15, ubi eorumdem *collegiorum* mentio. Sed deinde etiam de honestioribus dicitur, ut *collegium* consulum, prætorum, etc. frag. Cornel. i, tot sunt Cornelii, ut jam etiam *collegium* constitutum sit. ad Div. viii, 12, *collegium* tentavit, i. e. *collegam*.

Colligare. Phil. xi, 11, *colligavimus* Brutum in Græcia. † Or, 34, uno libro *colligavit*. † Nat. D. i, 4, omnes inter se aptæ *colligatæque* videntur.

Colligatio, conjunctio. Off. i, 17, arctior *colligatio* est societatis propinquorum. † Div. i, 56, *colligatio* causarum. Fat. 14, omnia naturali *colligatione* fiunt. Hæc *colligatio* est nexus causarum efficientium et effectuum, quem hodie dicunt.

Colligere, comparare. Q. fr. i, 1, omnium laudem undique *colligere*. ibid. ii, 16, *colligere* gratiam dignitatemque. ad Div. ii, 16, *collectam* gratiam effundere. † Att. viii, 9, metuo, ne omnis hæc clementia ad unam illam crudelitatem *colligatur*. † ad Div. 5, 18, *colligere* se dicuntur,

qui a magna animi perturbatione ad tranquillitatem redeunt. Dom. 33. † ad Div. iv, 3, *collectis* omnibus bellis civilibus, h. e. commemoratis ex ordine. Inv. i, 1, *colligo* animo veteres civitatum maximarum calamitates, i. e. revoco omnes in animum.

* *Collimare*, Fin. iii, 6, est, hastam dirigere aliquo; sed est etiam ubi significat scopum attingere et ferire, ut Div. ii, 59. Hæc Ernest. Sed *collimare* nunc omnibus videtur barbarum, recepimusque altero loco *collineare*, altero *collineet*.

* *Collineare*. v. supra.

Collocare. ad Div. ii, 13, *collocare* rem militarem, est omnia constituere, apparare, quæ ad rei militaris necessitatem utilitatemque pertinent. Similiter Or. iii, 8, *collocare* nuptias a poeta dicitur pro *contrahere*, sc. per sponsalia. v. Cujac. Obs. xi, 15. † *collocare* se alicubi dicuntur, qui domicilium alicubi constituunt sibi, fortunarumque suarum sedem. Fin. v, 2, de Attico: ita se Athenis *collocavit*, ut sit pæne unus ex Atticis. Phil. ii, 39, *collocatos* in agro Campano mimos. † *collocare* pecuniam dicuntur, qui agros aut metalla emunt, aut fœnori dant. vid. v. c. Manil. 7; Off. ii, 12; Cæcin. 4. Nostri, *placer son argent*. Unde eleganter Cicero sæpe hac dicendi forma utitur, beneficium *collocare*. Phil. iii, 2, *collocare* patrimonium in salute reipubl., i. e. impendere in salutem reipubl.; quæ pecunia non perit. Hinc ductum etiam illud Verr. v, 14, ædilitas recte *collocata*. † Hinc et variæ formæ ducuntur. Verr. i, 24, comites ejus item apud ceteros hospites *collocantur*. Tusc. v, i, totos se in optimo vitæ statu *collocarent*. Cœl. 20, se in meretricia vita *collocavit*. Off. i, 44, *collocare* se totum in cognitione et scientia.

Collocupletare, Her. ii, 18; ubi variant libri quidam scr. et edd. Sed est etiam c. 29.

Collybus. Att. xii, 6, in *collybo* est detrimenti satis. Verr. iii, 78, deductiones fieri solebant primum pro spectatione et *collybo* (h. e. permutatione pecuniæ, *l'agio*). — nam *collybus* esse qui potest, quum omnes utantur eodem genere nummorum?

Color, ornamenta orationis. Q. fr. ii, 15, pingam *coloribus* tuis, penicillo meo. Orat. iii, 25, ornatur oratio genere primum et quasi *colore* quodam et succo suo. Sic ibid. 52, *color* orationis oriri dicitur e tribus generibus, sublimi, medio et tenui. † Brut. 44, veritatis *color*. ibid. 46, urbanitatis *color*.

Coloratus. Br. 46, oratio urbanitate *colorata*.

Columna. Sext. 8, adhærescere ad *columnam*. *Columna* Menia in foro fuit, ad quam triumviri capitales de furibus et servis supplicia sumebant, uti Asconius tradit, ad Divin. in Cæcil. 16. Adde, et de debitoribus, qui satisfacere non possent, qui sunt furibus simillimi. Nam h. l. quidem de obærato sermonem esse nullum est dubium. Cf. in primis Cluent. 13, ubi de Q. Manilio IIIviro capitali; et in h. l. Manut. Adhærescere ad *columnam* igitur est, propter æs alienum ad *columnam* Meniam deduci, nec solvere debitum posse: allegoria ducta ab his, qui in scopulis adhærescunt, h. e. ad eos illisi naufragium faciunt.

Columnarius, ad Divers. viii, 9. Apparet, fuisse de plebe homines, nullius pretii, iique aut propterea *columnarii* dicti, quod ibi rei essent (vid. *columna*), ut videtur Manutio ad h. l., aliisque; aut, quod potius crediderim, quia circa eam *columnam* otii fallendi causa versarentur, similes subrostranis et subbasilicanis, quos et ipsos inde dictos scimus, quod pro rostris et ad basilicas esse solerent. Comprehenduntur turba forensi, plebe urbana, de qua sæpe Cicero.

Columnarium, Att. xiii, 6, vectigal, quod solvitur pro *columnis* singulis, institutum, ut videtur, lege sumtuaria Cæsaris, quod nimii sumtus in *columnis* fierent. vid. Burmann. de Vectig. R., p. 205.

Comedere. Att. vi, 1, nummos alicujus *comedere*. ad Div. ix, 20, ne tua bona *comedim*, antique pro *comedam*: de qua forma v. Heins. ad Virg. Æn. xii, 801. Bona sua *comedere*, etiam ad Div. xi, 21, occurrit.

Comis. Fin. ii, 25, *comis* in amicitiis tuendis. Ceterum qui *comis* dicatur, quid sit *comiter*, declarat Cicero ipse. v. *comiter*.

Comissatio. Mur. 6; Cat. ii, 5, est convivium nocturnum tempestivum, in primis compotatio, cum vagatione nocturna per urbis vicos et plateas, adhibitis tædis et symphonia. v. Lamb. Bos de verbo κωμάζειν in Exercit. ad N. T.

Comissator. Attic. i, 16, *comissatores* conjurationis.

* *Comitari.* Tusc. v, 24, tardis mentibus virtus non *comitatur.* Sic et ibid. est, c. 31, et de Rep. ii, 24, illi injusto domino — fortuna *comitata* est.

Comitatus, adj. Tusc. v, 39, puero uno *comitatior.*

Comitatus, Fin. ii, 34, quid opus est tanto virtutum *comitatu?* † de adjutoribus. Marcell. 4, sed tamen multo magnoque *comitatu.* † Verr. iii, 8, *comitatum* quærere, i. e. qui ejusdem sit conditionis, fortunæ, etc.

Comiter quid significet, docetur pro Balbo 15; nempe sine dolo malo. v. Græv. ad l. c.; Drak. ad Liv. xxv, 12; Dukerus ad eumd. xxxviii, 11.

Comites proc. et propr. sunt, quæ et *cohors* prætoria dicitur (v. supra); præfecti, medici, scribæ, aruspices. ad Att. vi, 11, legati et præfecti a *comitibus* distinguuntur.

Comitia. Q. fr. ii, 15, *comitia* gratuita, in quibus nulla largitio versata est. Sen. p. R. 11, *comitia* justa, sunt centuriata. Verr. i, 7, mea *comitia*, h. e. in quibus petitor fui. Verr. ii, 52, *comitia* etiam de electione sacerdotis per sortitionem in Sicilia facta, dicuntur. Cœl. 8, *comitia* pontificia, sunt creandis pontificibus, in quibus pontifices creantur; sic consularia, prætoria, etc. De generibus *comitiorum* suis locis agitur.

Comitialis. Q. fr. ii, 2, dies *comitiales*, h. e. per quos *comitia* habentur, aut haberi possunt. Cf. ibid. 6. Sic. Verr. ii, 52, mensis *comitialis.*

Comitiatus maximus, Leg. iii, 4, dicitur de *comitiis* centuriatis, quoniam in iis omnes ordines populi suffragia ferunt, in tributis plebs tantum.

Comitium, Brut. 84; Verr. i, 19; Div. i, 17; de Rep. ii, 17, locus in foro romano, ubi, ut auctor est Varro, L. L. iv, 32, coibant *comitiis* curiatis et litium causa, unde et nomen duxit. Nam consules olim, post prætores ibi jus dicebant, ut multis Livii locis patet. Ex eo aditus et in curiam.

Commeatus, litteræ, quæ potestatem dant abeundi; item venia illa ipsa. Verr. v, 43, cum *commeatu* Syracusis remansit. Add. ad Att. xiii, 41.

Commendare. Leg. ii, 16, sacro *commendatum*, h. e. in templo depositum. † ad Div. xv, 20, Oratorem meum Sabino *commendavi*, i. e. credidi, tradidi tibi perferendum.

Commendatio. Fin. ii, 12, Epicurus quum in prima *commendatione* voluptatem dixisset, h. e. in iis rebus, quæ nobis primæ a natura quasi *commendari* videntur, quod eas nostra sponte appetimus, et earum causa alias consectamur. † Planc. 13, *commendatio* dulcissima naturæ, h. e. quæ oritur a natura. Sic Or. i, 26, probitatis *commendatio.* Brut. 25, *commendatio* majorum. † Or. ii, 87, oculorum *commendatio*, quum quas res memoriæ tradere volumus, eas oculis intuemur. Or. 31, hunc librum si minus nostra *commendatione*, tuo tamen nomine divulgari necesse est.

Commentari dicuntur, qui cogitant et scribunt, quæ dicturi sunt: unde, quidquid accurate cogitamus aut scribimus, id *commentari* dicimur. ad Div. iv, 6, ut ante *commentemur* inter nos, qua ratione nobis traducendum sit hoc tempus. Phil. xi, 6, quorum alter *commentatus* est mimos, alter egit tragœdiam. ad Div. vii, 1, te ipsum, qui id jam multos annos *commentaris*, docebo profecto, quid sit humaniter vivere. Br. 90, declamitantem *commentari.* Tusc. iii, 14, futuras mecum *commentabar* miserias. Phil. iii, 14, multos menses de libertate pop. rom. *commentati* atque meditati. Div. i, 41, *commentari* dicuntur magi Persarum, quum conveniunt, et inter se de rebus suis colloquuntur et deliberant. Or. iii, 23, magister Samnitium gladiatorum dicitur *commentari.* † particip. *commentatus*, passive; Brut. 88, sua *commentata* et scripta.

Commentariolus. Fin. iv, 4, a *commentariolis* suis discedere, h. e. a libellis, in quos præcepta de philosophia memoriæ causa congessimus.

Commentarius. Rabir. perd. 5, *commentarii* regum, sunt libri, in quibus leges, etc. regum scriptæ sunt, ut illa

constitutio de judicando perduelli. Sed *commentarii* in genere sunt libri, in quibus memoriæ causa res perscribimus quascumque; unde de tabulis acceptorum et expensorum, de tabulis censoriis, libris pontificum sæpe dicitur.

Commentatio pro meditatione et exercitatione. v. *commentari*. Tusc. ii, 18; Or. i, 33. Tusc. i, 30 extr, *commentatio* mortis. ibid. iii, 16, *commentatio* parendi.

Commeo. Nat. D. i, 11, animum esse per naturam rerum omnem intentum et *commeantem*.

Commercium. Verr. iii, 40, *commercium* in eo agro Panormitanis non est: pro potestate emendi agros. Cf. ii, 50.

Commetiri. Inv. i, 26, *commetiri* cum tempore, h. e. comparare.

Comminui. Att. iv, 3, re familiari *comminui*. † Off. ii, 11, quem C. Lælius prætor fregit et *comminuit*. † notabilis est etiam hæc forma, ad Div. xiii, 12, non ut aliquid de commendatione illa *comminuam*.

Commisceo. Nat. D. ii, 51, *commiscendorum* corporum libido.

Commissio. Att. xvi, 5, *commissione* Græcorum frequentiam non fuisse: sunt ludi Græci, certamina Græcorum, in quibus Græci homines, aut certe habitu Græco *committuntur*. Itaque post, Scis enim, quid ego de Græcis ludis existimem. Conf. ibid. xv, 26.

Commissura. Nat. D. ii, 55, *commissuræ* ossium, etc.

Committere. Fin. iii, 2, ludis *commissis*, i. e. cœptis. † Simpliciter pro scelus *committere*. Rosc. Am. 20, quum verisimile erit aliquem *commisisse*. † Cluent. 37, *committere* multam, pro facere, quo multa dignus fias, etc. Hinc sæpe dicitur pro eo, quod nos dicimus, *s'exposer;* ut Verr. i, 43, nemo *committeret*. † Rosc. Am. 5, *committitur* judicium inter sicarios, pro *habetur;* ducto tropo a pugna, quæ *committi* dicitur. † Rosc. A. 23, *committere* se in conclave. Verr. ii, 4, *committere* se in conspectum populi. Sext. 54, se theatro populoque rom. *commiserit*. † Elegans est etiam hæc ratio. Verr. i, 32, *committere* incommoda sua legibus et judiciis, h. e. non ipsum vindicare, sed judicio persequi injurias suas. † Est etiam pro perdere, quum *committimus*, ut aliquid pereat. Verr. i, 10; ii, 14, hereditas *commissa*. Sic Flacc. 21, *commissa* fiducia; hypothecæ *commissæ*, ut est ad Div. xiii, 56. Hinc ducitur elegans ratio pro Dom. 57, devotio convicta et *commissa;* quum accidit id, quod voto suscepto a diis consequi voluimus.

Commodare. Verr. iv, 42, nomen suum alicui ad translationem criminis *commodare*. † pro *accommodare*, ad Div. xiii, 53, ei te *commodes*.

Commode. ad Div. xi, 23, *commode* de aliquo sentire; pro lepide, venuste. Verr. iv, 43, aliquid facete et *commode* dicere.

Commoditas. Inv. i, 25, corporis *commoditas*, i. e. habilitas ad res varias agendas. Rosc. Am. 4, de elegantia orationis: neque satis *commode* me dicere posse intelligo — nam *commoditati* ingenium — est impedimento. Sic de pulchritudine domus acceperim, Off. i, 39: ad usum *accommodanda* est ædificandi descriptio; et tamen adhibenda dignitatis *commoditatis*que diligentia.

Commodum, adv. vix, modo. Att. xiii, 19, *commodum* discesserat Hilarus. ibid., *commodum* egeram, diligentissime.

Commodum. Fin. v, 21, prima naturæ *commoda :* sunt habilitates propensionesque, quæ primæ se in hominibus exserunt, tanquam studium sciendi, cum hominibus versandi, etc. † quod nobis *commodatum* est. Verr. iv, 3, qui forum *commodis* hospitum, non furtis nocentium ornarent. vid. Salmas. de Usur. c. 7. † præmia militum. ad Div. xi, 2 extr., quod de *commodis* veteranorum laturus esset. † opportunitas, etc. ad Att. xvi, 2, *commodum* nostrum exspectare debet. † *Commodo* videtur adverbialiter poni pro *commode* ad Div. i, 1, in libris, qui habent, quod *commodo* facere possis. Sed alii addunt, *reipublicæ*, vel intelligunt *tuo*, quod alibi addit Cicero: ibid. xvi, 1, quod *commodo* valitudinis tuæ fieri possit.

Commodus, mitis, qui nec facile in rebus levibus, nec nimis irascitur. Q. fr. i, 1, atque in hoc genere (in irascendo) multo te esse jam *commo*-

diorem mitioremque nuntiant. Partit. 22, res *commodæ* et *incommodæ*.

Commorari. Or. 40, in sententia *commorari*.

Commoratio, quid in rhetoricis? ad Her. iv, 45.

Commotiuncula, levis impetus febrilis, qualis esse solet jam debilitata et fracta febris vi. Att. xii, 11, Atticæ *commotiunculis* *συμπάσχω*.

Commovere, pro *movere*. Verr. v, 37, *commovere* castra ex loco aliquo. Q. fr. ii 6, perleviter *commoveri*, h. e. ægrotare. † de nummis. pr Font. 2, fragm. nov., nummus nullus sine litteris multis *commotus* est. Sic fere, c. 4, et pr. Flacc. 19, in qua nummus *commoveri* nullus potest sine quinque prætoribus, etc. † de philosophis, qui nova *comminiscuntur*. Acad. ii, 6, Philo, dum nova quædam *commovet*, etc. † Suscipere, moliri. Att. xvi, 15, hæc, quæ *commota* sunt, quorsum evadant: unde *commovere* se dicuntur, qui aliquid moliuntur. Catil. i, 2, ne *commovere* te contra rempublicam possis. † *Commoveri* quum de animo dicitur, tribus modis sumitur: primo, quum refertur ad ingenium, est, rationibus quibusdam eo perduci, ut aliquid verum falsumve putemus; deinde, quum de perturbationibus animi, quæ et *commotiones* animi appellantur, dicitur, plerumque certum aliquod *commotionis* genus indicat: ut, morte alicujus *commoveri*, pro terreri, aut tristitia affici. Ad voluntatem denique ubi refertur, significat, certis de causis nobis aliquid esse constitutum. Exempla pauca adjecimus: Arch. 5, unius nominis litura se *commotum* dixerit, i. e. propter unam lituram sibi tabulas suspectas esse. Muren. 19, *commovebar* ludis Antonii: timorem afferebant, ne mihi nocerent in petitione. † Or. ii, 5, Græcarum disputationum memoriam *commoverat*, h. e. instaurarat, revocarat. † Or. i, 25, ingenium arte *commovere*, pro augere, acuere. † evertere, refellere, confutare. Or. ii, 51, si convellere adoriamur ea, quæ *commoveri* non possunt.

Communico. ad Div. i, 7, de te *communicare* solet; ad me referre, deliberare. Acad. ii, 1, itaque privabo illum potius debito testimonio, quam id cum mea laude *communicem*. Or. i, 15, *communicare* cum aliquo, pro consulere aliquem. Rosc. Am. 40, 49, res et ratio cum aliquo *communicari* dicitur, quem socium in commodis aut negotiis sumimus. ad Div. xv, 21, inimicitias mecum *communicasti*, i. inimicos meos pro tuis habuisti.

Communio. Mil. 36, bona, fortunas meas ac liberorum meorum in *communionem* tuorum temporum contuli: tecum *communicavi*.

Communis, vulgaris; quoad quæ omnibus *communia* sunt, vulgaria habentur, et adeo contemnuntur. ad Div. i, 9, abhorrent a præceptis *communibus*. ibid. vii, 1, *communes* mimos spectarent semisomni. † Or. 33, *commune* judicium, de judicio populi. Dom. 18, *communia* tempora, quæ ad universam rempublicam pertinent. Balb. 5, *communis* imperii fines, i. e. nostri, rom. Sext. 1, *communis* libertas. ibid. 6, *communem* salutem reficere. Planc. 14, *communis* ille sensus in aliis fortasse latuit; h. e. alii fortasse dissimularunt dolorem, qui ad omnes pertinebat. Or. iii, 29, quid in *communi* mente quasi impressum sit, est notio confusa, quam omnes habent, et quam evolvit philosophus. Pis. 40, *communis* salutatio, h. e. qua in omnes utimur, etiam ignotos. Or. ii, 77, *commune* exordium, quod multis orationibus præmitti potest, et est in vitio. ibid. 17, *communes* litteræ, sunt artes liberales, quibus omnes operam dare solent. Orat. iii, 27, locus *communis* dicitur a rhetoribus, qui rem omnem ad genus refert, adeoque ad omnes formas pertinet. At Verr. ii, 46, est locus publicus, ut forum, theatrum, porticus, etc. Phil. ii, 4, homo vitæ *communis* ignarus; *un homme qui ne sait pas vivre*, ut nos dicimus; qui nescit, quæ omnibus, etiam inimicis, officia tribuenda sint, et vulgo tribuantur. Or. i, 49, versatus in causis forensibus atque *communibus*. Tironum causa monendum est, *communia* dici, quæ ad plures pertinent, adeoque *communia* dici posse etiam, quæ vulgaria alias dicuntur, ut supra notamus. Quid enim sunt *communia* præcepta, a quibus Ciceronis de Oratore libri abhorrent, nisi vulgaria, quæ in vulgaribus rhetoricis libellis occurrunt?

Est tamen etiam aliquid inter vulgaria et *communia* discriminis. Vulgaria dicimus, quæ *communia* sunt omnibus, sed ita, ut hoc ipso verbo contemtum eorum significemus. *Communia* autem et ipsa ad plures, atque adeo ad omnes pertinent, sed sine contemtu. Sic dicimus *communem* sensum, *communem* rationem, *communia* præcepta, *communia* mala, vitium *commune;* sed simpliciter respicimus ad id, quod ad plures, aut ad omnes pertinet. † *communia* omnia habent significationem amicitiæ. ad Div. v, 21, nam tecum mihi esse *communia* omnia, ita quæ opto contingant, ut vehementer velim. Ita locum bene constituit Grævius. Sed sensus est : tibi amicissimus et familiarissimus esse cupio. † Verr. ii, 46, 63, *commune* Siciliæ, i. e. universa Sicilia. Verr. i, 38, *commune* Milyadum. vid. de hac forma Heins. ad Ovid. Met. xii, 7.

Communitas. Fin. iii, 20, *communitas* naturalis. ib., *communitas* civilis. ib. v, 14, prima *communitas* naturæ. Off. i, 7, vitæ *communitas.* ibid. 16, *communitas* et societas humana. † Top. 6, res disjuncta a *communitate*, i. e. a genere ad speciem traducta, aut, in definitione, adjectis propriis ad *communia*.

Commutabilis. Inv. 1, 18, *commutabile* exordium.

Commutare, cum abl. sine præpos. Agr. i, 5, possessionis invidiam pecunia *commutent*, ubi v. Turnebus. Add. Drakenb. ad Liv. xlii, 5. Simili sensu, Her. ii, 19, leve compendium fraude maxima *commutaverunt.* Cluent. 46, fidem suam et religionem pecunia *commutavit*, i. e. vendidit.

* *Compacto*, adv. Att. x, 12, ut *compacto* prohibiti videamur. pr. Scaur. fragm. nov. c. 12, itaque *compacto* cum matre Bostaris consilium cepit, etc. Cod. Ambrosian. habet *compecto*, quasi a verbo *compeciscor*, quod Plautinum est, Pseudol. i, 5, 129.

Compages. Senect. 21, *compages* corporis.

Compar (παρισον), in rhetoricis quid? Her. iv, 20.

Comparabile, simile. Inv. i, 30, 42.

Comparare. Verr. i, 1, accusationem *comparare*, dicitur actor, quum ea conquirit, facit, quæ ad recte accusandum pertinent. Inv. i, 15, animum auditoris idonee *comparare* ad reliquam dictionem, h. e. facere, ut attendat reliquæ orationi. Quint. 3; Verr. i, 36, res, quæ in Gallia *comparabantur*, sunt fructus prædiorum Gallicorum, etc. item quæ in Gallia emuntur, et Romam mittuntur, etc. Omninoque pro emere, ut Verr. ii, 34. † Quint. 16, majores nostri *comparaverunt*, id est, statuerunt, sive potius, legibus, SCtis, aut aliis modis effecerunt, sc. aut ne quid fieret, aut ut aliquid fieret. Plura e Cicerone suggeret Passeratius ad h. l. ad Div. xii, 30 honore digni cum ignominia dignis non erant *comparandi*, h. e. non eodem modo tractandi. Item pro instituere; Mur. 36, hæc majores nostri *comparaverunt* Est etiam ubi dicitur pro *comparando* demonstrare. Off. ii, 5, deinde *comparat*, quanto, etc. Sic et Livius dixit, ii, 32 extr. Quint. 1, ut ego cum patrono disertissimo *comparer.* Elegans ratio e ludo gladiatorum ducta, qui dicuntur *comparari*, quum paria gladiatorum deliguntur, h. e. constituitur, quis cum quoque contendat. *Comparatur* ergo patronus cum patrono, quia inter se de victoria contendunt. † Dicitur etiam eleganter elliptice, pro res necessarias, copias *comparare.* ad Div. xvi, 11, omnino ex hac quoque parte diligentissime *comparatur :* ubi vid. interpretes, et add. Gronov. ad Liv. xxxvi, 3, et xxxviii, 12; et *comparatus* pro instructus ad aliquid agendum. Her. iii, 3, iisdem locis et ad suadendum, et ad dissuadendum erimus *comparati.* Sic et substantivum dicitur in loco epistolæ ad Q. fr., qui mox profertur.

Comparativus. Inv. ii, 25, *comparativa* judicatio : quid sit, ibi docetur.

Comparatio. Q. fr. i, 2 extr., quibus ego ita credo, ut nihil de *comparatione* mea deminuam; h. e. nihilo minus me contra eos comparem. Mur. 21, *comparatio* testium. Br. 76, ipsa *comparatio* disciplinaque dicendi. † Inv. i, 11, *comparatio* est pars constitutionis assumtivæ.

Compellare, reprehendere, objurgare aliquem; item accusare in judicio, aut certe nomen deferre : proprie

ceptus non communes *complectitur.* † genus argumenti, quod *dilemma* dicunt alio nomine. Inv. i, 29. † Or. iii, 47, verborum *complexio*, est periodus. Sed Phil. ii, 37, mira verborum *complexio*, est mira loquendi ratio. † Copia. Tusc. v, 10, cumulata bonorum *complexio.*

Complexus. Tusc. iii, 20, *complexus* corporum, de coitu. Catil. ii, 10, de *complexu* ac sinu, sunt familiarissimi cujusque. vid. Græv. ad h. l. Nat. D. ii, 40, restat ultimus et omnia cingens et coercens cœli *complexus*, i. e. ambitus, et est periphrasis cœli, quia omnia complectitur et ambit.

Complicare epistolam, Q. fr. iii, 1. Off. iii, 19, evolvere animi sui *complicatam* notionem.

Componere. Att. vi, 1, *componere* actiones, dicitur de jurisconsultis, qui formulas actionum (v. *actio*) excogitant et scribunt. † disponere. Or. i, 31, *componere* inventa. Cf. ii, 76. † numerose collocare. Brut. 17, verba *componere.* † comparare. Flacc. 26, *componere* dignitati alicujus suam. † pacem facere. Rosc. Am. 47, ut *componeretur.* † in re gladiatoria dicuntur *componi* gladiatores, qui secum pugnare jubentur. Opt. gen. or. 6, Æschines tanquam Æserninus cum Pacideiano *componitur.* † Conficere. Verr. iv, 16, *compone* hoc, quod postulo: fac, ut hoc confectum et absolutum sit.

Composite. Or. i, 15, *composite* dicere, i. e. disposite, ordine.

Compositio. Fin. iii, 22, *compositio* disciplinæ, est, quem vulgo vocant nexum, ordinem *systematicum.* † Dicitur eleganter de gladiatoribus, quum deliguntur, qui inter se pugnent, quod et *comparare* dicitur, quia comparantur inter se, qui sint pares. Horat., Threx est Gallina Syro par? ad Div. ii, 8, ut mihi gladiatorum *compositiones* mitteres. † pax fœdere, aut quacumque decisione conciliata. Rosc. Am. 12, per *compositionem* servare suos cives. Phil. ii, 10, *compositionis* auctor. † mixtura certa. Nat. D. ii, 58, *compositiones* unguentorum.

Compositus, paratus. Act. i in Verr. 11, *compositus* ad judicium. † fictus. Verr. iii, 61, *compositum* crimen. † numerosus. Or. 70, *compositus* orator.

Comprehendere. Attic. xii, 21, verbis luculentioribus et pluribus rem eamdem *comprehenderat*, i. e. expresserat. † pro complecti, conciliare sibi. ad Div. xiii, 15, adolescentem humanitate sua *comprehendere.* Cœl. 6, *comprehendere* multos amicitia, tueri obsequio. † Fin. v, 10, est enim infixum in ipsa natura, *comprehenditur* suis cujusque sensibus, sic, ut, contra si quis dicere velit, non audiatur. † deprehendere. Catil. iii, 1, qua ratione investigata et *comprehensa* sint. ibid. 7, duces captos et *comprehensos* tenetis. Cluent. 16, *comprehenderetur* res. Flacc. 16, totius testimonii fictam audaciam manifesto *comprehensam* atque oppressam teneri. † intelligere. Or. i, 18, si quis omnium rerum atque artium rationem naturamque *comprehenderit.* ibid. 23, res scientia *comprehensæ* † Nat. D. ii, 32, natura concipiens et *comprehendens* semen.

Comprehensibile (καταληπτόν), est philosophorum verbum, quo significatur id, quod ita insignitum est a vero, ut non possit eodem modo et a falso; sive, visum expressum et effictum ex eo, unde est, qualia esse non possunt ex eo, unde non sunt. v. Acad. i, 11; ii, 6.

Comprehensio, verbum philosophiæ stoicæ (καταληψία), dicebatur actus intelligentiæ, quum visum arripit, ex eo effictum, unde est, quale esse non potest ex eo, unde non est. v. Acad. i, 11. † Fin. v, 9, una *comprehensione* omnia complecti. † Brut. 8, *comprehensio* verborum, est periodus. Cf. Or. 67; Brut. 44. † Nat. D. ii, 59, *comprehensio* rerum consequentium cum primis, est, quum intelligimus, quid ex quoque sequatur.

Compresse, tenuiter, breviter. Fin. ii, 6, quod latius loquerentur rhetores, dialectici autem *compressius.*

Compressio. Brut. 7, crebri sententiis, *compressione* rerum breves, et ob eam ipsam causam interdum subobscuri.

Comprimere, occultare, celare. Dom. 8; Verr. iii, 77; Att. v, 21, *comprimere* frumentum. ibid. x, 4, delicta alicujus *comprimere.* † ad silentium redigere. Fin. ii, 17, qui animi conscientiam non curet, quam scilicet *comprimere* nihil est negotii. † coer-

cere, domare, reprimere. Phil. ii, 9, impetum oppilatis scalis *comprimere*. Nat. D. ii, 59, *comprimere* gestientem. Fat. 5, naturam ita esse edomitam atque *compressam* doctrina.

Comprobare. Nat. D. ii, 3, numen deorum *comprobare*, h. e. credere deos esse.

Compromissum est, quum utraque litigantium pars promittit, se arbitri sumti sententia staturam; ni fecerit, certam pecuniam, ut in sponsione, amissuram. v. *compromittere*. v. Rosc. Com. 4. Verr. ii, 27, judicium de *compromissis*. ibid., pœnis, *compromissis*que interpositis, etc. Sed quoniam illud genus *compromissi* inde dicitur, ut ex notatione intelligitur, quod uterque promittit, et inter eos de re convenit, *compromissum* in genere dicitur omne id, de quo inter duas partes convenit. Sic ad Div. xii, 30, et *compromisso*, et jurejurando impediri. pr. Scaur. 8, fragm. nov., *compromisso* Sardorum.

Compromittere dicuntur, inter quos de re quacumque convenit, quique aliquid de communi sententia statuunt se facturos, interposita arbitraria pœna. Q. fr. ii, 15, tribunitii candidati *compromiserunt*, etc.

Compungere. Or. ii, 38, *compungere* se suis acuminibus: de dialecticis, in primis stoicis, dicitur, qui dissolvere inexplicabilia a se reperta ipsi non possunt. Sed de stigmate notatis, Off. ii, 7, *compunctus* notis Threiciis.

Conari, pro posse; *conari* cum effectu, sive pro actione ipsa. in Cæcil. 14, de Hortensio: nunquam ullo artificio me pervertet, nunquam ingenio me suo labefactare atque infirmare *conabitur*. Sic Verr. ii, 14, leviore illo artificio aggredi *conatur*, pro aggreditur. † in animum inducere, decernere. ad Div. v, 4, qua inductus ad te scribere sum *conatus*.

* *Concalefacio*, atque adeo *concalfacio*, proprie, Orat. ii, 78; Tuscul. i, 18. Figurato sensu, fragm. epist. apud Non. ii, 182, nos Ventidianis rumoribus *concalfecimus*.

Concalleo, Nat. D. iii, 10, *concalluit* manus opere.

Concedo, permitto. Agr. i, 1, agros *concedere*. v. et *concessio*. † cedo. ad Div. iv, 3, *concedo* nemini, etc. Att. xiv, 18, neque ei quidquam in desperatione *concedo*. Verr. ii, 44, ut vix Apronio de familiaritate *concedere* videatur. Rosc Am. 40, de arte *concedere*. Huc pertinet locus Catil. i, 9, ubi Grævius habet *cedere*, maleque negat *concedere* sic dici. † condonare. Verr. i, 49, quid est aliud peccata *concedere* omnibus? Cf. Or. iii, 51. Rosc. Am. 1, neque temere dicto *concedi* potest. ad Div. vi, 6, non putat se sustinere posse causas multorum, si sibi, cui justius videtur irasci posse, *concesserit*. In primis eleganter dicitur *concedere* aliquem alicui, quum alicui ignoscimus alterius causa, v. c. Marcell. 1, quum M. Marcellum senatui populoque R. *concessisti*. Prov. Cons. 18, *concedere* inimicitias reip. Cf. Ligar. 12; Cluent. 69. Etiam judices eleganter dicuntur *concedere* alienis peccatis, quum absolvunt criminibus convictos Verr. iii, 96. † Dom. 36, remp. *concedere* unius discessu. Si vera est lectio, *concedere* h. l. est abire. Sed commodior est lectio altera, quam habet Græviana, *concidere*. † Rosc. Com. 6, crimen gratiæ *concedebas*, h. e. criminabare, gratiæ a Fannio ineundæ causa. † Cat. i, 9, *concedere* reip. temporibus dicuntur, qui ferunt et faciunt, quanquam inviti, quæ reip. tempora postulant. † Phil. ii, 2, petitionem alicui *concedere*, est abstinere a petendo, alterius causa. † obtemperare. Cæcin. 24, *concedere* JCtis. † Tusc ii, 7, ei *concedendum* est gementi, h. e. non reprehendendus est, sed ei permittendum est, ut gemat.

Concelebrare. Inv. i, 3, studia *concelebrata* ab optimis, etc., sunt diligenter tractata et culta. Manil. 21, omni studio visere et *concelebrare*, h. e. magna frequentia honestare.

Concentio, Sext. 55, quasi *concentus*.

Concentus. Div. ii, 15, *concentus* naturæ, est συμπάθεια. Or. iii, 6, *concentus* doctrinarum, est nexus et cognatio earum.

Conceptio. Inv. ii, 19, ibi omnis *conceptio* privatorum judiciorum constituitur. v. *concipere*, init.

Concertatio verborum, Tusc. ii, 13, λογομαχίαι.

que voce iterum a me conservatam esse remp. *conclamastis*. Flacc. 7, quod Mithridates – se velle dixit, id sutores et zonarii *conclamarunt*.

Concludere. Div. i, 32, rationem *concludere*. Or. 51, absolute *concluderetur* oratio. v. *absolute*. vid. et ad Div. xii, 16. † Acad. ii, 26, quatuor sunt capita, quæ *concludant*, nihil esse, quod percipi possit.

Concluse. Or. 53, *concluse* apteque dicere : de numerosa oratione in clausulis periodorum.

Conclusio. Or. ii, 8, *conclusio* verborum, est periodus, in qua verba numerose collocata sunt. Cf. ibid. iii, 44. Or 50, *conclusio* sententiarum est, quum sententiæ apta periodo comprehenduntur. Inv. i, 29, simplex *conclusio*, quid sit ?

Conclusiuncula. Acad. ii, 24, *conclusiunculæ* fallaces. Tusc. ii, 18, *conclusiunculæ* contortæ et minutæ.

Conclusus. Or. 5, *conclusa* oratio, est structa, numerosa. Or. i, 42, *conclusa* artibus dicuntur, quæ ad formam artis redacta sunt. Verr. ii, 34, facinus crudelitate perfectum et *conclusum*.

Concoquere, probare. ad Div. ix, 4, an hæc κρίσις, quam noster Diodotus non *concoquebat*, h. e. quæ probari ei non poterat. †Rosc. Com. 15, tibi vero diu deliberandum et *concoquendum* est. Sed Grævius legendum putat, *coquendum* : quod coquere consilia dicatur de deliberationibus, non autem *concoquere*, quod est probare. In quo sibi non satis constat vir doctus. Nam ad Ar. Resp. 26, pro *conceptum* justitium e Franciano malebat *concoctum*. Ibi autem de excogitata et deliberatione inventa re sermo est. Atque ut doceret, *concoquere* hoc modo dici, utebatur hoc loco e Rosciana, quem tamen relictum cupierat. Certe non est verosimile *conceptum* in *concoctum* mutatum : est enim facilis sententia, et obvius vocis significatus. Sed *concoctum* potuit in *conceptum* mutari, quod hoc sensu dici posse non putaret, sive librarius, sive grammaticus. Neque tamen propterea in Rosciana quidquam mutandum. *Concoquere* est valde coquere : valde enim cocta res *concoquitur*. Illud etiam dicere attinet, composita ex *cum* sæpe pro simplicibus poni, ejusque rei ignoratione deceptos grammaticos interpolasse auctores (v. *concurrere* et *concursare*) : sed id fit non sine quadam vi, quæ intendit significationem simplicis. Ceterum Grævii ad l. c. nota adducti Drakenb. et Duk. ap. Liv. xl, 10, in verbis : clandestina *concocta* sunt consilia, corrigendum putabant *cocta*. Infeliciter. † ad Q. fr. iii, 9, hæc odia non sorbeo solum, sed etiam *concoquo*, i. e. fero, contemno.

Concrepo. Off. iii, 19, ut si digitis *concrepuerit*. Agr. ii, 30, qui, simul ac decemviri *concrepuerint* (int. digitis), expediti ad cædem esse possint.

Concretio. Tusc. i, 27, mens segregata ab omni *concretione* mortali ; h. e. libera a partium mixtione, et conjunctione ; in qua nihil duplex, nihil mixtum, nihil coagmentatum, ut eodem loco dicit.

Concretus, crassus. Nat. Deor. ii, 23, nimis *concreti* humores. ibid. 16, cœlum crassum et *concretum*. † natus, ortus. Tusc. i, 24. † compositus e diversis partibus. Tusc. i, 27, nihil est in animis mixtum et *concretum*.

Concupisco. ad Div. x, 9, *concupisco* mihi nihil, contra quod ipse pugno.

Concurrere, de uno homine, sed anxie et studiose currente. Quint. 16, non statim ad Aquillium *concurrisses*. v. *concoquere*, *concursio*. † Att. xvi, 3, *concurrere* nomina, dicuntur, quum pecunia debita non solvitur ad diem, adeoque destituimur. † Or. 59, confestimque verba *concurrunt* ; i. e. sua sponte occurrunt animo, in mentem veniunt dicenti, et se ipsa ei offerunt.

Concursare, de singulis, vario significatu. Rosc. Am. 29, qui tum dies noctesque armati *concursabant*. Verr. v, 31, prætores obire provinciam et *concursare* consueverunt. ibi l. 12, quum *concursant* ceteri prætores ; h. e. quum peragrant provinciam, obeunt fora, et jurisdictionem exercent.

Concursatio, studium, contentio etiam singulorum hominum. Sull. 23, ejus *concursatio*. ad Div. i, 1, Libonis et Hypsæi non obscura *concursatio* et contentio, etc. † Agr. i, 3, *concursatio* decemviralis, de peragratione provinciarum a Xviris suscipienda. † tumultus. Dom. 6, *concursatio* puerorum nocturna. † Div. ii, 71, credo,

qui sit ordo, aut quæ *concursatio* somniorum. † Brut. 69, C. Cosconius—eam verborum copiam—præbebat populo, cum multa *concursatione* et clamore; h. e. ut populus *concursaret* ad eum audiendum, et clamores faceret. Vel, de ipso concursante in Rostris.

Concursio. Verr. i, 30, quid hujus lacrymas et *concursiones* proferam: ubi Hotomannus malebat *concursationes*. v. *concurrere*.

Concursus, tumultus, Sull. 5, lapidatio atque *concursus*. Catil. i, 1, *concursus* bonorum. Hinc et illud Acad. ii, 22, sustinere non potuit *concursum* omnium philosophorum, sc. contra disputantium. † structura. Orat. iii, 43, *concursus* verborum hiulcus. † Dejot. 10, *concursus* facere, de eo, quo conspecto homines concurrere solent. † multitudo. ad Div. vii, 33, *concursus* occupationum. Fin. ii, 34, *concursus* honestissimorum studiorum.

Condecentia, Or. iii, 52. Pearcius autem e mss. restituit *decentia;* quod illud nullam auctoritatem idoneam habet.

Condemnare. Verr. v, 69, omnium mortalium sententiis *condemnavi*, i. e. feci, ut *condemnaretur*, de accusatore; ut alii quoque dixere: Plin. 34, 2, Verres, quem Cicero damnaverat; Livius, vii, 16 extr., etc. ibid. ii, 8, sibi *condemnat*, Veneri absolvit, h. e. absolvit quidem, ne quid Veneri dare cogatur; sed tamen cogit sibi dare, ut absolvatur. Cæcin. 31, *condemnari* sponsionis. † Cluent. 22, nullo præjudicio facto ex ipsa causa *condemnare*.

Condere. Verr. v, 29, *condere* in carcerem. † *condere* alicujus laudes, Att. i, 16, i. e. celebrare. v. Burm. ad Albinov. 343.

Condicere. ad Div. i, 9, denuntiare alicui, nos ad cœnam venturos. v. Hotom. ad Rosc. Com. 9.

Condimentum. Q. fr. i, 1, multis *condimentis* humanitatis mitigare.

Conditio, status hominis. Off. i, 13, infima *conditio* est servorum. † voluntas alterius, arbitrium quod nobis præscribitur, etc. Verr. iii, 62, venire ad *conditiones* alicujus, pro facere, quod quis vult. Quint. 6, perduceret eum ad suas *conditiones*. Att. ix, 15, utar *conditione* Cæsaris, qua sc. mihi veniam dare vult. ibid. viii, 15, accedere ad *conditionem*, i. e. accipere. ibid. vii, 13, tempus *conditionum* amissum est. † pactio, transactio. Act. i in Verr. 6, mansit in *conditione*. ad Div. vi, 2, armis *conditione* positis. Off. i, 7, sunt privata nulla natura, sed aut veteri occupatione, aut lege, pactione, *conditione*, sorte. Cf. Quint. 22. † jus. Quint. 28, *conditione* pari uti. Verr. i, 54, *conditione* optima esse dicuntur in redimendo, qui præcipuum aliquod jus habent redimendi, ut ad ipsos potius, quam ad alios res redimenda perveniat, jus προτιμήσεως Agr. iii, 2, optima *conditione* prædia: pro quo dicitur sæpissime *optimo jure*. † Sed Verr. ii, 59, optima *conditione* locare, est quam minimo pretio. Q. fr. ii, 2, bona *conditio*, de emtione. Att. xii, 3, Vecteni *conditio* semisse: versura a Vecteno sub usuris semissibus. † natura rei. Marcell. 4, a quo *conditio* visque victoriæ devicta est. ibid. 3, quæ naturam et *conditionem*, ut vinci possent, habebant. † largitio. Q. fr. i, 1, nullius pecuniæ *conditione* ab integritate deduci. Manil. 23, quibus *conditionibus*, quibus jacturis homines in provincias proficiscantur. Ita scilicet capio: nam *conditio* ponitur pro eo, quod est in *conditione*. J. Fr. Gronovius autem, de Sest. iv, 4 extr., pactiones, cautionibus et syngraphis factas, interpretatur; sed addit: promissa pecunia, vel gratia. † Similis usus hujus vocis est, quum ponitur pro nuptiis, quia fiunt sub *conditione* dotis; s. pro femina, quam uxorem ducimus dotis ratione habita. Læl. 10, uxoria *conditio*. Phil. ii, 38, filiam ejus, sororem tuam, ejecisti, alia *conditione* quæsita, et ante perspecta. Ad q. l. v. Abram. et Græv. † Hinc deinde simpliciter dicitur de feminis et viris, quibuscum res est, etiam extra conjugium. Cœl. 15, Clodia dicitur *conditiones* legere, h. e. adolescentes, viros, quibuscum cubet; ubi vid. Abram. Cf. Gron. Obs. i, 6, et Græv. ad Sueton. Aug. 69. v. *perspicere*. † Flacc. 10, tamen in *conditione* atque exemplo pertimescenda videantur. Mur. 28, iniquam legem, judices, et miseram *conditionem* instituet periculis hominum. Catil. ii, 7, *conditionem* miseram non modo administrandæ, sed etiam conservandæ reip. Et sic

sæpissime *conditio* dicitur. † Rab. perd. 5, *conditio* et exspectatio. Ibi *conditio* est, quam philosophi *possibilitatem* dicant; quum aliquis est eo loco, statu, etc., ut ei aliquid accidere possit.

Conditio. Nat. D. ii, 58, *conditiones* ciborum.

Conditor. Sen. p. R. 6, *conditor* convivii.

Conditus, repositus ad usus futuros. Verr. ii, 2, id non apud eos nasci, sed domi *conditum* putaremus. Mur. 24, ut ei jam domi *conditus* consulatus putaretur: et sic sæpe Natur. D. ii, 60, mandentur *condita* vetustati.

Conditus, suavis. Brut. 48, nemo suavitate *conditior*. ibid. 29, nisi id, quod dicitur, sit voce, vultu gestuque *conditius*.

Condonare, donare, tradere in potestatem alterius. Dom. 23, quum alteri totam Achaiam—bona ei civium *condonares*. Agr. ii, 15, regna decemvirorum ditioni, judicio potestatique *condonata* esse dico. ibid. 6, *condonari* certis hominibus omnia. Phil. ii, 27, *condonabantur* apothecæ hominibus nequissimis. Phil. v, 3, agitur, utrum M. Antonio facultas detur—agrorum suis latronibus *condonandi*: ad q. l. Ferrarius idoneis auctoritatibus hoc genus loquendi, agrorum *condonandi*, pro *condonandorum*, defendit. Cf. Drak. ad Liv. xxv, 23. † Hinc ducitur elegans ratio, quum *condonare* dicitur v. c. pro *condemnare*, ita uti dedere, ac pro omni actione, qua quis homo, aut res aliqua, in potestatem alterius venit. Hujus generis exempla hæc sunt: Verr. i, 41, *condonare* alicui hereditatem; de prætore, qui alicui hereditatem decernit præter jus. Cœl. 32, ne patiamini M. Cœlium libidini muliebri *condonatum*, i. e. damnatum in mulieris gratiam. Fr. pro Scauro, ut M. Æmilius—vanissimæ genti, et prope dicam, pellitis testibus *condonetur*. v. Gron. Sestert. iv, 9 extr. † Sed etiam in bonam partem dicitur, pro *absolvere*. Cluent. 39, non sibi ac defensioni suæ *condonatum* esse Oppianicum. † *condonare* aliquem alicui eleganter, est pro ignoscere alicui in alterius gratiam, uti concedere, de quo supra. Ligar. 12, *condonare* aliquem reipubl. it. Phil. v, 18, inimicitias reip. *condonare*, pro omittere inimicitias, quia salus reip. ita postulat.

Condonatio. Act. i in Verr. 4, in jure dicundo bonorum possessionumque contra omnium instituta addictio et *condonatio*. v. *condonare*.

Conducere, pro redimere, opponitur locare. Div. ii, 21, qui columnam de Cotta et Torquato *conduxerat* faciendam. Sic apud Phædrum Simonides carmen *conduxisse*, certa mercede, dicitur.

Conductio. Act. i in Verr. 6, *conductio* renuntiata est; ante dicta est pactio et conditio. † Inv. i, 4, *conductio* est, quum propositio et assumtio in conclusione conjunguntur.

Conductor, redemtor, ad Q. fr. iii, 1.

* *Confatalis*, Fat. 13, συνειμαρμένη.

Confectio. Flacc. 9, *confectio* tributi, exactio Div. i, 51, *confectio* materiæ, est usus materiæ ad res ex ea conficiendas. Partit. 7, *confectio* memoriæ, i. e. opus memoriæ.

Confector belli, ad Div. x, 20. † qui perdit, absumit. N. D. ii, 15, ignis est *confector* et consumtor omnium.

Conferre, de discente. Læl. 1, me ad pontificem Scævolam *contuli*. † Planc. 14, *conferantur* multa in eum. ibid., aliorum dicta in me *conferuntur*, h. e. mihi tribuuntur, tanquam a me profecta. † Verr. iii, 12, *conferre* capita, est clanculum deliberantium. † Or. iii, 61, *conferre* causam in tempus, h. e. in angustias temporis. † Verr. v, 30, supplicia—ad tuum, non ad populi romani tempus *conferes*? h. e. sumes tibi supplicia, quum tibi placuerit, non quum utilitas reip. postulat. † Planc. 19, non possum magis pedem *conferre*, ut aiunt, aut propius accedere. † Lig. 1, orationem ad misericordiam *conferre*, est abstinere a defensione, et uti deprecatione, loco defensionis. † convertere. Sull. 14, vos me ab omnibus cogitationibus ad salutem reipubl. *contulistis*. Sed Grævius legendum censebat ex Pal. 9 *convertistis*, præter necessitatem. Nam *conferre* Ciceroni dici pro *convertere*, quum illud docet, quod antea proposuimus ex Ligar. 1, orationem ad misericordiam *conferre*; in quo commode *conferre* per *convertere* explices: sed etiam hæc, Marcell. 6, dii spem salutis ad clementiam victo-

motum inanem dicunt, i. e. speciem, visum. † Arch. 7, *conformatio* doctrinæ v. *confirmatio.*

Confringere. Verr. i, 5, *confringere* consilia senatoria, pro vi, i. e. pecunia aut aliis injustis artibus facere, ut absolvare: pro quo et perrumpere dicitur. Milon. 13, qui eam præturam posset *confringere;* h. e. impedire, quo minus prætor potestate sua abuteretur.

Confundere. Or. ii, 79, *confundere* in totam orationem, h. e. per totam orationem, non uno certo loco adhibere. Off. i, 27, totum est cum virtute *confusum*, i. conjunctum, ab ea re non differt. Sext. 2, *confusa* atque universa defensio, est quum omnes simul defendimus, non singulos sigillatim. Cf. Partit. 30.

Confusio. Mur. 23, suffragiorum *confusio*, esse videtur, quum non ex censu suffragia feruntur, et centuriæ numerantur, a prima classe facto initio, ut fieri ex instituto Servii solebat, sed suffragia omnium classium et centuriarum numerantur; ut primo cujusque civis suffragium eamdem vim habeat, deinde nesciatur, quis quemque suffragio suo consulem aut prætorem crearit. Id ut fieret, ambitus tollendi causa, postularat Servius Sulpicius; et hanc Cicero appellat æquationem gratiæ, dignitatis, suffragiorum. Apud Liv. xxvi, 28, viri docti frustra torquent se in explicando confuso suffragio: Drakenborchius autem auctoribus codd. sustulit.

Confutare. Tusc. v, 31, dolores *confutare;* i. e. resistere dolori, eumque supprimere: eleganter profecto. Nam *confutare* proprie est aquam ebullientem supprimere, ne exundet.

Congiarium, Att. x, 7, vulgo dona, quæ inter populum urbanum distribuuntur. Res a frumentariis largitionibus ortum traxit; de quibus vid. Spanh. de Usu et Pr. Num, t. ii, p. 529; qui recte monet, h. l. *congiarium* dici de eo, quod postea *donativum* dictum est, quia militibus illud *congiarium* datum. ad Div. viii, 1, *congiario* donatus a Cæsare.

Conglacio. ad Div. viii, 6, Curioni tribunatus *conglaciat.* Nil tribunatu agit.

Conglobatus, frequens et densus. Partit. 16, maxime valent definitiones *conglobatæ*, et consequentium frequentatio.

Conglutinare, componere, conjungere Or. i, 42, dissoluta et divulsa *conglutinare*, dicitur de eo, qui aliquid in artis formam redigit. Phil. iii, 11, totus est ex audacia, petulantia, etc. *conglutinatus.* Att. vii, 8, amicitias *conglutinare.*

Conglutinatio. Or. 23, *conglutinatio* verborum: de structura et collocatione.

Congressus. Cœl. 8, *congressu* et constituto de injuriis experiri, est id, quod Cicero, Quint. 11, intra parietes experiri vocat, et opponit summo juri: ad quem l. v. Hotomannus; qui docet moris fuisse, ut ante, quam in jus irent, viderent, si privatim, adscitis amicis et disceptatoribus domesticis, res componi posset.

* *Congruens.* Or. iii, 59, actio menti *congruens* esse debet. de Rep. ii, 1. orationi vita admodum *congruens.*

Congruenter, apte ad rem et causam. Or. iii, 10, *congruenter* dicere.

Conjectio. Div. ii, 63, *conjectio* somniorum, i. interpretatio.

Conjector, Div. ii, 65, interpres somniorum, portentorum, etc.

Conjectura. Muren. 4, *conjecturam* de tuo ipsius studio ceperis. Div. ii, 26, *conjectura* omnis in multas ac diversas, aut etiam contrarias partes diducitur.

Conjectus oculorum, Planc. 8.

Conjicio. Or. iii, 50, *conjicere* se in versum mente ac voluntate, de eo, qui versus facere cogitat. † Catil. i, 6, petitio ita *conjecta*, ut vitari non posse videretur. v. *petitio.* Sext. 18, oratio improbe *conjecta* in clarissimos viros. † Mil. 19, *conjicere* se in noctem. † Dom. 25, *conjecerit* Pompeium domum, h. e. metu coegerit Pompeium domi manere. † Her. ii, 13, *conjicere* causam, i. e. breviter et summatim exponere. v. Gell. xvii, 3, et ibi Gronov. † Inv. ii, 32, navis *conjecta* est in portum, sc. tempestate.

* *Coniscare*, de arietibus, quum se capitibus petunt. fr. or. in Pison., caput opponis, cum eo *coniscans.*

Conjugata, quæ dicantur? Top. 3.

Conjugatio, συζυγία, Topic. 9, quid sit?

Conjunctio. Fat. 6, *conjunctio* ex re-

pugnantibus, est genus enuntiationis, sc. in qua est antecedens et consequens. Conf. c. 8 init. † Divin. ii, 14, 15, naturæ *conjunctio*, est συμπάθεια. † coitus. Off. i, 4, *conjunctionis* appetitus.

Conjungere. Manil. 9, bellum *conjungere*, dicuntur, qui fœdus ineunt belli gerendi causa. Quir. p. R. 7, causam meam cum communi salute conjunxit, i. dixit, salutem communem a mea pendere. Or. 44, *conjungere* vocales, i. e. pronuntiando alteram elidere. Pis 9, quem ego cum deorum laude *conjungo*, i. e. diis similem puto. † Vat. 10, *conjunctus* cum rep., i. e. laborans pro rep. † Cluent. 44, *conjunctum* cum re judicium, i. e. verum. † Verr. iv, 65, *conjunctis* sententiis decernere: pro quo Grævius habet *cunctis*. † Verr. iv, 37, *conjuncta* cognatio, i. e. propinqua.

Conjuratio. Catil. iv, 3, haberi *conjurationem* a civibus nunquam putavi.

Connectere. Or. 71, *connectere* dissipata, est numeris vincire. Nat. D. ii, 65, si singula non movent, universa certe tamen inter se *connexa* et conjuncta debebunt. Fat. 7, hoc vere *connectitur*, de enuntiationibus ex antecedente, ut dialectici loquuntur, et consequente compositis. † Acad. ii, 30, ipsum ex se *connexum* est. Dicitur de enuntiationibus *identicis*, quas hodie dicunt: Si lux est, lux est.

Conniti. Verr. iii, 56, nervis omnibus *conniti*. Tusc. ii, 21, *connisa* et progressa ratio.

Connivere. Tusc. i, 49, *conniventem* somno consopiri. Cœl. 17, blandimentis naturæ sopita virtus *connivet*. ibid. 24, *connivere* in sceleribus hominum.

Connubium. Top. 4, quicum *connubium* non est. *Connubium*, est matrimonium inter cives: inter civem autem et peregrinæ conditionis hominem, aut servilis, non est *connubium*, sed contubernium. v. Boethius ad h. l. Hinc in missionibus militaribus, ap. Gruterum, Sponium, Maffeum et alios, jus *connubii* datur cum uxoribus, quas tunc habuissent, quum est civitas data; de quo vid. Maffeum in Antiquit. Aquitan., ep. 1.

Conquassatio. Tusc. iv, 13, *conquassatio* totius valitudinis corporis.

Conquirere, de uno. ad Div. v, 9, ut terra marique *conquireretur*. Cf. Verr. iv, 48; Or. i, 46. † pro quærere. Agr. ii, 35, aliquid sceleris *conquirere*.

Conquisite. Her. ii, extr., *conquisitissime* conscripsimus, i. e. diligentissime, nulla re prætermissa.

Conquisitio. Prov. Cons. 2, exercitus durissima *conquisitione* collectus.

Conquisitor, ad Att. xiii, 21, int. militum.

Conscientia, societas. Philipp. ii, 11, quis nomen meum in illius gloriosissimi facti *conscientia* audivit? † Fin. ii, 22, *conscientia* stabilis.

Conscindere. Att. viii, 16, is me ab optimatibus ait *conscindi*, i. e. conviciis lacerari.

Conscisco. Brut. ep. 16, ante quam illud conscivi facinus: de qua forma vid. Gronov. ad Liv. xxi, 8.

Conscius. ad Att. ii, 24, *conscium* de his rebus esse.

Conscribere, verbum militare, quum novi milites scribuntur, et in centurias describuntur. Quir. p. R. 5, quum homines *conscribi* centuriarique vidissem: quanquam ibi est de iis, qui a seditiosis hominibus colliguntur, et in centurias aut decurias *conscribuntur*, ut iis utantur ad depugnandum contra bonos cives. Sic dicitur etiam *describere*, de quo suo loco. Planc. 18, hæc profer, huc incumbe, Laterensis, decuriasse Plancium, *conscripsisse*, sequestrem fuisse, etc. Hic est de alia, sed simili tamen re. Qui corrumpere populum student, eum in decurias describunt, et, quid decuriis singulis daturi sint, pronuntiant: illi autem, de quibus antea, in centurias describunt suos, ut pugnent. Itaque eodem loco pro *conscribere* dicitur etiam *describere*. Sic reperies etiam in Sen. p. Red., c. 13, et alibi. † Simul scribere. Att. xii, 19, Balbus ad me cum Oppio *conscripsit*. Etiam ad Div. xi, 2, in epist. Bruti et Cassii vulgati habent, non *conscripsissemus* hæc tibi: quod defendebat Nic. Rubenius ex altero loco. Sed Grævius e mss. quibusdam recepit *scripsissemus*. At dicitur etiam de uno pro *scribere*, Verr. v, 4, ubi tamen

Græv. e cod. rescribi volebat *scribere*.

Conscriptus. Patres *conscripti*, passim, dicitur pro patres et *conscripti*, ut docet Liv. l. ii, c. 1. Antiqui *et* sæpe omittebant, ut in illo: de vi armatis hominibus, et aliis. Patres sunt ii, qui sunt generis patricii; *conscripti*, qui novo Bruti instituto ex equestri ordine, qui postea seminarium senatus fuit, senatui adscripti sunt.

Consecrare. Agr. i, 2, *consecravit* Carthaginem, i. e. usum soli, quo Carthago stetisset, hominibus ademit, sacrum fecit, ne arari, inædificarique posset. † Leg. ii, 2, patria, in qua omnia nostra ponere, et quasi *consecrare* debemus. † Tusc. iii, 1, ars deorum inventioni *consecrata*, i. e. tributa, adscripta.

Consecratio. Balb. 14, *consecratio* capitis: genus legis sacrandæ, quum scilicet caput ejus sacrum pronuntiatur, qui contra legem fecerit. vid. Ind. Legg. v. *sacratæ Leges*. † Dom. 48, an *consecratio* nullum habet jus; dedicatio est religiosa? Ad hunc locum disputat Grævius de discrimine inter *consecrationem*, et dedicationem: quæ tota disputatio hanc summam habet, ut *consecrationem* locorum, arearum, agrorum esse dicat; dedicationem autem templorum, ararum, simulacrorum. Sic a Clodio dicit *consecratam* esse aream Ciceronianæ domus, dedicatum autem simulacrum Libertatis in area. In hanc rem etiam multa disputat Guther., Jur. Pont. iii, 13; iv, 22; sed, ut omnia, parum accurate, quemadmodum ex his, quæ dicam, apparebit. Locus classicus de *consecratione* et dedicatione est pro Domo a c. 45—56, ex quo hæc notanda sunt: c. 46, si quis—domum ejus per pontifices dedicarit—ædes Cæpionis essent dedicatæ—et aram, et simulacrum, et templum dedicari. c. 47, si bona civis cujuspiam *consecrarit*. c. 49, an tu hæc ita perturbas, ut, quicumque velit, quod velit, quomodo velit, possit dedicare? Video enim esse legem veterem tribunitiam, quæ vetet, injussu plebis, ædes, terram, aram *consecrare*. Vides, quod ante dedicare dicebatur, id statim *consecrare* dici, de iisdem rebus utrumque, aliter ac Grævio visum est. c. 52, ades—dum dedico domum Ciceronis, ut mihi præeatis, postemque teneatis. c. 56, aram *consecrare*. In dedicatione, ait Grævius, postis tenebatur. Etiamne, quum ara, simulacrum dedicatur? Jam ædes Ciceronis *consecratæ* erant, non potest negari: diserte enim traditur; et hic postis tenebatur; v. c. 52, dedicatio fiebat populi jussu; sed et *consecratio*, c. 49. Plin. Hist. nat. vii, 35, Sulpicia—quæ simulacrum Veneris *dedicaret*. Valer. Max. viii, 15, 12, ut Veneris Verticordiæ simulacrum *consecraretur*. Sed non opus in re manifesta pluribus exemplis. Sed quoniam Grævium decepisse videtur locus a nobis primo loco propositus, in quo *consecratio* et dedicatio distingui videntur, age eum explicabimus. Sensus autem ejus hic est: an *consecratio* ædium, bonorum, nullum habet jus, si injussu populi facta est, dedicatio autem, s. *consecratio* simulacri Libertatis tantam religionem affert, tantaque religione obligat aream? Scilicet Cicero non distinguit *consecrationem* a dedicatione in genere, sed absurdum esse dicit ejusdem rei, h. e. *consecrationis*, s. dedicationis diversam vim statui pro diversis rebus, quum in hac cærimonia non res, in qua adhibeatur, sed ipsa *consecrandi* dedicandique cærimonia et sanctitas spectetur. De *consecratione* et dedicatione multa disputat Mazochius de Amphith. Camp., p. 79 sqq.

Consectari. Cæcin. 19, *consectari* verba, est nimis urgere litteram, neque rem potius et rationem spectare; quod est calumniatorum et rabularum. † vexare. ad Div. viii, 12, per hanc speciem simultatis eum *consectarer*. Cf. ad Att. ii, 18.

Consectarium. *consectaria* sunt breves et acutæ conclusiones: Fin. iii, 7, *consectaria* stoicorum brevia et acuta. ibid. iv, 18, nunc venio ad illa tua brevia, quæ *consectaria* esse dicebas. ibid., illud vero minime *consectarium*, sed in primis hebes.

Consectio arborum, N. D. ii, 60.

Consecutio, effectus; quod quamque rem sequitur, locus rhetorum. Topic. 13, distribuitur hic locus in *consecutionem*, antecessionem, etc.

silium et *Concilium* differunt ita: *Concilium* dicitur de conventu hominum, qui audiendi causa conveniunt; *consilium* de eo, in quo deliberandi causa. v. Gronovius ad Liv. xliv, 2 Hinc Quint. 1, in *consilio* adsunt. ib. 10, in *consilio* esse. Cf. in Cæcil. 4; Verr. ii, 29. † de judicibus, assessoribus ejus, qui judicio sive privato, sive publico præest. Hinc prætor cum *consilio*, imperator cum *consilio* decem legatorum; etc. Or. 1, 26, *consilium* dimittere. Rabir. perd. 2, etc. *consilium* publicum, de senatu: sed Rosc. Am. 52, de judicio dicitur. † deliberatio. Verr. i, 9; Cluent. 30, mittere in *consilium*, dicitur, quum is, qui præest judicio, perorata causa jubet judices sententiam ferre. Id fiebat olim post deliberationem communem, cujus vestigium reperies, Verr. iii, 12; cujus potestas quum fieret a prætore, in *consilium* mitti judices dicebantur. Ipsi autem judices dicuntur ire in *consilium*. Catil. i, 1, publici *consilii* particeps dicitur, qui interest deliberationibus senatus. Verr. i, 11; Cluent. 20. † publicum *consilium* est etiam decretum senatus. Verr. ii, 5, nulla alia civitas publico *consilio* laudat. † callidum inventum. Nat. D. iii, 6. *consilium* imperatorium. Gr. στρατήγημα. † prudentia, ea facultas animi, cui prudentia inest. Muren. 12, mulieres propter infirmitatem *consilii*.

Consistere. Tusc. ii, 16, sanguis *consistit*. † desinere. Or. i, 1, ambitio *consistit*. † Tusc. i, 23, omnis natura *consistat* oportet. ad Div. vii, 26, διάρροια cœpit *consistere*. † de iis, qui sibi obvii facti *colloquuntur*. Act. i in Verr. 7, cum hoc *consistit*, hunc amplexatur, jubet sine cura esse. † immorari. Verr. i, 38, in uno nomine *consistam*. Partit. 35, *consistet* in singulis † Rosc. Am. 52, non modo nulla culpa, sed ne suspicio quædam potuit *consistere*. Cluent. 29, similis in aliis nonnullis suspicio *consistebat*. † non *consistere* dicuntur, qui ita sunt perturbati, ut, quod velint, facere non possint. Verr. i, 3, *consistere* animum non sinunt. Phil. ii, 28, *consistere* mente non posse. Dom. 54, ut neque mens, neque lingua *consisteret*. Cluent. 39, non posse *consistere* in dicendo, sc. quia acclamationibus impeditur. Contrarium est in his: Or. 9, qui in forensibus causis præclare possit *consistere*, i. e. bene eas agere. Quint. 24, diffidebam, me animo satis certo et confirmato in hac causa posse *consistere*. Sumtum e re gladiatoria docet Burmann. ad Quintil. Decl. 6, 9. † dicitur et pro tutum esse. Quint. 30, miserum atque infelicem tandem posse *consistere* † verbum in re talaria Div. ii, 21, Venerium casu jaci posse, quatuor talis jactis quadringentis centum Venerios non posse *consistere*. vid. *Venerius*. † Partit. 29, *consistere* dicitur orator, quum constituit, quomodo causam tractare velit, utrum negare factum, an defendere; unde et status dicitur.

* *Consitio*, de Senect. 15; *consitura*, de Rep. i, 17, i. q. satio.

Consociare. in Sen. p. R. 7, ausus es cum A. Gabinio *consociare* consilia pestis meæ.

Consolari. ad Div. iv, 8, *consolari* dolorem alicujus. ibid. vi, 4, *consolari* de re aliqua.

Consolidatus. ad Div. v, 20, rationes *consolidatæ*, sunt in quibus accepta et expensa consentiunt, quæ quadrant, ut alio loco Cicero dicit, liquidæ sunt, ut docet Ascon. ad Verr. i.

Consonus, consentaneus, aptus. Att. iv, 16, *consonum* putari.

Consors. Flacc. 15, *consortes* mendicitatis. Mil. 37, *consors* temporum meorum.

Consortio, societas. Off. iii, 6, tolletur omnis humana *consortio*.

Conspirare. Ligar. 12, consensus *conspirans*. Cf. ad Div. x, 12.

Conspiratio, consensus. Catil. iv, 10, *conspiratio* bonorum.

Constans, Rosc. Am. 14, opponitur amenti, cujus sc. mens non potest sibi constare. Off. i, 40, oratio *constans*, est hominis sani et recte loquentis. † *Constantes* qui dicantur, vid. in *constantia*.

Constanter. Or. 58, oratio æqualiter et *constanter* ingrediens, de oratione numerosa. Tusc. v, 8, non *constanter* dicuntur, i. e. sibi repugnant, non consentanea sunt. Cf. Acad. ii, 3; Fin. v, 27. † cum da-

tivo. Tusc. v, 9, quam sibi *constanter* dicant. v. *constantia*.

Constantia. Planc. 16, *constantia* tua dignum, i. e. si id fecisses, tum tibi constares in hac re, et id erat sapiente homine dignum. † Consensus, convenientia. Off. i, 7, dictorum factorumque *constantia*. Her. ii, 6, testimoniorum *constantia*. † *Constantia* philosophorum, Tusc. v, 10, est, quum nihil decernit, quod alteri decreto suo non consentiat, quum omnia inter se sunt apta et connexa. † *Constantia*, quum virtus est, in eo inest, ut idem semper sequare, iisdem consiliis utare, semper idem eodemque modo agas, sed in rebus honestis et bonis. Sed quia id non faciunt, aut facere possunt, nisi in quibus est vera virtus, propterea subinde *constantia* pro virtute dicitur, ut levitas pro vitio: exempla frequenter occurrunt. † Pluralis *constantiæ* est Tusc. iv, 6.

Constare. ad Div. vii, 1, *constitit* mihi fructus otii mei: cepi fructum. Simile est illud Brut. 97, cernimus, vix singulis ætatibus binos oratores *constitisse*, fuisse. †pro exstare. Or. ii, 22, quorum scripta *constent*. Sed, opinor, simul intelligenda certa γνησιότης scriptorum, ut Verr. ii, 77, sic, ut litteræ *constarent* integræ. † Cluent. 38, suis judiciis *constare*, i. e. non recedere a superiori judicio, et diversum judicare. ad Div. i, 9, in sententia *constare*.

Constituere. Verr. i, 1, *constituere* accusationem, dicitur actor, quum ea comparat, quæ ad accusationem sunt necessaria. Part. 9, fidem *constituere*, est facere, ut fides habeatur, ut fide digni videamur. Muren. 5, ex Asia laus familiæ *constituta* est, i. e. comparata. Verr. v, 24, post *constitutum* imperium, i. e. postquam imperium nacti sumus. Rabir. perd. 2; Or. i, 9, *constituere* rempubl. dicuntur, qui legibus, aliisque rationibus, malis reipubl. ingravescentibus medentur. Agr. ii, 5, a Gracchis video multas esse reip. partes *constitutas;* multas leges esse, ut judiciarias, frumentarias latas, reipubl. salutares. Marcell. 8, *constituenda* judicia, i. e. restituenda. Att. iv, 1, *constituere* reliquias suas. v. *constitutus*, n. 4. Agr. ii, 5, Gracchos plebem in agris publicis *constituisse*. v. *collocare*. † *constituere* dicuntur, qui de re aliqua paciscuntur, inter quos de re aliqua convenit. Att. i, 7, Cincio HS viginti millia *constitui* me curaturum. Vide plura ex Cicerone exempla collecta a Gronov. Obs. i, 1, p. 14, 15.

* *Constitutio*, in rhetoricis quid sit? Inv. i, 8. † de reipublicæ genere ex tribus optimis æquato et temperato, de Rep. i, 45, hæc *constitutio* primum habet æquabilitatem quamdam magnam, etc.

Constitutus, comparatus. Tusc. ii, 4, ita animo *constitutus*. † *constitutum* dicitur, quidquid jam eo pervenit et redactum est, quo debuit, ut, quale sit, cognosci possit. Rosc. Am. 6, *constituta* victoria. Or. ii, 10, res *constituta* et definita. Rosc. Com. 11, lite contestata, judicio damni injuria (dati) *constituto*. † Verr. iii, 61, *constitutum* crimen ex periculi tui tempore, i. e. fictum et compositum. † *constituta* dicuntur, quæ in bonum statum pervenere. vid. *constituere*. Rabir. Post. 1, bene *constitutæ* fortunæ. Sext. 45, bene de rebus domesticis *constituti*. ib. 65, bene natura *constituti* viri, sunt naturali honesti amore imbuti. Læl. 13, animi bene *constituti* est, lætari bonis rebus, dolere contrariis. Off. ii, 11, respublica *constituta*. Tusc. ii, 6, corpus bene *constitutum*. Att. xi, 3, rebus *constitutis*, i. e. bello civili finito, et rebus ad meliorem statum redactis. † *Constituta* dicuntur, de quibus inter duos pluresve convenit. ad Div. vii, 4, si quid *constitutum* habes cum podagra, fac in alium diem differas. Cœl. 25, *constitutum* factum cum servis. Cæcin. 12, ad *constitutum*, int. diem. Att. xii, 1, ad *constitutum*, int. locum. Cœl. 8, congressu et *constituto* cœpisse de tantis injuriis experiri. v. *congressus*. Sic Top. 12, locus, *constitutum*, convivium. De hac significatione vid. plura ap. Gronov. Obs. i, 1, p. 14, sq.

Constratus. Verr. v, 34, navis *constrata*. v. *apertus*.

Construere. Agr. i, 5, pecuniam *construere* et coacervare.

Consulere. Verr. i, 42, qui *consulebantur,* sunt JCti, ut in or. pro Murena. † cum præpos. de. Sull. 22, de salute suorum *consulat*, i. e. s. saluti.

Consultatio, in rhetoricis est quæstio infinita, locus communis, quae et θέσις dicitur, Partit. 4, 18, 20.

Consultor. Mur. 10, JCti est cavere, ne *consultores* sui capiantur.

Consumo. Fin. v, 19, Aristoxeni ingenium *consumtum* in musicis. Att. xvi, 2, manus suas in plaudendo *consumere*.

Consumtor. N. D. ii, 15, *consumtor* omnium, de igne.

Contagio, contactus. Nat. D. ii, 55, *contagione* pulmonum calescit spiritus. † influxus, vis cujusque rei in alteram. Div. i, 30, quum animus somno sevocatus est à *contagione* corporis. ibid. ii, 43, quæ potest *contagio* ex infinito pæne intervallo ad terram pertinere? Tusc. i, 30, quibus fuit minima cum corporibus *contagio*. Fat. 3, 4, *contagio* naturæ, opponitur casui fortuito, et fato absoluto causis et cæco. † vitium quod contactu in alios transfunditur, s. communicatio vitii. Off. ii, 23, *contagiones* malorum. Cluent. 6, 8, *contagionem* adspectus fugere. † conjunctio, societas. Verr. v, 71, ad quos conscientiæ *contagio* pertinebit. Sull. 2, *contagio* sceleris quædam, i. e. societas et communio.

Contemnendus. Ver. iii, 27, Siculi non *contemnendi* sunt, fortes, honesti.

Contemnere, eleganter *contemnere* aliquid dicuntur, qui satis ab eo se tutos putant, neque metuunt ullo modo. Mil. 16, qui ita judicia pœnamque *contemserat*, ut, etc. Catil. ii, 3, exercitum illum — magnopere *contemno*. Eodem modo Virgil. Georg. ii, 265, arborem dicit *contemnere* ventos, quum ita adolevit, ut satis robusta sit ad resistendum vento; sic interpretatur etiam Bentleius illud Horatii in Epod. 4, Othone *contemto*; ubi vide ipsum. Sic Græci καταγελᾶν, ut Lucian., Toxar. 2.

Contendere. Verr. ii, 21, *contendere* omnia; de accusatore, qui nihil prætermittit, quod in reum dici potest. Rosc. Am. 34, quæ res eum nocte una tantum itineris *contendere* coegit? † Verr iii, 42, quoad fieri aliquo modo posset, *contenderunt*: de licitantibus. † petere. Verr. ii, 53, magistratus ille summa ambitione *contenditur*.

Contente, cum summa contentione vocis, aut virium. † Tusc. ii, 24, *contente* dicere. v, 34, *contentius* ambulare.

Contentio, comparatio. Off. i, 17, si *contentio* fiat. Partit. 2, rerum *contentiones*, quid majus, quid par, quid minus sit, etc. † Or. ii, 5, *contentio* animi.

Contentus, qui in aliqua re acquiescit, nihil ulterius postulat. Cluent. 42, animadversionibus censoriis non ita *contenta* fuit civitas nostra, ut rebus judicatis.

Conterere, refutare. Tusc. v, 30, *conterere* atque contemnere, facile est reliqua bona ex collatione.

Contestari, proprie est testem aliquem in re aliqua facere hac formula: testis esto. Unde litem *contestari* ad Att. xvi, 15; Rosc. Com. 11, est, quum adversarius uterque, qui controversiam ad prætorem detulerat, judicio disceptandam, causa exposita breviter et narrata prætori, dicebat præsentibus: testes estote. v. Macrob. Saturn. iii, 9; Festus in h. v.; Menardus ad Cic. pro Rosc. Com. 11.

* *Contestatio*, fragm. orat. 1 pro Cornelio, i. e. supplicatio, obtestatio.

Contexere. ad Div. x, 13, *contexere* extrema cum primis, h. e. efficere, ut extrema similia sint, respondeant primis.

Contexte. Fat. 14, omnia *contexte* fiunt, h. e. naturali connexione et implicatione causarum et effectuum.

Contextus. Part. 23, totus *contextus* orationis, pro tota oratione. Fin. v, 28, mirabilis apud eos est *contextus* rerum; de philosophis, in quorum philosophia constantia reperitur, quum omnia inter se consentiunt, inter se apta sunt.

Contextus, adj. Tusc. v, 33, *contextæ* voluptates, pro perpetuis, quarum alia aliam continenter excipit.

Continens, quod rem *continet*. v. *continere*. Partit. 29, ea quæ sic referuntur, *continentia* causarum vocentur, etc. † Fin. ii, 19, *continens* genus est idem, non interrupta serie, avus, filius, nepos. † hoc fere sensu, de Rep. ii, 3, terra *continens*. † *continentia* verba, Part. 15, quæ per conjunctiones junguntur. † Inv. ii, 12, *continentia* cum ipso negotio.

Continere. *Continere* aliquid dicitur, quod est in eo summum et præ.

cipuum, plurimum valet, in quo rei summa est. Brut. 29, rem *continet.* Partit. 29, defensionis rationes *continent* causas. Fin. iv, 6, quod *continet* philosophiam. † *Contineri* est etiam, pendere ex re aliqua, conservari ab aliquo. Dom. 3-, meus reditus vestro judicio *continetur* Marc. 9, vita corpore et spiritu *continetur* Off. ii, 24, nulla res vehementius remp. *continet,* quam fides. † *Contineri* est porro, versari in re aliqua. Verr. iii, 1, hac cura *continebatur.* † reprimere, coercere. Ar. Resp. 1, furentem exsultantemque *continui.* † abstinere. Or. ii, 20, sin plane abhorrebit, et erit absurdus, ut se *contineat*, aut ad aliud studium transferat. † reticere, custodire, ne proferatur. Or. ii, 55, *continere* dicta. Or. i, 47, ut ea, quæ *continet,* neque adhuc protulit — explicet nobis, et illa dicendi mysteria enuntiet. Att. xiii, 21, tu tamen commode feceris, si reliquos (int. libros) *continueris.* † ad Div. vii, 19, exercitatione consequere: in qua te nos *continebimus.* Brut. 97, *contine* te in tuis perennibus studiis. † *Contineri* denique dicuntur, quæ firma sunt, non rumpuntur. Nat. D. ii, 57, de membranis oculorum: deinde firmas, ut *continerentur.*

Contingere, de re mala, Off. ii, 14. ad Div. xi, 16, a Gabinio cons. relegatus est, quod ante id tempus civi R. *contigit* nemini. Cf. Catil. i, 7; Tusc. v, 6. Nam alias dicitur de re læta et bona.

Continuare. Agr. iii, 4, *continuare* agros, est, quum multi fundi coemuntur, ut per longum spatium nullus alienus nostris interjectus sit. *Continuari* verba dicuntur, quum verba phrasi junguntur, vel periodi struuntur. Or. iii, 37.

Continuatio. Or. iii, 13, *continuatio* verborum, est periodus. Nat. D. i, 20, *continuatio* causarum, qui hodie *nexus* dicitur. Div. ii, 69, *continuatio* naturæ, est συμπάθεια. Nat. D. i, 4, est enim admirabilis *continuatio* seriesque rerum, etc.

Continuo. Rosc. Am. 33, non *continuo*, si me in gregem sicariorum contuli, sum sicarius. Cf. Or. ii, 48.

Contorquere dicitur proprie de eo motu hastæ, aut cujuscumque jaculi, quo ei majorem vim atque impetum addimus, ut rotatione gladio. Atque is motus eaque agitatio fit, pro ratione jaculorum, aut manu, aut machina aliqua, quæ hinc tormentum dicitur. Exempla crebra sunt apud poetas. Hinc fit, ut, quidquid celerius movetur et fertur, quidquid vehementius propter brevitatem aut celeritatem pronuntiationis ferit, quæ acutiores sunt brevioresque conclusiones, quibus pæne resisti, quamvis falsis, tamen non potest, id omne *contorqueri, contortum* dicatur. Exempla ex præcipuis generibus hæc sunto: Nat. D. i, 10, globus dicitur magna celeritate *contorqueri.* Or. ii, 17, qui (sc. homo, vel animus) tanquam machinatione aliqua, tum ad severitatem, tum ad remissionem animi, tum ad tristitiam, etc., est *contorquendus.* Orat. 70 extr., Demosthenis non tam vibrarent fulmina illa, nisi numeris *contorta* ferrentur. Tusc. iii, 26, de Æschine Demosthenem accusante: quas sententias colligit? quæ verba *contorquet?* ut licere quidvis rhetori intelligas. Div. ii, 51, deinde *contorquent*, et ita concludunt: Non igitur, etc. Cf. *contortus, contorte.*

Contorte. ad Her. i, 9; Invent. i, 20, inter præcepta narrandi est: ne quid perturbate, ne quid *contorte* dicatur, h. e. obscure. Sic Or. i, 58, res *contortæ* et difficiles. Est autem de eo genere obscuritatis, quod ex nimia brevitate oritur, quod oratio nimis brevis citius, quam intelligi potest, prætervehitur. Tusc. iii, 10, commemoratis brevibus et aptis inter se conclusionibus stoicorum: hæc concluduntur *contortius* a stoicis.

Contortio dexteræ, Her. iv, 19, est vis et nisus jaculandi. Fat. 8, *contortiones* orationis, de conclusionibus difficilioribus et fallacibus Chrysippi.

Contortulus. Tusc. ii, 18, *contortulæ* conclusiones.

Contortus. Or. i, 58, res *contortæ* et difficiles. Tusc. v, 27, *contortæ* conclusiones. Acad. ii, 24, *contorta* et aculeata sophismata. Cf. in *contorquere*, et *contorte.*

Contra. Agr. ii, 33, petere *contra*, dicitur de competitoribus. Muren. 4, quem *contra* veneris, h. e. quem in judicio aliquo oppugnaveris. v. Manut. ad h. l. Cluent. 48, si quis *contra* dicere vellet, i. e. accusare.

muliebris militiæ in illo delicatissimo littore?

Contumacia. Tusc. i, 30, *contumacia* libera, de Socrate.

Contumelia, convicium. Sull. 7, *contumeliam* jacere. † stuprum. Arusp. R. 20, *contumelias* piratarum passus est.

Contundo, vi frango. Att. xii, 44, *contudi* animum, et fortasse vici.

Conturbare, decoquere, æs alienum contrahere. Planc. 28, fac me multis debere, et in his Plancio. Utrum igitur me *conturbare* oportet (int. rationes)? Q. fr. ii, 12, nihil esse, quod posthac arcæ nostræ fiducia *conturbaret*. Cf. ad Att. iv, 7.

Conturbatio. Top. 12, titubatio, et si quæ alia signa *conturbationis* et conscientiæ.

Conturbatus. Tusc. iii, 7, *conturbatus* oculus, i. e. morbo affectus.

Convector. Att. x, 17, navi ejus, et ipso *convectore* me usurum puto.

Convellere, refutare. Or. ii, 51, ne *convellere* adoriamur ea, quæ non possint commoveri. † eripere. Att. v, 20, ut, quod tuo meoque beneficio puer habet, ne qua ratione *convellatur.*

* *Conveniens*, amicus, concors. Off. i, 17, bene *convenientes* propinqui. Cf. Rosc. Am. 34. Item consentiens. Divin. ii, 39, inter augures *conveniens* et conjuncta constantia.

Convenienter. Tusc. v, 9, *convenienter* dicere aliquid; de philosophis est, quum, quod dicunt, non repugnat aliis placitis ipsorum. v. *constanter.*

Convenientia naturæ, N. D. iii, 11, est *συμπάθεια*. Cf. Div. ii, 15, 60. † Fin. iii, 6, quod ὁμολογίαν stoici, nos appellemus *convenientiam*, si placet. † Consensus, constantia. Nat. D. ii, 21, hanc in stellis constantiam, hanc tantam tam variis cursibus in omni æternitate *convenientiam* temporum. Læl. 27, in amicitia est *convenientia* rerum, in ea stabilitas, in ea constantia.

Convenire. in aliquem *convenire* dicitur, quod ad eum pertinet, in eum cadit, ei aptum est. Rosc. Am. 23, suspicio *convenit* in aliquem. Sull. 7, contumelia ad maximam partem civium *convenit.* Fin. iii, 14, si cothurni laus esset, ad pedem apte *convenire.* † constare, consentire. Tusc. v, 11, quam sibi *conveniat.* v. *convenienter.* Fin. iii, 22, posterius priori non *convenit.* † res *convenit*, quum componitur pacificatione, etc. Att. ix, 6, dumque rem *conventuram* putamus. Phil. xiii, 1, si *convenisset*, sc. pax inter Sullam et Scipionem. Leg. i, 20, si nollent ætatem in litibus conterere, posse rem *convenire.* v. Gron. Sestert., p. 213. † in manum *convenire*, Top. 3, dicuntur uxores, quibuscum aut usu, aut coemtione matrimonium contrahitur. v. intt. ad l. c. Flacc. 34. locus classicus. † Verr. ii, 15, adversarii postulant, ut in eam rem judices dentur ex his civitatibus, quæ in id forum *convenirent*: quod scil. eo *conveniebant*, quum *conventus* prætor ageret, quibus aliquid controversiæ esset. v. *conventus.* † Cluent. 43, nisi qui inter adversarios *convenisset*, i. de quo *convenisset.* Eodem modo dicitur illud, quod supra attulimus: res *convenit*, etc. † Rarior constructio est, Nat. D. ii, 29, nec hoc in te uno *convenit*, pro in te unum. Sic et Sueton. Aug. 25; sed locus uterque est suspectus.

* *Conventitium*, de Rep. iii, 27, utrobique autem *conventitium* accipiebant; nempe τὸ ἐκκλησιαστικόν, quod apud Græcos iis numerabatur, qui ad comitia convenerant.

Conventum. Cæcin. 18, pacti et *conventi* formula.

Conventus, corona auditorum in judiciis, Brut. 62; Sext. 56, ubi vid. Manut. † pactum. Att. vi, 3, ex pacto et *conventu* ab aliquo discedere. Cæcin. 8, ex *conventu*, etc. † 1. Dies, quo magistratus provincialis in civitate aliqua jus dicit, quæstionesque causarum capitalium exercet. Gr. ἀγόραιος. De hoc *conventu* vid. etiam Theophil. Instit. §. 4, qui et e quibus causis manumittere non possit; et ibi Fabrott. Hinc Verr. v, 11, *conventus* agere. iv, 48, *conventus* indicere, etc. Cf. ad Div. iii, 8; Vatin. 5, etc. Ducta est ratio inde, quod homines quum ii, qui aliquid controversiæ habent, tum alii, audiendi causa, his diebus in foro *convenire* solent. v. *convenire.* Unde et ipsam coronam auditorum judicialem *conventum* dici vidimus. 2. Ab his *conventibus* ipsæ urbes, in quibus agebantur, etiam *conventus* dicuntur. Verr. ii, 20, res

ab omni *conventu* cognita, celeriter domum nuntiatur. Sermo est de urbe Syracusana. Lig. 8, *conventus* firmi atque magni. 3. in primis autem *conventus* dicuntur cives romani, qui in ejusmodi urbe negotiandi causa domicilium sibi constituerunt. Verr. ii, 13, ex civium R. *conventu*. ibid. v, 36, is est *conventus* Syracusis civium Rom. Cf v, 5; ii, 13, etc. vid. Gronov. Obs. iii, 22.

Conversio, commutatio in deterius. Dom. 18, *conversio* status. Flacc. 38, *conversio* rerum et perturbatio. † Periodi etiam dicuntur *conversiones* orationis aut verborum Or. iii, 48, 49. Ita autem dicuntur, quia *convertenda* oratione efficiuntur. v *conversus*.

Conversus, perturbatus. Flacc. 38, respubl. *conversa*. † Partit. 7, reliquum est, ut dicas, de *conversa* oratione atque mutata. Quid sit *convertere* orationem, ibidem docetur.

Convertere. Brut. 38, sed hoc vitium huic uni in bonum *convertebat*. De hoc usu verbi vertere et *convertere* v. Cort. ad Sall. Catil. 6; Jugurth. 85, 9. † Off. iii, 19. digitorum percussione hereditates omnium ad se *convertere*. ubi v. interpr. Verr. iii, 76, pecuniam publicam domum suam *convertere*, pro avertere.

Convestire. Q. fr. iii, 1, topiarium laudavi, ita omnia *convestivit* hedera. Dom. 3, *convestita* est domus duobus lucis.

Convicium, clamor. ad Div. i, 5, *convicio* jactatus est, sc. acclamantium. Arch. 6, aures *convicio* defessæ. Verr. v, 11, convivia cum maximo clamore atque *convicio*. † *Convicium* aurium, eleganter dicitur, quum aures aliquid, tanquam minus suave, repudiant, nec ferre possunt, et nobis tanquam injucunditatem exprobrant. Sic Orat. 48. † querela vehementior. Div. xvi, 26, verberavi te cogitationis tacito duntaxat *convicio*. ibid. xii, 25.

Convictus, victus, oppressus. Fin. iii, 1, voluptatem concessuram arbitror, *convictam* superiore libro, dignitati. Flacc. 7, reprehensus, *convictus* fractusque. ibid 32, bona *convicta*. Leg. i, 13, fracta et *convicta* secta. Catil. ii, 6, *convictus* conscientia. Cluent 3, causa prope *convicta* atque damnata est. † Dom. 57, *convicta* et commissa est devotio, dicitur, ut illud alterum: damnari voti. Quir. p. R. 1, ejus devotionis me esse *convictum*, etc. † Sull. 30, *convinci* in re aliqua. Sic et Tacit. A. xv, 44.

Convincere, pro vincere. Phil. ii, 4, *convincere* aliquem chirographo. Verr. iii, 72, *convincere* adversarium † refutare. Tusc. i, 6, quid est negotium pictorum portenta *convincere*? Cf. *convictus*. † *convinci* dicuntur, quorum crimina ita manifesta sunt testibus, etc. facta, ut negari non possint. Læl. 17, maleficii *convinci*. † docere, docendo vincere et obtinere. Parad. 5, 3 extr., ratio et veritas ipsa *convincit*. Nat. D. iii, 17, sed ut, stoicos nihil de diis explicare, *convinceret*.

Convinctus exhibetur in libris quibusdam, Cluent. 5, scelere *convincta*; sed probandum est, quod alii libri habent, *convicta*, aut potius *conjuncta*.

Convocare, de vocantibus numero pluribus, Agr. iii extr., ut et *conscribere* dicitur.

Cooptatio, de lectione in senatum occurrit, Leg. iii, 12.

Copia pro *copiis* aliquoties Pompeius in ep. ad Att. viii, 12.

Copulare. Orat. 45, libenter *copulando* verba jungebant, ut sodes, pro, si audes. † Fin. ii, 14, cum præsentibus futura copulare. † Verr. ii, 66, *copulati* in jus pervenimus, i. e. una.

Copulatus. Off. i, 17, nihil amabilius, nihil *copulatius* est: sensu activo. Sed quidam codd. habent *copulantius*, quod Pearcius recepit.

Cor. Tusc. i, 9, aliis *cor* ipsum animus videtur; ex quo excordes, vecordes, et concordes dicuntur.

Coram. Verr. ii, 41, 42, *coram* deferre aliquem, h. e. eum, qui domi est, nec peregrinatur.

Corbita. Att. xvi, 6, navis oneraria, ut ipse statim post appellat. Nomen habet a *corbe*, quam in malo summo solebant interdum suspendere loco signi, ut auctor est Festus Hujus generis etiam mentio apud Lucilium et Plautum. v. Scheff. de re Nav., p. 178.

Cordax. Orat 57, Aristoteles autem trochæum, qui est eodem spatio, quo choreus, *cordacem* appellat, quia contractio et brevitas dignitatem non ha-

beat. Trochæus h. l., ut apud Quintilianum passim, est idem pes, qui tribrachys dicitur. Hunc igitur pedem, ut molliorem, κορδακικώτερον appellavit Aristoteles : unde Meursius in Orchestra, in κόρδαξ, volebat hic, et ap. Quintil. ix, 4, legi *cordacicum;* de quo vid. viros doctos ad Quintil. l. c. Ceterum de *cordace*, saltatione molliore, lasciva et comica, in qua celerrima corporis pedumque agitatio dominatur, v. Meurs. l. c.

* *Cornicines,* qui cornu canunt, de Rep. ii, 22. v. *liticines.*

Cornix. Mur. 11 ; Flacc. 20, *cornicum* oculos configere, est acutum et callidum decipere.

Corollarium, est proprie idem, quod *corolla. Corollæ* autem fiebant non solum e floribus et frondibus, sed etiam e laminis tenuibus æneis, quæ auro argentoque inducebantur, quod genus passim in antiquis monumentis occurrit, suspensum de collis hominum. vid. v. c. cistophorum illum Bellonæ ap. Gorium in Inscript. Donianis, loco supra in *cistophorus* citato. Eodem modo autem describuntur *corollaria* ap. Plin. H. N. xxi, 2 : *Corollaria* e lamina ærea tenui inaurata aut argentata dabantur. Hujusmodi *corollæ* metallicæ dabantur histrionibus in scena, si placuerant, teste Varr. L. L. iv, 16. Cf. Paschal. de Coron. i, 7. Atque idem præmioli genus *corollarium* dicitur, Ver iii, 79 : *de corollariis* scenicorum decuriam emerat. Cf. Sueton. Aug. 45, et ibi intt. Dabantur etiam acroamatibus in conviviis, quum probarentur, Verr. iv, 22. Sed quum honoris causa antea tantum veræ *corollæ* darentur, postea pecunia, aut aliæ res pretii alicujus dabantur : cujus rei testis est locus in Verr. iii, 79, et Suetonius l. c. Jam quia præter constitutam rectamque mercedem hæc præmiola dabantur, *corollarium* deinde dictum est pro auctario. Sic. est, Verr. iii, 20, *corollarium* nummorum.

Corona. Verr. v, 11, ipse autem *coronam* unam habebat in capite, alteram in collo. Att. xiv, 16, Brutus noster vel *coronam* auream (h. e. triumphalem) per forum ferre posset. Sed aureæ *coronæ* etiam mortuis impositæ. v. Flacc. 31. Etiam Leg. ii, 24, prohibetur, ne longæ *coronæ*, ne acerræ mortuis præferantur. Longæ *coronæ* similes sunt his longioribus corollis in monumentis, de quibus supra. † Circulus hominum, qui aliquid, tanquam urbem in obsidione, aut judicium in foro audiendi causa, ab omnibus partibus cingunt. Tusc. i, 5; Mil. 1 ; Fin. ii, 22; Flacc. 28, etc. Nat. D. ii, 1.

Coronarius. Agr. i, 4, quod ad quemque imperatorem pervenit, pervenerit, ex præda, ex manubiis, ex auro *coronario*, quod neque consumtum in monumento, neque in ærarium relatum sit. Ex quo loco intelligitur clare, ad imperatorem pervenire solitam fuisse primo eam partem prædæ, quæ populi esset, adeoque in ærarium referretur ; deinde aliam partem, quæ in monumento aliquo, tanquam templo, quod vovisset ante, quam paludatus ex urbe exiret, aut in ipso bello, consumeretur ; tertio aurum *coronarium.* Id habet nomen a *corona :* quoniam dabatur imperatori a provincialibus, ut in *corona* aurea triumphali consumeretur, si triumphus ei esset decretus. Quum a provincialibus exigebatur, erat genus exactionis, honesto nomine, adeoque legibus non prohibitum omnino, sed re plerumque durum et iniquum. Cf. Agrar. ii, 22; Pison. 37. Ex hoc deinde natum est genus doni, quod Cæsaribus offerretur, cum magno sæpe hominum incommodo : unde *coronarium* remissum in beneficiis Cæsarum memoratur. De quo vid. script. laudatos in Lex. Fabr. in *coronarius* et *coronarium;* Lips. Magnit. urb. Rom. ii, 9.

Corporatus, corporeus. Univ. 4.

Corpus, caro *corporis.* ad Div. vii, 26, itaque *corpus* amisi. † de libro. Q. fr. ii, 13; ad Div. v, 12, modicum quoddam *corpus* confici posse. Cf. Salmas. ad Solin. p. 3.

Correpere. Att. x, 12, occulte in aliquam onerariam *corrependum.* Cf. de N D. i, 24.

Corripere, furari. ad Div. xii, 15, *corripere* vectigalia. ibid., quidquid ex pecunia *correptum* est. Act. i in Verr. 2, ut apertus in pecuniis *corripiendis* fuit.

Corrumpo, ad partes meas traduco, ut contra jus faciat. Verr. iii, 68.

Cors, s. *chors*, pro *cohors :* septum in villis, quo pecudes coercentur.

liberam dicit esse hereditatem liberam, int. a legato : nam coheres Hordeonius legata solvere debebat. Simplex autem *cretio* est, quum unus totam hereditatem cernit, adeoque coheredem nullum habet. Cicero conjecerat, se unum esse heredem, quoniam nemo illi scripserat, se esse coheredem, et hereditatem pro sua parte crevisse. Fortasse tamen aliquis malit eamdem putare cum ea, quam Ulpianus imperfectam dicit, h. e. cui non additum est : si intra tot dies non creveris, exheres esto. † Orat. i, 22, de his, credo, rebus, ut in *cretionibus* scribi solet, quibus sciam poteroque. Hunc locum optime interpretabimur ex Ulpiano : *Cretio* aut vulgaris dicitur, aut continua. Vulgaris, in qua adjiciuntur hæc verba : Quibus scieris poterisque. Continua, in qua non adjiciuntur. v. Tit. ex Corpore Ulp. tit. 22, in quo multa de *cretionibus*, a §. 27—34, ubi add. interpr. in Jurispr. Ante-Justin. Schulting. p. 642 sqq. De ipso autem verbo *cretio* lege Periz. contra Kuster. in Sanctii Minerv., p. 790.

Crimen. Verr. iv, 45, esse in *crimine* dicitur, qui auctor facinoris habetur. Rab. P. 8, hæc tu in *crimen* vocas?

Criminor, passive, Agr. iii, 4, si vera est lectio.

Criminose dicere, Rosc. Am. 20, est, quum possumus crimen non modo proponere, sed etiam augere et probabile reddere judicibus, ut non confictum, sed verum esse putent.

Criminosus, qui *criminose* dicit, Cluent. 34. Res autem *criminosa* dicitur, quæ *crimini* datur, aut dari potest, Verr. ii, 67, etc.

Crocota, est vestis muliebris et mollium virorum, ut patet ex or. de Ar. Resp. 21, P. Clodius a *crocota*, a mitra, a muliebribus soleis, etc. Habet autem nomen vel a *croceo* colore, vel ἀπὸ τῆς κρόκης, h. e. subtemine densiore, quod quæ habent, molliores sunt vestes, ut putat Salmas. ad Capitolin. Pertinac. 8, t. i, pag. 547 s., vel denique ab utroque; quod vestes densiore trama fere croco inficerentur. De ea vid. Ferrar. Re Vest. iii, 5, p. 189, et c. 20, p. 241; Salmas. ad Tertull. de Pallio, pag. 329 sq.

Crotalum. Pis. 9, neque collegæ tui cymbala et *crotala* fugi. Est autem crepitaculum æneum, quo Syræ mulieres utebantur, sonumque edebat non absimilem cymbali sono : unde et jungitur utrumque genus. De eo vid. auctores laudatos in Lex. Fabri; intt. ad Petron. c. 67; Gesnerum in Chrestom. Plin., p. 436; Salmas. ad Vopisc. Carin. 19, t. ii, p. 821.

Cruditas, est vitium stomachi ex mala concoctione, quum tanquam *crudi* cibi coacescunt in eo, intemperantia edendi. ad Div. ix, 18; xv, 17.

Crudus, qui cruditate laborat. Fin. ii, 8, asoti, qui in mensam vomant, *crudi*que postridie se rursus ingurgitent. Orat. i, 27, noluit hodie agere Roscius, aut *crudior* fuit. † immaturus, de fructibus arborum. de Sen. 19, quasi poma ex arboribus, *cruda* si sint, etc. Cf. Salmas. ad Solin. p. 252.

Crusta. Verr. iv, 23, *crustæ* ornamenta sunt vasorum argenteorum, tanquam simulacra, eaque extrinsecus alligata, sed diversa ab emblematis. Nam emblemata sunt sigilla statuis similia, h. e. quæ totam ex omni parte rem exprimunt; *crustæ* autem unum tantum latus ostendunt, neque adeo eminent magnopere. Gr. πρόστυπα vocant, ut emblemata, περιφανῆ v hæc latius disputantem Salmas. ad Solin. pag. 736. Hinc vasa potoria crustata ap. Festum in *tabernæ crustariæ*, et crustarius artifex apud Plin. xxxiii, 12. *Crustæ* dicuntur semper de eo, quo res aliqua inducitur, et tanquam loricatur, sine ulla eminentia. Notæ sunt *crustæ* in operibus tessellatis et musivis, quæ non eminent, sed in calce totæ latent, atque unum tantum latus exhibent. Ap. Plin. xxxvi, 6, Mamurra primus Romæ dicitur parietes domus suæ *crusta* marmoris operuisse. Ipsum tectorium, quo parietes operiuntur, *crusta* parietis dicitur. In lignea supellectili, tanquam mensis, arcis, etc. nostri vocant, *marqueterie*.

Cubile, locus, ubi feræ cubare, dormire solent. Verr. ii, 77, non jam vestigia, sed ipsa *cubilia* videre possint.

Cultus, victui aut habitui junctus, significat vestitum, interdum etiam supellectilem omnem apparatumque,

et vivendi rationem externam. ad Div. ix, 3, dabimus sermonem iis, qui nesciunt, nobis, quocumque in loco sumus, eumdem *cultum*, eumdem victum esse. Off. i, 39, eadem mediocritas ad omnem usum *cultumque* vitæ transferenda est. Or. i, 8, homines a fera agrestique vita ad hunc humanum *cultum* civilemque traducere, etc. Cf. Burmann. ad Sueton. Cæs. 45, p 103 sq. † institutio et educatio universa, vitæ ratio Partit. 26, est genus hominum ad honestatem natum, malo *cultu* corruptum, i. e. educatione mala, etc. † labor agricolarum. Agr. ii, 25, in quo agricolarum *cultus* non elaboret. Add. Leg. i, 1.

Cum. Brut. 1, *cum* quo certare erat gloriosius. Sic et Ovid. Met. x, 635. † Att. vi, 1, *cum* eo, i. e. hac cum exceptione vel conditione.

Cummaxime, vel potius *quum maxime*, ut semper edidimus, dicunt esse *nunc*, *hoc ipso tempore.* v. Græv. ad Suet. Domit. 10; ad Cic. Off. ii, 7; Duker. ad Flor. ii, 16, ut alios taceam. Nec negaverim, in multis locis ita commode explicari posse. Neque tamen concedo, *quum maxime* proprie *nunc* significare. Sed 1) est forma elliptica pro *ut quum maxime;* v. c. Offic. ii, 7, nec vero hujus tyranni solum, quem armis oppressa pertulit civitas, quæ paret *quum maxime* mortuo, etc., non absurde explices: quæ paret nunc mortuo; sed proprie est, quæ paret mortuo ita, ut quo tempore maxime servire putabatur, nempe ut vivo. Ar. Resp. 15, quæ fiunt *quum maxime*, i. e. quam frequentissime, ita, ut nunquam magis facta sint. Et ita est etiam in reliquis exemplis, quæ proferri solent. Itaque 2) interdum illud *ut* additur. Q. fr. ii, 6, domus celebratur ut *quum maxime*. Si *ut* omisisset, quod potuisset facere, dicerent boni grammatici *quum maxime* h. l. esse *nunc :* quod *nunc* jam in verbo *celebratur* latet, ut supra in *paret*, et aliis locis; unde ubi a bonis libris abest, non temere admittendum, ut ap. Liv. xxix, 17 extr. Sed sensus est: domus mea celebratur non minus, quam quo tempore maxime celebrari putabatur. Terent. Hecyr. i, 2, 36, Bacchidem amabat, ut *quum maxime*, tum Pamphilus: in quo loco plane absurdum esset de *nunc* cogitare. Quid? quod 3) τῷ *quum maxime* interdum *nunc* additur, quod non fieret, si per se *nunc* significaret. Cluent. 5, quæ multos jam annos, et nunc *quum maxime* filium interfectum cupit, h. e. nunc ita cupit, ut nunquam magis cupierit. Ter. And. i, 1, 125, nunc *quum maxime* a te postulo. Quis non videt, *quum maxime* esse vehementissime? et sic cape etiam sine *nunc*, Eunuch. iii, 5, 33, *quum maxime* volo te operam dare. Plin. Epist. x, 58, quod est multo depressior opere eo, quod nunc maxime surgit. Quanquam Drakenb. ad Liv. xl, 13, per pleonasmum addi putat, concedens ceterum cum Dukero ad xxix, 17, nunc *quum maxime* recte dici. Ex his judicari etiam potest de controversia, an dici etiam possit *tum maxime*, ut in libris Cic. etiam occurrit, ut Or. i, 18 extr., quod contra Grævium defendunt Cortius ad Plin. Ep. ix, 13, et Duker. ad Flor. ii, 16, et Liv. xl, 13. Scilicet, quemadmodum dici potest, *nunc maxime*, pro, *nunc, ut quum maxime;* sic etiam *tum maxime*, pro *tum*, *ut quum maxime.* Sed illud falsum est, quemadmodum *quum maxime* pro *nunc* dicitur, ita *tum maxime* pro *tunc* dici.

Cumulare. Att. iv, 1, ad *cumulandum* gaudium. Fin. v, 14, quod *cumulatur* ex integritate corporis et ex mentis ratione perfecta; h. e. perficitur, absolvitur. Or. iii, 24, eloquentiam *cumulare*. Cœl. 16, nunc mihi animus ardet, et meum cor *cumulatur* ira. Sext. 40, hoc est perfectæ *cumulatæ*que virtutis.

* *Cumulus.* Agrar. ii, 23, accesserint in *cumulum* manubiæ vestrorum imperatorum. In Clod. et Curionem, fragm. nov., augent magnum quemdam *cumulum* æris alieni.

Cunctari pro *percunctari*, vel *percontari*, Att. xi, 10.

Cunctus, pro totus. Arch. 3, *cuncta* Græcia: quod imitandum negat Burmann. ad Virgil. Æn. i, 233.

Cupa. Pison. 27, panis atque vinum de propola atque de *cupa*. *Cupa* est femina, quæ vinum in caupona vendit, ut propola, qui panem. Alii tamen de dolio interpretantur. vid. Burm. ad Sueton. Claud. 40.

Cupediæ, appetitio vehementior ciborum delicatorum. Tusc. iv, 11.

Cupide. ad Div. xvi, 9, interea, qui *cupide* profecti sunt, multi naufragia fecerunt. Vatin. 17, *cupidissime* falsum testimonium dicere.

Cupiditas. Tusc. iv, 31, *cupiditas* est effusio animi in appetendo, ut lætitia in fruendo; diciturque non modo de genere, sed etiam de specie, ut de spe, Off. i, 21, ubi opponitur metui: item Partit. 3, ubi est spes conjuncta cum appetitione aliqua, ut semper. Sed in primis *cupiditas* dicitur de avaritia, libidine, et nimio honorum magnarumque rerum studio. Cluent. 55, qui sine *cupiditate* vixerunt, dicuntur qui integri sunt ab avaritia et pecuniis captis. Phil. iii, 10, Naso carens omni *cupiditate*; i. e. non appetens provinciam Verr. i, 36, *cupiditas* in eo genere, de nimio studio signorum. Act. i in Verr. 12, *cupiditas* dicitur de patrono causarum, qui semper obtinere vult causam, quamvis injustam; qui regnare in judiciis cupit, ut Hortensius. † de judicibus in primis *cupiditas* dicitur, qui sunt partium studiosi, quoniam scilicet aut odio, aut amore ducti, nimis vehementer, etiam contra leges et religionem, alicujus damnationem aut absolutionem cupiunt. Marcell. 9, sine *cupiditate* judicare. Planc. 17, de quæsitore: voluntatem erga Cn. Plancii salutem sine ulla *cupiditate* præ se fert. Cf. Flacc. 10; Font 12; Verr. i, 1. † Neque tamen de judicibus solis, sed et de aliis, ut testibus, etc., qui non judicant, dicitur hoc fere sensu *cupiditas*. Flacc. 26, ut Græcorum *cupiditati* (qui sc. in Flaccum, odio ducti, graviter pro testimonio dixerant) Græcorum auxilio resistamus. Sic, de studio rei opprimendi, Quint. 2, *cupiditati* alterius obtemperare, quo is facilius, quem velit, iniquo judicio possit opprimere. † tribuitur etiam emtoribus et conductoribus; qui nimia spe lucri nimis care emunt, vel conducunt. Att. i, 17, se, *cupiditate* prolapsos, nimium magno conduxisse. † de re denique, cujus *cupiditate* flagramus. Q. fr. i, 1, ex impurissimis faucibus inhonestissimam *cupiditatem* eripuisti.

Cupidus, partium studiosus. Cluent. 24, *cupidus* auctor. Cf. Cæcin. 3; Fontei. 9

Cupio. Q. fr. i, 2, ego Fundaniæ non *cupio*, i. e faveo.

Cura pro *curatio*, ut morbi. ad Div. v, 16, *cura* doloris.

Curare, pro *solvendam pecuniam curare*, item *solvere*. ad Div. xvi, 9, me, cui jussisset, *curaturum*. ibid. v, 20, erat nobis *curata* pecunia Valerii mancipis nomine. Cf. Att. i, 7; v, 21; Q. fr. ii, 4; Quint. 4, ubi vid. Passerat, etc. Similis ellipsis est in hoc, Att. i, 3, signa quæ nobis *curasti*, sc. emenda. † Fin. iv, 19, ut ridere non *curet*. ad Div. i, 9, neque sane redire *curaret*. † edere. Or. iii, 61, *curemus* nos.

Curia, 1) pars tricesima civitatis Rom., in quas partes Romulus eam descripserat. de Rep. ii, 8, *curiæ* Sabinarum nominibus nuncupatæ. Dom. 29, si id triginta *curiæ* jussissent, num id jussum esset ratum? 2) *Curia* quæque antiquitus habuit ædem, ubi sacra *curiæ* faceret flamen *curiæ*, Curio dictus, et ubi *curiales* convenirent de rebus communibus acturi. Certe Varr. L. L. v, 6, *curias* olim dictas esse tradit, ubi sacerdotes res divinas *curarent*, quæ et templa dici potuerunt, quia inauguratæ erant, unde et pro templo dicitur. vid. inpr. Sigon. Ant. Jur. Civ. R. ii, 3, p. m. 52, et Lips. ad Tacit. A. xii, 24. Divin. i, 17, lituus quum situs esset in *curia* Saliorum. *Curia* Saliorum profecto nil est aliud, nisi ædes, in qua convenirent Salii, quum sacra facturi, tum aliis de rebus suis. 3) est locus consilii publici, ubi senatus conveniebat, sive nomine ducto ab illo *curiarum* genere, de quo ante dictum est, sive, quod non essent ab iis diversæ, sed quemadmodum in templa quæcumque deorum, sic in ædes publicas *curiæ* cujuscumque convocari senatus posset, quanquam illud verius. Nam Varro diserte duo genera *curiarum* facit, unum, in quo res divinæ; alterum, in quo humanæ a senatu agerentur. Certe Romæ non una *curia* senatoria fuit, ut in nostris urbibus. Div. ii, 9, *curia* Pompeia memoratur; sed ea post Cæsaris mortem obstructa est, teste Sueton. in Cæs. 88; et tamen postea sæpe fit *curiæ* mentio; et præterea Hostilia,

formula, *cursum* tenere. Orat. i, teneat *cursum*, quem potest. Phil. viii, 4, quem enim *cursum* industria mea tenere potuisset, sine forensibus causis, sine judiciis, sine legibus? Quir. p. Red. 1, secundus vitæ *cursus*. † Planc. 7, *cursu* ad honorem venire, i. e. meritis, nobilitate, rectis artibus: opponitur *obrepere*. † Or. ii, 10, *cursus* orationis, dicitur de oratione perpetua.

Curulis. Verr. v, 14, sella *curulis*. Fuit ante regum, post magistratuum majorum, puta, consulum, censorum, prætorum et ædilium *curulium*: in qua, quum in publico essent, considerent. Ejus forma quæ fuerit, e nummis conspici potest, e quibus de ea docte disserit Spanhem. de Us. et Pr. Num. Diss. x. Adde Casaub. et Burm. ad Sueton. Aug. 44. Ab hujus sellæ usu dicti sunt ædiles *curules*, ut distinguerentur a plebeiis, et Ar. Resp. 13, *curulis* ædilitas.

Custodire. Att. xv, 13, orationem tibi misi: ejus *custodiendæ*, et proferendæ arbitrium tuum sit. Or. ii, 2, *custodire* litteris, est memoriæ prodere.

Custos. Sen. p. Red. 11, *custodes* in comitiis, item tabellarum dicuntur amici, qui a candidatis, aut iis, quorum interesset, urnis et diribitoribus tabellarum apponebantur, ne fraus intercedere posset, aut sua sponte eam curam suscipiebant, ut patet e Pisoniana, c. 15. Add. viros doct. ad Varr. R. R. iii, 5 extr., et Gruch. Com. i, 3, 4.

Cybea, Verr. v, 17, etc. ex quo loco apparet, onerariam navem fuisse, ad deportandas merces accommodatam, propter latitudinem, qua pæne ad κύβου formam accedebat, ita dicta. Sic Hotom. Græci opponunt longioribus, vocantque στρογγύλην. Forte est pro *cymbea*, ut κύβας apud Hesych., ubi v. Albertum.

Cynocephalus. Att. vi, 1, erat *cynocephalus* in essedo. De *cynocephalis* fabulosa sunt ap. Plin. H. N. vi, 30. Verum est, simiarum genus fuisse, quod ita appellaretur. v. Salmas. ad Solin. p. 267.

D.

Dactylicus. Or. 57, *dactylicus* numerus hexametrorum magniloquentiæ est accommodatior. *Dactylicus* numerus non modo e pedibus *dactylicis* oritur, sed etiam ex reliquis, qui eodem tempore continentur, ut anapæsto, spondeo. Sic est ap. Longin. S. 38, ῥυθμὸς δακτυλικὸς, ubi vid. intt., et conf. Clark. ad Homer. Iliad., t. i, p. 68.

Dæmon. de Univ. 11, dii, quos Græci δαίμονας appellant; nostri, ut opinor, Lares: si modo hoc recte conversum videri potest.

Damnatio ambitus, Cluent. 36.

Damnatorium judicium, Verr. iii, 21.

Damnum, sumtus, jactura rei familiaris, atque adeo æs alienum. Verr. i, 12, *damna*, quæ res patris ejus pertulit, prætereantur. ibid. v, 13, *damna*, quæ ætatis fructu dissoluta et compensata sunt. Phil. ii, 27, *damna* aleotoria. † genus coercitionis, et pœnæ levioris, qua v. c. consules utebantur in senatores, qui ipsis parere nollent. Phil. i, 5, quis unquam tanto *damno* senatorem coegit? aut quid est ultra pignus, aut multam? † Ipsa multa. Off. iii, 5, qui conjunctionem civium dirimunt, eos morte, exsilio, vinculis, *damno* coercent. † genus injuriæ. Rosc. Com. 11, *damni* judicium, etc.

Datio. Agrar. ii, 22, legum *datio*.

Datum. vid. inf. post *do*.

De. Muren. 33, *de* nocte surgis, est statim a media nocte, s. multa adhuc nocte. Sic *de* die, est statim a meridie, sive multa adhuc die, ut in illo, convivari *de* die. vid. Burmann. ad Phædrum, iii, 10, 20. Quanquam interdum etiam a mane esse vult Salmas. ad Solin. f. 456. Sext. 35, *de* multa nocte vigilare. Petit. Cons. 12, ut *de* nocte domus compleatur, int. clientibus. † Q. fr. ii, 1, fac ut diligenter considerateque naviges *de* mense decembri: alii aliter explicant. Vatin. 15, intelligo *de* gestu, i. e. ex gestu. Sic ad Div. vii, 29, duos parietes *de* eadem fidelia dealbare. Phil. ii, 27, persona *de* mimo, modo egens, repente dives. † Cæcin. 36, nec minus vereretur, ne contemnere Æbutium, quam ne *de* eo contemtus esse videatur. — * Legit Ernest. *ab* eo; sed forte sensus est, de hac re, quam habet cum eo; ob hanclitem. † Att. xiii, 31, *de* Pilio emit.

velint. Mil. 6, ego ipse *decrevi*. ad Div. i, 1, Crassus tres legatos *decernit*. Add. Gronov. ad Liv. xxvii, 20. † Q. fr. ii, 12, *decernendum* nihil censeo; i. e. rem rejiciendam puto. † puto. ad Div. ii, 6, in quo posita omnia mea esse *decrevi*. Att. iii, 15, quod in me ipso satis consilii esse *decreras*. Quint. 2, uno judicio de fortunis omnibus *decernit*. ad Att. x, 9, suo capite *decernere*.

Decessio. Rabir. Post. 11, utrum accessionem pecuniæ, an *decessionem* de summa fecerit. ib., *decessionem* mille talentum esse factam. Tusc. i, 46, *decessio* bonorum, opponitur cumulo, h. e. accessioni. † abitus de provincia quum magistratuum, tum privatorum. Q. fr. i, 1, spem maturæ *decessionis* afferre. ad Div. iv, 10, de Marcello privato: subvereor, ne te delectet tarda *decessio*. Att. vii, 3, in ipsa *decessione* significavit, sperasse se aliquid.

* *Decessor*, qui jam magistratu functus de provincia decessit, et successori tradidit. pr. Scaur. 5, fragm. nov., successori *decessor* invidit. Vox nunc primum addita Ciceroni.

Decessus, abitus de provincia. ad Div. viii, 10, quod ad decessum tuum attinet. Phil. ii, 38, Creta post M. Bruti *decessum* potuit liberari.

Decidere. Verr. iv, 45, *decidere* in fraudem, i. e. facinus patrare.

Decidere, pacisci, transigere. Quint. 4, per te *decidit* P. Quintius, quod dissolveret. Cf. Rosc. Amer. 39; Rosc. Com. 11; Verr. ii, 32, etc. Gron. Obs. ii, 6.

Decipere. Rosc. Am. 40, inducere, *decipere*, destituere. Hæc tria ita differunt: inducere est fallere consilio dando, et ad rem aliquam faciendam impellendo; destituere, deserendo eum, qui, quia promiseras aut debebas, a te aliquid auxilii exspectabat; *decipere* denique, sub utilitatis specie nocendo. ad Div. v, 16, ea impendere reipublicæ, quæ qui reliquerit, nullo modo mihi quidem *deceptus* esse videatur; h. e. nihil detrimenti fecisse, etc.

Decisio, pactio, transactio, atque adeo conditio transigendi. Rosc. Com. 13, post *decisionem* veterem. Flacc. 36, *decisionis* arbiter. Provinc. Cons. 4, pactiones pecuniarum cum tyrannis, *decisiones*, etc. Verr. i, 54, negat eum sibi illa *decisione* satisfacere posse. † de eo, super quo convenit ab utraque parte, etiam in disputando. Cæcin. extr., nostra *decisio* de æquitate.

Declamare, exercitationis causa dicere. Fin. v, 2, ad fluctum, aiunt, *declamare* solitum Demosthenem. † etiam in vera causa. Verr. iv, 66, qui pro isto contra me vehementissime *declamasset*. Rosc. Am. 29, quæ mihi visus est ex alia oratione *declamare*, quam in alium reum commentaretur. † ad Div. iii, 11, majestas est, ne in quemvis impune *declamare* liceret.

Declamator, rhetor. Or. 15, *declamator* de ludo. Or. iii, 34, non eum *declamator* aliquis ad clepsydram latrare docuerat.

Declamitare. Tusc. i, 4, *declamitabam* causas. Brut. 90, commentabar *declamitans* (sic enim nunc loquuntur) sæpe cum M. Pisone, aut cum aliquo quotidie.

Declarare. ad Div. ii, 3, Rupæ non defuit studium *declarandorum* munerum, h. e. populo pollicendorum. Muren. 2, in judicio consulis designati, is potissimum consul, qui consulem *declaravit*, h. e. creatum a populo pronuntiavit.

Declinatio, degressio in oratione. Partit. 15, *declinatio* ad amplificandum.

Declinatus. Fin. v, 7, primum *declinatum*; i. e. quod homines nati primum aversantur et fugiunt.

Decoctus. Or. iii, 26, suavitas austera, et solida, non dulcis et *decocta*, i. e. fracta, languida.

Decoloratio, pro coloratione. Divin. ii, 27, *decoloratio* ex aliqua contagione terrena potest sanguinis similis esse. Sic sunt manus *decoloratæ*, Sueton. Aug. 5.

Decoquere, consumere impensis et sumtu faciendo. Att. ix, 9, sciebam, eum agrum *decoquere* quoto anno. Phil. ii, 18, tenesne memoria, te prætextatum *decoxisse*?

Decorum poetarum, Off. i, 28, quid sit?

Decretum, sententia senatoris. ad Div. xv, 5, sententia mea et *decreto* laudavi. † philosophi placitum. Acad. ii, 9, etc. † responsum JCti. Muren.

13, responsa atque *decreta* vestra evertuntur sæpe dicendo. † jurisdictionis prætoriæ pars. Verr. ii, 48, quin is ab Siculis ob *decreta* interponenda pecuniam accepèrit, etc. v. *jurisdictio*.

Decumanus. Verr. iii, 6, ager *decumanus;* h. e. e quo decumæ dantur. † publicanus, qui decumas a populo redemit. Verr. ii, 13, 71; iii, 8, 48, *decumani* principes, et quasi senatus publicanorum. Scilicet, quemadmodum honestissimum, de more romano, genus rei quærendæ est agricultura, sic etiam inter publicanos honestissimi, qui *decumas* conduxere. † magnus. Fin. ii, 8, acipensere cum *decumano*. In rusticis sunt ova, poma *decumana*. Noti etiam sunt versiculi Ovidiani, Trist. i, 2, 49, de fluctu maximo: Hic fluctus supereminet omnes; Posterior nono est, undecimoque prior.

Decumbere, de gladiatoribus, quum gladium recipiunt, jugularique se patiuntur. Tusc. ii, 17. Cf. Phil. iii, 14. † de cœnante. Verr. iii, 25, quum in triclinio *decubuisset*.

Decuria, tabula, s. album, in quo senatorum nomina scripta, qui judicia administrare debent, s. classis judicum. *Decuriæ* autem ex instituto vetere tres fuerunt, tot sc. in quot partes senatores judicantes descripti erant; quibus quartam adjecit Augustus, Sueton. c. 33 ubi vid. Casaub.; quintam Caius, auctore eodem Sueton. c. 16. Sextam, quanquam rogatus, tamen addere noluit Galba. Sueton. c. 14. Verr. i, 61; ii, 32; Cluent. 37. Vid. de his *decuriis* Plin. xxxiii, 1, 2. † De judicibus *decuria* etiam est, sed alio sensu, Verr. iii, 11, quid tandem postulat arator? nihil, nisi ex edicto judicium in octuplum. Quid Apronius? non recusat. Quid prætor? jubet recuperatores rejicere. *Decurias* scribamus (sc. arator dicit). Quas *decurias* (respondet Verres)? de cohorte mea rejicies. Hic *decuria* non est, ut Romæ, quod videbatur Hotomanno, numerus civium rom. de conventu provinciali, quorum est, causas judicare; sed indiculus judicum delectorum ad causam aliquam cognoscendam et judicandam. Arator non postulat, ut sibi copia fiat decuriæ judicum, sed ut *decuria* judicum scribatur et deligatur. † In *decurias* etiam distributus erat ordo scribarum, reliquorumque ministrorum, qui magistratibus apparebant: unde, Verrin. iii, 79, ad eos me scribas voca, si placet: noli hos colligere, qui — *decuriam* emerunt. v. in primis Vales. ad Ammian. xxviii, 6, et alios, quos laudant viri docti ad Sueton. Claud. 1.

Decuriare, in decurias conscribere, quod faciebant, qui tribuum largitione corrumpendarum causa, coitiones faciebant; unde de sodalitiis rei. Planc. 18, doce *decuriasse* Plancium, conscripsisse populum. Ibid. 19, tu doce Plancium — tribules *decuriavisse*. Erat autem Plancius reus de sodalitiis. Sic Clodius seditionis causa dicitur homines de populi fece *decuriasse*, Sext. 15. Phil. vii, 6. non rursus improbos *decuriabit?* non sollicitabit agros? Plane sic etiam est *centuriare;* de quo supra.

Decuriatio. Planc. 18, *decuriatio* tribulium v. *decuriare*.

Decurio, senator municipalis, aut colonicus. Rosc. Am. 9, 39; Sext. 4; ad Div. vi, 18, etc.

Decurrere. Cæcin. 23, ad istam hortationem *decurrunt*, i. e. confugiunt, veniunt tandem. Quint. 15, ad hæc extrema et inimicissima jura tam cupide *decurrebat*. Ducta ratio de stadio et circo. Sic est Tusc. i, 8, nunc video calcem; ad quam quum sit *decursum*, etc. Hinc etiam ad navigationem, ut ipsum cursus verbum (v. in *cursus*), traducitur. ad Div. xvi, 4, puto te bellissime cum quæstore Mescinio *decursurum*.

Decursio. ad Div. xi, 10, *decursionibus* vastare loca. Sunt incursiones, quæ de montibus fiunt. Male aliquis corrigebat *excursionibus*, quæ sunt Græcis *καταδρομαί*, ἐκδρομαί at *decursiones* sunt quæ fiunt ἐξ ἐπιτειχίσματος. vid. Thuc. i, 142, et ibi Schol.

Decursus, a, um. Quint. 31, ætas acta et *decursa*. de Sen. 23, *decurso* spatio. ad Div. viii, 13, hæc ætate sunt *decursa:* de vitiis, quæ per ætatis ipsius rationem deponi solent. Or. i, 32, *decursa* abs te de arte, i. explicata breviter.

* *Decursus*, us. Or. i, 1, *decursus* honorum est, quum omnibus honoribus perfuncti sumus. ad Div. iii, 2, *decursus* mei temporis, sc. in provincia.

Dedere, de reo. Rosc. Am. 3, libi-

dini alterius *dedere* aliquem, est, condemnare, quia alteri placet. ibid 22, quem *dedi* putabas. Cf. Quint. 18 extr. Eodem modo, quo *condonare* et *addicere* dicitur; de quibus supra. † Planc. 30, in qua oratione ego me ei *dedebam*, cui nil magnopere deberem; h. e. ei me obstrictum profitebar, ejusque me totum fore pollicebar. v. Græv. ad h. l. † ibid. 37, qui vitam pro republ. *dediderunt*. Sed Græv., *ediderunt*. † dicitur etiam ut *dare se alicui*, pro facere, quæ grata fore scis; honori alicujus inservire. Petit. Cons. 9, ei se *dedunt*, deserunt ceteros.

Dedicare, proprie idem est, quod consecrare: de quo vid. supra in *consecratio*. Hinc eleganter Leg. i, 22, ingenium in se suum, sicut simulacrum *dedicatum* putabit. † deferre. Flacc. 32, *dedicare* in censu. Docti viri laudarunt Gell. vii; 11, ubi vid. Gronovium, et eumdem, Sestert. iv, 1. Lips. Var. Lect. iii, 11, et Gron. l. c., volebant *incensum*: quod probat Mazoch. Amphith. Camp., p. 84, qui verbum *dedicare* interpretatur *inchoare*; quod tum demum inchoent Quirites possidere, quum in censum detulerint: male. Videtur esse propria verbi hujus significatio antiquis usitata, ut sit dare, attribuere. Nam et quæ diis *dedicantur*, ea iis dantur, attribuuntur: unde mirifice confirmatur disputatio nostra in *consecratio*. Festus: *Dedicare* est proprie dando deferre.

Dedicatio. Dom. 48, an consecratio nullum habet jus, *dedicatio* est religiosa? De hoc loco disputavimus supra in *consecratio*.

Dedititius, qui se in potestatem alicui, ut populo rom. olim Campani, tradidit. ad Brut. 3.

Deducere. Rosc. Com. 12, huc omnis causa *deducitur*, i. e. huc redit, hæc est summa causæ. Or. ii, 17, odium *deducere* ad benivolentiam: mutare in beniv. Att. ix, 19, *deducere* exercitum in hiberna. ad Div. x, 24, summam remp. in discrimen *deducere*. Acad. i, 12, dies plerosque *deduceret*, i. e. consumeret totos. Or. i, 8, *deducere* unde velit, i. e. a qua sententia velit. ad Div. i, 1, ab eo *deduci* non potest. Verr. i, 24, *deducere* ad hospitem. Cf. c. 25. Acad. i, 10, in angustum *deducere*. † Agr. i, 6, *deducere* coloniam. ibid. ii, 25, agris publicis (pro in agros publ.) privatos esse *deductos*. † Verr. iv, 4, *deducere* testes de provincia. Cf. Flacc. 10, 15, 19. † *deduci* ad aliquem dicuntur, qui alicui erudiendi traduntur, aut certe commendantur, ut cum eo versari, et ab eo discere possint. Mos enim erat Romæ, ut parentes filios adolescentes alicui viro primario commendarent, ex cujus consuetudine proficerent. Læl. 1, eram *deductus* ad Scævolam. Cœl. 4, hunc a patre continuo ad me esse *deductum*. † est etiam comitari aliquem, et prosequi honoris causa. Muren. 34, si interdum ad forum *deducimur*. Cf. de Sen. 18. † est etiam verbum in vi civili et festucaria. Cæcin. 7, *deduci* de fundo moribus: unde mihi videtur hæc ratio dicendi ducta esse, v. c. Verr. i, 2, a mente et consilio *deduci*. † *deduci* etiam dicuntur feminæ, quæ amoris causa ad aliquem in cubiculum perducuntur. Verrin. iii, 34, qui ad istum *deduxerat* Tertiam. Cf. Torrent. ad Sueton. Cæs. 49; quod alias dicitur *perducere*. † pro auferre, corrumpere, vulgo dicunt male *seducere*. Tusc. ii, 25, quum a Zenone didicisset fortis esse, a dolore *deductus* est, i. e. doloris sensus eum decepit et corrupit. v. Græv. ad Herenn. ii, 25.

Deductio, ritus in controversiis de possessionibus, quam vim civilem appellant, ut modo diximus. Cæcin. 11, *deductio* moribus fieret. † Div. i, 44, *deductio* aquæ Albanæ. † Verr. iii, 78, *deductiones* fiebant, sc. pecuniæ de capite, vel summa. Cæcil 10, ne qua *deductio* fieret. † Inv. i, 14, non potest ex *deductione* rationis nasci judicatio, h. e. rationibus in utramque partem afferendis

Deductores, sunt clientes et amici, qui aliquem honoris causa *deducunt*. v. *deducere*. Petit. Cons. 9, jam *deductorum* officium quo majus est, quam salutatorum, etc.

Deductus, a, um. Leg. ii, 20, si in testamento *deducta* scripta non sit. Corrigunt, *deductio*. v. *partitio*.

Defatigatus. Dom. 44, licitatores *defatigati*.

Defectus, us. Nat. D. ii, 19, *defectibus* in initia recurrit luna.

facere debebamus, id per alterum fieri curamus, et qui id a nobis petunt, ad alium rejicimus: unde et pro *transferre* dicitur. Attic. xii, 12, Balbi regia conditio est *delegandi*: ad q. l. v. Gronov., ut et Observ. i, 20. ibid xiii, 46, Quinto *delegabo*, si quid æri meo alieno superabit. Dom. 7, petebatur a me frumenti copia, annonæ vilitas — *delegavi* amico locupletiori, etc. ad Div. viii, 1, quod hunc laborem alteri *delegavi*. Or. ii, 28 extr., sed hæc ipsa, quæ nunc ad me *delegare* vis (oratione, laude tua), ea semper in te eximia et præstantia fuerunt Fontei. 7, quid si hoc crimen optimis nominibus *delegare* possumus? Perquam eleganter, hoc sensu: quid si hoc crimen ad eos transferamus, qui facile fateantur, se hoc, quod crimini Fonteio datur, fecisse, quia officii ratio postularet? Itaque sic pergit: et ita, ut non culpam, etc. † Difficilis locus est, in quo hoc etiam verbum occurrit, ad Div. vii, 5, ex epistola Cæsaris: M. Orfium, quem mihi commendas, vel regem Galliæ faciam, vel hunc Leptæ *delega*. Ceterum locus est obscurus, rei ipsius et historiæ ignoratione, ut vere judicat Victorius.

Delegatio. Att. xii, 3, *delegatio* a mancipe. v. *delegare*.

Delicatus, de pueris et ancillis pulchris et elegantibus, sensu honesto. Milon. 10, *delicatus* comitatus ancillarum puerorumque. v. Burm. ad Petron. c. 63. † mollis, effeminatus, de hominibus et rebus, libidini luxuive deditus. Brut. 53, adolescens *delicatus*. Nat. D. i, 37, Epicurus, quasi pueri *delicati*, nil cessatione melius existimat. Muren. 9, Asia *delicata*. ibid. 35, juventus (hominis) *delicata*. Orat. ii, 64, quum haberet filium *delicatiorem*. Fin. v, 5, ratio *delicatior* molliorque, quam virtutis vis gravitasque postulat: de eorum sententia, qui in felicitatis et summi boni parte non solam virtutem, sed etiam voluptatem, aut hujusmodi quid ponunt. Off. i, 40, *delicatum* aliquem sermonem inferre, i. e. de pulchris hominibus, de amore, de re amatoria, qualis ille Sophoclis erat, quum diceret Pericli, obvio puero formoso: O puerum pulchrum! Att. ii, 14, *delicatum* convivium, quod ἀσελγὲς vocat, ep. 12. Or. iii, 25, quanto molliores sunt et *delicatiores* in cantu flexiones et falsæ voculæ, quam certæ et severæ! † concinnus, elegans. Pison. 29, *delicatissimi* versus † placidus, otiosus. Tusc. ii, 11, vita umbratilis et *delicata*. † suavis, jucundus. Verr. v, 40, *delicatissimum* littus. † *delicatus* est etiam homo intelligens deliciarum (vid. *deliciæ*), et iis abundans. Verr. iv, 57, qui tam *delicati* esse non possumus, etc. Verres hæc habeat domi, etc. † E Parad. i, 3, laudantur *delicatæ* pateræ, tanquam genus deliciarum in supellectili: et ita est in quibusdam libris, neque absurde. Nam *delicatum* est in his rebus usitatum Latinis, quas et delicias vocant; et *delicata* dicuntur omnia, quæ ad magnificentiam et ostentationem pertinent. v. Cuper. Obs. i, 3. Sed altera lectio, *filicatæ*, est ex melioribus et antiquioribus codd., et ipsum quoque usitatum est in hoc genere.

Deliciæ, elegantissima et pulcherrima supellectilis genera, ut aurum argentumque cælatum, vestes stragulæ, tabulæ pictæ, et similia. Verr. iv, 23, sic Haluntini, excussis *deliciis* (h. e. crustis et emblematis), cum argento puro domum reverterunt. † magnificentia et ostentatio, quæ pretiosa supellectili quæritur. Parad. i, 2, num ullam cogitationem habuisse videntur — aut argenti ad avaritiam, aut amœnitatum ad delectationem, aut supellectilis ad *delicias*, aut epularum ad voluptates? † studium hujus elegantiæ et magnificentiæ. Verr. iv, 57, etiamne hujus operarii studia et *delicias* perferetis? † amores et elegantiæ hominum amoribus deditorum. Cœl. 19 init., amores autem et *deliciæ* hæ, quæ vocantur, etc. † ipsi homines utriusque generis, qui amantur. Dom. 24, quum alter se Catilinæ *delicias* fuisse diceret. † in oratione *deliciæ* sunt concinnæ sententiæ, arguti, certi et circumscripti ambitus verborum. Orat. 12, longissime tamen ipsi a talibus *deliciis*, vel potius ineptiis abfuerunt.

Deligere, ejicere. Vatin. 14, subsellia dissiparit, urnas *delegerit*, etc., ubi vid. Græv. Cæcin. 27, si ingressum modo *delegeris*. Sic Grævius. pro *dejeceris*.

Denicales, feriæ mortuorum: de quibus Cicero Leg. ii, 22. Viri docti laudant Gell. xvi, 5. Cf. Kirchmann. de Funerib. iv, 1.

Denique, ut paucis me expediam. Verr. ii, 51, negant id Syracusani per religiones sacrorum ullo modo fieri posse: fas *denique* negant esse. Vid. de hac vi verbi Græv. ad Sueton. Aug. 23; Duker. ad Flor. i, 16, etc. † Sed quod Grævius sic esse putat etiam ad Div. x, 10, in his verbis: is enim *denique* mihi honos videri solet, qui, etc., in eo errat. Nam in his *denique* est demum. Sic in Sall., ea demum vera voluptas est. *Denique* pro *demum* passim obvium. ad Div. ix, 14, tantum accessit ut mihi nunc *denique* amare videar, antea dilexisse. Cf. ad Att. viii, 8. v. Vallæ Eleg. L. L. viii, 8.

Denotare, significare. Manil. 3, quod is una significatione litterarum cives rom. necandos trucidandosque *denotavit*.

Denotatus, cognitus et perspectus; quod, quæ notamus, ea facile agnoscimus et reperimus. Acad. ii, 18.

* *Densus*. ad Att. vii, 1, ubi sunt illæ *densæ* dextræ, i. e. junctæ, implexæ.

Dentatus. ad Q. fr. ii, 15, charta *dentata* res agetur, h. e. dente polita et lævigata. Plin. H. N. xiii, 12, scabritia chartæ lævigatur dente conchave.

Denudare bonis, i. e. privare. ad Div. xii, 15.

Denuntiare dicuntur, qui aliquem jubent esse paratum ad rem aliquam, quæ interdum diserte adjicitur, interdum omittitur, et e vicinia verborum supplenda est. Verr. i, 19; ii, 27. Rosc. Am. 38, *denuntiare* alicui testimonium. Sed simpliciter *denuntiare*, eodem sensu, Flacc. 15; Verr. ii, 4, ubi vid. Græv. Dom. 45, quum tribunus, vel *denuntiare*, vel cogere potueris, int. pontificibus, ut convenirent. Cæcin. 32, Cæcinæ *denuntiabas*, int. controversiam. ad Div. xi, 2, *denuntiat* veteranis, sc. ut conveniant; eos convocat. Conf. v, 11. † hinc dicitur etiam pro minari. Att. xv, 20, genus illud interitus quasi *denuntiatum* nobis ab Antonio. Agr. ii, 5, oculis *denuntiare* omnibus vim tribunitiam. Conf. Att. ii, 21, 23, etc. † mandare. Or. iii, 36, plus attulisti, quam tibi esset tributum a nobis, ac *denuntiatum*. ad Div. xiii, 77, si quid tibi opus sit, ne dubitent mihi jure suo *denuntiare*. † polliceri, quid facturi simus. Att. xiii, 12, jam Varro mihi *denuntiaverat* magnam sane et gravem προσφώνησιν. † profiteri, ostendere. Or. i, 22, *denuntiare* se paratum. Planc. 22, *denuntiasti*, quid de summa reipubl. sentires. † etiam de interpretationibus aruspicum dicitur. Div. ii, 13, tum hereditates, tum damna *denuntiant*. Rosc. Comœd. 9, in judicium ut *denuntiaret*, etc. *Denuntiares* legendum vidit recte Hotomannus, et contextus docet. *Denuntio* in judicium, si lectio sana est, significat, jubeo in judicio adesse, ad judicem venire. Itaque subjicit: te affuturum negasti.

Denuntiatio. Sull. 18, Catilinæ *denuntiatione* venisti; ab eo jussus venire. † Or. ii, 19, prima *denuntiatio*, dicitur, quum in exordio auditorem attentum esse jubemus. † comminatio. ad Div. xi, 20, *denuntiatione* periculi terrere. † professio, promissio. ibid. x, 8, præmatura *denuntiatio* boni civis imparati, quam periculosa esset, ex casu collegæ videbam.

Depacisci. Verr. iii, 24 extr., ad ejus conditiones *depactus* est.

Depasci, minui. Leg. i, 21, *depasci* veterem academiæ possessionem non sinemus. Or. ii, 23, stylo *depascere* luxuriem orationis.

Depellere. Tusc. iii, 32, ut sibi turpitudinem *depelleret*; h. e. se a turp. liberaret. Sext. 19, interfectus esset is, qui hac una medicina potuit a communi peste reip. *depelli*. ad Div. v, 20, ut multa tam gravis Mario *depellatur*. † Brut. 87, longi sermonis initium *depulisti*, Attice. Sed hæc lectio minus bona est. Nostra habet *pepulisti*. Manutius et Lambinus, *detulisti*. † Part. 12, aut jure factum *depellitur*, aut ulciscendi doloris gratia, etc. Lambin., *defenditur*; quod est Ciceronianum. v. *defendere*.

Dependere, solvere. ad Div. i, 9, tibi *dependendum* est, quod pro illo spopondisti. Cf. Att. i, 8 extr. Sic Catil. iv, 5; Sext. 67, *dependere* pœnas.

Depictus. Orat. 12, nimis *depicta*, i. e. ornata.

Deplorare. Verr. ii, 27, ne *deplorare* quidem de suis incommodis liceat.

Deponere. ad Div. xiii, 1, *deponere* ædificationem. ibid. v, 2, *deponere* provinciam in concione. ibid. ii, 17, rationes Apameæ *deponere* cogitabamus. ibid. i, 5, causam *deponere*, i. e. relinquere.

Deportare. ad Att. vi, 1, benivolentiam de provincia *deportare*. Et sic sæpe est ap. Cic. Sed etiam sæpe simpliciter *deportari* dicitur, quod de provincia asportatur, Flacc. 15; Muren. 5. Gron. Obs. i, 12. Itaque etiam de exercitu dicitur. vid. Drakenb. ad Liv. xxxix, 38. † Verr. iii, 14, frumentum *deportare*, int. de area.

Deposcere. Rosc. Am 31, partes sibi *deposcere*. Senat. p. R. 13, altera me *deposcere* putabatur, sc. ad mortem, ut me interficeret.

Depositus, desperatus, proprie de ægrotis, quos medici deponunt, quod desperant curari posse. Verr. i, 2, *deposita* reip. pars.

Depravatio verbi, Partit. 36, est falsa interpretatio et calumnia.

Deprecatio. Rosc. Com. 16, *deprecatio* deorum, est in jurejurando ea, quam, Dom. 57, devotionem capitis appellat.

Deprecor. ad Div. viii, 1, in hoc te *deprecor*. Muren. i, quæ *deprecatus* ab diis sum. † Quirit. p. R. 3, me a vobis *deprecatæ* sunt. Sull. 26, *deprecari* vitam alicujus ab aliquo. Agr. ii, 36, nullæ sunt imagines, quæ me a vobis *deprecentur*. † Partit. 39, erit contra acerbitatem verborum *deprecandum*.

Deprehendo, convinco. Flacc. 16, in minimis rebus magnas res vidi *deprehendi* ac teneri. Et sic sæpe. † Or. i, 48, *deprehensum*, inquit Antonius, me plane video. Verr. iv, 12, tum se *deprehensum*, negare non potuisse.

Depressus. ad Div. x, 32, *depressus* in ludum; qui coactus est in ludum gladiatorium se conferre, et gladiator esse.

Depugnare, verbum in gladiatoria re. Tusc. ii, 17, sontes ferro *depugnant*. ad Div. x, 32, quum bis *depugnasset*. Phil. v, 7, L. frater, gladiator Asiaticus, qui mirmillo Mylasis *depugnarat*, etc. Hinc de omni pugna singulari. Fin. ii, 22, Torquatus cum Gallo *depugnavit* provocatus. Item de omni pugna et contentione. Planc. 38, si semper cum iis, quibuscum aliquando contendimus, *depugnemus*.

Depulsio. Invent. i, 10, intentionis *depulsio* quid ? † Nat. D. ii, 31, lex est recti præceptio, pravique *depulsio*.

Derelinquo, omitto, in molliorem partem. Cæcin. 35 extr.

Deridere, ludere, ita agere, ut homines ridere videare. Verrin. i, 56, *deridet*, quum sibi ipsum jubet satisdare Rabonium.

Deripere, detrahere. Offic. iii, 10, *deripere* alteri, jus non est. Verr. iv, 50, *deripere* de manu. Fin. i, 13, falsarum opinionum temeritate *derepta*. Sull. i, *deripere* de auctoritate alterius. Prov. Cons. 6, hos vos *deripiendos* de provinciis non putaretis? Caveant tirones, ne *deripere* et *diripere* confundant, quod a Nizolio factum est. Sic aliud est destringere, aliud distringere, etc. *Deripere* est de loco aliquid rapere; *diripere*, in diversas partes rapere. v. Drakenb. ad Sil. x, 318, et quos ibi laudat.

Derivare. Tusc. v, 25, in suam domum nil *derivare*, h. e. avertere.

Derodere, pro *corrodere*. Divin. i, 44.

Derogare, est nova rogatione aliquid de superiore lege demere, ei vim adimere. Dicitur autem ordinarie *derogare* legi, vel de lege, quod nemo ignorat. Sed est etiam sic : lex *derogatur*, Cornelianæ i fragm. Sic habet etiam Ulpianus : Lex rogatur — abrogatur — *derogatur*; quem locum vid. in Fabro. Est sic etiam metaphorice. Quint. 23, fides hujus multis locis cognita, ne perfidia Nævii *derogetur*, laborant.

* *Derogatio*, Her. ii, 10, de lege. Et in fr. Cornel. i.

Deruo. Att. xvi, 11, de laudibus alicujus cumulum *deruere*.

Descendere dicuntur Romani honestiores, quum in forum, curiam, campum eunt, quod ii solebant in montibus habitare, qui salubrius habitabantur, ea loca autem in vallibus, inter montes, erant : item in universum, quum in publicum prodeunt. Phil. viii, 2, consul se cum præsidio *descensurum* dixit. Rosc. A.

46, *descendere* de palatio et ædibus suis. Phil. ii, 6, hodie non *descendit* Antonius. Or. ii, 66, *descendere* in forum. Offic. iii, 20, *descendere* in Rostra : quanquam ibi Gronoviana habet, *escendere*, quod magis placet. Sed quoniam Romæ usitatum erat dicere, *descendere* in forum; propterea etiam de aliis urbibus dicitur, ubi similis ratio non subest. Verr. ii, 38, postridie mane *descendit* Verres, sc. in forum Thermitanum. † hinc etiam ducta hæc, Cœl. i, *descendere* ad accusationem. Muren. 28, *descendere* ad accusandum. Cf. ad Div. viii, 8. † *descendere* aliquo dicuntur etiam, qui statuunt ea facere, quæ inviti faciunt, ad extrema veniunt, ad quæ demum venitur, quum leniora non sufficiunt aut valent. Verr. i, 38, quo ego vellem, *descensuros*, h. e. gravissima se facturos. ad Div. x, 33, *descendere* ad extrema. Att. ix, 18, ad omnia *descendere*, est omni vi et acerbitate uti. ad Div. viii, 8, alteram ad conditionem *descendere* vult Cæsar. † Cedere, remittere. Verr. ii, 72, placet mihi ista defensio : *descendo.*

Descisco. Fin. iii, 18, *desciscere* a vita, i. e. se ipsum interficere. Tusc. iii, 2, *desciscere* a natura. Acad. ii, 15, *desciscunt* a veritate.

Describere, dividere, distribuere in partes. Agr. ii, 29, in jugera dena *describat.* Phil. xiii, 5, *describite* illud septies millies ita. Cluent. 32, non Archimedes potuit melius *describere.* ad Div. xvi, 11, Italiæ regiones *descriptæ* sunt, quam quisque partem tueretur. Cf. Verr. i, 14, etc. Græv. ad Caton. 17; Att. i, 2. Leg. iii, 19, populus *descriptus* ordinibus, censu, etc. Add. Burm. ad Suet. Tib. 30. † Dialectici dicuntur *describere*, quum formas et genera rerum constituunt: item in partitione. Sic Rab. Post. 15, *descripta*, opponuntur universis. Or. ii, 33, *descripta* generatim; pro quo mox: in certa genera coacta. ibid., ut quæ sint in jure, vel apte *describere*, vel ornate illustrare possit. ibid. 71, in multa genera *describere.* † Ab hac dividendi significatione multæ formulæ dicendi ducuntur, quas ita possis interpretari, ut nulla divisionis mentio fiat : sed semper ad divisionem aliquam respicitur. Sic Verr. v, 25, *describere* civitatibus summas pecuniarum. ad Div. xii, 1, pecuniæ maximæ *describuntur.* ad Q. fr. i, 1, vectigal *describere.* In quibus omnibus *describere* explicari potest *imperare*, sed, ut intelligas, imperatum esse ita, ut sit constitutum simul, quantum quæque civitas daret. Simile est, quod dicitur pro dividere largiendo, item largiri. Verr. iii, 92; Off. i, 34, jura *describere.* Verr. v, 11, *describere* jura æquitate. Leg. ii, 5, jura sunt varie et ad tempus *descripta* populi. Off. i, 16, quæ *descripta* sunt legibus et jure civili, hæc ita teneantur, ut sit constitutum. Sext. 42, nondum *descripto* jure civili. Acad. ii, 36, officia *describere.* Jura *describere* idem est, quod jura dare, constituere; sed propterea jura *describere* pro *dare* dicitur, quia in juribus dandis discrimen servatur ordinum, ætatum, etc., quanquam in nonnullis harum formularum etiam respici potuit ad illam alteram significationem, qua pro *definire* dicitur. Verr. ii, 53, describebat censores binos in singulas civitates : h. e. faciebat, creabat, ut eodem capite est; sed *describere* est pro *facere*, quia censores cxxx facti sunt (c. 55) ita, ut totus ille numerus censorum civitatibus distribueretur, et singulæ binos acciperent. † *describere* est etiam definire : unde, de quo definire dici potest, de eodem etiam *describere* dicitur. Or. i, 49, *describere* finibus ingenii sui, etc. † *describere* dicuntur etiam mathematici, quum formas geometricas scribunt. de Sen. 14. † *describere* aliquem dicunt, qui eum quidem non nominant, sed ita de eo loquuntur, ut facile intelligi possit, de quo sermo sit : unde pro *significare* reperitur; in qua ratione dicendi sæpe accedit ista vis, ut contumeliæ causa id fieri innuatur. ad Q. fr. ii, 3, Crassum *descripsit.* Mil. 18, videlicet illi me latronem *describebant.* Sull. 29, quia sunt *descripti* consulares : h. e. ab accusatore oratione designati. Pison. 28, non mehercule contumeliæ causa *describam* quemquam, præsertim ingeniosum, etc. Phil. ii, 44, ista tua minime avara conjux, quam ego sine contumelia *describo.* Pro accurate explicare et exponere est ad Div. viii, 8, quæ res

quam vehementer ad me pertineat, in litteris — *descripsi.*

Descriptio, distributio, Offic. i, 7, privatarum possessionum *descriptio.* Flacc. 14, in *descriptione* æquabili sumtus. Off. i, 27, est decori *descriptio* duplex, h. e. in duas formas distribuitur. Tusc. v, 24, *descriptio* expetendarum fugiendarumve rerum. † ordo, qui sc. ab apta distributione rerum et partium pendet. Off. i, 39, ædificandi *descriptio.* Or. ii, 9, aut si via ulla traditur — *descriptionis* atque ordinis. de Sen. 17, atqui ego ista sum dimensus; mei sunt ordines, mea *descriptio.* Sext. 65, *descriptio* civitatis. Leg. iii, 2, magistratuum *descriptione* omnis reip. moderatio continetur. Acad. i, 6, *descriptio* naturæ, item artis. † *descriptio* etiam dicitur, eodem modo, ut *descriptus*, quum homines centuriantur et decuriantur, de quibus suo loco dictum est. Planc. 18, decuriatio tribulium, *descriptio* populi, suffragia largitione devincta. † de formis geometrarum, ut *describere.* Tusc. i, 17, nisi quid erat numeris aut *descriptionibus* explicandum.

Descriptus, divisus, ad certas partes aut classes redactus, constitutus. Catil. ii, 6, quemadmodum ei esset ratio totius belli *descripta.* Att. xvi, 5, o dies — lepide *descriptos*, etc. v. *describere.* † ordine factus. Fin. iii, 22, natura nihil est aptius, nihil *descriptius.* Hinc Or. 59, *descriptus* ordo verborum, est, certus, aptus. † Ar. R. 28, suffragia *descripta* tenentur a paucis; h. e. pauci quidam et potentes homines ita habent in sua potestate suffragia centuriarum et tribuum, ut cuique imperent, cui suffragium dare velint. v. Græv. ad h. l. Male olim legebatur *districta;* quod, ut cetera hujusmodi, servavit nova Italorum editio Nizoliani thesauri. † Planc. 20, vocatæ tribus, latum suffragium, *descriptæ* tribus, renuntiatæ. Nihil hic interpretes. E cod. Erf. notat Grævius *diribitæ.* Sed ea lectio nihili est. Diribitio enim refertur ad tabellarum distributionem: quid autem diribitio post suffragia lata? Cogitabam aliquando *diremtæ;* ex quo fieri potuit *diribitæ.* Sed *descriptæ* etiam explicari potest. Nempe post lata suffragia et diremta, punctis notabantur in tabulis, unde punctum pro suffragio. v. *punctum.* Id dici commode posse putem, tribus describere. Describere dici pro in tabulas referre, docet Schulting. ad Calpurn. Declam. subjectam Quintilianeis, p. 794. † Dom. 5, quum decuriatos ac *descriptos* haberes exercitus perditorum: in quo *descriptus* idem est, quod decuriatus; nam describuntur milites, quum decuriantur aut centuriantur, sc. in decurias et centurias. Pro describere, hoc sensu dicitur etiam conscribere. Planc. 18; nam quum decuriantur, conscribuntur, sc. in decurias. v. *conscribere.*

Deserere. Att. iii, 19, non *deseram* preces fratris, etc. Tusc. i, 46, tardius *deseret* fama Curtium.

Deservire, in bonam et malam partem dicitur. Verr. iii, 98, si vobis *deserviunt* suo labore. Sull. 9, si vigiliæ meæ *deserviunt* amicis. Partit. 20, *deservire* rebus sacris, i. e. studiosum esse religionis. Offic. i, 30, cuivis *deserviant*, dum, quod velint, consequantur. ad Div. xii, 2, *deservire* latroni, etc.

Desiderabile. Top. 18, opponitur ei, quo facile careas.

Desidere, verbum proprium de labe terræ. Div. i, 35, 43. Utitur eodem verbo de hac re Livius, xxxii, 9, ubi v. Drakenb.

Desidiosus. Or. iii, 23, *desidiosa* oblectatio tribuitur iis, qui toti sunt in litteris, nec rempublicam curant.

Designare. Nat. D. i, 13, Aristoteles quodam loco mundum *designat* deum. ibid. 11, Anaxagoras omnium rerum descriptionem et modum mentis infinitæ vi ac ratione *designari* et confici voluit.

Designatio, dispositio, collocatio. Att. iv, 4, offendes *designatione* Tyrannionis mirificam librorum meorum bibliothecam.

Designator. Att. iv, 3, post has ruinas desertus a suis, vix jam Decimum *designatorem*, vix Gellium retinet. *Designator* est curator et arbiter ordinis et loci in ludis et spectaculis, h. e. qui unicuique suum locum designat; item in certaminibus, qui leges et præmia dant agonistis. De his v. Budæum, Lipsium, Fabrum, quos

laudat Græv. ad h. l., et hinc Lexicon Fabri.

Designatus. de magistratibus recens creatis locus classicus est, Muren. 1, consul *designatus* a populo suffragiis, declaratus autem vel renuntiatus ab alio consule voce. Hinc eleganter Cluent. 11, *designatus* reip. civis, de infante concepto matris utero, sed nondum nato. † expressus, significatus. Or. i, 23, verbis *designata.* † constitutus, descriptus. Nat. deor. iii, 35, resp. ratione et disciplina *designata.* Divin. i, 38, neque dii ignorant, quæ ab ipsis constituta et *designata* sunt.

Desino. ad Div. vii, 1, libenter mehercule artem *desinerem.* Sic et alii locuti. v. Heins. ad Ovid. Art. Am. ii, 726; Torrent. ad Suet. Tib. 37. Acad. ii, 25, *desine*, quæso, communibus locis : domi ista nascuntur. —* Omitto, supersedeo. de Rep. i, 1, commemorare eos *desino*, etc.

Desperare. Cluent. 25, *desperare* saluti. Sen. p. R. 14, *desperare* suis fortunis. Pis. 34, quum oppido *desperassent.* Mur. 21, sibi ipsi *desperare.* ad Q. fr. i, 2, sive instituimur, sive *desperamur.* ad Div. xii, 14, quam valde nos et remp. *desperarint.* Divin. ii, 21, non *despero* ista esse vera.

Desperatio. Sen. p. R. 3; Mur. 25, *desperatio* reipubl., i. e. de salute reip., de republica.

Desperatus. Verr. ii, 41, *desperatissimum* perfugium : h. e. quo, qui de causa sua plane desperant, aliudque perfugium non habent, confugere solent.

Despicere. Rosc. Am. 8, simul atque ille *despexerit.* Grævius sic interpretatur : simul ac cœperit oculos tot negotiis intentos movere, ut circumspiciens : *despicere* est videre. Male, mea sententia. *Despicere* non est videre simpliciter, sed desuper videre, deorsum spectare, unde ipsa contemnendi vis ducitur. Neque tribus illis locis, quos attulit, confirmari potest, *despicere* esse pro *videre* simpliciter. Nam primus ex Ar. Resp. 15, tollam altius tectum, non ut ego te *despiciam*, etc., manifeste contra est, et ibi *despicere* illam deorsum spectandi vim habet. De altero ex iv de Fin. mox dicemus. In tertio ex Sueton. Neron. 19, est *dispicere :* quod a *despicere* differt, ut suo loco docebimus, neque adeo huc pertinet : quanquam hic tantum est operarum vitio. Nam Grævius voluit, *despicere*, ut est in ejus Suetonio. Sed ibi rectius legitur *dispicere*, cum Burmanno et aliis. *Despicere* h. l. idem est, quod aliis locis Cicero dicit, dejicere oculos; quod faciunt, qui alicui rei attendere desinunt. v. *dejicere.* † Fin. iv, 23, catuli, qui jam *despecturi* sunt, cæci æque et ii, qui modo nati. ibid. 24, catuli æque cæci, priusquam *despexerunt.* Sed post Lambinum Davisius recte vidit legendum esse et reposuit *dispecturi*, et *dispexerunt :* de quo verbo post dicetur. Verba hujus generis confundi, quum ab interpretibus, tum a librariis, notissimum est. Sic degredi, digredi; destringere, distringere, etc. v. Burmann. ad Sueton. Neron. l. c.

Despicientia. Off. ii, 11, *despicientia* animi; h. e. quæ est in animo, qua utitur animus.

Despondere, spondendo polliceri : unde filios et filias despondere parentes dicuntur, quia interrogati : spondes? respondent : spondeo. Sed singulare est ap. Cœlium ad Div. viii, 7, de sponso : *despondere* sibi filiam alterius. † hinc ad alia traducitur, fere pro *destinare.* Att. xi, 6, L. Lentulus sibi Cæsaris hortos et Baias *desponderat :* i. e. sibi pactus erat, aut certe speraverat; victo Cæsare, a Pompeio præmii loco sibi destinaverat. ibid. xiii, 12, illam περὶ τελῶν σύνταξιν Bruto *despondimus;* destinavimus inscribere Bruto. ad Div. xii, 9, hæc spes *despondetur* anno consulatus tui : omnes putant, te demum consule, tale quid sperari posse.

Desponsus, destinatus, speratus. Ar. Resp. 3, *desponsam* et destinatam laudem alicui præripere. Prov. Cons. 15, ut provinciam *desponsam*, non decretam habere videatur. Att. i, 16, *desponsam* homini jam Syriam ademi.

Destinatus. Tusc. ii, 2, certis *destinatis*que sententiis addicti.

Destituo, constituo. Verr. iii, 26, *destitui* alios in convivio. Sed inest significatio contumeliæ. Verr. v, 42, nudus pæne est *destitutus.* v. Græv. ad ep. ad Div. ix, 22. Hinc est in sensu obscœno ad Div. l. c., ita *destituit* me nudum, sc. comprimendi

40, omnes memoriam consulatus tui, facta, mores, faciem denique ac vocem a republica *detestantur:* sc. tanquam malum auspicium et omen. † Ceterum, quoniam illa detestatio auspicii et ominis fit avertendi mali causa, propterea dicitur pro *avertere*, adeoque etiam de diis ipsis, quum sit proprie hominum. Phil. iv, 4, o dii immortales, avertite et *detestamini*, quæso, hoc omen.

Detestatio, expiatio, deprecatio. Dom. 55, quum pro *detestatione* tot scelerum, unam aram nefarie consecrarat.

Detraho. Tusc. iv, 31, hæc *detrahenda* opinio est: eximenda ex animo. Prov. Cons. 1, qui ex provinciis *detrahendi* sint. 8, *detrahebant* illum ex Gallia, h. e. censebant, ei successorem vel invito dandum: dicitur in malam partem. Planc. 4, est hæc conditio hujus principis populi—posse suffragiis vel dare, vel *detrahere*, quod velit cuique.

Detorquere particulam, Tusc. v, 20.

Detrudo, differo. Att. iv, 17, comitia in adventum alicujus *detrudere*. Cf. Q. fr. ii, 13. † ablego, amando. Or. i, 28, qui non potest—hunc ad id, quod facere possit, *detrudendum* puto. † verbum prætorium in interdicto, cui postea substitutum *dejicire*. Cæcin. 17.

* *Devenire*, Verr. v, 48, est venire ad perfugium, aut preces.

Deversari. Verr. i, 25, Rubrium—parum laute *deversari* dicit, *mal logé*.

Deversor, qui in caupona, aut alio quo loco *deversatur*. Inv. ii, 4.

Devertere. Verr. i, 6, ad hospites meos ac necessarios *deverti* potius. Sic utrumque verbum e mss. scribitur. Male vulgo *diversari*, *diverti*, ut *diversorium* pro *deversorium*. v. Heinsius ad Ovid. Amor. ii, 6, 9, et præterea quos laudat Burm. ad. Petron. 10. Scil. *deverti* est aliquo se convertere, in quo tamen etiam respicitur ad locum, unde veneris: sed *diverti* dicitur de duobus, qui diversam viam instituunt, unde ipsum *diversum* est, et illud, *diversi* abiere, *divortium*, etc.

Devincio, de periodis. Brut. 37, verba comprehensione *devincire*. Or. 25, nec acervatim multa frequentans una complexione *devinciet*. v. *vincire*. † Eleganter hoc verbum dictum est in hoc: Fat. 9, qui introducunt causarum seriem sempiternam, ii mentem hominis, voluntate libera spoliatam, necessitate fati *devinciunt*. † retinere in audiendo, attentum reddere. Brut. 80, duo summe tenuit, ut et rem illustraret disserendo, et animos eorum, qui audirent, *devinciret* voluptate. † in potestatem suam redigere, ut nocere nobis non possit. Pison. 13, de Pompeio: qui omnes omnium gentium partes tribus triumphis *devinxerat*, is se in publico statuit tuto esse non posse. † Ceterum eæ formæ dicendi frequentes sunt, quum *devincire* eo sensu dicitur, quo obligare, obstringere, ut ad Div. xiii, 7, summo beneficio tibi tuisque in perpetuum *devinxeris*. De qua metaphora dicemus aliquid in *obligare*. Huc etiam illud refer, Dom. 51, si sedem ipsam ac templum publici consilii religione Concordiæ *devinxisset*. item, Cœl. 22, jurejurando *devincta* auctoritas.

Devinctus. Brut. 12, nec in impeditis ac regum dominatione *devinctis* nasci cupiditas dicendi solet. Prov. Cons. 8, nationes nondum legibus, et jure certo, nec satis firma pace *devinctæ*. Planc. 15, largitione *devinctas* tribus habere. ibid. 18, suffragia largitione *devincta*. ad Div. xv, 4 extr., studiis dediti ac *devincti*.

Devius. Læl. 25, animus flexibilis et *devius* assentatoris: i. e. inconstans, qui sæpe tanquam aberrat a via, aliter alio tempore agit. Phil. v, 13, homo in omnibus consiliis præceps et *devius*. Fragm. Acad. iii, si liceret—vitam *deviam* secutis corrigere errorem pœnitendo.

Devocare. Prov. Cons. 12, *devocare* aliquem de provincia. Manil. 14, ab instituto cursu ad prædam aliquam *devocavit*. Tusc. v, 4, Socrates primus philosophiam *devocavit* de cœlo: h. e. desiit de rebus cœlestibus, astris, etc., philosophari.

Devolare. Quint. 30, ab afflicta amicitia transfugere, et ad florentem aliam *devolare*.

Devolvere. Att. ix, 10, deliberationem accuratius *devolvere*. Phil. vii, 4, *devoluti* estis ad spem inanem pacis.

Devorare, cupide legere, audire; item de rebus omnibus, quæ nobis valde placent, etc. Att. vii, 3, *devo-*

rare libros. Sext. 10, verbum ipsum voluptatis omnibus modis animi et corporis *devorabat :* ubi vid. Abramius. † perferre res graves et molestas : item, facere aliquid, quamquam molestum. Phil vi, 6, *devorare* molestiam. Brut. 67, *devorare* stultitias et ineptias hominum. Att. iv, 5, dudum circumrodo, quod *devorandum* est. † decoquo. ad Div. xi, 21, hanc ipsam rem recentem novam *devoravit.* † præcipere animo, de iis rebus, quas certe speramus nos consecuturos Dom. 23, *devorare* aliquid spe et avaritia Verr. i, 51, qui jam spe et opinione illam prædam *devorasset.* † Brut. 82, ejus oratio, nimia religione attenuata, doctis et attente audientibus erat illustris; a multitudine autem et foro, cui nata est eloquentia, *devorabatur :* h. e. audiebatur quidem, sed ita, ut nihil voluptatis afferret, et a pæne invitis; neque intelligebatur adeo, aut sentiebatur ejus vis: quemadmodum qui cibos insuaves necessario comedunt, non comminutos et gustatos deglutiunt. De hoc genere dicendi Cicero aliis locis dicit, Abhorret a populari ratione.

Devotare, devovere. Parad. i, 2, quæ vis filium (Decii) *devotavit.* Sic mss. et edd. veteres. v. Gruter. ad Plaut. Casin. ii, 6, 36.

Devotio. Nat. D. iii, 6, tu autem etiam Deciorum *devotionibus* deos placatos esse censes. Dom. 57, hanc ego *devotionem* capitis mei convictam esse et commissam putabo. v. mox *devovere*.

Devotus, destinatus. Arusp. R. 3, Clodius, *devota* Annio hostia et constituta : h. e. quem certo video ab Annio Milone interfectum iri.

Devovere, proprie idem est, quod *vovere*. vid. v. c. Off. iii, 25. Deinde est certis ritibus se morti, s. Telluri et diis manibus, consecrare, pro salute reipubl., et pernicie ejus aliqua et calamitate avertenda : de quo est locus classicus ap Liv. viii, 9, 10. Fin. ii, 19, quum se Decius *devoveret.* Unde illi etiam caput suum *devovere* dicuntur, qui se aut periculis maximis intrepide pro patria objiciunt, ut faciunt, qui se *devoverunt :* Quir. p. Red. 1, quum me fortunasque meas pro vestra incolumitate, otio, concordia *devovi :* aut votum faciunt, in quo caput suum, tanquam hostiam, diis offerunt, cujus exemplum egregium est pr. Dom. c. 57. Ducitur hinc etiam lusus ille Ciceronis. Phil. xi, 6, videte etiam P. Decii auctionem : qui majorum suorum vestigia persequens, pro alieno se ære *devovit.* † Divin. i, 48, hinc Remus auspicio se *devovet :* h. e. auspicio capiendo se accingit. Ex Ennio.

Deus, qui in aliquo genere insigniter excellit. Or. i, 23; ii, 42. † benefactor. Quir. p. R. 5, Lentulus consul, parens, *deus*, salus vitæ nostræ. † *Deus* est etiam de feminis. Tusc. i, 47, de Junone. Cf. Invent. ii, 31. Sic etiam Græci θεός.

Dextella, amicus fidelis. Att. xiv, 20, Q. filius Antonii est *dextella*.

Diadema, est fascia alba, qua caput redimere reges olim solebant; unde insigne regiæ potestatis putabatur. Itaque etiam Ciceroni, ut ad Atticum scribit, ii, 8, fasciæ cretatæ Pompeii in cruribus displicebant, quod potentiæ parum civilis cupiditatem significare videbantur. Male quidam interpretantur coronam, quæ hodie ejus vim obtinet. Phil. ii, 34, sedebat in Rostris collega tuus, amictus toga purpurea, in sella aurea, coronatus (hic nil regium, et tamen coronæ mentio) : adscendis, accedis ad sellam, *diadema* ostendis : gemitus toto foro— tu *diadema* imponebas cum plangore populi. v. Cuper Obs. i, 6; Casaubon. ad Sueton. Cæs. 79; Ciampin. oper. Musiv. c. 14, p. 110, etc.

Diæta, lenia remedia, in primis illud, quod dies et tempus affert : opponitur vis. Att. iv, 3, *diæta* curari incipio; nam chirurgiæ tædet.

Diarium. Att. viii, 14, iis *diariis* Cæsar militum celeritatem incitat, ut timeam, ne citius ad Brundisium, quam opus sit, accesserit. *Diaria* h. l. sunt stipendia aut præmia in singulos dies promissa, sc. si celeriter ire pergant. Nam quidquid datur in dies singulos, *diarium* dicitur. Servorum quoque sunt *diaria*, i. e. cibi in dies singulos assignati, prout se fidos præstiterint. Vid. intt. ad Petron. c. 24. Grævius etiam laudat Victorii Var. Lectiones. Locus est l. i, c. 13.

Dibaphus, vestis bis tincta, primo cocco, deinde purpura, qua uteban-

Livio Andr., *dicti* studiosus, i. e. eloquentiæ.

Didere, divulgare, dissipare. Cœl. 16, e Cæcilio: *Dide* ac dissice, per me licebit. Si egebis, etc. Vocabulum antiquioribus poetis, in primis Lucretio, usitatissimum, in quo corrumpendo frequentes fuere librarii. v. Drakenb. ad Sil. Ital. i, 186, et quos ibi laudat.

Diducere. Or. iii, 6, oratio est *diducta* rivis, non fontibus: h. e. etsi in diversis rebus versatur oratio, et diversis locis adhibetur, tamen per se eadem est eloquentia ibid. 3, vastius *diducere* verba: id fit, quum ultima et prima duarum vocum littera non coeunt tanquam in unum verbum: v. c. magna ubertas, magno utique. † Inv. ii, 36, animus *diductus* varietate et dissimilitudine rerum, np. distractus.

Dies dicitur sæpe et variis modis de *die* certo et constituto, ut de eo, qui agendis causis in foro dictus est. Verr. ii, 15, *diem* differt dicis omnibus. In primis de *die* solutionis. Planc. 28, quum cujusque *dies* venerit. Cf ad Att. xvi, 15. Tusc. i, 39, nulla *die* (solutionis) præstituta. Quint. 23, nominis *diem* petivit. Att. viii, 10, *dies* nondum est. Att. x, 5, *dies* pecuniæ id. novemb. ad Div. vii, 23, *dies* annua: est *dies* solutionis, quæ est, exacto anno uno. vid. Manut. ad h. l, ubi et de *die* bima et trima agitur. Her. i. 14, *dies* commeatus, i. quo venia absentiæ finitur. † Att. i, 10 extr., Tullia tibi *diem* dat, i. e. *diem* solutionis constituit. Cf. Gronov. ad Senec. Benef. iv, 12. † porro de certis morborum *diebus*, quibus scil. febris accedit, dicitur. Att. ix, 2, etsi id. mart., *die* tuo, ut opinor, exspectabam epistolam a te longiorem, etc. ibid. xiii, 42, de natali; *diem* meum scis esse iii non. jan.; aderis igitur: et contra, iv, 16, quum *dies* meus venerit, pro *die* mortis. † tempus, spatium temporis. Act. i in Verr. 2, *diem* perexiguam postulavi. Tusc. iii, 22, *dies* procedens mitigat ægritudinem. ad Div. i, 6, ut infringatur inimicorum improbitas—ipsa *die*. † pro eo, quod in *die* fit. ad Div. i, 2, hic *dies* nobis honestissimus in senatu fuerat: h. e. quæ eo *die* in senatu acta sunt, nobis honestissima fuere. Att. x, 8, non tam dirus ille *dies* Sullanus C. Mario fuisset. v. Gronov. Obs. i, 2, p. 20, et ad Senec. de Ira, iii, 36; Duker. ad Flor. ii, 6, 58. † in *diem* vivere: non eodem sensu ubique dicitur; habet tamen semper aliquam incuriæ et negligentiæ significationem. Phil. ii, 34, Grævius ita interpretatur: omnia divina et humana contemnere, nec de futuro aut judicio hominum sollicitum esse. Orat. ii, 40, est simpliciter, futuri curam non habere: si barbarorum est, in *diem* vivere, nostra consilia sempiternum tempus spectare debent. Tusc. v, 11, academici eleganter dicuntur, in *diem* vivere, quod ita ipse interpretatur Cicero: quodcumque nostros animos probabilitate percussit, id dicimus. Ei objectum erat, se in alio libro aliter sensisse: respondet, academicos non curare, quid aliquando statuerint, aut olim dicturi sint. † de formulis: proferre, producere, eximere, obire *diem*, etc., suis locis agitur. † in *diem* etiam aliter dicitur, et opponitur τῷ statim. Petit. C. 12, si promittas, et incertum est, in *diem* (sc. promitte); sin autem id neges, et certe abalienes, statim. Cœl. 24, cur pœnas scelerum in *diem* reservatis? † Phil. ii, 33, alio *die*: est formula, qua obnuntiatio fiebat in comitiis. † ibid. iii, 8, in ante *diem* iv kal. dec. Cf. Catil. i, 3, etc. Idem est, ac si diceretur, in *diem* iv ante kalendas dec. Vid. Ferrar ad Phil. iii, 8; qui multa ex Cicerone et aliis exempla congessit. Cf. Cortius ad Sallust. Catil. 30, 1. † Genitivus *dies* pro *diei*. Sext. 12, teste Gellio, ix, 14.

Differentia, forma, s. species generis. Top. 7, genus est notio ad plures *differentias* pertinens.

Differre. de Inv. i, 27, occasio cum tempore hoc *differt*. † pro interest simpliciter. Tusc. ii, 15, sed tamen *differt* aliquid. Cf. Or. iii, 51. † cum acc. personæ. ad Div. v, 12, sin *differs* me in aliud tempus. Fin. iv, 1, tempus *differre*, pro dilationem dare.

Difficilis, cui nihil facile probari potest, fastidiosus. Orat. 29, usque eo *difficiles* ac morosi sumus.

Difficultas, inopia. Verr. ii, 28,

difficultas nummaria. Catil. i, 6, *difficultas* domestica, h. e. æs alienum.

Diffluere. Brut. 91, *diffluere* extra ripas. Off. i, 30, *diffluere* luxuria. Or. iii, 32, otio *diffluere*, dicuntur hi, qui nihil neque publici, neque privati negotii habent, quod necessario sit obeundum, quales sunt docti homines, qui in otio vivunt. Brut. 79, *diffluentia* opponuntur his, quæ numeris adstricta sunt, non numerosa, alias soluta. Sic Or. 70, *diffluens* et solutum.

Diffundo. Div. i, 36, dii vim suam longe lateque *diffundunt*. Læl. 13, virtus ex bonis amici quasi *diffunditur*, et incommodis contrahitur: h. e. lætitiam percipit.

Diffusus. *diffusum* dicitur, quod non est ad formam artis redactum, Or. i, 42, hæc ignota quondam omnibus et late *diffusa* videbantur; adhibita igitur est ars quædam, etc. ibid. ii, 33, jus civile, quod nunc *diffusum* et dissipatum est, in certa genera coacturum, et ad artem facile redacturum. † Partit. 30, prima adversariorum contentio *diffusam* quæstionem habet, etc.

Digamma. Att. ix, 9, tuum *digamma* videram. *Digamma* est proprie littera F; ea autem quia est prima in *Fœnoris* verbo, propterea ludens Cicero *digamma* de fœnore dixisse putatur: quod mihi verbo *videram* non convenire videtur. Quidam autem malunt corrigere *diagramma*, et intelligunt tabulas acceptorum et expensorum.

Digerere, in partes totum aut in formas genus distribuere. Or. ii, 19, ut eas item quatuor, quinque, sexve, vel etiam septem (quoniam aliter ab aliis *digeruntur*), in quas est omnis ab his oratio distributa. † ordinare, constituere. Rabir. Post. 9, *digesserat* optime remp. Græv. tamen legit, *gesserat*.

Digestio, Or. iii, 53, in figuris rhetoricis commemoratur, et est μερισμός. Phil. v, 7, ipse interea septem et decem dies (ut *digestio* potius, quam declamatio videretur), de me in Tiburtino Scipionis declamitavit, sitim quærens. Si hæc parenthesis esset a Cicerone, *digestio* esset concoctio, quam declamatio afferre, et cruditatem minuere putabatur. Sed recte est a Grævio auctoritate doctissimorum hominum ejecta.

Digitus. Verr iii, 11, *digito* liceri. Verr. i, 54, tollit *digitum*, i. e. licetur. Att. vii, 3, *digitum* nusquam, sc. discedere. Cæcin. 25, qua *digitum* proferat, non habet: h. e. nihil agere, nihil moliri potest.

Dignitas, definiente ipso Cicerone, Invent. ii, 55, est alicujus honesta auctoritas, quæ cultu, honore et verecundia digna est. Sed hæc definitio non omnibus locis convenit. Et quoniam sæpe in hoc verbo interpretando tironibus aqua hæret, alias afferemus, quarum ope facile ubique hujus verbi vis intelligi et erui possit. 1°. *dignitas* est conditio, qua quis dignus est aliqua re, tanquam magistratu, honore, verecundia, etc. beneficio: quæ definitio fere convenit cum Ciceroniana. Muren. 8, non eumdem ordinem esse *dignitatis* et renuntiationis. ibid. 9, *dignitate* contendere; h. e. uter sit consulatu dignior. ibid. 11, summa *dignitas* esset in iis, etc. dignissimi sunt consulatu. ibid. 13, *dignitas* consularis in ista scientia non fuit: h. e. nemo propter illam scientiam *dignus* consulatu judicatus est. ad Div. xi, 17, Lamia petit præturam: omnes intelligunt, nec *dignitatem* ei deesse, nec gratiam. Verr. ii, 69, an quorum auctoritate statuas tuas cohonestare conatus es, eorum ego *dignitate* accusationem meam comprobare non potero? h. e. si statuas tuas tibi honorificas potuisti efficere, quod Siculos auctores earum ponendarum dixisti fuisse, ego etiam mihi honestum esse probabo, te accusare, si dixero, Siculos esse dignos, quibus hoc officii tribuatur a me. Jam quoniam ii, qui digni sunt, quibus hujusmodi res tribuantur, in quadam amplitudine, splendore et auctoritate sunt, propterea *dignitas* etiam dicitur pro splendore, amplitudine, auctoritate, quæ ex magistratibus rebusque publicis bene gestis, sapientiæ opinione, etc. proficiscitur. Off. i, 39, ornanda *dignitas* domo. Verr. ii, 29, nitebatur frequentia consilii et *dignitate*; pro quo aliis locis splendor dicitur. Sensus autem hic est: hoc potissimum confidebat causæ suæ, quod judices

essent non solum multi, qui non facile omnes possent corrumpi, sed etiam prudentes, justi, et hac laude insignes, atque *digni* adeo, qui judicarent causas: hic sensus est maxime obvius. Est adeo ubi pro magistratu dicitur. ad Div. ii, 9, lætor tum præsenti. tum etiam sperata tua *dignitate*; ubi v. Manut. 2°. *dignitas* dicitur de iis rebus, quæ aliquo *dignæ* sunt, h. e. eum decent, eique conveniunt, ei denique debentur. Off. i, 39, plena *dignitatis* domus, h. e. *digna* domini persona. Ibidemque species et *dignitas* junguntur. Q. fr. i, 2, species ipsa tam gratiosi liberti aut servi *dignitatem* habere nullam potest. Tusc. v, 10, *dignitate* sententiæ capitur: h. e. quia honesta est, *digna* homine honesto. Or. ii, 85, retinere *dignitatem* in rebus asperis, h. e. fortem se præbere: fortitudo autem in rebus adversis maxime decet magnos homines et sapientes. Inv. ii, 53, justitia est habitus, suam cuique tribuens *dignitatem*. Hinc, quoniam apta et pulchra, neque tamen nimis venusta forma et species decet viros, propterea *dignitas* etiam de pulchritudine viro *digna* dicitur. Off. i, 30, in forma *dignitas* et venustas. Cf. Invent. ii, 1. Neque solum de pulchritudine formæ humanæ, sed etiam aliarum rerum. Or. i, 31, de oratore: agere cum *dignitate* et venustate. Ipsum denique πρέπον, ἦθος, quod rhetores dicunt, *dignitas* vocatur. Invent. i, 21, personarum *dignitates* servare.

Dignus. Phil. iii, 9, ex edicto M. Antonii: Nulla contumelia est, quam facit *dignus*. Hunc locum explicare tentat J. Fr. Gronov., commemoratis superiorum sententiis, Observ. iii, 8; ubi ostendit, *dignum* esse h. l., qui jure, et merito, et sine culpa faciat; qui debeat facere, seu jure, seu irritatus, seu ob mores notos, seu quacumque de causa, quod si alius faceret, contumelia putaretur. Forte nimis argute. † ad Div. xi, 3, litteræ non *dignæ*, quæ a te nobis mitterentur, h. e. quarum contumeliis indigni sumus. † cum genitivo. Att. viii, 15, Balbus scribit: suscipe curam et cogitationem *dignissimam* tuæ virtutis. Balb. 2, pro *dignum* reo, in cod. Erf. erat *dignum* rei. Arusp. Resp. 24, unum esse in hac civitate *dignum* hujus imperii; ubi vid. Græv. Conf. inpr. Heins. ad Ovid. Trist. iv, 3, 57.

Digredi, opponitur τῷ congredi, uti v. c. Q. fr. i, 3, congressio et *digressio*. Itaque, ubi alio sensu reperitur *digredi*, et *digressio*, scribendum *degredi*, *degressio*. v. Duker. ad Flor. iii, 16 extr. Ar. Resp. 2, qui hesterno die dolore me elatum, et iracundia longius prope *digressum* arbitrabantur, quam hominis sapientis cogitata ratio postularet: int. tanquam de via. Alii codd. habent *progressum*. Sed *digressum* defendit Grævius. Ex ea autem regula, quam dixi, et quam multis locis urget ipse Grævius, legendum *degressum*.

Dijudicatio. Leg. i, 21, ista magna *dijudicatio* est, h. e. hujus rei *dijudicatio* magni est momenti.

Dijunctus. Acad. ii, 20, nihil est ab ea cogitatione *dijunctius*, i. e. ei magis contrarium.

Dijungo, removeo, sejungo. ad Div. i, 9 extr., ab orationibus *dijungo* me fere.

Dilabi. Marcell. 8, omnia, quæ *dilapsa* jam fluxerunt, severis legibus vincienda. Codd. ibi quidam habent *delapsa*; sed *dilapsa* recte defendit Grævius. Sed Phil. xiii, 5, sunt alii plures, sed memoria mea *dilabuntur*; legendum, *delabuntur*. *Dilabi* enim non est defluere, sed diffluere; quod etiam in reliquis locis scribendis tenendum. † Herenn. ii, 25, maxima peccata impune *dilabentur*.

Dilatare. Paradox. procem., Cato nullum sequitur florem orationis, neque *dilatat* argumentum, i. e. amplificat, auget ornando. Brut. 74, *dilatare* litteras, est vitium pronuntiationis.

Diligens, parcus, rei familiaris conservandæ et augendæ studiosus. Verr. i, 48, qui in re adventitia et hereditaria tam *diligens* et attentus esset. ibid. 9, eris *diligens*, ne, i. e. cavebis. Cœl. 31, *diligentissimus* omnis officii.

Diligentia, providentia. Agrar. ii, 27, est operæ pretium, *diligentiam* majorum recordari. Mil. 24, laudabam *diligentiam* Cn. Pompeii. † studium augendæ et servandæ rei familiaris. Agr. ii, 30, tantum intererit in-

ter vestram et privatorum *diligentiam*, etc. † Off. i, 39, commoditatis *diligentia.* † Inv. i, 11, negotialis constitutio est, in qua, quid juris ex civili more et æquitate sit, consideratur; cui *diligentiæ* præesse apud nos JCti existimantur. † Industria *et diligentia* quomodo differant, intelligi potest ex Verr. i, 6, quo in negotio industriam meam celeritas reditionis, *diligentiam* multitudo litterarum et testium declaravit. Nempe *diligentia* est quæ Græcis ἀκρίβεια, cura, providentia; industria est alacritas et studium in labore suscipiendo, urgendo et perferendo.

Diligentissime, in commendando, intercedendo, deprecando est, cum cura et cum delectu verborum et sententiarum, ex quibus, quantum aliquid velimus, intelligi potest; v. c. ad Div. xiii, 10, *diligentissime* scribere. † cum singulari delectu. Verr. ii, 53, ille enim est magistratus, qui *diligentissime* mandatur a populo.

Diligere, idem est proprie quod *deligere*. Fin. iii, 5, ad ea, quæ sunt conservantia sui status, *diligenda*. Hinc *diligere* aliquem est, propter virtutes ejus a nobis cognitas magni facere: quum amare contra sit, suavi illo sensu moveri amoris, qui non tam ex virtutibus alterius, atque a certo judicio proficiscitur, quam a sensu; unde interdum distinguuntur *diligere* et amare, v. c. ad Div. ix, 14. ibid. i, 9, eum perpetuo quodam judicio *diligebam*, etc.

Diloricare. Or. ii, 28, *diloricare* tunicam, i. e. retegere. Nam loricare etiam est pro *tegere*, Varr. R. R. i, 57. Sic parietes dicuntur loricari tectorio.

Diluere, minuere. Tusc. iii, 16, *diluere* molestias. † refellere, Rosc. Am. 15, res leves infirmem ac *diluam.*

Diminutio. vid. *deminutio.*

Dimissus. Acad. ii, 4, philosophia, quæ nunc prope *dimissa* revocatur.

Dimittere. Verrin. v, 58, *dimittere* injuriam impunitam. ad Div. ix, 12, cœlum et terram vim suam, si tibi conveniat, *dimittere.* Phil. xiii, 1, si aliquid de summa gravitate Pompeius, multum de cupiditate Cæsar *dimisisset.* Planc. 39, libertatem meam neque *dimisi* unquam, neque *dimittam.* Attic. xvi, 13, nondum legere poteramus: nam et lumina *dimiseramus*, nec satis lucebat.

Dinumerare, numerare. Verr. v, 45, se pecuniam Timarchidi *dinumerasse.* † distribuere. Att. xvi, 9, Octavius Capuæ centurias *dinumerat;* jam jamque video bellum

Dinumeratio in rhetoricis quid sit? Or. iii, 54.

Diœcesis, Att. v, 15; ad Div. iii, 8. v. Ind. Græc. διοίκησις.

Diœcetes, dispensator, muneris genus apud reges Alexandrinos. Rabir. Post. 8, *diœcetes* regius. Ejus mentio etiam ap. Polyb. Exc. de Vit. et Virt., p. 1442. Adde Vales. Emend. ii, 20, et ibi Burmann.

Diploma, ad Div. vi, 12; Att. x, 17; Pis. 37: ita dicebant litteras publicas, quæ profecturis dabantur, ut in oppidis, per quæ iter esset, magistratus operam darent, ut celeriter equos, et quæ ad iter sunt necessaria, reperirent. Nomen ductum est a duplici tabellarum forma. Vid. Casaubon. ad Sueton. Aug. c. 51; qui docet, non solum de litteris itineris causa datis dici *diplomata*, sed etiam alia *diplomatum* genera esse. In Cicerone tamen semper de illo genere dicitur *diploma*. Cf. Budæus ad Pand., p. m. 322, 323. Add. Maffeius in Histor. diplom., p. 17.

Dira, *Diræ*. Divin. i, 16, etenim *dira*, sicut cetera auspicia — non causas afferunt. Davis., *diræ*. ibid., *dirarum* obnuntiatio, int. imprecationum. Appianus *diras* interpretatus est ἀρὰς δεινὰς καὶ φρικώδεις. Sed diligenter de hoc verbo agitur in Lexico Fabri. Quod autem Davisius in altero loco pro *dira*, reponit *diræ*, non adeo necessarium puto. *Dira* sunt, quæ quis alicui obnuntiat. In *dirarum* obnuntiatione quoque commodius intelligi puto rerum, quam imprecationum; res enim, auspicia, etc. obnuntiantur, non preces. Tacitus tamen, A. xv, 30, *diras* preces dixit. Intelligi etiam in *dira* potest, omina, s. auspicia. Sunt enim, ut diserte Cicero tradit, in auspiciis *diræ*. Tibull. i, 3, 7, inter impedimenta itineris habet omina *dira*.

Directo, opponitur circuitioni et anfractui. Div. ii, 61, quid opus est circuitione et anfractu, ut sit utendum somniorum interpretibus potius, quam *directo*? Partit. 13, alterum ad fidem *directo* spectat, alterum se inflectit ad motum. Nat. D. i, 25, *directo* deorsum ferri. Acad. ii, 20, *directius* gubernant.

Directus. Cœl. 16, *directus* senex. Grævius retinuit vulgatam *decrepitus*: alteram lectionem tuentur Lambinus, Gruterus, etc.; sed non eodem modo interpretantur: Gulielmius sumit pro vetulo. Hotomannus ad h. l. sic: Lambinus ex antiquis libris reponit *directo*, opinor pro severo (h. e. qui omnia recte, sapientia, moderate fieri vult); cujus locutionis exempla requiro. Hæc Hotomannus. Age dabimus: Cœl. 18, non semper superet illa vera et *directa* ratio. Quid est vera et *directa* ratio, nisi severa illa et tristis vivendi ratio, quam antea descripserat, c. 17; qua Fabricii, Camilli, Curii usi sunt; quam philosophi præscribunt; quam ibid severitatem appellat, et paullo post *directum* iter ad laudem. Rosc. Com. 4, quid est in judicio? *directum*, asperum, simplex, etc. Quid est in arbitrio? mite, moderatum. †Top. 4, paries *directus*, est, qui ad angulos rectos attingit eum, ad quem ductus est.

Direptus, us. Tusc. i, 29, est enim interitus quasi discessus, et secretio, ac *direptus* earum partium, etc. Sed codd. et edd. quædam habent *diremtus*: quod præfero. Nam etiam *dirimere* pro *dividere* dicitur, non *diripere*. Et librariis solitum fuit, *direptus* scribere pro *diremtus*. vid. Gesner. ad Varr. R. R. iii, 5 extr., et Drakenb. ad Liv. xxiv, 49.

Diribere, distribuere. Fr. Corn. i, dum tabellæ *diribentur*, dum situla defertur. Pis. 40, an ego exspectem, dum de te LXXV tabellæ *diribeantur*, de quo jam pridem omnes mortales judicaverunt? Uterque locus mirifice facit ad convellendam Abramii sententiam, qui ad. h. l. et ad Pison. c. 15, disputabat contra Gruchium, *diribere* esse secernere suffragia, quæ a judicibus aut populo, sc. per tabellas, lata sint. Nam in primo, tabellæ *diriberi* dicuntur ante, quam situla delata dicatur, in quam tabellæ mittantur; in altero, quod ante dicitur, tabellæ *diribentur*, sc. judicibus sententiæ ferendæ causa, ut nos cum Gruchio interpretamur, id statim dicitur judicare. In loco Pis. 40, mss. habent *diripiantur*. v. Græv. ad h. l., et intt. ad Varron. R. R. iii, 5.

Diribitio, distributio. Planc. 6. Sic est in Græviana et aliis; sed Gronoviana habet, *direptio*, pro *diremtio*. v. *direptus*.

Diribitor, distributor, genus operarum comitialium et judicialium, quæ tabellas distribuebant. Sen. p. Red. 11; Pis. 15. ubi quidam, *distributores*. v. Gruch. de Comit. i, 3, et intt. ad Varr. l. c.

Dirigere. Fin. ii, 22, voluptate omnia *dirigentes*; h. e. ad voluptatem referentes, in voluptate summum ponentes bonum. Div. i, 14, divinatio ad veritatem sæpissime *dirigit*: opponitur fallere. Or. i, 28, *dirigere* laudem oratoriam ad similitudinem histrionis, etc. † est etiam in re augurali usus hujus verbi, pro definire, determinare. Div. i, 17, Romulus lituo *direxit* regiones.

Dirimere, Leg. i, 20, hæc controversia omnia *dirimit*: i. e. facit discidium, ut inter eos convenire non possit. ad Div. iii, 10, cum eo conjunctionem *diremissem*. † Div. i, 39, pulmo incisus *dirimit* tempus, et profert diem: h. e. facit, ut res suscepta eo die peragi non possit, sed in alium diem differenda sit, tanquam comitia, etc. quum obnuntiatur, etc. v. Gronov. ad Liv. i, 36.

Diripere, compilare bona alterius. In quo animadvertant tirones, tum demum dici, quum a pluribus fit ista compilatio, tanquam in expugnationibus urbium, aut quum res ad plures pervenit: quum autem unus compilat, aut aufert, aut pro detrahere et auferre simpliciter dicitur, *deripere* dicendum esse, non *diripere*. Hujus rei ignoratio fecit, ut librarii hæc duo verba sæpe confunderent, eaque in plerisque auctorum editionibus adhuc regnat confusio: quæ, hac regula pervulgata, sensim in auctoribus edendis, et in dicendo scribendoque vitari poterit. v. Græv. ad or. pr. Sull. c. 1; ad Verr. ii, 7; ut Heinsium ad Ovidium, et Drakenborchium

ad Silium taceam, jam in Lexico Fabri laudatos. Verr. iii, 20, paterere aratores indignissimis injuriis vexari ac *diripi*, sc. a redemtoribus decumarum. Contra, quum, Verr. ii, 19, dicitur in Gronoviana : argenti vestisque stragulæ quod esset, esse *direptum;* quum id factum sit a solo Verre, aut certe omnia ista ad Verrem pervenerint, recte Grævius reposuit, *dereptum.* Sic ad Q. fr. i, 2, *direptum* te iri a tuis, dum is abesset : h. e. tuos male administraturos esse rem tuam, teque compilaturos. Neque vero hærere debent tirones, ubi etiam de singulis dici videtur, quum re vera de pluribus dicatur, tanquam quum imperatores et magistratus provinciales dicuntur socios, provincias, civitates *diripuisse;* tanquam ad Div. viii, 10, quæ *diripuisset* ipse, ut viderentur ab hoste vastata. in Tog. Cand., Antonius *diripuit* socios. †cum dat. personæ. Quint. 20, ei ornamenta *diripis*: sed lectio vitiosa videtur.

Diritas, malum, calamitas. Tusc. iii, 14, si qua invecta *diritas* casu foret. Ex Græco Euripidis : ἵν' εἴ τι πάσχοιμι. † sævitia, crudelitas. Vatin. 3, quanquam sis omni *diritate* atque immanitate teterrimus.

Diruere. Verr. v, 13, ære *dirui*. v. *æs*.

Dirumpere se, magnopere contendere. ad Div. vii, 1, pæne *dirupi* me in judicio Galli familiaris tui. † de invidentibus est *dirumpi*. ad Div. xii, 2, *dirumpitur* fratris tui plausu.

Diruptus. Phil. xiii, 12, homo *diruptus* dirutusque : scomma in herniosum. †ad Q. fr. iii, 4, *diruptis* tabellis, sc. suffragiorum. Sed sine controversia legendum *diremtis*, ut viderunt dudum viri docti.

Dirus, in re augurali, et aruspicina, totaque divinatione frequentissimum verbum. Div. ii, 15, exta *dira*. Leg. ii, 8, quæ augur injusta, nefasta, vitiosa, *dirave*, defixerit, etc. Cf. *diræ*.

Dirutus. Phil. xiii, 12, homo diruptus *dirutus*que, int. ære. v. *æs* et *diruere*.

Discedo. Brut. 91, *discedere* a gloria sperata, i. e. consilium gloriæ persequendæ abjicere. Fin. i, 20, amicitiam negant a voluptate posse *discedere*, i. e. sejungi. Brut. 79; Fin. v, 11, a se *discedere*, i. e. mutari. ad Div. vi, 14, in opinionem hanc *discessi*. vid. *discessio*. ibid. ix, 26, a litteris quum *discessi*, i. e. quum desii litteris operam dare eo die.

Disceptare, judicare, judicis aut arbitri partes sustinere. Tusc. iv, 3, academia eorum controversias *disceptat*. Leg. ii, 9, bella *disceptanto :* de fetialibus, qui arbitri sumuntur, et judices, ut, an bellum jure suscipi possit, statuant. † *disceptare* tamen etiam dicuntur partes litigantes et certantes. ad Div. vi, 1, non consiliis, nec auctoritatibus nostris de jure publico *disceptatur*. Verr. ii, 15, ut sibi cum palæstritis æquo jure *disceptare* liceat. † Res ipsa dicitur, *disceptare*, de qua est controversia; ἐνεργητικὸν ἀντὶ παθητικοῦ. ad Div. x, 10, quanquam in uno prælio omnis fortuna reip. *disceptat*.

Disceptatio, Partit. 30, quid sit? Agr. ii, 21, nulla *disceptatione*, sc. ad judicem. Off. i, 11, duo genera decertandi; alterum per vim, alterum per *disceptationem*. Agr. iii, 1, æquitatem vestræ *disceptationis* (vestri judicii) retinuissent. † Partit. 12, *disceptatio* legitima : opponitur liberæ.

Disceptator. Part. 3, *disceptator* est rei sententiæque moderator. Cæcin. 2, *disceptator* domesticus; de arbitro honorario. Flacc. 38, *disceptatorem* populum non recuso, i. e. judicem. Cf. de Rep. iii, 17; v, 2.

Discessio, genus sententiæ in senatu declarandæ, quum dictis sententiis ab iis, qui eo loco essent, ut sententiæ dicendæ jus haberent, si eam essent rogati, consules juberent reliquos senatores *discedere* ad eum locum, ubi esset alicujus sententiæ pronuntiatæ auctor. Hoc planius explicatur in *pedarius*. Locus in primis notabilis est in Verr. iv, 65. ad Div. i, 2, ante se oportere *discessionem* facere, quam consules, i. e. se ex relatione sua (vid. ep. 1) jubere debere *discessionem* in sententias ex sua relatione dictas. ibid. 4, nemo est, qui nesciat, quo minus *discessio* fieret, per adversarios tuos esse factum. Sext. 34, *discessio* sine ulla varietate. Phil. iii, 9, SCtum de supplicatione per *discessionem* fecit, quum id fac-

tum esset ante nunquam. v. Gell. iii, 18.

Discessus. Dom. 32, *discessu* meo, h. e. quum ego *discessissem*. † Att. vii, 12, nec eum rerum prolatio, nec senatus magistratuumque *discessus*—tardabit. ibid. xii, 40. si quis requirit, cur Romæ non sim: quia *discessus* est. Viri docti interpretantur de tempore, quo senatores *discedere* solebant, quod senatus nullus haberetur. Sed Grævius e Balliolensi malebat, *discessimus*; quod dubitaret, verbum hoc nudum de tempore dici posse. † Tusc. i, 29, est enim interitus, quasi *discessus*—earum partium. Sen. p. R. 10, *discessus* de patria. † Quir. p. R. 3, in *discessu* civium: ubi tamen alii *dissensu*. † *discessus* cœli. v. *cœlum*.

Discidium, distractio rerum et sejunctio: disjunctio hominum non solum animis, sed etiam corporibus. Att. xv, 29, constitutum est *discidium*; de divortio. Sic ibid. xi, 23, melius quidem in pessimis nihil fuit *discidio*. Sed Dom. 36, *discidium* conjugis dicitur de sejunctione, quæ eo tempore fuit, quum Cicero maritus in exsilio esset. Acad. i. 12, docere, quod et qua de causa *discidium* factum sit; ut videamus, satisne justa sit ista defectio. Sæpe in libris confunduntur *discidium* et *dissidium*: de horum verborum discrimine et permutatione vid. fuse et accurate disputantem J. Fr. Gronov. ad Liv. xxv, 18; a quo repetiere eamdem observationem Grævius ad Ciceronem passim, et alii. Nempe in dissidio est tantum dissensio; in *discidio* autem sejunctio. Hac regula de discrimine *discidii* et dissidii decerni etiam potest de lectione vera Orat. iii, 16, hinc *discidium* illud exstitit, quasi linguæ atque cordis,—ut alii nos sapere, alii dicere docerent: ubi olim legebatur *dissidium*; male profecto. Non enim dissidere lingua et cor dicuntur, sed disjungi, h. e. philosophia et eloquentia pro duabus diversis et sejunctis artibus haberi. Sed et *discidium* pro *dissidio* interdum temere repositum est (v. ad Sull. 21, et Læl. 21, in his: ne qua eorum *discidia* fiant) a Grævio, ut bene monet Drakenb. ad Liv. xxv, 18.

Discingi. ad Q. fr. ii, 13 Cæsar, mihi crede, in sinu est: neque ego *discingor*; h. e. neque desinam eum in sinu gestare. Nam qui *discinguntur*, iis, quæ in sinu habent, excidunt. Sic interpretatur etiam Manutius. Ceterum mihi videtur esse jocus ex ambiguo, in verbo *discingi*. Nempe *discincti* dicuntur homines negligentes, rerum suarum parum curiosi, securi: unde *discincti* nepotes, qualis Nomentanus apud Horatium. Laxo sinu ferre nuces, apud eumd. Serm. ii, 3, 172, pro signo futuræ negligentiæ habetur, et hominis Nomentano similis futuri. Itaque sensum hunc puteni esse: Canto eumdem, quem tu, Cæsarem, neque uno Pompeio nitor, sed illum quoque amo, verum ita, ut nunquam me aut rempubl. ab eo satis tutam putem, aut nobis non ab eo cavendum existimem.

Disciplina. Div. ii, 3, eadem in litteris ratio est, reliquisque rebus, quarum est *disciplina*, h. e. quæ doceri solent. † secta philosophorum. Nat. D. i, 7, tres trium *disciplinarum* principes convenistis. † Sext. 6, Hortensii oratio memoria digna esset, uti et reip. capessendæ auctoritatem *disciplinamque* præscriberet. † *disciplina* civitatis aut reipubl., legibus et moribus publice privatimque receptis continetur. Orat. i, 1, et 34; Brut. 10; Verr. iii, 69. † Sic *disciplina* navalis Rhodiorum, Manil. 18, item ut *disciplina* militaris, continetur institutis et legibus militaribus, et navalibus, de acie instruenda, castris ponendis, militum moribus, vita, laboribus, exercitationibusque, etc. † doctrina. Verr. iv, 58, de Archimede: summo ingenio et *disciplina*.

Disclusus. Tusc. i, 33, ægritudines —a mente *disclusas* putat.

Disco, simpliciter, pro litteris operam do. Or. ii, 1, si omnino *didicisse* nunquam putaretur. † *discere* causam, Or. i, 12, etc., dicitur patronus, qui rationem causæ e clientis narratione cognoscit; cliens contra docere. v. Gron. Sestert. iv, 3, p. 272. † Senect. 8, *discebant* fidibus antiqui.

Discrepantia. Fin. iii, 12, majorem *discrepantiam* rerum, quam verborum. † opponitur constantiæ et æquabilitati vitæ et morum. Offic. i, 31, in

actiones omnemque vitam nullam *discrepantiam* conferre debemus.

Discrepare, differre. Tusc. iii, 7, *discrepat* a timendo confidere. † aptum non esse, non convenire. Offic. i, 40, videndum est in vita, ne quid forte *discrepet*. † Partit. Or. 38, *discrepare* cum ceteris scriptis. Fin. iv, 22, quid attinuit, cum iis, quibuscum re concinebat, verbis *discrepare?* Cf. ii, 30.

Discrimen. Phil. xiv, 1, totius belli *discrimen* positum est in vita unius. Add. Att. xvi, 15.

Discus. Or. ii, 5, tamen eorum auditores *discum* audire, quam philosophum, malunt, etc. Fuit autem discobolia inter genera exercitationis apud veteres, quum in massæ plumbeæ, in *disci* speciem rotundam conformatæ, projectionibus se exercerent, et vires brachiorum augerent. Itaque, Horat. Carm. i, 8, inter reliqua exercitationum genera etiam *discus* commemoratur.

Discutere. Acad. ii, 15, *discutere* captiones: pro quo aliis locis est, dissolvere, frangere. ad Div. x, 33, *discutere* alicujus cunctationem. ad Q. fr. ii, 12, rem totam *discusseram* (i. e. ut rejiceretur, effeceram) — nihil facilius est, quam reliqua *discutere*. ibid. 11, de Commageno rege, quod rem *discusseram*.

Disertus, Or. i, 21, quomodo ab eloquente differat?

Disjunctio, genus enuntiationum, quam hodie *oppositionem* appellant. Top. 14, in *disjunctione* plus uno verum esse non potest. Nat. D. i, 25, in omnibus *disjunctionibus*, in quibus aut etiam, aut non, ponitur, alterutrum verum est. † in rhetoricis quid sit, traditur ad Herenn. iv, 27.

Disjunctus. Acad. ii, 30, omne, quod ita *disjunctum* sit, quasi aut etiam, aut non, non modo verum esse, sed etiam necessarium. Fin. ii, 14, ratio *disjuncta* conjungit. † diversus. Or. iii, 15, non *disjuncti* doctores, sed iidem. † Partit. 6, concursus verborum *disjuncti* — et hiantes. v. *hiare*. v. et *dijunctus*.

Disjungere, discernere. Tusc. iii, 5, *disjungimus* insaniam a furore. † Tusc. i, 31, *disjungere* se a corpore, est, a corporis vitiis, h. e. iis, ad quæ propendet animus propter corporis contagionem et commercium, se abstinere. v. et *dijungo*.

* *Disparare*, dividere, distinguere. de Rep. ii, 22, de Servio Tullio: eosque ita *disparavit*, etc.

Disparatum, Inv. i, 28, quid sit?

Disparilis. Div. i, 36, in *disparili* adspiratione terrarum.

Dispensare, administrare, procurare. Att. xi, 1, qui nostras res domesticas *dispensavit*. † disponere. Or. i, 31, *dispensare* inventa.

Dispensatio, administratio, procuratio. Rabir. Post. 10, *dispensatio* regia; a qua Rabirius diœcetes appellatur. Vat. 15, *dispensatio* ærarii. Cf. Att. xv, 15.

Dispersus. Or. i, 42, dum hæc, quæ *dispersa* sunt, coguntur; h. e. nondum ad certa genera et formas revocata et distributa, adeoque non ad artis formam redacta. Cf. Petit. Cons. 1.

Dispersus, us. Att. ix, 9, *dispersu* illorum actio de pace sublata est. Hoc verbum prætermissum est in Nizoliano Thesauro.

Dispicio, non significat, quemadmodum quidam interpretantur, *videre;* sed intendere aciem oculorum ad videndum. Itaque ubi sic dicitur, ut pro *videre* simpliciter dictum videatur, semper quædam contentio intelligenda est, qua efficitur, ut videre possimus aut videamus, unde et pro *considerare diligenter* dicitur, ut exempla subjecta docebunt. Sic de catulis dicitur, quum primum oculos aperiunt, et videre conantur. v. *despicere*. Fin. ii, 30, Epaminondas — ut primum *dispexit*, quæsivit, salvusne esset clypeus. Tusc. i, 19, de hominibus in tenebris densissimis: tamen acie mentis *dispicere* cupiebant. Fin. v, 15, de infantibus: quum autem *dispicere* cœperimus, et sentire, quid simus. † cogitando videndoque animadvertere et reperire. Att. ii, 20, si *dispicere* quid cœpero. ibid. xi, 16, si quid *dispiceres*. Q. fr. i, 3, quid sperem, non *dispicio*. Div. ii, 39, verum *dispicere* non possunt. Sull. 15, nec possum tantum meo ingenio dare, ut tot res, tantas — mea sponte *dispexerim* † considerare. Att. vi, 8, nunc velim *dispicias* res romanas, etc. † Sen. p. Red. 3, postquam ex superioris anni caligine et tenebris lucem

in republ. kal. jan. *dispicere* cœpistis. Grævius reposuit, *respicere*.

Displicere sibi dicuntur, qui sunt ægri animo. Phil. i, 5, quum de via languerem, et mihimet *displicerem*. Att ii, 18, *displiceo* mihi, nec sine summo dolore scribo. ibid. 21, ut ille tum humilis, ut demissus erat! ut ipse etiam sibi, non iis solum, qui aderant, *displicebat!*

Dispoliare Verr. iv, 20, ut una cum ceteris Siculis *dispoliaretur*. Quidam libri habent *despol.*, quæ varietas etiam est ap. Liv. xlv, 36. Sed illud verum; et sic etiam Verr. iii, 21, corrigendum est.

Disposite, ordine certo, redactis omnibus ad suum locum. Verr. iv, 40, non possum *disposite* istum accusare.

Dispositio, quid sit? Inv. i, 7; Herenn. i, 2.

Dispositus. Or. iii, 25, in ornatu *disposita* insignia et lumina. Muren. 14, nunc de studiis ad honorem *dispositis* disputo: h. e. de iis, quæ sunt honorum consequendorum præsidia. Nam præsidia *disponi* dicuntur; atque hinc ducta est dicendi ratio. Petit. Consul. 5 extr., descriptum ac *dispositum* suum cuique munus.

Disputare. Tusc. i, 4, ad id (sc. quod propositum erat) *disputare*.

Disputatio est explicatio rei subtilis, ut philosophorum, Or. iii, 55. At c. 54, est genus figuræ oratoriæ. Sed lectio est vitiosa, saltem incerta.

Disquisitio, judicium. Sull. 28, in magnis *disquisitionibus*, etc. Plura colligit Budæus ad Pand., p. m. 50.

Disrumpi dicuntur, qui aliorum bonis nimis dolent. Dom. 37; Vatin. 7; ad Att. iv, 16, bis; vii, 12. Sic et *dirumpi*.

Dissentaneus Part. 2, consentanea aut *dissentanea*.

* *Dissepire*, dirimere, disterminare. de Rep. iv, 4, tenui sane muro *dissepiunt* id, quod excipiunt. Verbum Lucretianum, i, 997.

Disserere, de actore causæ. Agr. ii, 15, an quum idem *disseret* et judicabit, etc. † demonstrare. Fin. iv, 1, an parum *disserui?*

Dissicio, ere, Cœl. 16, dide ac *dissice* (int. bona), per me licebit, e Cæcilio. Vid. de hoc verbo Puteani disputationem ap. Abramium ad h. l., qui cum aliis multis, quos laudat Drakenborchius ad Silium, ix, 536, dictum putat antique pro *dissecare*. Sed magis probo Gronovii ad Senec. Phœniss. 3, 3, Heinsiique ad Ovidium Met. xii, 103, etc. sententiam, qui dictum putant pro *disjicere*. Nam in compositis e *jacio* ejicitur alterum *i*, ut bene monet Broukhus. ad Tib. i, 9, 54. Sed vid. in primis Drakenborchius, l. c. Add. Heins. et Burm. ad Ovid. Met. ix, 384.

* *Dissidere* cum aliquo. Acad. ii, 4, cum Cleanthe Chrysippus *dissidet*. Addendum quoque Ciceroni et Lexicis verbum *dissido*, si sana lectio est, Sext. 19, a tribuno plebis post interitum meum *dissidissent*.

Dissidium sæpe confunditur in codd. Ciceronis cum *discidium*. In Nizoliano Lexico multa loca in hoc verbo laudantur, ubi *dissidium* est, quum esse deberet *discidium*: quod facile discernes, adjutus his, quæ dixi in *discidium*.

Dissimilis. Or. iii, 8, quid tam *dissimile* inter se?

Dissimilitudo. Fin. iii, 7, *dissimilitudo* cum his artibus. Cf. iv, 4.

Disimulanter. Brut. 79, numeri non aperte et eodem modo, sed varie *dissimulanterque* conclusi: scil. hoc efficit ipsa varietas conclusionis, ut non appareat concludendi studium; quod secus est, quum eodem modo omnia concluduntur.

Dissimulantia. Or. ii, 67, ironia et *dissimulantia*: sc. ipsa ironia est *dissimulantia*, ut ex Theophrasti Charact. c. 1 intelligi potest, et iis, quæ ibi Casaubonus. Aliis locis Cicero *dissimulationem* interpretatur.

Dissipare. ad Div. viii, 1, te subrostrani *dissiparant* periisse. Verr. i, 6, quum istius amici sermones hujusmodi *dissipavissent*. † Phil ii, 3, quum *dissipavisses* reliquias reip.; de Antonio, qui pecuniam, quæ in ærario fuerat, abstulerat et effuderat.

Dissipatio, Or. iii, 54, est figura orationis, quum totum ita partimur, ut loca diversa ac dissita exprimantur, hic—illic—alibi. v. Quintil. ix, 13, qui ista a Cic. *dissipata* dici ait. Vulgo est *disputatio*, sine sensu.

Dissipatus. *dissipata* dicuntur, quæ non sunt ad artis formam redacta. Or. ii, 33, jus civile, quod nunc fusum et *dissipatum* est, in certa ge-

tractata erant, a quibus philosophia rerum humanarum scientia dici potuit. Certe apud Platonem non semel hæc definitio reperitur. Ap. Xenoph. Mem. Socr. i, 1, 12, ἀνθρώπινα et δαιμόνια sic dicuntur, ut illa doctrinam de moribus, hæc de natura significent. Cf. §. 16. Neque vero in hoc multum difficultatis est. † Sed res *divinæ* et humanæ etiam aliis modis dicuntur, atque id ipsum Socratico more, quem qui non intelligunt, in hac ratione dicendi interdum hærent. Apud eumdem Xenophontem, l. c. §. 15, ἀνθρώπεια dicuntur de quibuscumque artibus, quæ in rebus ad vitam humanam pertinentibus versantur, nempe artibus opificum. ibid. §. 19, dii dicuntur hominibus significare περὶ τῶν ἀνθρωπείων πάντων; in quo res humanæ sunt, quæ hominibus accidunt. Ibid. i, 3, 4, ἀνθρώπινα opponuntur τῇ τῶν θεῶν ξυμβουλίᾳ, adeoque sunt consilia humana. Atque hæc ratio Græcorum etiam in linguam Latinam invecta est ab his, qui Græcas litteras didicerant, ut multæ aliæ. Sic quum magnitudo animi dicitur cerni in rerum humanarum contemtu, omnia ea significantur, quæ sunt hominum, ut divitiæ, honores, genus, etc. aut iis accidere possunt, quia sunt homines, ut morbus, periculum, paupertas, etc. Sic amicitia, Læl. 6, est omnium *divinarum* humanarumque rerum consensio cum benivolentia et caritate; quod quale sit, explicat ipse, c. 17 init. † Porro *divina* et humana sæpe dicuntur absolute, pro eo, quod est, Rosc. Am. 23, *divina* et humana jura. Ex quibus intelligitur, Latine nescire, qui illam juris definitionem Justinianeam aut non intelligunt, in qua res *divinas* et humanas, pro jure *divino* et humano, s. legibus *divinis* et humanis, h. e. *naturalibus* et *positivis*, ut hodie loquuntur, dici manifestum est, vel ex eo, quod ei duæ formæ, jus naturæ et civile, subjiciuntur; aut reprehendunt adeo, quum Latinius definiri non possit. Sed hoc aliis etiam definitionibus accidit, ut non intelligantur Latini sermonis inscitia, et propterea reprehendantur. vid. *vinculum*. Ea autem ratio de legibus, aut etiam de officiis loquendi a Socraticis profecta est. Plato, de Legg. l. v, p. 842, ed. Francof., ἐπιτηδευμάτων — λέλεκται σχεδὸν ὅσα ΘΕΙΑ ἐστὶ· τὰ δ' ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ νῦν ἡμῖν οὐκ εἴρηται: ubi *divina* officia dicuntur ea, quæ pertinent ad res *divinas*, h. est, ut ipse ait, in quibus si peccaveris, Deum ultorem habeas; humana autem, quibus objectæ sunt res humanæ, p. 840; ἔστι δὴ φύσει ἀνθρώπειον μάλιστα ἡδοναὶ καὶ λῦπαι καὶ ἐπιθυμίαι, etc., p. 842. Sic ap. Liv. xxix, 18 extr., et illa omni *divino* humanoque liberetur scelere. Conf. iii, 19, ubi frustra hærebat Drakenb. Sed vereor, ne modum excedam in hac disputatione. Itaque plura addere exempla non audeo.

Divisio, de re obscœna est ad Div. ix, 22; unde in hoc verbo ludit Plautus in Aulularia.

Divisor dicitur, cui mandata est in coloniarum deductione, et ex lege agraria, agrorum inter colonos distributio. Phil. xi, 6; v, 7. † *divisores* sunt etiam inter operas campestres in comitiis, Ar. Resp. 20; fr. Cornel. 1; Muren. 26; Petit. Cons. 14; Verr. iii, 69; Act. i in Verr. 8; Or. ii, 63; Planc. 19. Ex quibus locis patet, primo suum cuique tribui *divisorem*, atque fortasse etiam plures fuisse; unde fit, ut per se non turpis res fuerit: deinde tribus per hos fere esse corruptas, quod per eos commodissime fieri posset, eamque tandem ob causam infame et suspectum *divisoris* nomen factum esse, atque adeo in convicii loco dictum fuisse. Conf. Gruch. de Comit. i, 3, p. m. 245 sq. Unum locum e Sueton., Aug. 3, adjiciemus: hunc quoque a nonnullis argentarium, atque etiam inter *divisores* operasque campestres proditum. ad q. l. Torrentius male hoc genus cum illo superiori, qui agros dividunt, confundit. Itaque existimo *divisores* fuisse eosdem, qui *diribitores* tabellarum. Neque video, quod aliud genus operarum campestrium eo nomine intelligi possit. Nam quod in Pison. 15, diribitores sunt honesti et senatorii viri, id extraordinarium est: nec istæ operæ campestres fuere.

Divortium. Orat. iii, 19, sic ex communi sapientium jugo sunt doctrina-

rum facta *divortia*, h. e. sectæ diversæ ortæ sunt.

* *Dius*, divinus, a deo ortus, de Rep. i, 41, ex Ennio.

Diuturne. ad Div. vi, 20, *diuturne* fore.

Divulsus. *divulsa* opponuntur redactis ad artis formam, Or. i, 42.

Do, are. hujus verbi tam varius et multiplex usus est, vix ut omnis illa varietas commemorari possit. Quæ nobis præcipua genera visa sunt, afferemus. † dicitur in philosophorum disputationibus, pro *concedere*. Fin. v, 28, prima si *dederis*, *danda* sunt omnia. Cf. Inv. i, 31. † sed pro *concedere* dicitur etiam eo sensu, quo ipsum dicitur interdum, np. pro *veniam dare* alterius causa Ligar. 12, ut concessisti M. Marcellum senatui, sic *da* hunc populo. † est porro verbum forense. Rosc. Com. 1, lis *detur* secundum eas. Huc pertinent etiam hæc: judicium *dare*, judices *dare*, testes *dare*, cognitorem *dare*, cognitionem *dare*, etc. de quibus dicere non est necesse. † constituere, dicere. Att. i, 10, Tulliola tibi diem *dat*, sponsorem appellat. v. *dies;* et conf. Duker. ad Flor. iii, 3, 14. † in re militari *dare* nomina dicuntur, qui se militaria stipendia facturos profitentur, propterea quod nomen suum scribi in albo militari patiuntur. Phil. vii, 4. † Orat. ii, 1, sermonibus se *dare*, i. e interesse. Simile est hoc, Agr. ii, 5, quum familiariter me in illorum sermonem insinuarem ac *darem*. † ad Div. xii, 16, noli putare, me hoc auribus tuis *dare :* h. e. propterea tantum scribere, quod gratum fore putem, assentandi causa. † ad Div. v, 13, *das* mihi jucundas recordationes. † conciliare, amicum reddere. Att. x, 4, Oppios Terentiæ *dabis*. † *dare* se alicui dicuntur, qui ad eum se applicant, qui ei grati esse laborant omni obsequii officiique genere. Arusp. R. 22, nisi se *dedisset* iis. ad Div. ii, 8, *da* te homini : complectetur, mihi crede. Rabir. Post. 2, Rabirius dicitur regi se *dedisse*, quod ei pecunias crediderat. ibid. 3, *dare* se auctoritati senatus. † committere. Sext. 58, *dare* se populo : de iis, qui in theatrum veniunt. Nam hi se tanquam committunt populo, quum sperant, se non exsibilatum iri † ad Div. xiii, 1, *dare* se ad lenitatem, pro, *leniorem fieri*. † studium suum conferre ad aliquid, dicitur *dare* se ad aliquid; suscipere aliquid. in Cæcil. 2, qui me ad defendendos homines ab ineunte adolescentia *dedissem*. Or. iii, 16, eloquentia, varietate, copia, quam se cumque in partem *dedisset*, omnium fuit facile princeps. † tribuere. Sull. 14, non possum tantum ingenio meo *dare*, ut, etc. † in deleganda pecunia, et solvenda non ex arca, sed per attributionem, etiam *dare* dicitur. Flacc. 15, ab A. Sextilio dicit se *dedisse*, et a suis fratribus. Potuit Sextilius *dare*. Sic Rosc. A. 27, unde, aut quantum *dedisti?* † fabulam *dare* est docere, de auctoribus fabularum, Brut. 18. Conf. Cluent. 31. † dicere. Acad. i, 3, sed *da* mihi nunc. Sic Virg., *da*, Tityre, nobis. † docere. Att. xii, 5, *dabis* igitur tribunatum, et, si poteris, Tubulus quo crimine, etc. † Nat. D. iii, 26, ita *dat* se res : h. e. ita accidit, ita procedit. v. Gron. ad Liv. xxviii, 5. † *dare* se etiam eleganter dicuntur, quibus facile aliquid persuademus, quod sua sponte in eas partes inclinant. Or. ii, 44, si se *dant* judices, et sua sponte, quo impellimus, inclinant. † Constructionis causa hæc affero : Inv. i, 14, præcepta *dare* in ratione. Cod. Gronov. habebat, *in rationem;* et sic est cap. 10. Agr. ii, 7, ut id, quoad liceret, ad populi partes *daret :* pro ad populi beneficium transferret, ut alio loco dicit. Brut. 88, Q. Scævola se nemini ad docendum *dabat*. Hinc

Datum, munus, donum. Cluent. 24, tantum donis, *datis*, muneribusque perfecerat : nam sic distinguendum cum Grævio, quem vide ad h. l. *Datum* pro dono est etiam apud Plaut. Pseud. i, 3, 71; Ovid. Met. vi, 463. Ceterum hujusmodi verba, munus, donum, jungi solere, quanquam synonyma sint, docet Salmas. ad Lamprid. Severum, c. 26, t. ii, p. 923. Conf. Gronov. Obs. iv, p. 230. Tirones adeant Livium, xxii, 10; ubi frustra tentatur id genus a viris doctis. Sed apud eumdem, xxxvi, 2, dona *data* dicuntur ita, ut *data* sit participium.

Docere. fabulam *docere*, dicitur scriptor, quum eam edit spectandam. Brut. 18; Tusc. iv, 29; Mur. 3. † Can-

larum, h. e. duorum assium. Nam singuli asses olim, quum gravi ære uterentur Rom., valebant libram, s. pondo. Quint. 16, si tuus *dupondius* ageretur.

Duritas opponitur comitati et hilaritati in sermone et consuetudine. Orat. 16, *duritas* et severitas, et quasi mœstitia orationis. de Sen. 18, quanta in altero *duritas?* in altero comitas?

Duritia. Or. iii, 17, *duritiam* in sermone Socratico adamarat; h. e. placuerant ipsi in primis Socratis disputatiónes de dolore, aliisque hujus generis malis perferendis.

Durus. Dom. 6, *durior* annona, pro carior. Arch. 9, *durior* ad hæc studia videbatur; h. e. non is esse videbatur, qui ex his studiis poeticis voluptatem percipere, atque adeo iis pretium statuere posset. Brut. 18, signa *dura*, opponuntur mollibus: h. e. politius elegantiusque elaboratis. Notus est versiculus Virgilianus: Excudent alii spirantia mollius æra: h. e. quæ ita elaborata sunt, ut quam proxime ad viventis animantis speciem accedant.

Duumviri, Rabir. Perd. 4; Or. 46, sunt ii, qui ex instituto Tulli Hostilii perduellionis judicandi causa constituebantur. vid. Liv. i, 26.

E.

* *Ea*, adv. pro *propterea.* ad Div. xiii, 26, Mescinius *ea* mihi necessitudine conjunctus est, quod mihi quæstor fuit. Hæc Ernest.; nos vero putamus, vel verbum *ea* jungendum esse cum *necessitudine*, vel legendum *ea re*, ut Att. viii, 8; Off. iii, 13.

Ebullire, jactare aliquid sermone. Tusc. iii, 18; Fin. v, 27. Davisius laudat. Turneb. Adv. xxv, 14.

Ecce, quum simpliciter, tum adjuncto *tibi*, dicitur de re improvisa et subita. vid. v. c. Att. vii, 19; xiii, 16; xv, 4; Cluent. 28; Prov. Cons. 18; Verr. v, 33; Or. ii, 22, etc. Adjuncto *repente* est Verr. v, 34.

Ecdicus. ad Div. xiii, 56, *ecdici* Mylasii. *Ecdicus* idem est qui syndicus, h. e. qui civitatem defendit, cognitor civitatis, ut Cicero pro Flacco ait (v. in *cognitor*), in primis autem civitatis pecunias curat et persequitur. Glossæ veteres: ἔκδικος, cognitor. v. Gronov. de Sest. iv, 3, p. 277; quem jam laudavit Grævius. Justiniani Novell. 15 inscribitur Gr. περὶ τῶν ἐκδικῶν. De defensoribus civitatis titulos e Cod. Justin. et Theodos. laudant viri docti ad Plin. Ep. x, 111.

Eclogarius, Att. xvi, 2, est genus servorum, quo in studiis utebantur, dicti ἀπὸ τῶν ἐκλογῶν, h. e. a locis insignibus, quos e libris excerpebant, aut notabant; sive, ut J. Fr. Gronovio placebat, qui distinguebant libros et interpungebant, et nomina interloquentium in dialogis rubrica picta interponebant, ut eo facilius intelligi libri possent. Sed vid. not. Mongaltii nostri, tom. xxi, p. 190.

Ecquæ, pro *ecqua.* Sext. 30, *ecquæ* vox. Att. viii, 12, *ecquæ* persona.

Edere. Sext. 27, scelus *edidit* in me. Leg. i, 13, ruinas *edere*, pro, facere, ut ruinæ fiant. Fin. v, 1, vitam *ediderat;* i. e. mortuus erat. Brut. 5, quare, si tibi commodum est, *ede* illa, quæ cœperas, Bruto et mihi. † in rebus forensibus multipliciter dicitur. Planc. 15, tribus *edere*, dicitur accusator, quum ex lege de sodalitiis, quas tribus judices esse velit, apud prætorem profitetur: unde judices edititii. Quint. 21, judicium id, quod *edat*, accipere: i. e. quodcumque genus actionis intendat, se paratum esse, descendere cum eo in certamen; id dicitur *edere* judicium, quia apud prætorem pronuntiat, quod genus actionis intendere, et quod judicium sibi dari velit petitor. ibid. 20, judicium acciperet, in ea ipsa verba, quæ Nævius *edebat.* Verr. iii, 29, quantum *edidisset* sibi deberi: h. e. professus esset. Sic testes *edi* dicuntur sæpissime, quum accusator eorum nomina profitetur apud prætorem. Indices etiam dicuntur *edere.* ad Q. fr. ii, 3, Nerius index *edidit* ad allegatos. Dom. 6, operis *ediderat* (dixerat) meum nomen. Verr. ii, 42, postulata *edere*, dicuntur provinciales, quum ea ad consules deferunt; item, in postulatis *edere* aliquid. Quint. 24, socium in hujus bonis tibi *edidisti* Quintium, i. e. professus es. † de oraculis etiam dicitur. Off. ii, 22, Pythius Apollo oraculo *edidit.*

Edicere, dicitur frequenter de ma-

gistratibus, quum aliquid aut scripto publice proposito, aut voce jubent aut constituunt, pronuntiant, in eo genere, in quo potestatem habent. Q. fr. i, 1, prætorem *edicere*, ne fiat aliquid, etc. Att. xii, 7, Antonius *edixit* ita, ut me et Lælium exciperet. Vat. 14, *edixeritne* prætor,—ut adesses die tricesimo. ad Div. xi, 6, quum trib. pl. *edixissent*, etc. Verr. i, 54, *edicere* diem. ibid., nondum proscripta, neque *edicta* die. † hinc dicitur pro *constituere*, et publice *proponere*. Verr. iii, 7, censores dicuntur legem, sc. vectigalium locandorum, *edicere*: h. e. publice proponere, ut cognosci conditiones locationis possint. Offic. iii, 20, Marius a subselliis in Rostra recta, idque, quod communiter compositum erat, solus *edixit*. † est etiam interdum pro simplici dicere, pronuntiare, proferre, narrare. Læl. 16, si prius, quid maxime reprehendere Scipio solitus sit, *edixero*. Phil. i, 5, nisi pro amicitia (sc. ad consulem Antonium), qui hoc *ediceret*. Sed mollius profecto est, quod post Muretum et Faernum aliosque e cod. Vatic. reposuit Grævius, *ei diceret*. Leg. ii, 10, ut ego, uti rogas, possim *edicere*. Ain' tandem, Attice? non es *edicturus* aliter? Turnebus, Lambinus, Davisius reposuere, *dicere, dicturus*; quod etiam placebat Sigon. ad Liv. vi, 38, ad hæc verba: et, uti rogas, primæ tribus dicerent. Mihi autem secus videtur. Ratio, qua Davisius utitur, quod *edicere* non sit privatorum, sed magistratuum, nihili est. *Edicere* est pronuntiare, quod de suffragiis et sententiis judicum dicitur. vid. Gronov. et Drakenb. ad Liv. xxx, 5 init.; Cort. Sall. Catil. 48.

Ediscere, cognoscere. Div. i, 47, malunt enim disserere, nihil esse in auspiciis, quam, quid sit, *ediscere*.

Editio. Planc. 15, *editio* judicum. v. *edere*.

Edititius. Planc. 15, *edititii* judices. Cf. Muren. 23. Sunt, qui ab accusatore eduntur, non, a prætore ducuntur sorte; quod in qua causa factum sit, ex ll. cc. cognosces. v. *edere*.

Editus judex. Planc. 17, ubi libri quidam *edititius*: quam voc. vid.

Educator. Planc. 33, quis est nostrum liberaliter educatus, cui non *educatores*, cui non magistri atque doctores. Videntur Gesnero pædagogi. Sic est ap. Tac. A. xiv, 3. Sed quia sequitur alitus, intell. altores et parentes. N. D. ii, 34.

Educere, pro *educare*, Or. ii, 28. † emittere aquam. Div. i, 44. *educere* lacum. † *educi* dicuntur homines, qui cum magistratibus, eorum rogatu aut jussu, in provincias proficiscuntur; quemadmodum contra deduci, qui e provincia jubentur cum aliquo Romam venire. Pison. 34, sed ei medico, quem tecum *eduxeras*, imperasti. † est etiam in sortitionibus *educere*. Verr. ii, 17, *educit* ex urna tres. Cf. Agr. ii, 8. † Verr. ii, 26, quisquis erat *eductus* senator Syracusanus ab Heraclio, etc. Locus obscurus, in quo explicando sudarunt viri docti, offensi verbo *eductus*, quod cum Lambino in *editus* mutatum cupiebat Grævius. Et solent hæc verba permutari in mss. v. Drakenb. ad Liv. xxxix, 15. Sed locus nihil vitii habet. *Educere* est in jus ducere, reum facere: et hoc sensu non uno loco usus est Cicero. ibid. 37, Sthenium statim *educunt*. ibid. iii, 47, et quum in jus ipsum *eduxi*. ibid. 65, aditum est ad Metellum; *eductus* est Apronius; *eduxit* vir primarius C. Gallius senator. Sensus ergo hic est: Metellus quum jussisset, Heraclium Syracusis et Epicratem Bidis restitui, hic restitutus est, ille non item. Cujus rei causa quum Heraclius senatores, ad quos pars rerum suarum pervenerat, ad prætorem Metellum in jus vocasset, iique restituere non possent, Heraclio addicti, ab eo in vincula ducti sunt. Cf. *ducere*. Ceterum huc pertinet etiam locus Planc. 23, atque is quidem *eductus* ad consules, etc.

Effari, verbum augurale, de consecrationibus, dedicationibus. Att. xiii, 42 extr., opinor augures nihil habere ad templum *effandum*. Leg. ii, 8, urbem, et agros, et templa liberata et *effata* habento. Dom. 55, nec ullum verbum solemne potuit *effari*. v. Manut. ad Cic. ad Att. xiii, 42; Davis. ad Leg. ii, 8; intt. ad Gell. xiii, 14.

Effatum, verbum dialecticorum, quo Cicero interpretatur ἀξίωμα. v. Acad. ii, 29. † Leg. ii, 8, fatidicorum et vatum *effata*.

Effectio. Fin. iii, 14, quemadmodum opportunitas non fit major productione temporis, sic recta *effectio :* κατόρθωσιν enim ita appello, etc. † causa efficiens, Acad. i, 2.

Effeminare. Nat. D. ii, 26, *effeminarunt* aerem : h. e. feminam fecerunt, Junonem appellando.

Effero, de terra et agris, etc. Brut. 4, *efferre* fruges. Verr. iii, 47, quum ager, id quod perraro evenerat, cum decumo *extulisset*, sc. quod satum erat. ibid. 86, videbatur id perdere arator, quod agri segetesque *extulissent.* ibid. ii, 2, ut quidquid ex sese Sicilia posset *efferre*, id non apud eos nasci, etc. Nat. D. ii, 33, ea, quæ *efferant* aliquid ex sese, perfectiores habere naturas, quam ea, quæ ex iis *efferuntur.* Or. ii, 22, cur ætates singulæ *extulerint* prope singula genera dicendi. † ostendere se, nasci. Or. ii, 21, *efferat* se fœcunditas in adolescente. Læl. 27, quum se *extulit*, ostenditque lumen suum virtus. Brut. 7, qua in urbe primum orator se *extulit.* † de omni commotione animi, neque solum ea, quæ animum dilatat, sed etiam quæ contrahit, atque de his, quæ hinc exsistunt. Att. i, 8; de Sen. 23, *efferri* studio. Læl. 15, *efferri* fastidio et contumacia. Add. Tusc. iv, 17. Sull. 10, interdum *efferatur* immoderatione verborum. † *efferre* se est etiam pro recreare se, recuperare vires. Prov. Cons. 14; quanquam sunt accisæ res, tamen *efferent* se aliquando, et ad renovandum bellum revirescent. † vulgare. Or. i, 24, petamque a vobis, ne has meas ineptias *efferatis.* ibid. ii, 12, res omnes singulorum annorum mandabat litteris pontifex maximus, *efferebatque* in album, etc. Pearcius cum Lambino legendum censet, *referebatque* in album; quæ forma loquendi est ap. Liv. i, 32. Si *efferebat* rectum est, sensus hic est : Quum libris res anni cujusque mandasset, duobus exemplis librum annalem proponebat, alterum publice in albo, ut prætor edictum, alterum domi. *Efferri* simpliciter dicitur pro *efferri* domo. v. viros doctos ad Suet. Claud. 49, et quos ibi laudant. † afferre, dicere. Or. iii, 11, non solum videndum est, ut verba *efferamus* ea, quæ nemo jure reprehendat. N. D. i, 25, hoc persæpe facitis, ut—*efferatis* aliquid, etc. ubi Davisius reposuit, *afferatis.*

Efficacitas. Tusc. iv, 13, corporis nervi, vires et *efficacitas.* Petit. Cons. 3, tantum habet in libidine artis et *efficacitatis*, etc.

Efficax, rebus gerendis aptus. ad Div. viii, 10, nosti Marcellum, et quam parum *efficax* sit.

Efficere, de agris eleganter dicitur, ut efferre. Verr. iii, 63, agri vero Leontini, qui plurimum *efficit.* ibid. 86, quid aratio sustinere, quid pati, quid *efficere* possit. ibid. 47, ager *efficit* (sc. quod seritur) cum octavo. Sed ibi Grævius malebat, cum Manutio, *reficit;* cujus emendationis necessitas nulla est. ibid. 56, tantum decumanum professum esse ex edicto sibi deberi, quantum ille bonis suis omnibus *efficere* non posset. Similia his, quanquam in alia re, hæc : Verr. iii, 33, liciti sunt usque eo (sc. in decumarum auctione), quoad se *efficere* posse arbitrabantur. Att. vi, 1, ea tributa vix, in fœnus Pompeii quod satis sit, *efficiunt.* ibid., nec id satis *efficitur* in usuram menstruam. † de disputantibus. Tusc. iii, 29, hoc student *efficere.* Parad. procem. 1, Cato minutis interrogatiunculis, quasi punctis, quod proposuit, *efficit.* † facere. Phil. xiv, 3, quæ L. Antonius in Parmensium uxoribus *effecerit.* Brut. 78, itaque tantos processus *efficiebat.* † Cum *a* pro *impetrare.* Att. x, 10, quod a Curione *effeceram.*

Effingere. Sext. 35, *effingi* sanguinem spongiis e foro. Alia exempla vid. ap. Cujac. Obs. xiii, 13. Ceterum de hoc verbo vid. Heins. ad Ovid. Heroid. xx, 135.

Effligere, perdere. Att. ix, 19, filium misit ad *effligendum* Cn. Pompeium. v. Græv. ad h. l. Hoc verbum non est ap. Nizolium.

Effluere, exire in vulgus. Dom. 46, multa ex vestra disciplina *effluunt*, et ad aures nostras permanant. † defluere. Div. i, 43, quondam lactis imber *effluit.* Davisius legit *defluxit*, quod est usitatius; neque tamen alterum rejecerim. Nam et effundi imber dicitur. Legi etiam *effluere* de veste, nescio ubi. † abundare. Or. 13, *effluens* dicendi genus. Nizolius ex Div.

i, 29, laudat : abundat atque *effluit;* sed emendatiores edd. habent *affluit.* † Brut. 61, mens *effluit;* h. e. memoria eum destituit : cui simile est illud ad Div. vi, 19, tanta est intimorum multitudo, ut ex his aliquis potius *effluat*, quam novo sit aditus.

* *Efflorescere.* Orat. ii, 78, exordium debet *efflorescere* ex causa, i. e. duci, nasci. de Rep. i, 29, itemque ex ea genus aliquod *efflorescere* ex illis, quæ ante dixi, solet.

Effugere, Leg. ii, 3, eleganter dicitur debitor, a quo per oblivionem non exigitur pecunia, quique ita eam lucratur.

Effugium. Nat. D. ii, 47, alias habere *effugia* pennarum.

Effundere, de terra et agris, ut *efferre.* Or. 15, segetes fœcundæ et uberes — herbas etiam *effundunt.* Brut. 9, *effundit* hæc ætas hanc copiam oratorum. † de prodigis. Agrar. i, 5, *effundamus* ærarium. † dimittere. ad Div. i, 9, *effundere* odium. † perdere. ad Div. ii, 16, *effundere* gratiam collectam. † de dicentibus ea, quæ ante reticuerant, aut reticere debebant. Att. xvi, 7, Brutus *effudit* illa omnia, quæ tacuerat. Or i, 34, *effudi* vobis omnia, quæ habebam. Flacc. 17, testis *effudit*, quæ voluit, omnia. † nimium esse in re aliqua. Parad. iii, 1, an temperantem eum dices, qui se in aliqua libidine continuerit, in aliqua *effuderit?* † Att. iv, 9, Pompeius in nos est suavissime *effusus.* v. *effusio.*

Effusio, studium insigne liberaliter officioseque aliquem tractandi. Att. vii, 3, nequaquam satis pro meis officiis, pro ipsius in alios *effusione* illum in me liberalem fuisse. † de affectibus lætioribus. Tusc. iv, 31, eodem vitio est *effusio* animi in lætitia, quo in dolore contractio.

Effutire sine subst., garrire, nugari. Nat. D. ii, 37.

Ejectio, de exsilio. ad Att. ii, 18, mortem et *ejectionem* timemus.

Ejectus, homo privatus rebus suis, ducta metaphora a naufragis, qui *ejecti* dicuntur. Rosc. Am., c. 26. Cf. Gron. ad Liv. xliv, 19. Quint. 19, *ejectus* homo. † rejectus. Fin. v, 8, *ejectæ* sententiæ. v. *ejicere.* † exsertus. Or. ii, 66, *ejecta* lingua. † Pis. 9, cadaver *ejectum*, quod insepultum abjectum est.

Ejerare, idem quod *ejurare.* Or. ii, 70.

Ejicere, rejicere. Off. i, 41, cynicorum ratio est *ejicienda.* Cf. Or. i, 32. ad Att. ii, 24, eoque magis id *ejectum* est. † Sed in primis dicitur de iis, qui explodantur et exsibilantur, ut histrionibus, musicis, oratoribus, etc. Orat. iii, 50. Sext. 55, cantorum vocibus *ejiciebatur :* de Clodio, qui quum in theatrum venisset, cantores versus, qui in eum conveniebant, in os imminentes ejus clarissime canebant, ut omnes intelligerent, ad eum pertinere. Cluent. 31, explosum atque *ejectum* est : ubi Grævius legi volebat *rejectum*, quod dubitabat Latine sic dici. Non dubitandum esse, quin ita dicatur, loca proposita docent. Græci sic ἐκϐάλλειν. vid. v. c. Ælian. V. H. ii, 24; xiii, 17, et ibi Perizon. et Kuhn. † eradicare. Div. ii, 72, superstitionis stirpes *ejiciendæ.* † Cœl. 31, voluptates se profundunt atque *ejiciunt.* † Catil. i, 12, *ejicere* se, pro abire.

Ejurare. iniquum *ejurare* est, rejicere aliquem, quia iniquum nobis putamus : e foro petita ratio. Verr. iii, 60, negotiatores putant esse turpe, id forum sibi iniquum *ejurare*, ubi negotientur : prætor provinciam suam totam sibi iniquam *ejurat.* Phil. xii, 7, sic me iniquum *ejurabant* (Græv. *ejerabant*) : de me querebantur. † ad Div. ix, 16, tu autem quod mihi bonam copiam *ejures*, nihil est. Est autem formula e foro, qua significatur, aliquem jurasse, creditoribus se satisfacere non posse (v. Manut. ad h. l.); quod quum factum esset, persona debitoris pignori capiebatur, et creditori addicebatur, ut docet Salmas. Mod. usur., c. 18, p. 805.

Elabi, eleganter dicuntur rei, qui, quum noxii sint, tamen, sive artibus suis, sive quacumque de causa alia, absolvuntur. Act. i, Verr. 11, *elabitur* reus. Verr. i, 34, *elabi* ex crimine. ibid. ii, 58, *elabi* ex criminibus. Sext. 64, *elabi* ex judicio. † Hinc traducitur ad eos, qui censoris notam commeritam effugiunt. de Sen. 12, Tito fratre censore *elapsus* est. † *elabi* etiam dicuntur, quæ præter opinionem amit-

gnificentia, sed aliquid inter sor-des et magnificentiam intermedium, i. e. munditia. ad Div. ix, 20, Ver-res tuus et Camillus, qua munditia homines, qua *elegantia?* Itaque etiam oratione hæc duo junguntur, Orat. 23, fucati vero medicamenta can-doris et ruboris omnia repellentur; elegantia modo, et munditia rema-nebit. † est etiam *elegantia* in reliqua vita, quæ moribus et rebus gerendis continetur, innocentia. Sull. 28, ...ra, qui cum summa *elegantia* at-que integritate vixistis, hoc maxime interest, non ex libidine, aut simul-tate, aut levitate testium causas ho-nestorum hominum ponderari.

Elementa, fontes alicujus rei. Or. ii 11, licebit etiam laudationem ...re, neque illa *elementa* deside-... † Fin. iii, 5, prima *elementa* naturæ, sunt quæ et principia natu-ræ, prima naturæ dicuntur.

Elevare, minuere, infringere. Nat. D. iii, 4, perspicuitas argumenta-tione *elevatur.* ad Div. v, 14, *elevare* sollicitudines. Sic Tusc. iii, 16, *ele-vat* ægritudinem, pro quo tamen e ms Norvicensi Davisius reposuit *levare,* quod τῷ obtundere melius jungitur; post *levare,* in ed. sec. Or. ii, 8, *elevare* adversarium, i. e. fran-...

Elicere, artibus quibusdam evo-care. Inv. i, 2, *elicere* opportunita-tem quæ in animis est, et præcipien-do meliorem reddere. Vatin. 6, infe-rorum animas *elicere.* † invenitur etiam pro *emittere.* Cœl. 24, nonne ipsa domum metuet, ne quam vo-cem *eliciat?* Sed viri docti legendum censent *ejiciat,* tanquam Muret., V. L. ..., 17, et alii. Ursinus etiam in ms. reperisse se dicit. Verum etsi dum *elicere* hoc sensu et inusita-tum, tamen nec *ejicere* vocem mol-...utem, ac Cicerone dignum. Ne-que exemplum hujus formæ loquendi quisquam, quod sciam, attulit, aut ...perire memini. Ursini autem ... in hoc genere sublestam esse, quis nescit? Potest etiam *eliciat* referri ad ...diam. Veretur ne *eliciat* ædibus ...m. Quod si *eliciat* ad domum re-... et interpretere *emittat,* simile ... ii: erumpere stomachum, Att. ..., pro *effundere.* Stomachus enim ...it proprie, non erumpimus sto-machum. Sic vox *elicitur* ædibus pro-prie, non domus *elicit* vocem. † cum *ad,* pro *allicere.* Balb. 16, Gaditanos præmiis *elicere* ad, etc.

Elidere, frangere, rumpere. Tusc. iii, 34, stirpes ægritudinis trunco everso omnes *elidendæ* sunt. ibid., fibras stirpium *elidere.* Sed ibi alia lectio est *eligendæ* et *eligere,* quam defendit Burmann. ad Virg. G. ii, 407. ibid. ii, 11, poetæ nervos omnes virtutis *elidunt.* ibid. v, 6, qui rebus his fractus ægritudine *eliditur.*

Elimare, elaborare diligenter, Att. xvi, 7.

Elimatus, subtilis, acutus. Acad. ii, 20, magnus sum opinator, et co-gitationes meas dirigo—ad rationes has latiore specie, non ad tenue *eli-matas.* Rationes latiore specie, sunt, ut post interpretatur, visa, quæ acri-ter mentem sensumque pellunt. Ra-tiones autem ad tenue *elimatæ* sunt subtiles ratiunculæ academicorum, quibus visis non esse assentiendum, eaque fallere, docet.

Elocare, i. q. locare. Verr. iii, 22, fundum esse *elocatum* dicebat.

Elocatus. Flacc. 28, quod illa gens victa, quod *elocata,* quod servata. Si sanus est locus, sensus est, vecti-galem et tributariam esse factam, sc. a Pompeio: atque hoc dicit *elocatam* esse gentem, quod vectigalia solebant publicanis locari. Ita intelligit Scali-ger ad Euseb., p. 153. *Servata,* quod Manutius non concoquebat, Grævius interpretatur, nostra (non Dei sui) bonitate et misericordia servata, quum exscindi facile a nobis potuis-set. Quid? si ita interpretemur: in potestate nostra servata est, nec se liberare potuit. Ita melior certe erit gradatio: nisi forte eos sequi lubet, qui *serva facta* legendum censent; quod sequitur Scaliger, loc. cit.

Elogium, titulus, inscriptio. Tusc. i, 14, quid ipsa sepulcrorum monu-menta, quid *elogia* significant? Fin. ii, 35, *elogia* monumentorum Cf. in Pison. 29 extr. v. Casaub. ad Sueton. Jul. 47; Calig. 24; Salmas. Mod. usur, p. 670, 675 sq. Hinc vero ducta ea significatio, qua *elogium* pro laude ponitur. Nam tituli monu-mentorum continebant honorum re-rumque gestarum nomina. de Sen. 17, etc. † caput, excerptum, ῥῆσις.

Cluent. 48, *elogium* de testamento recitasti Cn. Egnatii, idcirco se exheredasse filium, etc. Sed quia in eo capite causa afferebatur, quare exheredaretur, uti in titulis et *elogiis* reorum et ad supplicium ducendorum causæ carceris et pœnæ; propterea *elogium* in re testamentaria pro causa dicitur exheredationis aut legati, etc. Quintil. Decl. ii, 15, quod ideo putetis nullum adjectum ad exheredationem juvenis *elogium*, quia de scelere constet. Laudat ibi Burmannus Comment. ad Petron., c. 53.

Eloqui. Off. iii, 15, si ad *eloquendum* venerit, non plus quam semel *eloquetur* : de venditoribus rerum promercalium, quum pretium rei dicunt.

* *Eludere*, vexare. Verr. iii, 40, *eludere* aratores. Milon. 12, *eludere* remp. in suis cogitatis furoribus. † ludibrio habere, irridere. de Rep. ii, 10, hæc ætas jam—*eludens* omne, quod fieri non potest, respuit.

Eluere, sensim tollere, Læl. 21, *eluere* amicitias remissione usus. *Dissuere* dixerat, Off. i, 33.

Elugere. ad Div. ix, 20, *eluxi* patriam : luctum e reipublicæ malis consumsi, deposuique.

Eluvies. Dom. 20, labes atque *eluvies* civitatis.

Emanare. Or. i, 42, formæ e generibus *emanant*.

Emancipare parentes dicuntur liberos, quum eos e patria potestate emittunt, ut, aut sui juris sint, aut ab alio adoptentur, in cujus patria potestate sint. Dom. 14, adoptatum *emancipari* statim, ne sit ejus filius, qui adoptarit. Fin. i, 7, filium in adoptionem D. Silano *emancipaverat*. † Hinc *emancipari* alicui eleganter dicitur, quod est alteri in potestatem traditum, addictum, nostraque voluntate obnoxium. de Sen. 11, si senectus nemini *emancipata* est. Phil. ii, 21, tum iste venditum atque *emancipatum* tribunatum consiliis vestris opposuit. Utroque tamen in loco libri quidam habent *mancipatum*. (v. et infra in *mancipatus*. vid. Gronov. ad Senec. ep. 45.

Embænetica. ad Div. viii, 1, ego, qui scirem, Q. Pompeium Baulis *embæneticam* facere, et usque eo, ut ego misererer ejus esuriei, etc. De hoc verbo quæ disputentur, vid. ap. Græv. ad h. l. Neque enim, ea huc transferre, nostri est instituti. Addamus hoc unum, Vossium ad Catull., p. 84, legere, ὀμπνητικὴν, et hæc adjicere : Bauli olim erat taberna et deversorium totius Campaniæ affluentissimum. Ibi Pompeius corpus largis curabat dapibus, unde Cicero (Cœlius volebat dicere) dicit, se misereri ejus, utpote qui tantum esuriat. Turnebi lectionem, *empeneticam*, a πεινᾶν, post Lambinum probabat etiam Salmas. ad Solin., pag. 707 b; item Tunstallus, Epist. ad Middleton., pag. 101.

Emblema, sigillum est in argento cælato, Verr. iv, 17. vid. *cælatus*, *crusta*; Salmas. ad Solin., pag. 736. Dicitur tamen etiam de operibus tessellatis, pavimentis, in quibus nulla sigilla περιφανῆ, s. eminentia. Or. iii, 43, e Lucilio : Endo pavimento, atque *emblemate* vermiculato. Sic Varr. R. R. iii, 2, 4, de villarum veterum frugalitate : num hic citrum, num aurum vides ? — num quod *emblema*, aut lithostrotum ?

Embolium. Sext. 54, de Clodio : ille ipse maxime ludius, non solum spectator, sed actor et acroama, qui omnia sororis *embolia* novit. Quia de scena sermo, manifestum est alludi ad *embolia* fabularum, quæ et ἐπεισόδια dicuntur, hoc est, degressiones a fabula, vel exodia. Ludit autem in ambiguitate verbi. Nam quia ἐμβόλιον est, quod extrinsecus inseritur et immittitur, traductum est hoc verbum ad turpiculam rem, ut ex Hesychio docuit Grævius ad h. l. Itaque hic Clodius novit omnia *embolia*, i. e. omnes amatores sororis, in quibus et ipse erat. Male Grævius refert ad ipsam Clodiam. De *emboliis* jam laudavit vir doctus ad h. l. Salmas. ad Histor. August. Locus est ad Vospic. Aurelian. 42, t. ii, p. 530. Add. Ind. Græc. in ἐμβόλιον.

Ementiri. Tusc. iii, 24, quantum sit *ementita* opinio, apparet; h. e. quid falsi in ea sit. † mentiri. Partit. Or. 14.

Emere cum præpos. *de*. ad Div. v, 6, quod de Crasso domum *emissem*.

Emereri, passive ad Attic. vi, 2,

annuæ operæ ad iii kal. sext. *emerentur:* h. e. explentur.

Emergere Ar. Resp. 25, se *emergit* serpens. † exserere se, erumpere. Att. ix, 6, *emergit* rursum dolor. ibid. 10, *emergit* amor. † liberari aliqua molestia. Verr. i, 5, *emergere* judicio. Att. v, 8, *emergere* valitudine. ib. 10, *emergere* ex negotio. † Cœl. 12. *emergere*, dicitur de iis, qui ad frugem redeunt.

Emetiri, dare, præstare. Brut. 4, ego tibi voluntatem profecto *emetiar*, sed, etc.

Eminens. Tusc. iii, 2, *eminens* effigies virtutis. h. e. expressa, non adumbrata, ut aliis locis dicit. N. D. i, 27, species deorum, quæ nihil concreti habeat — nil expressi, nil *eminentis*.

Eminentia. Acad. ii, 7, multa vident pictores in umbris et in *eminentia*, quæ nos non videmus: sc. *eminentia* opponitur umbræ, quia *eminentia* lucida sunt v. Junium de Pictura Vet., p. 110 sq. Nat. D. i, 38, res nullam habens soliditatem, nec *eminentiam*.

Eminere. Or. 24, ornamenta *eminent*, sc. quum in oculos cadunt, et statim animadvertuntur. Verr. v, 62, toto ex ore crudelitas *eminebat*. Tuscul. ii, 26, amplitudo animi maxime *eminet* contemnendis et despiciendis doloribus.

Emissarium, in re rustica est foramen in lacu, per quod aqua emittitur et educitur, sublato scil. ligno, quod ei oppositum est. ad Div. xvi, 18, sestertia ducenta dabat, nullo horto, nullo *emissario*, nulla maceria, nulla casa. v. Græv. ad h. l. Adjiciamus locum e Plin H. N. xxxiii, 4, *emissaria* in piscina quina pedum quadratorum ternum fere linquuntur, et repleto stagno excussis obturamentis erumpit torrens, etc.

Emissarius est, cujus quis opera utitur in aliis accusandis, vexandis, explorandis rebus, item conficiendis, quas ipse non sustinet agere. Sic Turpio et Apronius dicuntur Verris *emissarii* in decumis, quod suo nomine decumas Verri redemerant, Verr. iii, 40; v, 41. Superioris significationis exempla sunt ad Div. vii, 2; viii, 8.

Emissio. Tusc. ii, 24, tormenta eo graviores *emissiones* habent (int. telorum), quo sunt adducta atque contenta vehementius.

Emittere. Div. ii, 19, nubium conflictu ardor expressus se *emisit*. † tela *emitti* dicuntur tormentis. v. *emissio*. Hinc, Or. ii, 53, argumenta *emitti* dicuntur, quum proponuntur. ibid. 54, facetum dictum *emissum* hæret. Cœl. 12, *emittere* aculeos in hominem. † dimittere, absolvere reum nocentem, ducta metaphora a bestiis, quæ e caveis *emittuntur*. Sext. 64, *emitti* ex judicio gratia. Arusp. Resp. 18, te judices *emiserunt:* ubi Grevius præter rem legit *dimiserunt*. Sic c. 21, Clodius dicitur *emissus* ancillarum beneficio, sc. e domo Cæsaris, ne caperetur.

Enatare, difficultatem superare. Tusc. v, 31, reliqui se videntur habere angustius: *enatant* tamen.

Endo, antique pro *in*. Leg ii, 8, *endo* cœlo, etc. v. Salmas. Mod. usur., p. 819.

Enervatus, de philosophis, qui non omnia virtuti tribuunt, sed voluptati etiam aliquid, etc. Or. i, 52, quis hoc philosophus — tam *enervatus*, etc. Tusc. ii, 6, *enervata* muliebrisque sententia.

Enim, in objectionibus. Verr. i, 9, causam *enim*, inquit, cognosci oportet. Interdum adjicitur *at*. Verr. i, 56, at *enim* si pupillo redimi non licebat.

Enitere. Tusc. ii, 5, fruges etiam etsi in segetem deteriorem sunt datæ, ipsæ tamen sua natura *enitent*, h. e. surgunt, progerminant. Iuv. i, 3, *enituisse* studia, h. e. nitorem accepisse.

Eniti pro parere, gignere, tropice. ad Att. xiii, 25, ubi sermo est de libro: male mihi sit, si unquam quidquam tam *enitar*.

Enodare, explicare. Nat. D iii, 24, *enodare* nomina, sc. etymologiis exquirendis.

Enodate, accurate, subtiliter. Fin. v, 9.

Enodatio. Nat. D iii, 24, *enodatio* nominum. vid. *enodare*. Top. 7, notio est cognitio *enodationis* indigens.

Enthymema, Top. 13, quid sit? v. Ind. Gr.

Enucleare, subtiliter acuteque ex-

plicare, ut dialectici solent. Part. 17; Tusc. v. 8.

Enucleate, subtiliter, dialectice, tenuiter. Tusc. iv, 4, *enucleate* disputant stoici. Brut. 9, nihil subtiliter dici, nihil presse, nihil *enucleate* potuit, quo fieri possit aliquid limatius: in Demosthene. Sic ibid. 30; Or. 9; Fin. iv, 3; v, 29.

Enucleatus, Or. 26, *enucleatum* genus. Planc. 4, eblandita illa, non *enucleata* esse suffragia. *Enucleata* suffragia sunt, quæ damus re accurate ponderata, et de dignitate candidati judicio facto. Nam ante dixit, comitiis ædilitiis studium esse populi, non judicium.

Enudare, explicare. Leg. i, 9, rerum obscuras et necessarias intelligentias (κοινὰς ἐννοίας) *enudavit*.

Enumerare, numerare. Brut. 32, *enumera* me in plerisque. Etiam de pecunia dicitur. Sic Rosc. A. 46, si lectio sana est.

Enumeratio. Brut. 92, *enumeratio* oratoria, i. e. rerum ad eloquentiam pertinentium.

Enuntiare, divulgare. Or. i, 47, et illa dicendi mysteria *enuntiet*. † dialecticis *enuntiare* idem est, quod recentioribus *prædicare*. Acad. ii, 29, nempe fundamentum dialecticæ est, quidquid *enuntietur*, aut verum esse, aut falsum: quanquam etiam de tota propositione intelligi potest. Fat. 9, quod ita *enuntiatur*: Descendit in Academiam Carneades.

Enuntiatio. ad Att. iv, 15, *enuntiatio* Memmii: sc. qui patefecit in senatu, quid factum esset mali.

Eo, pro *ideo*, Rosc. A. 31, ubi v. Græv. ad Div. xiii, 69; xvi, 1, etc. Add. Burm. ad Lucan. vii, 406.

Ephemeris, commentarius rerum, quas quotidie facimus, *Journal*: sive etiam kalendarium, in quo sc. scribebant, quæ quotide facerent, memoriæ causa. Quint. 18, ad *ephemeridem* revertitur; invenitur dies profectionis, etc. Ap. Plin. H. N. xxix, 1, est *ephemeris* mathematica, in qua scilicet siderum motus in dies singulos consignatus est.

Epicopus. Att. xiv, 16, phaselus *epicopus*, h. e. qui remis agitur. Remis autem aguntur militares naves, velis onerariæ; unde ἐπίκωπα πλοῖα sunt militares. v. Scheffer. de R. N. ii, 2 init.; Bosius ad Att. v, 11, ubi in Græviana e Victoriana ἐπίκωπον, sed nullo sensu idoneo.

Epicus, opt. gen. or. 1, poetæ genus, quod et heroicum dicitur, qualis Homerus et Virgilius. Nam hoc genus carminis ἔπος dicitur.

Epiphora, ad Div. xvi, 23, morbi genus, quum destillatio fit humoris in oculos, lacrymarum specie.

Epistola distinguitur a litteris. ad Q. fr. iii, 1, ad tuas litteras, quas tribus *epistolis* accepi; i. e. ea, quæ mihi tribus *epistolis* scripsisti.

Epulo. Ar. Resp. 10, *epulones* Jovis opt. max. Vid. Or. iii, 19, ex quo loco, quod genus sacerdotum fuerint, intelligi potest.

Eques. Verr. iii, 24, *equites* illustres, sunt splendidi, e divitiis, antiquitate generis, gratia, etc. Opponuntur enim obscuris. Alii *equites* illustres sunt, qui sub Cæsaribus, v. c. Tacit. A. xi, 4, commemorantur: ubi v. Lipsium.

Equidem, cum secunda et tertia persona, item prima plurali. Sext. 57, *equidem* audiebamus. Pison. 34, quum *equidem* fuit. Sic est etiam apud Sallust. Catil. 52, 16. Cum prima autem persona aureæ ætati usitatissimum, neque hæc exempla facile imitanda. Tota res eo redit, utrum *equidem* sit, *ego quidem*, an *quidem* simpliciter, ut sit ex *e* et *quidem*, ut placet Drakenb. ad Liv. v, 54, et Burm. ad Virg. Æn. ii, 77. Sed adhuc sub judice lis est. v. Cort. ad Sallust. l. c. Ceterum in his ipsis locis, in quibus aliter est *equidem*, quam cum prima persona, cautio adhibenda est, ne decipi nos patiamur. Nam primo vulgaris interpunctio interdum facit, ut id verbum referamus, quo non debebat, ut ad Div. xiii, 1, *equidem* si, quid ipse sentiam, quæris: nec, cur ille tantopere contendat, video, nec cur tu repugnes: ubi ex hac interpunctione *equidem* refertur ad *quæris*, quum pertineat ad *video*. Deinde librarii et editores veterum librorum inscitia sæpissime in hoc verbo erravere. In Nizolio etiam Facciolatiano omnia exempla, in quibus *equidem* est cum tertia, aliter sunt in emendatis edd. Quid, si de ceteris iisque paucis locis idem pronuntiandum? ut

aut pro *quidem* vitiose scriptum sit, aut pro *et quidem*.

Equitatus de ordine equestri, ad Att, ii, 1.

Equuleus, machina, qua in quæstionibus utebantur, ad verum extorquendum; de qua est Magii doctus libellus. Nomen traxit a similitudine equi. Mil. 22; Dejot. 1 extr.

Equus, equites. ad Div. x, 30. *equum* immisi. ibid. ix, 7, *equis*, viris. Cf. Off. iii, 33; Phil. viii, 7, ubi vid. Ferrar.; Gronov. ad Liv. xxi, 27, et Burm. ad Virg. Æn. viii, 3. Hæc formula deinde hanc vim nacta est, ut, omni contentione rem agi, significaret. † Sen. p. R. 11, *equis* insignibus et curru aurato reportari, h. e. triumphalibus. † Læl. 17, quo utamur, quasi *equis* tentatis, sic amicitiis, aliqua parte periclitatis moribus amicorum. *Equum* tentare est periculum facere, an sessorem patiatur, et sit itineribus faciendis idoneus; ne, si viam ante ingrediamur, aliqua parte jam profligata, sero intelligamus, idoneum *equum* non esse. † Brut. 51, si auditor omnino, tanquam *equus*, non facit, agitandi finis faciendus est. *Equus* non facit, ut ex ipso loco intelligitur, qui loco moveri non potest, neque calcaribus subditis, neque flagellis adhibitis, adeoque itineri faciendo minus idoneus.

Ercisco. v. *hercisco*.

Erectus, de auditore attento, Brut. 54. † est etiam habitus hominis sibi confidentis, Or. i, 40.

Ereptus, extortus, expressus. Verr. i, 30, quod pronuntiatum est, non per Neronem judicatum, sed per Dolabellam *ereptum* existimabatur. Nam Dolabella precibus effecerat, ut Nero invitus condemnaret Philodamum.

Ergastulum est carcer rusticus, in quo mancipia opus faciunt, pistrinum, etc. Cluent. 7, M. Aurius—fuit in *ergastulo* (quem locum illustrabit Sueton. in Aug. 32; Tib. 8. Cf. Salmas. ad Spartian., c. 1?, t. i, p. 172). ad Div. xi, 10, et 13, *ergastula* solvere: quod est dimittere servos ex *ergastulis*, aut potius abducere, et milites facere.

Ergo, eleganter post longiorem parenthesin. ad Div. xv, 10, quum ita accidit—quum *ergo* ita accidit.

Erigere. Leg. i, 9, hominem *erexit* Deus. † recreare. Brut. 3, *erexit* se populus rom. Sext. 31, causa *erigere* oculos et vivere videtur. ad Att. viii, 12, *erigere* remp. † resistere. ad Q. fr. i, 1, ne te obrui negotii magnitudine sinas, sed contra *erigas*, atque resistas. † *erigere* se dicuntur auditores, quum attentiores fiunt, admirantur aliquid in oratione. Rosc. Am. 22. † Cœl. 12, nec quos aculeos habet severitas gravitasque vestra, quum eos accusator *erexerit* in rem, etc.

Eripere, de reo noxio, quum artibus ipsius aut amicorum, eloquentia patroni, potentia advocatorum, largitione efficitur, ut absolvatur. Act. i in Verr. 8, *eripi* accusatori reum. Verr. i, 4, cui reus tam nocens, etc. impune *eripi* possit. ibid. ii, 31, vi se *eripere* ex judicio. † absumere. ad Div. xvi, 21, multum mihi *eripitur* operæ in exscribendis hypomnematis. † Marcell. 10, arma ab aliis posita, ab aliis *erepta* sunt. Sic et Verr. iii, 48; in Vatin. 12.

Errare. Orat. i, 48, oratio *errat*: dicitur de λογομαχοῦσι.

Erraticus, eleganter de vitibus aliisque plantis, quæ vario flexu serpunt. de Sen. 15, vitis serpens multiplici lapsu et *erratico*.

* *Error*, de longis itineribus, non tantum poetica vox, ut Æn. i, 755, *Errores*que tuos, et ap. Ovidium sæpius, sed etiam Cic. nunc addenda, de Rep. ii, 4, hic *error* ac dissipatio civium. † de eo, qui, quid agat, nescit. in Cæcil. 14, qui tibi æstus, qui *error*, quæ tenebræ erunt? † Att. xii, 43, ferendus tibi in hoc meus *error*. Antea vocaverat *ineptias*.

Erubesco. Leg. i, 14, o rem dignam, in qua non modo docti, sed etiam agrestes *erubescant*!

Eruditus, etiam de philosophis dici, docebunt loci hi: Muren. 30, 31, 3?, ubi Zeno stoicus, et alii hujus generis philosophi sic appellantur. Or. i, 15, *eruditus* in philosophia. † Brut. 2, vox *erudita*, h. e. Græcis et Latinis litteris et artibus formata. Paradox v, 2, oculos *eruditos* habemus, h. e. qui judicare possunt, v. c. de picturis, etc.

Eruere, ut *elicere* dicitur, Or. ii, 85: memoriam *eruere*, exercitatione, si est nulla naturalis. † invenire latentem et fugientem. ad Div. v, 10,

illum *eruam :* de servo Ciceronis fugitivo. Eodem modo dicitur in constitutione Adriani ap Reines. Inscr. p. 505. Item pro *invenire* est in hoc: Att. x, 14, difficultatem pecuniarum, qua *erui* nusquam posset. Conf. xiii, 30 extr. † eripere voluntatem. Att. xii, 36, fanum fieri volo: neque hoc mihi *erui* potest.

Erumpere. ad Div. viii, 14, sic illi amores et invidiosa obtrectatio ad bellum se *erumpit*. Et Liv. xxxvi, 7, ubi v. Gronov. Plura exempla v. ap. Drakenb. ad Sil. vii, 355. Att. xvi, 3, ne in me *erumpant* stomachum, i. e. effundant iram. Q. fr. i, 2, sermones iniquorum in suum potissimum nomen *erumpere*, h. e. invadere. Mur. 38, omnia in hos dies *erumpunt*, i. e. hoc potissimum tempore eveniunt mala. Catil. i, 3, *erumpunt* omnia, i. e. patefiunt.

Escendere, adscendere, conscendere, Tusc. v. 9: Off. iii, 20, et aliis locis, quibus Gruterus et alii e mss. hanc vocem restituerunt, aliis auctoribus alii: ubique enim fere a librariis in *adscendere* aut *conscendere* mutatum est. v. Gronov. ad Liv. ii, 28; viii, 17; xi, 29; xlv, 1, etc.

Essedarius, ad Div. vii, 6, genus militum Britannicorum, qui ex *essedis* pugnabant. vid. Cæs B. G. iv, 24.

Essedum, genus Belgici, Britannici vehiculi (vid. *essedarius*), quo deinde usi etiam sunt Romani Att. vi, 1; Phil. ii, 24. v. Scheff. de re Vehic. ii, 23.

Et, sequente *que*, pro *et — et*. ad Div. xi, 13.

Ethologus, Orat. ii, 59, mimorum *ethologorum* est, si nimia est ista imitatio. Nam mimi quam possit fieri accuratissime exprimere et imitari mores aliorum solent risus excitandi causa. Dicuntur et aretalogi, biologi, etc. vid. Salmas. ad Vopisc. Aurelian. 42, t. ii, p. 530, ubi ad Suetonium se de his acturum promisit, quod nondum dixisset aliquis de iis quidquam.

Etiam, in correctione; Planc. 26, *etiam* mehercule.

Evadere Div. ii, 71, eadem aliis aliter *evadunt*, de somniis. ibid., somnium verum *evasit*.

Evanescere, de vino est, vim suam perdere. Div. ii, 57, vinum *evanescit*. † Tusc. v, 30, sententia eorum *evanuit*, h. e. nullum amplius sectatorem habet.

Evellere. Dom. 13, radicitus *evellere* omnes actiones tuas, h. e. irritas facere.

* *Evenire*, cum *in :* ad Div. ii, 10, ne idem *eveniat* in meas litteras. Att. vii, 2, bene *eveniat*, dicit Carneades: spurce. Scilicet, ἀγαθῇ τύχῃ παιδοποιῶμεν. Inv. i, 10, solet usu *evenire ;* ubi v. Oudend.

Eventus, de re, quæ est in facto; quum fit id, quod fieri poterat. Rab. perd. 5, non solum *eventus*, sed etiam conditio. — * *Eventum*, i. de Rep. iii, 6.

Everriculum, proprie est instrumentum everrendi, ut rete, quo pisces everruntur, v. c. apud Varr. R. R. iii, 17, 7; deinde tropice, id, quo quid penitus tollitur. Nat. D. iii, 30, *everriculum* malitiarum omnium, judicium de dolo malo. Verr. iv, 24, quod unquam hujusmodi *everriculum* in illa provincia fuit?

Eversio. Fin. v, 10, quæ vitæ sunt *eversio*.

Eversus. ad Div. v, 21, fortuna funditus *eversa*.

Evertere. Catil. i, 7, quæstiones *evertere*, i. e. perfringere, vi se eripere quæstioni.

Evictus. Verr. i, 1, qui tam nefariis criminibus, tam multis testibus *evictus*, ora judicum adspicere auderet. Grævius sic interpretatur: *evictus* est, qui pudore aut ratione incitatur ad aliquid agendum, atque exemplis confirmat ita dici *evictus*. Sed hæc vis est ab hoc loco aliena. Num enim criminibus et testibus quis incitari potest, ut audeat adspicere judices? Absterreant hæc eum potius necesse est. *Evictus* est pro *convictus*, *plane victus*. Nam *evictus* hanc vim habet, atque adeo plus est, quam *victus*, ut docuit Broukhus. ad Propert. iv, 7, 2.

* *Evigilare*, excogitare vigilando. Att ix, 12, consilia *evigilata* cogitationibus. † Alio sensu, de Rep. iii, 21, *evigilatum* est, verbum e re castrensi: nobis jam vigilia peracta est, i. e. satis cura, consilio, vigiliis laboratum est, neque amplius vigilandum; ut de Orat. ii, 86, aliquandoque *evolutum* illis integumentis dissimulationis tuæ. Et multa alia.

Excutere, videre, si quis quid absconditum secum habeat, quod fere fit *excutienda* toga: scrutari. ad Div. x, 31, tabellarii ubique *excutiuntur*. Rosc. Am. 34, *excutio* te, si quid ferri habuisti. Cf. Agr. ii, 11. 23. Hinc ducitur illud: Off. iii, 20, explica et *excute* intelligentiam tuam, ut videas, quæ sit in ea species, et forma, et notio viri boni. ad Q. fr. i, 1, neque sane placet, scrutari te omnes sordes, *excutere* unumquemque. † eripere, auferre. Tuscul. i, 46, *excutere* opinionem radicitus. Ar R. 18, *excussus* et exhaustus, sc. pecunia. Sull. 16, noli aculeos orationis meæ, qui reconditi sunt, *excussos* arbitrari. Cf. Cœl. 28.

Exedra, locus in porticibus, villarum in primis, pluribus instructus sedibus, ut ibi consideri, disputandi causa, aut dormiri a meridie possit. Or. iii, 5; Fin. v, 2. v. Gothofred. ad Cod. Theod. l. ult. de operibus publ., ubi multa de *exedris*, sed falsa multa veris mixta; quæ h. l. excutere non possumus.

Exedrium, idem. ad Div. vii, 23.

Exemplum. Verr. ii, 42, facere *exemplo*: h. e. non primum, sed post alios. † exemplar, ἀρχέτυπον. Offic. iii, 17, ducta sunt ex optimis naturæ et veritatis *exemplis*. Manut., Lamb., Pearcius, prætulerunt *principiis*: quod *exempla* naturæ nec intelligi, nec dici possent. Intelligi possunt; suntque exemplaria vera ab ipsa natura suppeditata. Dici etiam h. l. debuerunt, quia referuntur ad imagines et effigies, quæ non a principiis, sed ab *exemplis* ducuntur. Inv. ii, 1, ut in mutum simulacrum veritas ab animali *exemplo* transferatur. † Hinc *exemplum* dicitur alicujus rei πρωτότυπον, formula, qua res primum concepta est. Att. ix, 6, Capua litteræ sunt allatæ, hoc *exemplo*. xiii, 30, epistola altera eodem *exemplo*: eadem formula, iisdem verbis. Hanc significationem pluribus illustrat Menkenius, Obs. Lat. L. † Post dicitur de ἀντιγράφῳ. ad Div. vi, 8, earum litterarum *exemplum* infra scriptum est. In quo loco ἀρχέτυπον esse non potest. v. plura in Gesneri Thesauro L. L. Ceterum fatendum est, etsi in hoc et similibus locis *exemplum* bene vertitur *copie*, tamen proprie esse formulam.

Exemtus. v. *eximere*.

Exercere. Arch. 11, tantis se in laboribus *exerceret*. Sic et Tusc. v, 1.

Exercitatus. Or. iii, 21, *exercitata* oratio.

Exercitus, adject., vexatus. Att. i, 11, scito nihil tam *exercitum* fuisse Romæ, quam candidatos, omnibus iniquitatibus. Tusc. ii, 16, miles vetus *exercitus*. v. Gronov. Observ. iv, 1; Burm. ad Suet. Tib. 6.

Exhaurire, auferre, eximere. ad Div. v, 16, *exhauriri* tibi iste dolor potest. Att. ii, 21, amor *exhauriri* nulla potest injuria. Sext. 24, eadem sibi manu vitam *exhausisse*. ibid. 37, una plaga si accessisset, reliquum spiritum *exhausisset*. ad Div. ix, 14, quam aliquam partem *exhauserim* de tuis laudibus. † Q. fr. i, 2, *exhaustus* est sermo hominum, i. e. desiit, conquievit. † perficere. Att. v, 1, 13, *exhaurire* mandata. † Agr. ii, 26, urbanam plebem nimium in rep. posse; *exhauriendam* esse, sc. tanquam sentinam aliquam.

Exhibere, est producere aut testem in judicium, ad populumve, aut servum in quæstionem, etc. verbo, præstare præsentem aliquem, quum opus est. Flacc. 15, fratres *exhibe*; non denuntiavi. Verr. v, 7, servum statim *exhibere* jubet. Att. v, 18, sed jam *exhibeo* pupillum, non defendo; sunt enim lenta et inania negotia: intell. creditoribus, ut ipsi exigant ab eo pecuniam. † Phil. vi, 3, horam *exhibere* nullam in tali cive liberando sine scelere non possumus: h. e. omne tempus in tali cive liberando consumere debemus. Omnes (suas) horas in re aliqua *exhibere*, quin Latine dici possit, non dubitandum puto. *Eximere horam* quod Ferrario, Grævio ad h. l., Budæo ad Pand. p. m. 83, et Menkenio, Obs. L. L., placebat, eleganter dici scio, et sæpe est apud Ciceronem, ut mirandum esset, si librarii hic mutassent, aliis locis reliquissent. Mihi autem h. l. non placet ita legi, primo quia vulgatum idoneum sensum habet, ut dixi; deinde quia *nullam non possumus*, non est aptum τῷ eximere diem. legendum-

que esset *ullam non possumus*, quod Oliveto placet, vel *non* delendum, ut placet P. Manutio. Add. in *eximo*.

Exigo, in re pecuniaria est creditorum, et quibuscumque pecunia debetur. Flacc. 34, *exigendi* causa legationem liberam sumere. Fin. ii, 22, ex rebus voluptatem, quasi mercedem *exigit*. † *exigere* dicuntur etiam, qui curatores alicujus rei sunt, quum aut jubent fieri aliquid, aut, factum a redemtoribus, iisve, qui debebant, perspiciunt probandi causa, aut reprehendendi. Verr. i, 59, *exegisti* viam thensarum et pompæ. ibid. 40, 50, *exigere* sarta tecta. Inde hoc ducitur, Verr. iii, 46, *exigere* diligentiæ pensum. † agere. ad Div. x, 24, de his rebus, ut *exigeret* cum eo, Furnio mandavi.

Exigue. Att. xi, 16, epistola *exigue* scripta: h. e. quæ parum spei affert. Læl. 16, nimis *exigue* ac tenuiter ad calculos revocare amicitiam: ut par sit ratio acceptorum et expensorum. † breviter. Or. iii, 36, celeriter *exigue*que dicere.

Exilis, jejunus, nimis tenuis, de oratione. Or. i, 18, spinosa et *exilis* oratio. ibid. ii, 38, genus sermonis affert non liquidum—sed *exile*, etc. ibid. 77, nullum exordium mihi occurrit, nisi aut *exile*, etc. † de animalibus est macer, tenuis. Div. ii, 13, jecur *exile*.

Exilitas, nimia tenuitas in dicendo, opponitur ubertati in dicendo et copiæ, Or. i, 11.

Exiliter, ita dicitur de oratione, ut exilis. Or. i, 11, *exiliter* disputare. Brut. 84, si *exiliter* dicere, est atticorum. † de pronuntiatione. Or. iii, 11, exanimata *exiliter* exire verba: h. e. sine vi, ut vix intelligi possint.

* *Eximere*. diem *eximere*, est impedire, ne quis quid eo die agere possit: quasi *tollere diem*, ut est de Legg. iii, 18, et eripere alicui. Q. fr. ii, 1, diem dicendo *eximere*: id fiebat in senatu, quum in sententia dicenda data opera multum temporis consumebant, et aliena quoque dicebant, ut sol occideret ante, quam SCtum fieri posset: quod SCtum fieri non poterat post solis occasum. ibid. ii, 6, si sibi cum populo agendi dies essent *exemti*. ibid., dies comitiales *eximere*. In judiciis quoque dies dicendo *eximitur*, pro Tull. 1, fragm. nov. † Verr. iv, 19, *eximere* de reis.

Exire, de libris absolutis. ad Att. xiii, 13, libri *exierunt*, sc. de manibus, i. e. confecti sunt et absoluti.

Existere. vid. *exsistere*.

Existimare, judicare, et quidem in deteriorem partem, reprehendere: Agr. ii, 12, tantummodo, si quis ea potestate temere est usus, *existimamus*. † Act. i in Verr., c. 5, in hostium numero *existimavi*.

Existimatio, judicium. Rosc. Am. 19, extr., ita tamen te quæstus cupidum esse oportebat, ut horum *existimationem* (int. judicum), et legem Remmiam putares aliquid valere oportere. Cluent. 29, opponitur potestas *existimationi*. v. Gron. ad Liv. iv, 41; xxxiv, 2. Paullo minus tamen quam judicium est, pro Cœlio, c. 2; ubi vide.

Existimator, judex. Brut. 93, *existimator* doctus et intelligens. Cf. c. 54. Orat. 31, *existimator* alicujus artificii, non magister, etc.

Exitus, in fabulis est ultima pars, in qua omnes nodi, quos vocant artis magistri, solvuntur, et res ad finem aliquem insperatum et inexspectatum perducitur, quam *catastrophen* vocant. v. Jul. Scalig. Poet. i, 9. Id fieri quum non potest, fabula *exitum* non habere dicitur. Nat. D. i, 20, ut tragici poetæ, quum explicare argumenti *exitum* non potestis, confugitis ad deum. Cœl. 27, est ergo mimi *exitus*, non fabulæ. v. *clausula*. † Hinc formulæ plures de malo aut difficultate insuperabili et inexplicabili, et contra. Dom. 47, nullum fortunis communibus *exitum* reperietis. Verr. iii, 82, *exitum* et rationem defensionis invenire. Div. ii, 24, responsa nullum *exitum* habuere; i. e. nil accidit ex responso. Or. 33, nec recte disseri, nec unquam ad *exitum* perveniri potest, sc. disputationis. Nat. D. i, 37, male instituta ratio *exitum* reperire non potest. Att. xi, 15, habet aliorum omnium ratio *exitum*. ibid. ix, 5, quid? illa, DIC, M. TULLI, quem habebunt *exitum*? ib. x, 14. Cf. xiv, 1. *exitum* consilii invenire, etc. Inv. ii, 40, lex *exitum* nullum habet, i. e. fieri non potest, quod est in lege. Verr.

v, 6, perditæ civitates hos solent *exitus* habere: h. e. his rebus perire solent; hæc in civitatibus perditis solent fieri, quo funditus pereant. † occasio de via decedendi, elabendi, etc. Or. ii, 77, *exitus* dare ad degressionem. Fin. v, 22, quum autem etiam *exitus* datur conturbato errantique regi, etc. ad Q. fr. iii, 5, promissorum *exitus*.

Exorare, valde orare. Tusc. v, 21, *exoravit* tyrannum, ut sibi abire liceret.

Exorior, respiro, emergo. Att. vii, 26, nunc paullum *exorior*, et maxime his litteris, quæ Roma afferuntur.

Exornatio, Partit. 20, de genere causarum, quod delectationem sequitur, i. e. demonstrativo.

Exorno. Tusc. ii, 14, quid *exornamus* philosophiam? i. e. colimus, ei operam damus. † suborno. ad Herenn. iv, 15, utrumne aliquem *exornari* oportuit, qui ista prohiberet?

Exostra, Prov. Consul. 6, machina in scena, qua circumacta, quæ post siparium geruntur, a spectatoribus cerni possunt. Gruterus laudat Turneb. Adv. xx, 5. Cf. Scalig. Poet. i, 12, p. 88, etc.

Expectorare. Tusc. iv, 8, e vetere poeta: pavor omnem sapientiam mihi *expectorat*, e pectore expellit.

Expedire, in re pecuniaria est, solvere debitum Att. xvi, 6, nomina sua *expedire*. ibid. xii, 29, si *expediatur* illud Faberianum, sc. nomen, si Faberius pecuniam solvat. † periculo liberare, in tuto collocare. Mil. 4, omnis honesta ratio esset salutis *expediendæ*: h. e defendendæ et in tuto collocandæ. Pison. 30, exercitum eadem, quæ impedierat, fortuna *expedivit*. Sic Virgil. AEn. ii, 633, flammam inter et hostes *Expedior*.

Expeditus, in re pecuniaria est, certus. Att. xiii, 29, *expeditum* nomen. ad Div. i, 3, in provincia tua multa habet et *expedita* negotia. † Att. xi, 1, fidem *expeditam* relinquere: quod fit solvendis debitis aut promissis ad diem. † paratus. ad Div. xi, 24, pecunia *expeditissima* quæ erat, tibi decreta est. † ibid. x, 25, video autem, Planco consule, etsi etiam sine eo rationes *expeditas* haberes, tamen splendidiorem petitionem tuam.

Expensus, Rosc. C. 1, *expensam* alicui pecuniam ferre, h. e. scribere in tabulis *expensorum*, pecuniam alicui datam. ad Div. viii, 4, *expensam* tulit legionem Cæsari Pompeius, h e. dedit. Quasi etiam hujusmodi res datæ et acceptæ in tabulis acceptorum et *expensorum* scriberentur. Cf. Verr. i, 57.

Experientia. Rab. Post. 16, *experientia* patrimonii amplificandi: quæ est in eo, quum quis periculum facit augendæ rei familiaris.

Experiri, sæpe dicitur in controversiis juris forensibus. Rosc. Com. 9, *experiri* judicio Quint. 11, *experiri* summo jure. ibid. 16, *experiundi* potestas non est. Cæc. 12, *experiundi* juris gratia. Cf. c. 7. Cœl. 8, *experiri* de injuriis.

Expetere pro petere, de nisu adversus aliquid. Nat. D. ii, 45, medium locum terræ *expetens*, nitens versus medium. Dejot. 11, vitam *expetere* alicujus, i. e. eripere velle.

Expiare. Pis. 35, tua scelera dii in nostros milites *expiarunt*. † Prov. Cons. 1, *expiare* suas cupiditates; satisfacere cupiditatibus suis. † *expiare* dicitur de portentis, quum sacrificiis aut alia ratione eventum evertere studemus. Div. ii, 63, quæ dii significent, quemadmodum ea procurentur atque *expientur*. † de hominibus. Pis. 7, manes mortuorum *expiare*.

Expingere, pictura exprimere. Tusc. v, 39, qui motus hominum, qui ferarum non ita ab Homero *expictus* est, etc.

Explanatio, interpretatio. Ar. R. 9, *explanationes* portentorum. ibid. 7, religionis *explanatio*, pro *expiatio*, quod Grævius malit; sed id jam in mentem venerat Sigon. ad Liv. xxv, 12. Hunc certe sensum ibi *explanatio* habet, si est a Cicerone: quod huic verbo vix convenit.

Explanatus. Acad. i, 5, *explanata* vocum expressio. De pronuntiatione verbi dicitur, quum ejusmodi est, ut omnes syllabæ et litteræ facile intelligantur. Sic Plin., Pan. 74, de jurante: expressit *explanavit*que verba.

Explere, satiare Sull. 32, *expletum* esse miseriis alicujus. † Or. 13,

cultas argumentationum. ad Div. x, 4, si *facultas* tui præsentis esset. Quint. 1, *facultates* amicorum. Or. iii, 15, *facultas* temporis vacui et liberi. ad Att. i, 17, *facultas* commodorum. † de possibilitate, occasione, etc. ad Div. i, 7, si res *facultatem* habitura videatur. ib., ii, 3, *facultatem* munerum nemo admiratur: est enim copiarum, non virtutis. Mur. 5, vera *facultas* maledicendi. Rosc. Am. 33, age nunc ceteras *facultates* consideramus.

Falcarius. Sull. 18; Catil. i, 4, inter *falcarios*. Locus Romæ fuit, in quo Læca domum habebat. Simile est inter lignarios ap. Liv. xxxv, 42; quod recte de loco capit Creverius, intelligens opifices lignarios. Malim negotiatores intelligere.

Fallere. Sext. 50, nisi me *fallit*, sc. res aliqua. Sic et ad Div. iii, 2.

* *Famata* causa occurrit apud nova fragm. orat. pro Scauro, c. 14, ubiquanquam facile sit legere *diffamata*, vel *infamata*, scriptum tamen Heinrichius defendit.

Fames, Tusc. ii, 1, opponitur copiæ, in dicendo.

Familia, servi. ad Div. xiv, 4, *familia* liberata. Cf. ibid. i. 3; Brut. 22, etc. hinc Cluent. 15, *familia* Martis, h. e. servi Martis, qui Martiales dicuntur, similes Veneriis in Sicilia. † gladiatores, quia et ipsi servi. Sull. 19, comparare *familiam*. item, præesse *familiæ*. Conf. Sext 60. † res familiaris. Cæcin. 7, *familia* herciscunda (v. *hercisco*). Veteres jungebant *familiam* et pecuniam, ut docet Salmas. ad Solin., p. 892 Conf. Burman. ad Sueton. Ner. 5. Sed post, quia domini eadem in ceteras res suas, quæ in servos, potestas, *familia* de omni re familiari dicta est Ulpian. i, 195, §. 1, de Verb. Signif. † Dicitur etiam de secta philosophorum. Orat. i, 10. Div. ii, 1, peripateticorum *familia*, etc. unde illud fluxit etiam de Trebatio: *familiam* ducit in jure civili, ad Div. vii, 5: et Fin. iv, 16, sententia dicitur *familiam* ducere, quæ maxime valet, et auctoritatem habet.

Familiaris. Quint. 27, manus allatas esse ante lares *familiares*, h. e. in atrio. v. *lares* † in extis quid sit pars *familiaris*, fissum *familiare*, v. *fissum*. Ad quem modum etiam Liv. xxvi, 6, *familiare* ostentum; Plin. ii, 52, *familiare* fulmen, dixere. Sull. 26, 28, *familiaris* dignitas, i. e. quæ est a *familiaribus*. Rab. perd. 3, funus *familiare*.

Famosus, de feminis impudicis et malæ famæ. Orat. ii, 68 extr., me mater vetuit ad *famosas* ire. de Rep. iv, 6, si qua erat *famosa*, ei cognati osculum non ferebant. vid. Heins. ad Ovid. Heroid. ix, 78.

* *Fanaticus*, nimis superstitiosus, Div ii, 57, de stoicis, qui nimis oraculis, et omni divinationi tribuebant. Dom. 40, homo *fanatice*. v. not. 64.

Fanum. Nat. D iii, 18, Eumenidum *fanum*.

Fasces. Brut. 6, quum tibi ætas nostra jam cederet, *fascesque* summitteret.

Fascia, de cruralibus virorum. Att. ii, 3, etenim mihi ejus caligæ, ut *fasciæ* cretatæ, non placebant. De Pompeio, quem notis propterea versiculis risit Varro: Fasciola qui crura tegit, digito caput uno Scalpit, quid credas hunc sibi velle virum? Fr in Clod., quum vincirentur pedes *fasciis*. Sunt autem hominum molliorum. v *fasciolæ*. † Sunt etiam ægrotorum. Brut. 60, Cn. Octavius devinctus erat *fasciis*, etc.

Fasciolæ. Ar. Resp. 21, Clodio inter alia muliebria ornamenta, quibus utebatur, objiciuntur purpureæ *fasciolæ*. Apud Sueton. Calig. 17, purpuræ ac conchylii *fasciæ* distribuuntur, sed feminis et pueris. vid. in primis Salmas. ad Lamprid. Alex. Sev., c. 40.

Fasti, kalendarium, in quo inter alia, qui dies fasti, aut nefasti, sint, consignatum est, Muren. 11. † annales. Pis. 13.

Fastidiose. Or. i, 61, quod ego non tam *fastidiose* in nobis, quam in histrionibus spectari puto, h. e. in eo facilius hominibus satisfacimus, quam histriones, a quibus plus in hoc genere postulatur. ibid. 26, *fastidiose* judicare. Or. ii, 89, pudentius, vel invitius, vel etiam *fastidiosius* facere aliquid. ibid. i, 26, quam diligenter, et quam prope *fastidiose* judicamus?

Fastidiosus, cui non facile satisfieri potest. Her. iv, 23, aurium sensus *fastidiosissimus* † contemtor. Brut. 70, *fastidiosus* Latinarum litterarum.

Fissum. Div. ii, 13, *fissum* familiare et vitale. ibid. i, 10, *fissum* in extis. Nat. D. iii, 6, *fissum* jecoris. Div. ii, 12, quod *fissum* periculum, quod commodum aliquod ostenderet. Fuit autem *fissum* linea imaginaria, exta bipartito dividens, ut altera pars ad hostes, altera ad sacrificantem ejusque amicos, domum, pertineret: unde familiare *fissum*, pars familiaris extorum dicitur. v. Turneb. Adv. iv, 18; Delrius ad Senec. OEdip., p. 363 sq., ubi, quod *fissum* Ciceroni, Senecæ *limes* dicitur. Illa linea autem ducitur ab ea, quam Græci πύλην vocant, ubi lobi jecoris finduntur: quod est proprie *fissum*. vid. Salmas. ad Solin., pag. 91 a.

Fistula, canalis plumbeus vel ligneus ad aquam deducendam aliquo. Rab. perd. 11, *fistulas* præcidi imperarat. † explosio. Att. i, 16, et ludis, et gladiatoribus mirandas ἐπισημασίας sine ulla pastoritia *fistula* auferebamus. v. Salmas., l. c., p. 156.

Fistulator. Or. iii, 61, sed *fistulatorem* domi relinquetis, etc. *fistulator* est servus, qui fistula subjicit domino dicenti sonum, quo incipiat, et sensim adscendentem a nimia contentione revocat. Hujusmodi servo Gracchum usum refert Cicero, l. c.

Fixus, certus, perpetuus. Tusc. v, 14, bonum *fixum*. Cluent. 45, non ita *fixum* esse deberet, ut convelli non liceret. Rabir. Post. 9, hoc maneat et *fixum* sit. ad Div. xiv, 4, si hæc mala *fixa* sunt. † Sext. 5, *fixa* vestigia, opponuntur leviter pressis.

Flabellum. Flacc. 23, cujus lingua, quasi *flabello* seditionis, concio est ventilata.

Flaccere, Q. fr. ii, 15, Messala *flaccet*, scil. in petitione: i. e. parum spei habet.

Flaccescere. Brut. 24, *flaccescit* oratio.

Flaccus, qui aures habet magnas et languidas. Nat. D. i, 29.

Flagitare, exigere. Dom. 20, *flagitare* cistophorum.

Flagrantia. Cœl. 20, *flagrantia* oculorum: signum libidinis.

Flagrare. Verr. ii, 53, *flagrabat* domus studio et cupiditate hominum; i. e. plena erat hominibus, in quibus esset studium et cupiditas, etc. Sic etiam poetis fervere dicuntur loca, in quæ homines studiose frequentesque coeunt. vid. Burmann. ad Valer. Fl. i, 121. Flacc. 28, multitudo *flagrans* in concionibus, i. e. seditiones movens. Verr. iv, 32, convivia, quæ domesticis stupris flagitiisque *flagrant*.

Flamen, genus sacerdotum. Erant Romæ *flamines* tres, Dialis, Martialis et Quirinalis; additus deinde quartus, Julius. Tres superiores erant in collegio pontificum. vid. Dom. 14; Phil. ii, 43. † Mil. 10, *flaminem* prodere, i. e. creare. Est enim hoc proprium in ea re verbum.

Flaminium, sacerdotium flaminis. Phil. xiii, 19, *flaminium* Cæsaris.

Flectere, mutare. Sull. 28, natura subito *flecti* non potest. Cœl. 6, huc et illuc torquere et *flectere* suam naturam. † Div. ii, 45, in *flectendis* promontoriis; de nautis, dum *flectunt* circa promontoria cursum.

Fletus, Tusc. ii, 23, in xii tabb. quid sit? quanquam Bentleius et Buherius malebant, *lessus*, ut Leg. ii, 23.

Flexibilis, varius, inconstans. Læl. 25, *flexibilis* assentatoris animus. † Or. iii, 45, *flexibilis* oratio dicitur, quia collocatio verborum modis multis variari potest.

Flexio, circuitus. Pis. 22, diverticula *flexiones*que quærere. Or. iii, 25, *flexiones* in cantu sunt, quæ Gr. καμπαὶ ap. Aristophanem in Nubibus dicuntur, v. 966, ubi v. Schol. et Kusterum: modi fracti et varie crispati voce, quibus mollis et suavis cantus efficitur. Ovid. A. ii, 4, 25, dulce canit, flectitque facillima vocem: de muliere. Quanquam etiam Demostheni Æschines vocis *flexiones* objiciebat, tanquam molles et gravitatem oratoris non decentes. Or. 18. Broukh. ad Tibull. i, 8, 37, de cantu simpliciter capit: quod non placet.

Flexus. Cœl. 31, ætatis *flexus*, est virilis ætatis initium. Metaphora ducta est a circo in quo *flexus* est, quum currus, ubi alteram partem circi exegerunt, circa spinam et metas flectuntur. Sed Or. i, 1, est de virili ætate ad senectutem vergente

Flexus, adj. Or. iii, 57, sonus *flexus*, est tristi voce loquentis, ut *inflexus*, c. 46.

Flos. Brut. 87, pigmentorum *flos*,

fortissimos, ornatissimos. v. Græv. ad h. l. Denique de judice. Act. i in Verr. 17; Verrin. i, 1. In his omnibus *fortis* est, qui neque metu, neque periculo, neque ulla alia re deterretur ab eo, quod est officii sui; qui libere dicit, quæ sentit, etc. Eodem modo Catil. iii, 6, *fortissimæ* sententiæ dicuntur. †*Fortes* sunt etiam, qui labores, dolores ferunt, voluptates repudiant, etc. Att. xv, 11, Cassius *fortibus* sane oculis matrem spectare. fr. Hortens., in dolore podagræ nihilo *fortior*, etc. † Vehemens, gravis, acer. Or. i, 54, orationem disertam sibi et oratoriam videri; *fortem* et virilem non videri. Phil. xii, 3, acerrimam et *fortissimam* libertatis recuperandæ cupiditatem imminutam et debilitatam. Or. iii, 9, genus dicendi Antonii *forte*, vehemens, commotum, etc.

Fortissime. Quint. 8, injuriam facere *fortissime* perseverat.

Fortitudo, quid sit? Tuscul. v, 14.

Fortuitu, Phil. x, 2. Grævius tamen habet *fortuito*. Sed cf. Agr. ii, 7; Off. i, 29, et adde Burm. et Oudendorp. ad Suet. Tib. 39.

Fortunæ, pro fortuna. Verr. iv, 37, ejusmodi esse *fortunas* mortui.

Forum. Or. i, 36, ne *foro* quidem dignos putarim; de patronis causarum parum idoneis. † ad Div. xiii, 10, in *forum* venire. ibid. v, 8, *forum* attingere: de iis dicitur, qui puram togam, h. e. virilem, in *foro* acceperunt a prætore, atque deinde in judiciis versari et causas agere possunt. † Quia in *foro* tabernæ argentariorum sunt, ibique pecuniæ perscriptionibus, transcriptionibusque, etc. tractantur, propterea sæpe in re pecuniaria *fori* mentio. Manil. 7, ratio pecuniarum, quæ in *foro* versatur. Flacc. 29, in *foro* versari, dicuntur negotiatores. Agr. i, 8, fidem de *foro* sustulistis, ubi vid. Lauredanum. Rabir. Post. 15, Postumum non haberemus in *foro*: de quo et *foro* cedere dicitur. †*Forum* ornatum, Verr. i, 54, est tempore ludorum Romanorum, etc. Cf. iv, 3, ubi non modo signa, sed et tabulæ memorantur in *foro* ornando. Originem rei vide ap. Liv. ix, 40. †Pro ipsis ludis gladiatoriis dicitur *forum*. Muren. 34. † *Fora* dicuntur conventus provinciales, h. e. non modo civitates, in quibus aguntur, sed ipsi etiam dies conventuum. Verrin. iii, 15, extra *forum* suum vadimonium promittere. ibid. ii, 15, civitates, quæ in id *forum* convenirent. Cf. c. 70. ad Div. iii, 6; ad Att. v, 21, *forum* agere. †Civitates etiam Italiæ quædam *fora* dicuntur, ut ad Div. x, 17, *forum* Julii. Catil. i, 9, *forum* Aurelium, etc. de quibus v. Sigon. Ant. Jur. Ital. ii, 15. †vestibulum. Leg. ii, 24, lex *forum*, id est, vestibulum sepulcri, bustumve, usucapi vetat.

Fovere, delectare. Mur. 35, *fovere* sensus hominum. † amplexari, Gall. *caresser*. ad Div. i, 9, inimicum meum sic in manibus habebant, sic *fovebant*, sic osculabantur. Cf. Q. fr. iii, 1; Att. xv, 13. † lenire. Att. xii, 18, nam, dum illud tractabam, quasi *fovebam* dolores meos.

Frangere, refutare. Acad. ii, 29, *frangite* soriten. ad Div. i, 4, *frangere* sententiam alicujus. † a sententia abducere, et in suam adducere. Tusc. i, 21, ut rationem nullam afferret Plato, ipsa auctoritate me *frangeret*. † supprimere motum animi. ad Div. iv, 6, *frangere* se ipsum. † domare. Sen. p. Red. 8, sceleratum civem, aut domesticum potius hostem judicio *frangendum* esse. † mutare aliquem pæne invitum. ad Div. iv, 4, *fregit* hoc meum consilium Cæsaris magnitudo, et senatus officium. † ad Div. x, 12, hunc quemadmodum *fregerim*, etc. ibid. x, 3, invidentes ingenio industriaque *fregisti*. † Qui male dividunt, eleganter rem *frangere* dicuntur. Fin. ii, 9, duo genera quæ erant, fecit tria: hoc est non dividere, sed *frangere* rem. † Or. i, 62, paullum requiescet, dum se calor *frangat*.

* *Fratricida*, Dom. 10. Deest verbum in Lexic. Forcellini. Habet quoque Nep. in Timol. 1.

Fraus, facinus. Rab. perd. 9, *fraus* capitalis. Verr. iii, 76, in *fraudem* incidere. † quod nocet. Att. iv, 12, *fraudem* facere alicui. ibid. vii, 26, quod multo rectius fuit, id mihi *fraudem* tulit.

Fremitus. Div. i, 18, *fremitus* terræ. Ar. R. 5, responsum aruspicum de *fremitu* recitavit.

Frequentare, frequentes convocare, cogere. Catil. iv, 7, quos quum casu

G.

Generatim, secundum genera rerum, hominum. Verr. ii, 55, ista *generatim* homines habent, ut aratores, ut mercatores, etc. ibid. 69, universa provincia, *generatim*que singulis ejus partibus. Or. i, 41, *generatim* componere, h. e. rebus ad certa genera revocatis.

Generatus, factus et elaboratus. Div. i, 12, species *generata* Nattæ. Conjiciunt, *generosa*.

Genialis. Cluent. 5, lectus *genialis*, i. e. nuptialis. v. Lips. Elect. i, 16.

Geniculatus. de Sen. 15, culmus *geniculatus*, h. e. qui nodos habet: *genicula* enim sunt nodi caulium et culmorum, ut ad h. l. docuit Grævius, et e rusticis notum est.

Geno, pro gigno. Or. ii, 32, *genitur*.

Gens, quid Romæ fuerit, intelligitur ex hoc loco, Or. i, 39, quum Marcelli ab liberti filio stirpe, Claudii patricii ejusdem hominis hereditatem *gente* ad se rediisse dicerent: nonne in ea causa fuit oratoribus de toto stirpis ac gentilitatis jure dicendum? Scilicet, *gens* est communis diversis stirpibus, s. familiis. Sic *gens* Claudia comprehendit diversas familias patricias et plebeias, Appios, Marcellos, etc. Stirps autem, s. familia, est pars *gentis*. Ceterum *gens* et familia sæpe permutantur. Cf. *gentiles*. Sigon. ad Liv. iv, 1. † ad Div. ix, 21, patricii minorum *gentium*; h. e. earum, quas Tarquinius Priscus in senatum legit: majores autem *gentes* sunt, quæ a Romulo lectæ sunt, Liv. i, 35; de Rep. ii, 20. Hinc ad alia transfertur loquendi ratio, ut minorum *gentium* dicantur inferiores. Acad. ii, 41, Cleanthes quasi majorum *gentium* stoicus. Tuscul. i, 13, dii majorum *gentium*.

Gentilis. Top. 6, *gentiles* sunt, qui eodem inter se sunt nomine, ab ingenuis oriundi, quorum majorum nemo servitutem servivit, qui capite non sunt deminuti. Sic Brut. 28, M. Pennus Bruti *gentilis* dicitur, quia uterque e Juniis. Tusc. i, 16, Ciceronis *gentilis* dicitur Servius Tullius, ob commune Tullii nomen.

Gentilitas, Or. i, 39. vid. *gens*, et Sigon. J. A. C. R. i, 7.

Genuinus. Nat. D. ii, 54, dentes intimi, qui *genuini* vocantur.

* *Genus*, pro *genu*, in Arateis, v. 116, 117, 472, 477. In v. 116, quæ *genus* ad lævum Nixi, etc. Vossius intelligebat genitivum, de Anal. c. 17, p. 759.

Germanitas. Arusp. R. 20, *germanitatis* stupra, i. e. cum germana sorore.

Germanus, verus. Brut. 86, *germana* ironia. Leg. ii, 1, *germana* patria. Att. iv, 5, asinus *germanus*. Or. ii, 38, *germani* artis magistri. † *germani* fratres, Verr. i, 49, sunt eadem matre nati, non etiam patre, ut pulchre ostendit Wesselingius, Obs. i, 13.

Gero. ad Div. iv, 5, *gerere* ætatem; ubi v. Græv. et Burm. ad Ovid. Met. ii, 497. † Inv. ii, 9, præ se *gerere*, alias *ferre*.

Gestus, motus quidam corporis. Or. ii, 57, *gestum* agere. † σχήματα, figuræ. Or. 25, quæ Græci, quasi aliquos *gestus* orationis, σχήματα appellant.

Gignere. Or. iii, 30, permotionem *gignere*; de oratore, qui auditores movet.

Gladiator. *gladiatoribus* dicitur pro ludis gladiatoriis, quum gladiatorium spectaculum esset, ad Div. x, 32; Attic. vi, 3; Phil. ix, 7.

Gladiatorius. Mur. 35, locus *gladiatorius*, h. e. in ludis *gladiatoriis*, unde ludi spectari possunt.

Glomerare. Div. i, 12, omnia fixa tuus *glomerans* determinat annus. Annus *glomerans* est, ad finem veniens.

Gloria, Marcell. 8, quid sit? † gloriandi consuetudo, s. *gloriæ* cupiditas. ad Div. vii, 13, quæ tua *gloria* est. ibid. viii, 15, tum hanc meam *gloriam* derideas.

Gloriatio. Fin. iii, 8, *gloriatione*, ut ita dicam, dignam esse: de προηγμένοις.

Glorior, cum accus. de Sen. 10, posse vellem idem *gloriari*.

Gloriose, jactanter. ad Div. viii, 15, quid jam, inquis, *gloriose* omnia?

Gracilitas, tenuitas orationis. Brut. 16, *gracilitates* consectari.

Gradus. Verr. iii, 74, quot vultis esse in uno furto peccatorum *gradus*? Brut. 65, quod *gradus* tuos, et quasi progressus dicendi studeo cognoscere. Verr. ii, 1, in Africam ex hac provincia *gradus* imperii est factus.

H.

agunt, nihil sine auspiciis domi *habent.* Verr. ii, 29, judicium *habebant;* de petitore, et eo, unde petitur. † Attic. vi, 1, *habeo* Junium in metu. † adhibere. Verr. i, 6, vim in inquirendo *habere.* Magna est confusio in libris scr. et edd. in formulis *habeo quod* et *quid.* Altera expressa est e Græco ἔχω ὅ τι, altera ex ἔχω τί. Quando sensus est, nihil *habeo* scribere, tum est dicendum et scribendum, non *habeo quod* scribam : quando autem est dubitantis, pro, nescio *quid* scribam aut dicam, tum dicendum est, non *habeo quid,* etc. Secundum hæc libri corrigendi. † Quint. 25, studium et officium erga aliquem *habere.* † Verr. i, 23, *habes,* quomodo emeris ? h. e. demonstrare potes ? † Phil. ii, 32, *habebat* hoc omnino Cæsar, h. e. mos hic illi erat. † Phil. ii, 28, res suas sibi *habere* jussit. Est formula divortii.† credere. Nat. D. i, 15; Verr. v, 25. † ad Att. xiii, 9, quum *haberem* Dolabellam, i. e. quum apud me esset.

* *Habilis.* Orat. i, 54, calcei *habiles.* pr. Tull. 4, fragm. nov., arma, quæ cuique *habilia* atque apta essent.

Habitare. Mur. 9, *habitare* in foro. Or. i, 62, *habitare* in subselliis. Utrumque de iis, qui crebro causas agunt. At Or. ii, 38, qui *habitarunt* in hac una arte tractanda, sunt, qui ei se totos dediderant. ibid. 72, *habitare* in re, dicitur etiam orator, quum loco alicui immoratur augendi causa. Planc. 27, *habitare* in oculis populi : h. e. semper in urbe, in foro, in concionibus esse; assiduitatem Cicero vocat.

Habitus. Or. iii, 52, *habitus* orationis, dicitur de triplici illo genere dicendi. Arch. 7, naturæ ipsius *habitu* prope divino, i. e. indole. Brut. 91, *habitus* corporis, est species et figura. v. Burm. ad Sueton. Cæs. 44. Div. ii, 13, *habitu* extorum et colore declarari futura.

Hactenus, in tantum, eatenus. Nat. D. i, 10, nunc *hactenus* admiror eorum tarditatem. Div. i, 8, qui *hactenus* aliquid egit, ut, etc.

Hærere, versari diligenter, perpetuo in re aliqua. Orat. i, 38, oratores dicuntur *hærere* in jure. Att. xiii, 40, *hærere* in libris. Or. 40, *hærere* in eadem sententia, de oratore, quum rem auget. Verr. v, 64, hoc teneo, hic *hæreo*, hoc sum contentus. Phil. xiii, 3, *hærebunt* in oculis nostris. ad Div. vi, 5, non posse te diu *hærere* in tam acerba injuria. † *hærere* dicuntur faces injectæ ædibus, etc. quum non sine noxa decidunt, sed incendunt : unde hæc ducuntur. Rosc. Com. 6, *hæret* peccatum huic homini. Or. ii, 54, facetum dictum emissum *hærere* debet. Catil. i, 6, quod dedecus non *hæret* infamiæ tuæ? Grævius cum Grutero malebat, *inhæret* famæ tuæ. De *famæ tuæ* non intercesserim; *inhæret* non opus videtur. † Mil. 21, *hæsit* in iis pœnis, quas, etc. i. e. incidit, velut piscis in rete, subiit, etc.

Hæsitare, rudem esse. Or. i, 10, *hæsitare* in majorum institutis.

Hallucinari, effundere temere aliquid, non admodum accurate loqui. Q. fr. ii, 11, epistolæ debent interdum *hallucinari.* Nat. D. i, 26, ista a vobis tanquam dictata redduntur, quæ Epicurus oscitans *hallucinatus* est.

Hara, stabulum porcorum. Pis. 16, Epicure ex *hara* producte.

* *Harmonia.* de Rep. ii, 42, et quæ *harmonia* a musicis dicitur in cantu, etc. Sic fere Tuscul. i, 10.

Hasta. Verrin. iv, 56, *hastæ* gramineæ. v. *gramineus.* † auctio publica, quia *hasta* signum auctionis publicæ : quanquam est, qui etiam in privatis *hastam* positam putet. v. Dukerus ad Flor., p. 346. Phil. viii, 3, *hasta* Cæsaris. Conf. Off. ii, 8. ad Div. xv, 17, *hasta* refrixit. † argumenta oratoris. Top 17, JCti patronis *hastas* ministrant. † Mur. 21, *hastam* abjicere. De *hasta* amentata vid. *amentatus.*

Hastatus, est genus militum, quod in acie prima constituebatur, ut in media principes, in ultima triarii. Div. i, 35, signifer primi *hastati*, h. e. primæ centuriæ *hastatorum.* vid. Lipsius, Mil. R. ii, 8.

Haud. teneant tirones vim formulæ, *haud* scio an; quæ quum dubitationem habere videatur, tamen simpliciter affirmat. Fin. v, 3, Aristoteles, quem, excepto Platone, *haud* scio an recte dixerim principem philosophorum. ad Q. fr. i, 1, ut tibi tanti honores haberentur, quanti *haud* scio an nemini, etc. Illustra-

liam *herctum* ciscere ; ac pro eo dictum deinde : familiam *herciscere*.

Herctum. v. *hercisco* et *cieo*.

Here, pro heri. Att. x, 13, in ed. Rom. ubi v. Malasp. ibid. xv, 1. Conf. Quintil. i, 7; Vossii Etymol. in *heri*.

Hereditas. Flacc. 34, *hereditas* lege ab eo venit. Cf. Verr. i, 10, etc. unde *hereditate* accepta pecunia adventitia dicitur.

Heres. Verr. i, 41, *heres* secundum filiam institutus, ut sc. ea demum sine *heredibus* mortua, *heres* sit bonorum; qui dicitur *heres* secundus. Cluent. 11; Top. 4; Verr. i, 43; ad Div. xiii, 61.

Hermathenæ, Att. i, 4, statuæ ex Mercurio et Minerva.

Hermeraclæ, Att. i, 10, statuæ e Mercurio et Hercule.

Herous. Orat. iii, 47, pes *herous*: qui in heroico carmine adhibetur, anapæstus, dactylus, spondeus.

Hiare. Verr. ii, 54, *hians* avaritia. † elisionem vocalis litteræ negligere. Or. 45, poetæ, qui, ut versus facerent, sæpe *hiabant*, ut Nævius.

Hiatus, neglecta elisio. Or. 23, habet ille tanquam *hiatus* concursu vocalium molle quiddam.

Hibernus. Att. iv, ult., *hibernam* legionem eligendi optio delata. Legio *hiberna* est, quæ in hibernis est. Eadem forma usus est Sueton. in Caio, c. 8, ubi vid. Gronov.

Hic, præsens, qui est nunc, *hoc* tempore. Or. i, 1, *hi* mores. Verr. ii, 3, ad illam veterem disciplinam, non ad *hanc*, quæ nunc increbruit. ibid. iii, 90, *hæc* licentia. Q. fr. i, 1, præsertim quum *hi* mores ad ambitionem incubuerint. † pro *ille*: Rosc. Com. 2, quid est, quod negligenter scribamus adversaria? quid est, quod diligenter conficiamus tabulas? quia *hæc* sunt menstrua, *illæ* sunt æternæ, etc. v. Gron. Obs. iii, 16; Sanct. Minerv. ii, 9, et ibi Perizon.

Hir, Fin. ii, 8, vola manus, qua utuntur interdum, qui furtim vinum gustant, quum siphon aut aliud instrumentum non est ad manum, ut vidit Scaliger.

Hirudo, sanguisuga. Att. i, 16, plebs *hirudo* ærarii. Forma loquendi ducta est e Plauti Epidic. ii, 2, 4.

Historia. ad Att. ii, 8, *historia* dignum, i. e. cognitu dignum. Sic Græci ἱστορίαν dicunt.

Historicus. Muren. 7, homines litterati et *historici*. Or. 36, *historicus* sermo, a quotidiano distinguitur.

Hiulcus. Or. iii, 43, *hiulcus* concursus verborum. ibid. 44, voces *hiulcæ*. v. *hiatus*.

Homo, pro bonis *hominis*. Rosc. Am. 8, *hominis* studiosissimi nobilitatis manceps fit Chrysogonus; i. e. bonorum ejus manceps, sector, fit. Sic *homines*, vendi, venales pendere dicuntur, pro bonis eorum. † Tusc. iii, 32, eum nihil *hominis* esse. Q. fr. ii, 11, virum te putabo, *hominem* non putabo. Or. ii, 10, nox te expolivit, *hominem*que reddidit. † *homines* de urbe et vita urbana dicuntur. Offic. iii, 31, filium ab *hominibus* relegasset, et ruri habitare jussisset. Cf. Horat. Sat. ii, 6, 92. † cum subst., ut *homo* histrio. Or. ii, 46. † ad Att. iv, 15, si vis *homo* esse, i. e. humânitatem sequi, et ostendere, te sensus humanos habere.

* *Homulus*, homuncio. Pis. 25, hic *homulus*, ex argilla et luto fictus Epicureus. Al., *homullus*, ut Lucr. iii, 928.

Honestas, decus, laus. Mur. 40, ceteræ ante partæ *honestates*. † de hominibus, ut decus. Sext. 51, in qua omnes *honestates* consentiunt. † magnificentia, sublimitas. Orat. iii, 31, si est *honestas* in rebus, etc. † bona fama, opp. infamiæ. Rosc. Am. 39, damnatus per arbitrum, et rem restitueret, et *honestatem* omnem amitteret.

Honeste, pulchre. Q. fr. iii, 1, id tectum *honeste* vergit in tectum inferioris porticus.

Honestus, splendidus, Brut. 81, quis sit? ac quomodo differat ab *honoratus*? ubi v. Verr. ii, 28, *honestus* eques. Unde *honestissimi* homines vocantur publicani, Manil. 7. † Quint. 13, *honestius* judicium, quod famæ ejus, cui intenditur, non tantum periculum affert. † *honestissimo*, adv. ad Att. ix, 7.

Honor, in plurali de magistratibus dicitur. v. ad Div. x, 9, 10, etc. De magistratu autem in singulari. Sic Sull. 18, *honor*, de consulatu. Cf. Mur. 14; Inv. i, 54, etc. Flacc. 1, *honoris* potius L. Flacci adjutorem futurum. Ibi, quia Faerni codd. habue-

iv, 14, habet *humanitatis* speciem misericordia, metus. Or. iii, 40, *humanitatis* mollitudo. Att. xiii, 2, *humanitatem* omnem exuere. Rosc. A. 16, natura tibi dedit, ut *humanitatis* non parum haberes. 4°. de studio exhilarandi se, ubi in otio sis, aut locus patitur. Or. i, 8, quid in otio tam *humanitatis* proprium, quam facetus sermo? † Porro, quia 1) litterarum solus homo capax est; 2) humanam naturam, h. e. ingenium, mentem, animum, moresque litteræ expoliunt, ut tanquam magis homines simus, et eo latius a brutis sejungamur, unde Fin. v, 19, animi cultus *humanitatis* cibus appellatur; 3) homo natura ducitur sciendi cupiditate, eumque adeo 4) vel maxime decent: propterea studia litterarum appellantur nomine *humanitatis*. Or. i, 16, omnes *humanitatis* partes. ibid. 9, omne genus *humanitatis*. ibid. ii, 27, politior *humanitas*. ibid. 10, inops *humanitatis*. Cf. Muren. 29; Arch. 1, ubi v. Passerat. ibid. 2, etc. Or. i, 60; Q. fr. i, 1; de Rep. i, 17. Studiis *humanitatis* autem contineri omnes artes liberales, vel in primis philosophiam, item mathesin, quum loci, quos hic posuimus, demonstrant, tum ab Ernest. demonstratum est in prolusione, de Finibus humaniorum studiorum regundis, a. 1738 edita. †Sed quemadmodum homini proprium est scire, ita etiam ei quædam officia propria sunt, quæ adeo præstare aliis debet, et quia ipse homo est, et quia hi, quibus ea præstat, homines sunt, adeoque naturæ quodam vinculo cum eo juncti. In quo observandum est, Latinos tres habere gradus in iis rebus, quas aliis debemus, ut sunt tres gradus conjunctionis inter homines. Primus gradus est ipsius naturalis conjunctionis, quæ omnes homines amplectitur: huic est proprium vocabulum *humanitatis*. Alter gradus est ejus conjunctionis arbitrariæ, quæ est inter cives, socios, verbo, æquales: huic respondet *officium*. Tertius gradus est inter magistratus et cives, parentes et liberos, conjuges, fratres, benefactores et eos qui beneficia accepere, etc.: huic proprium est *pietatis* vocabulum. Itaque sæpe hæc verba ut diversa junguntur, sed permutantur tamen etiam interdum. Pietatis et officii verba interdum uno *necessitudinis* continentur, v. c. ad Div. x, 34, *humanitatis* et necessitudinis causa eorum salutis rationem habuimus. ibid. xi, 28, ab officio, aut ab *humanitate* desciscere. Cf. Verr. ii, 47. Off. iii, 10, omisit et pietatem, et *humanitatem* (de fratricida). Itaque *humanitas* significat multa, ut facilitatem, æquitatem animi in ferendis malis, misericordiam, æquitatem erga alios, mansuetudinem, placabilitatem, etc. ad Div. xi, 22, ut vel *humanitatis* tuæ, vel mea causa eum conservatum velis. Q. fr. i, 1, *humanitatis* est, aliorum consulere commodis. Att. xv, 1, *humanitas* edictorum. xvi, 16, *humanitatis* tuæ est ignoscere. Off. iii, 6, in figura hominis feritas et immanitas belluæ a communi tanquam *humanitate* corporis segreganda est. Arch. 12, *humanitas* opponitur acerbitati. Catil. iv, 6, *humanitas* et misericordia. Quint. 16, *humanitas* communis. Or. ii, 56, *humanitatis* est responsio. Verrin. ii, 40, *humanitatis* rationem habere. ad Div. v, 21, tibi quum summam *humanitatem*, tum etiam litteras profuisse, sc. ut ferres injurias. ad Div. xi, 27, *humanitas* tua, qui amicum etiam mortuum diligis. Læl. 2, nec fuisse id (sc. moderate ferre mortem amici) *humanitatis* tuæ. Mil. 13, crudelius punitus est, quam erat *humanitatis* meæ postulare. de Sen. 1, *humanitatem* (æquitatem in rebus humanis ferendis) et prudentiam Athenis deportasse. Off. iii, 23, utilitate potius dirigi officium, quam *humanitate*. Phil. ii, 4, *humanitatis* expers, qui litteras sibi ab amico scriptas, rupta amicitia, profert. † cultus humanus, vitæ ratio homine digna. Sext. 42, vita *humanitate* perpolita. Or. iii, 15, ut puerorum mentes ad *humanitatem* et virtutem fingerentur. Div. ii, 38, barbari *humanitatis* expertes. † Quia denique homini proprium est ridere, lætari rebus lætis, jocari, Or. i, 8, propterea *humanitas* est etiam pro urbanitate, lepore. Att. i, 13, sal *humanitatis* sparsæ. ad Div. xi, 27, lepos, *humanitas*, litteræ. Rosc. A. 41, litteris eorum et urbanitate ducitur—

horum litteras adamarit, aut *humanitatem*. Verr. iii, 4, at sermone, at litteris, at *humanitate* ejus delectamini. Or. ii, 67, Socratem in hac ironia dissimulantiaque longe lepore et *humanitate* omnibus præstitisse.

Humaniter, æquo animo, ut homo debet ea, quæ scit homini accidere posse, et solere. Att. i, 2, ferre *humaniter*. † hilare, ad Div. vii, 1, docebo profecto, quid sit *humaniter* vivere. v. *humane*.

Humanus, homo. Att. xiii, 21, possum falli, ut *humanus*. Plura exempla suppeditabit Gronov. ad Liv. viii, 9; Heins. ad Silium, vii. 5. Huc refer illud, Verr. ii, 69, nullum est aliud genus *humanum* in provincia. † ab homine exspectandus, hominibus usitatus et naturalis. Verr. iii, 97, *humana* et usitata ratio. Sic v, 44, *humanum*, et Tusc. iii, 6, *humanum* id quidem; non enim e silice nati sumus. Or. 62, oratio composita aufert *humanum* sensum actoris, h. e. facit, ut non possit cum animi commotione, quæ hominibus solemnis est in his rebus, dicere. † doctus. Or. ii, 1, *humanissimus* homo. † homine dignus. Or. i, 8, *humanus* cultus. Arch. 7, animi adversio *humanissima*. Acad. ii, 41, *humanissima* complectur animus voluptate. † æquus, moderatus. ad Div. x, 24, moderatissimi atque *humanissimi* sensus fuit. † urbanus, lepidus. Fin. ii. 31, homo bellus et *humanus*. † acutus, sive etiam curiosus, quia hominibus hoc innatum est, ut velint scire, in primis ea, quæ occultantur. Verr. v, 28, Syracusani homines, periti et *humani*, etc. † *humana*, et res *humanæ* dicuntur, quæ hominibus propria sunt, iis accidere possunt, divitiæ, honores, morbi, pericula, paupertas, mors, etc. Offic. i, 4, *humanarum* rerum contemtio. Leg. ii, 17, quæ fateor *humana* esse. Læl. 5, amicitiam omnibus rebus *humanis* anteponatis. Cf. Fin. ii, 41; v, 25; ad Div. v, 13; vi, 1; Att. xv, 20; Tusc. iii, 24, etc. Or. i, 18, res *humanæ* dicuntur virtus et vitium. Fin. ii, 12, scientia rerum divinarum et *humanarum*. v. *divinus*. † Or. 34, *humana* dicuntur de jure civili et historia. † *humanum* jus. v. *jus*.

Humatus. Leg. ii, 22, et quod communiter nunc in omnibus sepultis est, ut *humati* dicantur, id proprium tum erat in iis, quos humus injecta contegeret. Hunc locum miror neminem vidisse ex viris doctis, qui in Nepotem scripsere, qui Eumen. 13 extr., *humare* dixit pro *sepelire*, *cremare*.

Humilis, supplex. Inv. i, 56, *humilis* oratio. † inferior, deterior. Inv. i, 4, *humilior* multis rebus est homo bestiis.

Humilitas, de homine inopi, neque gratia, neque pecunia potente. Quint. i, nihil est, quod *humilitatem* cujusquam gravitas et virtus judicis consoletur. † opponitur magno animo, quum aliis supplicamus, et indigna nobis facimus. Inv. i, 56, nam sæpe virtus et magnificentia — plus proficit, quam *humilitas* et obsecratio. Or. i, 53, hæc Rutilius valde vituperabat, et huic *humilitati* dicebat vel exsilium fuisse, vel mortem anteponendam.

Hydraulus. Tusc. iii, 18, *hydrauli* ut audiat voces potius, quam Platonis. *Hydraulus* fuit instrumentum musicum, simile huic nostro, quod inflatum spiritu sonos edit. Nam quod in hoc nostro spiritus, id in illo aqua efficiebat. De eo est egregia disputatiuncula in Chrestomathia Pliniana Gesneri, p. 404 sq. Cf. Burm. ad Petron. c. 36. E veteribus lege Vitruvium, x, 13; Claudian. de Consul. Mallii Theod. v. 434 sqq.; Anthol. i, 16, etc. Ceterum nescio, quomodo in animum induxerit Buherius credere, *hydraulam* tantum de instrumento dici, non *hydraulum*, quum *hydraulus* passim occurrat, v. c. Plin. H. N. ix, 8; *hydraula* tantum apud Vitruv. x, 10, quem locum tamen Salmasius ad Solinum, p. 416, post alios vitiosum judicat. μόναυλος, μόναυλον, μοναύλιον, de instrumento dicitur: terminatio *a* et *es* in hujusmodi verbis non est instrumenti, sed inflantis, ut in pythaules, pythaula; choraules, choraula, etc. Et sic *hydraulas* dixit Capella; item Sueton. Ner. 54, ubi tamen est varia lectio *hydraulus*. v. Savaronem ad Sidon. Ep. i, 2, p. 19, ubi de hoc instrumento agit. Ceterum, quia Victorius reperit in quibusdam codd. *hydrauleos*, et in aliis Græce scriptum

fuit hoc verbum, ut docet Buherius; non intercedam, quo minus *hydraulis* verbum Ciceronianum putetur, quando etiam Græci ὕδραυλις habent.

Hypodidascalus, magister secundarius, ad Div. ix, 18.

Hypomnema. ad Div. xvi, 21, multum temporis mihi eripitur in exscribendis *hypomnematis*, h. e. præceptis et dictatis magistrorum.

Hypotheca. ad Div. xiii, 56, *hypothecæ* commissæ sunt. v. Ind. Gr., ὑποθήκη. Salmas. Mod. usur., c. ii sq.

I.

I littera. Orat. iii, 12, ut *iota* litteram tollas, etc.

Jacere, commorari aliquandiu alicubi. Att. xi, 6, *jacere* Brundisii. † in medio esse, nondum occupatum esse. Or. iii, 45, sed ea *jacentia* sustulimus e medio, etc. † *jacere* dicuntur, qui minus gratiosi sunt. Att. x, 7, *jacere* Cæsarem offensione populari. In primis autem, qui nullam spem magistratus consequendi habent, quum candidati sint, aut eam ipsam ob causam, quia nihil sperant, ne petunt quidem. Muren. 8, multis viris fortibus, qui — *jacebant.* ibid. 21, *jacet*, diffidit, abjecit hastas. Off. iii, 20, C. Marius, quum jam septimum annum post præturam *jaceret*, etc. † contemni, parvi duci. Phil. vi, 5, *jacet* beneficium Nuculæ. Tusc. i, 2, *jacent* ea semper, quæ improbantur. Rosc. Com. i, *jacet* pecunia extraordinaria? h. e. ita negligis, ut non referas ex adversariis in tabulas? Off. iii, 33, justitia *jacet.* Acad. ii, 43, virtutem *jacere.* † deminutum esse. Rosc. Com. 12, *jacent* pretia. v. Passerat. ad h. l. Sic dicuntur agri *jacere*, ad Att. ix, 8, et ap. Petron. 44. † confutatum esse. Div. ii, 51, *jacet* igitur tota conclusio. Fin. v, 28, *jacet* omnis ratio peripateticorum. † ad Div. viii, 6, dici non potest, quomodo hic omnia *jaceant:* h. e. nihil agatur. † nil valere, nil efficere. Mil. 18, *jacent* suis testibus. † Adjiciemus etiam formas quasdam promiscue. Verr. i, 39, in oblivione *jacere.* Or. ii, 15, in silentio *jacere:* de ea re, de qua nihil scriptum est, aut præceptum. Att. x, 4, *jacere* in mœrore. ad Div. v, 17, tempora in ruinis reip. *jacuerunt.*

Jacio, proprie dicitur de missilibus, in primis telis; unde transfertur ad alia, quibus aliquem lædimus, et tanquam vulneramus. Planc. 12, *jacis* adulteria. Rosc. Com. 9, *jacere* crimen. Sull. 7, *jacere* contumeliam. Or. 26, *jacere* et mittere ridiculum. † significare, denuntiare, minari. Att. ii, 7, illud quid sit, scire cupio, quod *jacis* obscure. ib. 23, terrores *jacit* atque denuntiat. † edere, ostendere. Att. xv, 26, nonnullos interdum *jacit* igniculos viriles. † ponere. Agr. ii, 15, gradum et aditum *jacere.*

Jactare, est motus quasi prolusionis. Tusc. ii, 23, *jactare* cæstum. † ostentare, insolenter se efferre, gloriari. Dejot. 10, quantos concursus facere solebat, quam se *jactare*, quam ostentare! Att. ii, 21, qui antea solitus esset *jactare* se magnificentissime, etc. Flacc. 26, in hac igitur urbe se *jactent*, quam oderunt. Rosc. A. 9, in bonis Sext. Roscii se *jactantem.* Catil. ii, 9, qui se insperatis repentinisque pecuniis sumtuosius insolentiusque *jactarunt.* Cf. Or. ii, 58. † Hinc etiam orator dicitur se *jactare;* item philosophus, quum argumento alicui confidit, ei immoratur, id urget, etc. Verr. v, 1, novi locum: video, ubi se *jactaturus* sit Hortensius. Fin, i, 10, in quo se *jactare* posset vestra oratio. Rosc. A. 32, quo te modo *jactares.* Cf. Flacc. 20. † venditare se, gratiam captare. Sext. 53, ita se in populari ratione *jactarat.* Att. ii, 1. v. Græv. ad Cic. ad Div. viii, 10, video Curionem se dupliciter *jactaturum:* quanquam ibi *jactare* dictum esse aliter puto, nempe, ut ad Div. ii, 15, in qua tu non valde te *jactas:* h. e. nihil magnopere agis, quiescis. † Est adeo pro placere. Brut. 66, non ita diu *jactare* se potuit, etc. † Est etiam actionis vitium, quod scil. proprium est fere iis, qui se venditant, aut sibi in aliqua orationis parte nimis placent. Brut. 60, nisi se suo more *jactavisset*, hodie te istic muscæ comedissent. Verr. iii, 19, *jactabit* cerviculam; de Hortensio. † commovere se, Tusc. ii, 19, his tu præsentibus gemere, et te *jactare* non audebis. † Tusc. iv, 10, *jactantibus* se opinionibus inconstan-

ter et turbide. † *Jactari* dicuntur, qui aut in turba aliqua ab uno loco in alium truduntur, ut consistere non possint (Planc. 7, *jactor* in turba. Verr. i, 26, *jactatur* domi suæ); aut a maritima tempestate deprehensi sunt: Rosc. A. 26, *jactantur* fluctibus. Hinc est, quacumque ratione vexari. Planc. 23, inique se a tuis *jactatum*. Quint. 2, *jactata* et agitata æquitas. in Cæcil. 14, te vero quam sit omni ratione *jactaturus*. Planc. 4, nostrum est, qui in hac tempestate populi *jactemur* ac fluctibus. Att. xi, 16, si recipior ab his — sin *jactor*. † Offic. iii, 20, *jactabatur* nummus sic, ut nemo posset scire, quid haberet: h. e. pretium ejus varium erat, modo majus, modo minus. † agitare aliquid, sæpe commemorare. Cluent. 47, *jactare* rem in concione. † de sermonibus disseminatis. Catil. iv, 7, *jactantur* voces. † sæpe, multum in re aliqua versari. Or. i, 38, *jactare* se in causis centumviralibus. † minari, denuntiare sermonibus. ad Div. viii, 6, legem viariam alimentariamque *jactavit*. Sext. 23, terrorem suum falso *jactare*. Quint. 14, minæ *jactentur*.

Jactatio, vitium animi ex arrogantia et fastu. Tusc. iv, 9, *jactatio* est voluptas gestiens et se efferens insolentius. † *jactatio* est etiam studium captandæ gratiæ, venditandi se alieni. Ar. R. 20, hic primus aditus ad popularem *jactationem*. Cluent. 35; Prov. C. 16, *jactatio* popularis. Or. 3, *jactationem* habuit in populo eloquentia. † de nave in tempestate. Muren. 2, e magna *jactatione* terram videre. v. *jactare*.

Jactatus. Verr. iii, 61, te jam prætore *jactatum* (sc. sermonibus) crimen. Cluent. 32, *jactata* res (int. in concione). Quint. 2, agitata et *jactata* æquitas. Or. i, 16, *jactatus* in opere declamatorio. Mur. 12, vulgata atque in manibus *jactata*. v. *jactare*.

Jactura, pecunia, in primis magna; largitione, mercede, aut alia ratione consumta. Cœl. 16, nulli sumtus, nulla *jactura*, nulla versura. Att. vi, 1, exhausta sumtibus et *jacturis* provincia. Manil. 23, quibus *jacturis* homines in provincias proficiscantur. Cluent. 8, ipsum Aurium, non magna *jactura* facta, tollendum interficiendumque curavit. Cf. Mil. 27; Fin. ii, 24; Gron. de Sest., p. 284. † Att. xvi, 2, quum tanta a nobis facta sit *jactura* juris. ad Div. iv, 5, in unius mulierculæ animula *jactura* facta est.

Jam, in transitionibus dicitur pro *deinde*; sed est interdum *statim, in principio*. ad Div. iv, 5; v, 2, *jam* illud, etc. Manil. 11, *jam* vero virtuti Cn. Pompeii quæ par inveniri potest oratio? † pleonastice cum *nunc*. Att. i, 8, Hermæ tui—*jam* nunc admodum me delectant. † distinguitur etiam a *nunc*, et est paullo minus, i. e. *mox*. Or. 63, *jam* videbimus: nunc—dicendum est.

Jani, transitiones perviæ, Nat. D. ii, 27, de quibus vid. interpr. ad Sueton. Aug. 31. † Est etiam vicus *Jani* nomine dictus. Off. ii, 25, boni viri, qui ad *Janum* medium sedent: qui sunt fœneratores. v. Manut.

Janua dicitur de foribus profanis. Nat. D. ii, 27.

Icere. Pison. 12, fœdus quod *iceras*. Balb. 16, *icisse* fœdus.

Ichneumon, Nat. D. i, 36. De hoc consulendus Plin. viii, 24.

Ictus. Fin. ii, 10, voluptas non dolendi non movere potest appetitum animi; nec ullum habet *ictum*, quo pellat animum.

Idea. Or. 3, has rerum formas (sc. animo comprehensas) appellat *ideas* ille non intelligendi solum, sed etiam dicendi auctor gravissimus et magister Plato. v. Ind. Gr.

Idem. Catil. i, 8, me nullo modo posse *iisdem* parietibus tuto esse tecum, i. e. quibus tu: sic enim intelligunt, qui το *tecum* ad *iisdem* referunt: de qua forma vid. Perizon. ad Sanctii Minerv. iv, 6; Drakenb. ad Liv. xxx, 12. Sed potest etiam referri ad *tuto esse*.

Idiota, imperitus, opponitur intelligenti alicujus rei, eleganti, Verr. iv, 2; et philosopho, Sext. 51. Pison. 26, *idiotarum* divitiæ; quas indocti, non philosophi admirantur.

Idola, Fin. i, 6, sunt Epicuri exuviæ corporum. v. Ind. Gr.

Idoneus, dignus. Manil. 10, *idoneus* non est, qui impetret. Att. viii, 14, non satis *idonei* sunt, qui a te probentur.

Jecusculum. Divin. ii, 14, *jecuscula* musculorum.

Jejune. Att. xii, 21, quis *jejunius* dixit inimicus? i. e. magis invide, minus honorifice, ut faciunt sc. invidi. Conf. *jejunus.* † nimis subtiliter. Or. i, 11, videmus iisdem de rebus *jejune* quosdam, et exiliter disputavisse. Acad. ii, 35, videor nimis etiam nunc agere *jejune*, etc.

Jejunitas, est vitium in genere tenui, quum nimis exilis et arida est oratio, Brut. 55. Est tamen ubi ubertati opponitur, et de tenui genere, etiam non vitioso, dicitur. Or. 6, alii in eadem *jejunitate* (h. e. ut ante dixerat, in subtili et pressa oratione) concinniores, id est, faceti, florentes etiam, et leviter ornati. Conf. Brut. 82; Tusc. ii, 1. † inscitia. Or. ii, 3, *jejunitas* bonarum artium.

Jejunus, ignarus. Or. 30, *jejunas* hujus multiplicis generis aures accepimus : h. e. hoc genus tam erat inauditum nostris hominibus. † sterilis. Verr. iii, 37, *jejunus* ager. † parvus, contemnendus. ad Div. xv, 4, si non *jejunum*, quod ego gessi. † inanis, tenuis. Or. iii, 14, de horridis rebus nitida, de *jejunis* plena est oratio tua. Brut. 30, sunt ejus orationes *jejunæ*. † absurdus, ineptus, inutilis. Or. ii, 16, *jejuna* concertatio verborum. Off. i, 44, cognitio solivaga atque *jejuna.* † invidus. Div. ii, 17, illud vero pusilli animi est, et ipsa malivolentia *jejuni* atque inanis.

Iens, ab *ire*, est Att xvi, 21; iv, 9.

Igitur, eleganter est post degressionem. Or. i, 7, quum *igitur* vehementius, etc. Cf. Acad. ii, 6; Fin. v, 32; Balb. 5, etc.

Ignavus, timidus. Cæcin. 16, *ignavi* milites. † Fat. 12, *ignava* ratio. v. Ind. Gr., ἀργὸς λόγος.

Ignis, de causa odii et inimicitiarum. Rabir. Post. 6, huic ordini novum *ignem* subjici.

Ignotus, active, Verr. i, 7; ad Att. xii, 1, et alibi.

Illaqueatus. Ar. R. 4, *illaqueatus* legum periculis.

Ille, pro *hic.* v. *hic.* † Catil. iv, 2, neque tamen ego sum *ille* ferreus— qui non movear.

Illecebræ, stimuli. Cœl. 5, erant apud eum *illecebræ* libidinum : h. e. natura sua ad libidinem propensior erat. † Catil. ii, 4, quæ tanta ullo unquam in homine *illecebra* juventutis fuit?

Illiberalis. Or. i, 32, non est *illiberale* ad cognoscendum.

* *Illiberaliter.* de Rep. i, 22, patris diligentia non *illiberaliter* institutum.

Illicio. Nat. D. iii, 27, conjugem *illexe* ad stuprum. Att. ix, 13, ab iisdem *illecti* sumus, i. e. inducti, decepti.

Illidere. Ar. R. 25, *illisa* serpens morietur.

Illigare, exprimere. Orat. iii, 44, *illigare* sententiam verbis. † immiscere, adhibere. Or. 27, in quo omnes *illigantur* lepores. Acad. ii, 2, qui sermonibus ejusmodi nolint personas tam graves *illigari.* † de vasis cælatis est hoc verbum. Verr. iv, 24, *illigare* sigilla poculis. Sic de gemmis Græci, λίθοι ἐνδεδεμένοι χρυσίῳ. † obligare. Phil. xiii, 4, multis pignoribus M. Lepidum resp. *illigatum* tenet. Imitatus est Tacitus, A. xii, 25. † constringere. Or. ii, 14, *illigatus* liber angustis disputationibus. † Elegans est et hoc, Tuscul. i, 25, motus stellarum in sphæram *illigavit.*

* *Illim*, pro *illinc*, Att. vii, 13, ubi lege P. Victorium. Sed fere incerta lectio.

Illiquefactus. Tusc. iv, 9, quæ sunt omnes ad perfundendum animum tanquam *illiquefactæ* voluptates.

Illudere, contemnere. Or. ii, 3, quod merito *illudi* possit.

Illuminare, ornare. Orat. iii, 31, *illuminare* verba, sc. tropis. ibid. 6, *illuminare* orationem. Brut. 37, *illuminare* sententias, sc. figuris.

Illuminate dicere, Orat. iii, 14, i. e. ornate.

* *Illuminatus.* Brut. 58 extr., insitam atque *illuminatam* sapientiam. Al. aliter legunt.

Illusio, εἰρωνεία, urbanitas, Or. iii, 53.

Illustrare, aperire. Catil. i, 3, si *illustrantur*, si erumpunt omnia. Cf. iii, 1. † ornare. Div. ii, 1, locus, qui totam philosophiam maxime *illustrat.* † explicare. Or. ii, 33, ut, quæ sint in jure, vel apte describere, vel ornate *illustrare* possit. Orat. i, 23, generibus *illustrata.* Acad. i, 1, *illustrare* philosophiam Latinis litteris.

25, ades ad *imperandum*, h. e. ut tibi *imperetur*.

Imperator, est honoris nomen, quod aut a militibus, re prospere gesta, ducibus tribuitur: ad Div. ii, 10; aut a senatu: Phil. xiv, 4, 5, certo hostium numero occiso; de quo vid. Lex. Fabr.; Manut. ad Cic. ad Div. l. c. Unde ab eo tempore suo nomini adscribebant duces, donec triumphassent. † Verr. iv, 57, Jupiter *Imperator*. v. Ind. Hist., *Jupiter*.

* *Imperiosus*. Fin. ii, 32, nimis *imperiosi* philosophi. † qui *imperium* tenet. Or. 34, *imperiosi* populi. de Rep. i, 2, urbes *imperiosæ*, ex Ennio.

Imperium. Manil. 4, de *imperio* dimicare: dicitur, quum bellum est non de aliqua regionis parte, sed uter alteri pareat, serviat. † Verr. ii, 31, *imperium* judiciorum, de Hortensio. v. *dominari*. † *Imperii*, quod magistratuum est, duas formas facio. Altera est civilis, et quasi togati; quod est magistratuum urbanorum, et omnium provincialium, et alio nomine potestas dicitur, habetque prehensionem, animadversionem, coercitionem, in provincia etiam jus securium, s. ut sub Cæsaribus appellatum est, gladii, atque alia multa, quæ ratio magistratus postulat; unde dicuntur hi magistratus esse in *imperio*. Quinto fratri Ciceronis, l. i, ep. 1, etc. tribuitur summum *imperium*, quum rei militaris potestatem non habuerit. Nam ibid. Asiæ administrationem totam jurisdictione maxime sustineri dicit, et nullum ei bellum gerendum. Alterum genus est militare, quod habent ii, quibus potestas belli gerendi data est. Hoc *imperium*, qui habent, dicuntur esse cum *imperio*, ad Div. i, 1. Hujusmodi est Verr. iii, 91, infinitum *imperium* Antonii, et *imperium* Lentuli ad Div. i, 7, etc. Hinc fit, ut interdum *imperia* et magistratus opponantur. De discrimine formularum in *imperio*, et cum *imperio*, v. Sigon. A. J. Pr. iii, 14. Neque tamen id est perpetuum, ut jam vidit Gruchius, qui omnes magistratus provinciales cum *imperio* esse defendebat. Nam, Q. fr. i, 1, de Quinto: quoniam in istis urbibus cum summo *imperio* et potestate versaris. Sic etiam reperias *in imperio*, pro *cum imperio*, Att. xiv, 5. vid. Burm. ad Suet. Cæs. 25; ubi tamen dicitur cum respectu ad provinciam. Locus clarus est Act. i in Verr. 13, ubi consul Romæ dicitur esse cum summo *imperio* et potestate. *In imperio* tamen hactenus differt a *cum imperio*, ut in eo sit respectus ad honorem, sitque pro magistratu. Apud Suetonium *in imperio* non semel sic occurrit. De utroque genere *imperii* lege Sigon. Ant. J. Prov. l. ii, 5, 6; iii, 5, 7 sq.; Manut. ad Cic. Ep. ad Div. i, 1. † Verr. i, 22, in nonnullis edd. tanquam Aldina, sic legitur: legationis nomine cum *imperio* et securibus mercator signorum tabularumque missus est (et memoratur Verris legati lictor, c. 28 extr., et 31). Grævius, ad Prov. Cons. 3, oblitus in sua editione hæc verba non esse, ibi improprie vocem *imperii* accipi dicit, pro potestate quadam extraordinaria, quam ipsi Dolabella dederat, ut tanta ejus esset ubique, quanta ipsius prætoris auctoritas. Mihi videtur illud, cum *imperio* et securibus, ex iv, 4, repetitum esse, ubi de Verre: O præclaram defensionem! mercatorem cum *imperio* ac securibus in provinciam misimus. Nisi forte Cicero invidiose et accusatorie rem augere voluit.

* *Impertire*, dare, tribuere. de Rep. ii, 28, *imperti* etiam populo potestatis aliquid, ut et Lycurgus, et Romulus.

Impetrare. Div. i, 2, magna vis videtur esse in *impetrandis* consulendisque rebus. Est verbum augurale, idemque significat, quod *impetrire*, de quo mox. *Impetrare* habent etiam codd. Plin. H. N. ii, 52.

Impetratio. Att. xi, 22, *impetrationes* nostras nihil valere.

Impetrire. Div. i, 16, avibus magnæ res *impetriri* solebant. ibid. ii, 15, qui evenit, ut qui *impetrire* velit, convenientem hostiam rebus suis ducat? Est autem *impetrire*, auspiciis, extis, etc. consulere deos, an, quod in manibus habemus, felicem successum sit habiturum, necne: unde, quod aves admittunt, exta felicia suadent, id *impetritum* dicitur. v. Manut. ad Div. i, 16, et Hotomann. Obs. iv, 3; vi, 11; quem jam

Incidere, tollere. Or. ii, 82, *incidere* deliberationem. Phil. ii, 19, *incidamus* media. Sic Livius dixit *incidere* spem, xxxv, 31. † conscindere. ad Q fr iii, 1, poema *incidi*. † Dom. 30, quid te audacius, qui in ejus nomen *incideris?* Viri docti aut omittunt *in*, quod a Pall. codd. præter unum abfuit, aut addunt *æs*. Alterutrum probasse J. Fr. Gronovium ex Obs. iv, 1, patet. Mihi autem placet vulgata. Nam utraque correctio sensum eum habet, qui minus, quam pro mente Ciceronis, dicit. Sedulium primum scivisse legem scripserat Clodius. Solebat enim nomen ejus, qui primus sciverat, una cum lege *incidi*. Hoccine vero est simpliciter, nomen alicujus *incidere?* Non possum concoquere. Quid ergo? Intelligo legem. Legem *incidere* in alicujus nomen, Latine mihi dici videtur pro, ita *incidere* legem in æs, ut ab eo primum scitam esse addatur. Nomine ejus abutitur in hac lege, etc. † Or. iii, 58, genus vocis acutum, incitatum, crebro *incidens*, i. e. abrumpens, consistens.

Incile, ad Div. viii, 5, est fossa, quæ in via fit, ad deducendam aquam, ut auctor est Festus : unde ap. Apuleium, Met. 9, via lacunosis *incilibus* voraginosa. Jam in hujusmodi *incilibus* facile hærent plaustra. vid. latius hæc disputantem Salmas. ad Solin., f. 512.

Incisio. Or. 61, *incisiones* ambitus, sunt partes periodi.

Incisum, κόμμα, Orat. 62; hinc *incise* scribere est per commata, ibid. 63, i. e. singulis membris, sine periodis.

Incitare, augere, propagare. Or. iii, 6, *incitatur* ea ratio, i. e. invalescit. Or. i, 20, *incitare* celeritatem. Cf. Ligar. 4. Sic Tacit. A. iii, 25, *incitare* pœnas : quod frustra nonnulli tentarunt.

Incitus, celer. N. D. ii, 35, *inciti* delphini. Dom. 36, *incita* vis.

Inclamare. Att ii, 20, expeditus ut sis : si *inclamaro*, ut accurras.

Inclinare. Inv. i, 21, *inclinare* aliquem ad commodum suæ causæ. † ad Div. i, 1, *inclinata* res est, h. e. afflicta, prope perdita. Cf. ii, 16

Inclinatio temporum, Planc. 39; Dom. 18, conversio, de qua supra. Brut. 43, *inclinatio* vocis, i. e. variatio.

Includere, de cælatoribus, Verr. iv, 25. Gr. συνειργνύναι. de gemma in pala annuli.

Inclusus, abditus, latens. ad Div. i. 9, *inclusum* odium. Cf. Brut. 96. Acad. i, 3, *inclusa* tenebam, i. e. non edebam. Cf. Verr. v, 9.

Incommodum, clades (v. c. bellica), calamitas. Manil. 12, *incommodum* Ostiense. † adverb. Brut. 4 extr.; ad Att. vi, 9.

* *Incommutabilis* reipublicæ status, de Rep. ii, 33. Vox Varroniana, nunc primum his scriptis addita.

* *Inconstanter*, leviter. Acad. ii, 17; Flacc. 3, fragm. nov., etc.

* *Incontentus*. Fin iv, 27, de fidibus.

Incontroversum jus. Or. i, 57.

Increpare Mur. 10, simul ac *increpuerit* suspicio tumultus. Catil. i, 7, quidquid *increpuerit*, Catilinam timeri.

Inculcare, inserere; sed fere in deteriorem partem accipitur. Off. i, 31, Græca verba *inculcare*, h. e. sermoni ubique immiscere. Or. 69, *inculcare* inania verba, quasi complementa numerorum. Or. 15 extr., *inculcabit*que leviora, h. e. passim firmis immiscebit. † Or. ii, 5, qui se auribus nostris *inculcant*, h. e. qui nobis ad satietatem usque disputant.

Inculcatus. Att. xvi, 3, σύνταγμα retractatius, crebris locis *inculcatum* et refectum : h. e. cui passim aliquid additum est, ut fit in retractandis scriptis. ad Brut. ep. 16, tradita atque *inculcata* libertas.

Incultus, de pictura, Or. 11.

Incumbere Or ii, 79, oratio *incumbit* inclinato : h. e. eum impellit, ut plane nobiscum sentiat, faciat, quæ volumus, quum jam sponte non esset a sensu et voluntate nostra alienus. vid. *impellere*. Or. iii, 14, quocumque *incubuerit*, h. e. in quamcumque partem commovere auditorem voluerit. † ad Q fr. i, 1, præsertim quum hi mores ad ambitionem *incubuerint*. Eadem constructio, sed in alia re, et alio sensu, est pro Mur. 26, magna est comitiis consularibus repentina voluntatum inclinatio, præsertim quum *incubuit* ad virum bonum, etc. † Att. v, 13, in Cæsaris cupiditates *incubui*, te auctore; h. e. eas juvi.

† Q. fr. iii, 8, se perfecturum, ut in illo Cæsar *incumbat.*

Incurrere, incidere, et multis quidem modis. Att. vii, 7, tua λῆψις in quem diem *incurrat*, nescio. Off. i, 9, in alterum genus injustitiæ *incurrunt.* Conf. Planc. 38. Leg. i, 3, *incurret* etiam (in scribendo) in annum suum. Or. ii, 42, *incurrere* in aliquid casu. † Att. v, 4, modo ne illa exceptio in aliquem *incurrat* bene de nobis meritum : i. e. offendat, obsit. † Agr. ii, 30, privati agri, qui in publicum *incurrebant.*

Incursare. Att. xii, 4, *incursabit* in te dolor meus, non jure ille quidem, etc. h. e. tibi molestiam creabit.

* *Incursio* seditionis, Cluent. 37, i. e. impetus, vis. † Rabir. perduell. 13, fragm. nov., *incursiones* hostium.

Incurviscere, Tusc. i, 28; Or. iii, 38, est hæc scriptura a Lambino. Codd. mss. et edd. vett. habent *incurvescere* : quod unice probat Bucherius ad Tusc. l. c.

Index. ad Mur. 24, Grævius quærit, qui sint *indices*, idque se negat scire. Verba sunt : Catilinam vallatum *indicibus* atque sicariis. Sic sunt etiam Sull. 25, Lentuli societates cum *indicibus*. Verum nec hic, nec illic locum huic verbo putat, sed latronibus, aut simili generi. Lambinus conjiciebat, *audacibus* ; quia, c. 28, crudelitas et audacia junguntur. Sed præter hæc etiam alia loca animadverti, ubi hoc verbum sic est, ut in his : v. c. Sext. 44, septus armatis *indicibus*. Salva igitur res est. *Indicis* verbum Ciceronis temporibus convicium et nomen hominis perditi fuit, et nocentis, ut, in primis sub Imperatoribus, nomen *delatoris* et *cognitoris.* vid. Gron. Sest. iv, 3. Scil. quemadmodum quidam delatoribus et cognitoribus, quadruplatoribus utebantur, ut aliis litium calumniis molestiam crearent; sic homines seditiosi conducebant egentes, et impudentes perditosque, ut per eos bonos cives vexarent, quum eos in concionibus producerent, ut ab se interrogati conficta crimina et invidiosa proferrent, quibus populum in eos concitarent, aut in senatu, ut hujusmodi res ederent. vid. Vatin. 10, 11; Flacc. 38; Sext. 63; ad Q. fr. ii, 3; Sueton. Cæs. 17, 20. Simile quid accidit in verbo *divisor*, de quo supra. † titulus. Att. iv, 15, parantur orationibus *indices* gloriosi.

Indicare, pretium dicere. Off. iii, 15, ut sibi fundus, cujus emtor erat, semel *indicaretur.*

Indicium, quod *indices* ediderunt. Sull. 15, lege *indicium.* † præmium *indicii*, Vatin. 11. Rosc. Am. 37, *indicii* partem capere. † delatio nominis, partes accusatoris. in Cæcil. 11, si tibi *indicium* postulas dari.

Indignitas. propria significatio est, qua opponitur dignitati, ut Orat. ii, 32. in Cæcil. 19, quorum nemo propter *indignitatem* repudiatus est : h. e. quia *indignus* esset accusatoris munere, idque sustinere non posset. † Dicitur deinde active de eo, qui facit, quæ non debebat in hominem se multo meliorem : unde *indignitas* hominis dicitur, de humilitate, sordibus, et turpitudine generis, sortis, vitæ. Vatin. 1, quid tua *indignitas* postularet : et sic est in illa oratione aliquoties. Dejot. 1, accusatoris *indignitas* ; erat enim servus : de quo est etiam, Verr. iv, 50. Pison. 41, fruar tua *indignitate.* Hinc porro transfertur ad res, earumque turpitudinem, fœditatem exprimit. Mur. 25, neque tamen satis severe, pro *indignitate* rei, decrevit. † Sed dicitur etiam passive, si quis *indignis* modis tractatur, injuria, contumelia afficitur, qua dignus non erat. ad Div. vi, 14, quum omnem illius conveniendi *indignitatem* pertulissem. Sic sæpe et Cicero, et Livius. † Quia non potest non *indignatio* nasci ex utraque *indignitate* : inde fit, ut vel pro *indignatione* dicatur, vel saltem ejus significationem assumat aliquam. Sic accipi potest illud ad Attic. x, 8, tacita esse poterit *indignitas* nostra? Exempla e Livio multa habet Menkenius, Observ. L. L. pag. 485.

Individua, int. corpuscula, atomi. Fat. 11; Nat. D. i, 23; Fin. ii, 23.

Indoctus. Fin. i, 8, *indoctum* fuisse Epicurum : sc. quia reliquas partes eruditionis politiores non attigerat. Ad Divers. xiii, 1, Atticus valde diligit Patronem, valde Phædrum (Epicureos) amavit : non quo sit ex istis; est enim omni liberali doctrina politissimus.

Indormio, negligens sum in re ali-

sunt pueriles deliciæ, ab iisque studiose et magnifice pro captu suo, ornari solent, adeoque etiam *infulis*, quæ non modo sacerdotum, sed etiam regum ornamenta sunt.

Infuscare, corrumpere. Brut. 74, quos non barbaria domestica *infuscaverat*, recte loquebantur.

Ingenium, Fin. v, 13, quid significet? † Rosc. A. 22, nec *ingenio* accusatoris res judicatur : h. e. non ex oratione ejus, qua crimen auxit, et omnibus coloribus veri infecit.

Ingenuitas est eorum, qui liberis parentibus nati sunt, quorumque nemo justam servitutem servivit. Verr. i, 58, *ingenuitatis* signum. v. *bulla*.

Ingrate, Dejot. 11, ingrato animo.

* *Ingratiis*, ἀέκητι, ἀκουσίως, invite, non libenter. Quint. 14; Tull. 1, fragm. nov.

Ingravescere, debilitari. de Sen. 11, corpora defatigatione et exercitatione *ingravescunt*. † augeri. ad Div. iv, 4, studium hoc (sc. philosophiæ) *ingravescit*.

* *Ingredi*, aggredi, incipere. Senect. 14, illum lux, aliquid describere *ingressum*, oppressit. Acad. ii, 6, quod nos facere *ingredimur*. de Rep. ii, 1, *ingressus* est sic loqui Scipio. Cf. Top. init. Add. Burman. ad Virgil. G. ii, 175.

Ingurgitare. Pison. 18, *ingurgitare* se in flagitia.

Inhærere. Div. ii, 46, lingua *inhæret*, ut loqui non possit. † Fin. i, 20, virtutes quemadmodum semper voluptatibus *inhærent*, sc. ex mente Epicuri.

Inhalare. Pis. 8, popinam *inhalare* alicui.

Inhibere, pro cohibere, impedire, Verr. v, 63. De remigibus quid sit, v. Attic. xiii, 21; ex quo loco malit Pearcius, Or. i, 33 extr., pro *inhibuerunt*, legere *sustinuerunt*. De re ipsa v. Gronov. Obs. iv, 26. † adhibere, uti. Phil. xiii, 18, eadem *inhiberet* supplicia nobis. Sic dixit etiam Plaut. Bacchid. iii, 3; sæpe Livius. vid. Gron. ad eum, iii, 59; xxxvi, 28.

Inhibitio remigum quid sit? ad Att. xiii, 21.

Inhonorati, Tusc. iii, 24, nullis honoribus usi.

Inhumane. Off. iii, 6, *inhumane* facere, contraque legem naturæ.

Inhumanitas, Or. i, 22, est negantis, quæ rogatur, quum facere possit. Mur. 4, dicitur de eo, qui defensionem rei deponit, opp. officiosus. de Sen. 3, de eo, qui res humanas æquo animo non fert. Mur. 36, est ejus, qui facit abhorrentia a vitæ humanæ cultu et elegantia : jungitur enim sordibus. Verr. v, 44, opponitur mansuetudini, etc. † de eo, qui consuetudines vitæ communis non servat. Phil. ii, 4, in quo te convinco *inhumanitatis*.

Inhumanus. Off. iii, 11, *inhumanum* est, usu urbis prohibere peregrinos. Læl. 14, non *inhumana* est virtus, sc. quia populis universis consulit. † rusticus. Off. i, 36, agrestis et *inhumana* negligentia. † sordidus, qui utilitatem honesto præfert, Læl. 13. † stupidus, indoctus. Or. 51, aures *inhumanæ*. Sen. p. R. 6, *inhumanum* negotium. † sævus. Verr. iii, 2. † Verr. i, 42, testamentum *inhumanum*. † inurbanus. Quint. 3, neque *inhumanus* præco est existimatus. † Off. i, 40, *inhumanus* dicitur, qui in convivio meditatur attentius, quod alienum est ab homine, in convivio non hilarem esse, loqui, etc.

Inibi. Phil. xiv, 2, *inibi* sum : i. e. hoc ipsum cogito, etc. v. Ferrar. ad h. l.

Injicere, mentionem facere, dicere, edere. Att. xvi, 5, Bruto quum sæpe *injecissem*, etc. Cf. Quint. 2. Dom. 6, imperitis *injecerat* nomen meum. † Nat. D. i, 20, in quam se animus *injiciens* et intendens, etc. Hinc defendi potest lectio Tusc. iv, 6, in quam *injecta* est inflammata libido : ubi Davis. ed. sec. correxit *illecta*. † ad Divers. vii, 16, nunc in hibernis *injectus* esse videris; itaque te commovere non curas. Simile est Dom. 24 extr., se in medios hostes *injecisse*, pro conjecisse. † Verr. v, 9, nisi existimatis hominem sine aliqua causa *injectum* esse ad tam incredibile crimen. Græv. *electum*. *Injectum* potest significare, *editum*, ut supra : *injecerat* nomen meum imperitis, pro ediderat. Editi dicuntur etiam delati : nam delatores edunt nomina eorum, quos deferunt. vid. *edere*. Apollonius delatus erat apud

Verrem, quasi servos haberet, qui bellum facere vellent.

Inimicari, Att. ii, 19, ubi vide.

Iniquitas, Cæcin. 23, dicitur, quum summo jure agitur.

Iniquus, subst. cum pronomine, ut inimicus, Planc. 16, ubi tamen variant libri. Et alia exempla affert Lambinus. Consensu omnes libri habent *iniquos* nostros, c. 23. Cf. ad Brut. 1.

Inire. Agr. ii, 25, *inietur* ratio. v. Græv. ad h. l.

Initia naturæ. Fin. ii, 12; iii, 6. v. *commendatio*, *elementum*. † Acad. ii, 36, *initia* mathematicorum, quibus non concessis digitum progredi non possunt: sunt postulata et axiomata. † mysteria, Leg ii, 14. v. *mysterium*.

Initiatus, Tusc. i, 13, ad mysteria admissus.

Injungo. ad Div. xi, 13, ne quod detrimentum reipubl. *injungant*.

Injuria. Quint. 21, prætor *injuriam* decernebat.

Injustus, nimis magnus, gravis. Or. 10, *injustum* onus imponere. Sic et Virgilius dixit, G. iii. 347.

Innovare. Pis. 37, *innovare* se ad suam intemperantiam.

Inobscurare. Phil. ix, 5, nulla *inobscurabit* oblivio.

Inofficiosus. Verr. i, 42, *inofficiosum* testamentum; quo prætermittuntur liberi, conjuges, proximi, quibus officii nostri est consulere.

Inopia, Quint. 27, opp. gratiæ, opibus. Unde Cluent. 20, dicitur de eo, qui desertus est ab omnibus, defensorem non habet. † Brut. 55, *inopia* orationis, est vitium in tenui genere.

Inops. ad Div. ix, 12, causa *inops*, quæ non recipit multa ornamenta oratoria.

Inoratus. Rosc. A. 9, re *inorata* legati reverterunt.

In primis, cum superl. Verr. iii, 27, *in primis* improbissimus. cum genit. Font. 17, *in primis* eorum hominum.

Inquiro. Verr. iv, 65, quod ad *inquirendum* in te venerit. v. *inquisitor*. † Tusc. iii, 2, quam natura maxime *inquirit*, i. e. desiderat.

Inquisitio. Mur. 21, *inquisitio* candidati, prænuntia repulsæ: est meditatio et comparatio accusationis.

Inquisitor. Act. i in Verr. 2, *inquisitor* Achaicus. Ita dicitur accusator, quum tabulas, litteras, testes conquirit, in primis in causa repetundarum, quibus utatur adversus reum vexatæ et spoliatæ provinciæ.

Inquit, pro secunda persona. Fin. i, 2, Synephebos, *inquit*, ego potius —legam. De qua ratione v. Gron. et Drakenb ad Liv. xxxiv, 3. Sic et Horatius utitur, et Græci τὸ ἔφη. † pro plurali est Fin. iv, 24. † ad Div. xi, 1, *inquis* est pro *inquies*.

Insania villarum, ad Q. fr. iii, 1, nimia magnificentia.

Insanire, nimis cupide et multum licitari, Verr. iii, 48; item vehementer agere, cœlum et terram movere, Verr. iv, 19.

Insatiabilis, active. Fin. iv, 5, *insatiabilis* voluptas Tusc. v, 25, *insatiabile* gaudium. Conf. N. D. ii, 39, 62.

Inscientia, ignorantia. N. D. iii, 38, deo non est excusatio *inscientiæ*. Cf. Inv. i, 2; Acad. ii, 47. † Est etiam vocabulum philosophicum. N. D. i, 1, principium philosophiæ esse *inscientiam*, prudenterque academicos a rebus incertis assensionem cohibuisse. Hujus loci quot sint explicationes atque emendationes, difficile est enumerare. Olivetus, novem doctorum hominum sententiis commemoratis, ipse legit *scientiam*, atque ita verba, de quorum sensu quæritur, interpretatur: *que la philosophie doit porter sur des principes évidemment connus;* approbante Buherio. Sed non erat, quare sic se verum verborum sensum vidisse existimaret. Nam si quis academicæ disciplinæ rationem consideret, quæ nihil certi esse ac percepti contendit, et hanc interpretationem cum sequentibus comparet, facile intelligat profecto, longe aliam his verbis vim esse subjiciendam. Vidit hoc vir doctissimus, qui in Miscell. Observatt. vol. iii, t. ii, p. 154, quanquam interpretationem Oliveti viderat, tamen novam sententiam proposuit. « Socrates, ait, a quo academici profecti sunt, in cujus auctoritate certe libenter delitescebant, is igitur dicere solebat, se unum hoc scire, quod nihil sciat. Ideoque inter academicos receptum esse potuit (cur non potius, fuit?) hoc placitum: ἀρχὴν τῆς φιλοσοφίας εἶναι τὴν τῆς ἀγ-

quadam disciplina doctior facta civitas. Jam Cic., Sext. 48, *insitivum* Gracchum.

Insitus. insita dicuntur interdum, quæ nobis propria sunt, quæ ita insederunt opinione aut consuetudine tenaciter, ut innata esse videantur. Tusc. iv, 11, opinio penitus *insita.* Off. iii, 32, ut esset *insitum* militibus, vincere. Cf. Pison. 7. † Fin. iv, 12, differunt *insita* et innata. † internus. Mur. 14, *insita* virtus, i. e. interna, ut justitia, fides, cui opponitur ibi eloquentia, scientia rei militaris, etc.

Insolentia dicitur, ut insolens, non solum ratione rerum inusitatarum et insolitarum, ut Dejot. 2, sed etiam ratione hominum, qui insueti sunt alicujus rei. Rosc. A. 31, propter *insolentiam* fori judiciorumque. Pis. 11, *insolentia* rerum secundarum.

Inspectio. Phil. ii, 32, pro spectione. Sed Grævius post Ferrarium et alios recepit *spectio,* quod verum est. Inspicere et *inspectio* aruspicum est, non augurum.

Inspicere, aliquid exigere, examinare. Cæcin. 21, tanquam si arma militis *inspicienda* sint, ita probet armatum. ad Div. ix, 7, *inspicere* prædium, dicitur de emturis prædium aliquod.

* *Instantia,* subst., Fat. 12, præsentia temporis.

Instar, semper aliquam magnitudinem indicat apud optimos scriptores, et Ciceronem. Verr. v, 34, navis urbis *instar.* ad Div. ix, 6, *instar vitæ.* Offic. iii, 3, ut vix minimi momenti *instar* habeant. Rab. perd. 8, mortis erat *instar.* v. plura ap. Burm. ad Ovid. Her. xvi extr.

Instare, cœpisse, incipere, præsertim in perfecto. ad Div. x, 16, flagitare senatus *institit* Cornutum. ubi v. Græv. Or. iii, 1, pignoribus ablatis Crassum *institit* (s. instituit) coercere v. plura ap. Drakenb. ad Liv. xxx, 12.

Instaurativus. Div. i, 26, *instaurativi* ludi, qui de novo habentur, quod primi aliqua re funestati sunt; unde etiam *instaurare* ludos, ibid.

Instimulator seditionum, Dom. 5.

* *Institio.* vid. in *institutio.*

Instituere. Mur. 9, *instituere* actionem, idem est, quod informare, de quo supra. Cf. Phil. ix, 5. † constituere, inducere. ibid. 28, miseram conditionem *instituet* periculis hominum.

Institutio. Tuscul. i, 25, progressiones *institutiones*que stellarum. Hanc vocem nullum idoneum sensum habere viderunt viri docti. Quidam legunt *institiones,* quod receptum est in Davisianam secundam. Id habet commodam interpretationem. Nam planetæ, de quibus sermo, interdum insistere, h. e. stare, videntur : unde stationes planetarum dicuntur, et ipsi planetæ stationales, ap. Plin. ii, 15, 16. Buherius autem legendum censet *insecutiones,* et pro *progressiones, prægressiones,* nixus loco Nat. D. ii, 20, tum *antecedunt,* tum *subsequuntur.* Sed ibi hæc verba referuntur ad solem, quem planetæ modo antecedunt, modo sequuntur : hic autem de eorum cursu simpliciter et per se loquitur Cicero. Ibidem autem hæ stellæ dicuntur interdum ad quoddam tempus insistere. † N. D. ii, 13, in omni *institutione* rerum : h. e. in omnibus rebus, quas natura instituit, fecit. † Att. i, 17, conservare rationem *institutionem*que nostram, i. e. consilium agendæ rei ab initio susceptum.

Instructor convivii, Sen. p. R. 6.

Instructus. Or. 5, *instructa* oratio, est apte composita, structa, numerosa.

Instructus, us. Or. iii, 6, eodem *instructu* ornatuque comitata oratio.

Instruere. Off. ii, 7, ita se *instruunt,* ut metuantur, i. e. hoc agunt. pro *instruere* dicitur etiam hoc sensu *comparare* se.

Instrumentum, materia, facultas. Rabir. Post. 2, *instrumentum* bonitati quærere. Catil. ii, 5, *instrumenta* virtutis, sunt bona naturalia, quibus ad virtutem facilius pervenitur. ad Brut. 15, *instrumenta* regia, sunt honores, imperia, quibus abutuntur homines ad dominationem parandam.

Insula, de domo, a nulla parte aliis ædibus juncta, sive potius, de ædibus pluribus junctis unius domini, et ab omni parte liberis. Cœl. 7, *insulam* esse venalem. Off. iii, 16, Claudius proscripsit *insulam.* Cf. Fin. ii, 26. v. Græv. et Manut. ad Cœl. 7.

Insulsitas. Att. v, 11, *insulsitatem*

rei ferre. ibid. xiii, 29, *insulsitas* villæ.

Integer. ad Div. v, 20, coll. Or. iii, 4, res est in *integro;* ita dicitur, ut causa *integra*, ad Div. i, 1. † inviolabilis, vel inviolatus. Rosc. A. 38, jus *integrum.* † ad Div. x, 8, ad societatem *integerrimorum* periculorum accedere. † Or. ii, 45, *integræ* sententiæ, h. e. nullo fuco corruptæ. † Div. i, 29, *integri* opponuntur repletis jam cibo et potu. Sic, *integra* fames, ad Div. ix, 20.

Intelligentia, notio. Top. 5, *intelligentia* impressa. Cf. Leg. i, 9, 10. † captus. Leg. i, 16; Orat. i, 58, *intelligentia* communis. Or. 33, *intelligentia* popularis, opponitur subtiliori, quæ ex arte petitur. Hinc *intelligentia* simpliciter, Verr. iv, 21, tribuitur ei, qui de re aliqua bene judicat, tanquam de tabulis, vasis cælatis, etc. Eodem modo dicitur etiam

Intelligere, Verr. iv, 14, 2. Cf. Burm. ad Sueton. de Grammat. c. 10. † Inv. i, 39, *intelligitur* ex se; de *axiomatis*, quæ hodie vocantur.

Intemperans. Tusc. ii, 17, est *intemperans* militaris in forti viro gloria.

* *Intemperies.* Rep. ii, 87, propter unius ex illis decemviris *intemperiem:* de Appio. Sic fere ad Att. iv, 6.

Intendere, de eo, quod quis instituit facere in quocumque genere. Or. i, 20, 31, id, quod *intenderemus*, confirmare. v. *intentio.* Quint. 29, quem, quomodo nunc *intendit*, etc. ad Div. i, 2, Lupus *intendere* cœpit, ante se oportere discessionem facere: ubi videtur esse pro *contendere*, si quidem lectio sana est ibid. viii, 4, se *intenderant* adversarios in tribunatum ejus: h. e. institerant adversarios se præbere.

Intentio, Inv. i, 10, apud rhetores quid sit?

Intentus. Verr. v, 31, tabernacula carbaseis *intenta* velis: quod Burmannus ad Virgil. Æn. iv, 506, interpretatur tecta. Possis tamen etiam accipere pro *tenta:* ut dicimus *tendere* arcum, et *intendere.*

Inter. Rosc. A. 5, judicium *inter* sicarios: formula antiqua, pro, de sicario, de cæde rei. Phil. ii, 4, *inter* sicarios defendere aliquem, h. e. reum cædis. † pro *per*, de tempore. Act. i in Verr. 13, *inter* decem annos, postquam, etc. per decem illos annos, quibus, etc.

Interarescere. Tusc. v, 14, nihil *interarescere* debet eorum, in quibus vita beata consistit.

Intercalare, diem unum aut plures inserere; quod fiebat, ut annus cum ratione cœli congrueret. v. Verr. ii, 52; Att. vi, 1, etc.

Intercalaris, intercalatus. Quint. 25, ante v kalendas *intercalares.* Intellige de kalendis mensis *intercalati*, ex instituto Numæ: de qua re vid. quem ad h. l. laudat Græviua, Gronov. Obs. ii, 18. Sed ejus mentem ex Grævianis verbis vix tirones satis intelligant. Est autem hæc: Annus Numæ erat 355 dierum; ex quo instituto, quia octo annorum spatio 90 dies aberrabat annus a cursu solis, hos 90 dies in quatuor menses *intercalares*, sive Merkedonios, descripsit Numa, duos binum (ita Gronov., sed debet esse, unius; quod aliter summa non constat, nisi 6 horas, quæ sunt super 365 dies, ducas), duos ternum et viginti dierum, et post biennium quodque unum ex his, et quidem alternis, modo parem, modo imparem, interposuit. Eos menses a Græcis inventos induxerat. Quia autem Græci tantum 354 dierum faciebant annum, post tertiam octaeterida, h. e. post annos 24, dies erant 24 superflui Numæ, hi scilicet, quos singulis annis, in honorem imparis numeri, adjecerat. Itaque tertia octaeteride non 90, ut primis duabus octaeteridibus, sed 66 dies interposuit: quo facto solem et lunam ad easdem metas reduces habebat. Atque hic est Cyclus Numæ 24 annorum, de quo est apud Livium, i, 20. † ad Div. vi, 14, kalend. *intercalares* priores. Hunc locum cape de mensibus *intercalariis* Cæsaris. Is, quia anni ratio, propter *intercalandi* licentiam, qua pontifices usi erant, perturbata erat, et ipse fastos emendare instituerat, primo instituit annum 365 dierum: deinde, ut ante in ordinem rediret annus, fecit annum, quem vocant *confusionis.* In eo erant tres menses *intercalarii*, primus is, qui ex instituto Numæ in illum annum incidebat; deinde duo Cæsaris integri, interjecti inter novembrem et decem-

brem. Prioris kalendæ dictæ sunt *Intercalares* priores, alterius posteriores. vid. Sueton. Cæs. 40, et Scaligeri diatriben de hac correctione fastorum sub initium libri iv de Emendatione Temporum. Similiter Livius, xliii, 11, dixit kalendas *intercalares.* Aliud egerunt viri doctissimi, Manutius, Lambinus et alii, quum de die *intercalari* post d. 23 febr. ceperunt, qui nunquam kalendarum nomine venit.

Intercalarius mensis, Verr. ii, 52.

Intercedere, sponsorem fieri pecuniæ, quam suo quis interventu alteri conciliavit. Att. vi, 1, *intercessisse* se pro iis magnam pecuniam : ubi v. Manut. Cf. i, 16; Phil. ii, 18; Salmas. Mod. usur., p. 726. De tribunis quid sit *intercedere,* notum est.

Intercessio, sponsio in re pecuniaria. Parad. 6, 2, *intercessiones* pecuniarum. † opera ejus, qui se in aliqua re interponit, mediator fit. Att. i, 4, mea *intercessio* et est, et fuit parata.

Intercessor, qui se interponit, *mediator,* ut hodie dicunt. Rosc. A. 38, isto hortatore, auctore, *intercessore,* legati ad Sullam non adierunt. † sponsor. ad Div. vii, 27, utinam semper tribunus esses, *intercessorem* non quæreres! Ludit in ambiguitate verbi, quod et sponsorem significat, et tribunum *intercedentem* alicui rei, h. e. vetantem.

Intercludor dolore, quo minus, etc. Att. viii, 8, i. e. *impedior.*

Intercolumnium, spatium columnis interjectum. Verr. i, 19; ad Q. fr. iii, 1. Adi Gothofred. ad Cod. Theod. l. 45, de operib. publ. (l. xv, tit. 1.)

* *Interdicere,* verbum prætorium. vid. *interdictum.* Cæcin. 8, 13. † obiter dicere. Herenn. ii, 11. † etiam jubere. de Rep. i, 39, te familiæ valde *interdicere,* ut uni dicto audiens esset.

Interdictum, decretum prætoris, certis formulis conceptum, quo aliquid jubet, vel vetat : in primis in controversiis de possessionibus, quum eum, qui ex aliquo loco dejectus est, restitui jubet, donec res judicio plana facta sit. v. Justiniani Inst. iv, 10, et ibi Hotomann. Cæcin. 3, possessio per *interdictum* repetita ibid. 14, hujus rei *interdictum* majoribus in mentem non venisse. ibid. 31, *interdictum* quotidianum. ad Div. vii, 32, *interdictis* defendere possessionem. Or. i, 10, *interdicto* tecum contenderent. † de Rep. i, 13, *interdictum* aliquod inter duos soles componendum, ut ita cœlum possideant, ut uterque possederit. † Dom. 26, *interdictum* sceleris, i. e. scelestum, de lege, qua Ciceroni aqua et igni *interdictum* erat. † Pis. 21, *interdicta* deorum : sunt prodigia, et similia, ut responsa sacerdotum.

Interductus, signum interpunctionis. Or. 68, *interductus* librarii.

Interfatio, interpellatio, Sext. 37.

Interficere. in OEcon. ap. Non., herbas arescere et *interfici.* Sic et Virgil. G. iv, 330.

Interimere, tollere. Mar. 12, *interimere* sacra.

Interior, remotior, et pæne ultimus. Manil. 22, gentes *interiores,* sc. Asiæ, remotiores ab ora maritima, adeoque etiam Roma. ad Q. fr. iii, 1, *interiore* epistola, h. e. pæne ultima : ad q. l. Manut. Et ratio, atque aliæ formulæ ostendunt, *interius* esse, quod a conspectu longe remotum est. Sic fere Acad. ii, 2, *interiora* Luculli sunt ea ejus bona, quæ non omnibus nota sunt, nec in oculis omnium versantur, ut studia litterarum. Hinc *interiora* dicuntur subtiliora. Nat. D. iii, 16, *interiores* et reconditæ litteræ. ad Div. vii, 33, *interiores* litteræ. Conf. iii, 10; Div. ii, 60. Cf. *intimus.* † ad Q. fr. i, 2, Octavius, qui Macedoniam regebat, dicitur Ciceronis, Asiæ prætoris, vicinus *interior.* † arctior, conjunctior. Off. iii, 17, *interior* societas. ib. i, 17, *interius* est, esse ejusdem civitatis. † brevior. N. D. ii, 41, cursu *interiore* brevi convertitur orbe. Acad. ii, 20, cursu *interiore.* † medius. Or. iii, 61, contentionis extremum, quod tamen *interius* est, quam acutissimus clamor — est item contra quiddam in remissione gravissimum.

Interitio aratorum facta nulla est, Verr. iii, 54.

Interius. Or. iii, 49, *interius* insistere. v. *insistere.*

* *Intermenstruum* tempus, de Rep. i, 16, i. e. interlunium. Hactenus ex Plinio solo, xviii, 32, allatum vocabulum.

Intermissio, Partit. Or. 6, opponitur circumscriptioni, i. e. periodo;

estque oratio per membra, non inter se nexa modo periodico.

Intermortuus. Mil. 5, *intermortuæ* conciones, interpretantur, intermissas, quæ desiere. Ego autem languidas interpretor, in quibus parum quis potest; quas non potest concitare amplius, etsi velit. Sic plausus mortuus, pro languido, Att. ii, 19.

Intermundia Epicuri, Fin. ii, 23.

Interpolare. Verr. i, 61, *interpolare* tabulas, int. cera: nam cera teguntur litteræ, quas occultare in tabulis volumus, ut fuco maculæ faciei. *

Interponere. Mil. 9, se *interponebat*, sc. in comitiis pro candidatis, sequestrem pecuniæ agendo, quam illi promiserant.

Interpositio, quum verba quædam libro jam scripto inseruntur. ad Div. xvi, 22, una *interpositio* difficilior est, de quadrimo Catone.

Interpositus, rebus et verbis *interpositis* turbatus, corruptus. Verr. iii, 75, *interpositæ* rationes. † Sull. 19, *interpositi* sunt gladiatores, sc. ab accusatoribus confieti sunt ad fabulam texendam.

Interpres, internuntius, mediator, per quem quid transigitur inter duos. Act. i in Verr. 12, *interpretes* corrumpendi judicii. Cluent. 36, nummarius *interpres* pacis et concordiæ. Grævius laudat de hac vocis vi Cuper. ad Inscr. subjectas Apotheos. Hom., p. 273. † Nat. D. ii, 4, *interpretes* comitiorum, dicuntur aruspices, qui scil. sciunt, utrum justa comitia fuerint, an vitiosa. Sic Phil. v, 4, sunt *interpretes* armorum, qui judicant, an aliquis arma ceperit contra remp. † ad Brut. ep. 10, fallaces *interpretes* ac nuntii: sunt, qui res gestas ac non gestas suis *interpretationibus* in partem aliam detorquent, ut spem metumve injiciant, aut incitent aliquem in alterum: de qua vi verbi v. Schwarzium ad Plin. Pan. pag. 44 a.

Interpretari religiones, Dom. 1, est aruspicum, pontificum, etc. qui de prodigiis, locis et rebus sacris respondent. Att. xvi, 6, me de tua liberalitate *interpretaturum*. † Rab. Post. 11, consilium ex necessitate *interpretari*, sc. quod necessario factum est, id consilio factum putare.

Interpretatio fœderis, Balb. 6, vis, sententia.

Interpunctio, distinctio. Mur. 11, *interpunctiones* verborum.

Interpunctum, idem, Orat. iii, 46.

Interpunctus, distinctus, variegatus. Or. ii, 86, *interpuncta* narratio sermonibus; cui dialogismi immiscentur.

Interregnum, in libera republica fuit, quum nullus magistratus major esset, propter dilata et obnuntiationibus crebris diremta comitia, Att. vii, 9; ix, 9; ad Div. vii, 11; Q. fr. iii, 8. — * De *interregno* sub regibus, locus nunc classicus, de Rep. ii, 12.

Interrex, Dom. 14, est magistratus extraordinarius, qui comitiorum habendorum causa creatur, quum magistratus major nullus est, qui habere possit. Nomen retinuit in libera rep., quod olim acceperat, post mortem Romuli in interregno, Liv. i, 17. *Interregem* autem et patricium esse, et a patricio prodi oportebat, Dom. l. c.

Interrogare. Flacc. 10, bene testem *interrogavit*. Moris erat, quum testis ab aliquo in judicio producebatur, ut et ipse, qui eum produceret, de iis rebus, quas vellet testimonio ejus confirmari, eum *interrogaret*, et patronus ejus, contra quem producebatur, si forte responsiones elicere posset ejusmodi, quibus se impediret ipse, quibusque testimonium ejus convinci posset falsitatis: in quo in primis ingenium et artificium patroni cernebatur. Atque hoc est, bene *interrogare*. v. *interrogatio*. † compellare de crimine aliquo, quod est accusatoris. Dom. 29, quis me *interrogavit* ulla lege? quis postulavit? quis diem dixit? Sic sæpe usus est hoc verbo Tacitus, ut A. xiv, 46; itemque Sallust. Catil. 18, ubi Cortius et h. l. Ciceronis affert, sed male *interrogare* explicat, quærere de aliquo, et de judicio: pejus laudat locum Livii, viii, 32, ubi longe alia ratio.

Interrogatio, est actoris, quum testem, sive suum, sive adversarii *interrogat*: cujusmodi est oratio in Vatinium. ad Div. i, 9, tota vero *interrogatio* mea nihil habuit, nisi reprehensionem tribunatus ejus. Ex

* *Invisus*, quem videre nefas. Ar. R. 27, maribus *invis*: sacra. † *Invisius* animal, de Rep. ii, 26. Repetitur vox in cod. Vaticani margine, tanquam notabilis.

* *Invitamentum*, invitatio, illecebra. Fin. v, 6; fragm. Hortens.; de Rep. ii, 4.

Invitare tecto et domo, Verr. iv, 11. Tusc. iii, 34, *invitare* se ad miseriam.

Invitatio. Tusc. iii, 34, *invitatio* ad dolendum.

Invitatus. Fin. ii, 31, probitas *invitata*.

* *Invite*, ad Att. viii, 3. *Invitius*, Or. ii, 89.

Involatus, volatus. ad Div. vi, 6, ex *involatu* alitis. Sed libri plures habent *volatu*.

Involgare, s. *invulgare*, ad Att. ii, 1. v. Gronov.

Involutus, obscurus, non satis explicatus. Fin. i, 9, notio *involuta*. Cf. Or. 33. † tectus. Phil. vii, 6, bellum *involutum* pacis nomine; sed alii legunt *obvolutum*.

Inurere. Mil. 13, quas leges fuerit —impositurus atque *inusturus*.

Inustus. Ar. R. 25, *inustum* animis hominum odium. Planc. 12, signa probitatis domesticis *inusta* notis veritatis. Or. ii, 45, nisi omnes ii motus, quos orator adhibere volet judici, in ipso oratore impressi esse atque *inusti* videbuntur.

Inutilis, perniciosus Inv. i, 49, seditiosus est is, qui malus atque *inutilis* est civis. vid de hac significatione Burmann. ad Ovid. Pont. ii, 8, 59. Sic Polybius dixit ἀλυσιτελὴς, iii, 116 extr. Ergo Offic. iii, 21, quam *inutile*, sc. patriæ, est perniciosum, idque convenit loco; ut non necesse sit, spurium judicari: quanquam abest a codd. quibusdam.

Inutilitas facti, Inv. ii, 26.

Ipse, quum numeris adjicitur, indicat, non numerum certum pro incerto, aut rotundum poni, sed verum, cui nihil neque additum, neque detractum sit. Verr. ii, 9, *ipso* vigesimo anno. Att. iii, 21, triginta dies *ipsi*. Cf. ib. v, 11; Brut. 15. ad Div. vi, 18, *ipsas* undecim legiones. † significat etiam, per se, sua sponte. Cœl. 19, valeat tamen *ipsum* suis viribus. Div. i, 34, valvæ se *ipsæ* aperuerunt. Or. i, 24, non *ipse* aliquid a me promisisse, sed fortuito in sermonem vestrum incidisse. Huc pertinet illud Offic. i, 22, delapsa arma *ipsa* ceciderunt, i. e. sponte, sine vi externa: ubi male Gronovius τὸ *ipsa* deleri vult. Sic Græci utuntur τῷ αὐτός, Callimach. H. in Apoll. v. 1. † quum pronominibus mihi, me, tibi, te, etc. jungitur, modo in eodem casu ponitur, modo diverso. Mur. 20, in me *ipso*. ibid. 3, mihimet *ipsi*. Or. 52, se *ipse*, etc. Critici sæpe pro obliquo casu reponunt rectum, ut Grævius in Cicerone Sed quia certam legem, ex qua refingant loca, non habent, sæpe relinquunt obliquum casum, ubi alienus est, et rectum contra ponunt interdum, ubi obliquo opus. Ego existimo, in oppositionibus requiri obliquum, in ceteris locis rectum. Or. ii, 3, rationem dicendi per te *ipsum*, usum per nos—voluisti. ib. 52, alium—se *ipsum*. Cf. Cæcin. 14, ubi bene nil critici tentant. Contra male Pearcius, Or. i, 26, in vobis —et in me *ipso* experior, legendum censet *ipse*; quum sit in oppositione. Ceterum non negabo, huic regulæ meæ obstare duo loca, ex lectione vulgata, quæ mihi quidem se obtulerint, ad Div. i, 1; Or. 52 extr.

Irrepere, insinuare se artibus alicui. Or. 28, *irrepere* in sensus hominum. Ar. R. 24, in opinionem gratiæ *irrepere*. † de heredipetis. Off. iii, 19, ut possit nomen ejus in testamentum *irrepere*.

Irretire. Tusc. v, 21, iis erratis se *irretierat*, ut, etc. Vatin. 1, loquacitatem interrogationibus *irretitam* retardare. Ar. R. 4, *irretitus* est odio bonorum.

Irridere. ad Div. ix, 26, qui etiam in philosophum *irriseris*.

Irrogare, est populum lege rogare, ut aliquid jubeat, quod ad alterius incommodum pertinet. Dom. 22, multam *irrogare*. vid. *multa*. Sext. 30, *irrogare* privilegium. v. *privilegium*. Hinc

Irrogatio. Rabir. perd. 3, *irrogatio* multæ.

Irrumpere. Lig. 5, *irrumpes* in fletum nostrum; h. e. impedies, interpellabis.

Is, reciproce. Or. i, 54, sese meruisse, ut—decoraretur, et *ei* victus

ei, cui intenditur, tanquam furti, mandati, etc. Rosc. Com. 5, *judicia* legitima: legibus constituta. Mur. 2, *judicium* consulis designati; quod intenditur cons. des. Off. iii, 17, *judicia* contraria sunt, quæ in quibusdam causis fiunt adversus petitorem: ut *judicio* tutelæ, in quo petitor est pupillus, contrarium est *judicium*, quo tutor petit a pupillo sumtus ejus causa factos; *judicio* mandati contrarium est *judicium*, quo a mandatario petuntur impensæ litis, etc. De his agitur in Justiniani Institut. iv, 16, 2. Male quidam apud Ciceronem *judicia* contraria intelligunt, de dissensu judicum et arbitrorum. in Cæcil. 1; Brut. 33, etc. *judicia* publica sunt, in quibus causa publica agitur (v. *causa*); privata contra, Or. i, 38, in quibus privatæ. Sed, Arch. 2, *judicium* publicum dicitur, quod est de causa privata. Est enim illud *judicium* de jure civitatis, quod est privati juris: sed ita dicitur, ut interdum jus publicum, de privato (v. *jus*); item, quia *judicium* illud Archiæ agebatur ex lege Plautia Papiria, quæ est juris publici. Dom. 31, *judicia* senatus, sunt SCta. Inv. ii, 20, *judicium* purum, in quo quæritur de crimine sine exceptione addita. ad Att. iv, 16, *judicium* tacitum, non vulgatum. † *judicia* dicuntur etiam honores, præmia, quia scil. dantur his, qui iis digni judicantur. Or. 41, cujus de meritis senatus tanta *judicia* fecisset. Conf. Manil. 15; Planc. 39, ubi de supplicatione dicitur. Rosc. A. 37, age nunc ex Chrysogoni *judicio* Rosciorum factum consideremus: h. e. ex præmio, quod Rosciis Chrysogonus dedit. † acumen in judicando et facultas, ad Div. vi, 18, quidquid *judicii* habuerim de dicendo. ib., tantumdem de mei *judicii* fama detrahatur. ibid. x, 25, quum tantum tuum consilium *judicium*que sit. † quod *judicio*, sponte, consulto fit. ad Div. xi, 3, ut *judicium* nostrum metus videatur. † sequuntur quædam formulæ dicendi, in quo hujus verbi usus est. Cæcin. 3; Verr. ii, 12, *judicium* dare. ibid., i, 53, *judicium* in me ne det. Quint. 22, *judicium* reddi. Hoc de prætore dicitur, et est jurisdictionis pars. Verr. ii, 26, *judicia* restituta sunt. Quint. 28; Verr. iii, 28, *judicium* pati, ita dicitur, ut accipere *judicium*. v. *accipere*. Verr. i, 53, *judicium* habere, de reo: sed Verr. ii, 29, de petitore et reo dicitur. Leg. ii, 17, *judicia* perrumpere. v. *perrumpere*. Sen. p. R. 8, tollere *judicia*, de Clodio, qui corruperat. Arch. 12, *judicium* exercere, de eo, qui præest *judicio*. ad Div. v, 18, *judicium* potentiæ alicujus condonare, h. e. ita pronuntiare, ut potenti alicui placet, contra jus. Brut. 1, fecerat *judicium* dignitatis meæ. Flacc. 37, quum non deducendo *judicium* feceris, plus falsam epistolam habituram ponderis. Sed Grævius e Franc. 1 malebat, *indicium*, quod rectius puto. Mur. 2, periculum *judicii* præstare, dicuntur ii, qui in eo, quod vendunt, evictionem præstant. vid. *auctoritas*, n. 21, et auctor, n. 11. Verr. i, 53, etenim id *judicium* me uno defendente vicit. Grævio non displicebat lectio Franciani, *in judicio*; sed recepta tenenda: genus enim hoc loquendi Ciceroni non inusitatum in aliis rebus. Sic Cæcin. 31, vincere sponsionem est in Græviana, quod probo. † *judicium* dicitur etiam pro judicibus. Verr. ii, 18, *judicium* sortiri; quod a Græcis sumtum, qui dicunt κληροῦν δικαστήριον.

Jugatio. de Sen. 15, capitum *jugatio* in vitibus. Varr. R. R. i, 8; Columell. iv, 17 sq. Modus *jugationis* exprimitur a Pontedera ad init. l. iii Columellæ, tab. i, f. 12, ed. Gesner.

Jugatus. Tusc. iii, 18, omnes virtutes inter se nexæ et *jugatæ* sunt. Proprie de vitibus dicitur: v. *jugatio*.

Jugis. Div. ii, 36, *juge* auspicium, sc. quum jumentum junctum stercus facit. Servius ad Virg. Æn. iii, 537. Davies.

Jugum. Verr. iii, 11, in singulis *jugis* arant. *Jugum* est, quod juncti boves uno die exarare possunt. Varr. R. R. i, 10, et ibi intt. † par. Phil. xi, 2, de Antonio et Dolabella: hoc *jugum* impiorum nefarium; ubi vid. Ferrar.

Jumentum, equus. ad Div. xi, 13, eram sine equitibus, sine *jumentis*. Attic. xii, 32, *jumentis* Athenis nil

opus. vid. Cuper. ad Petron. 117, ubi Petronius ipse caballum interpretatur : sic est etiam ap. Sueton. Ner. 5.

Junctus. Or. iii, 43, oratio *juncta :* opponitur hiulcæ, atque adeo oritur ex collocatione apta verborum. Or. 36, verba *juncta* opponuntur simplicibus.

Jurare. Att. xii, 13, perpetuum morbum *jurare.* Rosc. C. 1, essene quemquam tanta audacia præditum, ut quod injuratus in codicem referre noluit (sc. quia falsum erat), id *jurare* in litem non dubitet ? h. e. id sibi deberi, jurejurando confirmet, litis obtinendæ causa.† *jurare* Jovem lapidem, ad Div. vii, 12, est per fictile simulacrum Jovis in Capitolio, ut ostendit Ryckius de Capitolio, c. 18, p. 229. De ipso ritu sic *jurandi* v. Gell. i, 21, et alios, quos Ryckius laudat l. c.

* *Jurgium*, de Rep. iv, 8, quid significet ?

Juridicialis, Inv. i, 11; verbum hoc molestum esse dicit, Top. 24.

Jurisconsultus, Orat. i, 48 extr., qui sit ?

Jurisdictio, quid fuerit, non convenit satis inter JCtos, de eaque multa parum accurate dicuntur. Est Ger. Noodtii libellus de *Jurisdictione* et imperio, in quo multa parum vere et accurate dicta sunt, de quibus hic dicere non est necesse. Hic nobis sumemus tantum breviter demonstrandum, *Jurisdictionem* Ciceronis temporibus versatam esse in solis causis privatis, iisque ita propriam fuisse, ut publicis quæstionem. Nam 1) *jurisdictio* omnis posita est in edicto et ex edicto decretis. Usus illorum trium verborum, do, dico, addico, omnis in decretis consumtus est ; quod ex prima et secunda Verrina, quæ sunt sedes propriæ hujus argumenti, sole clarius est. Vides, Verr. ii, 48, tanquam res easdem permutari *jurisdictionem* et decreta cum edicto. Verr. i, 40 extr., ita me de præturæ criminibus auditote, ut ex utroque genere et *juris dicundi*, et sartorum. etc. Locus de *jurisdictione* Verris est c. 41 — 48 : totus autem est in exprobrando edicto iniquo, et decretis injustis. ibid. 46, quæ libido istius in *jure dicundo*, quæ varietas decretorum fuerit. Cf. ad Q. fr. i, 1. 2) Romæ uni prætori urbano tribuitur, et peregrino, quorum magistratus in solis causis privatis versabatur (nisi si forte SCto, aut alia causa eis etiam quæstio quædam tributa fuit, ut Verri. v. Verr. i, 60), et quæstionibus diserte opponitur. Verr. i, 47, Verres objicit de liberto, cui hereditatem ademerat in prætura urbana : Proscriptum juvit, lex est, pœna est. Cicero respondet : Quid id ad eum, qui jus dicit ? Nempe ista res est quæstionis, est causa publica, quæ *jurisdictioni* non subest. Itaque *jus dicere*, et *jurisdictio* non semel ponitur pro ipsa prætura urbana. Verr. v, 15, quum tibi sorte obtigisset, ut *jus diceres.* Muren. 19, 20, Murenæ sors ea fuit, quam omnes necessarii tui tibi optabamus, *juris dicundi* (fuit autem Murena prætor urbanus); qua in sorte, etc. quid tua sors ? tristis, atrox : quæstio peculatus. Cf. Flacc. 3. Ex quo efficitur, ut prætores, qui publica judicia exercent, *jurisdictionem* nullam habeant ; sed potius imperium, verum civile et quasi togatum. v. *imperium.* Hinc intellige locum e Tacit Agric. 6, idem præturæ tenor et silentium, neque enim *jurisdictio* obvenerat : quem locum male, nescio quis, interpretatus est in Lexico Fabri, quasi habuerit quidem *jurisdictionem* propter præturam, sed eam non exercuerit. Silentium erat in prætura, quia non habebat urbanam aut peregrinam, quæ negotiosa erat, sed quæstionem, cujus exercendæ raræ occasiones. Et quoniam in provinciis prætor aut proconsul et causis privatis et publicis præerat, propterea is et *jurisdictionem* habebat, qua causas privatas, et imperium, qua publicas. Quod Verrina secunda inscribitur de *jurisdictione* Siciliensi, in qua tamen etiam agitur de judiciis publicis, primo pertinere potest tantum ad partem aliquam ejus libri, ut inscriptio l. i et v; deinde hæ inscriptiones non sunt a Cicerone, sed forte Asconio, cujus ætate *jurisdictionis* notio variata erat, et ita dicebatur, ut etiam publicarum causarum cognitionem complecteretur. Sic est jam apud Sueton. Jul. 40, et pluribus aliis locis. Flacc. 40, Asiaticæ *juris-*

dictioni (quam male a Flacco administratam dicunt) urbana *jurisdictio* respondebit. Conf. c. 3. Flaccus autem prætor urbanus fuerat. De *jurisdictione* prætorum urbana v. Sigon. J. A. C. R. i, 20; de *jurisdictione* provinciali eumdem de A. J. prov. ii, 5. Hæc disputatiuncula de *jurisdictione* antiqua probata est a viris doctis, nominatim Gesnero, in Thesauro. De *jurisdictione* sub Cæsaribus egit quoque Ernest. ad Suetonii Cæsarem in Excursibus.

Jus, significat omnia ea, ex quibus, quid *justum* sit, quid faciendum, quid omittendum, intelligitur, tanquam leges, edicta prætorum, consuetudo, etc. Verr. i, 41. Hujus juris plura genera sunt. Apud Ciceronem hæc observavi:

1) *Civile* (v. *civilis*). Sed aliter sumitur *jus civile*, Flacc. 32: quæro, sintne ista præmia censui censendo? habeant *jus civile*? nempe ita, ut significet conditionem qua gaudent prædia, quæ in censum deferri possunt.

2) *Divinum* est a) *naturale*. Sext. 42, tum domicilia conjuncta, quas urbes dicimus, invento et *divino* et humano *jure*, mœnibus sepserunt. Antea dixerat *naturale* et civile. Idem dicitur de Rep. v, 3, *jus summum*. Conf. de Ar. Resp. 16. b) *pontificium*. Ar. R. 7 extr., domum publico omni præcipuo, et humano et *divino jure* munitam. Liberata erat Ciceronis domus a pontificibus, adeoque *divino jure*, deinde a populo, lege (c. 6), adeoque *humano jure*. Sed utrumque hoc *jus* publicum est.

3) *Gentium* est naturale. Off. iii, 5, neque hoc solum natura, id est *jure gentium*, sed etiam legibus populorum, quibus in singulis civitatibus resp. continetur. Cf. ibid. c. 17.† Balb. Post. 15, quum omnia bella *jure gentium* conquiescant.

4) *Humanum*, quum opponitur *divino*, est modo *positivum*, quod vocant, omne, quum publicum, tum privatum; modo ea pars tantum, quæ in rebus profanis versatur. v. *divinus*.

5) *Pontificium*. Dom. 14, est de rebus sacris, in quibus pontifices cognitionem habent. vid. Guther. Jur. Pont. i, 2.

6) *Prædiatorium*, Balb. 20. v. *prædiatorius*.

7) *Prætorium*, dicit a *edicta prætorum*. Off. i, 10. quæ quidem pleraque *jure prætorio* liberantur, nonnulla legibus. Verr. i, 44. posteaquam *jus prætorium* constitutum est, semper hoc *jure* usi sumus. b) *totam jurisdictionem prætoriam*. Verr. ii, 12, ejusdem modi totum *jus prætorium* fuit per triennium in Sicilia, Verre prætore. Phil. ii, 2, quam injuriam iste intercessoris beneficio obtinuit, non *jure prætorio*.

8) *Privatum*, est *civile* a) stricte sic dictum, de quo v. *civilis*. in Cæcil. 5, civibus quum sunt ereptæ pecuniæ, civili fere actione et *privato jure* repetuntur. b) deinde conditio, quæ ex *jure civili* illo oritur. Ar. R. 7, domus est *jure privato*, sc. quam tenemus hereditate, auctoritate, mancipio, nexu.

9) *Publicum* a) opponitur *privato*, et quum sacrum, s. pontificum, tum profanum us complectitur. v. *divinus*. Dom. 53. sed ut revertar ad *jus publicum* dedicandi. unde b) domus *jure publico*, dicitur, Ar. R. 7, quia et a populo lege centuriata, et decreto pontificum liberata erat. c) est vero etiam pro *jure communi*, Div. i, 5, quod ad omnes cives pertinet, adeoque etiam pro *civili* illo, quod alias *privatum* dicitur. Dom. 13, nego potuisse *jure publico*, legibus iis, quibus hæc civitas utitur, etc. ibid., versor in medio jure publico. ibid. 49, nec de *jure* pontificio, sed de *publico* disputo. ad Div. iv, 14, si de *jure publico* armis disceptabitur. v. Græv. ad pr. Dom. 13; Cæcin. 26. Sic est apud Sueton. Aug. 10; Tib. 50.

10) *Quiritium*. Verr. ii, 12; de Rep. i, 17, est *jus civile*, quod proprium est iis civibus, qui *jus civitatis* habent *jure optimo*: de quo mox.

11) *Urbanum*. Act. i in Verr. 1, prædo *juris urbani*: est civile privatum, ex quo *jus* dicit prætor *urbanus*.

† *Jus* est etiam, quod legibus, edictis, consuetudini, h. e. superiori illi juri consentaneum est, quod nobis ex eo debetur, etc. Sic est in his: *jus dicere*, Verr. i, 40; Quint. 26, etc. *jus* suum obtinere, Verr. i, 26; *jus* suum amittere, in Cæcil. 18; *jus* eripere, Quint. 28; si intercessisset

L.

Laboratus, i. q. elaboratus, Cœl. 22.

Laboriosus, de homine multis doloribus affecto. Fin. ii, 28, extr. † multis *laboribus* obrutus et vexatus, miser. Cœl. 1, vos *laboriosos* putet. Phil. xi, 4, distinguitur *laboriosus* et miser, sed secundum philosophos.

Labrum, ad Div. xiv, 20, vas balneare, in quo fit lavatio.

Lacerare. Quint. 15, *lacerare* reliquias vitæ: h. e. auctione vendere.

Laceratus. Verr. iii, 70, *lacerata* pecunia, cujus pars aversa est.

Lacerna, vestis crassior, qua a frigore et pluviis se in itineribus muniebant, Phil. ii, 30. De hac veste multis agit Ferrar. R.V. p. ii, l. i, c. 1, 6 sq.; Ruben. i, 6; Salmas. ad Script. Hist. Aug. pluribus locis.

Lacerti, in oratione vim significant, quæ a tenuitate et subtilitate abest, oratorum propria. Brut. 16, in Lysia sunt sæpe etiam *lacerti*. † ad Div. iv, 7, *lacerti* et vires.

Lacinia. Or. iii, 28, *lacinia* obtinere aliquid, h. e. vix.

Lacuna, jactura largitione aut fraude facta. Verr. ii, 55, *lacunam* rei familiaris explere. Att. xii, 6, vide, ne qua *lacuna* sit in auro.

Lacunar, Tusc. v, 21, est tectum templi, aut triclinii, magnifice cælatum aut pictum, sed e tabulis ligneis. v. Salmas. ad Vospic. Aurelium, 46, t. ii, p. 547, 548. Dicitur a *lacubus* parvis, in ligneo tecto arte cælatis. vid. Servius ad Æn. i, 726. Laquear videtur idem dici, a marginibus *lacuum* eminentibus, et varie tractis, pro formarum varietate, quas lacus habent, modo rotundi, modo quadrati, modo rhombiformes, s. scutulati. Lucem affert Josephi locus, A. viii, 3, 2, ubi tabulæ tecti dicuntur fuisse ἐξεσμέναι εἰς φατνώματα καὶ προσκέκλεισιν χρυσοῦ: quæ est descriptio *lacunaris*, s. tecti laqueati; in qua φατνώματα sunt illi, quos dixi, *lacus*. De his tectis est erudita nota Valesii ad Eusebii Vitam Constant. M. iii, 32; quam compilavit Harduinus ad Plinium, xxxv, 11.

Lacus. Brut. 83, quasi de musto ac *lacu* fervidam orationem fugiendam. *Lacus*, ut ex ipso loco patet, est dolium, in quod mustum mittitur, donec deferbuerit, et in testas defundi possit. Ap. Virgilium tamen, Georg. ii, init., est vas torculari suppositum, in quod mustum defluit. Vinum de dolio et *lacu*, est mustum, vinum recens; et oratio de *lacu* est ea, quæ novitates verborum consectatur.

Læna, Brut. 14, est duplex amictus (quo purpureo utebantur flamines) injectus super togam, similis chlamydi. v. Ferrar. R. V., p. i, l. i, c. 13; p. ii, l. i, c. 9; Ruben. ii, 14.

Lætitia, distinguitur a gaudio in philosophia, docendi causa, Tusc. iv, 31.

Lætus. Orat. i, 18, *lætum* genus verborum.

Lævis. Orat. iii, 43, *lævis* concursus verborum, opponitur hiulco.

Lamina. Verrin. v, 63, ardentes *laminæ*: sunt inter instrumenta cruciatus.

Languide. Tuscul. v, 9, *languide* dictum: est, quo fortunæ, rebusque humanis ceteris aliqua ad beatam vitam vis tribuitur.

Languidus, Or. i, 52, de philosopho. v. *languide*.

Languncula. Att. vi, 1 extr., vox corrupta, pro qua Bosius, probantibus Lambino, Junio, aliisque, *plangunculæ*, e Græco πλαγγών, quas dicit fuisse pusillas imagines cereas, pupas, de quibus vid. ipsum Bosium. Sed Grævius negat esse Latinum verbum, et mavult corruptam vocem retinere. v. in *plangunucula*.

Lanista, est magister gladiatorum, Rosc. A. 6, 40. Attic. i, 16, clemens *lanista*, est, qui servum frugi ab iis secernit, quos gladiatores facit. Gron. Obs. i, 7. † Elegans locus hic est, Philip. xiii, 19, ex epist. Antonii: ne videret — duas acies, *lanista* Cicerone dimicantes: i. e. incitante, committente, auctore. Sic dixit etiam Livius, xxxv, 33, populum rom. cum Antiocho, *lanistis* Ætolis — dimicare.

Lanx, patina major, cujus in sacrificiis et epulis usus. Att. vi, 1, *lancibus* et splendidissimis canistris nos soles pascere.

Lapathus, Fin. ii, 8, herba salubris et suavis, *oseille*.

Lapis. ad Div. vii, 12, Jovem *lapidem* jurare. v. *jurare*. Jupiter lapis, est ἀπτώτου ἀντὶ πτωτικοῦ, ut grammatici loquuntur, pro Jupiter *lapideus*. † Pis. 15, emti de *lapide* tribuni.

Archont. Judæor., p. 18; et adde de hac re Serv. ad Virgil. Æn. v, 269, et Casaub. ad Sueton. Ner. 25. Hoc loco palma *lemniscata* est cædes immanissima. Palmæ dabantur gladiatoribus ob victoriam, h. e. ob interfectum eum, quocum comparati erant.

Lena. Nat. D. i, 27, blanda conciliatrix, et quasi sui *lena* natura. Sic libenter utitur eo verbo Ovidius, ut A. A. iii, 316, 752.

Lenitas. Orat. ii, 29, conciliatio *lenitatem* orationis desiderat. Muren. 20, *lenitas* audiendi, est prætoris jus dicentis. opt. g. or. 2, verborum est structura quædam, duas res efficiens, numerum et *lenitatem.*

Lenitudo. Verrin. iv, 61, virorum nimia in istum (adulterum) *lenitudo.* Sed Grævius legit rectius *lentitudo :* de qua mox.

Lenocinari, servire nimis, obsequi. Cæcil. 15, de accusatore : tibi (primario) *lenocinabitur.*

Lenocinium. Nat. D. ii, 58, *lenocinia* corporum, sunt res, quibus corpus suaviter afficitur.

Lente. Orat. ii, 45, *lente* ferre : nimis patienter. † subtiliter more philosophorum. Parad. 13, hæc quum *lentius* disputantur, videri possunt obscuriora.

Lentitudo, nimia *lenitas* et patientia. Tuscul. iv, 19; ad Q. fr. i, 1. Dicitur fere in malam partem, quia est signum stuporis. v. Burm. ad Ovid. Trist. ii, 514; Drakenb. ad Liv. xxii, 14; Græv. ad Verr. iv, 61. De verbo *lentus,* et ejus varia vi agit Voss. ad Catull., p. 213 sq.

Lentus, stupidus. Att. i, 18, ni hic est illo *lentius :* de eo, qui non movebatur contumeliis.

Lessus, Leg. ii, 23, quid sit? v. *fletus.*

Levare. minuere. Acad. ii, 22, *levatur* auctoritas.

Levis. Rosc. C. 5, cui *levissima* pecunia semper fuit : h. e. non magni habita, contemta. † jactabundus. ad Div. v, 1.

Levitas. Brut. 27, *levitas* in populari ratione. in Cæcil. 3, *levitas* judiciorum, h. e. injustitia. Nat. D. iii, 29, *levitates* comicæ, i. e. amatoriæ, quarum exempla sunt in comœdiis. Fin. i, 18, amatoriæ *levitates.* Tuscul. iv, 31, eadem *levitate* est cupiditas in appetendo, qua lætitia in fruendo. Notent tirones, *levitatem* tribui omnibus vehementibus et inanibus cupiditatibus, et perturbationibus animi, propterea quod in his nulla est constantia, nulla gravitas; unde etiam *leves* dicuntur, qui iis dediti sunt. Et quemadmodum *gravitas* dicitur de omni virtute, in qua est constantia et æquabilitas agendi; sic *levitas* de omni vitio, quod in vitio nulla fere est constantia. Hæc observatio ad intelligendum plurimum proderit.

Leviter. Sull. 10, *leviter* dicere, h. e. ut ante dixerat, suppressa voce. Fere omnes tamen corrigunt *leniter :* quod quidam codices etiam Ovidio adscribunt in simili loco. Heroid. iii, 80, pro *leviter.* Sed ibi metrum repugnat, et τὸ *leviter* vindicat. v. ibi Burmannum.

Lex. de hoc verbo dictum est sub initium Indicis Legum. Hic adjecimus, quæ ibi commemorata non sunt. Rabir. perd. 5, *leges* censoriæ. Verr. i, 55, *lex* censoria. vid. Ind. Legg. in *censoriæ leges.* ibid., *lex* operi faciundo : de hac forma loquendi v. Gron. Sest. i, 6. Est autem ipsa *lex* censoria, sive locatio operis faciundi a censore proposita. Formulam hujusmodi legis attulit Hotomann. ad h. l. Eadem est apud Gruter. Thes. inscript., t. i, p. ccvii. Partit. 31, *lex* prædii, est formula venditi prædii, ex qua judicatur, quid emtori tradatur, quibusque conditionibus. † hinc *lex* dicitur pro conditione. Tusc. iii, 16, *lex* vitæ, est conditio, qua nati sumus, ut alibi dicit. Ar. R. 7, *lege* optima. Agr. ii, 11, si optima *lege* a populo essent creati. De formula, *lege* optima, v. *conditio.* † Offic. iii, 5, naturæ ratio, quæ est *lex* divina et humana. Scilicet *lex* naturæ est etiam *lex* divina (v. *jus divinum*); leges humanæ autem, quæ ad societatis utilitatem pertinent, non differunt a lege naturæ, sed ex ea sunt repetitæ, et cum natura consentiunt; quod nisi est, iniquæ sunt et injustæ. † Verr. iii, 7, *leges* edicere, dicitur de censoribus, quum locationum formulas proponunt. ibid. 20, *legem* dicere, de eadem locatione dicitur, quatenus scilicet

Liberare, a vectigalibus immune facere. Agr. ii, 21, *liberare* publica (publici agri vectigales sunt; *liberati* ergo fiunt privati). Verr. ii, 31, *liberet* Byzantios. † Att. xvi, 6, Buthrotios quum Cæsar *liberavisset*, sc. ne agri eorum ex lege agraria dividerentur. † Ar. R. 8, *liberare* domum: int. a religione. † Off. i, 10, pleraque promissa jure prætorio *liberantur*, quædam etiam legibus: sc. ne ea servare cogare. † in *libertatem* vindicare. Cæcil. 17, *liberare* se a Venere. v. *liberta*. † secernere. Tusc. i, 22, divinus animus *liberatus* a corpore. Nat. D. ii, 3, pulli *liberati* cavea † ad Div. iii, 7, ad facultatem ædificandi *liberare* aliquem: int. ab interdicto. † absolvi. Mil. 18, *liberatur* non profectus esse: innocens est in eo, quod dicitur profectus esse, etc. † de prædibus, opponitur τῷ *obligare*. ad Div. v, 20, Volusii *liberandi* meum fuit consilium. † in auspiciis est, Leg. ii, 8, templa *liberata* et effata habento. *Liberata* templa sunt, quæ liberum ab omni parte prospectum habent. Nam augures quum locum aliquem auspiciis consecrant, quod est *effari*, jus habent amovendi ea, quæ *liberum* prospectum impediunt. v. Offic. iii, 16.

Liberatio, opponitur damnationi. † libidinosissimæ *liberationes*. Pis. 36.

Liberta Veneris. Cæcil. 17, quæ se a Venere liberavit: h. e. quæ pecunia redemit onus a majoribus acceptum, sumtus certis Veneris sacris suppeditandi, quod qui sustinebant, servi Veneris, Venerii, dicebantur. vid. Græv. ad h. l.

Libertas, fortitudo in sententiis dicendis, in agendis rebus, quæ aliis displicent. Planc. 38, tamenne tu *libertatem* requires meam? ibid. 39, *libertatem* dimittere. vid. *liber*. † potestas libera faciendi, quod velis, quod placet. ad Div. i, 8, *libertas* in rep. capessenda. † Cæcin. 12, imminuta *libertas*, est injuria. † Tirones notent, quum *libertas* conditionem et statum significat, duplicem ejus vim esse. Nam primo, id quod notissimum est, opponitur servituti, et est *libertinorum* atque ingenuorum; deinde, quando de civis rom. *libertate* sermo est, eo uno verbo continentur omnia jura, quæ cives romani habent, suffragiorum ferendorum, honorum omnium petendorum, provocandi, et quidquid jus civile universum et leges tribunitiæ et consulares sanxerunt pro populi commodis, tanquam Valeriæ, Porciæ, Publilia, Horatia, tabellariæ, etc. Sic pro Cæcin. 33, quum Arretinæ mulieris *libertatem* defenderem, etc. Hoc statim sic interpretatur: ut omnes, qui in eadem causa sunt (qua scil. illa mulier), et lege agant, et suum jus persequantur, et omnes jure civili utantur, etc. Ex quo intelligitur, in hoc loco *libertatem* poni pro jure Quiritium. Apud Livium, in illis disputationibus de communicando cum plebe consulatu, et similibus, tribuni semper se pugnare dicunt pro æqua *libertate*: quod profecto nullam aliam vim habet, nisi hanc, ut omnes ordines iisdem commodis, reip. eodem jure utantur. Et xlv, 15, civitas et *libertas* eripi dicitur eodem sensu. Nam qui civitatem amittit, non desinit liber esse, sed amittit jus Quiritium. Conf. Noodt Observ. ii, 21, et Sigon. Ant. J. C. R. i, 6.

Liberti, iidem sunt qui *libertini*, sed ita dicuntur in relatione ad patronum. Locus in Sueton., Claud. 24, induxit imperitos, ut existimarent, *libertinos* dictos esse *libertorum* filios; quod est falsissimum. Suetonius non hoc dicit, sed Appii Cæci temporibus nomen *libertinorum* mansisse etiam in posteris *libertinorum*, quamvis jam ingenuis. Itaque tirones ab hoc errore sibi caveant, qui etiam nunc quorumdam doctorum virorum libros obsidet, quos nominare non est necesse.

Libertini, Orat. i, 9; Rosc. A. 7; Sext. 45, etc. sunt homines e servis *liberi* facti, et opponuntur ingenuis.

Libidinose, Verr. iii, 69, pro libidine, ut libitum est.

Libido, partium studium, et prava cupiditas nocendi, et contra jus faciendi. Rabir. perd. 5, tabella occultat *libidinem* judicum. Cluent. 22, *libido* judicum. Verr. i, 46, *libido* in jure dicundo. † opponitur rationi, et significat cupiditatem. Quint. 4, multa *libidine*, non ratione gessisset. Fin. i, 6, declinatio ad *libidinem* fingitur: i. e. sine idonea ratione. † cum genit. rei est cupiditas.

Heren. iii, 3, nimias *libidines* honoris, pecuniæ, etc.

Libramentum, est superficies aquæ, continenter declinans, ut labi aqua possit; sive diversa aquæ altitudo, cujus extremitas puncto finitur; quod tamen intelligitur modo, ut puncta mathematicorum, ut punctum in medio jugo libræ, quod et ipsum *libramentum* vocatur. Acad. ii, 36, punctum est extremitas, et quasi *libramentum*. Add Harduin. ad Plin. xxxi, sect. 31; xxxvii, s. 9, 43.

Librariolus. Balb. 6; Leg. i, 2, *librarioli* Latini, sunt homines, qui libros Latinos describunt et vendunt.

Librarium, capsa librorum, chartarum. Mil. 12, *librarium* legum vestrarum.

Librarius, servus scriba, Agr. ii, 5; Or. iii, 44, etc.

Libratus, in æquilibrio servatus. Tusc. v, 24, terra quibus *librata* ponderibus, quibus cavernis maria sustineat.

Liceri. Off. iii, 15, nec apponet, qui contra se *liceatur*. Sensum esse puto: qui multo minus offerat, et ita rem deprimat, ut ipse faciliorem venditorem habeat. Hunc sensum vidit, et efficere voluit Muretus, corrigendo, qui contra asse *liceatur*. Item Pearcius: qui contra a se l., cui conjecturæ multum tribuit: a se, i. e. in commodum suum. Sed vel sic manet difficultas in Latinitate, quomodo hoc contra *liceri* dicatur. Si contra *liceri* de ea re, quam supra expressimus, dici Latine potest; vix dubitare licet, quin et contra se *liceri* sic dici possit.

Licet, constr. cum infin. pass. Or. 4, cujus ex epistolis intelligi *licet*. Cf. c. 60. Or. i, 42, *licet* carpentem passim et colligentem undique repleri — scientia. † sequente accus. Lig. 6, *liceat* esse miseros, pro miseris. Cf. Balb. 12; Verr. iii, 96; Att. x, 8. Sed est elliptica forma, quæ sic expletur: *liceat* nobis, nos esse miseros. vid. Duker. et Drakenb. ad Liv. xlii, 36. † seq. *ut*. Mur. 4, *licet* — ut impertiam. † venale est. Attic. xii, 23, de Drusi hortis, quanti *licuisse* scribis: id est emere. Hoc sensu Plinio restituit hoc verbum Harduinus, xxx, 10. † *liciturum* esse, habet Cicero, Attic. ii, 1.

* *Lictores*, de Rep. ii, 31, consulibus alternis mensibus præibant. Agr. ii, 34, anteeunt et prætoribus Capuæ.

Ligurrio. proprie est degustare. Hinc varie dicitur, ut pro, exiguam partem ex aliqua re capere. Verr. iii, 76, non reperietis hominem timide, nec leviter hæc improbissima lucra *ligurrientem*; devorare omnem pecuniam publicam non dubitavit. Item, disciplinæ alicui operam aliquam dare. Dom. 18, Sexte noster, bona venia, quoniam jam dialecticus es, et hoc quoque *ligurris* (i. e. hanc quoque artem attigisti et degustasti. Sed illud quoque innuit esse jocum ex ambiguo, et alludi ad id, quod putabatur naturam Clodiæ *ligurrire*), etc. Male vulgo in hoc loco interpretantur, appetis. Sic etiam in hoc ad Div. xi, 21, quum quidam de collegis nostris agrariam curationem *ligurrirent*, disturbavi rem, totamque vobis reservavi; Manutius interpretatur, appeterent. Non absurde; sed plenus sensus hic est: Quum mentionem curationis agrariæ in senatu facerent, ut, quibus mandanda esset, decerneretur (in qua potuit eorum quoque cupiditas aut spes intercedere et apparere), ego impedivi, quo minus de ea re ante quidquam decerneretur, quam vos redissetis.

Ligurritio, pars ægrotationis animi, Tusc. iv, 11.

Limare, proprie est lima superflua abradere, ut politior res sit. Hinc est pro detrahere. ad Div. iii, 8, de liberalitate tua *limavit* aliquid posterior annus. Or. iii, 9, tantum alteri affinxit, de altero *limavit*. † de oratore, qui tenue et exile dicendi genus consectatur. Opt. g. or. 4, se ad minuta genera causarum *limavit*. Et de philosopho, qui rem subtiliter, remoto omni ornatu oratorio, edisserit, Off. ii, 10. † acuere, elaborare, perficere. Or. i, 25, neque hæc ita dico, ut ars aliquid *limare* non possit. Brut. 67, acumen arte *limare*.

Limatus, subtilis, *tenuis*. Or. i, 39, *limatus* oratione atque subtilis. Fin. iii, 12, *limata* tenuitas. † politus, elegans, accuratus. Brut. 24, qui genus *limatius* dicendi consectantur. ad Div. vii, 33, *limatulum* judicium. Nat. D. ii, 29, urbanitate nostrorum hominum *limatus*.

sophiam, artibus liberalibus. Pis. 29, est autem hic non philosophia solum, sed etiam *litteris* perpolitus. † epistolæ. Att. xi, 5, conficere plures *litteras* non potui; iis tantum rescripsi, a quibus acceperam. † Inv. ii, extr., hic liber non parum continet *litterarum*, i. e. satis longus est. † de scripto, sc. in legibus. Partit. 36, 39; ibid. 37, sine *litteris* est, non scriptis legibus. † Cæcin. 23, verbis, et *litteris*, et summo jure contenditur.

Litterate. Brut. 28, *litteratius* loqui, est accuratius, magis ex regulis artis, doctius. Ar. R. 8, *litterate* respondissem. Grævius dictum putat pro polite, eleganter, per ironiam: sed contextum consideranti videbatur esse, ad *litteram*. Pis. 25, *litterate* et scite perscriptæ rationes. † Brut. 56, scriptorum veterum *litterate* peritus, i. e. ut nunc dicunt, more et subtilitate criticorum. Or. ii, 66, belle et *litterate* dicta.

Litteratura, scriptura, Partit. 7.

Litteratus, doctus in aliquo genere. Or. iii, 11, *litteratissimus* togatorum. Mur. 7, tua nobilitas hominibus *litteratis* et historicis est notior. † qui legere potest. Nat. D. iii, 9, hoc si placet—*litteratum* est. † intelligens linguæ alicujus, ut bene loqui ac scribere possit. Offic. i, 37, eos exquisito judicio uti putares *litterarum*: quanquam erant *litterati*: sed et alii; hi autem optime uti lingua Latina putabantur. Sic in Brut. 28, *litterate* loqui. v. *litterate*. Male illum locum interpretatus est Grævius.

Littus. Top. 7, solebat Aquillius — quum de *littoribus* ageretur, — quid esset *littus*, ita definire: qua fluctus eluderet. Atqui Celsus in Digest. de Verb. Signif. 96: *littus* est, quo maximus fluctus a mari pervenit; idque M. Tullius, quum arbiter esset, primus constituit. Videndum, utrum in hoc Celsi loco Aquillius corrigendum sit, quod res postulat, an Celsus locum Ciceronis non accurate vel inspexerit, vel tenuerit, et memoriter laudans, aberraverit.

Litura. Verr. i, 36, nomen in *litura* fecit. ib. ii, 42, nomen est in *litura*, h. e. ubi illud nomen est, aliud ante fuit, quod deletum esse apparet.

Lituus. Div. i, 17, unde dicatur *lituus* augurum? Att. xi, 12, *lituum* profectionis meæ fuisse, h. e. auctorem; nam *lituo* æque ac tuba in bello signum datur.

Locare, usum alicujus rei aut fructum alteri certa mercede concedere. Cæcin. 6, *locare* fundum. Rosc. Com. 10, *locare* se dicitur, qui operam suam certa mercede alteri pollicetur. † consistere. Offic. iii, 17, prudentia est *locata* in delectu bonorum. † *locant* etiam, qui redemtori aliquid addicunt. v. *redemtor*. Verr. i, 54, 56; Att. xv, 17. Hinc etiam *locatio* sic dicitur, v. c. Att. iv, 3. † ibid. vi, 1, civitas in ejus fide *locata*.

Locuples, de testibus, cognitoribus, etc. dicitur. Part. 34; Flacc. 17, etc. Passeratius, ad Quint. 11, *locupletem* dici putat a loco, quem quis honestum obtinet in civitate: sic cognitoris ejus, qui se aliquem nosse profitetur, epitheton est honestus. Sed vero similior est eorum sententia, qui a loco, pro agro, fundo dictum putant, ut Cic. ipse de Rep. ii, 9. † Herenn. iv, 33, 47, copiæ *locupletes*.

Locus, caput philosophiæ, aut cujuscumque artis, materia. Div. ii, 1, perpurgatus est *locus* de finibus bon. et mal. a nobis quinque libris. ibid., quintus eum *locum* complexus est. Simile est Att. i, 16, *locus* ille a me est inductus, i. e. de eo argumento late dicere cœpi. † sunt etiam *loci* rhetorum, qui sunt fontes argumentorum, Or. i, 31; in Topicis passim. Item in arte memoriæ, Or. ii, 87. † *Loci* autem communes sunt, quum de re universa tractatur, quum oratio revocatur ad genus, Or. iii, 27. v. *communis*. † status, in re gladiatoria et militari, ut gradus. Catil. ii, 1, *loco* ille motus est, quum ex urbe est depulsus. † dignitas. ad Div. xiv, 18, isto *loco* femina. Cf. Verr. i, 48. † ordo, classis in civitate. Quint. 13, *locus*, quem honestissime obtinuit. v. Passeratius ad h. l. † fundus. Agrar. iii, 2, ita interpretatur Turnebus, quem vide. † res. in Cæcil. 15, cui *loco* consulite ac providete. † genus, pars. Offic. i, 6, *loci*, in quos honesti naturam divisimus. ibid. 14, alter *locus* cautionis. Catil. iv, 10, est uno *loco* melior conditio externæ victoriæ, quam domesticæ. † *locum* relinquere et dare, non eodem modo dicitur

tanquam tabulas bene pictas collocare in bono *lumine*. † quomodo differat a *luce*, patere videtur e Fin. iii, 14, ut obscuratur et offunditur *luce* solis *lumen* lucernæ. De quo agit Burm. ad Virgil. Æn. ii, 682, et Oudendorp. ad Sueton. Cæs. 31. Sed id discrimen non servatur. v. in *lux*.

Luminare, Att. xv, 26, est fenestra, ut *lumen*.

Luminosus, insignis. Or. 36, tum sunt maxime *luminosæ*, et quasi actuosæ partes duæ.

Lustratio. Tusc. v, 27, silvestres cursus *lustrationes*que.

Lustrum, tempus quinque annorum, sub cujus finem a censoribus census habetur, et postea publicæ preces et sacrificia suovetaurilia fiunt, quod dicitur *lustrum* condere. Or. i, 40, qui domini voluntate census sit, continuone, an, ubi *lustrum* conditum sit, liber sit. ibid. ii, 66, is, qui te ex ærariis exemit, *lustrum* condidit, et taurum immolavit. v. Liv. i, 44, et ibi Gronov.

* *Lutum*, plural. numero, fragm. epist. ad Hirtium ap. Non. iii, 132, *luta* et limum aggerebant. † convicium. in Pis. 26, o *lutum!* o sordes!

Lux, pro *lumine*. Cœl. 28, *lux* longe alia est solis, et lychnorum. Nam lychnorum proprie *lumen* est. v. in *lumen*, et quos ibi laudavimus. Nat. D. i, 5, sententiæ *lucem* auctoris desiderant. Ligar. 3, *lux* liberalitatis et sapientiæ tuæ mihi oboritur. Tusc. ii, 26, benefacta in *luce* se collocari volunt. Sen. p. R. 3, *lucem* in republ. dispicere cœpistis. Phil. x, 6, *lux* venisse quædam, et spes salutis videretur. † *Luce* dicitur pro interdiu, Offic. iii, 24. Alia exempla collegit Drakenb. ad Liv. xxxviii, 36.

Lychnuchus. Q. fr. iii, 7, ad *lychnuchum* ligneolum. Lectionem hanc contra Smithum et Licetum defendit, et ipsum locum illustrat Spanhem. de Usu et Pr. Num., t. i, p. 170.

Lymphatus, Div. i, 36, Gr. νυμφόληπτος. Ita dicebantur, qui nympham aquaticam viderant, et aquam timebant; unde deinde de perterritis, et enthusiasmo aliquo furentibus, ut h. l. dicitur. v. Cuper. Obs. iii, 12; Heinsius et Drakenb. ad Silium, i, 459.

M.

Machærophorus, ad Q. fr. ii, 10, qui sit, non satis certum puto.

Machinæ, artes, doli. Dom. 11, desinant iisdem *machinis* sperare me posse labefactari. Cf. Nat. D. iii, 29. † Petit. Cons. 2, amicam de *machinis* emit. Salmas. ad Solin., pag. 851, interpretatur de catasta, in qua inclusi venales prostiterint servi, quod οἴκημα κατάγειον Plutarchus dicat, Livius interpretetur *machinam*. Sic etiam Casaub. ad Persii Sat. vi, p. m 514, de his Martialis: quos arcanæ servant tabulata catastæ. De catasta multos laudat Broukhus. ad Tibull. ii, 6.

Machinari, excogitare. Or. iii, 44, *machinati* sunt ad voluptatem. Nat. D. ii, 51, quod perpetuitatis causa *machinata* est natura.

Machinator, inventor rei malæ, Rosc. A. 45.

Macrocolon, Att. xiii, 25; xvi, 3, est membrana longior et major. vid. e Salmasio ad Vopisci Firmum a Grævio ad h. l. excerpta.

* *Mactare*, inquit Nonius, iv, 291, est magis augere. de Rep. i, 43, ferunt laudibus et *mactant* honoribus. † — placare. Vat. 6, extis puerorum deos manes *mactare* soleas. † nocere reo. Flacc. 22, *mactare* aliquem civitatis testimonio.

* *Macula*, foramen in reti. Verr. v, 11, reticulum minutis *maculis*. Sic. Varr. R. R. iii, 11, rete grandibus *maculis*. † Translato sensu. Flacc. 3, fragm. nov., quum reliquum tempus ætatis turpitudinis *maculis* consperseris.

Maculosus, censoria nota infamis, turpis vitiis. Att. i, 16, *maculosi* senatores.

Magis, additum numero pro *amplius*, Rosc. Am. 14.

Magister, director, ut hodie dicunt. Verr. iii, 71, *magister* scripturæ ib. ii, 74, *magister* societatis. ibid. 70, pro *magistro* in scriptura, est *vicedirector*. Similiter dicuntur *magistri* (auctionum), qui, quum bona alicujus venduntur auctione, ab iis, quorum interest, constituuntur, ut ejus rei curam suscipiant, quos hodie curatores bonorum appellant. Quint. 15; Att. i, 1; vi, 1; ad Div. xii, 30.

† *magister* equitum, Att. ix, 15, est quasi collega dictatoris, qui eum facit. Nomen hinc traxit, quod in exercitu equitatui præest. Ipse autem dictator *magister* populi dicitur, Leg. iii, 4; de Rep. i, 40.

Magisterium, in convivio est ejus, qui modimperator dicitur; regnum vini, ut Horatius ait. de Sen. 14, me et *magisteria* delectant, a majoribus instituta. † Prov. Cons. 19, morum *magisterium*, est censura; nam et censor *magister* morum dicitur. v. Gronov. ad Liv. xxiv, 25.

Magistratus dici et ipsos consules, prætores, ædiles, etc. et eorum munus, notum est: unum locum adscribemus, in quo est hoc verbum. Verr. i, 12, accedere ad *magistratus;* quod eodem modo dicitur, ut accedere ad rempublicam. † Livius pluribus locis proconsules ac proprætores non numerat in *magistratibus.* vid. v. c. xxviii, 38, et ibi Sigon. ac Vales.; at Cicero numerat, Verr. iii, 79, ubi sermo est de scriba provinciali, et scribæ dicuntur habere pericula *magistratuum.*

Magnifice, magno animo. Offic. i, 26, *magnifice* vivere. ad Div. iv, 7, *magnificentissime* consulatum gerere. Fin. iv, 2, eas virtutes nos *magnificentius* appetere, et ardentius. † honorifice. Catil. ii, 1, *magnifice* vicimus.

Magnificentia, magnus animus. Inv. i, 56; Off. i, 21. Inv. ii, 54, quid sit?

Magnificus, honorificus. Sen. p. R. 1, *magnificentissimum* decretum.

Magniloquentia Homeri, ad Div. xiii, 15.

Magnus. ad Div. xiii, 26, *magnum* esse apud te speravit meas litteras. Sic e mss. edidit Victorius, deletis verbis *pondus habituras*, quæ alibi addit Cicero; putatque hunc modum loquendi esse elegantiorem: quem P. Manutius non satis concoquebat. Nec Victorinm imitatus est Camerarius, aut Stephanus, etc. Est autem Græca forma loquendi, intelligendumque negotium.

Maialis, Pis. 9, est porcus pinguis, qui Maiæ mactatur. Ex Isidoro.

Majestas, est populi, quam qui lædit, *majestatis* reus est, de quo crimine v. Partit. 30; Orat. ii, 25, 39; Verr. i, 5, *majestatis* judicium; sed tribuitur etiam consuli, Phil. xiii, 9. † Mil. 30, pro, nisi qui nullam vim ducit, numenque divinum, Grævius legit, nisi qui nullam *majestatem* ducit. n. d., ut *majestas* sit divinitas; quam verbi vim pluribus exemplis confirmat. Gl. Philox., *majestas*, θειότης. Sic est ap. Sueton Ner. 1, Cf. de hac voce disputatiunculam Salmasii ad Trebellii Gallienos, c. 14. † dignitas magna, ad Div. xv, 5 extr., ubi sermo est de honore non meritis tributo.

Male, in emendo est, nimis magno pretio. ad Q. fr. i, 1, publica *male* redimere. In vendendo, nimis vili. Verr. iii, 98, *male* vendere. † parce, tenuiter. ibid., *male* percepti fructus. † in foro variis in formulis est. Cæcin. 28, *male* facere sponsionem, est causa cadere, in qua sponsionem fecisti. Quint. 14, *male* agere, est actionem alicui intendere, quam obtinere non possis, ut formula cadas, quemadmodum dicitur. v. interp. ad h. l. Sed c. 16, 27, est fraudare, decipere velle.

Malitia, Nat. D. iii, 30, quid sit? † callida juris interpretatio, quæ et calumnia dicitur. Cæcin. 1, *malitia* jam est usitatum. ad Div. ix, 7, calumniatus sum, indicabo *malitiam* meam. † solertia et perspicacitas in dolis hominum videndis: nam qui ipsi dolos nectere possint, ii etiam fraudes verentur, et ubi fiant, vident. Att. xv, 26, nisi tua *malitia* affuisset. † Fin. iii, 11, quas Græci κακίας appellant, vitia malo, quam *malitias* nominare.

Malitiose, per calumniam. Cæcin. 7, novæ litis genus tam *malitiose* intenderet.

Malitiosus, callidus. Off. i, 10, *malitiosa* juris interpretatio. Off. iii, 18, *malitiosis* officiorum blanditiis.

Malle cum *potius*, Balb. 7; Att. xiv, 13.

Malleolus, in vitibus est palmes novus, cum parte ligni durioris ab utraque parte recisus, ut *malleoli* figuram habeat. de Sen. 15. Add. Colum. iii, 6, 3. † In re militari sunt manipuli spartei, pice inducti, quibus sagitta inserta (unde *malleoli* figura), ut projiciantur in hostilia munimenta, opera, tecta, etc. incendii excitandi causa. Catil. i, 13; Mil. 24. v. Lips.

senatum referunt. † *mentio* est in partibus doli. Herenn. iii, 2. † commemoratio. Verr. v, 64, *mentione* et usurpatione civitatis. † in sensu forensi, *mentionem* facere hereditatis, sc. ap. prætorem petendo.

* *Meraca* libertas, de Rep. i, 43. E Platone, de Rep. viii, pag. 562, ἀκράτου αὐτῆς (ἐλευθερίας) μεθυσθῇ.

Meracius sumere, Nat. D. iii, 31.

Mercari. Att. ix, 5, hæc officia *mercanda* vita puto.

Mercedula prædiorum, Att. xiii, 11, est vectigal locationis. v. *merces.*

Mercenarius. Verr. i, 43, *mercenarium* prooemium.

Merces, reditus ex locatione. Verr. iii, 50, *merces* ex fundo. Att. xv, 17, *merces* insularum. † incommodum. ad Div. i, 9, non ita magna *mercede.*

Mercuriales, ad Q. fr. ii, 5, collegium *mercatorum;* de quo Liv. ii, 21, 27.

Merere, stipendia facere. Balb. 20, si tot consulibus *meruisset.* † elegans est hæc ratio: Verr. iv, 60, quid arbitraris Rheginos *merere* velle, ut, etc. h. e. qua *mercede* induci posse, ut, etc. Cf. Fin. ii, 22; Phil. i, 14. Notat autem in hac forma proprie, acquirere, tanquam mercedem ac præmium. v. præter interppr. ad Verr. l. c. inpr. Gronov. Obs. ad Script. Eccl., c. 7, p. 76, et quos laudat Burmann. ad Virgil. Æn. iv, 349.

Meridiatio, somnus *meridianus*, Div. ii, 68.

Meritare. Verrin. iii, 50, fundus, qui HS dena *meritasset*, h. e. ex quo tantum redisset. Sed Grævius aliter legit.

Meritorius. Phil. ii, 41, pueri *meritorii*, sunt scorta masculina.

Meritum in partem deteriorem. ad Div. v, 9, non meo *merito*, i. e. culpa mea.

Merula, Fin. v, 15, avis cantrix, *merle.*

Messis. Parad. iv, 2, Sullani temporis *messem*, sc. proscriptionem bonorum.

* *Meta*, est conus, res quælibet lata basi, acutoque fastigio. Div. ii, 6, umbra terræ, quæ est *meta* noctis. Similis fere locus, de Rep. i, 14, in eam *metam*, quæ esset umbra terræ. Cf. Plin. ii, 10. Hinc in Circo *metæ* sunt columellæ positæ in flexu Circi ad spinam, quas studiose vitabant aurigæ, ut ex Horatio notum, Carm. i, 1, 4: unde illud ductum est, Cœl. 31, hæsit ad *metas* fama adolescentis.

Metator. Phil. xi, 5, castrorum antea *metator*, nunc, ut sperat, urbis. Cf. xiv, 4.

Micare, dicitur de motu celeri et tremulo venarum. Nat. D. ii, 9, *micare* non desinunt arteriæ et venæ. Div. i, 47, anguis semianimis et varia graviter cervice *micans.* † par impar ludere. Offic. iii, 19, dignus quicum in tenebris *mices.* Cf. Div. ii, 41. v. Gronov. Obs. iii, 13, p. 546 sq. † Inde est sortiri. Off. iii, 23, quasi sorte, aut *micando* victus.

Migrare, Verr. ii, 36, minus est quam *emigrare*, sc. initium facere movendæ supellectilis.

Miles, pro pedite, est ad Div. x, 32, ubi v. Græv., et ad Justin. xiii, 3; Gronov. ad Liv. xxvi, 19; xxviii, 1.

Mille cum singulari. Mil. 20, *mille* hominum valentium versabatur, etc. v. Perizon. ad Sanctii Minerv., p. 611.

Mima, Phil. ii, 24; xiii, 11; Verr. iii, 36. v. *mimus.*

Mimula, Phil. ii, 25.

Mimus, histrionis genus, quod actiones, dicta moresque hominum, sive in scena, sive etiam extra eam festive, risus commovendi causa, imitatur. v. *ethologus.* Verr. iii, 36. † poema scenicum, idque vel serium, vel ridiculum. Rabir. Post. 12, *mimorum* argumenta. Cœl. 27, *mimi* exitus, non fabulæ; qui locus in primis videndus. Phil. ii, 27, persona de *mimo.*

Mina, continet centum drachmas, s. denarios. Acad. ii, 30, etc.

Minianus Jupiter, ad Div. ix, 16, dictus a *minio*, quo statua Jovis in Capitolio inducenda locabatur. Plin. xxxiii, 7. De ritu statuas deorum pingendi v. Broukhus. ad Tib. ii, 55.

Miniatulus. Att. xvi, 11, *miniatulæ* cerulæ. v. *cerula.* ibid. xv, 15, est *miniata* cerula. Cf. Casaub. ad Persium, p. m. 418.

Minister. Orat. i, 45, 59, *ministros* se præbent oratoribus in judiciis, ii qui πραγματικοὶ vocantur. Idem dicitur.

Ministrator, Or. ii, 75. Add. Flacc. 22.

Minuere, refellere. Off. i, 22, *minuenda* est hæc opinio.

Minus, cum acc. Verr. i, 47, *minus* dimidium, int. quam. † Ibid. 57, ut uno *minus* teste haberet Rabonio: ubi v. Gron. Add. Burm. ad Ovid. A. A. i, 644.

* *Minutatim* interrogare, Acad. ii, 29; id fit in sorite. ibid. 16.

Minutus, de scribendi genere quum dicitur, est tenue ac pæne jejunum. Brut. 83, quid tam fractum, tam *minutum*? ibid. 84, *minuta* subtilitas. Or. ii, 38, *minutum* genus sermonis. *Minuta* in oratione dicuntur membra incisa, quæ periodis opponuntur. Or. 23, illa enim ipsa contracta et *minuta*. Ubi contracta opponuntur hiantibus, *minuta* periodis. In dialecticis sunt, Tusc. ii, 18, *minutæ* conclusiunculæ, quas alio verbo contortulas, consectaria, vocat. † Philosophi *minuti*, de Sen. 23; Fin. i, 18, sunt abjecti et contemnendi. † Partit. 17, *minuta* est omnis diligentia.

Mirmillo, Phil. iii, 12: vi, 4. gladiator, qui cum retiario et Threce componitur, Lips. Saturn. ii, 8, 10. Dicitur a *μόρμυρος* et *μορμυρίων* piscis, quod insigne in galea gerebant, ut post Salmasium ad Solin., p. 213, statuit Gronov. in Epist. ad Ant. Clementium, subject. libris de Sestert, p. 698 sq.

Miscere, moliri res turbulentas. Mil. 9, quanto ille plura *miscebat*. Ar. R. 22, *miscet* ac turbat. Catil. iv, 3, nova quædam *misceri* et concitari. ad Div. v, 16, ea *misceri*, parari, impendere reip. † de oratore, est commovere animos. Or. i, 51, *miscere* animorum motus. Sic Or. 9, Pericles dicitur, *permiscuisse* Græciam.

Miserabiliter. Att. xiv, 10, laudari *miserabiliter*, h. e. ut *misericordia* commoveatur in eum, qui laudatur.

Misere, vehementer, nimis. ad Div. xii, 12, *misere* noluit.

Misereri, passive. Inv. i, 3, ut supplicum *misereatur*. Sic et accipi potest Verr. i, 30.

Miseria, periculum reorum. Flacc. 1, *miseriarum* deprecator. † labor tædiosus et molestus. Rosc. C. 11, cum summa *miseria* erudire. † Div. ii, 41, ne omnia superstitiosa *miseria* crederent, h. e. nimia superstitione.

Missio, finis. ad Div. v, 12, *missio* ludorum.

Mitella, Rabir. Post. 10, est mitra parva, sive corollæ e veste serica diversicolori, unguentis madidæ, ut ex Plin. xxi, 3, demonstrat Salmas. ad Solin., p. 392.

Mitificatus. Div. ii, 26, *mitificatus* cibus, est concoctus et in corpus diffusus. Sic, *mitigare* cibum Nat. D. ii, 60, est coquere.

Mitigare, consolari, ad Div. vi, 4.

Mitra, Arusp. R. 21, est fascia, qua caput redimitur. Sed barbaris illius usus frequentior, quam Græcis, ut e Virgilio constat (vid. v. c. Æn. v, 215. Cf. Græv. Lect. Hesiod. c. 25); et inter Græcos Romanosque feminis, non viris. vid. Salmas. ad Solin., p. 392, et Abram. ad or. pr. Rab. Post. 10.

Mittere, nuntiare, per nuntios significare. Att. ii, 2, nam ita ad me *mittunt*, Nigidium minari in concione. Sic Livius sæpe hoc verbo usus est: exempla congessit Gronov. ad xxxiv, 29. † Fin. i, 1, quod semel *missum* coerceri reprimique non potest: proprie de equis e carceribus emissis. † pro immittere. Mil. 28, ut in eos potius se *mitteret*.

Mobilis, periturus, instabilis. Dom. 58, caduca semper et *mobilia* hæc esse duxi. Nat. D. ii, 11, *mobilissimus*.

Mobiliter, Div. ii, 63.

Moderari, parcere. Flacc. 35, *moderatus* est religioni suæ in testimonio dicendo.

Moderatio, regimen, potestas. Act. i. in Verr. 7.

Moderator. Partit. 3, rei sententiæque *moderator*, de disceptatore.

Moderatus. Or. ii, 8, qui cantus *moderatæ* orationis pronuntiatione dulcior?

Modeste, modice. Att. ix, 19, ea, quum *modeste* fiunt, tamen ipsa per se molesta sunt. v. *modicus*. † opponitur *τῷ* *hostiliter*. ad Div. xiv, 14, si ille *modeste* Romam venturus est, recte in præsentia domi esse potestis.

Modestia, Off. i, 40, quid sit? Est duplex, et ea quæ Græcis *εὐταξία*, et quæ *εὐκαιρία* dicitur. v. Græv. ad h. l. † temperantia, Tusc. iii, 8.

Modestus. Sen. p. R. 2, *modesti* consules, dicuntur, qui verentur

contra leges facere. † iræ potens. Verr. i, 47, o *modestum* ordinem! qui te vivum istinc abire passus est. † opponitur seditioso. Agr. ii, 31, plebs *modestissima.* † Læl. 13, opponitur flagitioso, h. e. libidinoso. † lenis. Att x, 5, *modestior* non ero.

* *Modice*, leniter. de Sen. 1; pro Tull. 1, fragm. nov. † moderate, h. e. suo ac justo modo. Or. i, 29, iis, quæ habent, *modice* ac scienter utantur.

Modicus. Leg. iii, 18, *modica*, id est, modesta atque sedata. Fin. ii, 19, Græcis hoc *modicum* est, h. e. Græci in hoc genere non multa exempla proferre possunt.

Modificatus. Part. 5, *verba* ab oratore *modificata* et inflexa quodam modo; qualia sunt ea, quæ transferuntur, etc. Or. iii, 48, membra (int. orationis) modificata esse debebunt, h. e. numerosa, apte cadentia.

Modius. Att. vi, 1, sic illa jam habent, pleno *modio*, verborum honorem, invitationem crebram.

Modo. pro *non modo non* dici *non modo*, quum sequitur *ne quidem*, notum est. v. ad Div. ix, 17, et Manut ad Div. i, 9. Sed est quoque ante *verum etiam*. Att. ii, 1, *non modo* excitatum, sed etiam plane perterritum. Duo alia exempla ex l. ii, iii, Offic. dedit Muret. V. L. x, 7. v. *non*. Etiam omittitur ante *sed etiam*, ut Tusc. v, 6, ubi addidit Davis. ed. sec. Notabilis est etiam transpositio hujus formæ. Att. xiv, 19, cui facile persuasi, id quod rogaret, ne licere quidem, *non modo non* jubere. Non *modo*, sequente *verum*, pro non dicam – sed, ut Act. i in Verr. 3, si *non modo* in causa, sed aliquo honesto præsidio. † *non modo* in fine pro *nedum*. Phil. ii, 41, *non modo* esse illorum cliens. item ad Div. i, 9, nullum meum minimum dictum, *non modo* factum intercessit. † de tempore, interdum multos annos significat, ut Off. ii, 21, *modo* hoc malum in hanc remp. invasit. Nam si a Jugurthino bello rationem ducas, sunt septuaginta amplius anni. v. in *nuper*.

Modus. Quint. 7, *modo* et ratione omnia fecisse, h. e. recte et ordine, via et ratione. † Q. fr ii, 6, bono *modo* desidero, est quodam modo. v. Manut. ad h. l. † in musicis sunt etiam *modi*. Or. iii, 26, *modos* facere. Tusc. i, 44, pressi et flebiles *modi*. † ad Div. iv, 7, sed habet ista ratio quemdam *modum*, h. e. ista ratio non ubique locum habet; est, quod hic dici contra possit.

Mœnia. Catil. ii, 1, *mœnibus* ipsis intra *mœnia* nulla jam pernicies comparabitur Grævius primum esse pro domibus dicit, et sic dici hoc verbum non est dubium. Vid. præter ipsum Duker. ad Flor., p. 50. Sed potest tamen hic urbs universa intelligi per synecdochen; quanquam urbs et ædificia urbis non adeo differunt; uti accepit Gronov. Obs. ii, 12; qui media *mœnia* ap. Curtium interpretatur, mediam urbem, et media tecta.

Mœreri. Sext. 39, *mœrebamini*. Sed Grævius habet, *mœrebatis*, bene.

Mœstitia. Or. 16, orationis *mœstitia*, est, quum ab omni cultu et ornatu destituta est. Sic etiam tristitia dicitur, ibid. 3.

Mola. Div. ii, 16, *molam* inspergere; quod uno verbo immolare dicitur. *Mola* est far tostum, comminutum, et sale mixtum, quo victima conspergitur.

Molestia, quidquid est nimium in aliquo genere. Brut. 38, diligens sine *molestia*, i. e. affectatione, quæ molesta est audientibus ac legentibus. † In primis dicitur de iis, qui appellant de solvendo. v. *molestus*. Inde ad Div. xii, 30, noli impudens esse, nec mihi *molestiam* exhibere, et a me litteras crebriores flagitare.

Molestus, dicitur in primis eleganter de creditore, quum debitorem appellat de solvendo, et urget. ad Div. l. c. † item de accusatore, Flacc. 5.

Moliri, movere. Or. ii, 51, hæc fere maxime sunt in judicum animis *molienda*, amor, odium, etc. † Verr. i, 59, dubitamus, quid ille in præda hostium *molitus* sit, i. e. furatus sit, in rem suam averterit. Cf. ibid. 51.

Molitor, auctor, ædificator. Univ. 5, effector mundi et *molitor* Deus.

Mollis, suavis. Or. iii, 25, quanto *molliores* sunt et delicatiores in cantu flexiones et falsæ voculæ, quam certæ et severæ! Or. 23, habet *molle* quiddam, etc. Cf. Brut. 9. † lenis, facilis. Q. fr. ii, 15, auricula infima scito *molliorem*. Cf. ad Div. vi, 14.

iii, 30; Brut. 31, *multiplex* oratio, est copiosa, varia, in qua omnia genera dicendi insunt, opponiturque tenui dialecticorum. † Sed Tuscul. v, 4, Socratis *multiplex* ratio disputandi, est ratio de unaquaque re in utramque partem disserendi. † fallax. ad Brut. 1, *multiplex* natura, sc. hominis, opp. simplex.

Multiplicabilis, multiplex. Tusc. ii, 9, *multiplicabilis* tortus.

Multitudo. Verr. ii, 71, sociorum *multitudine* remota. Opponitur principibus publicanorum.

Multum cum compar. Or. iii, 24, non *multum* majus.

Mundanus. Tuscul. v, 37, *mundi* incola.

Munerare, donare. Dejot. 6, quibus te rex *munerare* constituerat. *Munerari* deponens est, Att. vii, 2.

Municeps, civis *municipii*, Cluent. 16; qui et *municipalis* dicitur, Att. viii, 13, etc.

Municipium, Cæcin. 4, genus oppidorum Italiæ, quod jure civitatis rom. donatum erat, sed ita, ut legibus suis uteretur, et suis magistratibus. v. Turneb. ad Agr. i, 5, et Sigon. Ant. Jur. Ital. ii, 6 sq.

Munio, Or. i, 59, quid sit, ignorare se fatentur omnes. Turnebus correxit *minuritionem*, idque probatur in Lexico Fabri; quod mihi secus videtur. Nam quomodocumque Cicero scripserit, pedis certe alicujus nomen posuerit necesse est, ut *pæanis* verbum ostendit. In ms. fuit *munychionem*, de quo v. Vict. ad h. l. Mihi non displicebat conjectura Bunavii, Domini in Kreypau, doctæ nobilitatis præcipui ornamenti, qui legendum censebat, *monogenem* : is pes est ex tribus longis et una brevi syllaba, notiori nomine epitritus quartus, contrarius pæoni, qui est ex tribus brevibus et una longa, atque adeo aptus huic loco. Hujus pedis mentio est apud Hephæstionem de Metris, p. 11, quem librum ille Latine conversum, docto commentario illustraverat. Gesnerus autem ad Quintil. xi, 3, 22 : Quid si pro hoc monstro legamus, *etiam ionem*, vel *ionium* ? Sed illud *etiam* languet, et inculcatum esset a Cicerone.

Munitio. Or. ii, 79, aditus ad causam et *munitio*, int. viæ : a forma, *munire* viam.

* *Munitior*, tutior. Att. ii, 18, illa legatio *munitior* est. † paratior, instructior. de Rep. ii, 12, ad obtinendum imperium *munitior*.

Munus. hoc verbum proprie ludos et spectacula gladiatoria significat, quæ magistratus aliique populo præbent. Hinc, ad Div. ii, 3, declarare *munera*, h. e. polliceri populo. Sall. 19, præbere *munus*. Cf. Act. i in Verr. 12; Dom. 43; ad Div. xi, 16, etc. In quibus locis omnibus, ut et aliis Ciceronis, est de gladiatoriis ludis. Et sic fere ceteri scriptores, ut Suetonius, qui nunquam aliter, v. c. Cæs. 10. Add. Servium ad Virgil. Æn. iii, 66. Ovidius tamen, Fast. v, 190, habet Circi munus, sed ut poeta. Hinc etiam ductum illud Act. i in Verr. 12, ædilitatis *munus* : de beneficio, quo in ædilitate populum affecit. Inde eleganter mundus vocatur *munus* Dei, Tusc. i, 29; quo tamen loco vir doctus, ad Ovid. A. A. i, 69, non male capit de ædificio publico, spectaculis aut oblectationi destinato, quo alluditur Nat. deor. ii, 35.

Muria, Fin. iii, 14, est salsus ille liquor, in quo salsamenta servantur.

Muscosus. Q. fr. iii, 1, ἀπὸ δ' ὑπηνέμῳ nihil alsius, nihil *muscosius* : non quia *muscum* habebat, sed quia æque, ac *muscus* in humidis locis, delectabat. Manutius.

* *Musculus*, exiguus mus. Div. ii, 14, *musculorum* jecuscula bruma dicuntur augeri. de Rep. iii, 10, tanquam bos, ex arvis *musculos*.

Mustaceum, genus placentæ, quod quale fuerit, Cato de Re rustica exposuit. v. Lex. Fabr. Ab hoc proverbium, Att. v, 20, laureolam in *mustaceo* quærere.

Mutabilitas. Tusc. iv, 34, inconstantia *mutabilitas*que mentis.

Mutari, de cibo confecto in alvo, Nat. D. ii, 54. Sic Græci dicunt cibum μεταβάλλεσθαι.

Mutatio pro permutatione est. Off. i, 7 : it. Or. iii, 38, ubi tamen variant libri.

Mutatus. Partit. 7, *mutata* oratio : eadem est, quæ conversa. v. *conversus*, *commutatio*.

Mutuatio, versura. Tusc. i, 42, sine *mutuatione* dissolvere. Or. iii, 38,

N.

Narthecium, myrothecium, capsula, in qua unguenta, medicamenta, servantur. Fin. ii, 7.

Narus, gnarus. Or. 47.

Nassa, Att. xv, 20, figurate.

Nasturtium, Fin. ii, 28; Tusc. v, 34.

Natalis. Att. iii, 20, dies *natalis* reditus mei.

Natalitius. Div. ii, 42, *natalitia* prædicta, sunt, quæ fiunt ex hora natali. ibid. 43, sidera *natalitia*.

* *Natare*, de inconstantia. Nat. D. iii, 24. in quo magis tu mihi *natare* visus es, quam ipse Neptunus. de Rep. ii. 4. quid dicam insulas Græciæ? quæ, fluctibus cinctæ, *natant* pæne ipsæ simul cum civitatum institutis et moribus. v. de hoc verbo t. xxv, p. 436.

Natio, genus hominum. Mur. 33, tota *natio* candidatorum. Sext. 44, quæsisti, quæ esset nostra *natio* optimatium. ib. 45, esto igitur, ut hi sint (quam tu *nationem* appellasti), qui integri sunt et sani, etc. ibid. 63, non est *natio*, ut dixisti, etc. Ex duobus postremis locis patet, *nationis* verbum in contemtum dici. † de populo, ad quem quis originem refert. ad Div. xv, 20, Oratorem Sabino tuo commendavi. *Natio* me hominis impulit, ut ei recte putarem: sc. quia est ex Sabinis, quod genus Italorum simplex, honestum est, minimeque fraudulentum.

Nativus, ortus, natus. Nat. D. i, 10, *nativos* esse deos. † *nativum* opponitur aliunde allato: insitum, innatum. Dom. 5, medicina, quæ et illud *nativum* malum, et hoc delatum sanare posset. Ar. Resp. 9, denique ipso hujus gentis ac terræ domestico *nativoque* sensu. Nat. D. ii, 39, belluarum, partim ad saxa *nativis* testis adhærentium. Sic Salmasius ad Tertullianum de Pallio, p. 214, demonstrat, *nativum* colorem esse eum, quem quæque res natura et sua sponte habeat. † Partit. 5, simplicia verba partim *nativa*, partim reperta. *Nativa*, quæ significata sunt sensu, etc.

Natura, indoles hominis. Cœl. 6, *natura* varia multiplexque. † res ipsa, cujus est certa *natura*. Sic Verr. i, 15, non potest ea *natura*, quæ tantum facinus commiserit, hoc uno scelere esse contenta: i. e. homo ea *natura*. Nat D. ii, 57, his *naturis* relatus sonus amplificatur: pro, rebus hac *natura*. † Est etiam in periphrasi. Nat. D. ii, 54, *natura* alvi, pro *alvus*. † αἰδοῖον, φύσις; Div. ii, 70, matrona visa est obsignatam habere *naturam*. Cf. N. D. iii, 22. † ordo rerum *naturalis*. Sext. 21, vita reservata *naturæ*. † ad Div. vi, 10, Cæsar mihi quotidie delabi ad æquitatem et ad rerum *naturam* videtur: h. e. videtur sensim oblivisci injuriæ, et mitior fieri, ut fert *natura* humana. Leg. i, 12, jus in *natura* positum esse. Cf. Or. 1; Rab. perd. 8, etc.

Naturabile. Tusc. iii, 6, hanc vocem, quam alii in *naturale* mutant, Bentleius et Davisius *natura fere*, defendit auctoritate mss. Buherius ad h. l.

Navarchi, Verr. v, 24; iii, 80, etc. qui singulis navibus præsunt.

Navare. ad Div. ix, 2, *navare* rempublicam. ad Div. iii, 10, benivolentiam *navare*. Or. ii, 7, mihi videor *navasse* operam, qui huc venerim; h. e. bene collocasse.

Naufragium, reliquiæ e *naufragio*. Sext. 6, *naufragium* reip. colligere.

Naufragus, bonis eversus, Catil. i, 12; Sull. 14.

Navicularia. Verr. v, 18, *naviculariam* facere, est rem nauticam exercere, navicularium esse. Navicularii autem quæstum quærunt, navibus suis homines et merces alienas pro certa mercede trajiciendo, non, ut Grævio ad h. l. videbatur, navibus ædificandis et vendendis. v. *navicularius*.

Navicularius, dominus navis, qui hominibus mercibusque trajiciendis lucrum quærit. ad Div. xvi, 9. Cf. Verr. ii, 55; Att. ix, 3.

Naviculator, idem, qui *navicularius*, Manil. 5; sed Græviana habet *navicularius*.

Navis. ad Div. ii, 5, in eadem es *navi*, h. e. in eodem periculo.

Ne. Mil. 24; Planc. 22, *ne* aliquid. † ad Div. x, 14; xi, 12; Att. xvi, 9, *ne* quæ, pro *ne* qua. † fac, finge non esse. Tusc. ii, 5, *ne* sit sane summum malum dolor, malum certe est. † Pro *ne quidem*, est, Fin. i, 6, in ed. Victoriana, et aliis antiquioribus; ubi tamen habent pleræque plene, *ne quidem*. Similiter Parad. iii, 1, certe

ne bono melius quidquam inveniri potest; habet ms. Leid., ubi vulgo *quidem* additur. v. Davisius ad Fin. i, 16, et Burmann. ad Sueton. Aug. 35, et qui ibi laudantur. † pro *nedum*, Verr. iv, 23; ad Div. ix, ult. † interrogativum pro *nonne*. Off. iii, 17, sunt*ne* igitur insidiæ, tendere plagas, etc. Sed totus ille locus vix incorruptus; est vero sic, Verr. ii, 46, aliquoties: est*ne*, pro *nonne* est; et pro Dom., ni fallor, animadverti, et apud Livium, iii, 67, satis*ne*, etc.

Necessarie. Inv. i, 29, aut probabiliter ostendens, aut *necessarie* demonstrans.

Necessarius, naturalis. Mil. 7, mors *necessaria*. v. *necessitas*. † conjunctus cum aliquo sanguine, affinitate, collegio, aut quacumque alia ratione. v. *necessitudo*. Sic in Cæcil. 2, Siculi dicuntur Ciceronis *necessarii*, quia apud eos quæstor fuerat, et cum iis amice vixerat. Verr. iii, 17, *necessarii* Siciliæ, sunt patroni, Marcelli, Pompeius, etc. ad Div. xii, 2, *necessarii* nostri e municipiis, sunt clientes. ad Brut. ep. 6, noli pati a tuis *necessariis* injuriam fieri *necessario* meo. *Necessarii* sunt Dyrrhachini, qui erant in fide Bruti. † ad Div. vi, 12, *necessariæ* rogationes sunt, quæ, propter necessitudinem aliquam, pro *necessario* fiunt. † Phil. vii, 2, tempus *necessarium*, h. e. quo necessario subveniendum reip.

Necesse, de eo, quod natura fit. ad Quir. p. R. 2, id quod *necesse* erat, parvus sum procreatus.

Necessitas, de natura, ordine naturæ, quod, quæ natura fiunt, necessario fiunt. Catil. iv, 4, mors aut *necessitas* naturæ, aut laborum miseriarumque finis est. Sext. 21, ut vita, quæ *necessitati* deberetur, patriæ potius donata, quam *naturæ* reservata videretur. Inv. i, 34. quadam *necessitate* semper eodem modo fiunt. Or. 50, *necessitate* ipsa, pro sua sponte, natura sua. Gron. Obs. ii, 2. † vis divina, fatum. Ligar. 6, humana consilia *necessitate* divina esse superata. † conjunctio sanguinis, amoris, officii. Rosc. Am. 24, magnam *necessitatem* possidet paternus maternusque sanguis. Sull. 1, si nostram *necessitatem* familiaritatemque violasset. † de rebus ad vitam conservandam necessariis. Verr. v, 14, ipsi naturæ ac *necessitati* negare. Off. i, 35, *necessitati* quam occultissime parent, de excretione urinæ, fecium, etc. † Acad. ii, 36. persuadendi *necessitas*: de demonstratione.

Necessitudo, natura, opponitur casui. Ar. R. 9, ordo rerum ac *necessitudo*. † omnis conjunctio, sanguinis, affinitatis, conjugii, collegii, amicitiæ, etc. quæ a causa aliqua oritur, quæ nobis *necessitatem* amoris benivolentiæque affert. Q. fr. i, 1, summa *necessitudine* nos attingunt publicani (cf. Manil. 2), sc. quia Cicerones erant equestri genere, equites autem publicani. in Cæcil. 2, *necessitudo* cum Siculis, apud quos quæstor fuerat, inter quos hospites multos et amicos habebat. ibid. 18, *necessitudo* inter prætorem et quæstorem. Planc. 11, *necessitudo* contubernii. Rabir. perd. 1, cum omnibus civibus mihi *necessitudinis* causam esse duxi. ad Div. i, 3, propter nostram *necessitudinem* (sc. inter Ciceronem et Lentulum, qui eum restituerat in patriam) vehementer confidit his litteris, etc. ib. ix, 13, municipio Caleno, quocum mihi magna *necessitudo* est: quia ejus erat patronus. ad Div. v, 2, *necessitudo* Pompeii, pro cum Pompeio. † causa conjunctionis, amoris. ad Divers. xiii, 12, cum eo mihi omnes *necessitudines* sunt.

* *Nectere*. Fin. iii, 22, quid non sic aliud ex alio *nectitur*, ut non, si ullam litteram moveris, labent omnia? Sic fere, Leg. i, 20. Topic. 15, ex hoc genere causarum fatum a stoicis *nectitur*. † de Rep. ii, 34, *nectier*que postea desitum. vid. *nexus*.

Nectus. Leg. iii, 10, per Tib. Gracchum non solum *nectus*, etc. Sed in voce hac corruptum esse Ciceronem, cum doctis viris ad h. l. credo. Leg. *vetitus*.

Nedum, pro non modo. Att. ix, 6, ep. Balbi: *nedum* hominum humilium, ut nos sumus, sed etiam amplissimorum virorum consilia, etc. ibid. x, 16, tu quoniam quartana cares, et *nedum* morbum removisti, sed etiam gravedinem, etc.

Negans. Top. 11, sunt enim valde contraria illa, quæ appellantur *negantia*, etc.

percipiendis et vendendis continebatur. Ab illa fœneratores, ab hac rustici rom. dicebantur. Equitibus propria erat vectigalium publ. redemtio, unde publicani dicti : de quibus generibus suis locis dictum est. Sed quum tanta esset hominum in omni ordine copia, ut non possent omnes Romæ fœnerari pecunias, aut in Italia prædia habere, aut publica redimere, magna equitum plebeiorumque pars pecunias suas in provinciis occupabat. Itaque regione aliqua victa, et in provinciæ formam redacta, conferebant equites et plebeii, qui volebant, patrimonium suum in eam provinciam, et aut arabant, aut pascebant, aut *negotiabantur*. *Negotiationis* autem hæc præcipua ratio erat, ut pecunias mutuas darent provincialibus, ac fœnus exercerent; quæ ratio eo fructuosior erat, quod nulla lege in provinciis fœnoris magnitudo definiebatur. Itaque ibi sæpe binis, ternis, quaternis centesimis pecunia collocata reperitur, ut Verr. iii, 70; Att. vi, 1, 2; nisi forte prætor impudentiam *negotiatorum* coercebat, ut Cicero fecit, l. c., et ejus frater, ad Q. fr. i, 1, et Cato censorius ap. Liv. xxxii, 27. Hinc et forum *negotiatorium* commemoratur, quo cedere *negotiatores* dicuntur, quum bonis evertuntur. Jam hæc testimoniis Ciceronianis confirmabimus. Flacc. 29, *negotiaris* in libera civitate : quousque *negotiabere*? annos jam triginta versaris in foro, sed tamen in Pergameno. Verr. iii, 60, *negotiatores* sibi turpe putant, id forum ejurare, ubi *negotientur*. ad Q. fr. i, 1, *negotiatores* dicuntur ita *negotiari*, ut locupletes sint. Et addit : nostri consulatus beneficio se incolumes fortunas habere arbitrantur. Quod quale sit intelligitur ex ep. ad Div. v, 6, nec putant, ei nummos deesse, qui fœneratores ex obsidione exemerit : h. e. qui in consulatu tabularum novarum periculum averterit, quum fides Romæ et in provinciis laboraret. Cf. in primis Off. ii, 24, et Manil. 7. Sext. 43, Pisoni, qui Macedoniam lege Clodia obtinuerat, objicit, eum bona creditorum, civium rom. cum debitoribus Græcis divisisse. Hi creditores sunt *negotiatores*. Fonteio objectum erat, quod eo prætore oppressa esset ære alieno Gallia. Id ut falsum convinceret Cicero, quærit, c. 4, a quibus versuræ tantarum pecuniarum factæ sint : A Gallis? nihil minus. A quibus igitur? a civibus rom., qui in Gallia *negotiantur*, etc. Verr. i, 27, qui *negotiari* dicuntur, paullo post creditores togati vocantur. Sed nihil est ad hanc rem insignius epistolis quatuor ad Attic. v, 21; vi, 1, 2, 3; in quibus multa de M. Scaptio et Matinio; qui primum, ubi ab iis Romæ Salaminii publice voluisse versuram facere dicuntur, appellantur fœneratores; post, quum in provincia esse, et ibi fœnus exercere dicuntur, et a Salaminiis pecuniam repetere, *negotiatores*. (Fœneratores tamen etiam in provincia dixit Livius, xxxii, 27.) Nam quum Scaptius præfecturam a Cicerone peteret, negabat, se *negotiatori*, qui in provincia sua *negotiaretur*, præfecturam daturum. Consulatur etiam locus egregius Livii, xxxiii, 29, de militibus in provincia *negotiantibus*. Alterum genus *negotiationis* veteris erat ab aratoribus, quum civibus R., tum provincialibus, item integris civitatibus, frumentum emere, et Romam vehendo lucrum quærere. Flacc. 36, de Falcidio quodam agitur, quem mater in provinciam Asiam miserat cum pecunia. Quorsum? ut *negotiaretur*. Quid igitur fecit? fructus Trallianorum prætore Globulo emerat. Hujusmodi *negotiatores* sunt bis ap. Cæsar. Bell. Gall. vii, 3, 42; quanquam ex his locis non satis intelligi potest, quales fuerint, tamen Dionys. Vossius frumentarios putat. Sed, qui, c. 38, memorantur cives rom., quos interfecit Litavicus, frumento eorum direpto, tales profecto fuere. Tales et illi, de quibus Hirt. Bell. Afr. 36. Ceterum *negotiatores* veteres libera republ., et initio Augustei imperii fuisse, qui pecuniis in provincia fœnori locandis, et frumentis coemendis, iisque Romam, aut quorsum quæstus juberet, vehendis, quæstum facerent, vidit etiam, et is quidem unus, quem scio, Burmannus ad Petron. c. 101; sed tamen non satis neque a mercatoribus sejunxit, neque vocabuli hujus tanquam tempora distinxit. Nam sub Cæsaribus, quum *negotii* verbum esset et *negotiationi*,

et mercaturæ commune, et utraque magnam similitudinem haberet, *negotiatores* etiam mercatores dicti sunt; hinc *negotiatores* olearii, carbonarii, lignarii, sagarii, etc. quorum quum alibi, tum in Inscriptionibus veteribus ap. Gruterum, Gudium, Donium, crebra mentio.

Negotium, res familiaris. Catil. ii, 10, *negotium* male gerere. Et in universum de omni genere quæstus dicitur, sed in primis de eo, quod ex fœnore redit. ad Div. i, 3, Trebonius ampla et expedita *negotia* in tua provincia habet. Grævius de prædiis interpretatur ad h. l., atque adeo de tota re familiari, ad Catil. ii, 10 ubi pro, male gerundo *negotio*, legendum censet *negotia*, i. e. rem familiarem: quod vereor, ut cuiquam probet. Nam non uno loco patres familias dicuntur *negotium* bene, aut male gerere. In illo autem loco ipsum verbum *expedita* poterat docere, de re pecuniaria esse sermonem. Phædr. i, 16, Qui nomen locat, sponsore improbo, Non rem expedire, sed mala videre expetit. Sic Att. xv, 15, 20, explicata solutio. ibid. xiii, 29. explicare nomen. Cluent. 69, junguntur: prædia, *negotia*, res pecuniariæ. Ubi manifestum est, *negotia* ad tractationem pecuniarum pertinere. Hujusmodi *negotia* sunt etiam ad Div. xiii, 30, 33, 53; Sext. 45, sunt *negotia* gerentes, etc. † de hominibus. Sen. p. R. 6, inhumanum *negotium*. ad Att. i, 12, Teucris illa lentum sane *negotium*.

Nemo. ad Att. vii, 13, *nemo* me moverat magis, quam quem tu *neminem* putabas, i. e. nullius pretii, usus, etc.

* *Nepa*, scorpius. Fin. v, 15; Nat. D. ii, 44; fr. Arat., passim; de Rep. i, 18.

* *Nequam*, Font. 16, opponitur homini *frugi*. ad Div. xii, 2, multo *nequior*, quam ille ipse, quem tu *nequissimum*, etc.

Neque, sequente *et*. Quint. 1, qui *neque* usu satis, et ingenio parum possim. Sic et Verr. v, 24; Mil. 23; Tusc. i, 4 init. In assumtione negativa pro *sed non*, Top. 2.

Ne quidem, conjuncte nulla voce interposita, esse bis ap. Ciceronem tradit Guil. Insulanus, Obs. L. I., p. 34; sed illa loca hodie aliter leguntur. Cf. Tursellin. de Partic. in h. v., et ibi notata v. supra *ne*.

Nequitia. Tuscul. iii, 8, unde dicta? + de Venere, Verr. v, 11.

Nervose, fortiter, severe. ad Div. x, 23, tu, quod adhuc fecisti, idem præsta; ut vigilanter, *nervoseque* nos, qui stamus in acie, subornes. Off. iii, 29, *nervosius* qui ista disserunt, etc. † quid sit *nervose* dicere, intelligi potest ex Or. 36 extr. v. *nervus*.

Nervosus. Brut. 31, quis est Aristotele *nervosior*? v. *nervus*.

Nervus, fortitudo animi. ad Div. vi, 1, quantum in cujusque animo roboris est atque *nervorum*. † vehementia et vis, contentio, quæ in causis forensibus ab oratore adhibetur, in arguendo, refellendo, quæ et asperitas judicialis dicitur, quum philosophis contra mollities tribuatur. Orat. iii, 21, *nervi* forenses. Orat. 19, oratio philosophica neque aculeos, neque *nervos* forenses habet. † Or. iii, 27, inhærentes loci in *nervis* causarum, sunt, qui ex ipsa causa petuntur, quos ipsa causæ ratio suppeditat.

Nescio. formula *nescio quid*, fere in contemtum dicitur de re parva, contemtibili; quod iis non satis attendimus, aut consulto obliviscimur. Nat. D. i, 33, quia *nescio quid* in philosophia dissentiret. Rosc. A. 59, non paullum *nescio quid*, sed, etc. Att. xv, 4, *nescio quid* litterarum. ibid. xvi, 5, rumoris *nescio quid* afflavit. ibid. xiii, 28, *nescio quid* e quercu exsculpseram, quod videretur simile simulacri. Sed est tamen etiam de re excellenti et ejusmodi, ut ejus magnitudinem et præstantiam mens nostra vix videatur assequi posse. Arch. 7, tum illud *nescio quid* præclarum ac singulare solere exsistere. Sic et Ovidius dixit. A. iii, 4, 25, *Nescio quid*, quod te ceperit, esse putant. † Etiam *nescio quis* de hominibus obscuris et indignis memoria. Q. fr. i, 1, Paconii *nescio cujus*, etc. † *Nescio an*, dicitur ut *haud scio an*; de quo v. *haud*.

Neuter. Acad. i, 10, *neutra* stoicis quæ dicantur?

Nexum. Or. iii, 40, *nexum*, quod per libram agitur. Ar. R. 7, multæ sunt domus jure mancipi, jure *nexi*.

v. *mancipium*. Cæcin. 35, Sulla ita tulit de civitate, ut non sustulerit horum *nexa;* i. e. ut emtiones et venditiones per æs et libram, quæ sunt juris Quiritium, vim suam retinerent, quam ex jure Quiritium habent. — * Add. de Rep. i, 17; ii, 34.

Nexus, est ritus vendendi per æs et libram, præsentibus quinque testibus, quo venditor obligatur ad evictionem præstandam. Muren 2, in iis rebus repetendis, quæ mancipi sunt, is judicii periculum (evictionem) præstare debet, qui se *nexu* obligavit. Top. 5, traditio *nexu*. Parad. v, 1, mancipia, quæ sunt dominorum facta *nexu*. ad Div. vii, 30, cujus proprium te esse scribis mancipio et *nexu* Distinguitur tamen a mancipio, Ar. R. 7; de quo vid. in *mancipium*.

Nexus, adj. pendens ex alio, junctus. Tusc. iii, 8, omnes virtutes inter se *nexæ* sunt. Div. i, 55, quum causa causæ *nexa* rem ex se gignat. Fat. 16, ea non esse *nexa* causis æternis, et a fati necessitate esse libera. † de collocatione verborum, Orat. 41; vid. *vincire*.

Nihil. in Cæcil. 14, *nihil* est in prolusione, h. e. *nihil* valet. Sext. 53, eum *nihil* putaret, i. e. nihili, ut correxit Hotom.

Nilus, genus aquæductus, qui et euripus vocatur, de quo supra. Leg. ii, 1, ductus aquarum, quos isti *nilos* et euripos vocant. Cf. Q. fr. iii, 9. Vid. Salmas. ad Solin., p. 638 sq.

Nimbus, calamitas, malum. Att. xv, 9, hunc *nimbum* cito transiisse lætor.

Nimirum, sine dubio. Muren. 15, omnibus regibus—hunc regem *nimirum* antepones. Marcell. 6, quæ non modo summa bona, sed *nimirum* vel sola audebo dicere. † tum vero, utique. Off ii, 20, sed si res in contentionem venit, *nimirum* Themistocles est auctor adhibendus.

Nisi. Rosc. Am. 35, nescio: *nisi* hoc video: i. e. præterquam quod, nempe omittitur *quod*. Hotomannus interpretatur *sed:* quo sensu sæpe est apud veteres *nisi;* ut ipse ostendit, et alii ostenderunt, ad Div. xiii, 1. vid. quos laudat Drakenb. ad Liv. xxiv, 20. † *nisi* si. ad Divers. v, 9, *nisi* si in Dalmatiam aufugerit. Hanc rationem illustrat Heins. ad Ovid. Heroid. iv, 111.

Nitedula, Sext. 33, mus agrestis, quæ et *nitela* dicitur: quam vocem etiam Ciceroni reddendam quidam censent, ut Salmasius, qui sic legit ad Solin., p. 223; ubi ostendit *nitelam* esse sciurum (*écureuil*), et habere nomen a nitendo, quod nitatur in arboribus scandendis. Sic laudat etiam Servius ad Georg. i, 181, e Ciceronis Sextiana; sed sine dubio e memoria. *Nitedula* autem habent omnes scripti editique, et sic laudat Priscianus. vid. Bentlei. ad Horat. Epist. i, 7, 19.

Nitere, proprie dicitur de unctis. Et sic est Catil. ii, 3, *nitent* unguentis. Agr. i, 7, vectigal quod—in pace *niteat*, in bello non obsolescat; h. e. reip. sit ornamento, ut in Agr. i, 2, dicit. Unde vectigalia etiam infulas imperii vocat, Agr. i, 2.

Niti, de pondere, gravitate. Nat. D. ii, 45, partes terræ undique medium locum capessentes, *nituntur* æqualiter. Conf. *nixus*. † de incedentibus, vel incipientibus incedere. Nat. D. ii, 48, simul ac *niti* possunt, etc. Hinc eleganter transfertur. Acad. ii, 14, *nisa* (cœpta) et progressa ratio. Planc. 27, quod ego huc, a me ortus et per me *nixus*, adscendi. † contendere disputando, etc. Acad. ii, 21, *nitamur* igitur, nihil posse percipi. ad Div. i, 5, quum maxime de causa regia *niteremur*.

Nitidus, cultus, segetibus, vitibus, etc. consitus. Verr. iii, 18, campi collesque *nitidissimi* viridissimique. † Or. i, 18, *nitidum* et lætum genus verborum. Or. 11, in picturis alios horrida —alios *nitida* delectant.

Nitrum. ad Div. viii, 14, censuram *nitrum* et lomentum putat: nempe, quo possit superioris vitæ maculas eluere.

Nixus, gravitas. Nat. D. ii, 46, astra *nixu* suo conglobata.

Nobilis, est proprie qui facile noscitur (noscibilis), h. e. agnoscitur, qui sit (unde sæpe de valde notis dicitur), qualis est Romæ, qui ortus est ex familia, sive patricia, sive plebeia, in qua magistratus fuere: nam ejus nomine audito, notum esse nomen apparet, et, unde ipse sit, constat. Et quia magistratus habent jus ima-

ginis suæ ad posteritatem prodendæ, Verr. v, 14, propterea nobilis etiam sic definitur, ut sit is, qui imagines majorum habet. Or. ii, 48, populo romano dari sine *nobilium* dissensione potuisse. Sed innumeris locis sic occurrit. Unum addam tantum. Or. 9, nec vero, Thucydides si historiam non scripsisset, nomen ejus exstaret, quum præsertim fuisset honoratus et *nobilis*. Manifestum est desiderari in verbis, *nomen ejus exstaret*, adverbium *non*; et hoc vidit jam Lambinus, et alii.

Nobilitas, de eo, qui inter majores magistratus populi rom. locum habet. Muren. 7, tua *nobilitas* etsi summa est. Brut. 14, princeps *nobilitatis* vestræ, sc. qui primus e vestra familia consul fuit. † nobiles ipsi. Muren. 8, claustra *nobilitatis* refregissem. † gloria. Arch. 10. philosophi in eo ipso, in quo *nobilitatem* prædicationemque despiciunt, etc.

Nodus, impedimentum, difficultas. ad Div. viii, 11, incidimus in difficilem *nodum*. † vinculum. Læl. 14, *nodus* amicitiæ. Or. 66, his singulis versibus quasi *nodi* apparent continuationis, quos in ambitu conjungimus.

Nolle. Att. iv, 15, debemus patrem familias domi suæ occidere *nolle*, h. e. fugere, cavere, etc. † non benivolum esse alicui. ad Div. i, 1, cui qui *nolunt*.

Nomen, verbum. Tusc. iii, 34, omnis casus in quo calamitatis *nomen* poni solet. Off. i, 12. recessit *nomen* a peregrino, et proprie in eo, qui arma contra ferret, remansit. † claritas, nobilitas, sc. quia nobilium *nomen* notum est. Planc. 7, *nominibus* ducuntur. ad Div. iii, 7, ista vestra *nomina* nunquam sum admiratus. † Cluent. 32, res suo *nomine* in judicium nunquam est vocata : h. e. nullius quæstionis proprium crimen fuit, ut ait ibid. 35. † species, prætextus, titulus. ad Div. i, 4, *nomen* fictæ religionis. Cæcin. 25, honesto ac probabili *nomine*. † *nomen* sæpe opponitur rei, ut Att. v, 15, quum exercitum noster amicus habeat tantum, me *nomen* habere duarum legionum exilium, h. e. non veras, sine viribus : ubi vid. Græv. Est tamen etiam de re. Planc. 12, jacis adulteria, quæ nemo non modo *nomine*, sed ne suspicione quidem possit agnoscere. † nomen de reo etiam dicitur, ut satis notum est. Inv. ii, 19, quum venefici *nomen* esset delatum, etc. † quia in tabulis acceptorum, *nomina* hominum, quibus aut debemus, aut qui nobis debent, item rerum, pro quibus, et pecuniæ, quam : propterea nomen de re pecuniaria, et quidem variis modis dicitur. *Nomen* ergo 1) est debitum, et quidem active et passive. Top. 3, quæ in *nominibus* sunt, opponuntur pecuniæ paratæ. Planc. 28, *nomen*, quod urget, dissolvere. item solvere. Att. vi, 2. Quint. 4, quibus *nominibus* pecuniam curari oportere. Att. xiii, 20, *nomen* explicat. xvi, 6, *nomen* expedi. 2) debitor. Att. v, 21, nam aut bono *nomine* centesimis contentus erat, aut non bono, quaternas centesimas sperabat. 3) capita in tabulis scripta. Verr. i, 36, in codicis extrema cera *nomen* infimum in flagitiosa litura fecit. Quint. 11, *nominibus* certis grandem pecuniam debet. Cf. ad Div. v, 20, *nomen* erat sestertiis xxx. Rosc. C. 1, non refert parva *nomina* in codices. Atque hinc translatum est ad alia similia. Verr. ii, 42, ubi sermo est de codice Verris, in quem relata erant acta in jurisdictione Siciliensi, *nomen* dicitur, pro summa causæ, ibi perscripta, s. elogio, et, ut mox, c. 43, ipse vocat, periculo. v. *elogium*, n. 2, et *periculum*, n. 3. Videtisne totum hoc *nomen*, ubi facit coram delatum Sthenium, esse in litura? Mox : qui defendere non potest, se non (in) ipsius Sthenii *nomine* litteras publicas corrupisse; pro quo mox : in Sthenii periculo. Teneant etiam tirones hanc formulam : ad Div. vii, 23, accepi Aviani litteras, in quibus hoc erat liberalissimum, *nomina* se facturum, qua ego vellem die. In quo apparet, *nomina facere* esse creditoris, quum non accipit pecuniam, sed summam in tabulis scribit, certa die exigendam. vid. Salmas. Usur. 6. Sed de debitore, qui non præsente pecunia emit, videtur esse, Offic. iii, 14, *nomina* facit ; et sic interpretatus est Fr. Fabricius : neque, si ita scripsit Cicero, aliter fieri potest. Quod quum videret J. Fr. Gronovius, legendum censebat, Pythius *nomina* facit : pro-

bante Grævio. Neque aliter expedire nos possumus, si ratam habeamus illam opinionem, quæ *nomina* facere tantum creditorem censet. Fateor tamen, mihi non ita absurdam videri Fabricii interpretationem, et ex analogia, et vi verborum, *nomina* facere etiam de debitore dici posse. Quid enim est *nomina* facere, quum de creditore dicitur, nisi in suis, forte etiam in aliorum, tabulis scribere *nomen* debitoris, et *nomen* pecuniæ in expensis? Quid? nonne etiam debitor scribit *nomen* creditoris, et *nomen* summæ, in suis, et, si opus est, etiam aliorum tabulis, et quidem in acceptis? Cur ergo non ipse quoque possit dicere: *nomina* facere? Nam *nomina* facere nihil est proprie, quam *nomina* scribere, ponere. Sic, Att. xiii, 14, etsi *nomina* jam facta sunt. Ceterum usum, ut in multis aliis, ad unam partem flexisse hanc formam, et sæpius usitatiusque de creditore dictam, haud negaverim. v. *vas*.

Nomenclatio, quum aliquem nomine suo appellamus honoris, blandiendi causa. Petition. Cons. 11.

Nomenclator, servus, qui domino, in primis candidato, nomina obviorum suggerit, ut nomine suo quemque appellare possit, quod erat blandius; unde aliquando lege ambitus prohibitum, ut est apud Livium. Att. iv, 1; Mur. 36.

Nominare, suffragari, commendare. ad Brut. 7, digniorem *nominare* non potes, quam Bibulum. Phil. ii, 2, *nominare* augurem. † nomen tribuere. Fin. iii, 2, ex omnibus philosophis stoici plurima *nominaverunt*. Sed hodie est *novaverunt*.

Nominatio, genus suffragationis. Phil. xiii, 5, paternus auguratus locus, in quem ego eum mea *nominatione* cooptabo. ad Brut. 7, eam *nominationem* a te petimus.

Non, omittitur in *non modo non*, quum sequitur, *ne quidem*, Agr. ii, 20; ad Quir. 4, et quum sequitur, *sed etiam*, Catil. i, 3. Sed de hoc satis dictum est in Lex. Fabri. vid. tamen Cortium ad Plin. Ep. viii, 7. Male autem huc trahitur locus Milon. 4, ut vidit Olivetus. Add. in *modo*.

Norma, in geometricis dicitur regula angulorum, proprie quidem rectorum, qui inde *normales* dicuntur, Quintil. xi, 3; sed deinde etiam reliquorum, quatenus applicata *norma*, acuti an obtusi sint, intelligitur. Et hinc tolerari potest definitio Philandri ad Vitruv. ix, 2; item in Lex. Fabri, ubi omnium angulorum mensura dicitur. Fr. Acad. ii, p. 402: Si id crederemus, non egeremus perpendiculis, non *normis* (sic legendum), non regulis. Conf. Budæus ad Pandect., p. m. 174.

Noscere, agnoscere, probare. Att. xi, 7, quod te excusas: ego vero causas tuas *nosco*. Cf. Legg. i, 3. † discere, percipere. fr ep. ad M. filium: Philosophiæ quidem præcepta *noscenda*, vivendum autem civiliter. Nat. D. i, 4, omnes philosophiæ partes tum *noscuntur*, quum totæ quæstiones scribendo explicantur.

Nota. Or. iii, 44, librariorum *notæ*, sunt signa interpunctionum. † *nota* est στίγμα inustum servo fugitivo. Off. ii, 7, barbarus compunctus *notis* Threiciis. Vid. Hug. Orig. scrib. c. 19. Hinc *nota* pro ignominia. Sic, quæ ignominia censoria dicitur, ea et *nota* appellatur. Cluent. 46, *nota* censoriæ severitatis. In qua oratione, c. 42, est locus insignis, de vi *notarum* censoriarum, quæ fuere: movere e senatu, equum adimere, tribu movere, et ærarium facere. Deinde ad omne genus ignominiæ transfertur. Dicitur tamen *nota* etiam cum verbo inurere in bonam partem. Planc. 12, signa probitatis, domesticis inusta *notis* veritatis. † Dicitur etiam de vino. Brut. 83, atqui eæ *notæ* sunt optimæ. Sed de his *notis* abunde interpretes Horatii. † Muren. 11 extr., irati jureconsulti, quod sunt veriti, ne—sine sua opera lege posset agi, *notas* quasdam composuerunt, ut omnibus in rebus ipsi interessent. *Notas* alii interpretantur siglas, quum pro singulis verbis litteræ singulæ ponuntur; alii formulas actionum, ut Camerarius; alii obscura verba, ut Manutius; alii signa, quibus verbum unum, aut plura exprimebantur, cujusmodi sunt adjecta Corpori Inscript. Gruteriano, ut Grævius: quam sententiam probarem et ipse, si res et locus Ciceronis pateretur. Primo nulla est necessitas dicendi, *notas* fuisse signa ejusmodi, qualia sunt illa, quæ dixi. Nam per *notas* scribere, ut ex

Sueton., Aug. 88; Cæs. 55, constat, etiam dicitur, quum integra quidem verba litteris scribuntur, sed ita, ut litteræ non suam ordinariam vim habeant, sed v. c. littera d pro a, e pro b ponatur, etc. Ergo omnis ratio scribendi occultior est per *notas*. Cujac. Obs. xii, 40, distinguit quidem *notas* a siglis; et est certum, non omnes *notas* esse siglas: neque tamen propterea siglæ non sunt *notæ*: itaque et ipse locum Ciceronis de siglis interpretatur ad Pompon. Orig. Jur. §. 7. Illas autem *notas*, de quibus Cujacius in Observ., vix putem tam vetustas, ut de his aut similibus Cicero intelligi possit. Seneca quidem, ep. 90, vilissimorum mancipiorum inventa vocat. Vid. *Nouv. Traité de Diplomatique*, t. iii, p. 564. Conf. Troz. ad Hugon., p. 175; qui, p. 181, locum Ciceronis de formulis explicat, et hanc interpretationem Grævio tribuit, quod est a vero alienum. Deinde Cicero hic manifeste de formulis actionum loquitur. Nam exempla *notarum* compositarum, quæ subjiciuntur, sunt formulæ actionum. Porro componere de formulis dici potest, non de signis obscuris, et siglis: et paullo post dicit, prætori quoque carmen compositum est. Neque in toto reliquo loco quidquam de occultis signis dicitur. Illud tantum dicitur, quam diu occultæ hæ formulæ fuerint, petitas esse ab iis, qui tenerent, donec vulgatæ sint (nempe ab Ælio). Pompon. Origg. Jur. l. c. Neque quisquam veterum, quod sciam, de talibus signis formularum memoriæ prodidit. Quorsum autem opus scribere formulas illas per *notas?* Ne a servo iterum, aut scriba publicarentur? sufficiebat cavere, ne in talis hominis manus venirent, qui iis vulgandis gratiam popularem captare vellet, et posset. Ne ii autem publicarent, qui eas tenerent, ut Ælius fecit, ne per *notas* quidem cavere poterant. Itaque mihi totum hoc de *notis* formularum commentitium videtur; *notas*que componere nihil aliud significare, quam formulas obscuras et contortas actionum componere. Referri huc possit locus Ovidii, Her., xx, 210, de malo Acontii jacto ad Cydippen, in quo scriptum erat jusjurandum: malum Verba ferens doctis insidiosa *notis*. Jam scio, *notas* apud Ovidium esse litteras scriptas, unde *notare* dixit pro scribere. Heroid. i, init. Sed doctæ *notæ* h. l. sunt formula jurisjurandi vafre excogitata, qua sui juris faceret Cydippen. Unde in eadem epistola Acontius se appellat vafrum juris consulto Amore; et jusjurandum vocat nodum: quod verbum Horatius de formulis JCtorum in cavendo usurpat. Interpretationem hanc *notarum* probavere Menkenius in Obs. L. L., et Gesnerus in Thes. L. L., aliique.

Notare, de nominibus rerum. Fin. iii, 2, nominibus res *notavit* novis. Tusc. iii, 5, melius hæc verbis *notata* Latinis, quam Græcis. † ita insignire, ut agnosci, et ab aliis discerni possit. ad Div. vii, 32, ita *notata* me reliquisse genera dictorum meorum, ut cognosci sua sponte possent. Or. ii, 87, neque tam acri memoria fere quisquam est, ut, non dispositis *notatis*que rebus, ordinem verborum aut sententiarum complectatur. Cf. ii, 86. Hinc pro agnoscere, observare, animadvertere. ad Div. ix, 16, tritas aures habere *notandis* generibus poetarum. Div. i, 49, *notata* observatione diuturna. Cf. Or. iii, 50. † dies *notari* dicitur, quum in eo solemnia quædam agenda constituuntur, unde fit *insignis*. Fin. ii, 31, de Epicuro, qui diem suum natalem celebrari jusserat: quod si dies *notandus* fuit, etc. † ornare. Or. iii, 43, tanquam stellis *notare* orationem. † reprehendere, contumelia afficere. Phil. xiv, 8, rem verbis *notavi*. Milon. 6, *notavi* rem. Verr. v, 68, sic *notatos* ambulare. Cluent. 42, de censoria ignominia. † Sext. 61, vir is, qui tripartitas orbis terrarum oras atque regiones tribus triumphis adjunctas huic imperio *notavit*. Abramius respici ad tropæa putat. Sed Romani tropæa non ponebant. Forte est, peragravit, ut in or. pro M. Marcell. 2, nec disjunctissimas terras — lustratæ sunt. Horat. Art. Poet. 158, puer, qui jam pede certo Signat humum.

Notatio, etymologia. Topic. 8. † animadversio, observatio. Orat. 55, *notatio* naturæ. † distinctio per *notas* temporum, colorum, etc. Brut. 19, delector ista quasi *notatione* temporum. Cluent. 47, *notatio* tabula-

rum (np. cera diversicolore). Phil. v, 5, *notatio* judicum haberi solet: i. e. certa sunt signa, ex quibus, bonus judex qui esse possit, agnosci, et a malis distingui potest. † pro subscriptione *notarum* censoriarum laudant Offic. iii, 31, et Cluentianam. Sed meliores edd. habent *notio*. Cf. Gron. ad Liv. xxvii, 25. † descriptio. Herenn. iv, 50, *notatio* est, quum alicujus natura certis describitur signis. Est *character*, quales Theophrastus scripsit.

Notio, significatio verbi. Tusc. v, 10, nulla alia huic verbo subjecta *notio* est. † πρόληψις, notitia insita. Top. 5, *notio* est impressa, et insignita rei conformatio. Nat. D. i, 12, hæc omnia cum deorum *notione* comprehendimus. ibid. 14, deum in animi *notione* tanquam in vestigio reponere. ib. 18, *notiones* primæ. Tusc. iv, 24, definitio aperit *notionem* nostram, quam habemus omnes de fortitudine, tectam atque involutam. ib., definitiones declarant *notiones* communes, alia magis alia. Conf. Acad. i, 11. † Sed *notio* est etiam de iis rerum in animo formis, quæ non insitæ sunt, sed opera mentis acquisitæ; de quibus est locus insignis, Fin iii, 10. † Hinc dicitur etiam de cognitione rerum, et judicio de rebus. Nat. D. i, 11, fugere intelligentiæ nostræ vim et *notionem*. Tuscul. v, 39, sine varietate colorum licebat vivere beate; sine *notione* rerum non licebat. Acad. ii, 41, veniamus nunc ad bonorum et malorum *notionem*. † cognitio de rebus, quæ est magistratuum, pontificum, etc. Dom. 13, quæ omnis *notio* pontificum esse debuit. Agr. ii, 21, *notio* populi rom. Sext. 25, ut censoria *notio* de republ. tolleretur. Cf. Pis. 5, judicium *notionem*que censoriam quadringentos annos tenuimus. Att. xi, 20, *notionem* ejus differri. Sed Cæcin. 12, est etiam notio actoris: quod quomodo dicatur, vid. in *animadversio*. † de nota censoria. Off iii, 31, *notio* censorum. Sext. 25, *notiones* censoriæ. v. ibi Græv. et Gron. ad Liv.

Notitia, notio insita, πρόληψις. Acad. ii, 46, *notitiæ* rerum, e philosophia Epicuri. Or. 33, *notitiam* rei aperire definiendo. † notio acquisita. Fin. iii, 10, hoc quarto (modo) *notitia* facta est, etc.

Notus, active, Verr. i, 7. v. viros doct. ad Phædr. i, 11. In malam partem pro famosus. Cœl. 13, femina non modo nobilis, sed etiam *nota*.

* *Nove*, ad Her. i, 9, ne quid ambigue, ne quid *nove*.

Novendialis. Q. fr. iii, 5, *novendiales* feriæ, dicuntur a numero dierum.

Novitas. Phil. ix, 2, *novitati* invidere. v. *novus* homo.

Novus. res *novæ* significant aliquam insignem perturbationem et commutationem status reipubl. ratione magistratuum, judiciorum, legum, veteribus vel sublatis, vel *novis*, et iis quidem perniciosis, latis. Verr. i, 7; Catil. i, 1; ad Div. xi, 21, etc. † *novi* homines, Agr. ii, 2, etc. qui primi e familia sua ad magistratus pervenere. † Orat. ii, 66, sub *Novis*: intell. tabernis argentariis. Fuit pars fori Romani, cujus passim mentio apud veteres. V. P. Fabr ad Acad ii, 22, et Drakenb. ad Liv xxvi, 27; xliv, 17. † *Novissimus* apud Ciceronem reperiri, male negat Gellius, x, 21, a multis, ut a J. Gronov. ad l. c., jam notatus. v. Rosc. C. 11; ad Div. x, 30, etc.

Nox. de *nocte*. vid. *de*. † *nox* reip., Brut. 96; Ar. R. 6, de perturbato reip. statu. Cf. *tenebræ*.

Nubecula. Pis. 9, *nubecula* frontis: est severitas.

Nubere cum præpos. *cum*. ad Divers. xv, 3, quocum *nupta* esset.

Nudus, simplex, sine ornamentis. Brut. 75, de Cæsaris commentariis: *nudi* sunt, recti, et venusti. † sine exercitu. ad Div. x, 11, si *nudus* huc se Antonius conferet. † inops. Att. i, 16, *nudi* equites. v. interp. ad Suet. Cæs. 41.

Nugæ, contemtus causa etiam de hominibus dicuntur. Att. vi, 3, *nugarum* aliquid relinquere. ibid., amicos habet meras *nugas*. Orat. ii, 51, tragœdias agere in *nugis*. † de ancillis et delicatis pueris. Milon. 21, *nugarum* nihil in comitatu.

Nullus, pro *non*. Att. xi, 24, Philotimus non modo *nullus* venit, sed ne per litteras quidem, etc. ib. xiv, 3, Corumbus Balbi adhuc *nullus*; sc. venit. Tuscul. i, 38, mortui *nulli* sunt. Div. i, 37, objiciuntur

sæpe formæ, quæ reapse *nullæ* sunt. † Rosc. Com. 16, *nullius* consilii. Muren. 12, *nullo* usu.

* *Numerare*. Verr. ii, 10, cujus manu *numerabantur*. ib., manu tua *numeratum* esse, i. e. tibi. † Verr. iii, 73, ex quibus *numeranda* est civitas. Phil. vii, 1, quos a se primum *numerare* possunt : h. e. in quibus *numerandis* a se incipere possunt. pro enumerare est N. D. iii, 32, nisi vitiosa lectio est.

Numerato, ex arca, præsente pecunia. Att. xii, 25.

Numerus. Q. fr. ii, 13, ad *numerum* judices habere, i. e. justum eorum *numerum* † rhythmus. Or. 64, pæon, quod plures habeat syllabas quam tres, *numerus* a quibusdam, non pes habetur. *Numerus* et pes (ῥυθμὸς et μέτρον) quomodo differant, v. Quintil ix, 4. Nempe rhythmi spatio temporum constant, pedes etiam ordine : v. c. pes dactylus, semper habet primam longam; *numerus* autem etiam tertiam. Itaque omnis pes est *numerus*, non autem omnis *numerus* etiam pes : quod tenendum est propterea, quia interdum *numeri* manifeste pro pedibus dicuntur. Or. 57, dactylicus *numerus* hexametrorum magniloquentiæ est accommodatus. Atqui in hexametris non licet anapæstum pro dactylo ponere, qui tamen est rhythmus dactylicus. Or iii, 44, *numerus* adstrictus, est qui proxime ad poeticum accedit : solutus, qui longius recedit. † certus et concinnus corporis gestus et motus in histrionibus, saltatoribus, palæstritis, etc. quia sc. ut illi *numeri* poetici, certis numeris exprimuntur, quum intervallis temporum contineantur. Dividitur autem in ἄρσιν et θέσιν. Parad. iii, 2, histrio si paullo se moveat extra *numerum*, exsibilatur. Leg. i, 4, *numeri* in cantu. † Hinc duci putant illas formulas, omnibus *numeris* absolutum esse, omnes *numeros* habere : quod mihi secus videtur. Nam manifestum est, *numeros* dici interdum pro partibus, et earum *numero*, qui requiritur, ut perfecta res sit. Fin. iv, 20, pauciores quasi *numeros* officii præterirent. Div. i, 13, omnes habet in se *numeros* veritatis. Verr. ii, 69, quod genus hominum, quem *numerum*, quem ordinem proferre possis? Hoc interpretatur ipse ibid., ab universa provincia, generatimque a singulis ejus partibus, etc. Ovid. Met. i, 427, animalia imperfecta suisque Trunca vident *numeris*. ibid. vii, 126, Utque hominis speciem materna sumit in alvo, Perque suos intus *numeros* componitur infans. Cohortes eamdem ob causam *numeri* dicuntur, quia sunt legionis partes. ad Div. xi, 10, septenum *numerum* nunc legionum alo : ubi Grævius legit, septem nunc *numeros* legionum, et cohortes interpretatur. Recte. ibid. xii, 13, Græcorum militum *numeros* : sic legendum pro *numero*. vid. Græv. ad l. c. Atque in universum de ordinibus militaribus dicitur, ut de turma, de mille militibus, qui sub uno tribuno sunt. v. intt. ad Sueton. Vespas. 6. Adde Burmann. ad Ovid. Her. viii, 24. Pertinet huc etiam illud, Verrin. v, 51, si naves suum *numerum* haberent : h. e. vectores, remiges, quorum *numerus* certus requiritur. Sic Ovid. Her. x, 36, Flecte ratem; *numerum* non habet illa suum : ubi Burmann. locum Ciceronis afferre non neglexit. † locus. in Cæcil. 19, quum is tibi parentis *numero* fuisset.

Nummarius, pecunia corruptus. Verr. iii, 57, *nummarium* judicium. Cluent. 27, *nummarii* judices. Add. Att. i, 16; Clu. 36, ubi est *nummarius* interpres pacis : qui pecunia accepta pacem conciliavit. Itaque omnino *nummarii* sunt, qui aliquid pecuniæ et quæstus causa faciunt.

Nummatio, s. nundinatio. Phil. ii, 45.

Nummus, quum simpliciter ponitur, fere sestertius intelligendus, Rosc. Amer. 2, etc. † Rosc. Com. 8, versari in suis *nummis*, opponitur, in ære alieno. Verr. iii, 86, habet in *nummis*, habet in urbanis prædiis.

Nunc ipsum, pro, hoc ipso tempore, ad Att. vii, 3; viii, 19; xii, 16, etc.

Nundinari, frequenter convenire. Div. ii, 31, ubi ad focum angues *nundinari* solent. † emere. Verr. i, 46, *nundinari* ab aliquo jus.

Nuntiatio. Phil. ii, 32, nos (augures) *nuntiationem* solum habemus; consules etiam spectionem. v. *spectio*. Ceterum τὸ nuntiare diserte tribuitur auguri, Phil ii, 33; Leg. ii, 12.

Nuper, de longo tempore. Nat. D. ii, 50, qui ea, quæ *nuper*, id est, paucis ante sæculis, reperta sunt. Sull. 32, est *nuper*, de triennii tempore. Item Div i, 39, de tempore satis longo : et sic aliis etiam locis. Cf. Duker. ad Florum, i, 11, et qui ibi laudantur, et dicta in *modo*.

Nutare, incertum esse, fluctuare. Nat D. i, 43, *nutat* in natura deorum.

Nutrix, de quacumque re, quæ *nutrit* et alit homines. Verr. ii, 2, Sicilia *nutrix* populi R. Cf. Wesseling. Obs. ii, 17.

Nutus, gravitas corporum, pondus, alias *nixus*. Or. iii, 45, tenetur *nutu* suo terra. Cf. Fin. i, 6; N. D. ii, 39; Tusc. i, 17, etc.

O.

Ob, ad. de Univ. 14, *ob* os offusus ignis. ad Div. ix, 26, cujus *ob* os Graii ora obvertebant. De qua forma vid. Davis. ad Tusc. iii, 13; Burm. ad Ovid. Met. viii, 115, et Heins. ad Virgil. Æn. xii, 865.

* *Obæratus*, ære alieno obstrictus, addictus, nexus. de Rep. ii, 21, *obæratos*que pecunia sua liberavisset.

Obducere, insuper addere. Attic. xvi, 6, itaque *obduxi* posterum diem. v. Gronov. ad Senecam de Tranq. an. c. 3. † opponere, adversarium adducere. Att. i, 1, mihi videatur non esse ἀδύνατον, Curium *obducere*. vid. Græv. † bibere avide. Tusc. i, 40, venenum, ut sitiens, *obduxit*. Sic etiam accipit in aliis locis (certe metaphora hinc ducta) Victorius, Var. Lect. xv, 7. Cf. interpr. ad Petron. c. 42.

Obductio. Rabir. perd. 5, *obductio* capitis. Plerique ex emendatione Mureti malunt *obnuptio*. Sed lectionem omnium codd. defendit Gruterus. Neque video, quare *obductio* improbetur, quum *obducere* sit operire, *obductus*, opertus, ut omnes sciunt.

Obdurare, durare, perferre. Att. xii, 3, quare *obduretur* hoc triduum. † obdurescere. Fin. iii, 11, quis contra studia naturæ tam vehementer *obduravit*?

Obfundere. v. *offundere*.

Objicere. Leg. ii, 19, erroris *objiciendi* causa. Cæcin. 25, errorem *objicere* judici. In quibus fere idem est, quod *injicere* : quod similiter dicitur. Simile et hoc, Tusc. ii, 3, *objicitur* metus animo. Itemque visa, species *objici* hominibus dicuntur in Academicis sæpe. † Arch 6, *objecissem* me in tantas dimicationes. Cluent. 41, nego rem esse ullam in quemquam *objectam*, quæ Fidiculanio *objecta* non sit. † cum præpositione *de*. ad Div. xi, 3, de morte Cæsaris *objiceres*. † Mur. 38, sperant sibi Silanum *objici* posse, i. e. in suam potestatem venturum, ut eum tollere possint. Cf. c. 40; Mil. 14. Ductum est ab iis, qui cum feris bestiis pugnare coguntur. † ad Div. vi, 4, ad omnes casus *objectus*, i. e. obnoxius, expositus.

Obiratio, ira. Att. vi, 3, abiit iratus, hujus nebulonis *obiratione* si Brutus moveri potest, etc.

* *Oblidere*, comprimere arcte, elidere. fr. Scaur. c. 13, collum digitulis duobus oblideret. vid. de hoc verbo Heins. ad Ovid. Met. xiv, 208.

Obligare, proprie esse constat, vincire, devincire, ut Tusc. ii, 16, de vulnere : a medico *obligari*. Sed metaphorice *obligari* dicuntur in universum omnes, quibus quacumque causa et quocumque modo necessitas est imposita alicujus rei faciendæ, præstandæ, ferendæ, patiendæ. Causa et ratio, quæ necessitatem imponit, qua tanquam obligamur et alligamur (v. *alligare*), dicitur hinc vinculum (v. *vinculum*). Hinc 1°. *obligari* scelere dicuntur, Dom. 8, et legum pœnis *obligari*, Fin. i, 14, qui in necessitatem incidunt pœnæ ferendæ, qui in pœnas incidunt sceleribus aut suis, aut alienis. 2°. *obligantur*, qui jurejurando sibi necessitatem alicujus rei faciendæ imponunt. Off. i, 11; Verr. ii, 72; Balb. 15. 3°. item promissis, fœdere. Balb. l. c., populus se *obligavit* fœdere. Phil. v, 18, audeo *obligare* fidem meam. 4°. item spondendo pro aliquo, cavendo prædiis, quæ et ipsa *obligari* dicuntur, Agr. iii, 2; ad Div. v, 20; ad Brut. 18; Cæcin. 3. 5°. Porro qui mancipio et nexu sibi imposuerunt necessitatem periculi judiciorum (evictionis) præstandi, Muren. 2; Topic. 10. 6°. qui, beneficiis acceptis, necesse habent, aliis gratiam referre,

occasione data, unde et in ære alterius esse, ei debere dicuntur ad Div. vi, 11; viii, 12; x, 8; xi, 16, etc. 7°. res, quæ deo alicui consecratæ sunt, Dom. 40; unde contra, quæ profana e sacris fiunt, liberari dicuntur (v. *liberare*). 8°. Est etiam pro impediri. Act. i in Verr. 9, quod eos intelligere videbam, me hoc judicio districtum atque *obligatum* futurum. Cf. ad Att. viii, 16.

Obligatio, Ciceroni et bonis auctoribus semper active dicitur: nunquam, ut hodie JCtis et philosophis, passive. ad Brut. 18, gravior est ac difficilior animi ac sententiæ pro altero, quam pecuniæ *obligatio*, i. e. promissio.

* *Oblinere*, inquinare. Brut. 13, ut se eloquentia externis *oblineret* moribus de Rep. iii, 4, geram morem vobis, et me *oblinam* sciens.

Oblitus, corruptus, fœdatus. Verr. iii, 4, *oblita* sunt omnia stultitia atque inhumanitate. Phil. xiv, 3. *oblita* vita libidine. ibid. xi, 12, parricidio *oblitus*. ad Heren. iv, 11, si exornationes crebræ collocabuntur, *oblitam* reddent orationem. † in bono sensu est tamen etiam ad Div. ix, 15, mirifice capior facetiis, præsertim quum eas videam *oblitas* Latio.

Obmutescere. Tusc. ii, 21, videsne ut *obmutuerit* non sedatus corporis, sed castigatus animi dolor?

Obnoxius, eleganter et proprie de eo, cui facile noceri potest, ut infirmus, vel sceleris conscius; et hinc timidus, anxius, suspiciosus, etc. Sic est ad Brut. 17, vivat supplex et *obnoxius*. Hanc vim verbi illustrat Gronov. ad Senec. de Ira, iii, 8; unde Cortius ad Sallustium et alii hausere.

Obnuntiare, auspicium malum, diras, comitia habenti nuntiare, ut comitia dirimantur; in quo utebantur hac formula: Alio die. Sen. p. R. 5, ne *obnuntiare* comitiis aut concilio liceret. Cf. Att. iv, 3. Phil. ii, 33, consul consuli *obnuntiasti*: ubi etiam illa formula, Alio die, occurrit. Sed non solum comitiis *obnuntiatur*, sed etiam singulis hominibus. Div. i, 16, Ateius Crasso *obnuntiavit* (nempe in provinciam ituro). v. *diræ*.

Obnuntiatio. Q. fr. iii, 3; Att. iv, 16. v. *obnuntiare*.

Obrepere. Div. ii, 67, nullæ *obrepunt* imagines in animos dormientium extrinsecus. Planc. 7, *obrepere* ad honorem: opponitur cursu venire ad honorem. Illud fit precibus, gratia, aliisque hujusmodi artibus; hoc meritis.

Obreptare, obrepere. ad Att. vi, 5, dies *obreptat* mihi: sic et Plautus dixit.

Obrogare, legem ferre, quæ adversetur alteri legi, ut ea perlata, altera vel tota, vel ex parte tollatur, saltem, ut ejus vis debilitetur, etsi ipsa salva sit. Phil. i, 9, quid, quod *obrogatur* legibus Cæsaris? Cf. Att. iii, 23; de Rep. iii, 17. v. in primis de hoc verbo Duker. ad Florum, iii, 15, 5.

Obruere, irritum reddere, vim adimere, etc. Ar. Resp. 20, dii *obruant* omen! Tusc. v, 19, Marius Catuli interitu sex suos *obruit* magistratus: h. e. *obscuravit* eorum gloriam. Orat. i, 25, quidquid est, in quo offenditur, id etiam illa, quæ laudanda sunt, *obruit*. Mur. 40, recentem gratulationem lamentatione *obruere*. † Verr. ii, 62, *obruitur* testimoniis aratorum, i. e. prorsus convincitur, nec iis resistere potest. † Fin. iv, 4, qui sciet, ubi quidque positum sit, quaque eo veniat, is, etiamsi quid *obrutum* erit, poterit eruere, semperque esse in disputando suus.

Obrussa, est auri experimentum, quod igne sumitur: ex Græco ὄβρυζα, unde post et aurum *obryzum* dictum. Brut. 74, adhibenda, tanquam *obrussa*, ratio est, etc. De *obrussa*, et auro ad *obrussam*, v. interpr. ad Sueton. Neron. 44; Salmas. ad Solin. p. 760; Gothofred. ad Cod. Theodos. l. i, de Oblat. vot., et quos ibi laudat Ritterhus.

Obscœne, parum suavi, ingrato sono: quæ est propria verbi significatio. † Orat. 45, si ita diceretur, *obscœnius* concurrerent litteræ.

Obscœnus, infaustus. Domit. 55, omina *obscœna*. Sic aves *obscœnæ* dicuntur.

Obscure. Attic. ix, 7, nihil minus *obscure* tulit, i. e. sine questu. Inv. i, 15, *obscure* subire animum auditoris, i. e. clam, sensim.

Obscurus, tristis. Mur. 4, vultus *obscuriores*. † sublimis, subtilis. Or. i, 14, scientia *obscurior*. † tectus, callidus. Act. i in Verr. 2, *obscurus* in agendo

Obsecratio, supplicatio deorum, in malis, s. periculis publicis. Ar. R. 28, constituendæ nobis sunt procurationes et *obsecrationes*. Add. Liv. xxxi, 9; Sueton. Claud. 22. Vid. Guther. Jur. Pontif. iv, 14.

Obsequium, indulgentia, studium, alicui gratificando, et in omnibus se ad ejus sensum, studia, accommodando, placendi. Att. vi, 6, *obsequio* et comitate adolescentis valde audio mulieres delectari. Cœl. 6, tueri *obsequio*. Læl. 24, *obsequium* — quod peccatis indulgens præcipitem amicum ferri sinit. Et sic semper est apud Ciceronem et bonos auctores, non pro obedientia.

Observantia, quid sit? v. Invent. ii, 22. Att. xiii, 11, ne magnum onus *observantiæ* Bruto nostro imponerem : h. e. ne quum me visere et salutare vellet, longius iter haberet. Planc. 18, ut *observantia*, ut suffragatio tolleretur. v. *observare*.

Observare, curiose spectare, aucupari, captare, etiam in deteriorem partem et insidiarum causa. ad Div. xi, 16, ut tempus *observaret* epistolæ reddendæ. Cf. Rosc. A. 8. Verr. iii, 1, vitavi *observari* pluribus oculis. Cf. *observatio*. † custodire. Tusc. ii, 9, draco *observans* arborem. v. Davies. ad h. l. † *observare* dicitur de officiis salutandi, deducendi (Gloss., *παρατηρεῖ*, observat, sectatur), etc. et hinc in genere pro colere. Muren. 34, si interdum ad forum deducimur—diligenter *observari* videmur. Att. xiii, 49, si *observare* est servire. In primis autem eleganter dicitur de iis qui candidatos sectantur, petitionem eorum sua suffragatione juvant. Phil. ii, 20, *observatus* a me in petitione quæsturæ. Hinc recte explicat Manutius illud ad Divers. vii, 27, ego te in consulatu *observaram*. ad Div. xiii, 27, *observare* commendationes alicujus : h. e. complecti eum, qui commendatus est. † Tusc. v, 41, tantam præstantiam in bonis animi esse dicunt, ut ab his corporis externa *observent*. Bentleius emendabat : corporis et externa *obscurentur*. Probat Buherius ad h. l., et sic edidimus.

Observatio. Muren. 24, *observationes*, testificationes, seductiones testium — animadvertebant. Nempe Sulpicius et ejus amici diligenter observabant Murenam, et amicos, si quam largitionem facerent. † Or. i, 20, eloquentiam esse *observationem*, non artem. Div. ii, 71, diuturna *observatio* notandis rebus fecit artem. Cf. i, 49; Off. ii, 24.

* *Observitare*, pro *observare*, Div. i, 1, 45, habent multi mss.

Obses, pignus, signum certum voluntatis, etc. Cluent. 30, damnationem dederat *obsidem*, etc. in Cæcil. 22, *obsides* a nobis habet populus. Cf. Catil. iv, 2. Cœl. 32, *obsides* periculi.

Obsessus. Rosc. A. ii, *obsessa* domus, h. e. ab aliis occupata, ut ingredi non possis. † Vatin. 7, *obsessus* tribunatus, h. e. quo non licet facere, quæ velis.

Obsidere, replere, occupare. Nat. D. i, 23, corporibus omnis *obsidetur* locus. † speculari curiose. Flacc. 24, *obsidet* Rostra curia. Catil. i, 10, *obsidere* stuprum. Act. i in Verr. 2, qui meum tempus *obsideret* : sc. ut mihi prolationibus eriperet. † eleganter orator dicitur auditorem *obsidere* et tenere, Orat. 62, quum eum jam sibi faventem reddidit, et in suam sententiam impulit et adduxit.

Obsidio, periculum, quod ab altero nobis struitur, et rebus nostris. ad Div. v, 6, qui fœneratores ex *obsidione* exemerit : h. e. liberaverit a periculo pecuniæ perdendæ, quod a Catilinariis, et qui tabulas novas fieri volebant, struebatur. (Cf. Rabir. perd. 10.) Ductum videtur e Plauti Asinar. ii, 2, 14.

Obsignare, signare, subsignare. Quint. 21, *obsignare* tabellas. Pison. 28, etc. De testimonio *obsignato*, ad Att. ii, 12 init., v. inpr. Salmas. Mod. usur. c. 11. † Div. ii, 70, *obsignata* natura : sunt muliebria ita obstructa, ut concipere femina, et parere non possit. Plinius, H. N vii, 16, genitale concretum appellat. Græci tales feminas *ἀτρήτους* vocant. V. inpr. Rutgers. Var. Lect., iii, 18.

Obsignator, signator, qui subsignat. Flacc. 36, decisionis *obsignator*. Att. xii, 18, *obsignatores* testamentorum.

Obsistere, defendere. Cluent. 17, *obsistere* crimini. † Fin. iii, 9, et aliis locis, *obsistere* visis : h. e. non statim assentiri, ne decipiare.

Obsitus, consitus. Verr. iii, 18, *obsitus* campus.

Obsolere, Phil. ii, 41, ubi tamen alii *obsolescere*, alii *obsolefieri* corrigunt.

Obsoletus, inusitatus: opponitur, novus, inauditus. Verr. v, 44, *obsoleta* crimina. † Or. iii, 9, *obsoletior* oratio, dicitur ea, quæ nullum delectum verborum, nec ornatum habet. † de eo, qui in luctu et sordibus est. Pison. 36, jacuisti mœrens aliquot dies, atque inde *obsoletus* Thessalonicam — venisti.

Obsonare. Tusc. v, 34, *obsonare* famem.

Obstare, officere quasi luminibus alicujus. v. *officere*. Sext. 20, *obstare* sibi me. † nocere. Rosc. A. 52, numquid hic aliud videtis *obstare* Roscio, nisi quod patris bona venierunt?

* *Obstinatio*. Prov. Cons. 17, *obstinatione* quadam sententiæ repudiavi: in bonam partem dictum.

Obstipus, de cervice rigida, quam Suetonius appellat, capite in tergum nimis reclinato. Nat. D. ii, 42. Cf. fragm. Arat. init., et ibi Gruter., p. 4264 ed. Gronov., qui ostendit, hoc verbum duobus modis dici, et quidem contrariis. Sic ap. Sueton. Tib. cervix *obstipa* et rigida: ubi male Casaubonus interpretatur de capite ad terram defixo. Sequitur enim: hæc omnia ingrata et arrogantiæ plena; quod non potest intelligi nisi de cervice nimis reclinata. At contra cervix rigida ap. Liv., xxxv, 11, est de equis Numidarum, qui capita nimis protendunt ac demittunt.

Obstitus, fulmine tactus. Leg. ii, 9, fulgura atque *obstita* expianto. v. Festus in hac v., et ibi interpretes. Savaro ad Sidon. Carm. ix, 189 (non 180), quem laudat Davies, nihil de hac voce habet, sed tantum de locis fulmine tactis agit.

Obstrepere. Orat. iii, 13, oratores obscuri dicuntur, sibi ipsi in dicendo *obstrepere*. Marcell. 3, res clamore militum *obstrepi* videntur: in quo etiam insolentia constructionis notanda.

Obstrictus, obnoxius, qui est in alterius potestate. Cœl. 19, *obstrictus* voluptatibus tenetur. ib. 34, addictum, deditum, *obstrictum* vobis habebitis.

Obstringere, ita dicitur, ut obligare. v. *obligare*. Verr. i, 3, sceleribus se *obstringere*. ad Div. xi, 10, ære alieno *obstringere*, etc. † Or. ii, 66; Verr. iv, 51, religione *obstringere* aliquem, est, facere, ut aliquis religionem deorum lædat.

Obstructio, de simulatione. Sext. 9, hæc *obstructio* non diuturna est, etc. Sicut quæ obstruuntur, ea teguntur, non cernuntur, sic simulatio adimit conspectum veri sensus et animi.

Obstupefactus, de mente ebrii. Div. i, 29, quum sit immoderato *obstupefacta* potu atque pastu.

Obtentare, sustentare. Att. ix, 10, spes quædam me *obtentabat*, fore.

Obterere, contemnere. Div. i, 16, artem *obterere* extispicum. Cœl. 19, *obterere* voluptates.

Obtestatio. Balb. 14, sanctiones sacrandæ sunt, aut genere ipso, aut *obtestatione* et consecratione legis, aut pœna, etc. h. e. populo per legislatorem ad jusjurandum adigendo, quo juret, *obtestans*, h. e testes faciens deos, se velle legem servare: unde leges sacratæ. vid. Schwarz. diss. de Detestatione sacrorum. § 15. † Dom. 48, quid ergo tua illa tum *obtestatio* tibicinis? Fuit pars cærimoniæ in dedicationibus. Quum interpretes nihil ad h. l. dicant, Schwarzius, l. c. § 16, putat *obtestationem* esse eamdem, quæ et detestatio dicatur, h. e. denuntiationem testibus præsentibus factam. Qualis autem illa tibicinis *obtestatio*, s. denuntiatio fuerit, non addit. Mihi videtur facta iisdem propemodum verbis, quibus *obtestationem* et denuntiationem pontifici, pullario, factam esse constat: Ades mihi, s. Postulo, ut adsis mihi, etc. Dom. 52; Div. ii, 34, etc.

Obtinere. oratores et philosophi *obtinent*, quod approbant aliis, quum vincunt, esse verum aliquid: etiam defendunt. Verr. iii, 71, *obtinere*, quod dicimus. Cf Catil. iv, 6; Tusc. i, 12; Fin. ii, 33; Acad. ii, 6. De defendendi significatione adde dicta a Gronovio ad Tacit. H. ii, 84. † tueri, retinere. Verrin. iii, 35, *obtinemus* res gestas Sullæ. Orat. iii, 60, vocem *obtinere*: ubi præter rem Pearcius legi vult *retinere*. Sic *obtinere* provinciam dicitur, qui consequitur, habet, retinet, ut ex epistolis ad Cornificium patet. ad Div. xiii, 29, *obtinere* hereditatem. Cf. iv, 14, testamentum *obtinetur*, quum ratum est, valet. de Rep.

ii, 32, quod erat ad *obtinendam* potentiam nobilium vel maximum. † Sull. 6, suavitatem filii *obtinet*. Offic. ii, 12, *obtinent* numerum jure cæsorum. † Fin. ii, 22, opibus magnis, quidquid feceris, *obtinere:* h. e. efficere, ut impune feceris, recteque adeo factum videatur.

Obtingere pro accidere. Catil. iv, 1, de re tristi, si quid *obtigerit*.

Obtrudere. Verr. iv, 36, qui non *obtrusit* monumenta aliqua ex parte, sed *funditus* sustulit atque delevit. Præcedit, alieno nomine ornare: cui respondet *obtrudere*. Gesnerus in Thes. L. L. corrigit *obruit*, vel *obstruxit*. Non placet satis: hoc tamen melius.

Obtundere, levare, minuere, comprimere. Tusc. iii. 16, nihil est, quod tam *obtundat* elevetque ægritudinem.

Obtuse, stulte: opponitur acute. Nat. D. i, 25, quo quid dici potest *obtusius?*

Obviam. Att. iv, 16, huic *obviam* Cato, etc. adversantur. Int. eunt.

Obvolutus. Div. i, 31, fax *obvoluta* sanguine atque incendio. E poeta.

Occasio. ad Div. x, 4, ne nostra mala suam *occasionem* putent.

Occasus, mors. Acad. i, 2, post L. Ælii nostri *occasum* ne a Latinis quidem.

Occatio, de Senect. 15, unde dicatur?

* *Occentare*. de Rep. iv, 10, si quis *occentavisset*, sive carmen condidisset, quod infamiam faceret. Est fragmentum Legg. xii tabb. v. Festus in h. v., et quod illic notavimus.

Occidere. Tusc. i, 45, *occidit* vita. Nat. D. i, 5, sententiæ *occidunt*.

Occultus, astutus. ad Div. iii, 10, si me autem *occultum* libet fingere.

Occupare, eleganter dicitur de pecunia, quæ aut sub usuris collocatur, aut pro qua metalli fodinæ, agri, etc. emuntur, ut aliquid lucri et reditus habeamus. Flacc. 21, pecuniam adolescentulo grandi fœnore *occupasti*. Verr. i, 36, *occupare* pecuniam apud, etc. Manil. 2, magnæ res — in vestris vectigalibus exercendis *occupatæ*. vid. Manut. ad hæc loca. † Att. x, 6, sum *occupatus* de Q. fratre: h. e. eo mihi negotium facessente. † Att. xiii, 2, Sextius eum occupavit, i. e. adduxit, ut apud se esset.

Occurrere, in mentem venire. Tusc. i, 21, nihil mihi *occurrit*, cur non sit verum. Brut. 7, maxime mihi *occurrunt* Athenæ. Nat. D. i, 14, Deus nil sentiens nunquam nobis *occurrit*, neque in precibus, neque in votis. Acad. ii, 40, nostro, ne quid maxime quidem probabile sit, *occurrit*. † respondere. Nat. D. iii, 28, huic loco sic soletis *occurrere*. † avertere aliquid, mederi rei. Verr. v, 9, ante istius sceleri *occurrere*. † antevertere, prævenire. ad Div. iv, 5, sapientia rei *occurrere*. † celeriter satisfacere. Cluent. 23, exspectationi *occurrere*. † juvare. Mur 23, *occurro* vestræ sapientiæ. Topic. 10, loci aliis disputationibus *occurrunt* abundantius, aliis angustius. ad Div. xi, 20, quibus rebus veteranis potest *occurri*, *occurras*. Sed in hoc loco possis etiam interpretari: gratificari, vel mitigare. † eleganter etiam ad Q. fr. i, 1, ultro negotiis *occurrere* dicitur, qui libenter et alacriter suscipit. † est genus honoris et officii. ad Att. ii, 22, domus nostra celebratur; *occurritur*. vid. *occursatio*. † Verr. iii, 27, quam primum aliam civitatem *occurrere*, h. e. in aliam currere. vid. interpr. ad Sueton. Calig. 26.

Occursatio, genus officii, quod candidatis præstatur. Planc. 12, facilis est illa *occursatio* et blanditia popularis. Cf. Mil. 35.

Octophorum et *Octophorus*, lectica quæ ab octo hominibus portatur, Q. fr. ii, 10; sed Verr. v, 11, ut mos fuit Bithyniæ regibus, lectica *octophoro* ferebatur. v. Lips. Elect. i, 19, et Voss. ad Catull. p. 24.

Oculatus, pass. pro *conspicuus*. ad Att. iv, 6, ubi olim legebatur *occultior*, male. Nam respondet verbo *apparuit*. Sic et alii dixere, ut Lexica docent.

Odiosus, de accusatore, qui reum nimis urget, nulla ratione placari, et, ut eum dimittat, moveri potest. Act. i in Verr. 12; Verr. iv, 20 † putidus in aliqua re, Or. iii, 13; Off. i, 37.

Odivi pro *odi*, est Phil. xiii, 19.

Odium, fastus et importunitas, quæ *odium* facit. Cluent. 39, quod erat *odium*, dii immortales, quæ superbia! Sic apud Terent. Adelph. v, 4, 17, tundendo atque *odio* denique effecit senex. Hecyr. iii, 2, 8, nun-

quam hodie *odio* tuo me vinces. Et aliis locis *odium* dicitur de re, quæ odium facit, aliisque molesta est.

Odor, levis suspicio. Attic. iv, 16, *odor* dictaturæ. Cluent. 27, *odor* suspicionis. † Verr. v, 61, *odore* aliquo legum recreatus revixisset. † Or. iii, 40, *odor* urbanitatis, mollitudo humanitatis — sunt ducta a ceteris sensibus.

Odorari pro appetere, ut Agr. ii, 24, decemviratum *odorari*.

OEnus, antique pro *unus*. Leg. iii, 3, *œnus*, ne amplius sex menses, etc.

Offa, Div. ii, 35, *offa* pultis: sc. quæ objicitur pullis auguralibus. Est autem *offa* proprie globus farinæ conspersæ, μάζα, ὄμπη, pro quo Æolice dicitur ὄππη, unde Latinum *offa*. v. Salmas. ad Solin., p. 90, 537.

Offendere, Attic. x, 4, *offendere* apud aliquem de aliqua re. † Cluent. 23, *offendere* apud judices: i. e. condemnari a judicibus. † infeliciter rem gerere. ad Divers. ii, 18, sin quid *offenderit*, sibi totum, nihil tibi *offenderit*. v. *offensio*. Ceterum de hoc verbo v. Manut. ad Ep. ad Div. v, 14. † Cæcin. 36, si quid *offendendum* sit, i. e. reprehendendum.

Offensio, calamitas. Manil. 9, *offensio* belli. Cf. ad Quir. 1. † morbus. Tusc. iv, 14, *offensiones* corporum. Cf. ad Div. xvi, 10. † repulsa. Cluent. 25, quod ædilitatem petere cum hominibus nobilissimis, et *offensionem* timere dicebat. de Rep. i, 3, *offensio* Ahalæ. † Cluent. 50, judiciorum *offensiones*, dicuntur corruptiones judicum, quibus judicia in odium populi veniunt. † Tuscul. iv, 11, *offensio* ægrotationi contraria quid sit?

Offensiuncula, repulsa, Planc. 21.

Offensus, odiosus. Catil. i, 7, si me meis civibus *offensum* viderem. Cf. Cluent. 58. pr. Scaur. fragm. nov. 5, voluit eum quam maxime *offensum*. Inv. i, 49, *offensum* est, quod audientium animos læsit. Cf. Att. ii, 19, nihil est tam *offensum*, quam, etc. † Verr. ii, 47, existimatio *offensa*, i. e. mala. † Verr. ii, 76, statim suspicione *offensi*, etc. Eodem modo dicitur, ut ap. Ter. in Andr. *percuti*: percussit illico animum.

Offerre, apparere, cerni, ostendere. Div. i, 36, dii ipsi se nobis non *offerunt*. Rosc. A. 31, os *offerre*. † obviam ire. ad Div. vi, 20, advenientibus te *offerre*. † objicere. Sext. 1, *offerre* salutem in discrimen. Offic. i, 24, *offerre* se periculis. † Sext. 6, si qui se *offerunt* insolenter et insectantur, etc. Grævius malebat e mss. *efferunt*. Sed paullo post idem est verbum: neque quemquam offendet oratio mea, nisi qui se ita *obtulerit*, ut in eum non invasisse, sed irruisse videamur. † resistere. ad Brut. 15, statim me Antonii sceleri *obtuli*. † Rosc. A. 13, qui mortem *obtulerit* parenti

Officere, est proprie, liberum prospectum impedire, obstare. Off. iii, 16, quorum altitudo *officeret* auspiciis. Cf. Or. i, 39; Tusc. v, 32. Hinc eleganter est, commoda alicujus impedire, laudem alicujus majori laude imminuere: item nocere in genere. Rabir. Post. 16, nec mentis luminibus *officit* altitudo fortunæ. Brut. 17, horum concisis sententiis *officit* Theopompus elatione atque altitudine orationis suæ. Rosc. A. 38, ac meis commodis obstas et *officis*.

Officina, quomodo differat a taberna, vid. Manut. ad Ep. ad Div. viii, 6. Illud autem elegans est, Leg. i, 13, philosophi, qui quasi *officinas* instruxerunt sapientiæ.

Officium, Her. ii, 17, opponitur maleficio. ibid. 1, *officia* artis. † an hoc verbum satis exprimat Græcorum καθῆκον? v. Att. xvi, 14. † opera. commendatoris *officium*, Herenn. ii, 10. † honos, qui ex more alicui, salutando, occurrendo, deducendo, sectando, etc. habetur. Muren. 33, frequentiam in isto *officio* (ut. obviam eundi) gratuitam — non defuisse. ibid. 34, noli igitur eripere hunc inferiori generi hominum *officii* fructum: h. e. voluptatem, quam ex hoc *officio* præstando capiunt. Ab hoc genere *officii* interdum dicitur *officiosus*. ibid., illa *officiosissima*, quæ neminem patitur non honeste in urbem introire, candidatorum natio. † dolor *officiosus*, Tusc. iii, 28; quem officii ratio postulat. Mil. 5, *officiosi* labores.

Offundere, obruere, obscurare. Fin. iii, 14, *offunditur* luce solis lumen lucernæ † Marcell. 4, omnium Marcellorum memoria pectus meum *offudit*. Videtur esse converse dictum pro: omnium M. memoria pectori

cere. Cf. Acad. ii, 38. Nat. D. i, 8, *optata* magis, quam inventa videntur.

Optimates, qui proprie sint, nempe ii, qui *optimas* partes in republ. sequuntur, opponunturque popularibus, de quibus mox, docetur Sext. 45, 66; qui sunt loci classici Adde de Rep. i, 34. Et quoniam hi fere sunt homines superiorum ordinum, pauci de plebe, nisi forte locupletiores, propterea *optimates* etiam interdum opponuntur plebi. vid. Tuscul. i, 45.

Optio. Cæcil. 14, *optionem* facere, i. e. dare. ad Att. iv, 18, *optio* eligendi. Sic et alibi est.

Opulentus. Inv. i, 53, per manum *opulentam*.

Opus, res ædificanda, aut instauranda. Verr. i, 55, lex *operi* faciundo. v. *lex*. ibid. 54, *opus* pupillo redimitur. † munimenta arte facta. Phil. viii, 7, *opus* munitionemque ostendebat. † omne arte factum. Verr. iv, 46, antiquo *opere*. † in ipsis arte factis *opus* opponitur materiæ. Verr. iv, 56, non *opere* delectabatur, sed pondere. † Brut. 54, *opus* oratorium. v. loc. ipsum. † *opus* quærere, Tusc. iii, 34, de philosophis, qui non necessaria, aut longiora scribunt.

Opus. non opus est, pro, noxium est. Cluent. 50, ut si quid aliquando, quod non *opus* esset, ab se esset dictum. Sic *opus* est, pro, utile est, ad Div. i, 9, legem curiatam *opus* esse, necesse non esse. † cum genit. ad Div. x, 8, magni laboris et multæ impensæ *opus* fuit. v. Manut., et Gronov. ad Liv. xxii, 51.

Orare, agere dicendo; nam apud veteres *orare* dicebatur pro agere. Brut. 12, neminem melius *oravisse* causam capitis. Quint. 13, causam priore loco dicat, et eam quum *oraverit*, etc. † Proprie esse, rogare, non modo precando, sed etiam rationibus commemorandis, docet Manutius ad Ep. ad Div. v, 18. — * legatione fungi. de Rep. ii, 7, matronis ipsis, quæ raptæ erant, *orantibus*. vid. *orator*.

Oratio. Muren. 29, *oratio* habenda est non cum imperita multitudine, pro, ad imp. multitudinem. Verr. iii, 44, brevis *oratio* Ætnensium, h. e. de Ætnensibus. Verr. ii, 69, *oratio* contemnendorum Siculorum, i. e. in qua contemtus Siculorum inest † facultas scribendi et dicendi. Offic. i, 1, *orationem* Latinam efficies pleniorem nostris legendis. † de verbis pluribus junctis, opponiturque singulis, Or. iii, 42; Partit. 17, etc.

* *Orator*, demagogus; nam hi Gr. ῥήτορες dicebantur, ut e Demosthene apparet. Senect. 6, proveniebant *oratores* novi, etc. † legatus. Ar. R. 16, *oratores* contra jus fasque interfectos. Brut. 14, Fabricius ad Pyrrhum de captivis reddendis missus *orator*. Sed nunc *oratrix* quoque habet Cicero, de Rep. ii, 8, *oratrices* pacis et fœderis. Semel fuerat eodem sensu ap. Plaut. Mil. gl. iv, 2, 80. † de rhetore, Acad. i, 2; Orat. iii, 21. Sed utroque loco est suspectum verbum Pearcio; quem vid. etiam ad Or. i, 62.

Orbiculatus. ad Div. viii, 15, ut milites malis *orbiculatis* pasti esse videantur, h. e. optimis et delicatissimis. Rotunda enim mala, ova, etc. optima putantur; unde mala *orbiculata* h. l. per jocum pro lautissimis cibis dicuntur. v. Gesneri Lex. Rustic. in h. v. Apud Celsum, ii, 24, *orbiculata* poma in cibis bonis ponuntur.

Orbis. Div. ii, 44, *orbes* finientes, ὁρίζοντες. Or. iii, 51, *orbis* verborum, est periodus, ut ex ejus definitione Ciceroniana patet, qua dicitur *orbi* inclusa procurrere oratio; quod quid sit, intelliges ex iis, quæ de vinciendis sententiis diximus, in *vincire*. † Att. ii, 9, minore sonitu, quam putaram, hic *orbis* reipubl. est conversus. Cf. ib. 21, et de Rep. ii, 25. † Pis. 10, saltatorius *orbis*. vid. not. ad h. l.

Ordinare, Or. ii, 10, *ordinare* litem, est instituere causam, et, quomodo agenda sit, constituere.

Ordinate, Herenn. iv, 5; ubi tamen Grævius e ms. reponi vult *ordine*.

Ordinatim, deinceps, καθεξῆς, ad Div. iv, 5.

Ordiri. Marcell. 11, unde *orsa* est, in eo terminetur oratio. Grævius passive accipit, et provocat ad Voss. Anal. iii, 6. Sed nihil opus. Commode *orsa* est interpretari possumus *incepit*.

Ordo, omne hominum in civitate genus. Sic de libertinis dicitur, Verr. i, 47; de scribis, ibid. iii, 79; de publicanis, ad Div. xiii, 9, etc. Hinc

P.

Pacatus. Phil. v, 9, cujus nequitiam ne *pacatam* quidem ferre possumus: h. e. in *pace*, sine armis. † non infestus. Phil. vii, 9, huic *pacatus* poterat esse Antonius.

Pacisci. pass. Att. ii, 9, quæ de me *pacta* sunt.

Pacta, sponsa. Attic. v, 21, ejus filio *pacta* est Artavasdis filia. v. Duker. ad Liv. xliv, 30, ubi plura exempla congesta sunt: Livius tamen etiam dixit de viris.

Pactio. inter publicanos et provinciales, qui agros decumanos habebant, pactiones fiebant, ad Div. xiii, 65; Att. v, 13; Q. fr. i, 1. Ejus rei ratio intelligi potest e Verrina tertia. vid. v. c. 14. Cf. Burm. de Vectigal., pag. 139; Balduin. Jurisp. Muc., p. m. 119. † Sæpe *pactionis* mentio in corruptionibus pecuniariis, ut Verr. i, 7; Pison. 36.

Pactor, per quem *pactio* fit. Verr. v, 21.

Pæan et *Pæon*, Orat. 64; Or. i, 59, etc. pes tribus brevibus et una longa, et quidem, aut sic: - ᴗ ᴗ ᴗ, aut sic, ᴗ ᴗ ᴗ -, aut, ᴗ - ᴗ ᴗ, ᴗ ᴗ - ᴗ.

Pædor, squalor, sordes, signum luctus. Tusc. iii, 12, barba *pædore* horrida. Cf. ib. 26.

Pætulus, ὑποκοριστικῶς pro *pætus*: quod minus esse, quam strabonem, apparet ex Horatio, Sat. i, 3, 44. Nat. D. i, 29, redeo ad deos: ecquos si non tam strabones, at *pætulos* esse arbitramur?

Paganus. Dom. 28, in hac urbe nulli *pagani*, aut montani, qui non, etc. Hujus loci interpretatio repetenda est e Dionys. Hal. l. iv, pag. 220, ed. Sylb.; qui tradit Servium Tullium in locis montanis et natura adeo munitis fecisse rusticis perfugia, et pagos Græco vocabulo dixisse. Hinc illi homines, qui in plebe R. erant, quoniam in tribubus urbanis censebantur, *pagani* dicti; qui non differunt a montanis, quos hic Cicero commemorat; quod facile ex loco Dionysii intelligitur. *Pagos* commemorat Q. Cicero Petit. Cons. 8. *Pagorum* mentio ap. Livium xxv, 5. De iis v. Bimardum, Diss. i, c. 4, apud Murator. Inscript., t. i, pag. 19. Sed originem *paganorum* repetit a Numa; auctoritate ejusdem Dionysii, i, pag. 135; ii, pag. 135.

Pala. Off. iii, 9, *pala* annuli. Plato, unde ille locus ductus est, σφενδόνη. Unde Plinius, xxxvii, 8, fundam vocat: ubi de *pala* vide.

Palæstra, exercitatio umbratilis, schola. Or. i, 18. v. *oleum.* † artificium. Att. v. 13, utemur ea *palæstra*, quam a te didicimus. v. *palæstricus.*

Palæstrice. Opt. g. or. 3, sani et sicci habeantur, sed ita, ut *palæstrice* spatiari in xysto iis liceat, non ab Olympiis coronam petant: h. e. ut scholæ apti sint, non foro, curiæ.

Palæstricus. Off. i, 36, *palæstrici* motus sæpe sunt odiosiores: sc. quia nimis sunt artificiales, h. e. adstricti certis temporum intervallis. v. *numerus.*

Palam, abundat, Verr. v, 26, *palam* ante oculos omnium. Similiter Livius, xxv, 18, *palam*, duobus exercitibus audientibus.

Palatum. Nat. D. ii, 18, *palatum* cœli, ut dixit Ennius. Nempe propter similitudinem, quam habet cum *palato*, ut ait Isidorus, Origg. xi, 1. Vid. inpr. Davies ad h. l. Male hunc locum interpretatus est nescio quis in Lexico Fabri. *Palatus* laudatur e Fin. ii, 8; sed e codd. Paris. duobus *palatum* restituit Davisius. Quidam mss. etiam habent *palatium* cœli: quod Ennius dixisse non potest; quia res nova erat sic dicere tempore Augusti. vid. Ovid. Met. i, 176.

Palilia, feriæ in honorem deæ rusticæ, quæ Pales vocatur, celebratæ xiii kal. mai.; in quas incidit natalis Romæ. Dicuntur etiam *Parilia;* et sic expressit editio Gruteriana, quam nostra secuta est, Div. ii, 47. Cf. Ovid. Fast. iv, 721 sqq., et ibi Heins.

Palimpsestus, ad Divers. vii, 18, charta pergamena, in qua deleta sunt et erasa, quæ antea scripta erant.

Palla, Phil. iii, 6; Herenn, iv, 47, est *pallii* genus (non tunica, ut visum est Rubenio, Re Vest. i, 20, contra disputante Ferrar. Anal. de R. V. c. 25. Cf. Rei Vest. iii, 18), quo utebantur citharœdi, tragœdi, matronæ. In quo tamen illud animadvertendum est, quod recte monuit Christius in Prolus. Acad. de Imaginibus Musarum, pag. 5, ut *palla* citharœdorum,

Pars, in scena est persona, quam quis suscepit agendam. in Cæcil. 15, actores secundarum et tertiarum *partium :* unde deinde ad alia transfertur. Flacc. 27, servus primarum *partium*. † *pars* virilis. Verr. iii, 3. vid. *virilis*. † genus, species. Orat. i, 6, *pars* dicendi. Topic. 7, formas qui idem putat esse, quod *partes*, confundit artem, etc. Et tamen sæpe sic usus ipse est, v. c. Invent. i, 28; Partit. 37; ad Div. v, 34.

Particeps, cum duobus genitivis. Verr. i, 15, consulis *particeps* omnium rerum fueris.

Partim, cum præposit. *ex*. Leg. ii, 17, *partim* ex illis jacent. Cf. Agr. iii, 14. v. Gronov. Obs. iii, 2. † cum genitivo. Offic. ii, 21, *partim* eorum; Or. ii, 40; Partit. 24; Prov. Cons. 10, quo modo et alii dixere. v. Gronov. Obs. iii, 2. † interdum semel tantum poni, ex illo ipso loco (Leg. ii, 17) patet, ubi jungitur *quidam*. Sic est etiam Offic. i, 45, quædam ita fœda, *partim* ita flagitiosa. Etiam *alius* jungi, jam in Lexico Fabri demonstratum est.

Partiri. Or. iii, 6, *partitæ* expressæque sententiæ, i. e. distinctæ.

Partite, Or. 28.

Partitio, Leg. ii, 20, 21, est genus legati, quo legatarius tantum capit, quantum heres, si unus est, aut omnes simul, si plures sunt; ita nempe, ut heres quisque dimidium ejus partis ei det, quam ex hereditate cepit. v. Gronov. Sest. iv, 7.

* *Partitor*, in Vatin. 5, habent edd. pr. Recentiores, *portitor*.

Parturio, metaphorice de re matura, mox eruptura in lucem. Muren. 39, periculum conceptum resp. *parturit*. Phil. ii 46, ut aliquando dolor p. R. pariat, quod jamdiu *parturit*. † laborare. Læl. 13, securitate frui animus non potest, si tanquam *parturit* unus pro pluribus.

Partus, de mare. Tusc. ii, 8, Dejanira OEnei *partu* edita. Sic Græci τίκτειν etiam de patre. v. Davies ab h. l. et virum doct. in Miscellan. Obs. quæ cura Dorvillii prodierunt, vol. i, p. 409. † fœtus. Or. ii, 40, feræ *partus* suos diligunt. Tusc. v, 27, pro *partu* suo propugnant.

Pascere. in re augurali aves *pascuntur*, Div. ii, 34, quum avide offam pultis devorant, ut tripudium fiat. † *pascere* dicitur de iis, qui rem pecuariam exercent. Verr. ii, 3, qui arent, qui *pascant*, etc. Offic. ii, 25, bene *pascere*. † *pasci* pro vivere ex re aliqua. Off. ii, 11, qui scelere et maleficio *pascuntur*.

Pascua. Agr. i, 1, in censorum *pascuis*, h. e. quæ a censoribus locantur. v. *scriptura*.

* *Pascuus* ager, de Rep. v, 2. vid. *arbustus*.

Passer. Fin. ii, 23, quæ *passeribus* nota est omnibus.

Patefacere, exquisite dicitur ad Div. vi, 10, iis totum me *patefeci :* i. e. iis omnia mea obtuli, omnia mea patere Trebiano dixi.

Patefactus, inventus. Div. i, 39, nec, ante philosophiam *patefactam*— hac de re communis vita dubitavit.

Patella, diis propria, in qua iis cibi ponuntur. Fin. ii, 7, ita non religiosi, ut edant de *patella*. v. Torrent. ad Sueton. Vitell. 13. Verr. iv, 21, *patella* grandis, cum sigillis et simulacris deorum.

Pater. Pis. 33, etc. patres conscripti : unde senatus sic dicatur, v. Liv. ii, 1. † in Cæcil. 21, *patres* majoresque nostros non pœnitebat. Ex quo loco discant tirones, in prosa *patres* proprie dici, non de majoribus, ut vulgo putant. Exempla Menkenii in Obs. L. L. omnia sunt aliena. Poetæ modo ita dicunt. † *Patres* pro diis videntur esse, Legg. ii, 10.

Patere. ad Div. vi, 10, omnia Ciceronis *patere* Trebiano : h. e. iis Trebianus uti potest, ut suis. Rosc. C. 2, nomen in adversariis *patet*. Cf. Phil. ii, 37. Div. ii, 2, ut nullum philosophiæ locum esse pateremur, qui non Latinis litteris illustratus *pateret*. Off. i, 21, minus multa *patent* in eorum vita, quæ fortuna feriat. Phil. v, 16, omnia ei *paterent* ad perniciem. ad Div. viii, 17, quam nos *pateremus*.

Paterfamilias, pro homine indocto, et rei familiaris tantum studioso. Or. i, 29, qui, sicut unus *paterfamilias*, his de rebus loquor.

Paterpatratus, Orat. i, 40; Cæcin. 34. Qui sit, docet Liv. i, 24.

Patibilis, tolerabilis. Tusc. iv, 23, *patibilis* dolor putandus. † in quem perpessio cadere potest. Nat. D. iii,

12, omne animal *patibilem* naturam habere.

Patrare promissa, ad Att. i, 14 extr.

Patricius, qui e familia aliqua eorum senatorum ortus est, quos Romulus et Tarquinius Priscus legerunt; et qui ab illis quidem orti sunt, majorum gentium; qui ab his, minorum gentium dicuntur. v. de Rep. ii, 20. *Patriciis* opponuntur plebeii, ad Div. ix, 21. De *patriciis* satis dictum in Lexic. Fabri, et scriptores laudati. † ad Brut. 5, dum unus erit *patricius* magistratus, auspicia ad patres redire non possunt. *Patricii* magistratus sunt consulatus, prætura, ædilitas, etc. quia olim *patriciis* proprii fuere; et a *patriciis* capi potuere. Leg. ii, 3, Fibrenus præcipitat in Lirim, et tanquam in *patriciam* familiam venerit, amittit nomen obscurius.

Patrimus, cui pater superstes est. Ar. R. 11. v. Heinecc. Antiq. J. R. ad Inst. Just. i, 10, 5.

Patritus, patrius. Tusc. i, 19, *patritam* illam et avitam philosophiam. Sed lectionem veterem *patriam* restituimus.

Patrius, a majoribus relictus et traditus, antiquus. Orat. i, 18, mos *patrius* academiæ. Mur. 41, sacra *patria*. Sic etiam Verr. i, 3, dii *patrii*, sunt, quorum cultus a majoribus venit. Rosc. A. 9, et Rabir. perduell. 13, fragm. nov., sepulcrum *patrium*, i. majorum. † paternus. Rosc. A. 16, animus *patrius* in liberos. Hoc propterea adjeci, quia vidi, qui dubitarent, sic dici Latine, et inde hærerent in loco Livii, ii, 5, eminente animo *patrio* inter publicæ pœnæ ministerium: ubi dicendum putabant, animo paterno; ut ap. Horat. Carm. ii, 2. Prov. Cons. 8, gravitas *patria*, i. e. patris, ubi tamen edd. pr. habent *paterna*. † Rosc. A. 8, foci *patrii*, aliique penates. Ubi tamen suspectum est *patrii*; nam intelligendi sunt a patre relicti, ut bona *paterna* dicuntur, non *patria*.

Patronus. Off. iii, 18, *patronum* agri Sabini, explicant vulgo dominum; male.

Patruus, reprehensor, magister. Cœl. 11, fuit pertristis *patruus*, censor, magister: scil. quia plus vident homines, et reprehendunt severius in fratrum liberis, quam in suis. v. intt. ad Horat. Sat. ii, 3, 87, et alibi; Drakenb. ad Silium xv, 10; Casaub. ad Persium, i, 11, pag. 52.

Pavimentatus. Q. fr. iii, 1, porticus *pavimentata*, sc. opere tessellato. v. Spon. Miscell. Erud. Ant., p. 40.

Pavire, ferire. Div. ii, 34, terram *pavire*, etc.

Paullo cum positivo. Att. viii, 12, consiliis *paullo* salubribus.

Paullum. Or. i, 53, *paullum* partium ei tribuit

Pax, in formulis precum. Rabir. perduell. 2, *pacem* ac veniam peto.

Peccatus. Verr. ii, 78, in *peccatu* manifesto tenebatur.

Pecuarius, qui gregibus pecorum alendis quæstum quærit, sed e publicis, pro certo vectigali conductis, pascuis, quæ sunt in saltibus publicis. Nam aliæ sunt villaticæ pastiones, quæ ad agriculturam referuntur, nec faciunt pecuarios, ut tradit Varr. R. R. iii, 1. Verr. ii, 6; Fontei. 4. Dejot. 9, rex Dejotarus *pecuarius* dicitur. Sunt etiam, qui publicanos *pecuarios* dictos arbitrantur, qui vectigal redemerunt, quod de pascuis publicis daretur; sed loci Ciceroniani et Liviani, xxxiii, 42 (ubi etiam Drakenb. cum Burman. de Vectigal. P. R., p. 140, de publicanis intelligit), xxxv, 10, non sunt de publicanis: quid ii enim ad ædilium curam pertinent?

* *Pecuda*, antique, de Rep. iv, 1, ex Nonio, ii, 691.

Peculator, qui *peculatus* reus est, Offic. iii, 18. Est autem *peculatus*, Rosc. A. 29, crimen, quo tenetur, qui ærarium defraudavit.

Peculiaris, proprius. Q. fr. ii, 10, hoc mihi fuit *peculiare*.

Peculiatus, dives, nummatus. ad Div. x, 32, plane *peculiatus* discessit.

* *Peculium*, pecunia, quam servus domini permissu colligit Verr. i, 36; iii, 36. † De turpi lucro hominis liberi. Parad. v, 2, qui cupiditate *peculii* nullam conditionem recusant durissimæ servitutis

Pedarius, de senatoribus, qui non dicendæ sententiæ jus habent, sed tantum assentiuntur discessione, quia nondum magistratu aliquo functi sunt. Att. i, 19, 20. v. Gell. iii, 18, nam is est locus classicus.

Pedester, pro terrester est, Sen. 5,

ut non scinderem *penulam*, h. e. non admodum rogavi abire parantes, ut manerent. Hinc Milo iter faciens Lanuvium, dicitur fuisse *penulatus*, Mil. 10. De *penula* egerunt copiose Ferrar. de R. V., p. ii, l. ii, qui est totus de *penula*: sed ad Ciceronem illustrandum in primis pertinent dicta c. 2. Cf. Ruben. de R. V. i, 6, et qui laudantur in Lex. Fabri. Scribitur et *pænula*.

Penus. Nat. deor. ii, 27, est omne, quo vescuntur homines, *penus*.

Peragere. ad Div. viii, 8, totum Sempronium *perago*, i. vexo dicendo velut in scena.

Peragrare, per mentes hominum: ita libri omnes, Or. i, 51.

Percelebrare. Cœl. 29, res *percelebrata* sermonibus omnium, i. pervulgata.

* *Perceleriter*, ad Div. vi, 12; de Rep. ii, 7.

Percellere. Mil. 21, Mars communis sæpe spoliantem jam et exsultantem evertit, et *perculit* ab abjecto.

Perceptio. Acad. ii, 25, *perceptione* sublata. v. *percipere*. † Her. ii, 31, tua *perceptione* lætabere, i. iis, quæ percepisti.

Perceptus, diligenter cogitatus. Tusc. iii, 14, diligenter *perceptas* et pertractatas habere res humanas. † Fat. 6, *percepta* artis, sunt, quæ Græcis dicuntur θεωρήματα. Cf. c. 8, et Victorius ad c. 1.

Percipere. N. D. ii, 59, per arteriam vox a mente principium ducens *percipitur* et funditur. Sed Davisius legendum censet *projicitur*; Buherius, *præcipitatur*. Mihi autem nihil mutandum videtur. Nempe vox per arteriam venit in os, ore percipitur, h. e. colligitur, excipitur: quo sensu *percipere* dici constat. Inde ore funditur et emittitur. † philosophis *percipere*, v. c. Acad. ii, 25, dicitur de iis rebus, quas certo scimus, quibusque sine errandi periculo assentimur.

Percitus, gravius commotus. Mil. 23, animus iratus et *percitus*.

Percursio. Tusc. iv, 13, animi multarum rerum brevi tempore *percursio*.

Percursus, de rebus sæpe cogitatis, quas adeo in promtu semper habemus. Or. ii, 32, quæstiones omnes animo *percursas* ac prope decantatas habere.

Percussio, est in musicis, et deinde in poeticis, et numeris oratoriis, qui et *ictus* dicitur; quia tibicen pede ferit terram. Sic in senario tibicen, qui rhythmum et tempus moderatur, ter pede ferit terram; unde tres in eo ictus, s. *percussiones* dicuntur esse. In iis autem syllabis, in quibus tibicen solum ferit pede, vox ab actore acuitur et tollitur: hinc Græce ἄρσις dicitur percussio, et syllaba dicitur esse in ἄρσει, quum ceteræ sint in θέσει. v. Bentlei. de Metris Terentian. init. Orat. iii, 47, sed sunt insignes eorum numerorum *percussiones*. ibid. 48, *percussio* intervallorum. Or. 58, non sunt in oratione tanquam tibicini *percussionum* modi.

Percussus. Dejot. 6, suspicione sum *percussus*. Cf. *percutere*. † territus. ad Div. ix, 25, repente *percussus* est atrocissimis litteris.

Percutere, de mente dicitur, ut movere. Tusc. v, 11, quod animum probabilitate *percussit*, id dicimus. Mil. 29, quonam modo vos vivus afficeret, qui mortuus inani cogitatione *percussit*, i. e. terruit. † decipere. Flacc. 20, hic cornici oculum, ut dicitur: nam Hermippum—*percussit*. v. Gruter. ad h. l. Att. v, 2, strategemate hominem *percussit*.

Perditor, Planc. 36, verbum factum videtur a Cicerone, ut *afflictor*, *partitor*, etc.

Perducere. Verr. ii, 28, *perducere* aliquem ad suas conditiones. Att. v, 21, Scaptius rogat, ut eos ad talenta cc *perducam*. † meretrices dicuntur *perduci*. Verr. v, 12, huc Tertia illa *perducta* est. Unde, qui feminas stupri causa *perducunt*,

Perductores dicuntur, Verr. i, 12. ubi v. Græv.

Perduellio, est proprie parricidium, h. e. ut est ap. Plutarchum in Numa, cædes hominis liberi, quam quis sciens fecit. Parricidii reus fuit Horatius ap. Liv. i, 26, sed *perduellionis* reus dicitur. In quo male reprehendit Livium Sigonius, Ant. Jur. C. R. ii, 18, quasi parricidii dicere debuisset, quum vel ex eo intelligatur, istud *perduellionis* crimen fuisse, quod ex eo judicio Horatii duumviri *perduellionis* sint, qui non solum in parrici-

ris ipsius, ii, 42 : quanquam Grotius, Sirmondus, aliique malint *paricula* legi. Sed vide in primis, quem hic Grævius laudavit, Salmas., Mod. usur. c. 15, et Bosium ad Nepot. Epamin. 8; Gothofred. ad Cod. Theod. tit. de sententiis e *periculo* recitandis; ut alios taceamus, qui passim copiose laudantur. † Verr. ii, 43, videtur dici pro *elogio*, n. 2, te in Sthenii *periculo* inimici ejus nomine abusum esse. Nempe adscribendo cognitorem Claudium. Nam supra de eodem dixerat, in Sthenii nomine, c. 42, quod est, in capite de Stheniana causa (sumto verbo e tabulis acceptorum et expensorum), sive in elogio Sthenii. *Nomine* dicere h. l. noluit, quod mox idem verbum occurrit.—* Sed magis credendum est, illic *periculum* esse pro causa capitali.

Perillustris. Att. v, 20, ibi morati biduum *perillustres* fuimus : h. e. magnam laudem re bene gerenda consecuti sumus, rem optime gessimus.

Perimere, tollere; item impedire aliquid, ne fiat. Planc. 42, si vis aliqua major reditum *peremisset*. Tusc. i, 37, sensu *peremto*. Ar. R. 11, *peremti* sunt ludi. Sext. 22, mors mea causam publicam *peremisset*. Off. iii, 7, nisi aliqui casus consilium *peremisset*.

Peripetasma, vestis stragula. Verr. iv, 12, Attalica *peripetasmata*. v. Ind. Hist.

Peristroma, idem, Phil. ii, 27.

Peristylium, Dom. 44, locus, qui a columnis undique ambientibus nomen habet. v. intt. ad Sueton. Aug. 82.

Perjurare, it. *Perjurium*, quid sit? Offic. iii, 29. *Perjurare* autem est vera lectio illius loci, quam asserunt Lambinus, Fabricius, etc. Vulgo autem olim legebatur *pejerare*, sub qua voce etiam locum habet Nizolius. Et quoniam idem est *pejerare*, quod *perjurare*, ut tirones etiam illam vocem recte intelligerent, etiam ibi hunc locum laudavimus. Ceterum *perjurare* et *pejerare* dici arbitror de falso jurejurando, ut Græcum ἐπιορκεῖν, quod est proprie, sæpe et multum jurare : qui autem hoc faciunt, iidem facile falso jurant.

Perjurissimus leno, Rosc. Com. 7.

Perlabi, venire post longum sc. cursum. Tusc. i, 12, *perlapsus* ad nos, et usque ad Oceanum Hercules.

Perlitus, inquinatus. Rosc. A. 52, *perlitus* sanguinis crudelitate, de eo, qui cædem fecit.

Permanare. Or. ii, 77, ut ad eorum mentes movendas *permanare* possint. Tusc. ii, 18, conclusiunculæ ad sensum non *permanantes* : h. e. quæ non persuadent, etiamsi nil contra dici possit.

Permiscere. Or. 9, ab Aristophane poeta—Græciam *permiscere* dictus est Pericles. Gr. συγκυκᾶν.

Permittere. Verrin. i°, 32, *permittere* dolori suo incommoda : h. e. ipsum ulcisci injurias sibi illatas. Contra, Sext. 33, *permittere* inimicitias patribus et reipubl., est non ulcisci, senatus et reipubl. causa. v. *concedere*, *condonare*. † tradere in potestatem. Agr. ii, 15, regna decemvirorum ditioni—*permissa* esse dico. Catil. i, 2, *permissa* est resp. consulibus. Id fiebat SCto : Videant coss., ne quid, etc. quo liberam potestatem accipiebant, reipubl., etiam non consulto senatu, quibus videretur rationibus, defendendæ.

Permotio animi, Part. 11, quum aliqua re impellitur ad agendum.

Permutare pecuniam, ad Div. ii, 17; Att. xi, 22, 24; xii, 24; xv, 15, etc. *Permutatio* publica pecuniæ, ad Div. iii, 5, est *collybus*, de quo supra Pis. 21, videtur esse versura.

* *Pernicies* Rosc. A. 45, quorum nihil *perniciei* causa consilio divino factum putamus. De genitivo *pernicii*, quem ex hoc loco Gellius, ix, 4, laudat, vid. Voss. Anal. ii, 19. Alii malunt aliam formam, *pernicie*, vel *pernicies*.

Perorare. Quint. 10, nunquam *perorari* potuisse, h. e. finiri controversiam. Sic Verr. iii, 66, *perorabo* hoc crimen decumanum : simpliciter est, desinam de hoc crimine dicere. ad Herenn. i, 10, *perorare* narrationem.

Perpessio, facultas *perpetiendi* et tolerandi. Tusc. iii, 24, ceterorum *perpessio* facit, ut multo minora videantur.

Perpetuare. Or. iii, 46, *perpetuare* verba, est eodem spiritu pronuntiare, nihil incidere.

Perpetuitas. Or. ii, 54, *perpetuitas*

sermonis, de oratione continua, quæ opponitur ei, quæ est in interrogando aut respondendo. ibid. iii, 49, *perpetuitas* verborum; de periodo. Or. 2, *perpetuitas* dicendi, de tota serie et contextu orationis. Nam, in *perpetuitatem* dicendi, est per totam orationem. † Tusc. v, 10 extr., non ex singulis vocibus philosophi spectandi sunt, sed ex *perpetuitate* et constantia. Philosophorum *perpetuitas* est, quum omnia inter se apta sunt, unum ab altero ducitur, nihil ante dictis repugnat. Off. i, 33, ut constare in vitæ *perpetuitate* nobis possimus. Fin. ii, 27, in *perpetuitate* temporis vita beata duci solet.

Perpetuus. Act. i in Verr. 11, *perpetua* oratio. v. *perpetuitas*, n°. i. ad Div. v, 12, historiæ *perpetuæ*, sunt, aut, quas nos *universales* appellamus, aut certe regni aut reipubl. totius, opponunturque historiis singulorum hominum. Or. 36, *perpetua* quæstio, est universalis, quum de genere universo quæritur. Top. 26, actiones *perpetuæ*, i. e. totæ; nam opponuntur partes, exordium, narratio, etc. Att. v, 21, ut centesimæ *perpetuo* fœnore ducerentur: h. e. ut centesimæ usuræ in singulos annos ducerentur in supputatione, non autem etiam centesimarum usuræ. v. Gronov. Mantiss. Vet. P., pag. 414.

* *Perpolitus*. de Rep. i, 8, quum superiores alii fuissent in disputationibus *perpoliti*. Orat. i, 13, perfectos jam homines in dicendo, et *perpolitos*.

Perquirere, quærere. Or. iii, 29, nam aut ipsa cognitio rei ut scientia *perquiritur*.

Perrumpere. Verrin. i, 5, *perrumpere* quæstiones. Leg. i, 15, *perrumpere* leges, etc. v. *perfringere*.

Persalutatio, est assidua salutatio, ut Flacc. 18, *persalutare*, est assidue salutare.

Perscribere, solvere, non ex arca, sed de mensa argentarii, per attributionem, per assignationem. Att. ix, 12, viri boni usuras *perscribunt*? Flacc. 19, pecuniam se *perscripsisse* dicunt. Salmas., Mod. usur., pag. 473; Gronov. Observ. iv, 9; Græv. ad Attic. xvi, 11. † in codicem aliquid referre. Rosc. Com. 1, æque tabulæ condemnantur ejus, qui verum non retulit, et ejus, qui falsum *perscribit*. ibid., falsum *perscriberet* nomen. † SCtum *perscribitur*, Catil. iii, 6, quod nondum æri incisum est. Or. iii, 2, auctoritatibus *perscriptis*. Sic edd. plures. at v. *præscribere*.

Perscriptio, solutio de mensa, *assignation*. Att. xii, 51; Phil. v, 4. † *perscriptio* est etiam omnium earum rerum, quæ litteris consignantur, in codices referuntur, æri inciduntur. Agr. ii, 9, *perscriptio* legis. Orat. i, 58, si de tabulis et *perscriptionibus* controversia est, etc. sic enim legendum.

Perscriptor. Verr. iii, 72, scribam tuum *perscriptorem* hujus fœnerationis fuisse.

Persecare, decidere cum aliquo. Att. xiii, 23, da te in sermonem, et *perseca*, et confice.

Persecutio, actio in aliquem civilis. Orat. 41, in juris scientia *persecutionum* cautionumque præceptio. v. *actio*, *scribere*, *cavere*.

Persequi, sequi. Phil. iii, 3, quarta legio Cæsaris auctoritatem et exercitum *persecuta* est. Sic Verr. v, 71, sectam et instituta alicujus *persequi*. ad Div. ix, 3, ego, neglecta barbarorum inscitia, te *persequar*. † per singulas partes enarrare, accurate et plene narrare, explicare. ad Div. v, 13, nullum membrum reip. reperies, quod non fractum debilitatumve sit: quæ *persequerer*. † simile est illud Tuscul. iii, extr., fibras stirpium *persequi*, i. e. accurate omnia evellere, nihil prætermittere, nihil relinquere. vid. Burm. ad Virg. G. ii, 407. † exsequi. Att. vi, 1, mandatorum mihi libellum dedit—omnia sum diligentissime *persecutus*. viii, 11, in ep. Cic. ad Pomp., ut, quodcumque tu consilium præcepisses, id nobis *persequendum* putaremus. Sed hoc etiam ad primam referri significationem potest. Cf. Q. fr. ii, 14. † ulcisci. Acad. ii, 1, inimicitias paternas *persequi*. † est etiam verbum juris, quod significat actionem in aliquem, estque petitoris, in primis in re pecuniaria: exigere pecuniam. Rabir. Post. 4, *persequi* ab aliquo pecuniam. Leg. iii, 8, syngraphas suas *persequi*. Verr. iii, 13, bona tua repetere ac *persequi* lite ac judicio. † Hinc ductum illud genus arbitror, quum *persequi* pœnas dici-

tur, qui sumit pœnas ab aliquo, ulciscendi causa. ad Div. i, 9, pœnas a seditioso *persequi*. Att. ix, 14. pœnas alicujus *persequi*. † Herenn. ii, 19, *persequentissimus* injuriarum.

Persolvere, solvere. Att. vii, 3, si hoc mihi ζήτημα *persolveris*, magna me molestia liberaris. † satisfacere, non modo solvenda pecunia, sed etiam respondendo, officio præstando, etc. Att. xiv, 20, *persolvi* primæ epistolæ: venio ad secundam. Quir. p. R. 9, *persolvere* officium. Conf. Verr. v, 69. † Flacc. 20, *persolvere* ab aliquo dicitur ut solvere ab aliquo.

* *Persona*, πρόσωπον, facies ficta histrionis. Or. ii, 46, quum ex *persona* mihi ardere oculi histrionis viderentur. Sed de hac et ceteris hujus verbi significationibus distincte et accurate, etiam ex Cicerone, agitur in Lexico Fabri, ad quod tirones remittimus. Nos monebimus, *personam* dici non solum de hominibus, sed etiam aliis rebus, et in his formulis *abstractum* pro *concreto* poni. Muren. 3, *personam* gravitatis severitatisque non appetivi. Attic. xv, 1, fœda est *persona* ipsius senectutis. Verr. ii, 17, *persona* calumniæ imponatur. Deinde, *personam* per periphrasin quamdam dici de hominibus, sed cum respectu ad eorum conditionem, officium, mores, etc. Cluent. 29, hujus Staleni *persona* ab nulla turpi suspicione abhorrebat. Arch. 2, in ejusmodi *persona*, quæ—minime in judiciis periculisque tractata est. Manutius refert ad Archiam, qui in foro versatus non fuerit. Rectius, quam Passeratius. v. *tractare*.

Personare, valde clamare, clara voce dicere. Cœl. 20, non loquuntur solum, sed etiam *personant*. Planc. 35, furialis illa vox—secum et illos, et consules facere, *personabat*.

Personatus, facie ficta indutus. Orat. iii, 59, *personatus* Roscius. † simulator et dissimulator. Att. xv, 1, quid est autem, cur ego *personatus* ambulem?

Perspicere, diligenter considerare et examinare probandi aut improbandi causa. Mil. 20, *perspicere* villam. Q. fr. iii, 1, *perspicere* viam. ad Div. ix, 15, domum cum fabris *perspicere*. Phil. ii, 38, quærere et *perspicere* conditionem: quanquam h. l. Grævius malebat *prospecta*.

Perstringere, leviter percurrendo contingere. Phil. ii, 19, celeriter cursum *perstringere*. Agr. ii, 25, terram aratro *perstringere*. † hinc metaphorice, Sull. 16, nemo me tenuissima suspicione *perstrinxit*. Brut. 94, consulatus meus primo eum leviter *perstrinxerat*, i. e. offenderat, æmulatione, invidia. † Ceterum librarii sæpe dederunt *perstringere* pro *præstringere*. v. in h. v.

Persuadere. Tusc. iii, 29, quo viso et *persuaso*.

* *Perterrere*. Cæcin. 8, metu *perterriti*; 15, formidine *perterritum*, metu *perterritis*; 13, *perterritus* ab ædibus, i. e. ut fugeret ab ædibus. Sed legendum forte, *proterritus*. vid. *proterrere*. Nam confusa sæpe verba.

Pertinere. constructio quadruplex est ap. Ciceronem, cum præpos. *ad*, *in*, *per*, et cum ablativo. Orat. ii, 2, *pertinet* in prudentiam; pro quo Pearcius reposuit *ad*, ex ed. Venet. et Mediolan., et ita judicarat jam Lambinus. Est tamen cum *in*, quanquam alio sensu, Nat. D. ii, 55, ut mox videbimus. Ceteras formas suis locis afferemus. † utile esse, valere. Att. iii, 6, ad multa *pertinuit*. Off. ii, 10, quæ ad gloriam *pertinent*. Quint. 29, ad rem *pertinent* testimonia. † meare, attingere. Nat. D. i, 14, ratio *pertinens* per omnium rerum naturam. ibid. ii, 55, implicatio nervorum toto corpore *pertinens*. ib., venæ in omnes corporis partes *pertinentes*. ib. 54, eaque ad pulmones usque *pertinet*. † sentiri, vim habere in aliquem. Div. ii, 44, aliquid vim cœlestem ad eos, qui in terra gignuntur, *pertinere*, Tusc. i, 38, nihil *pertinuit* ad nos ante ortum. ibid. 45, nihil ad mortuos *pertinet*. Arch. 12, *pertinebit* ad aliquam animi mei partem. Cf. Læl. 4. † dicitur etiam ad aliquem *pertinere* id, cujus quis auctor est. Rosc. A. 36, ad quem maleficium *pertineret*. Verr. i, 17, ne res ad Dolabellam ipsum *pertineret*.

Pertisum, quidam volebant dici pro *pertæsum*, Or. 48.

Perturbare, exturbare, ejicere. Her. iv, 8, ut eum — præcipitem *perturbetis* ex ea civitate. † tollere,

Petitor, actor, qui litem intendit, in causa privata; cui opponitur is, unde petitur. v. *petere*. Or. i, 37; Quint. 13: Rosc. C. 14; Verr. iii, 11.

* *Petulantia*, de Rep. iv, 6, a petendo.

Phaleræ, ornamenta equorum (vel equitum. v. Drakenb. ad Silium, xv, 255). Verr. iv, 12, *phaleræ* pulcherrime factæ. Quo in loco fuerint *phaleræ*, non consentire video doctos viros. Scheff. de Re Vehic. i, 16, p. 212, in fronte ponit, auctore Etymologo Græco in φάλαρα, ubi vocat προμετωπιδίους ἀσπιδίσκους, τὴν κόσμησιν τὴν κατὰ τὸ μέτωπον τῶν ἵππων. Ita videntur dici a φάλοις, qui sunt ἀσπιδίσκοι κατὰ τὸ μέτωπον τῆς περικεφαλαίας. v. Schol. ad Homeri Iliad. έ, 743. Heinsius ad Ovid. Met. viii, 33, ponit in tergo; quod recte repudiat Burmannus ad eum locum, putatque fuisse in pectore. Quomodo ibi fuerint, utrum fixi tanquam clypeoli, an pensiles, non addit. Locus Plinii, xxxvii, 12, suadet credere pensiles fuisse. Vulgo argenteas fuisse, dubitari non potest. v. Livius, xxii, 52. Aureas subinde per luxuriam factas, patet e Sueton. Aug. 35.

Phaselus, Att. i, 13; xiv, 6, est navicula longior et simul angustior, cum prora longe et oblique supra aquam porrecta: unde mira ejus velocitas.

Philologia, ad Div. xvi, 21.

Philologus, ad Att. xiii, 12, 29; ad Q. fr. ii, 10. v. Ind. Græc.

Philosophia. Or. 13, inest natura *philosophia* quædam in hujus viri mente. Q. fr. iii, 1, ea villa tanquam *philosophia* videtur esse, quæ objurget ceterarum villarum insaniam. Sed Faernus et Ursinus legunt, *philosopha*. † secta philosophica. Or. iii, 27, quæ exercitatio nunc propria duarum *philosophiarum* putatur.

Philosophus adj. Tusc. v, extr., nostras *philosophas* scriptiones.

Picariæ, loca in silvis, ubi, propter copiam picearum, pix coquitur. Brut. 22, liberi societatis ejus, quæ *picarias* redemisset. Hæ *picariæ* fuere, ut ex illo loco apparet, in silva Sila in Bruttiis. Bruttia autem pix celeberrima; ut copiose docet Bochartus in Canaane, i, 33, p. 596. Itaque non erat, quare Corradus ad h. l., p. 162, corrigeret *pecuarias*. Adde Burm. de Vectigal. c. i, p. 14.

Pictura. Verr. iv, 1, *pictura* in textili, est vestis stragula, opere Phrygio, acu picta. v. Junius de Pictur., p. 86.

Pictus, de oratione, significat genus dicendi, ornatum ornamentis iis, quæ ingenium ostendunt, et suavitatem tantum habent. Or. 27, *pictum* orationis genus. Brut. 85, Lysia nihil potest esse *pictius*. † Fin. v, 27, qui nunquam philosophum *pictum*, ut dicitur, viderunt.

Pigmentarius, ad Div. xv, 17, pharmacopola, quia inter pharmaca, etiam χρώματα, *pigmenta*. v. supr. Salmas. ad Solin., p. 740, 741.

* *Pignerari*. Phil. xiv, 12, Mars ipse ex acie fortissimum quemque *pignerari* solet: h. e. sibi asserere, vindicare, velut in *pignus* accipere; nam fortissimum quemque primum tollit, se maxime periculo offerentem. Eodem sensu sibi asserendi *pignoris* loco, de Rep. i, 4, ut plurimas —ipsa sibi ad utilitatem suam *pigneraretur*. v. de hac voce Budæus ad Pandectas, p. 249; Heins. ad Ovid. Met. vii, 621.

Pignerator, qui *pignus* capit a possessore, securitatis causa, possessorem nihil deterius in re, quam possidet, dum lis est, facturum. Verr. iii, 11.

Pignus. Phil. i, 5, cogi *pignoribus*. Or. iii, 1, *pignoribus* ablatis coercere. ibid., *pignora* concidere, i. frangere, comminuere. Fuit genus coercitionis, quo utebantur magistratus, in primis consules, in senatores, qui parere, v. c. vocati in senatum, nollent. † eleganter *pignora* dicuntur omnia ea, quæ fiduciam faciunt, qualem quis se præstiturus sit. Att. viii, 9, minus multa illi dederant reipublicæ *pignora*. Phil. xiii, 4, magnis et multis *pignoribus* M. Lepidum resp. illigatum tenet. Ea *pignora* deinde enarrantur, et sunt partim commoda multa, quæ habet in republ. et a republ., propter quæ ei adversari non possit; partim documenta amoris in rempubl. ab eo jam edita.

* *Pila*. Pis. 28, claudus *pilam*. v. *claudus*. Alio proverbio, de Rep. i,

44, sic tanquam *pilam* rapiunt inter se reipublicæ statum, etc.

Pilus. Q. fr. ii, 16, ego ne *pilo* quidem minus me amabo. Rosc. C. 7, ne ullum *pilum* boni viri habere dicatur.

Pingere, ornare. Brut. 37, verba *pingere*: quod fit tropis et σχήμασι λέξεως. Att. iv, 5, bibliothecam mihi *pinxerunt* constructione et sittybis.

Pinguis, de rebus philosophicis, est minus subtilis et acutus, sed popularis. Læl. 5, agamus *pingui* Minerva, ut aiunt: h. e. non utamur illa subtilitate stoicorum. Acad. ii, 34, quod ipsi Antiocho *pingue* videbatur, et sibi contrarium. † durus, minus suavis. Arch. 10, *pingue* sonantes poetæ.

Pinna, genus conchæ. v. Nat. D. ii, 48; Fin. iii, 19. † in piscibus *pinnæ* sunt, instrumenta natandi, loco pedum datæ, ut ait Plinius, ix, 13; ut in avibus sunt instrumenta volatus. Unde proverbialiter, Att. iv, 2, *pinnas* alicui incidere: ubi tamen Græviana habet *pennas*.

Pinnoteres, squilla. v. Fin. iii, 19; Nat. D. ii, 48.

Piscinarius, qui *piscinis* murenarum, aliorumque pretiosorum *piscium*, delectatur; qualis L. Lucullus fuit. Att. i, 19, 20.

Pistrinum, carcer privatus, et ergastulum. Q. fr. i, 2, in publicam custodiam, vel in *pistrinum*.

Pius. ad Div. x, 24, *piæ* propinquitates. Balb. 16, *pia* et æterna pax. Phil. xiii, 19, *piissimus*, non Latinum esse dicit Cicero.

Placare. Tusc. ii, 9, hæc dextra Lernam, mactata excetra, *placavit*: i. e. tutam reddidit. Sed videtur legendum, *pacavit*. *Placari* quidem mare dicitur, sed aliam ob causam, nempe quia tempestates iræ maris dicuntur: quum autem a prædonibus liberatur, pacari dicitur mare, non *placari*. Similis locus est Virgilii, Æn. vi, 803, de Hercule, Erymanthi *placarit* nemora: ubi recte e mss. *pacarit* reposuit Heinsius; quem vid. Has voces permutari notum est. vid. Drakenb. ad Silium, ii, 483.

Placatus. Tusc. iv, 17, sibi ipse *placatus*: de homine tranquilli animi. Quir. p. R. 1, si mihi *placata* omnia fuissent: h. e. si nil adversi mihi accidisset.

Plane, sine tropo. Phil. vii, 6, qui *plane* et Latine loquuntur.

Plangunculа, pupa, simulacrum cereum, ex Græco πλαγγών. Att. vi, 1, inventæ sunt quinque *plangunculæ* matronarum. v. Bosius ad h. l., qui hanc vocem Ciceroni restituit, probante Lambino, Junio, etc. quum ante esset sine sensu *langunculæ*, quod servavit Grævius. Reperit etiam in cod. Bessarionis Manutius. Cf. Spanhem. ad Callim., p. 711.

Planus, impostor, Cluent. 26. Hanc vocem viri docti restituerunt etiam Capitolin. in Anton. Phil., c. 13. Est etiam bis ap. Plin. xxxv, 10.

Platalea, avis. v. N. D. ii, 49.

Plausibilis, valde placens populo. Tusc. iii, 21, quoniam hæc *plausibilia* non sunt, in sinu gaudeamus.

Plausus. Div. ii, 26, galli cantu *plausu*que alas premunt. † gratia, laus. Cluent. 47, ex tota ista subscriptione rumorem quemdam et *plausum* popularem esse quæsitum.

Plenus, dives. ad Div. vii, 9, serius potius ad nos, dum *plenior*. † abundans etiam in malam partem. Prov. Cons. 8, quis *plenior* inimicorum fuit Mario? † magnus, copiosus. Rosc. A. 2, in alienam pecuniam, tam *plenam* atque præclaram, invaserit. Ceterum male huc traxit Grævius *plenum* convivium e Suetonio. vid. Burman. ad Suet. Cæs. 49. † *plenum* dicitur corpus carnosum et succulentum; opponiturque macilento. v. Salmas. ad Solin., p. 203: unde transfertur ad orationem, et opponitur jejuno, exsangui, tenui. Off. i, 1, orationem Latinam efficies *pleniorem*. Or. iii, 14, de horridis rebus nitida, de jejunis *plena*, de pervulgatis nova quædam est oratio tua. ibid. 52, si habitum orationis et quasi colorem aliquem requiritis, est et *plena* quædam, sed tamen teres, etc. † in voce *plenum* est laus, si adjecta est suavitas. Orat. i, 29, neminem voce *pleniorem*, aut suaviorem mihi videor audisse. Sed etiam in vitio, quum abest suavitas, et significat *vastum*. Or. iii, 12, cujus tu illa lata nonnunquam imitaris, ut E *plenissi-*

cura, ut pompæ plena sit, ut illustris, ut splendida, ut *popularis*. † ad populum movendum, incitandum, aptus. Verr. i, 58, quid tandem erat in illo pueio *populare?* quid invidiosum? ibid., non illius ætas, sed causa: non vestitus, sed fortuna *popularis* videbatur. ibid., neque erant hæ lacrymæ *populares* magis, quam nostræ, etc. † Or. ii, 83, *popularis* lapsus, et Tusc. v, 36, *popularis* offensio; de iis, qui in re aliqua, oratione, actione, populum offenderunt. Or. 44, oratio *popularis*, h. e. ad populum. Q. fr. i, 1, *popularis* accessûs ac tribunal. † Exquisitius ac durius illud est Sext. 30, *popularis* sacerdos, de Clodio, per ironiam, qui in sacrarium Bonæ deæ irruperat, ubi pro populo rom. sacra fiebant.

Populariter, more populi, ut populus intelligere possit. Leg. i, 6, *populariter* loqui. Fin. v, 4, *populariter* scribere. † seditiose, invidiose. Verrin. i, 58, me *populariter* agere, etc. Off. ii, 21, in agendo multa *populariter*, tum illud male. v. *popularis*.

* *Populus*, de Rep. i, 25, non omnis hominum cœtus quoquo modo congregatus, sed cœtus multitudinis juris consensu et utilitatis communione sociatus. Verr. i, 42, ut quæstio ejus ad *populum* pertineat. Leg. iii, 16, judicium *populi*. Hæc quomodo capienda sint, v. in Ind. Legg., *Tabellaria Cassia*.

Porcus. Leg. ii, 22, porco femina piaculum pati. v. Davis. ad h. l., et quos ibi laudat.

Porrectus. Att. v, 18, ne quid inter cæsa et *porrecta*, ut aiunt, oneris mihi addatur, aut temporis. Proprie est tempus interjectum inter victimæ mactationem, et extorum in aram impositionem, quo tempore fari licet. Exta *porrecta*, sunt exta data deo, ut ait Ovid. Fast. i, 51. Inter cæsa et *porrecta* autem, per proverbium, nobis aliquid dicitur accidere, quum accidit, dum aliis rebus intenti sumus, aut absumus, neque nobis ab eo possumus cavere.

Porro. Fin. v, 26, ea nos mala dicimus, sed exigua, et *porro* minima. Quidam interpretantur, sane, profecto. Ego, atque adeo.

Portentum, unde dicatur? N. D. ii, 3.

Porticus, ambulatio columnis suspensa circa templa, et in ædibus privatis in atrio, impluvio; item ante ædes: qua a pluviis, et solis ardore defenderentur. Verr. iv, 40, Sopatrum de *porticu*, in qua sedebat, etc. Cf. Q. fr. iii, 1; Dom. 44.

Portitores, sunt operæ publicanorum, qui *portoria* redemerant, quæ in *portu* sedebant, merces excutiebant, et *portorium* exigebant. In quo quum iniquius et acerbius versarentur, omnibus hominibus invisi erant, ut etiam e libris sacris constat. Nam qui ibi memorantur τελῶναι, sunt *portitores*, operæ publicanorum, non publicani. v. Agr. ii, 23; ubi Turnebus male publicanos interpretatur, qui ei error cum multis communis est, et ab Asconio haustus. Vatin. 5; ad Q. fr. i, 1; Off. i, 42. vid. Casaubon. ad Theophrast. c. 6; Burmann. de Vectigal., p. 140.

Portorium, vectigal, quod in portu pro mercibus solvitur. Font. 8, *portorium* vini. Verrin. ii, 75, *portorii* vicesima: h. e. vicesima mercium, quam *portorii* loco solvebant. Inv. i, 30, *portorium* locare. Cf. Att. ii, 16; Pis. 36, etc. De *portorio* omnium optime egit Burmann. l. c., c. 5.

Portuosus. ad Div. vi, 20, navigatio *portuosa*, h. e. in qua multi portus patent. Orat. iii, 19, mare *portuosum*, est portubus frequens.

Portus. Cæcin. 34, *portus* supplicii, vocatur exsilium, quod in exsilium damnati eunt, ut supplicium fugiant.

Poscere, provocare. Verr. i, 26, *poscere* majoribus poculis. v. Ascon. Rosc. Amer. 5, quos populus *poscit*; int. ad supplicium: ductum e ludis gladiatoriis, in quibus populus interdum flagitare gladiatores notos ab editore ludorum solebat. v. Sueton. Aug. 44. Hæc gladiatorum paria *postulatitia* dicuntur a Seneca, ep. 7, et opponuntur ordinariis. Verbum *postulare* sæpe sic dicitur. vid. v. c. Suet. Calig. 30.

* *Posse*, bene valere. Tusc. ii, 19, *possunt* oculi; *potest* caput, latera, pulmones; *possunt* omnia. Nisi potius, ne significationem inusitatam admittas, resumendum *dolere* ex præcedentibus verbis: Nihil enim *dolet*, nisi pes.

Possessio, de agris, prædiis. Att. vi, 1, iter feci per ejus *possessionem*.

Possessor. Agr. i, 5, invidiæ aut pestilentiæ *possessores* : h. e. agrorum pestilentium, aut invidiam *possessoribus* afferentium.

Possidere, vindicare sibi, ut suum. Herenn. i, 11. v. not. ad Tacit. Agric. 18. item occupare, Verr. iii, 68; Agr. i, 2.

Post, Verrin. i, 7, *post* hunc statum reipubl.; h. e. a quo tempore hic est status reip

Posterior, improbior, Prov. Cons. 4. Viri docti laudant ad h. l. Turneb. Advers. xx, 9. Pis. 27, nihil *posterius*, nihil nequius. Sic Rosc. A. 47, *postremi* homines.

Posteritas, de tempore futuro. Catil. i, 9, in præsens tempus—in *posteritatem*.

Postliminium, ἐπάνοδος, reversio, reditus. Totus locus, Topic. 8, et ibi Boethius legendus. Cf. Or. i, 40. Balb. 11, *postliminio* fieri potest civitatis mutatio. ibid. 12, civi romano licet esse Gaditanum, sive exsilio, sive *postliminio*, etc. h. e. si redierit Gades, ubi ante civis fuerat, quam civis romanus factus erat, et ejus civitatis jus recipit, civitate rom. accepta amissum : ubi v. Græv., et Salm., ad J. Att. c. 26, quem Græv. laudat; intt. ad Caii J. i, 6, 2; Menag. Am. J. C. 39.

Postulare, sæpe dicitur sensu forensi, in quo proprie est, in causis privatis, prætorem rogare, ut liceat actionem alicui intendere : in causis publicis autem, ut liceat nomen deferre; unde per metonymiam *antecedentis* pro *consequente*, pro *accusare* dicitur. Exempla hæc sunto, et quidem posterioris generis; nam prioris nullum animadverti. Q. fr. iii, 1, Gabinium tres factiones *postulant*. ad Div. viii, 12, Appium eadem lege *postulavi*. Locus clarissimus est in Cæcil. 20, nuper quum in Gabinium—Piso delationem nominis *postularet*. Sed in universum *postulare* de omni desiderio apud prætorem exposito dicitur. Mil. 22, servos *postulare* in quæstionem. Sic est sæpe in Verrinis. v. inpr. Sigon. de Judic. i, 22; ii, 9. † Est etiam verbum mathematicorum. Off. iii, 7, ut geometræ non omnia solent docere, sed *postulare*, ut quædam sibi concedantur—sic ego a te *postulo*, ut mihi concedas, etc. † *postulare* etiam dicuntur provinciales et socii, quum aliquid decerni, constitui sua causa a senatu R. petunt. Balb. 15, Gaditani a senatu de fœdere *postulaverunt*, etc. v. *postulatum*.

Postulatio, in sacris est prodigium, quo dii postulant aliquid, iræ suæ avertendæ causa, fieri; unde deinde pro ipso sacro piaculari dicitur. Ar. R. 10, *postulationes* esse Jovi, Saturno, etc. ibid. 14, eodem ostento Telluri *postulatio* deberi dicitur. v. Græv. ad c. 10. † verbum forense est, quum significat petitionem apud prætorem, ut liceat nomen deferre alicujus. ad Div. viii, 6, inter *postulationem* et nominis delationem uxor a Dolabella discessit. Ligar. 6, primus aditus et *postulatio* Tuberonis hæc fuit, velle se de Q. Ligarii scelere dicere. v. *postulare*.

Postulatum, est petitio benificii, quam socii et provinciales ad senatum deferunt. Verr. ii, 4, Siculi *postulata* consulibus, quæ non *postulata*, sed crimina in istum viderentur esse, ediderunt. Cf. *postulare*. † conditiones pacis. ad Div. xii, 4, legati ab Antonio ad nos intolerabilia *postulata* retulerunt. Cf. Att. vii, 15.

Potatus. Tusc. v, 5, ista me non movent magis gustata, quam *potata* delectant.

Potens, gratiosus. Quint. 22, potentissimus Nævius. sed vid. *potentia*.

* *Potentatus*, de Rep. ii, 8, est a prima manu cod. Vaticani. Manus emendatrix *dominatus* refinxit, lævo, ut censet Maius, consilio; nam et *potentatus* generosior vox est, et habet, post Cæsarem et Livium, Lactantius, Ciceronis imitator.

Potentia, dicitur ut *opes*, de gratia, auctoritate, multitudine amicorum et clientium, eloquentia, et omnibus rebus, quibus multum in republ. efficitur; in quam rem est locus Quint. 1, quæ res duæ in civitate plurimum possunt, eloquentia et gratia, etc. Mur. 11, erant in magna *potentia*, i. e. gratia, qui consulebantur. Cæcin. 25, *potentia* quiescit. Sull. 7, nullam a me *potentiam* Sullam exspectare. Quint. 2, et ad Div. xiii, 29, junguntur *potentia* et gratia. Mil. 5, *potentiam* suam ipse ita interpretatur : se-

natum, non quod sentiret, sed quod ego vellem, decernere. Cœl. 9. contra *potentias* hominum. Cf. Off. i, 21; Or. i, 41; Quint. 9. Sed hæc *potentia* est civilis et honesta. Hinc contra ad Brut. 10, quandoquidem *potentia* jam in vi posita est, et armis. ad Div. vi, 1, subire *potentiam* victoris.

Potestas, in republica est magistratuum, judicum, et omnium, quibus aliqua pars reipubl. bello et pace, domi et foris administranda, commissa est; minus quam imperium. Quint. 2, est de judice. Phil. i, 7, versari cum imperio et *potestate* in republ. Q. fr. i, 1, quoniam in istis urbibus cum summo imperio et *potestate* versaris. Sed vid. *imperium*. † jus in aliquem. Agr. ii, 31, in *potestate* sua esse, de civitatibus liberis et sui juris. † facultas, copia alicujus rei. ad Div. i, 7, quoties *potestas* certorum hominum erit, etc. † Tusc. iii, 5, ex potestate exire, quid sit? ubi v. Davies. Tusc. iv, 36, exire de *potestate*, hoc est, de consilio, de mente, de ratione. † Pluralis est Herenn. ii, 17, mansuetus in *potestatibus* fuisse ostendetur. Cf. Font. 15; Partit. 10, honores, *potestates*. i. e. munera provincialia et militaria.

Potior, Fin. i, 4, *potiora* ad legendum, h. e. in delectu præferenda.

Potiri. Tusc. i, 37, si gentem aliquam urbe nostra *potituram* putem. Rosc. Am. 25, Atheniensium respubl., dum ea rerum *potita* est: h. e. et sui juris fuit, et in sua potestate alias Græcas civitates habuit.

Potius, cum comparativo. Pis. 14, quævis fuga *potius* optatior. item cum *malle*, Ligar. 2.

Potulens. Nat. D. ii, 56, qua esculentis et *potulentibus* iter pateret. Ita dedere ex optimis mss. viri docti. Sed Davisius tamen *poculentis* legit, quem vide.

Præbere. Dejot. 12, assiduitatem alicui *præbere*.

Præbitor. Off. ii, 15, est idem qui *parochus*: ubi vid. Nisi quod *præbitor* etiam esse potest, qui sine redemtione, quacumque de causa alteri præbet necessaria, sive de jure, sive sua sponte: quanquam etiam parochus sic dici potest. Verbum *præbere* sæpe sic apud Latinos occurrit.

Præcellentissimus, Verr. iv, 44.

Præcentio, est tibicinum, qui in ludis canebant tibiis, item, quum sacrificaretur. Ar. R. 10.

Præceps. Pis. 28, lubricum genus orationis adolescenti sæpe *præceps*, i. e. in quo facile peccat.

Præceptio, Gr. πρόληψις, Partit. 36, est notio inchoata in animo.

Præcertatio, æmulatio, Herenn. iv, 30.

Præcidere, recusare, negare. Att. x, 16, quod quia plane *præciderat*. ibid. viii, 4, plane, sine ulla exceptione *præcidit*. † de Sen. 16, brevi *præcidam*, h. e. paucis dicam, paucis rem expediam. † Att. ix, 6, *præcidere* naves, i. e. rostra defringere, ne usum militarem habeant. v. Schefferus de Re nav., p. 125.

Præcipere. Att. viii, 11, quodcumque tu consilium *præcepisses*. † ante capere, prævertere cogitatione, factis, etc. Off. i, 23, *præcipere* cogitatione futura. Cf. ad Div. v, 16.

Præcipitans, præceps. Rabir. Post. 1, *præcipitantes* impellere. Sull. 31, *præcipitans* respubl.

Præcipitatus. ad Div. xi, 28, ætate *præcipitata*, h. e. summa.

Præcipuum, προηγμένον, Fin. iii, 16.

Præcise, nulla exceptione addita, absolute. Att. viii, 4, *præcise* negare. † omisso verbo aliquo, brevitatis causa. Nat. D. ii, 29, existimas ab his *providentiam* fingi, quasi quamdam deam — sed id *præcise* dicitur. vid. locum.

Præcisio, Or. iii, 53, est figura ἀποσιώπησις.

Præconium, vitæ genus, quod est *præconum*. ad Div. vi, 18, qui *præconium* facerent. † *præconis* proclamatio. Rabir. Post. 17, o meum miserum acerbumque *præconium*! ad Div. vii, 24, addictus Hipponacteo *præconio*. Sed h. l. est metaphorice. v. *addictus*. Att. xiii, 12, Ligariana præclare vendidisti (laudando vendibilia fecisti). Posthac, quidquid scripsero, tibi *præconium* deferam: h. e. te venditorem, laudatorem constituam.

Præconius. Quint. 31, quæstus *præconius*: qui fit præconio faciendo.

Præcultus, præparatus. Partit. 23, quidam perfecti habitus, ad virtutem quasi *præculti*.

Præcursio, prægressio, præparatio.

Præsagitio, facultas *præsagiendi*, Div. i, 31.

Præscribo. Or. iii, 2, auctoritatibus *præscriptis*, sc. SCto. Sic enim legendum. v. *perscribere*. †Vatin. 2, quibus jam *præscribis*, i. e. prædicis.

Præscriptio. Acad. ii, 46, hanc esse *præscriptionem* naturæ, i. e. legem, præceptum. † Agr. ii, 9, *præscriptio* legis, sunt nomina auctorum, latorum, quæ legi *præscribuntur*. ad Div. v, 2, SCtum ea *præscriptione* est, etc. quod capiendum vel de nominibus eorum, qui scribendo affuissent, quorumque nomina præposita essent (v. Manut. ad h. l.), vel potius de verbis iis, quibus retulerat Cicero ad senatum de Metello, in quibus scilicet est causa decreti senatus, quæque honorifica erant. *Præscriptio* pro causa, prætextu, est ap. Cæs. B. C. iii, 32. † in Lexic. Fabri laudatur ex orat. pr. Rosc. C. 2, *præscriptio* pro pactione. Sed ibi bonæ editiones recte habent *perscriptio* : quæ lectio vera est. Jungitur enim tabulis, s. libris. v. *perscriptio*. Sæpe autem hæc duo verba confunduntur, ut Or. i, 58, ubi v. Pearcius.

Præsens, certus, magnus. ad Div. i, 9, fructus *præsentiores* tulisses. ad Div. xv, 4, *præsentes* insidiæ. † in rem *præsentem* venire, Or. i, 58; Cæcin. 7, est proprie, in eum locum, de quo controversia est; deinde, coram adesse ipsum. v. Græv. ad Offic. i, 10. Cf. Gellium, xx, 10. † conspicuus, manifestus. Catil. iii, 9, illud porro nonne ita *præsens* est, ut nutu Jovis factum esse videatur?

Præsensio, notio insita, πρόληψις, Nat .D. ii, 17. †divinatio. Div. i, 1.

Præsentia. Forma *in præsentia*, est sæpe apud Ciceronem, v. c. Dom. 5. Male reprehendit Stephanus in Pseudo-Cicerone, p. 95.

Præsentire, de notionibus insitis. N. D. ii, 17, quum, talem esse Deum, certa notione animi *præsentiamus*.

Præsidere dicuntur magistratus, quum in solemni et publico loco sella curuli sedent. Vatin. 7, *præsidentibus* in templo duobus, non consulibus, sed, etc. Gruteriana habet, *sedentibus*, quam secuta est Græviana; sed aliæ habent *præsidentibus*, quod est etiam in cod. Erfurt., et videtur verbum solemne in hac re; quo sæpe usus est Suetonius, v. c. Aug. 26, 35. De judicibus in subselliis suis sedentibus, idem verbum est, Mil. 37. †tueri. Phil. v, 13, Gallia dicitur imperio rom. *præsidere*, et semper *præsedisse*. v. locum.

Præsidia, milites aliquo loco defendendi causa positi, ut in castris, oppidis, pontibus, portis, saltubus. Formula, in *præsidiis* alicujus esse, ut Ligar. 9, 10; ad Div. xiii, 19, est, esse apud exercitum alicujus, in castris, etc. Gr. συμπολεμεῖν. Add. Duker. ad Livium, cui frequens est hæc forma dicendi, xxxviii, 11.

Præstantia, cum genitivo. Off. i, 28, cum magna excellentia et *præstantia* animantium reliquarum : h. e. ut longe *præstet* cetera animalia. Sic Or. ii, 52, *præstantia* fortunæ, quum sc. est major aliena.

Præstare. Planc. 1, sin omnia *præstitero*, h. e. inesse demonstravero. †præbere. Pis. 32, senatui sententiam *præstare*, sc. dicendo. †aliquem *præstare* dicuntur, qui spondent pro eo, qualis sit, aut futurus sit, aut, ut talis sit, qualis debet, aut qualem alii volunt, efficiunt. Non semel ad Q. fr. i, 1. ad Att. vi, 2, nec satis est, se quemque *præstare*. ibid. 3, quem ego *præstare* non poteram. Q. fr. iii, 8, Messallam Cæsari *præstabo* : h. e. certo scio, eum, ut Cæsar optat, consulem fore. Leg. i, 4, jus civile eatenus exercuerunt, quoad populum *præstare* voluerunt : intell. tutum a periculo in causis forensibus, consilium, formulas actionum dando, cavendo, etc. Sed mihi locus suspectus est. Interpretationem Davisii non admittunt verba, et loca allata sunt ab hoc aliena, nec contextus patitur. Idem de Turnebiana censendum. An scripsit : quoad populo probare potuerunt (vid. init. cap.), s. q. populo probari voluerunt? †Similiter res dicuntur *præstari*, quum aliquis fidem facit, eas non eventuras, aut ita, ut volumus, vel earum periculum et culpam suscipit. ad Div. i, 4, a vi *præstare* nihil possum. ib. vii, 17, ultima tibi jucunda et honesta *præstabo*. Or. i, 24, culpam *præstare*. Mur. 2, periculum judicii *præstare*. †ad Att. x, 11, de re nummaria, cupit tibi

1, et Cicero, Verr. i, 40. Add. Duker. ad Liv. xxix, 22. † de Div. i, 54, Laches *prætor*. Lambino videtur archon fuisse. Potuit etiam στρατηγὸς intelligi; quod mavult idem ad Liv. xxxi, 24.

Prætorium, tabernaculum *prætoris* in castris. Div. i, 33; Balb. 17. Sic et dicuntur in Legg. Cod. Theod. † ædes in provinciis, in quibus magistratus provincialis habitabat, Verr. iv, 28. Alio loco autem docet Cicero, *prætorium* fuisse regiam Syracusis: sed de hoc verbo eruditissime scripsit Perizon. Diss. de *Prætorio*, et ejus apologiis contra Ulr. Huberum edita Franeck. 1690. Verr. v, 72, mentio fit *prætorii*, in cujus celeberrimo loco Castoris templum sit; unde Hotomannus colligebat, locum in foro fuisse, quod *prætorium* diceretur. Sed illud templum in fori parte celeberrima fuit. v. Verr. i, 49, 50. Itaque vocabulum plane est ab hoc loco alienum. Lambinus legebat *urbis*; Perizon., *prætoribus*; Græv. optime, *populi R.* aut *fori*.

Prætorius. Quir. p. R. 7, *prætorii*, qui prætores fuere. † Verr. i, 52, *prætoria* turba, qualis sc. confluere ad prætorem urbanum solet. Cohors *prætoria*. v. *cohors*. † exceptiones *prætoriæ*, Inv. ii, 19, i. e. ex edictis prætorum institutæ. Sic et jus *prætorium* dicitur. v. *jus*, n° 7.

Prævaricari de re aliqua, Cluent. 62.

Prævaricatio et *Prævaricator*, quid sit? Partit. 36. Divin. ii, 43, quod Diogenes Chaldæis, quasi quadam *prævaricatione*, concedit.

Prævertere, vincere. Sull. 16, nemo me unquam levissima suspicione perstrinxit, quem non *præverterim*.

Pragmaticus, juris peritus, oratorum minister. Or. i, 59. v. Ind. Gr. † politicus, prudens. Att. ii, 20, homines *pragmatici*, cavere jubent, et vetant credere. ibid. xiv, 3, si quid *pragmaticum* habes, scribe: i. e. quod ad recte agendum prosit.

* *Pratulum*. Brut. 6, in *pratulo* propter Platonis statuam consedimus. de Rep i, 12, placitum est, ut in aprico maxime *pratuli* loco— considerent.

Prece. Inv. i, 16, *prece* humili. Att. xi, 15, cum magna *prece* ad aliquem scribere.

Prehendere, capere. Flacc. 33, locum *prehendere*.

Premere, contemnere. Tusc. iv, 28, humana omnia *premens*. v. Dav. † urgere aliquem interrogando, objiciendo. Verr. i, 53, ut quum a me *premeretur*, omnia potius responderet, etc. Div. ii, 20, quod intelligeres fore, ut a me *premerere*, quum ex te causas exquirerem, etc. † immorari alicui rei, urgere aliquid. Tusc. i, 36, *premere* argumentum. † nocere. Or. ii, 75, *premere* causam. † assiduum alicubi esse. Planc. 27, *premere* forum. † vexare. Tusc. i, 7, quoniam me verbo *premis*.

Prendere, rogare. ad Div. viii, 11, renuntiatum nobis erat, Hirrum diutius dicturum. *Prendimus* eum: non fecit.

Prensare, de petentibus magistratum, Or. i, 24; Att. i, 1.

Presse, de voce significat leniter, suaviter, non vaste. Off. i, 37, *presse* loqui et leniter. Cf. Or. iii, 12; Orat. 33. † de sermone autem, significat subtiliter, accurate. Tuscul. iv, 7, eas definiunt *pressius*. Fin. iv, 10, agamus *pressius*. Or. 8, *pressius* disputat. Cf. Brut. 9, 55; Acad. ii, 34; Or. 33. Acad. ii, 9, ad locum *pressius* accedere: accuratius et subtilius tractandum.

Pressus, de voce est 1°. obscurus. Sen. p. R. 6, *pressa* vox et temulenta. Tusc. i, 44, *pressi* ac flebiles modi. 2°. bene expressus. Nat. D. ii, 59, lingua sonos vocis distinctos et *pressos* efficit. † de oratione autem, 1°. brevis, et opponitur luxurianti. Or. ii, 23, oratio *pressior*. 2°. tenuis, subtilis, acutus. Or. 5, subtili quadam et *pressa* oratione limati. Or. ii, 13, *pressus* verbis. Brut. 55, cavenda est *presso* oratori inopia et jejunitas; amplo, etc.

Pressus, us. Or. iii, 11, lenitas vocis atque ipse oris *pressus* ac sonus, est oris conformatio in pronuntiando, quæ vel est vasta, vel rotunda; unde os rotundum Horatii.

Pretium pro pecunia. Verr. v, 22, multa *pretia* ac munera, i. e. pecunias multas et alia dona; et aliis quoque locis sic dicitur a Cicerone *pretium*.

Primarius vir, est honestus, in suo quisque ordine ac genere excellens; unde etiam Roscius comœdus sic dicitur pr. Rosc. C. 6. Cf. Verr. ii, 33; Fin. ii, 35.

Primipilus, pilanorum ordo primus. Balb. 15, *primipili* centurio. Cf. Att. v, 20.

Primus. Verr. i, 26, vir *primus*. ibid. iii, 71, *primi* homines et honestissimi. v. *primarius*. †*prima* naturæ, Fin. ii, 11; iii, 6. v. *principium*.

Princeps, auctor. Tusc. i, 22, ejus inventor et *princeps*. Arch. 1, hunc mihi *principem* et ad suscipiendam, et ad ingrediendam horum studiorum rationem exstitisse. Verr. i, 17, *princeps* consilii. Verr. v, 16, ducem te *principem*que præbere. Sull. 3, *princeps* ad salutem. †*principes* civitatis sunt *principes* optimatium. v. Sext. 45, 48, 49, 66; Sen. p. Red. 3. Sed optimates κατ' ἐξοχὴν *principes* dicuntur. Or. i, 7, *principum* causa. Dicuntur tamen sic etiam primores potentissimi, quum popularium, tum optimatium. ad Div. i, 9, *principes* in republ. †*Princeps* senatus, Fr. or. pr. Scauro, proprie est is, quem censor senatum recensens primum legit. Sed sic etiam dicuntur consulares, præsertim potentiores; nec statim, ubi princeps senatus occurrit, intelligendus is, qui proprie dicitur. v. Wesselingius, Obs. i, 8, ubi in eo graviter erratum a Panvinio docet. *Princeps* juventutis, Vatin. 10; ad Div. iii, 11, cujus nomen primum recitavit censor, ordinem equestrem recensens. Sed pro Planc. 17, et alibi *principes* ordinis equestris sunt equites locupletissimi, gratiosissimi, etc. †Flacc. 23, ut *princeps principum* esset Mæandrius. †genus militum, qui olim gladiis pugnabant, medii inter hastatos et pilanos, et ordo ejus generis. ad Brut. 8, Cretensi bello octavum *principem* duxit: h. e. octavum *principum* ordinem.

Principalis causa, Fat. 18, est efficiens, quæ et antecedens dicitur ibi.

Principatus. de Sen. 18, sententiæ *principatus*: h. e. primo loco dicta, aut ejus dicendæ primo loco jus. †τὸ ἡγεμονικὸν quod Græci vocant. Nat. D. ii, 11, omnem naturam necesse est habere in se aliquem *principatum*, etc.

Principium. Fin. ii, 11; iii, 5, *principia* naturalia, sunt primi naturæ impetus, appetitus, aversationes, etc. Off. iii, 12, ea *principia* naturæ habes, quibus parere — debes, ut utilitas tua communis utilitas sit. †Acad. ii, 36, *principia* rerum, sunt elementa, etc.

Prisce, Cœl. 14, i. e. more antiquo, quum adhuc *prisci* essent mores, i. e. duriores et asperiores.

* *Priscus*, eodem sensu, homo durus ac *priscus*, orat. in Clod. et Cur. fragm. nov.

Privare, liberare. Agr. i, 4, unus *privatur* injuria. Fin. i, 37, dolore *privare*.

Privatim, per se, suo nomine. Quint. 4, nec societas tibi debet, nec *privatim* Quintius debuit. †Inv. i, 4, eloquentia publice et *privatim* abutuntur: h. e. in causis publicis, in rep. et in causis *privatis*. Verr. ii, 4, homines publice *privatim*que venerunt.

Privatus, uni proprius. Quint. 4, *privatæ* res, opponuntur communibus. Fin. iii, 1, verbis in docendo quasi *privatis* utuntur, et suis. †de singulis. Dom. 17, leges *privatis* hominibus irrogare: ubi tamen Scaliger recte corrigi voluit *privis*. †*privati* opponuntur regibus, et sic magistratus quoque complectuntur (Div. i, 40); item magistratibus. Catil. iii, 6, in *privato* P. Lentulo. Catil. i, 1, P. Scipio pontifex max. *privatus* vocatur: ubi v. Muretus. Apud Livium tamen, v, 52, sacerdotes flaminesque opponuntur *privatis*. Muretus autem male etiam magistratus provinciales *privatis* annumerat, deceptus loco Phil. xi, 8. v. Arntzenius ad Plin. Pan. 7. Nec qui cum imperio est, *privatus* est, ut etiam Sigonio visum. Liv. xxxviii, 5, triumphantem opponit *privato*, quia in triumpho cum imperio est. †judicia *privata*, Rosc. C. 6, quæ sunt causarum *privatarum*. v. *causa*.

Privilegium. Dom. 17, vetant leges sacratæ, vetant xii tabulæ, leges privis hominibus irrogari: id est enim *privilegium*. Cf. Brut. 23; Sen. p. R. 11; Sext. 30; Leg. iii, 4, 19, etc.

Pro, exquisite et antique dicitur in hac forma. Verr. i, 45, *pro* præde litis vindiciarum. vid. *præs*.

Promulgatio, est legis, quum scripta proponitur ante comitia. ad Div. i, 5, nefaria *promulgatio*. Cf. Leg. iii, 19.

Pronuntiare, promittere. Cluent. 29, quam pro reo *pronuntiasset* pecuniam. v. Græv. Cf. Planc. 18. † *pronuntiare* dicuntur magistratus edictis. Verr. iii, 20. † Consules *pronuntiant* sententias, ad Div. i, 2, quum a senatoribus quæ sententiæ dictæ sint, breviter dicunt, et deinde in eas discessionem fieri jubent.

Pronuntiatio, enuntiatio, Fat. 11. † dicitur etiam de judicibus, Cluent. 20.

Pronuntiator rerum gestarum, de historico, Brut. 83.

Pronus. Tusc. i, 18, nil habet *proni* : i. e. quod ad infera nitatur, feratur.

Propagare, continuare. Prov. Cons. 8, *propagatur* impunitas. Cf. Cat. ii, 5; Dom. 33. Sic *propagatio* pro continuatione, ad Div. v, 15; Tusc. i, 35; Dom. 33; et *propagator* provinciæ, Att. viii, 3, qui facit, ut aliquis diutius provinciam obtineat. Quomodo differat a *prorogare*, v. in h. v. † cum dativo. Sext. 48, *propagantur* posteritati.

Prope. Verr. v, 36, nec quidquam *propius* factum est. Servius ad Virg. Æn. viii, 78, interpretatur citius : non satis accurate. Sensus est : perparum abfuit, quin fieret. † Verr. v, 2, tam *prope* ab provincia.

Propemodum. Off. ii, 8 extr., utrisque est *propemodum* comparanda : i. e. prope ad eumdem modum, ut vidit Pearcius. Sed exemplum aliud desidero.

Propendere, præponderare, Tusc. v, 31.

Propense, ad Div. xii, 15, i. e. lubenti animo.

Propior, similior, Verr. iv, 50.

Proponere, de præmiis et pœnis, Verr. v, 58. iii, 79, ordo senatorius industriæ *propositus* est. † publice legendum affigere. Att. ii, 21, locus, ubi edicta *proponuntur*. Quint. 15, *proponere* libellos. † præficere. Sext. 65, ut consilium senatus reipubl. *proponerent*. † de scopo, summa rei. Fin. v, 6, quod *propositum* sit arti. Cf. Cœl. 3. † de philosophis, quum ponunt, de quo dicant. Tusc. v, 4, sic est *propositum*, de quo disputaremus. Sic est etiam Fat. 2, ubi male reprehenditur a Davisio. † commemorare. Lig. 11, possum notissimos viros *proponere*. † item de *majori* syllogismi. Inv. i, 39, quatuor partibus constat argumentatio : quum aut *proponimus*, aut assumimus, etc. Cf. Fat. 6 extr., ubi male Davisius *positum* legi vult. Hinc in universum, Or. ii, 53, sumtiones, *proposita*. † Att. v, 10, nihil erat *propositum* ad scribendum, h. e. nulla a te data occasio.

* *Proportio ;* sic est de Univ. c. 4. Sed Verr. iv, 21, pro *peræqua proportione*, Turneb. Adversar. viii, 10, legendum censet *peræque pro portione*. Et *proportio* quidem illo loco a Cicerone factum verbum.

Propositio, consilium. Tusc. iii, 18, *propositio* hujus vitæ, et cogitatio. † *major* syllogismi, Inv. i, 34, 35, 36.

Propositus. v. *proponere*. † paratus. Verr. v, 13, mulier *proposita* omnibus. † *propositum* est θέσις, Top. 21; Partit. 3. Sed Fin. ii, 22, est προηγμένον. Or. iii, 28, quæstio infinita et quasi *proposita*. † de consilio. Cœl. 3, nihil habet *propositi*.

Proprie. Or. ii, 14, *proprie* dicere de unoquoque, h. e. uti cuique convenit. Sext. 16, *proprie* suscipere causam, h. e. tanquam nostra esset. Sic explica Sext. 41, quis unquam tam *proprie* (sic leg., non *promte* cum Grævio) reip. causa? † Att. v, 2, cetera universe mandavi, illud *proprie*, i. e. nominatim et separatim.

Proprius. ad Div. ii, 17, quod meum erat *proprium*. Sed. scr. *proprie*. Cf. ad Div. ix, 5; Nat. D. i, 23.

Propugnare. Tusc. v, 27, *propugnare* pro patre suo.

Prorogare, differre. Verr. i, 38, diem *prorogare*. Sic *prorogatio* diei, Att. xiii, 43. Sed *prorogare* est proprie populi, per legem alicui magistratum, imperium, provinciam continuantis; semperque dicitur, ubi continuatio fit saltem decreto aliquo, ut senatus. *Propagare* autem continuationem notat, quæcumque causa sit. Sed inconstantia librariorum hoc discrimen non accurate servavit. Vid. Perizon. An. Hist. c. 6; Drakenb. ad Liv. xlii, 30; Græv. ad Cic. ad Att. v, 17; Oudendorp. ad Sueton. Aug. 23.

Prorogatio, dilatio, ad Att. l. c

tulerunt. Cf. Mur. 34; Tusc. ii, 26. Hinc Or. ii, 41, *puncta* argumentorum.

Punire. Arusp. R. 8, domum a judicibus *puniendam* putaret. Græv. post Fabrum, *muniendam*. Sed recta est vulgata. *Punire* domum est pœnam repetere ob violatam domum. v. *pœna*. Or. i, 51, *punire* dolorem suum. † *puniri*, active. Mil. 13, cujus tu inimicissimum *punitus* es. Phil. viii, 2, ut *puniretur* necem. v. et *pœnire*.

Puppis. ad Div. ix, 15, sedebamus in *puppi*, h. e. regebamus rempublicam.

Pupula, pro *pupilla*, Nat. D. ii, 57.

Purpura. Sext. 8, *purpura* plebeia: quæ et fusca dicitur; opponiturque ardenti, et quam Plinius, xxxvii, 19, felicem appellat, cujus color similis est amethysto Indicæ.

Purus. Verr. iv, 22, *purum* argentum, h. e. vas argenteum, quod est sine sigillis. † ib. iii, 86, quid his rebus detractis possit ad dominos *puri* ac reliqui pervenire; nostri, *revenunet*. † judicium *purum*. v. *judicium*.

Putare. Att. iv, 11, ut rationes cum publicanis *putarent*, i. e. conferrent, subducerent.

Puteal, proprie operculum putei. Div. i, 17, supra cotem impositum *puteal*. Att. i, 10, *putealia* sigillata. † Sext. 8, *puteal* est ara, ad quam fœneratores consistere, et tractare fœnora solebant. v. Salmas. ad Solin. p. 802 sq.; Spanhem. de Us. et Pr. N. Diss. x, p. 189; Burm. ad Ovid. Rem. Am. 50.

Putide, nimis accurate. Or. iii, 11, *putide* litteras exprimere. Brut. 82, *putide* dicere. Sic etiam

Putidus in sermone, Off. i, 37; et Div. vii, 5, simus *putidiusculi*.

Q.

Quadrantaria. Cœl. 26, nisi forte mulier potens *quadrantaria* illa permutatione familiaris facta erat balneatori. Lusus est in voce *quadrantaria*. Nam lavaturi dabant quadrantem balneatori; et Clodia aliquando, ab adolescente decepta, æreos quadrantes acceperat pro stupro, unde *Quadrantaria* appellabatur. v. Manut. ad h. l. — * *Quadrantariæ* tabulæ, pr. Font. 1, fragm. nov.

Quadrare, in rationibus est, quum acceptorum et expensorum summæ solidæ sunt, ut neque plus, neque minus efficiatur. Verr. i, 36, quomodo DC eodem modo *quadrarint*. † commodum, idoneum esse. Brut. 11, quoniam tibi ita *quadrat*. Att. iv, 18, ad multa *quadrat*. ib. xiii, 33, si neutrum *quadret*. † orationem numerosam efficere, est *quadrare* orationem. Or. 58; Or. iii, 44. v. etiam *quadrum*.

Quadrigæ. Brut. 97, quasi *quadrigis* vehens per medias laudes. *Quadrigæ* celeritatem significant. vid. Div. ii, 70. Conf. Lips. Lect. Ant. ii, 7. † Muren. 27, quasi desultorius in *quadrigarum* curriculum. Or. 47, *quadrigæ* pomeridianæ. v. *pomeridianus*.

Quadrigarius. Fragm. or. in Tog. Cand., ut istum omittam—in victoria *quadrigarium*. *Quadrigarius* est auriga, qui in Circensibus *quadrigis* agitandis certat. Asconius proprie accipit de Antonio, qui in Circensibus, a Sulla post victoriam editis, ita, ut honesti homines *quadrigas* agerent, ipse quoque *quadrigas* egerit. Mihi aliquid amplius hic latere videtur. Esset enim hoc mediocre convicium; quum appareat, propter gradationem, *quadrigarium* majus quid esse oportere, quam prædonem et gladiatorem. Videbatur mihi aliquando non modo proprie, sed simul etiam de rapinis proscriptionum capiendum esse. In quam sententiam me impellebat locus in Sueton. Neron. 16: Vetiti *quadrigariorum* lusus, quibus inveterata licentia passim vagantibus, fallere ac furari per jocum jus erat. Quem locum, in quo explicando aut emendando frustra desudarunt viri docti, sic explicari putabam posse: *quadrigariis*, post certamen et victoriam invaluisse, ut liceret, per urbem vagari, præmiola petere, atque per jocum, si quid possent, auferre, eaque licentia eos deinde esse abusos.

Quadringenarius. Att. vi, 1, *quadringenariæ* cohortes, dicuntur, quæ *quadringentos* milites habent.

Quadrum. Or. 61, sententias redigere in *quadrum*, h. e. numerosis periodis complecti. Cf. ib. 70.

Quadruplator, delator, calumniator. Nomen inde ductum, quidam existimant, quod quartam partem

locum obtinuit. Salmas. Mod. usur., p. 26. Val. M. v, 6, 3, olim æra *raudera* dicebantur: ubi v. Pigh. et reliquos intt.

* *Reapse*, re ipsa, de Rep. i, 2; ii, 39. v. Senec. ep. 108.

* *Rebellio*. pr. Scaur. 10, fragm. nov., multis Carthaginiensium *rebellionibus*. Verbum in Cicerone novum. Neque habet *rebellis*.

Recedere. Quint. 11, *recedit* res ab eo, h. e. alium possessorem nanciscitur. ad Div. viii, 14, conjunctio non ad occultam *recedit* obtrectationem, sed ad bellum se erumpit.

Recens. ad Div. xi, 21, res *recens* nova. v. Manut. † Her. ii, 7, *recentior* in dolore.

Recensio, est censorum, Mil. 27.

Receptator locus, Milon. 19.

Receptus, Or. ii, 24, quomodo differat a *susceptus*, v. in *recipere*.

Recessus. Tusc. iv, 7, *recessum* animi et fugam efficit metus. ad Div. ix, 14, tum accessus ad causam, tum *recessus*.

Recidere, concidere. Brut. 91, *recidit* nimia vocis contentio.

Reciperare, ad Div. vi, 10; xii, 2, antique pro *recuperare*.

Recipere. in Cæcil. 8, *recipere* causam, dicitur de eo, cui oblata est. Suscipit, qui sponte eam agere instituit. Balb. 14, *recipere* in civitate. † accipere. Rosc. C. 8, si *recipere* hos quæstus posses. Rabir. Post. 4, nec ex ejus bonis, quanta summa litium fuisset, *recipi* a populo. Add. Gron. ad Liv. i, 53. † Est et verbum forense. Nam prætor *recipere* nomen dicitur, quum delatum ab aliquo in numerum reorum refert, ad Div. viii, 8. † in venditione est præstare aliquid. Or. i, 39, lumina, uti tum essent, ita *recepit*. † excipere in venditione. Top. ult., venditores—rutis cæsis *receptis*, etc. quam significationem egregie illustravit Gron. ad Senec. Cons. ad Marc. c. 10. Cf. Gellium, xvii, 11. † gladiatores *recipere* ferrum dicuntur, quum se jugulari ab adversario patiuntur. Sext. 37; Tusc. ii, 17.

Reciprocare, in dialecticis est, convertere enuntiationem. Div. i, 6, si quidem ista sic *reciprocantur*.

Recogitare. Q. fr. ii, 2, *recogitare* de re aliqua.

Recognitio, recordatio, quæ fit alio narrante, monstrante. Verr. iv, 50, in *recognitione* scelerum suorum.

Recognoscere, in memoriam revocare. Verr. ii, 6, quum istius furtum *recognosceret*.

Recolligere, reconciliare, ad Att. i, 5.

Reconciliare in gratiam, Dom. 50.

* *Reconcinnare*, Q. fr. ii, 6, de ædificiis.

Reconditus, subtilis, non vulgaris. Brut. 79, *reconditæ* exquisitæque sententiæ. ibid. 76; ad Div. xv, 21, *reconditæ* litteræ. Acad. ii, 4, *reconditiora* desidero. v. *interior*. † Quint. 18, fuit enim natura tristi et *recondita*: h. e. solitudinis amante, s. etiam cogitata celante, quo sensu de Tiberio dicitur ap. Tacitum.

Recreare. Att. ii, 23, ambulare *recreandæ* voculæ causa. Nat. deor. ii, 4, *recreare* iterum consules. Tusc. i, 24; Catil. iii, 4, *recreare* se.

Recte. Verr. iii, 98, *recte* vendere, h. e. bono pretio. Fin. i, 6, *recte* ferri, de motu perpendiculari, pro recta ferri. Top. 4, *recte* accipere, i. e. jure, legibus, ut emtione, testamento.

Rectio. Fin. iv, 22, *rectiones* rerumpubl.

Rectus. Rabir. Post. 17, *rectis* oculis urbem intueri: i. e. sine pudore ac dolore, quo exsules solent, et foro ejecti. De hac loquendi forma v. Bentlei. ad Horat. Carm. i, 3. Brut. 75, Cæsaris commentarii nudi sunt et *recti*. *Rectum* dicitur de subtili et eleganti genere orationis, in quo hoc tantum spectatur, ut nil vitii insit. v. Gronov. ad Sen. ep. 100.

Recuperator, est judex in causa privata, ad quem de re pecuniaria, aut possessione qualibet, certatur. In Cæc. 17; Cæcin. 1, et ibi Hotomannus. Adde nunc pr. Tull. 1, 2 sq. Quod autem contra hanc definitionem affert Hotomannus, *recuperatores* etiam de injuriis cognovisse; non tam de facto, quam de æstimatione injuriæ pecuniaria judicabant. Sic ap. Tacit. A. i, 74, absoluto judicio de repetundis, ad *recuperatores* itum: ubi v. Gron. v. et Salmas. Mod. usur., pag. 794, et Budæus ad Pandect., p. 376. Fuisse autem e centumviris *recuperatores*, inde patet, quod quæ cau-

sæ apud *recuperatores* actæ sunt, apud Ciceronem, Or. i, 38, centumvirales dicuntur. Itaque judices provinciales, qui *recuperatores* dicuntur, ut Verr. iii, 13, 59, judicant ea, quæ Romæ centumviri, ut bene monet Nordkerk. de lege Petron. §. 18.

Recuperatorium judicium, Verr. iii, 11.

Recusare. Offic. iii, 23, *recusavit*, ne diceret, pro *recusavit* dicere. Cæcin. 28, 29, est verbum juris.

Recusatio, Inv i, 5, opponitur petitioni judiciali.

Reddere, relinquere, cedere, Verr. ii, 37; item Sull. 30, non modo nihil mihi assumo, sed etiam *reddo* ac remitto.

Redemtio. Act. i in Verr. 6, *redemtio* judicii. Pis, 36, *redemtiones* reorum, sunt corruptiones judicum, quas quis pro pecunia suscepit: et *redemtio* judicii, s. rei, fit, si quis pollicetur pecunia accepta, se judices corrupturum, operam suam in corrumpendis judicibus vendit.

Redemtor, manceps. vid. *redimere*. Verr. i, 56, qui a vetere *redemtore* acceperit.

Redhibere, est recipere, quod erat venditum, propterea, quia improbatum est, deteriusque repertum, quam venditor dixerat. Offic. iii, 23.

Redigere, cogere, accipere. Rosc. C. 17, *redigere* pecuniam, sc. a debitore. Cf. Rab. Post. 13. in Cæcil. 17, est de pecunia ex rebus venditis. v. Gronov. Obs. i, 19.

Redimere dicitur de mancipe, qui ædificium exstruendum conducit; ei opponitur *locare*. Verr. i, 54, si pupillo opus *redimitur*—ne liceat pupillo opus *redimere*. ibid. 56, qui *redemerit*, satisdet, etc. Hinc illud intellige, Verr. i, 11, qui istum eripiendum *redemerunt*. Adde dicta in *redemtio*.† pecunia data se, aut alium aliqua molestia liberare. Verr. iii, 19, *redimere* pericula sua. ibid. 56, *redimere* conentur rem confessam. Unde et metaph. ad Div. ii, 16, acerbitatem a rep. privatis incommodis *redimere*. † compensare. ib. x, 8, non præteritam culpam videri volo *redemisse*. Vid. Burm. ad Ovid. Her. xvii, 49. Sed Rosc. Com. 12, societatis, non suas lites *redemit*, quum a Flavio fundum accepit: invidiose dicitur de eo, qui non redemit, sed a quo alter redemit. Dicendum erat: de societatis, non suis litibus decidit.

Redintegrare. ad Div. xi, 9, ne bellum *redintegrare* possit, i. e. renovare.

Redivivus. Verr. i, 56, *redivivus* lapis, qui e destructo veteri ædificio est reliquus et salvus, et ad novam ædificationem transferri potest. ibid., *rediviva* sibi habeto. vid. Gronov. ad Senec. Troad. 472.

Redolere. Brut. 82, ex illius orationibus *redolere* ipsæ Athenæ videntur.

* *Redomitus*, domitus. Sull. 1, *redomiti* ac victi. Al. habent *edomiti*.

Reductus. Fin. v, 30, ut ista producta et *reducta*, προηγμένα καὶ ἀποπροηγμένα. † Rabir. Post. 17, possum excitare multos *reductos*, etc. Hunc locum, in quo Grævius negat se scire, qui sint *reducti*, sic interpretor: Possum adducere multos testes liberalitatis tuæ, quos tu, quum ære alieno concidissent, et solum vertissent, reduxisti, restituisti, ære alieno ipsorum tua liberalitate dissoluto; quod quum et pater tuus fecisset, ei opem tulit in judicio capitis, adeoque tibi etiam prodesse debet. Sic *reductio* regis Alexandrini, ad Div. i, 7, est restitutio in regnum. Exsules *reducti* pluribus locis apud Ciceronem occurrunt. Patricii et Manutii interpretationem recte Grævius rejicit. Non enim quadrat.

Redundantia. Orat. 30, ipsa illa pro Roscio juvenilis *redundantia*, h. e. nimia sententiarum, acuminum, ornamentorumque omnium copia, quæ et luxuria dicitur.

Redundare. Orat. iii, 4, ornatus *redundat*. v. *redundantia*. Balb. 25, ut aliqui sermones—*redundarent*: h. e. commemorarentur, proferrentur, vel in causa aliquam vim haberent. † Rab. Post. 5, ex ea causa *redundat* reus, i. e. in ea causa repertus est reus, per societatem facinoris, ut propterea in judicium vocetur.

Reduvia, est particula cutis, quæ circa ungues digitorum se resolvit: deinde proverbio de re parva et levi dicitur. Rosc. Am. 44, *reduviam* curare.

Refercire, implere. Tusc. ii, 2,

libris omnia *referserunt*. Rabir. Post. 14, aures *refersit* istis sermonibus. † comprimere, coarctare. Orat. i, 35, ut Crassus hæc, quæ coarctavit, et peranguste *refersit* in oratione sua, dilatet nobis.

Referre, respondere. Cæcin. 29, ego tibi *refero*. Quint. 13, quid a nobis *refertur*? ubi v. Grævius. † instaurare. Flacc. 1, *referre* Valeriæ gentis laudem. in Cæcil. 21, *referre* institutum. ibid, consuetudo repetita ac *relata*. Dom. 29, sacramentum *referre*, i. iterum ad judices deferre. † reddere. Verr. iii, 96, *referre* judicia ad equestrem ordinem. † in rationibus sæpe dicitur elliptice, pro *referre* in tabulas rationum. Flacc. 19, operi publico *referunt*: h. e. pecuniam in rationes *referunt*, tanquam consumtam in opere aliquo publico. † item de SCtis, pro *referre* in tabulas publicas, tabularium, quod erat ad ærarium. ad Div. xii, 1, SCta *referuntur*. Cf. Rosc. Com. 1; Phil. v, 4. De rationibus, quum ad ærarium deponuntur, Verr. i, 30; iii, 71. Item de aliis rebus, quarum memoria litteris publicis mandatur. Sull. 14, me aliter, ac dictum est, in tabulas publicas retulisse. ib., qui his hominibus ad vere *referendum* fidem defuisse putet. † recedere. Nat. D. iii, 14, quum se sol *referat*. † *referre* dicitur etiam ad aliquem, qui ei aliquid deliberandum, examinandum, judicandum, decernendum, jubendumve proponit. Tuscul. i, 16, ad oculos omnia *referre*. Phil. ii, 6, ecquid ad eum de rep. *retulisti*? Quint. 16, ad se ipsum aliquid *referre*. Catil. i, 8, *referre* ad senatum. Manil. 19, Cicero prætor dicit, se ad senatum *relaturum* de re aliqua, quod erat consulum. Est autem de egressione relationis intelligendum, ut vidit Grævius: quum senatores jus haberent non solum sententiam dicendi de eo, de quo interrogati essent, sed etiam de alia re, de qua relatum a coss. non esset. † Cluent. 49, *referre* ad populum: pro quo Grævius *perferre* mavult; male, mea sententia. Nam primo exempla allata huc non quadrant; deinde ex analogia linguæ *referre* ad populum æque dici potest, ac ferre; tertio sic est etiam Dom. 19, quid si etiam pluribus de rebus uno sortitu *retulisti*? quem locum Grævius intactum reliquit. Manutius tamen hic quoque malebat *tulisti*. Formulæ in SCtis, ut ad Div. viii, 8, ad senatum populumque *referre*, nihil huc prosunt, quia per σύλληψιν de utroque *referre* dici potest. Sed aliunde firmari ea forma potest, ut se tueri utcumque possit. Dukerus ad Liv. viii, 37, e Valerio M. affert (ix, 10, 1), M. Flavius ad populum de Tusculanis *retulit*: ubi tamen Perizonius malebat *tulit*. Sed *retulit* est tamen etiam apud Florum, iii, 21, 9. Livius, xxxii, 20, quum *referant* magistratus: intell. ad concilium. ibid. 22, *relaturos* se de societate, int. ad concionem. In quibusdam talibus *referre* positum videri potest pro *deferre*: cujus generis ipsius exempla sunt apud Liv. xxxix, 44, in omnibus libris. Add. xxxvii, 57; xliv, 4, et ibi Drakenb. Refer huc, quæ idem Grævius dixit pro defendenda formula, ferre sententiam, ubi de senatoribus sermo est. Verr. ii, 3. † Quir. p. R. 10, sententiam simpliciter *referre*. Merito dubitant de hac scriptura viri docti, et aut *ferre*, ut Hotom. et Græv., aut *efferre*, ut Manut., scribendum censent. † Dom. 29, rem judicatam *referre*, sc. in judicium, ut de ea iterum judicetur. † Nat. D. i, 12, *referre* in numero deorum. † Verr. i, 7, vestra dignitas mihi fructum diligentiæ *refert*.

* *Refertus*, copiosus, abundans rebus bonis. Mur. 9, *referta* Asia et delicata. de Rep. ii, 24, Suessam Pometiam, urbem opulentam *refertamque*. † cum genit. Font. 4, *referta* negotiatorum provincia. Cf. Planc. 41; Att. viii, 1.

Refervere, fervere. Rosc. Com. 6, *refervens* crimen.

Refervescere, defervescere. Brut. 91, contentio nimia vocis conciderat, et quasi *referverat* oratio.

Reficere, sanare. Att. vii, 3, Tironis *reficiendi* spes. † restituere. Sext. 6, *reficere* salutem communem. † Planc. 18, ne *reficere* necessariis suis suam tribum possint. Si Cicero ita scripsit, sensus est is, quem Manutius tribuit: conficere tribum suam necessariis, qui antea suam nobis confecerant, nisi vero ipsum *reficere*

rense est, *rejicere* judices. Nempe quum prima judicum sortitio a prætore facta est, utraque pars habet potestatem rejiciundi judices ex eo numero, quos putet aut inimicos sibi, aut cupidos, aut non satis integros esse. Verr. ii, 13, quum alternæ civitates *rejectæ* sunt : h. e. alternis, nempe ab utraque parte. Sic Vat. 11, alterna consilia *rejicere*. Verr. iii, 60, *rejiciendi* potestatem facere. Hinc fit, ut *consequens* pro *antecedente* dicatur, sive pro tota actione judicum, sorte et rejectione deligendorum. Verr. iii, 59, recuperatores *rejici* oporteret. ibid., 29, recuperatores *rejice :* ubi frustra Grævius suspicatur *recipe*. Non magis recte sollicitat locum Verr. iii, 11, quid prætor ? jubet recuperatores *rejicere*. Decurias scribamus. Quas decurias ? de cohorte mea *rejicies*, inquit.

Relatio. Inv. i, 11, *relatio* criminis, est, quum reus in accusatorem conjicit crimen, sive illud ipsum, sive aliud.† Pis. 13, consulis *relatio* : int. ad senatum. Cf. ad Div. viii, 1.

Relator, qui ad senatum refert, Att. viii, 15.

Relictio reip., Att. xvi, 7.

Religio. definitio religionis adversus Deum est Inv. ii, 2. † sacra, genus sacrorum. Dom. 41, *religiones* suscipere, est sacra nova instituere, sive sacrum aliquid efficere. ib. 47, dare huic *religioni* (sc. huic modo sacrandarum ædium privatarum) aditum Cf. Phil. i, 6. † sanctitas loci. Dom. 39, inferre *religionem*— eripere *religionem*. † res omnis, quæ ad *religionem* pertinet. Sic Verr. ii, 51, lex de *religione*, est de sacerdotio. Item *religiones* dicuntur de auspiciis, prodigiis, etc. quæ dubitationem agendi afferunt, aut impediunt aliquid. Dom. 54, quum ejus dedicationem fictis *religionibus* impedirent. ad Div. x, 12, oblata Cornuto *religio* est, admonitu pullariorum. Cf. Agrar. i, 2. † culpa quæ contrahitur, si religiones violantur. Nat. D. ii, 4, *religio* hæret in republica. Cæcin. 34, *religione* solvi. † superstitio. Div. ii, 54, *religiones* suscipere. ibid., *religiones* deponere. Dom. 49, homo *religionibus* deditus. † obligatio quædam ad aliquid omittendum, cujus respectu rebus veluti sanctitas inest, propter quam eas violare nefas est : unde et pro dubitatione, scrupulo, etc., in rebus agendis. Verr. i, 15, si nullam *religionem* sors habet. in Cæcil. 14, *religio* sortis. Verrin. iii, 58, *religio* societatis. Rosc. A. 24, magnam *religionem* possidet paternus sanguis. Inv. ii, 30, fœdus summæ *religionis*. Att. xii, 36, posteritas habet *religionem*. Catil. iii, 6, ut, quæ *religio* C. Mario non fuerat, ea nos *religione* in privato P. Lentulo puniendo liberaremur. Cf. n. 3. Nat. D. ii, 4, rem in *religionem* venisse populo. v. Gron. ad Liv. x, 37. † summa in quacumque re diligentia, ne quid minus recte fiat. ad Div. xi, 29, *religio* in consilio dando. Cæcin. 2, judicandi mora et *religio*. Or. 8, eorum *religioni* (qui sc. nihil nisi rectissima probabant) quum serviret orator. Brut. 82, *religio* oratoris. ibid., *religio* nimia. † difficultas, objectio. Or. 11, hac ego *religione* non sum ab hoc conatu repulsus.

Religiosus. Dom. 48, dedicatio est *religiosa ;* h. e. *religionem* affert, sacrum aliquid efficit. Att. ix, 5, *religiosus* dies. ad Div. i, 7, homines *religiosi*, h. e. aut superstitiosi, aut nomine religionis abutentes. Or. 9, aures teretes et *religiosæ*, h. e. nihil nisi perfecta probantes. Brut. 11, auctor rerum romanarum *religiosissimus*.

Relinquere. Verr. i, 33, *relinquere* injurias suas, i. e. non persequi, non ulcisci. Cf. Cæcin. 3 ; Verr. i, 33. † *relinquitur*, reliquum est, ut Flacc. 34. Item de conclusione syllogismi : sic Her. ii, 29, complexio, quæ non certum et constans aliquid *relinquit*.

Reliquiæ. Nat. D. ii, 9, 55, *reliquiæ* cibi, de fecibus, excrementis. Leg. ii, 22, *reliquiæ* Marii, sunt ossa et cineres. de Sen. 6, ut avi *reliquias* persequare : dicitur e persona Catonis, qui Scipionem juniorem hortatur, ut Carthaginem deleat, et quidquid Carthaginiensibus avus Africanus major *reliquisset*. ad Div. vi, 8, *reliquiæ* Asiaticæ negotiationis : debita nondum exacta, quæ et *reliqua* dicuntur.

Reliquus. Att. xv, 15, ex *reliquis*, quæ nonis april. fecit. *Reliqua* hic sunt ea pecunia, quæ eo tempore,

confectis omnibus rationibus, residua fuit. Sed, xvi, 3, maxime me angit ratio *reliquorum* meorum; quæ quanquam explicata sunt (cf. ep. 15, et ad Div. ii, 13, publicanis etiam superioris lustri *reliqua* conservaram), etc. sunt debita nondum exacta. Sic et *reliquum* est ad Att. vi, 3.

Remedium. Cluent. 19, *remedia* causarum dicuntur, quibus mala causa defendi potest. ibid. 35, sine judiciorum *remediis* salvi esse non possemus. ibid. 44, mucronem multis *remediis* retundere. Cum præp. *ad*. Verr. v, 10, *remedium* ad vim.

Remigare. Tusc. iv, 4, utrum mavis statim nos vela facere, an quasi e portu egredientes paullulum *remigare?* Sensus est: utrum malit statim copiose et late disputari, an vero ante subtiliter rem se persequi: quemadmodum qui portum egrediuntur, non statim vela dant, sed lentius progrediuntur. Id autem fit *remigando*. Ceterum probat Buherius lectionem Leid. codicis, statim nos vela facere, tanquam egredientes e portu, an paullulum *remigare*. Subituros portum sine velis navigare scio, egressos non item. Add. in *remus*.

Remigrare. Tusc. v, 21, *remigrare* ad justitiam.

Remisse. Off. iii, 29, qui ista *remissius* disputant, h. e. minus severe. In Epicureos dictum est, qui non sola honesta dicunt esse bona.

Remissio, lenitas. Cat. iv, 6, *remissio* pœnæ.

Remissus, finitus. Tusc. i, 44, *remissa* vita humana. E poeta. † levis. Verr. iii, 29, *remissior* æstimatio. † lenis, facilis. Att. xvi, 15, utrum *remissior* essem, an summo jure contenderem. † comis, hilaris. Cœl. 6, *remissus*—severus. † Or. ii, 23, *remissius* dicendi genus, opponitur forensi, contentioso. Versatur enim in eo oratio plerumque in narrando aut docendo, philosophi more, quorum mollior est, sine asperitate et vehementia, oratio.

Remittere, dimittere. Cluent. 2, *remittere* opinionem. † concedere, condonare. ad Div. xi, 20, de exercitu Pausæ legionem mihi Cæsar non *remittit*.

Remotus. Fin. iii, 16, *remota*, sunt ἀποπροηγμένα stoicorum.

Removere sine *ab*. Or. 2, nec se artibus suis *removerunt*.

* *Remunerare*, Sen. p. R. 12; de Pet. Cons. 9.

Remus. Tusc. iv, 5, dialecticorum *remis* orationem propellere, est initium facere a subtili et dialectica disputandi ratione. v. *remigare*.

Renovare, reficere, recreare. Sext. 69, *renovare* rempubl. † repetere. Div. ii, 2, studia hæc *renovare* cœpimus.

Renovatio. Att. vi, 1, *renovatio* singulorum annorum, est genus anatocismi, de quo supra in *anatocismus* dictum. † repetitio. Brut. 71, usurpatio et *renovatio* doctrinæ.

Renuere cum dat. Rab. Post. 13, *renuentes* huic crimini.

Renuntiare. Verr. i, 54, *renuntiat* illam decisionem: h. e. nuntiat, illam pactionem, quam fecissent, ratam non esse; improbari ab eo, cujus in ea re voluntas maxime spectanda sit † prodere dicendo. Act. i in Verr. 6, *renuntiata* est tota conductio judicii.

* *Renuntiatio*; nostri, *rapport*. Verr. i, 34, rem gestam renuntiarat, —*renuntiationem*que ejus, quæ erat in publicas litteras relata, tolli jusserat.

Repandus, incurvus, inflexus. Nat. D. i, 29, calcei *repandi* Junonis: quorum sc. speciem conspicere licet in nummis, qui Junonem referunt, et in Gorianis monumentis in Museo Etrusco.

Repastinatio, de Sen. 15, genus operis rustici, quum vineæ veteres refodiuntur.

Repellere. Flacc. 2, ex urbe *repulit*: nisi legendum *depulit*.

Repentinus, subito ortus, novus. Verr. iii, 75, *repentinæ* rationes. Brut. 69, *repentini* homines et ignoti.

Repetere, vindicare sibi ereptum aliquid, et injuriam factam judicio persequi. in Cæcil. 5, *repetere* jus suum. ibid., pecuniam ex lege *repetere*. Mur. 2, res *repetere*. Sext. 26, nullis *repetitis* rebus: int. per fetiales. De qua repetitione vid. Liv. i, 32. † initium facere. Tusc. i, 48, *repetunt* ab Erechtheo. Cf. Or. i, 20.

Repetundæ. in Cæcil. 4, de pecuniis *repetundis* nomen alicujus deferre. v. in Ind. Legg. *de Repetundis*

Replicare, evolvendo cognoscere,

fingantur. † Verr. i, 14, *res* rationum: per periphrasin pro *rationes*. † Verr. iii, 35, *res* gestæ, sunt leges Sullæ. ad Div. i, 5, *res* gestæ Lentuli, in primis capiendæ de revocatione Ciceronis ab exsilio, et lege centuriata, ejus rei causa ab eo lata ad populum. † *res publica*. v. infra in hac voce.

Rescindere locum, Agr. ii, 1, est aperire, quum obstructus esset antea.

Rescribere, in re pecuniaria, Att. xvi, 2, reliqua *rescribamus*, i. e., ut opinor, rursus in litteras, tabulas, referamus, vel, syngrapham demus, ut alio tempore solvamus. Quidam autem libri habent *perscribamus*, eodem fere sensu.

Rescriptus. Tuscul. iv, 2, cantus fuisse *rescriptos* vocum sonis. Si sana lectio est, de quo dubitant viri docti (v. Buher. ad h. l.), sensus hic est: cantuum illorum certos modos factos esse, signisque expressos, quod nos vocamus *composer*. J. Fr. Gronovius corr. *descriptos*: alius, *notis* pro *sonis*.

Resecare. Tusc. iv, 21, *resecanda* esse, evelli penitus non posse.

Reservare; servare, retinere. Cluent. 70, nihil ad similitudinem hominis *reservarit*. ad Div. v, 4, ne, quum velis revocare tempus omnium *reservandorum*, quum, qui servetur, non erit, non possis. † Q. fr. iii, 1, Minucio me—*reservabam*: h. e. exspectabam Minucium—ut per eum scriberem, quæ scire te vellem.

Residuus. Verrin. iii, 97, quid potest esse in calamitate *residui*? h. e. quæ calamitas est reliqua? Cluent. 34, de pecuniis *residuis* reus. *Residuæ* pecuniæ sunt eæ, quæ magistratibus ex ærario datæ sunt, ut in re publica consumerentur, ab iis autem oppressæ, et in rem suam conversæ sunt.

Resignare. Arch. 5, fidem tabularum *resignasset*, h. e. corrumpendo sustulisset. Ita et Servius ad Virgil. Æn. iv, 244. Burmannus ibi non audiendus de loco Ciceronis, quem non inspexerat.

Resilire. Rosc. Amer. 29, *resilit* crimen ab eo: h. e. non hæret, falso in eum conferri intelligitur. v. *hærere*.

Resipere, respirare, recipere se, Sext. 37.

Resistere, consistere, subsistere. Mur. 39, ubi lapsi *resisteremus*. Tuscul. v, 28, *resistet* extra fores. v. de hac notione Schwarz. ad Plin. Pan. c. 10. ad Att. ii, 2, negavit, se unquam cum Curione *restitisse*, sc. colloquendi causa; nunquam se cum C. locutum.

Resonare. Tusc. iii, 2, laus virtuti *resonat*, tanquam imago (sc vocis). Nam echo imago vocis Latinis vocatur. Lambinus adeo addebat *voci*; quod non opus esse videtur. Ceteræ emendationes nihili sunt. Nat. D. ii, 57, in fidibus testudine *resonatur*: h. e. testudinis durities repellit et auget sonum fidium. Div. ii, 14, nervos in fidibus alios aliis *resonare*.

Respectare, desiderare, exspectare. Planc. 18, *respectare* munus par ab aliquo. Lambinus autem corrigit *exspectare*.

Respectus, perfugium. Phil. x, 4, *respectus* pulcherrimus et præsidium firmissimum reip. Phil. xi, 11, non ut *respectum* haberemus ex acie. Aliter interpretantur viri docti, ut Schottus, Nod. Cic. i, 15, et alii; sed aberrant a Ciceronis mente. † Actus respiciendi. Div. i, 32, fugientibus miserabilem *respectum* incendiorum. † reverentia. Phil. v, 18, sed quum *respectum* ad senatum et ad bonos non haberet, etc. De hac significatione vid. Schott. l. c.

Respicere, succurrere. ad Div. x, 11, si modo rempubl. *respicere* velit. Cf. Att. vii, 1. † ad Div. x, 24, si Cæsar se *respexerit*: h. e. ad salubriora consilia redierit, salutis publicæ, atque adeo suæ rationem habuerit. Nam antea dixerat, Cæsarem ad mala consilia, et reip. minus salutaria se contulisse.

Respirare. Quint. 11, quem nunc *respirare* libere non sinis: h. e. omni ratione vexas. † intermitti. Phil. viii, 7, oppugnatio *respiravit*.

Respiratio, exhalatio. Nat. D. ii, 10, aer oritur ex *respiratione* aquarum.

Respiritus. Nat. D. ii, 55, pulmones —qui se in *respiritu* dilatant.

Respondere, est eorum qui consuluntur, ut JCtorum, pontificum, conjectorum, hariolorum. Leg. ii, 12, *respondendi* juris facultas. Or. i, 45, in jure *respondendo*. In quo animadvertenda est forma, jus *respon-*

dere, pro usitatiori, de jure resp., ut est etiam Legg. i, 4. Att. iv, 1, post fides *responderunt*. † *respondere*, dicitur de litigantibus in foro, petitore, accusatore, et reo, quum adsunt die dicta. Verr. i, 1, Verrem non *responsurum*. Cf. Verr. ii, 40; Att. iv, 16. † etiam in delectu militari *respondere* dicuntur, qui militiam non detrectant. Hinc ductum videtur illud, quum pedes, quibus numeri causa utimur, dicit, Or. iii, 49, *respondere* non vocatos. † hoc verbo Cicero etiam utitur ad exprimendum Græcum ἀντίστροφον εἶναι. Or. 32, rhetoricen *respondere* ex altera parte dialecticæ. Nam sic expressit illud Aristotelis Rhetor. i, 1, ἡ ῥητορική ἐστιν ἀντίστροφος τῇ διαλεκτικῇ. † paria præstare, gratiam referre. Attic. iv, 3, Quinti fratris liberalitati — *respondemus*. Male hunc locum interpretatur Grævius ex ea hujus verbi vi, qua significat † solvere ad diem constitutam. Att. xvi, 2, fit sæpe, ut ii, qui debent, non *respondeant* ad tempus. v. Gronov. Obs. ii, 4. † resistere, repellere, item parem esse ad resistendum. Catil. ii, 11, urbes, coloniæ et municipia *respondebunt* Catilinæ tumulis silvestribus. Att. iv, 10, ut possim tibi aliquid *respondere*.

* *Responsitare*, de JCtis, Leg. i, 4; de Rep. v, 3.

Respublica. quia in hoc verbo tirones in primis hærent, paullo explicatius de eo agemus. *Respublica* tribus modis dicitur: primo, de universa civitate aut imperio; de Rep. i, 26, etc. *respublica*, res populi: deinde de singulis ejus partibus. Reipubl. partes autem commemorantur commode ab ipso Cicerone, Sext. 46, religiones, auspicia, potestates magistratuum, senatus auctoritas, leges, mos majorum, judicia, jurisdictio, fides, provinciæ, socii, imperii laus, res militaris, ærarium. Tertio dicitur de omni actione, negotio, quod publicæ utilitatis causa suscipitur, aut quocumque modo ad rempubl. pertinet. Itaque in legendo Cicerone judicare debent tirones, ad quod genus quique locus referendus sit, tumque demum se hoc verbum, quum ad alterum tertiumque genus pertinet, putent intelligere, quum possunt partem illam universæ reip.', aut negotium publicum nominare, de quo capiendum esse contextus doceat. Primæ significationis exempla dare supervacuum foret. Alterius hæc sunto. † leges. Verrin. i, 2, *rempublicam* posse senatorio consilio defendi. Sermo enim est de lege de pecuniis repetundis, et de judicio ex ea. † magistratus, potestas. Verr. i, 12, ad *rempubl.* accedere; nam hoc de iis dicunt Latini, qui quæstores fiunt, aut potestatem aliquam consequuntur primum, quæ magistratuum esse solet. vid. Phil. v, 18; Rosc. A. 1; Or. ii, 25. † bellum, res militaris. Manil. 21, *rempubl.* bene gerere. ad Div. x, 11, *remp.* ex vestra sententia administrare: h. e. vincere. Cf. ibid. 17; xii, 11. † victoria. Nat. D. ii, 2, temere de *republ.* locutus. † ærarium, pecunia publica. Phil. ii, 3, reliquias *reip.* dissipare. Verr. i, 13, *rempubl.* administrare, de quæstore. ibid. v, 22, de *republ.* detrahere. † provincia. ad Div. xiii, 68, si ad me de *republ.*, id est, de statu provinciæ, de institutis tuis, familiariter scribes. † libertas publica. ad Div. xi, 13, bonam spem de summa *republica* vos habere volumus. ibid. x, 3, unus est, per tot annos *republ.* devexata, *reipublicæ* bene gerendæ cursus ad gloriam. † securitas publica. Rosc. A. 49, ideone nobilitas recuperavit *rempublicam*, etc. Tertii generis exempla hæc sunt: Cæcin. 20, absit *reipublicæ* causa, h. e. legationis, aut belli gerendi causa. Verr. ii, 55, *respublica* administrari non poterat: h. e. exactio et solutio tributi. Milon. 15, *reipubl.* partem suscipere, de cæde Clodii. Balb. 20, a *republ.* bene gerenda: h. e. a fortibus viris civitate donandis. Phil. v, 15, *respubl.* sæpe bene gesta: v. c. restitutione Sext. Pompeii, bello civili exstinguendo. Cf. de altera et tertia significatione Gronov. ad Liv. viii, 31. † Pis. 32, Cæsarem non eadem de *republ.* sensisse, quæ me, scio. Verr. i, 14, quod de *republ.* sensit. Hæc formula capienda est de partibus, quas quis in *republ.* sequitur, utrum scil. popularis sit, an cum optimatibus faciat. † Mur. 11, *republica* perfrui possumus: h. e. omnibus commodis, quæ

jure, lege, etc. civis romani sunt. Cf. Dom. 57.

Respuere. Sull. 25, cujus aures unquam hoc *respuerunt :* h. e. non probarunt, non verum putarunt.

Restare. Verr. iii, 89, placet socios tractari, quod *restat*, etc. int. temporis, estque *in posterum.*

* *Resticula*, parva restis, funiculus. pr. Scaur. 13, collum *resticula* cingeret. Vox ap. Cic. nova.

Restillare. Att. ix, 7, litteræ mihi quiddam quasi animulæ *restillarunt.*

Restinguere. Sext. 21, animos hominum sensusque morte *restingui.*

Restipulari. Rosc. Com. 13, est vicissim ab eo aliquid stipulari, qui a nobis aliquid stipulatus est; v. c. in sponsione, quam Quintius cum Nævio facit, hic stipulatur a Quintio: Spondesne te tantam summam pecuniæ daturum, tanquam pœnæ loco, si bona tua ex edicto possedi? Quintius respondet: Spondeo. Sed deinde sibi et Quintius similiter a Nævio stipulatur: Spondesne te, etc. si non possedisti? hoc est *restipulari.*

Restipulatio fit, quum *restipulamur*, Rosc. C. 13.

Restituo, est verbum juris, 1) quum aliquem reduco in eum locum, fundum, ædes, unde vi dejeci. Cæcin. 13, 22, vim factam *restituere.* 2) quum is, qui *restituere* jubetur a prætore, negat se dejecisse. Nam id facit, quum dixit, *restitui.* Quoniam enim eum non dejecit, et mansit in possessione is, qui *restitui* jubetur, idem est, ac si dejectus ante, post *restitutus* esset. Cæcin. 19, 29, 32. † Verr. ii, 26, judicia *restituta* sunt: h. e. res judicatæ sublatæ, et ii, qui judicio damnati erant, in integrum restituti sunt. † Attic. xv, 4, nescio quid ab eo litterularum, ut me sibi *restituerem :* h. e. sibi iterum amicus fierem.

* *Restricte.* Leg. ii, 18, cetera non tam *restricte* præfinio. de Rep. iii, 3, quoniam id nomen illi tam *restricte* tenent.

Restrictus, parcus. Planc. 22, *restrictos* et tenaces fuisse.

Retentio. Attic. xiii, 21, Carneades *retentionem* aurigæ similem facit ἐποχῇ. Acad. ii, 25, *retentio* assensionum. † deductio de pecunia solvenda. Attic. xiii, 23, ista *retentione* omnes ait uti Trebatius. Cf. ib. 25.

Retexere, retractare, mutare. Phil. ii, 13, itaque jam *retexo* orationem meam, etc. ad Div. xi, 28, id nunc commutem, meque ipse *retexam?* † irritum reddere, abolere. Verr. ii, 26, ut totam præturam Verris *retexere* videretur: sc. rebus judicatis infirmandis, censu aliter habendo, decumis aliter vendendis. ad Div. xi, 14, novi timores *retexunt* superiora; ubi v. Græv.

* *Reticenter*, Att. x, 6. Locus dubius.

Reticere, non respondere, de reo. Verr. i, 1, si *reticeat*, si absit. † tacere, Or. iii, 25.

Reticulum. Verr. v, 11, *reticulum* sibi ad nares admovere, sc. floribus fartum folliculum. v. Athenæus, IV, 12, et ibi Casaubonus, qui hunc locum commemorare non neglexit.

Retinere. ad Div. v, 12, quæ hominum animos vehementer in legendo *retinere* possit. ibid. i, 7, virum excellentem, nonnihil suspicantem, illa epistola *retinuisti*, int. in amicitia. Dom. 34, tantum impios homines *retinebat* odium, i. e. possidebat, habebat. † quum sermo est de officiis, eleganter dicitur pro conservare. Sic Her. iii, 3, *retinere* fortitudinem.

Retractare, de cogitatione. Att. viii, 9, augere dolorem *retractando.* Nat. D. ii, 28, qui omnia, quæ ad cultum deorum pertinerent, diligenter *retractarent :* ubi etiam pro tractare dictum videtur. † recusare, tergiversari. Tusc. i, 31, veniet tempus, et quidem celeriter, sive *retractabis*, sive properabis. Quod ad h. l. Buherius putat aliud esse *retrectare*, aliud *retractare*, id nihili est, ut jam monuit Drakenb. ad Liv. xxxvii, 18

Retractatio, tergiversatio. Tusc. v, 29, sine *retractatione* libere dicere. ad Att. xiii, 25, sine ulla dubitatione, aut *retractatione.* Est adeo paullo plus, quam dubitatio.

Retractatior. Att. xvi, 3, σύνταγμα *retractatius :* iterum excussum, emendatum, eoque et accuratius factum.

Retrahere, trahere, ducere. Part. 39, *retrahere* in odium judicis aliquid.

Retrusus, abditus. Or. i, 19, *retrusa* in media philosophia.

Retundere, comprimere. ad Div. viii, 6, *retudit* sermones.

rosam comprehensionem perverse fugiens Hegesias, *saltat,* incidens particulas : h. e. semper incise et membratim dicens, nunquam longiori et numerosa periodo utens; quo quasi mollius salientem orationem efficit.

Saltator, in convicii loco dicitur Mureu. 6; Sen. p. R. 6; Off. i, 42, ad quem locum Grævius multis disputat in hanc sententiam, saltationem non omnem fuisse turpem, sed histrionicam modo et scenicam. Itaque *saltatorem* esse histrionem, qui carmina saltet, quod erat Romæ in primis pantomimorum, qui nonnisi saltando fabulas exhibebant, ut jam docuit erudite Salmas. ad Vopisc. Aurelian. 7, p. 433, et Carin., p. 830 s. Aliquam autem saltationem fuisse honestam, ex multis rebus intelligi posse, tanquam quod in pompis sacris fuerit usurpata, etc. Neque tamen mihi videtur tota illa disputatione vulgarem sententiam satis confutare, quæ saltare turpe fuisse Romæ censet. Scilicet, qui huic sunt addicti, non negant, honestum fuisse, in sacris ludis et pompis ad præscriptos cærimoniis modos saltare; de his saltationibus non est sermo : sed an extra hoc genus sacrum, v. c. in conviviis, honestum fuerit saltare; quod mihi non videtur. Nam diserte Cicero, pr. Muren. 6, nemo fere *saltat* sobrius, etc. Utinam dixisset Grævius, ubi locus fuerit *saltationi* præterquam in sacris! Si non in solitudine, non in convivio honestum est *saltare:* ubi tandem est? Off. iii, 19, dares hanc vim M. Crasso — in foro, mihi crede, *saltaret.* Estne hoc : histrionem, pantomimum ageret? si non per se indignum honesto et gravi homine esset saltare, quomodo hoc dicere potuisset? Sensus est : omnia indignissima hereditatis causa faceret Crassus, et quod etiam domi turpe est, id vel in foro faceret, ut *saltaret.* Denique pantomimorum *saltatio* sub Cæsaribus demum inventa est.

Saltatorius. Pis. 10, *saltatorius* orbis. v. *orbis.*

Saltus, pascua. Quint. 6, Quintius interea de *saltu* agroque communi detruditur. Idem ante dixerat, c. 3, pecuaria res ampla et rustica. Hoc sensu verbum hoc crebro est ap. Ciceronem. v. Festus in h. v. Res optime cognosci potest e Varron. R. R. l. ii. Etiam in legibus Cæsarum sic *saltus* occurrunt. Vid. Glossarium Nomic. Cod. Theod.

Salus, res a qua *salus* pendet, in Cæcil. 21; Verr. i, 2. v. *summus.* † insolentius dicitur, Verr. ii, 6, juris, libertatis, rerum, fortunarumque suarum salutem in istius damnatione consistere.† Verr. iii, 57, quo ex judicio te ulla *salus* servare posset? † Div. i, 47, addubitato *salutis* augurio. Fuit autem *salutis* augurium genus auspicii, quo tanquam consulebant deos, an sibi liceret salutem populi ab ipsis petere; quod fieri non licebat, nisi ubi aves addixissent. Eo die autem id augurium agebatur, quo nullus motus esset militaris, neque contra hostem, neque ab hoste. Itaque in bellis civilibus et gravioribus aliis non agebatur. Hæc Dio tradit l. xxxvii; quem ad h. l. laudat Davisius. De hoc augurio v. Politian. Misc. 13; Torrent. et Casaubon. ad Sueton. August. 31; Lips. ad Tacit. A. xii, 23.

Salutariter, tuto. ad Div. x, 23.

Samnites, Sext. 64, genus gladiatorum, quod nomen traxit ab armatura Samnitica, quam describit Liv. ix, 40. Ante Romanos jam Campani contumeliæ causa gladiatores Samniticis armis habituque pugnare instituerant, quos imitati sunt Romani. Liv. ibid. Cf. de hoc genere gladiatorum Lips. Saturnal. ii, 11.

Sancire, firmum reddere, ut possessionem, Agr. iii, 1, 2, 3. † cavere. Leg. iii, 20, vis capite, avaritia multa *sanciatur.* Off. iii, 17, lege *sancire* sic dicitur. Planc. 19, pœna *sancire* aliquid.

Sancte. Rabir. Post. 4, *sanctius* judicata dicuntur, quæ legibus novis severius constituuntur.

* *Sanctio*, est caput legis, quod pœnam continet, qua tanquam sanctæ et inviolabiles leges fiunt. Verr. iv, 66; Balb. 14; de Rep. ii, 31.

Sanctitas, jus inviolabilitatis. Sext. 37, fretus *sanctitate* tribunatus. ad Div. x, 4, *sanctitas* patria. Sic Liv. xliv, 29, *sanctitatem* templi insulæque de jure asyli dixit.

* *Sanctitudo*, de Rep. iv, 8, sanctitas.

Sanctus, inviolabilis. Leg. iii, 3,

tribuni pl. *sancti* sunto. Fin. iii, 20, amores *sancti*. v. *amor*.

Sane, cum adj. Herenn. iv, 49, *sane* magna cicatrix. Ex Græco δή.

* *Sanguen*. Fin. v, 11; de Rep. i, 41, ex Ennio.

Sanguis, cædes. Rosc. A. 5, quotidianus *sanguis*. † pecunia, quum de privatis; ærarium, quum de rep. dicitur. Sext. 36, *sanguis* reip. Cf. Dom. 47. Hinc eleganter plebecula, in quam propter frumentarias largitiones pecunia ex ærario impenditur, hirudo ærarii dicitur. v. *hirudo*.

Sannio, scurra, Or. ii, 61; ad Div. ix, 16 extr.

Sapere. Div. i, 58, qui sibi semitam non *sapiunt*: e poeta; i. e. nesciunt, non vident. Fin. ii, 8, non sequitur, ut, cui cor *sapiat*, ei non *sapiat* palatus: i. e. non sentiat recte in cibo, non judicet recte de saporibus. ad Div. i, 10, ubi solus *sapere* videare. Est jocus ex ambiguo: scribitur enim de JCto, quorum scientia dicebatur sapientia. v. *sapientia*.

Sapiens, de JCto, Læl. 2; Balb. 15.

Sapientia, Or. iii, 15, quid Græcis sit? ib. ii, 1, *sapientia* omnis, est eruditio. † Juris scientia; hinc, ad Div. i, 10, jocus ad Valerium JCtum: ubi audacia licet pro *sapientia* uti. † Tusc. iii, 18, in plurali, *sapientiæ*.

Sapor, intelligentia. Sen. p. R. 6, homo sine sensu, sine *sapore*. Brut. 46, *sapor* vernaculus, est venustas, elegantia vernacula.

Sarissa, Herenn. iv, 32; ex quo loco patet fuisse telum aut hastam Macedonum.

* *Sarracum*, vile plaustri genus. fragm. or. in Pison., quum tibi tota cognatio in *sarraco* advehatur.

Sartus. Verrin. i, 40, 49, *sarta* tecta exigere. *Sarta* tecta sunt opera publica, in primis templa, quæ a censoribus locantur, ut aut nova ædificentur, aut sarciantur, si quid in iis aut vitii est, aut melius aliquid novumve exstruendum esse videtur. Ubi autem opus a redemtore ex lege censoria traditur censoribus, censores exigere dicuntur *sarta* tecta: h. e. inspicere, an opus e lege locationis factum sit. Græci ῥάπτειν οἰκοδομὴν et ὑποῤῥάπτειν dicunt. v. Salmas. ad Vopisc. Aurelian. 35, t. ii, p. 509. Cf. ad Div. xiii, 11. Hinc metaphorice est, ib. 50, *sartum* et tectum ab omni incommodo præstare.

Satietas. Orat. iii, 25, ea, quæ leviter voluptate sensum movent, facillime fugiunt *satietatem*. Cogitabam legendum *effugiunt*. Syllaba prima potuit intercidere, quod ex veteri scribendi ratione in mss. hæ duæ litteræ semel scriptæ essent, bis legendæ; cujus rei negligentia sæpe in errorem induxit librarios, et vitiosam scripturam effecit. Sed nihil definio. Mur. 9, *satietatem* sui superare, est efficere, ne homines nostri *satietas* capiat.

Satis, cum nomin. vel acc. Att. xii, 50, *satis* consilium. Brut. 48, *satis* veterator. vid. Davis. ad Leg. i, 10; Burmann. ad Virg. Æn. iii, 348, et quos ipse laudat ad Ovid. Her. xi, 36. Quint. 13, judicatum solvi *satis* accipere. Respondet τῷ *satis* dare, de quo mox. Verr. i, 45, *satis* accipere, pro præde. † Herenn. iv, 43, quid est, quod a me *satis* ei persolvi possit?

Satisdare, est datis prædibus cavere alicui, aut sponsoribus, in re pecuniaria. ad Div. xiii, 28, si quid *satisdandum* erit. Cf. Rosc. C. 12; Quint. 7, etc. judicatum solvi *satisdare*, est datis prædibus cavere alicui, et polliceri, quod judices judicaverint solvendum esse petitori, solutum iri. Ex ea autem oratione intelligitur, honestum fuisse interdum satisdare, nempe quum pecunia, hereditas, etc. peteretur. vid. c. 28 extr. Minus autem honestum interdum fuisse, juberi a prætore *satisdare*, ex c. 8, 9, intelligi potest. Nam jubebantur ex jure prætorio *satisdare* petitori ii, qui vadimonium deseruissent, quorumque bona xxx dies ex edicto possessa essent. Itaque recusabat procurator Quintii, ejusque amici reliqui, hoc nomine *satisdare* pro Quintio absente; quod si id facerent, eo ipso faterentur et concederent, bona Quintii esse possessa.

Satisdatio. Att. v, 1, et sunt aliquot *satisdationes* secundum mancipium (s. ut Salmasio placet, mancipia), h. e. ex sententia Salmasii, si mancipia, i. e. servi ad *satisdandum* non sufficiunt, sunt alia, quibus *satisdari* potest, nempe prædia Attiliana

Græv.; in quo ei assentitur Spanhem. de Usu et Præst. Num., t. i, p. 705. De *scribis* rom. est etiam docta et in primis legenda Diss. Eschenbachii inter Diss. Acad., p. 257.

Scribere, dicuntur JCti, quum formulas cavendi, etc. componunt petentibus. Mur. 9, Servius hanc urbanam militiam respondendi, *scribendi*, cavendi — secutus est; jus civile didicit, etc. Cf. ad Div. vii, 14; ubi v. Victor. et Manut. Adde Gronov. Sest., p. 644, et locum de Rep. v, 3. † S. p. R. 4; Att. iv, 18, *scribendo* adesse, int. senatusconsulto: dicitur de his, qui SCto nomina sua præponi curant, ut in suam in primis sententiam factum esse intelligatur, quod honoris causa fiebat, quum de honoribus et commodis alicujus esset SCtum. Pro eo ad Div. xii, 29, est, esse ad *scribendum*: consulibus illis nunquam fuit ad *scribendum*. † Att. v, 11, *scribere* de aliquo aliquid, i. e. commendare, laudare. Sic est et Att. i, 19.

* *Scriptitare*, multum commentari, Or. i, 33. Adde locum supra laudatum de Rep. v, 3, sed se responsitando, et lectitando, et *scriptitando* ne impediat.

Scriptor, de scriba, Orat. i, 30. † ad Div. ii, 4, domesticarum rerum *scriptores* et nuntii, i. e. qui tibi scribant de rebus dom., s. per litteras nuntient.

Scriptorum ludus. Or. i, 50, duodecim *scriptis* ludere. Add. fr. Hortensii, pag. 382. Nominativum faciunt *scriptum*, ut sit areola lineis circumscripta, ut Salmasius, Gesnerus, alii: recte. Nam et diminutivum *scriptulum* est: vid Heins. ad Ovid. A. A. ii, 204; iii, 363; et trames *scriptorum* dicitur, quem calculi decurrunt. Aliter sentire video Pearcium ad hunc locum, qui nominativum facit *scriptus*: ut intelligatur lapis, calculus. In quo tamen Festi auctoritate abusus est; nam *scriptus* lapis Festi huc non pertinet. Neque id adeo ignorare Pearcius potuisset, si Festum ipse inspexisset. Tolerabilius foret, si intelligeretur *locus*. Ceterum de hoc ludo, qui est idem, aut simillimus ei, qui hodie *Schachicus* dicitur, ut patet ex insigni Ovidii loco, Art. Am. ii, 207, Græcis recentioribus *ζατρίκιος*, diversus est a ludo aleæ, in quo præter calculos etiam tesseris opus, qui a ludo *scriptorum* exsulant, in quo uno ingenio et arte opus est. Vid. præter ceteros eruditissime disputantem Salmas. ad Vopisc. Proculum, c. 13, t. ii Hist. Aug., p. 736 sqq., et Hydeum de Ludis orient., p. 8. J. Fr. Gronovius, Sest. iii, 15, ludum duodecim scriptorum distinguit a ludo latrunculorum; idemque facit Heinsius ad Ovid. l. c., 204, putans de ludo duodecim *scriptorum* agi his: Seu ludet, numerosque manu jactabit eburnos (h. e. tesseras), Tu male jactato, tu male jacta dato. Sed ibi sermo de ludo, quem vocant *trictrac*, ubi tesseris opus. Id minus recte fieri, contra Casaubonum demonstrat l. c. Salmasius, contra cujus argumenta nihil Gronovius affert. Quomodo enim duodecim *scriptorum* ludus hic noster ludus esse potest, quum ipse fateatur, in hoc utrumque ludentium quindecim calculos adhibuisse, qui in duodecim areolis locum non habent? Burm. ad Ovid. l. c. iii, 363, putat, nobis rationem istius ludi non satis perspectam esse; quem vide. Ceterum *scriptorum* dicendum esse, non *scruporum*, defendunt præter hos Burmann. ad Quintil. xi, 2; Victor. V. L. v, 13; Gronov. l. c.

Scriptum. Or. i, 31, *scripti* interpretatio. Cæcin. 23, sequi *scriptum* (litteras et verba), calumniatoris esse. Opponitur *sententiæ*.

Scriptura, commentatio oratoris. Or. i, 33. † ita ut *scriptum*, de litteris ac verbis legis, testamenti, edicti, ad Her. i, 4, etc. Hinc *scriptura* superior et inferior, i. e. antecedentia et consequentia, Inv. ii, 4. † vectigal ærarii e pascuis. Verr. ii, 70, *scriptura* Siciliæ. ad Div. xiii, 65, in *scriptura* pro magistro dat operas. vid. in Ind. Hist. *Alabarches*. Sed aperienda est clarius hujus verbi vis. Nempe vectigal hoc *scriptura* propterea dicitur, mea sententia, quia, qui in pascuis publicis pascere vellent, nomina sua deferebant et subscribebant apud eum, cui ejus rei cura data erat, h. e., ut e Varr. R. R. ii, 1, 16, discimus, apud publicanum: et pro singulis pecoribus certam pecuniam solvebant. Nam ita etiam in agris publicis decu-

dere. Cf. c. 29. † bona ipsa, quæ venduntur, redimuntur. Inv. i, 45, cujus prædæ *sectio* non venierit. Ex Agrar. i ap. Gell. xiii, 24, fragmento intelligitur, eam tantum prædæ partem *sectionem* esse appellatam, quæ ad publicum pertineret, quemadmodum etiam Romæ *sectio* est tantum eorum bonorum, quæ ærario inferenda sunt. Nam præda est militum, manubiæ imperatoris, *sectio* ergo populi.

Sector, redemtor bonorum, Rosc. Amer. 29; ad Div. xv, 19; Verr. i, 23, ad quem locum Asconius a *sequendo* spem lucri verbum hoc ducit; in qua sententia est etiam Nonius : secare, sequi, unde et sectatores bonorum *sectores* dicti sunt. Verrius autem sectionem bonorum, persecutionem interpretatur; unde et *sectores* dictos ait, qui emta sua persequuntur : cujus sententiam probat Salmas. Mod. usur., c. 18, p. 830. Qui redemerat sectionem, inquit, vel prædæ, vel omnium bonorum proscripti damnative, quum universa ejus bona, quacumque in re aut jure consisterent, accepisset, ubicumque essent reperienda, ea persequebatur etc. Mihi si luberet, *sectorem* a *sequi* repetere, aliam rationem redderem. Nempe olim in republica libera, quum nondum proscriptio esset audita, *sectores* tantum erant redemtores prædæ. Itaque qui hoc genere quæstus ducebantur, *sectabantur* exercitus ad omnes urbes, quas obsidebant, ut iis expugnatis sectiones prædarum emerent : de quo genere hominum non semel est apud Livium, v. c. x, 17, 6. Similes iis ex parte sunt, et in re minori, aut in partibus faciunt, quod illi in majori, aut universa, s. in privata præda, quod illi in publica et ærario inferenda, lixæ, qui et ipsi exercitus sequebantur, ut cibis vendendis, et præda a militibus singulis emenda lucrum facerent, unde Livius, v, 8: minus militum periit, quia præter ægros, lixarum in modum, omnes per agros vicinasque urbes negotiabantur. Cæsar, B. G. vi, 38, etiam mercatores commemorat, qui exercitum sequebantur, et sub vallo tendebant. Sed illud hic relinquitur dubii, quod, hac ratione probata, etiam lixæ et mercatores reliqui *sectores* dici possent. Itaque rectiorem puto vulgarem sententiam, quæ a *secando* ducit hoc verbum, et *sectores* a secandis bonis dictos censet, quod *sectores* universa bona, universam prædam, hanc ob causam redimebant, ut iis per partes vendendis lucrum facerent, quemadmodum ipse Asconius tradit. Homines adeo *secari* dicebantur, quorum bona auctione distrahebantur. Id nomen deinde mansit etiam, quum aliquis emeret proscripti bona, ut retineret ipse. Idque adeo confirmari puto etiam loco Ciceronis Rosc. A. 29, iidem erant *sectores* bonorum et collorum.

Secundæ, int. partes, verbum scenæ, in qua primæ, secundæ, et tertiæ partes sunt : unde ad alia traducitur. Brut. 69, fuit Crasso quasi *secundarum*.

* *Secundarius*, secundus, Inv. ii, 7. Sic de Rep. i, 42, habet statum respublica de tribus *secundarium*.

Secundum, ex præscripto alterius. Acad. i, 10, *secundum* naturam. † ex commodo sententiaque alterius. Att. iv, 2, loco sententiam rogatus, multa *secundum* causam nostram disputavit. Unde et in jure *secundum* aliquem dicitur decerni, quum causam obtinet, Verr. i, 44. † *secundum* mancipium, quomodo capiendum sit, utrum præter, an ex lege mancipii, disputatur. vid. *satisdatio*. † prope, juxta. Attic. viii, 12, si Cæsar *secundum* mare ad me ire cœpisset. Cf. xvi, 8.

Secundus. Tusc ii, 1, *secundo* populo id facit, h. e. probante et favente populo.

Securis, plaga. Planc. 29, gravem infligere *securim* reipubl. Mur. 24, quam te *securim* putas injecisse petitioni tuæ? pro quo est c. 23, plaga injecta est petitioni tuæ. † Q. fr. ii, 11, *securis* Tenedica. v. Ind. Geogr. Securis conspicitur in nummis Tenediorum, quorum exempla et nunc reperiuntur in cimeliarchiis. v. Stephani Lexic. Gr. in πέλεκυς.

Secutor. Att. vii, 14, *secutorum* in ludo ꟾↃↃ fuerunt. *Secutor* est gladiator, qui componitur cum retiario, ut putat Lips. Saturn. ii, 7, 8; ubi pro ꟾↃↃ reponendum censet CIↃ CIↃ, quod ille numerus major fide videtur. Salmas. ad Lamprid. Comm. 15, p. 515, t. i. Hist. Aug., *secutores* dictos putat

bir. Post. I, nihil *sensisse*. † Catil. iii, 2, de repub. præclara atque egregia *sentire* : h. e. optimatem esse. Or. iii, 16, *sentire* sapienter. † sententiam dicere ad Div. xi, 21, sed tamen quum ego *sensissem*, de iis, qui exercitus habent, *sententias* ferri oportere : iidem illi, qui solent, reclamarunt. † judicare. Or. iii, 9, difficillime quisque de se *sentit*.

Separare ab his id, quod reus inferat, Or. iii, 32, i. e. dissimile esse ostendere.

Separatim, proprie. Tusc. v, 7, de summo bono *separatim* libri sunt, i. e. proprie scripti de summo bono. ibid. c. I, *separatim* suis angoribus implicati. † generatim ; nostri dicunt philosophi, *in abstracto*. Or. ii, 27, opponitur *definite* : si tamen lectio sana est. † Dom. 52, salutem accepisse, *separatim* semel, iterum cum universis. Nat. D. ii, 66, *separatim* ab universis singulos.

Separatio a definitione. Inv. ii, 18, quum demonstramus, definitionem non cadere in rem, ei non convenire. † pro divisione, Or. iii, 33 pr.

Separatus. Inv. i, 18, exordium *separatum* est, quod non ex ipsa causa ductum est, etc. ibid. 36, *separatum* quiddam est extra assumtionem approbatio. Q. fr. i, I, si mihi quidquam esset abs te *separatum* : h. e. proprium, nisi mea tua, et tua mea putarem. † Inv. ii, 51, *separatius* ad finem adjungentur, i. e. magis proprie.

Sepelire, vid. loc. Leg. ii, 23. Sed ut *humare* (v. *humatus*), ita *sepelire* ad combustionem, et quodcumque genus amovendi mortui, traductum, Cuper. Obs. i, 7. † tropice. Tusc. ii, 13, aut amittenda fortitudo, aut *sepeliendus* dolor.

Sepia, piscis atro sanguine. Nat. D. ii, 50, atramenti effusione *sepiæ* se tutantur.

Sepimentum. Leg. i, 24, atque hæc omnia quasi *sepimento* quodam vallabit disserendi scientia.

Sepire. Or. i, 31, *sepire* memoria. ib. ii, 34, cogitatione *sepire*.

Sepositus. Or. iii, 22, tempus *sepositum* ad discendum.

* *Seps*, in Fragm. p. 416, ex Ausonio, scil. sepes. Div. i, 7, scopulorum *sepe* repulsus. Vid. not. nostr., t. xxix, pag. 500.

* *Sepse*, de Rep. iii, 5, antique, pro se ipso, vel se ipsa. Habet ms. Vatican., et Senec. ep. 108.

Septemvir, magistratus extraordinarius agris dividendis ab Antonio creatus, Att. xv, 19, et in Philippicis passim.

Septenarius, versus iambicus septem pedum, Tusc. i, 44.

Septentrio. Att. ix, 6, ex ea die fuere *septentriones* venti. v. de hac forma Gronov. ad Liv. xxxvii, 12. Add. Menken. Obs. L. L. h. v.

Septum, Mil. 15, locus in campo Martio, qui et *Ovile* dicitur, in quem coibant in comitiis, qui suffragii jus habebant : quod ei nomen etiam post sublata comitia populi mansit, ut e Suetonio aliisque notum est. Cf. Att. iv, 16.

Sequester, est interpres et internuntius, quo ad rem aliquam transigendam utimur ; apud quem in corruptionibus judicum aut comitiorum pecunia deponitur. Itaque sequester est in conviciis, pro corruptore, etc. Cœl. 7, crimen *sequestrium*. Planc. 16, cujus tu tribus venditorem, corruptorem, *sequestrem* Plancium fuisse clamitas. Cf. Act. i in Verr. 12 ; Cluent. 8 ; Verr. ii, 44 ; ad Div. viii, 7.

Sequi, persequi, expetere. Off. i, 31, nec quidquam *sequi*, quod assequi nequeas. † *sequi* aliquid dicuntur, qui locum adeunt, ut ibi aliqua re utantur, fruantur, non, qui adeunt simpliciter, ut visum Drakenb. ad Sil. ii, 86. Leg. ii, I, præsertim hoc anni tempore hanc amœnitatem loci *sequor*. Nat. D. ii, 56, *secutæ* sunt nares vicinitatem oris. Add. Att. x, 18. † innuit causam, propter quam aliquid fit. Rosc. A. I, ut adsint propterea, quod officium *sequuntur*. Planc. 15, *secutus* edititios judices. Off. i, 11, credo aliquid *secutos* : h. e. gravi de causa fecisse. † accommodare se alicui rei, spectare aliquid. ad Div. ix, 5, diem *sequar*. Act. i in Verr. 7, non crimina, non testes, non existimationem pop. rom. *sequentur*. † in computationibus est pro vulgari *ponere*. Verr. iii, 49, *sequi* minimum. † in jure liberi dicuntur patrem *sequi*, quum post divortium apud eum remanent, et cum eo sunt, Top. 4.

signifero ac principe. Sull. 12, *signifer* juventutis. † orbis *signifer* est Zodiacus, qui sic dicitur a duodecim signis, hoc est, sideribus, certorum animantium aliarumque rerum speciem et figuram efficientibus. Div. ii, 42; Nat. D. ii, 20.

Significare. Or. i, 26, *significare* inter se, dicuntur, qui sibi annuunt, etc. † obiter aliquid dicere, ut tantum moneas alterum. ad Div. x, 3, quare modum faciam; nunc tantum *significandum* putavi. † cum præpos. *ex*. Ar. R. 2, ex aliquo monstro *significatum*. Att. xvi, 7, quod ex iis verbis a te *significari* putem.

Significatio. Sext. 49, populi judiciis et omni *significatione* florebant: intell. voluntatis, amoris, etc. quæ fit plausu, etc. Cf. c. 59; Phil. x, 2. † *significationes* deorum sunt omina, prodigia, ut Catil. ii, 13, et alibi.

Signum. Fin. v, 25, fures rerum *signa* commutant. † in re militari. Att. ix, 10, sub *signo* habere: de militibus jam lectis. † simulacrum, proprie quidem solidum e lapide, ligno, etc. Sed tamen et de imagine picta apud Plaut. Epid. v, 1, 18, quia sc. est signum ejus rei, cujus speciem exhibet. Fin. iv, 13, debet institutum illud, quasi *signum*, absolvere. Hinc sidera dicuntur *signa*, Milon. 30, etc. quia et ipsa speciem corporum quorumdam præferunt, aut præferre putantur, indeque nomina sortita sunt. Hinc intellige illum elegantem locum, Nat. D. i, 9, Deus mundum *signis* et luminibus tanquam ædilis ornavit. Scilicet, ædiles quum munera edunt, signis ornant forum et plateas, per quas pompa ducitur; unde, forum ornatum in Verrina prima dicitur. Mundus autem Dei munus dicitur. v. *munus*. Sidera ergo etiam hoc nomine eleganter *signa* dicuntur. Cœl. 5, *signa* virtutum non expressa, sed adumbrata. Nempe vera et perfecta virtus est signum expressum, h. e. absolutum, elaboratum; naturalis autem illa materia virtutis, quam Cicero vocat, hoc est, impetus naturales, ex quibus vera virtus exsistere potest, item simulata virtus, est signum adumbratum. † Marcell. 1, ad bene de omni republ. sperandum, quasi *signum* aliquod sustulisti. Ductum est e re militari, et a signo, quod in castris in prætorio attollitur atque proponitur, etc.

Silentium. Prov. Cons. 12, illas res egi *silentio*, i. e. nemine interpellante, aut reclamante.

Silex. Tusc. iii, 6, non e *silice* nati sumus.

Sillus. Att. xvi, 11, sine *sillo* Luciliano. *Silli* sunt versus salibus referti, similes satiræ Latinorum, ut docet Casaubonus de Sat. ii, 2. Satiras autem Lucilium scripsisse notum est. Sed codd. et vett. edd. habent *vallo*, aut *ullo*, quorum illud servat Græviana. Grævius volebat *sale*.

Silva in ædibus urbanis, Verr. i, 19, est viridarium, ut Asconius interpretatur.

Silus, qui nasum eminentem et repandum habet, Nat. D. i, 29.

Simile, similitudo, ὁμοίωσις. Or. ii, 78, eos ipsos, unde hoc *simile* ducat, etc. Sic est et Fin. iii, 15, 16.

Similitudo, imitatio. Or. ii, 23, quod velint, sine cujusquam *similitudine*, consequantur. † uniformitas. Inv. i, 41, *similitudo* satietatis mater. † Or. ii, 17, *similitudini* relinquere dicitur, quod quis non distincte et separatim explicat, sed ex iis rebus, quæ explicatæ sunt, et quibuscum similitudinem habet, quale sit, cognoscendum relinquit.

Simplex, unus. Inv. ii, 1, nihil *simplici* in genere omni ex parte perfectum natura expolivit, etc. † de Sen. 21, quum *simplex* animi natura esset. Hoc et similibus locis utuntur ii, qui demonstrare suscipiunt, veteres philosophos quosdam *immaterialitatem* animi, quam dicunt, probasse. Id fit, quia simplicitatis verbo nostri philosophi de immaterialitate utuntur, unde veteres eamdem vim huic verbo subjecisse credunt: in quo falluntur. Nam veteres *simplex* opponunt mixto, et ex diversis generibus elementorum concreto, non ei, quod partes habet. Nat. D. iii, 14, etenim aut *simplex* est natura animantis, etc. Et in genere *simplex* in omnibus rebus opponitur ei, quod est ex pluribus disparibus et dissimilibus. Atque hanc ipsam ob causam homines candidi et sinceri dicuntur *simplices*, quia idem dicunt, idem cogitant, etc. quod qui non faciunt, multiplices dicuntur. v. *multiplex*.

Situs. Leg. ii, 22, *siti* dicuntur ii, qui conditi sunt.

Soccus, indumentum pedum Græcum, ut calceus romanum: unde pallium et *soccus* junguntur. Rabir. Post. 10, P. Rutilius *socco:* habuit et pallium. Orat. iii, 32, pallium, quo amictus; *soccos*, quibus indutus esset.

Socialis, ad socios pertinens populi rom., eorumque injurias vindicandas. in Cæcil. 5, hæc lex *socialis* est; hoc jus nationum exterarum. Verrin. ii, 6, in hac quæstione de pecuniis repetundis, quæ sociorum causa constituta est, lege judicioque *sociali*, sociorum querimonias audire oporteret.

Societas, συμπάθεια. Div. ii, 71, nulla naturæ *societas* cum somniis. † de publicanis simpliciter dicitur. Cf. *socius*. ad Divers. xiii, 9, *societas* Bithynica. Planc. 13, *societatum* maximarum auctor, plurimarum magister. Muren. 33, quid? si omnes *societates* obviam venerunt, quarum e numero multi hic sedent judices. † Rosc. Com. 6, *societatis* judicium; est, quod et pro socio dicitur. vid. *socius*. † Quint. 4, *societatem* sibi debere. Rosc. Am. 43, sub quo nomine tota *societas* statuitur. Quint. 3, magna fide *societatem* gerere. † ad Div. xii, 28, *societatem* reip. conservandæ mecum renovas.

Socius, de publicanis simpliciter, et adjecto vectigalis nomine, quod redemerunt. Planc. 9, *sociis* unice diligebatur. Cf. Verr. iii, 20. ad Div. xiii, 9, *socii* Bithyniæ. ibid. 65, *socii* scripturæ. † arbitrium pro *socio*, Quint. 3, est, in quo quis a *socio* sibi injuriam et fraudem factam persequitur. Hinc Flacc. 18, pro *socio* damnari, quum quis fraudis in socium convincitur.

Sodalis est collega, non in quocumque collegio; nam *sodalitas* a collegio diserte distinguitur, Brut. 45; sed in eo, quod sacrorum causa in honorem alicujus dei constitutum est, cujus membra una epulantur, quales sunt ἑταιρεῖαι Græcorum. Cœl. 11, *sodalis* in Lupercis. de Sen. 13, primum habui *sodales* semper; sodalitates autem me quæstore constitutæ sunt, sacris Idæis Magnæ Matris acceptis; epulabar igitur cum *sodalibus* omnino modice. De his sodalibus et sodalitatibus v. Budæum ad Pandect., p. m. 299 s.; Salmas. ad Jus Attic. et Rom. c. 4. † Verr. i, 37, quæstor appellatur *sodalis* legati. Orat. ii, 49, quæstor appellatur *sodalis* prætoris. † socius. Verr. i, 36, *sodalis* istius erat in hoc morbo et cupiditate. † *sodales* dicuntur etiam, qui coeunt, ut magistratum alicui injustis modis conficiant. v. *sodalitas*. Cœl. 7, crimen *sodalium*: unde verbum criminosum est, Planc. 19.

Sodalitas, collegium sodalium. v. *sodalis*. de Sen. 13, *sodalitates* autem me quæstore constitutæ sunt. Brut. 45, homo summa nobilitate, cognatione, *sodalitate*, collegio. † coitio. Planc. 15, per hanc consensionem, quæ honeste magis, quam vere, *sodalitas* nominaretur. Nempe illa consensio, ut recte Grævius, coitio erat epulis et largitionibus contractorum civium, ambitus causa, ut per eos tribus corrumperentur. Hoc genus consensionis turpe est, *sodalitas* autem honesta. Itaque honestum nomen rei turpi tribuitur. Cf. Q. fr. ii, 3. † necessitudo inter quæstorem et legatum. Verr. i, 37, abs te officia *sodalitatis* flagitet.

Sodalitium, sodalitas, coitio. Planc. 15, lex Licinia, quæ est de *sodalitiis*. v. Ind. Leg. et Budæum, l. c. † convivium sodalium. Herenn. iv, 51, venit in ædes quasdam, in quibus *sodalitium* erat eodem die futurum.

Sol. Brut. 9, processerat in *solem* et pulverem, non ut e militari tabernaculo, sed ut e Theophrasti umbraculis. De *umbra* et *umbraculis* suo loco. *Sol*, quum umbræ opponitur, significat, in re militari, pugnas, prælia vera, quæ opponuntur exercitationibus militaribus; in oratoria autem, orationes in foro, aut concionibus, quæ opponuntur declamationibus, h. e. orationibus, quæ de rebus fictis exercitationis causa habentur in schola. † Mur. 14, cedat umbra *soli*, h. e. jurisprudentia rei militari.

Solarium, horologium, proprie, quod solis radiis tempus metitur, sed deinde etiam, quod aqua idem facit. Utrumque genus exprimitur, Nat. D. ii, 34, *solarium* vel descriptum (sc. lineis), vel ex aqua, quo horæ declarantur. *Solarium* Romæ fuit in foro. Hinc, quoniam in foro homines

urbani circa meridiem conveniebant, partim negotiorum, in primis pecuniariorum, partim otii fallendi causa, ut mercatores in emporiis, in fora sua, quas *bursas* vocant, et Lipsiæ nobiles aliique, tempore mercatus, in Compluvium ædium Aurobacensium; hinc ergo inter modos vitæ suaviter eleganterque transigendæ refertur ad *solarium* venire. Quint. 18, vixit semper inculte atque horride; natura tristi ac recondita fuit : non ad *solarium*, non in campo, non in conviviis versatus est. Her. iv, 10, ita petulans es atque acer, ut ne ad *solarium* quidem idoneus, ut mihi videtur, sed pone scenam et in ejusmodi locis exercitatus sis. Respicitur ad eos homines, qui assidui in foro ad solarium pro Rostris erant, qui fere erant homines urbani, h. e. salibus abundantes, et dicteriis alios incessentes, scurræ. v. Gronov. de Sest. iv, 9, p. 318 sq. Ne ad solarium quidem idoneus ergo est, nimis scurrilis et mimicus, ita in dicteriis impudens et acer, ut mimi et histriones in scena. Sed illud *solarium* in foro ad usus communes fuit aquarium. Nam Plinius sub tecto stetisse ait, vii extr., et aqua divisisse noctis atque diei horas, dedicatumque fuisse ab Scipione Nasica, A. U. DXCV; cui consentit Censorinus, c. 23.

Soleæ, sunt calcei mulierum, et hominum molliorum, unde Clodio et Verri objiciuntur. Ar. Resp. 21, *soleæ* muliebres. Cf. *soleatus;* Gell. xiii, 20. † compedes, Her. i, 13, Malleolus judicatus est matrem necasse : ei damnato—*soleæ* ligneæ pedibus inductæ sunt, et in carcerem ductus est. Cf. Inv. ii, 50.

Soleatus. Verr. v, 33, stetit *soleatus* prætor populi romani cum pallio purpureo, etc. Pison. 6, nescio quo e gurgustio te prodire, involuto capite, *soleatum :* quorum utrumque erat indicio, Pisonem potasse. Nam in conviviis soleati erant, et caput tegebant. v. Abram. ad h. l.

Solidus, integer, cui nil detractum est. Rabir. Post. 17, *solidum* suum cuique solvere. Att. vi, 1, usura *solida*. † opponitur etiam inani. Pison. 25, quibus ex rebus nihil est, quod *solidum* tenere possis. † tum, petita a statuis metaphora, perfectus, perspicuus. Tusc. iii, 2, *solida* res et expressa, non adumbrata. Planc. 12, *solida* indicia et expressa. Or. iii, 26, *solida* suavitas, est ea, quæ ex assatis carnibus, aliisque cibis solidioribus percipitur. † verus. Fin. i, 21, *solida* utilitas. † Planc. 8, *solidam* frequentiam præbuerunt, h. e. veram et magnam.

Solistimus. Div. i, 15; ad Div. vi, 6, tripudium *solistimum*, dicitur in augurali disciplina, quum pulli e cavea emissi ita avide pascuntur, ut offa ex ore in terram cadat.

Solitarius, unicus. Inv. i, 44, *solitarium* ac rarum judicatum.

Solitudo, dicitur de iis, qui potentes amicos non habent, Quint. 1; de viduis, Cæcin. 5; de pueris patre privatis, Dom. 36; de iis, quorum domus non celebratur, Or. i, 45; de homine nihili, inutili, Att. xii, 18.

* *Solivagus*, solitudinem sequens, extra societatem vivens. Tusc. v, 13, bestiæ *solivagæ*, congregatæ. de Rep. i, 25, non est enim singulare, nec *solivagum* genus hoc.† Off. i, 44, *solivaga* et jejuna cognitio.

Solium, est sella excavata, et propterea commodior, qua patres familias omnes utebantur, et feminæ in conviviis. In primis autem JCti solebant, quum domi de jure respondebant, in solio sedere. Leg. i, 3, more patrio, sedens in *solio* consulentibus responderem. Or. ii, 55, ne in rutis quidem et cæsis *solium* paternum recepisse, nempe Bruti patris JCti. Or. ii, 33, a subselliis in otium *solium*que se contulerit : h. e. desierit causas in foro agere, et contra de jure responderit. † diis etiam in templis sellæ positæ sunt, quæ *solia* dicebantur. Ar. R. 27, deorum ignes, *solia*, mensas, etc. v. Græv. ad h. l. † Pis. 27, bibitur usque eo, dum de *solio* ministretur. Grævius *solium* h. l. putat esse lectum, vel sellam, ubi hospes Piso sederit solus, ut sit hic sensus : bibitur, quamdiu hospes convivis propinat. Sed neque commodus est hic sensus, neque verba eum patiuntur. Nam primo, hic sensus si esset, intemperantia in bibendo non appareret : deinde *usque eo dum* cum conjunctivo non potest significare *quamdiu*. Si *solium* est a Ciceronis manu, putem esse dolium. Nam *solium* etiam

in balneis est vas aquarium, quod et labrum dicitur. Sed mihi placet Augustini emendatio, qui legebat, *de dolio*. Bibitur tamdiu, donec vinum defusum et vetustum non suppetat amplius, sed etiam vinum recens, doliare, ministretur. *Solium* et *dolium* confunduntur in libris scriptis. vid. Pamel. ad Cypriani ep. 76, n. 42; Harduin. ad Plin. xxxv, 12. De dolio bibere autem dicitur in contemtum. v. *dolium*.

Solœcismus, Her. iv, 12, quid sit?

Solstitium, media æstas, longissima dies. Nat. D. ii, 7, posset—solis accessus discessusque *solstitiis* brumisque cognosci? Cf. 19. Sic semper *solstitium* antiquiores dixerunt, ut esset unum *solstitium*, ut bene monet Victorius ad Varr. R. R. i, 46. Apud Plinium autem est *solstitium æstivum*, ii, 103, et ap. Macrob. Sat. i, 21. Idem tamen Plinius alias utitur more Ciceroniano, ut l. c., ubi *solstitia* opponit brumæ; et iv, 5, est oriens brumalis et solstitialis.

Solum, area, in qua ædificatur. Brut. 74, *solum* et quasi fundamentum oratoris vides locutionem emendatam et Latinam. Cf. Or. iii, 37. † pavimentum. Parad. vi, 3, aurata tecta et *sola* marmorea in villis facere. † Nat. D. i, 23, quodcumque in solum venit, ut dicitur, effingis et efficis. ad Div. ix, 26, loquor, quod in *solum*: int. venit. Proverbium de rebus, quas temere ac fortuito, ut casus fert, arbitratu nostro, non ratione, facimus. v. Manut. ad l. c. † Att. ix, 9, sciebam enim, te, quoto anno, et quantum in *solo*, solere quærere: int. haberent. In *solo* habere dicitur, de prædiis, ut in nummis habere, de pecunia. Hinc Balb. 5, *sola* terrarum ultimarum.

Solum. adv. Post *non solum*, pro *sed etiam*, simpliciter *etiam*. Off. i, 22, hæc quidem res non *solum* ex domestica est disciplina: attingit *etiam* bellicam. Add. Drakenb. ad Div. xxii, 25.

Solvo; ab alio solvere significat, non ex arca sua solvere, sed per attributionem, delegationem, scripturam; aut nummis alterius. Cæcin. 6, *solvitur* a Cæsennia. Cf. Att. vii, 18. ib. v, 21, homines non modo non recusare, sed etiam hoc dicere, se a me *solvere*: quod enim prætori dare consuessent, quoniam ego non acceperam, se a me quodammodo dare. † *solvere* fidem, ad Div. x, 23, pro persolvere, præstare; alia exempla v. ap. Burmann. ad Ovid. Metam. xi, 135. † *solvi*, liberari ab obligatione aliqua. Agr. ii, 36, *solvi* legibus, opponitur, teneri legibus. In quo est etiam constructio cum genitivo apud Ciceronem, Sext. 7, *solvi* legum; per græcismum: de quo vid. Broukhus. ad Tibull. i, 8, 40. † refellere. Fin. i, 7. qua via captiosa *solvantur*. † nautæ dicuntur *solvere*, quum anchoras tollunt, et navigant. Att. i, 13, *solvere* anchoras. Muren. 2, portu *solves*. Div. i, 16, *solvere* imperat. ad Div. xvi, 9, nos eo die cœnati *solvimus*.

Solute, libere, sua sponte. Div. ii, 48, *solute* movetur animus: de dormientibus, quorum animus non sensibus, sed sua vi movetur, unde somnia. † facile, volubiliter. Brut. 29, nisi id queas *solute* et suaviter dicere. ibid. 81, facile *soluteque* verbis volvere sententias. † remisse, de actione oratoria. Brut. 80, quod ille tam *solute* egisset, tam oscitanter.

Solutio. Offic. ii, 24, *solutio* rerum creditarum. Att. xii, 51, *solutio* nominis Valeriani. † Or. i, 25, *solutio* linguæ, de facilitate et volubilitate in dicendo.

Solutus, liber, cui integrum est facere, quod velit. ad Div. i, 9, si essent mihi omnia *solutissima*. Verr. ii, 78, *soluti* ad causas veniebant: de patronis, qui nullam mercedem acceperunt ab iis, quorum causam receperunt, ut iis non sit necessarium quamvis manifesta scelera defendere. Mil. 13, *soluta* prætura. Att. ii, 18, quum videas voluntatem civitatis *solutam*, virtutem alligatam. † Agr. iii, 2, *soluta* prædia, opponuntur obligatis. † Planc. 30, *solutus* opponitur ei, qui maximis beneficiorum vinculis obstrictus est. † Dejot. 1, *solutus* opponitur ei, qui est in equuleo. † remissus, negligens. Catil. ii, 12, mea lenitas *solutior* visa est. † facilis. ad Div. vi, 7, *solutum* existimatur esse, alteri maledicere. † debilitatus, cui nervi exsecti sunt. Agr. ii, 33, urbs *soluta*. † de hominibus facetis, qui libere rident omnia. Dom. 39, o rem! quam *soluti* homines ridere non

rogatione facta, et tabellis suffragiorum distributis fit sortitio tribuum, qua prærogativa definitur. Sensus igitur est : Quum plures leges tuleris, de iis tantum semel et simul suffragia ferri jussisti, contra legem Cæciliam. Sic video accepisse etiam Ferratium, Epistol. in or. Cicer., p. 356.

Soter. Verr. ii, 63, itaque—ut Latino uno verbo exprimi non possit. Is est nimirum *Soter*, qui salutem dedit. De hoc cognomine, quod crebro in nummis Jovi, Neptuno, AEsculapio, Dioscuris, Herculi, medicis, regibus et Cæsaribus tribuitur, et sæpe Euergetæ jungitur, vid. Spanhem de Usu et Præst. Numism. Diss. vii, p. 416 s.; Diss. xii, p. 500. Verbum *Salvator*, quo Græcum commode interpretantur, Ciceronis ætate nondum usitatum fuit. De eo vid. præter Cellar. in Lex. Fabri, Heumannum ad Sammarthani Elogia, p. 239. Verum quæri potest, cur Cicero neget, Latino uno verbo reddi posse, quum *Servator* Latine dicatur, idque verbum sine dubio respondeat Græco? Nam in nummis, et lapidibus, qui Græcis *Soteres* dicuntur, Latinis sunt *Servatores*. Jupiter quidem *Servator* ap. Plin. xxxiv, 8, est Jupiter Σωτήρ. Scilicet, *Servator* et Σωτὴρ, quatenus a malis et periculis liberat, ut Plinius loc. cit. Peucesten vocat Alexandri *Servatorem*, quia morti eripuit : non autem, quatenus Σωτὴρ idem est Εὐεργέτης, qui nos commodis auget et ornat. Nam *Soter* est idem, qui Euergeta, aut paullo plus, et interdum alterum pro altero ponitur. Sic v. c. Polyb. l. v, p. 500, commemorat, Antigonum Tutorem non solum vivum esse *Euergetam* appellatum, sed etiam *Sotera* post mortem. Add. Dion. Cass. l. lii, p. 493; ubi Mæcenas ait Patris et *Soteris* nomen accepturum Augustum ex imperio justo, æquo, leni.

Spargere. Catil. ii, 10, qui sicas vibrare, qui *spargere* venena didicerunt.

Sparus, Mil. 24, genus teli, de quo videndus Abramius ad h. l.

Spatium, locus ubi currendo, et bigis, quadrigis, etc. agendis exercentur homines; curriculum. Or. 3; Fin. v, 1, *spatia* Academiæ. Rabir. perd. 2, qui me ex constituto *spatio* defensionis in semihoræ curriculum coegisti. Or. iii, 2, o fragilem fortunam, et inanes sæpe contentiones! quæ in medio *spatio* sæpe franguntur et corruunt, et ante in ipso cursu obruuntur, etc. Brut. 90, Hortensium in *spatio* consecuti sumus.—* Pro ipso ambulandi, vel *spatiandi* actu. Or. i, 7, duobus tribusve *spatiis* factis. de Rep. i, 12, uno, an altero *spatio*, collocuti.

Species. Top. 7, in divisione formæ sunt, quas Græci ἰδέας vocant, nostri — *species* appellant : non pessime id quidem, sed inutiliter ad casus mutandos. Nolim enim, ne si Latine quidem dici possit, *specierum* et *speciebus* dicere. † Or. 1, quæ sit optima *species*, et quasi figura dicendi. Hanc quoque *speciem* e Græcorum ἰδέα transtulit. ibid. 3, species—effigies, i. e. exemplar—imago ad exemplar expressa. † Acad. i, 8, mentem solam censebant idoneam, cui crederetur, quia sola cerneret id, quod semper esset, simplex, et unius modi, et tale, quale esset : hanc illi ideam appellabant, jam a Platone ita nominatam : nos recte *speciem* possumus dicere. De hac *specie* v. Or. 2, 3. † externus apparatus, ornatus, dignitas, quæ in oculos cadit in primis. Agr. ii, 13, *species* tyrannorum : ubi vid. Græv. Or. i, 29, hæc, quæ sunt in *specie* posita, in te divina sunt : de dotibus oratoris externis corporis. Or. ii, 72, adhibere quamdam in dicendo *speciem* atque pompam. Pis. 11, fuit pompa, fuit *species*, incessus saltem Seplasia dignus. ibid., magnum nomen est, magna *species*, magna dignitas, magna majestas consulis. Brut. 62, magis *specie*, et motu, atque ipso amictu capiebat homines, quam dicendi copia. † opinio orta ex eo, quod esse videtur tale, quale non est. Marc. 6, *specie* reipubl. lapsi. Tusc. ii, 23, doloris *speciem* ferre non possunt. † Sed dicitur etiam sæpissime de eo ipso, quod videtur esse tale, quale non est. Nat. D. i, 2, *species* fictæ simulationis. Planc. 12, signa probitatis non fucata forensi *specie*. † Tusc. iv, 14; Or. iii, 25, prima *specie*, quod vulgo dicimus, primo adspectu. † simulacrum. Div. i, 12, *species* ex ære vetus. ibid. 36, hanc *speciem* Praxiteles cælavit argento.

runt, locuti sunt simpliciter et *splendide.*

Splendidus, de hominibus in magna dignitate positis, gratia, divitiis, genere florentibus. Læl. 6, secundas res *splendidiores* facit amicitia. Cœl. 2, pater parum *splendidus*. Verr. ii, 28, *splendidus* eques. † excellens, cujus vis et præstantia ferit oculos omnium. Off. iii, 5, *splendidissimum* ingenium. † ornatus. Brut. 20, *splendidior* consuetudo loquendi. Brut. 55, dicendi genus *splendidius* et magnificentius. † honestus. Fin. ii, 21, disputatio *splendida*, et certamen honestum. Rosc Am. 49, *splendidior* causa nobilium fuit. † bene, clare sonans, amplum, et eumdem tamen jucundum sonum habens. Brut. 55, vox quum magna, tum suavis et *splendida*, opponitur fuscæ. Or. 49, *splendidis* nominibus illuminatus est versus: sed proximus inquinatus, insuavissima littera finitus. De singulis generibus cf. *splendor*.

Splendor; claritas cum suavitate efficit *splendorem* in voce, Brut. 68; sic est etiam capiendus *splendor* verborum, Orat. 49, nempe de verbis ample suaviterque sonantibus. † in oratione *splendor*, est ornatus in elocutione, Or. iii, 31, 36. Inv. i, 18, exordium debet habere *splendoris*, et festivitatis, et concinnitudinis minimum. † *splendor* hominis, exsistit ex gratia, amicorum potentium, clientium, deductorum, salutatorum copia. Att. iv, 1, *splendor* forensis. Quint. 22, *splendor* et gratia. Brut. 48, vitæ *splendor*. † omnis dignitas, quæ ex quacumque re exsistit, in primis ex virtute, ut in his: ad Div. i, 7, ut eos non tam constantia in rep. nostra delectet, quam *splendor* offendat. Planc. 12, hunc tu vitæ *splendorem* maculis adspergis? Cluent. 16, *splendor* municipum, hominum sc. honestorum. Rosc. C. 5, *splendor* advocationis. De ea est, Lig. 11, videsne hunc *splendorem?* sc. advocatorum. † proprius autem est *splendor* equitum, unde proprie *splendidi*, ut de plebe homines, honesti dicuntur, et senatui auctoritas tribuitur. Rosc. Am. 48, *splendor* equester. Sext. 65, auctoritatem senatus *splendore* proximorum ordinum confirmari. Cf. ad Div. i, 3, etc. † de magnitudine animi. Brut. 77, animi *splendor*.

Spondalia. Or. ii, 46, quum ex persona histrionis oculi ardere viderentur, *spondalia* illa dicentis, etc. *Spondalia* erant carmina, quæ inter sacrificia adhiberi solebant, adhibitis etiam tibicinibus, ne sacrificans aliquid male ominatum audire posset. Constabant autem maxime eo pede, qui spondeus ab illa ipsa re dicitur, propter gravitatem. *Spondalia* autem est lectio Gruteriana: Turnebus, *spondaulia*; Salmasius recte *spondaulia* legendum censet, ut jam notatum est in Lexico Fabri. v. Burmann. sec., t. ii Siculorum Dorvillii, p. 572.

Spondere, proprie est dicere, ut ex composito *respondere* intelligitur; deinde in stipulationibus significat promittere. Nam qui stipulatur, interrogat: *Spondesne*, v. c. hanc pecuniam solutum iri? Alter respondet: *Spondeo*, h. e. promitto. Rosc. Com. 4, stipulatus es? ubi? quo die? quo tempore? quo præsente? quis *spopondisse* me dicit? nemo. Verr. v, 54, ut aliquando *spondere* se diceret: sc. is, qui jussus erat HS duobus millibus sponsionem facere cum lictore suo, ni furtis quæstum faceret. v. *sponsio*. † *spondēre* pro aliquo, est fidem suam interponere pro aliquo in re pecuniaria. Nam si quis pecuniam mutuam petebat, cui tuto credi non posse videbatur, petebat creditor ab eo, ut aliquem daret, qui solutum iri promitteret, h. e. *sponderet*. Att. xii, 14; ibid. 17; ad Brut. ep. 18. De verbo hoc longa et docta disputatio est apud Salmas. Mod. usur., c. 16. — * Adde in primis fragm. nov. orat. in Clod. et Curionem, non ad concionem, sed *sponsum* diceres advocasse. Sic Horat. Ep. ii, 2, 67, Hic *sponsum* vocat. Senec. Benef. iv, 39, *sponsum* descendam, quia promisi.

Sponsalia dicuntur, quum pater se filiam alicui daturum spondet. Att. vi, 6, factis *sponsalibus* † convivium, quod præbetur, quum *sponsalia* fiunt. ad Q. fr. ii, 6, a. d. viii id. apr. *sponsalia* Crassipedi dedi; cui convivio Quintus tuus defuit.

Sponsio est proprie promissio ejus rei, quam alter stipulatur. v. *spondēre*. In controversiis privatis, ne calumniis impune quis alterum vexaret, aut

mani, an Latini, an dedititii: de quo est in Digestis de *statu* hominum. Sed significat ap. Ciceronem etiam conditionem civilem hanc, qua quis est aut plebeius, aut patricius. Leg. i, 7, quod in civitatibus ratione quadam, de qua dicetur idoneo loco, agnationibus familiarum distinguuntur *status*, etc. Nam omnes agnati sunt ejusdem familiæ, adeoque etiam omnes aut plebeii, aut patricii: v. c. in gente Claudia agnationibus distinguuntur familiarum *status* ita, ut omnes Marcellorum agnati sint plebeii, quod ea familia plebeia est; omnes autem Appiorum et Pulchrorum agnati patricii, quia hæc familia patricia est. Itaque in gentibus in plures familias distributis, easque et plebeias et patricias, quum primum scio, cujus sit agnatus, intelligo patriciusne sit, an plebeius. † Agr. i, 1, *status* regum dicitur decemviris donari, i. e. conditio, jus, opes.

Stellatus, in stellas relatus. Tuscul. v, 3, *stellatus* Cepheus traditur cum uxore.

Sterilitas, de eo, quod non vitio, sed natura sua parere non potest. Div. i, 18, mula peperit; fœtus exstitit in *sterilitate* naturæ.

Stertere, negligentem esse in re aliqua; non facere, quæ debebas. Att. iv, 3, Marcellus candidatus ita *stertebat*, ut ego vicinus audirem.

Stigmatias, servus fugitivus, notis in fronte compunctus, quæ *stigmata* dicuntur; Off. ii, 7.

Stilla, gutta. Fin. iii, 14, interit magnitudine maris Ægæi *stilla* muriæ.

Stimulare, angere, inquietum reddere. Att. ix, 15, congressus hujus *stimulat*. ibid. xii, 13, me hæc solitudo minus *stimulat*. Cf. xiii, 28. † impellere. ad Div. iii, 12, nam ut antea simultas me *stimulabat*, ut caverem.

Stimulus. Tuscul. ii, 27, *stimuli* doloris.

* *Stinguere*, exstinguere, in Arat. bis, pag. 476, 478, e Prisciano.

Stipatio, comitatus. Sull. 23, Antronii concursatio, *stipatio*.

Stipendiarius, Verr. iii, 6; Balb. 9. Ex loco altero intelligitur, *stipendiarios* esse, qui certam quotannis pecuniæ summam solvunt, quæcumque frugum sive ubertas, sive caritas sit, quum reliqui tantum decumas, aut alia vectigalia dent, quæ incerta sunt, modo majora, modo minora, pro frugum copia, aut inopia, etc., hosque esse æquiori jure, quam *stipendiarios*. vid. Hotom. ad Verr. iii, 6; Lips. Magnit. Urb. Rom. ii, 2; Cujac. Obs. vii, 3, 4. Æquiori autem illo jure utuntur socii; iniquiori altero, bello et vi victi; unde, Cæcil. 3, junguntur socii *stipendiarii*que pop. R. Sed exoritur difficultas quædam ex duobus illis locis. Nam in primo Siculi a stipendiariis distinguuntur; in altero iis adnumerantur. Ea videtur sic tolli posse. Non omnes ejusdem provinciæ civitates eodem jure erant: sed aliæ sociæ, quod se sponte in fidem Rom. contulissent, aut non diu repugnassent; aliæ non item, quæ hostiliter ad extremum se gessissent. Aliæ liberæ, aliæ non item; aliæ immunes, aliæ vectigales et decumanæ, aliæ stipendiariæ. Jam quum in Sicilia quoque urbes essent vi victæ, ut Syracusæ; est fortasse, ut hæ stipendiariæ fuerint. Nam Syracusas, et quæ, his expugnatis, metu se dedidissent, durius habitas esse, locupletes auctores affert Sigon. A. J. Provinc. i, 3: quanquam ex Verr. iii, 6, colligi posse videtur, etiam vi victas tantum vectigales fuisse. Si brevius te expedire vis, *stipendiarios* confundi cum vectigalibus credas. Certe Ascon. ad Div. in Cæcil. l. c., *stipendiarios* interpretatur, quibus vectigal impositum est. Burm., de Vectigal. p. 2, laudat de hac re Cujacium, l. c. Sed ibi nihil de hac confusione.

Stipendium, esse mercedem militum, et vectigal certum populorum bello victorum, satis notum est. A priori significatione oritur illa, quum stipendia dicuntur anni militiæ. Manil. 9, qui *stipendiis* confectis erant: h. e. emeriti, qui legitimos annos militarem operam reipubl. præstiterant. Hinc eleganter Senect. 14, emerita *stipendia* libidinis, etc., de senibus dicit: quem modum loquendi rariorem esse, recte observat Facciolatus, scilicet quum emeritos milites proprie dicamus, non emerita *stipendia*. Dicitur et de pecunia,

quæ magistratibus provinc. decernitur, ut Div. viii, 4, *stipendium* Pompeii.

Stipes, homo stupidus, qui sc. propter stuporem mutus est. Ar. R. 3. Conf. Sen. p. Red. 6.

Stips, nummuli, qui a sacerdotibus corrogantur diis, aut certe in honorem deorum dantur. Leg. ii, 9, præter Idææ Matris famulos, eosque justis diebus, ne quis *stipem* cogito. ibid. 16, *stipem* sustulimus, nisi eam, quam ad paucos dies propriam Idææ Matris excepimus; implet enim superstitione animos, et exhaurit domos. De *stipe* Matris Idææ vid. Turneb. ad h. l. De more *stipis* colligendæ diis in universum, Cuper. Obs. iii, 4.

Stipulari, est interrogare alterum solemni formula, an velit nobis aliquid polliceri, præstare, etc. v. c., Spondesne, te, etc. Respondet ergo τῷ spondere Qui interrogat, postulat, *stipulatur*; qui respondet, pollicetur, jubet, etc., spondet. v. *spondeo*. Rosc. Com. 4, reliquum est, ut *stipulatum* se esse dicat · *stipulatus* es? ubi? quo præsente? Cf. *stipulatio*.

Stipulatio, est interrogatio ex formula solemni, qua postulamus, aliquem spondere, fidejubere, polliceri, dare, etc. quam ubi secuta est sponsio, fidejussio, etc. obligatio oritur. Rosc. C. 12, cur tam imperite facit, ut nec Roscium *stipulatione* alliget, etc. Cæcin. 18, *stipulationes* infirmare, aut convellere. Att. xvi, 11, etsi *stipulationes* nondum legeram. Leg. ii, 21, ut ea pecunia ex *stipulatione* debeatur. De *stipulationibus*, vid. Salmas. Mod. usur. c. 16. Formulas *stipulationum* habes ap. Varr. R. R. ii, 2, 6; iii, 5, 11.

Stipulatiuncula. Or. i, 38, *stipulatiuncula* decipi.

Stipulatus, adject. passive. Rosc. C. 5, pecunia *stipulata*.

Stirps, principium rei, fundamentum. Cœl. 32, firmata jam *stirpe* virtutis. Leg. i. 6, repetam *stirpem* juris a natura. Fin. iv, 2, differo eam partem, quæ est quasi *stirps* hujus quæstionis. † familia, distinguitur a gente, Or. i, 39. v. *gens*.

Stola. Phil. ii, 18, sumsisti togam virilem, quam statim muliebrem *stolam* reddidisti. Quanquam ibi Grævius habet, *togam*. Sed in *stola* melior est oppositio. ibid., *stolam* dare de sponso.

Stolidus, iners, nihil agens, ut terra, lignum. Top. 15, nihil agens, et quodammodo *stolidum*.

Stomachus, os et aditus ventriculi, Nat. D. ii, 54. † ingenium hominis cujusque, aut animus in rebus aut probandis, aut fastidiendis. ad Div. ii, 16, nosti enim *stomachi* mei, cujus tu similem quondam habebas, in hominum insolentium indignitate fastidium. ad Div. vii, 1, ludi apparatissimi, sed non tui *stomachi*. ibid. viii, 13, *stomacho* est Pompeius M. nunc ita languenti, ut vix, quod sibi placeat, reperiat. ibid ix, 2, consuetudo diuturna callum jam obduxit *stomacho* meo.

Stragula vestis, Rosc. Am. 46, est, qua lecti sternuntur, peristroma.

Stragulum, idem. Tusc. v, 21, in aureo lecto, strato pulcherrimo, textili *stragulo*, etc. Hic vero legendum censeo *pulcherrime*. Lectus aureus stratus erat pulcherrime, nempe stragulo textili, eoque picto. Sic Phil ii, 27, lectus *stratus* conchyliato peristromate.

Stranguria, difficultas et dolor in urina mittenda. Tuscul. ii, 19.

Stratum, laudatur e Tusc. v, 21. Sed vid. *stragulum*.

Strenuus. Phil. ii, 32, celeriter isti, redisti; ut cognosceret te, si minus fortem, attamen *strenuum*.

Strictim, obiter, breviter. Or. i, 35, *strictim* adspicere. Cœl. 7, *strictim* ponere. Att. ii, 1, *strictim* attingere librum.

Stridor. Agr. ii, 26, veri et fortis tribuni pl. *stridorem* unum ferre non possit.

Strigilis, instrumentum balneare et unctorium, quo ad radendum detergendumque corpus utebantur in sudationibus, lotionibus et unctionibus. De ea v. Eschenbach. Diss. de Unctionibus, c. 3, p. 478 s.; qui et p. 483, figuras strigilis exhibet, quas et videre licet ap. Pignorium de Servis, aliosque. Fin. iv, 12, si ad illam ampulla, aut *strigilis* accedat.

Strigosus, de oratore. Brut. 16, est toto genere *strigosior*: h. e. tenuior,

stante, v. Manut. ad ep. ad Div. xiii, 10. Ceterum in judiciis publicis videntur etiam fuisse subsellia auditorum, qui neque judices essent, neque advocati; certe subsellia patronorum et judicum ita magna, ut etiam alii honestiores homines in iis locum haberent. Brut. 84, volo hoc oratori contingat, ut, quum auditum sit, eum esse dicturum, locus in *subselliis* occupetur, compleatur tribunal, gratiosi scribæ sint in dando et cedendo loco. † Sed *subsellia* sunt etiam sedes senatorum. Catil. i, 7, adventu tuo ista *subsellia* vacuefacta sunt. Cf. Phil. ii, 8; v, 7. Hinc illud capiendum ad Div. iii, 9, longi *subsellii* judicatio et mora auferet tibi unum diem, et item alterum. Judicatio longi *subsellii*, est tarditas senatus in decernendo triumpho. Nam quod Grævius de judiciariis *subselliis* interpretatur, errat: quum de triumpho sermo sit, quem qui meruerit, judicatur non a judicibus, sed a senatu. † *Subsellia* etiam sunt in theatris, circis, etc. fr. Cornel. i, p. 24, P. Africanus—a populari consessu senatoria *subsellia* separari.

Subsequi, paullo minus est, quam, exprimere: imitari. ad Div. iii, 1, mirifice ipse sermone suo *subsecutus* est litterarum tuarum humanitatem. Or. iii, 59, manus minus arguta, digitis *subsequens* verba, non exprimens. Partit. 7, de actione: quæ plurimum valebunt, si cum orationis genere consentient, ejusque vim et varietatem *subsequentur*.

Subsidium. Catil. ii, 5, *subsidia* industriæ, atque instrumenta virtutis: de patientia in frigore, fame, siti, vigiliis perferendis. Cluent. 11, *subsidium* generis: de filio.

Subsignare, subscribere. Flacc. 32, *subsignari* prædia dicuntur, quum in censum deferuntur; h. e. sub nomine civis R. in tabulis censoriis scribuntur. Ceterum hic locus confirmat Salmasii disputationem de Mod. usur. c. 11; cujus hæc est summa, *subsignare* esse subscribere, et differre a *signare*.

Subsistere, sustinere, tolerare. ad Div. xi, 10, non, si Varronis thesauros haberem, *subsistere* sumtui possem. v. Gronov. et Drakenb. ad Liv. xxvii, 7.

Subsortiri. Act. i in Verr. 10, *subsortiemur* etiam in Metelli locum. v. *subsortitio*.

Subsortitio, est altera sortitio judicum, qua scilicet supplentur judices post priorem prætoris aut judicis quæstionis sortitionem rejecti ab accusatore et reo. Verr. i, 61, nam de *subsortitione* illa Juniana judicum nihil dico. † catalogus judicum *subsortitione* delectorum. Cluent. 33, quod Verres *subsortitionem* ejus in eo codice non haberet, qui tum interlitus proferebatur.

* *Substernere*. de Rep. i, 42, si quando populus—totam rempublicam *substravit* libidini suæ.

Substituere. Div. ii, 2, philosophiam pro reip. procuratione nobis *substitutam* putabamus.

Subtilis, dialecticis regulis consentiens. Philosophi igitur proprie subtiles, et quicumque artis ac disciplinæ præcepta via et ratione ad præscriptum regularum dialecticarum tradunt. Or. i, 23, si minus illa *subtili* definitione, at hac vulgari opinione esse ars videtur. Att. v, 14, *subtiliores* litteræ. † Hinc de dicentibus et scribentibus. v. *subtilitas*. Or. i, 39, *subtilis* oratione. ibid iii, 45, *subtiles* sumus. Brut. 9, Lysias egregie *subtilis* scriptor atque elegans. De *subtili* oratione v. Or. 23, 24 seqq. Att. v, 14, litteræ plenæ pulveris et festinationis; reliquæ *subtiliores* erunt. † Or. i, 5, *subtilis* venustas. Est ea, quæ non eminet uno aliquo loco, ut lumina verborum et sententiarum, sed quæ per totam orationem æquabiliter fusa, non nisi ab intelligentibus et peritis intelligitur: qualis est Socratica venustas et urbanitas, in Platonicis et Xenophonteis dialogis.

Subtilitas, est virtus orationis, quæ est primo perspicua, atque adeo ad docendum apta, deinde sine vitio sententiarum et verborum; quæ omnia via et ratione, ut dialectica jubet, docet; in qua nihil superfluum, nihil curtum, nihil falsum, omnia recta, sed non magnopere ornata. vid. Orat. 23, 24 seq. Or. i, 15, *subtilitas* disserendi, est ipsa dialectica. Tusc. iii, 23, a *subtilitate* disputandi orationem ad exempla traducimus. ad Div. iv, 4, *subtilitas* scriptorum

urbanam militari anteponis : e rebus et meritis urbanis commendationem. Planc. 6, sublata sunt studia, exstinctæ *suffragationes*.

Suffragator, qui nos in petendis honoribus gratia sua juvat. Muren. 7, 21.

Suffragatorius, suffragationis causa comparatus. Petit. Consul. 7, brevis et *suffragatoria* amicitia.

Suffusus. ad Div. i, 9, animum —nulla in ceteros malivolentia *suffusum*.

Sugere. Tusc. iii, 1, *suximus* errorem cum lacte nutricis.

Suggerere. Phil. ii, 27, damna aleatoria *suggerebantur*, h. e. accedebant subinde.

Suggestum, locus editus, ex quo conciones habentur. Tusc. v, 20. † Athenis etiam reos de causa capitis e suggesto causam dixisse patet ex Div. i, 54, neque illud *suggestum*, etc.

Sum. *esse* cum viro dicuntur uxores. Quint. 24, Roscii soror *est* cum P. Quintio. † Att. xi, 4, si modo *futuri* sumus, sc. salvi, vivi. † de pretio rerum, vendi, venalem esse. Verr. iii, 75, *est* modius HS duobus. v. Gron. Sest. iv, 1. † JCtis *esse* dicuntur res, quas corporales vocant; non *esse*, incorporales. Topic. 5. vid. Caius, Institut. ii, 1. † Rosc. A. 40, maleficiis, quæ in illo constat *esse*. Brut. 62, cui Titius nomen *est*.

Sumere, in re pecuniaria est versuram facere. Att. xiii, 6, quam pecuniam tutor *sumserat* in Achaia. † emere, comparare. ad Div. vii, 23, tanti ista quatuor aut quinque *sumsisti*. Græci pariter sic dicunt τὸ λαμϐάνειν. † suscipere. Vatin. 11, *sumere* inimicitias. Att. v, 1, ex ratione *sumta* offensio. † *præmissæ* syllogismi dicuntur *sumi*. Fin. iii, 8, quod efficiebatur ex duobus, quæ erant *sumta*. Acad. ii, 21, si a me *sumsero*, et, quæ tu mihi das, accepero; meam sententiam veram judicem.

Summa. Rabir. Post. 4, *summa* litium : de æstimatione litis, de qua supra. † Tusc. iii, 23, hæc oratio de ipsa *summa* mali nihil detrahit. † Att. xv, 1, ad *summam*, h. e. ut brevi me expediam. v. not. Græv. † id, quo tota res redit, quo tota continetur, quemadmodum in rationibus *summa* omnia nomina continet. ad Div. x, 25, cujus sententiæ hæc est *summa*. ibid. vi, 7, cujus *summa* criminis est, quod armatus adversario maledixi. Att. x, 5, sermo eamdem fere habuit *summam*. † *Summa* reipublicæ est res, a qua salus universæ reipublicæ pendet. Verr. ii, 10, pertinet hoc ad *summam* reipublicæ. Catil. iii, 6, consului senatum, de *summa* reipublicæ quid fieri placeret. Sermo est de conjuratione Catilinaria, et sociis Catilinæ puniendis. Grævius ibi reposuit, de *summa* republica; sed et illud rectum esse, multis exemplis demonstrari potest, et hodie constat inter doctos. Inv. i, 16, ea, quæ dicturi erimus—ad *summam* reipublicæ pertinere. ad Div. xiii, 68, ego ad te, de reipubl. *summa* quid sentiam, non sæpe scribam, propter periculum ejusmodi litterarum, etc. Hæc quoque ratio elegans est, Planc. 22, denuntiasti, quid de *summa* reipublicæ sentires : pro, utrum popularis esses, an optimatibus faveres. ad Brut. ep. 25, voluntas mea de *summa* reip. semper eadem fuit, quæ tua. Item *summa* reip. dicitur pro republica universa, Dom. 1, etc. † *Summa* rerum dicitur de summo imperio in republ. Rosc. A. 32, dum is in aliis rebus erat occupatus, qui *summam* rerum administrabat. † *Summa* philosophiæ est universa philosophia, aut, quod est in philosophia præcipuum. Fin. ii, 27, quoniam omnis *summa* philosophiæ ad beate vivendum refertur, etc. † Sic *summa* hominis est, quod in homine principatum obtinet. Fin. v, 14, in homine autem *summa* omnis animi est, et in animo, rationis. Item, Fin. ii, 31, quanquam ea epistola cum *summa* ejus philosophi nullo modo congruebat : h. e. cum præcipua ejus sententia, quæ et in ipsa philosophia universa principatum tenet, nempe cum sententia ejus de summo bono. † *Summa* rationis, Or. ii, 18, est conclusio ratiocinationis. † Q. fr. iii, 5, in omni *summa*, ut mones, valde me ad otium pacemque converto : h. e. in omni re hoc *summum* duco, hoc in primis ago, ut me ad pacem convertam.

Summanus, Att. x, 1, nisi forte iste *Summanus* ei potest persuadere.

Sermo est de Cæsare. Sed alii habent *summarius;* alii aliter legendum censent: tanquam, *nummarius;* quia in eadem epistola paullo ante *emtus pacificator* dicitur. Sic nummarii judices sunt in Cluentiana, h. e. pecunia emti et corrupti. De *Summano* Jove, v. Ind. Hist.

Summe. Quint. 19, *summe* constat officium. ib. 21, *summe* concupiscere. ib. 24, *summe* petere.

Summissio orationis, Or. 25, est tenuitas; ut et *summisse* dicere, est tenuiter.

Summus. Arch. 8, *summi* homines, de eruditis. † omnia *summa* facere, est facere quantum possis. Att. xv, 13, sese de attributione omnia *summa* fecisse. Or. ii, 20, sin videbitur, quum omnia *summa* fecerit, tamen ad mediocres oratores esse venturus: ubi frustra Jac. Gronov. et Pearcius rescribunt *summe:* quum vulgatum eamdem vim habeat, et elegantius sit. Nempe Pearcius non capiebat hujus formulæ vim, qui ita interpretabatur, ut *summa* omnia facere esset, perfectum esse in iis rebus, quas quis aggreditur: quod est falsum. Librarii ex *summa* fecerunt *summe*, quod hujus formulæ vim non assequebantur. † In primis autem eleganter jungitur *summus* substantivis ita, ut significetur id, a quo tota res, quæ substantivo indicatur, pendet. Inv. i, 14, ex hac deductione rationis illa *summa* nascitur controversia, quam judicationem appellamus: nempe judicatio totam causam continet. Verr. i, 15, *summæ* rei causæque nocere. Dom. 2, *summa* religio, est res, a qua omnis religio pendet. Att. i, 1; Cæcin. 2, *summa* existimatio. ad Div. x, 8, cura reipublicæ *summæ* defendendæ. Cf. ad Div. xi, 13. Rosc. Am. 51, nempe *summa* respubl. est salus universæ reipublicæ, et id, a quo ea pendet. Catil. i, 5, *summa* salus periclitatur. Conf. Catil. iv, 11. Act. i in Verr. 1, *summum* reipublicæ tempus, est, quo omnis reipubl. salus in periculo est. v. de hac forma loquendi Gronov. ad Liv. xxvi, 9; xxxiii, 45; xxxvi, 34; xxxviii, 50. † *summum* jus. v. *jus.*

Summutare, Or. 27, hanc hypallagen rhetores dicunt, quia verba quasi *summutantur* verbis, i. e. permutantur. Verbum factum ad imitationem Græci.

Sumtio, syllogismi *præmissa.* Div. ii, 53, sed demus tibi istas duas *sumtiones*, ea, quæ λήμματα appellant dialectici.

Sumtuarius. Att. xiii, 6, lex *sumtuaria.* v. Ind. Legg.

Supellex. Or. 24, *supellex* est enim quodammodo oratoris, quæ est in ornamentis, alia rerum, alia verborum.

Super, præterea. Leg. ii, 21, *super* dicebant v. Burm. ad Phædr. iii, 11; ad Sueton. Cæs. 28. Sed Lambinus et Turnebus legebant, *superiores*, probante Davisio.

Superare, redundare, superesse. Or. ii, 19, in quo et deesse aliquam partem, et *superare* mendosum est. Fin. v, 15, de eo, quod ipsis *superat*, aliis gratificari. Add. ad Div. viii, 5.

Superbiloquentia, Tusc. iv, 16.

Superbire, superbe facere. Acad. ii, 29, si habes, quod liqueat, neque respondes, *superbis.* Nam superbiæ tribuitur, si quis non respondet roganti. v. ad Div. i, ult.

Superbus. cui non facile satisfieri potest, fastidiosus. Or. 44, aurium judicium est *superbissimum.*

Superficies. Att. iv, 2, *superficiem* ædium consules æstimarunt, h. e. aream, ut ep. 1 dicit.

Superior. de loco *superiore* est de tribunali et sella curuli Verr. ii, 42, ipse in Sicilia sæpe, et palam de loco *superiore* dixerat. † de suggesto in concione populi. Verr. i, 5, hanc ego causam quum agam beneficio populi rom. de loco *superiore.* ad Div. iii, 8, sermones ex *superiore* et ex æquo loco habiti. † Verr. iii, 18, annus *superior* distinguitur a proximo, qui alibi dicitur proxime *superior.*

Superlatio, hyperbole. Or. iii, 53, veritatis *superlatio* atque trajectio.

Superlatus, hyperbolicus. nimium augens. Partit. 15, verba *superlata.*

Supersedere Her. ii, 17, hæc causa non videtur *supersedenda*, i. e. prætermittenda, aut supervacua.

* *Superstes.* Mur. 12, utrisque *superstitibus* præsentibus. Male Ernest. vult delere *præsentibus*, ut glossam; nam *superstes*, auctore Festo, testis est. Adde Gell. i, 22, et nos in Cic. l.

Superstitio, quid proprie sit, vid. in *superstitiosus.* Sumitur etiam pro

religione, bono sensu. Verr. iv, 51, tanta religione—videantur.

Superstitiosus, unde dictus? v. Nat. D. ii, 28. Cf. Gron. Diatrib. in Statium, c. 59. † religiosus. Dom. 40, adspicite hominem—non oportere. † divinus, fatidicus. Div. i, 31, missa sum *superstitiosis* hariolationibus, etc. v. Davis. ad h. l.

Supervacaneus. de Sen. 16, *supervacanei* operis aucupium: h. e. ejusmodi, quod fit tempore, quod est ab opere rustico et necessariis rebus vacuum.

Suppeditare, suppetere. Att. i, 14, si unquam mihi ἐπιχειρήματα *suppeditarunt*. v. Græv. ad Verr. v, 38. † abundare. Catil. ii, 11, si omissis his rebus omnibus, quibus nos *suppeditamus*, eget ille, etc. Hinc

Suppeditatio, pro copia, facultate. Nat. D. i, 40, *suppeditatio* bonorum, nullo malorum interventu.

Supplere. Verr. iv, 5, non te instruere domum tuam voluerunt in provincia, sed illum usum provinciæ *supplere*: h. e. sed tantum tibi frumenti dari, quantum in provincia tibi et familiæ tuæ opus esset. Flacc. 17, *supplet* enim ille nescio quis, h. e. succurrit, opem fert, et quod ipsi probare non possunt, suo testimonio probare vult.

Supplex. Mur. 40, vester est *supplex*, i. e. vobis.

Supplicare. Fin. v, 25, tu, Piso, hodie ita ista (nempe peripatetica) nosse visus es, ut, si copia tui semper nobis fieret, non multum Græcis *supplicandum* putarem.

Supplicatio, est solemne plurium dierum ex SCto, quo diis gratiæ aguntur ob res bello feliciter gestas. Ciceroni tamen hoc uni contigit, ut propter rem domi gestam supplicatio ei decerneretur, Catil. iv, 10. Sed sunt etiam *supplicationes* funerum, eæque, ut Manutio placet, unius diei. Laudat ejusmodi *supplicationes* Cicero, Vat. 12. Videtur tamen improbare, Phil. i, 6. Abramius hoc ita conciliat, ut dicat, *supplicationem* illam, in Arrii funere decretam, fuisse honorem civilem; hanc autem, Cæsari decretam, honorem divinum, quod ei supplicatum sit, tanquam deo. Atque ipse Cicero paullo post: adduci non possum, ut, cujus sepulcrum nusquam exstet, ubi parentetur, ei *supplicetur*. Sed non absurda etiam hæc ratio videtur, si dicamus, Ciceronem hanc supplicationem invidiose ita interpretari, quasi Cæsari decreta sit, ut ei supplicetur, tanquam deo, quum tantum honoris causa, ut aliis, ut imperatoribus, ut mortuis, Arrio, etc. decreta esset. Agebantur autem, credo, in his *supplicationibus* gratiæ diis, pro beneficiis, quæ ipsi per mortuum illum reipubl. tribuissent.

Supplosio fit, quum pede solum percutimus: id fit ab oratore, et est pars actionis oratoriæ, qua in πάθεσι interdum utuntur. Or. iii, 59; ibid. i, 53, etc.

Supponere, substituere. Rosc. A. 38, operæ nostræ vicaria fides amicorum *supponitur*. vid. de hac vi verbi Burm. ad Ovid. Her. ix, 18. † In libris de Inventione interdum dicitur pro afferre, commemorare, ut ii, 37, rationibus et infirmationibus rationum *supponendis*, ad judicationem pervenire.

Suppressio. Cluent. 25, *suppressiones* judiciales sunt, quum quis pecuniam apud se depositam, ut judicibus solvat, sibi servat, avertit, negatque se eam accepisse.

Suppressus. Or. 25, ut voce, sic etiam oratione *suppressior*: de genere dicendi tenui.

Supprimere. Clu. 25, 26, *supprimere* pecuniam. v. *suppressio*.

Suppudet, duobus modis dicitur: nempe primo, vulgari illo, quum nos pudet aliquid fecisse, alicujus vitii, etc. deinde, quum veremur aliquem, neque audemus in ejus conspectum venire, propter culpæ alicujus conscientiam. Div. ix, 1, *suppudebat* me librorum, etc.

Surgere, oriri. ad Div. viii, 8, fama *surrexit*. † est oratoris incipientis dicere, unde est pro dicere. Rosc. Am. 1, quum tot summi oratores sedeant, ego potissimum *surrexerim*. † est etiam proficiscentium. Att. xvi, 13, vi idus, quum ante lucem de Sinuessano *surrexissem*, venissemque. † sed in primis venustus locus est ex hoc verbo, Verr. i, 40, nam ut prætor factus est, qui auspicato a Chelidone *surrexisset*, sortem nactus est urbanæ provinciæ. Ludit nempe in ambigui-

tate verbi *surgere;* quod est non modo lectum relinquentis, sed etiam in auspicando, quum magistratus, oblato auspicio faus o, e tabernaculo surgit, et ex templo statim abit, ne faustum auspicium alio infausto turbetur: de quo ritu, e Dionysii l. ii, v. Casaub. ad Sueton. Aug. 95. Jam eo facetius hoc dicitur a Cicerone, quod Chelidonis meretricis, quacum eum cubuisse ea nocte fingit, nomen est hirundinis, avis urbanæ, quæ commode sane posset præturam urbanam portendere, ut monuit jam Asconius ad h. l.

Surreptus, malis artibus et clanculum ablatus. Att. x, 4, ex SCto *surrepto*, h. e. quod per infrequentiam senatus captatam callide factum esset. v. Gronov. ad Liv. xxxix, 5. † Sic Phil. xiv, 3, Parma *surrepta* opponitur sibi captæ per vim et arma.

Surripi, eleganter dicitur de reo, quum clandestinis largitionibus aliisque malis artibus efficitur, ut absolvatur. Verr. i, 4, ne actor quidem est is, cui reus tam nocens — occulte *surripi*, aut impune eripi possit. Sic Act. i in Verr. 2, opponuntur sibi *surripere* et *rapere*.

Susceptus, de laboribus, quos sponte nostra facimus; opponitur ei *receptus*, quod dicitur de rebus, quas aliorum rogatu, jussuve facimus. Or. ii, 24, in quo est illa magna offensio, vel negligentiæ, *susceptis* rebus, vel perfidiæ, receptis. † conceptus. Manil. 3, macula *suscepta* Sed Grævius laudat lectionem cod. Erfurtens., *concepta*. † natus. Brut. ep. 14, remp., cui *susceptus* es, respicis.

Suscipere, de negotiis, opponitur τῷ *recipere*. v. *susceptus*, et *recipere*. in Cæcil. 8, *suscipere* causam. Cluent. 49, senatus *suscepit* causam; h. e. actum est de ea re in senatu, qui eam vindicandam censuit, et decrevit, ut de ea quæstio haberetur, ut factum est in causa Milonis, quam et ipsam senatus *suscepisse* dici potest. † ipsa etiam res dicitur *suscipi*, pro qua labores *suscipiuntur*. Sext. 22, *suscipere* salutem reipublicæ. † adhibere, uti. Sull. 31, severitas *suscepta* est. Or. 71, impudentiam scribendi *suscipere*. † de pœnis luendis. Manil. 3, *suscipere* pœnam. † percipere, vim alicujus rei sentire. ad Div. vi, 4, si *suscipere* consolationem possis. † concedere, dare. Tusc. i, 32, quod in causa est difficillimum, *suscipiunt*, — illud autem, quod—facile ad credendum est, - non dant. † Dicitur etiam de religione. Div ii, 54, Sibyllæ libri valeant ad deponendas potius, quam ad *suscipiendas* religiones. *Suscipere* religionem est aliquid omittendum censere, quia dii portentis, fatis, ominibus, auspiciis prohibere videntur. Ibid., quæ si *suscipiamus*, pedis offensio nobis, et abruptio corrigiæ, et sternutamenta erunt observanda. Dixerat autem de ominibus. Sic et est Pison. 24. † Sull. 24, Sullæ persona non *suscipit* crimen tantorum facinorum, i. e. abhorret a crimine tanto; in eam non cadit tantum crimen.

Suscitare, fingere, excogitare, Div. i, 40, qui sui quæstus causa *suscitant* sententias.

Suspendere, eleganter de fornicibus, quia non possunt fulciri, et fulcris sustineri in demoliendo pariete. Top. 4, si quis in communi pariete demoliendo—ut *suspendi* non posset. † Att. xiii, 40, sed ubi bonos viros (int. videat)? nisi forte se *suspendit:* nempe, ut apud inferos videat.

Suspensus, curis sollicitus et dubius. Dom. 36, *suspensa* ac sollicita civitate. † intentus alicui rei. Or. i, 56, *suspenso* animo et occupato Crassum tibi respondisse video. † Suspensum ex aliqua re dicitur, quod sine ea salvum esse non potest, quod ita se habet, ut ea res est. ad Div. v, 13, non aliunde pendere, nec extrinsecus *suspensas* habere rationes bene maleque vivendi: ut iis sc. salvis et secundis tranquillus ac lætus, iis autem perditis aut adversis miser sis. Tusc. v, 12, ex alterius aut bono casu, aut contrario, ei *suspensa* sunt omnia, quæ ad beate vivendum ferunt

Suspicere, cogitare. Læl. 9, nihil altum, nihil magnificum—*suspicere* possunt.

Suspicio. Flacc. 33, nunc facis *suspicionem*. Dicitur de accusatore, quum ita de re aliqua dicit, ut judices suspicentur, veram esse, pro quo et est *suspiciose* dicere et arguere. Rosc. Am. 28, etc. et Verr. iii, 93, *suspiciones* injicere. † Rosc. Amer. 31, *suspicionem* ad prædam adjungere, h. e. de

cit prætor, quum decernit solvendam esse pecuniam, quæ per *syngrapham* credita sit. De *syngraphis* vid. inpr. Salmas., Mod. usur. c. 10, 11.

T.

Tabella, tabula cera inducta, in qua scribitur. Sic est pro epistola, Catil. iii, 5, *tabellas* proferri jussimus. quæ a quoque dicebantur datæ. Unde etiam *tabellarii* dicuntur. Item pro syngrapha, vel alio instrumento, quod fidei faciendæ causa fit. Tusc. v, 11, *tabellis* obsignatis agis mecum, et testificaris, quid dixerim. Conf. Quint. 6. Sunt etiam *tabellæ*, quibus in comitiis suffragia, in judiciis sententiæ feruntur, unde leges *tabellariæ* dictæ sunt, de quibus vid. Ind. Leg. Verr. ii, 32, huic judicialis *tabella* committetur. in Cæcil. 7, ceratam unicuique *tabellam* dari, cera legitima, non illa infami ac nefaria. Agr. ii, 2, quod meis comitiis, non *tabellam*, vindicem tacitæ libertatis, etc. † Cluent. 65, *tabellæ* quæstionis, i. e. in quibus scriptum est, qui torti sint, et quid dixerint in equuleo.

Tabellarius; lex *tabellaria*. v. Ind. Legg.

Taberna, ubi opifices merces suas venales et exponunt, et faciunt. Catil. iv, 8, lenonem quemdam Lentuli concursare circum *tabernas*—minui solet. Clauduntur autem *tabernæ* edictis. Dom. 21, de Clodio: quum edictis tuis *tabernas* claudi jubebas: quod quare fecerit, docet locus, Acad. ii, 47, quid—occludi *tabernas* jubes? nempe, ut ab opera avocarentur opifices, plebeii homines, et in concionem confluentes concitari possent. Sed clauduntur etiam edicto consulum in tumultu v. *tumultus*. Ceterum etiam de aliis locis dici, ubi libri, cibi, etc. venales sunt, tralatitium est. Cf. *tabernarius*. † Sunt etiam *tabernæ* pro cauponis. Q. fr. iii, 1, Crassipedis ambulatio ablata, horti, *tabernæ* plurimæ. † spectaculum, s. locus structus in circo, etc. unde spectatur. Muren. 35, quid statuent in viros primarios, qui in circo totas *tabernas*, tribulium causa, compararunt?

Tabernaculum; itineris causa *tabernacula* comparantur, ut, ubi deversorium non est, aut urbs attingi non potest, etc. in via noctu in iis manere possint; qui mos est antiquissimus: unde *tabernacula* publice Romæ dabantur legatis, magistratibus in provincias ituris. vid. Periz. ad Ælian. iv, 1, 9. Att. v, 16, multis locis ne tectum quidem accipio, et in *tabernaculo* maneo plerumque. Agrar. ii, 13, deinde ornat decemviros *tabernaculis*, centuriis, supellectili. † in castris etiam solent, ut notum est, milites in tabernaculis esse: unde elegans illud, Brut. 9, de Demetrio Phalereo: processit enim non ut a militari *tabernaculo*, sed ut e Theophrasti umbraculis, h. e. non in causis forensibus versatus est, de quibus etiam pulvis et sol dicitur, sed in philosophorum subtili ratione et leni. Cf. *umbra*, *pulvis*. † *tabernaculum* porro est etiam auspicantium ante urbem noctu in templo. v. *surgere*. Div. i, 17, quum *tabernaculum* vitio cepisset imprudens (ibid. ii, 35, *tabernaculum* recte captum): hoc quale sit, ostenditur ibid. Div. i, 17, quod inauspicato pomœrium transgressus esset consul. † Metaphorice eleganter est, Or. iii, 20, collocare *tabernaculum* vitæ suæ in philosophia.

Tabernarius, nomen opificum, et eorum, qui in tabernis merces, cibos, vinum, etc. venales habent, qui sunt de infima plebe homines. ad Div. viii, 6, nisi cum *tabernariis* et aquariis pugnarem: ubi Manutius de iis tantum capi vult, in quorum tabernas homines cibi gratia veniunt; quem vid. Dom. 5, Sergius concitator *tabernariorum*. v. *taberna*. Flacc. 8, opifices et *tabernarios*, atque illam omnem fæcem civitatum, quid est negotii concitare?

Tabescere. Catil. ii, 4, *tabescere* desiderio. Att. iii, 25, in hac calamitate *tabescendum* est. Nat. D. ii, 10, humor tabescit calore, i. e. liquefit. Att. ii, 14, otium, quo nunc *tabescimus*.

Tabificus. Tuscul. iv, 16, *tabificæ* mentis perturbationes.

Tabula, omne genus instrumenti, sive ex ære facti, sive cerati, in quo aliquid scribitur (quanquam Liv. i, 24, *tabulam* et ceram distinguit, et de æneis tantum dicit), et ipse Cicero in Verrinis sæpe commemorat *tabu*

restres, quæ ei tribuitur; vulgo, *influxus* lunæ. Sic soli *tactum* tribui vidimus, eodemque sensu contactus et contagio dicuntur. Ap. Vitruv. ix, 9, in libris est *tractus* cœli; pro quo recte repositum est *tactus* cœli, i. e. pressio aeris. Apud Virgil., cœli *tractus*, Æn. iii, 138, de aere, quoad spiritu trahitur : ubi tamen codd. habent *tactus;* Burmannusque optionem relinquit lectori. Ego et ibi *tactus* prætulerim, quia etiam de arboribus et segetibus sermo. vid. *tractus*.

Tagax, fur, ab antiquo *tagere*. Att. vi, 3, est enim levis, libidinosus, *tagax*. Hanc vocem dedit e cod. ms. Cujacius demum : itaque non est in Nizoliano thesauro.

Talaria, calcei alati, qui Mercurio et Minervæ, Nat. D. iii, 23, tribuuntur, ad significandam celeritatem. Hinc Att. xiv, 21, *talaria* videamus, h. e. fugiamus. Hæc intellige ap. Ovid. Met. x, 591, ubi male N. Heinsius vestem talarem intelligit.

Talaris, ad talos dependens. Catil. ii, 10, coll. Verr. v, 13, tunicæ *talares*, sunt mollium hominum. v. Gell. vii, 12, et Salmas. ad Hist. Aug. t. ii, p. 556 sq.

Talarius, Att. i, 16, ubi vid. Casaub. Off. i, 42, epith. ludi, in quo talis utuntur.

Talus, Gr. ἀστράγαλος, ossiculum in suffragine pedum posteriorum in animalibus quibusdam bisulcis, ex quo ludi instrumentum fit, unde nomen duxit; sed beatiores ex ebore, auro, argento habebant. Ovid. A. A. ii, 203, 205. Ceterum tironum causa hic breviter, quæ de talis scire opus est, referemus. *Tali* differunt a tesseris, quæ sex latera habent, quum in talis sint quatuor, et quidem in longitudinem; reliquorum duorum in latitudinem laterum ratio nulla ducitur. Punctum est in uno latere unum : latus oppositum sex puncta habet, unde senio dicitur; reliqua latera tribus et quatuor punctis notantur. Luditur talis quatuor, Div. i, 13; tesseris autem tribus. Concutiuntur in fritillo, et inde per pyrgum, seu turriculam (etiam phimus, orca dicitur) in tabulam mittuntur lusoriam, s. talariam. Optimus jactus est Venerius, quum omnes tali latus aliud ostendunt; pessimus, quum omnes idem, qui Canis dicitur. In reliquis jactibus numerus punctorum valet. Ceterum, ut in nostris ludis est, non easdem leges videntur omnes servasse, sed de quibus convenerat inter ludentes. Quum talus caderet in caput, hoc est, in latus, quod erat in latitudinem, et nullis punctis notatum, jactus repetendus erat. In hoc jactu dicitur talus rectus cadere, rectus assistere, Fin. iii, 16. Qui de hoc ludo scripserunt, commemorare nihil attinet, quum laudentur a multis, ut Fabricio, Bibliogr. Antiq. pag. 640; Pitisco ad Sueton. Aug. 71, et in Lexic. in *talus*. Propter brevitatem commendandus Casaubon. ad Sueton. loc. cit. Adde et Heins. ad Ovid. loc. cit.

Tam, cum superlativo. Phil. xii, 5, vestris *tam* gravissimis, tamque multis judiciis: ad quem locum Grævius laudat, e Cœl. 2 init., *tam* maxime. Sed *tam* non est in Gruteriana, nec in Græviana : deletum quippe a doctis viris, qui hunc modum loquendi non concoquebant. Defendit tamen Aldus Manutius ad eum locum. Vossius, Analog. c. 17, ad quem Grævius nos amandavit, antiquum esse modum loquendi recte dicit, quo superlativus pro positivo ponatur, quo nihil est Latinis usitatius. Verr. ii, 66, maxime remotissimi. In primis hic modus loquendi rursus cœpit frequentari sæculo argenteo. Tacit. A. i, 53, nulla *tam* intima causa. vid. Indic. Sueton. in *tam*. Sic etiam videtur junctum esse *tam* comparativo pro positivo, si locus sanus est, Dejot. 3, per istam dexteram, non *tam* in bellis et præliis, quam in promissis et fide firmiorem. † non *tam*, sequente sed tantum, Fin. i, 1, ubi Davisius correxit *tum*.

Tamen, saltem. Rosc. Am. 3, videantur illi nonnihil *tamen* in deferendo nomine secuti. † non diserte semper præcedit *etsi*, sed aut latet in alio aliquo verbo, aut est ellipsis antecedentis. Rosc. Am. 18, quum apud majores nostros summi viri — qui omni tempore ad gubernacula reip. sedere debebant, *tamen* in agris quoque colendis aliquantum operæ temporisque consumserint. *Etsi* latet in *qui omni*. In illo autem, ad Div. ix, 19, *tamen* non discedis a malitia; manifeste to

pestate civili expulsus. Muren. 17, comitiorum *tempestas* popularis. † de ventis secundis, ad Div. xiv, 4, *tempestatem* prætermittere noluerunt.

Tempestivus, opportunus. Tuscul. i, 45, multa mihi ad mortem *tempestiva* fuere; quæ utinam potuissem obire! † convivium *tempestivum*, Mur. 6; de Sen. 14; Arch. 6, quod ante tempus solitum initur; convivium de die; item, quod in multam noctem producitur.

Templum, locus ab auguribus certo ritu captus, ut in eo augurium agatur: sic fere definit Varro, L. L. vi, p. m. 66, 67. De ritu capiendi, vid. Livius, i, 18; de formulis quibus capiebatur, Brisson. de Formul. l. i. Non enim iisdem verbis concipiebatur usquequaque, ut ait Varro, l. c., qui et ipse unam attulit, sed hodie in libris insigniter corruptam, ideoque varie a doctis tentatam. v. Scaliger ad h. l. Sic cape hoc verbum, Leg. ii, 8, augures *templa* effata et liberata habento. Conf. *effari*. † quoniam autem *templum* hoc augurum erat spatium cœli in omnes partes, quousque prospici poterat, hinc, in primis poetis, de cœlo dicitur. de Rep. vi, 8, Deus is, cujus hoc *templum* est omne, quod conspicis. Div. i, 20, cœli cærula *templa*. † deinde, quoniam hic locus inauguratus et sanctus est, propterea omnis locus inauguratus *templum* dicitur. Milon. 1, præsidia, quæ pro omnibus *templis* cernitis. Sic locus pro Rostris, ubi conciones habebantur, *templum* dicitur. Verr. iii, 96, qui quotidie *templum* tenet. Vatin. 10, in Rostris, in illo, inquam, inaugurato *templo* ac loco. Cf. Sext. 35. item curia. Dom. 51, si sedem ipsam, ac *templum* publici consilii religione concordiæ devinxisset. Cf. c. 53 v. inpr. Manut. ad Sext. 29. † Sunt etiam Acherusia *templa*, Tusc. i, 21, sc. quia ibi Pluto habitat.

Tempori, mature. Sext. 37, cur tam *tempori* exclamarit. Conf. *temperius*.

Tempus, eleganter et crebro dicitur de statu cujusque, et conditione, quam certo tempore obtinemus, aut obtinuimus, aut obtinebimus, et quidem in utramque partem. ad Q. fr. i, 1, si quem forte (provincialem hominem) cognosti amantiorem tui, quam *temporis*, h. e. præturæ; si quem vides tui amantem videri velle, idque tua causa potius, quam quia jam es prætor ad Div. x, 1. quæ si ad tuum *tempus* perducitur, h. e. ad consulatum tuum. in Cæcil. 2, *tempus* necessariorum meorum: de Siculis magna multiplicique injuria affectis, et Verrem accusare instituentibus. Arch. 6, ab nullius unquam me *tempore*, aut commodum aut otium meum abstraxit, etc. de reis: quo sensu est sæpissime apud Ciceronem; pro quo etiam dicit *periculum*; de quo supra. Manil. 1, omne meum tempus amicorum *temporibus* transmittendum putavi.—meus labor in privatorum *periculis* caste integreque versatus. Verr. iii, 61, utrumque jungitur: ex *tempore periculi* tui constitutum crimen. ad Div. i, 9, scripsi tres libros versibus de *temporibus* meis, h. e. de utraque fortuna, consulatu et exsilio. Et exsilium quidem suum, totumque illum casum et periculum a Clodio, sæpe *tempus* suum vocat, v. c. Sext. 58, *tempori* meo defuerunt, etc. ad Div. vi, 6, magna *temporum* nostrorum varietas. ibid., rerum hoc natura et *temporum* civilium ratio non patietur: nempe *tempora* civilia, sunt status et conversiones civitatum. Sed in universum teneant tirones in hujusmodi locis, ubi ex vicinia verborum et contextu intelligitur, sermonem esse de statu cujusdam rei, aut hominis, et conditione, *temporis* verbum, quod est *generis* nomen, interpretandum esse, in nostro quidem sermone, verbo *formæ*; quod nisi facere possis, non satis te vim verbi capere scias. † sed dicitur etiam de tempore, quo quid actum est, aut agitur, aut agendum est, et de re, quæ tempore quodam acta est; ad Div. i, 7, *tempus* Caninianum. Dom. 51, *tempus* illud erat tranquillum, etc. tuum porro *tempus*, libertate populi rom. oppressa, senatus auctoritate deleta: pro, quo tu tempore signum Concordiæ dedicare volebas. Ligar. 2, hæc duo *tempora* carent crimine, etc. † opportunitas temporis. Rosc. Amer. 10, *tempore* pugnare: unde pro *tempore* opportuno dicitur. ad Q. fr. 1, 2, sed *tempore* ipso de epistolis. † *ad tempus* est, quod fit, quia tempus postulat. Planc. 30, ne proferre vi-

dear *ad tempus*. Cf. ad Div. x, 9; Cœl. 6. Sic fere capiendum est etiam, Offic. i, 8 extr. † eodem sensu dicitur etiam *ex tempore*. Verr. iii, 20, *ex tempore* nascebantur edicta. ibid. 71, nihil *ex tempore* dicit. Cf. 75, 61. Flacc. 15, solere suos cives ceterosque Græcos *ex tempore*, quod opus sit, obsignare : quod ibidem etiam dicitur, *temporis causa*. Sic et est Rab. Post. 13, ubi additur, nunc *tempus* nullum est : i. e. nunc nihil est, propter quod id faciant. Aliter autem est hæc forma, Attic. x, 1, *ex tempore* futura censes; nempe pro, ex præsenti tempore. † Catil. i, 6, nihil moliris, quod mihi latere valeat in *tempore*. Grævius interpretatur, *tempestive;* neque dubito hoc significare *in tempore* posse. Sed quid est : nihil mihi latet tempestive? non est profecto conveniens huic loco sententia. Neque Ciceronianum puto, latere *valet*, pro *potest*. † In singulari pro parte capitis, de qua pluralem modo dici grammatici præcipiunt. Her. iv, 55, et dubitanti Graccho—*tempus* percutit. Similiter dixit Catullus in Nupt. Jul. et Manl. 159, *tempus* tremulum.

Tenacitas. Nat. D. ii, 47, quædam animalia unguium *tenacitate* cibum arripiunt.

Tendere, offerre, porrigere. Or. i, 40, opem amicis, et prope cunctis civibus lucem ingenii et consilii sui porrigentem atque *tendentem*. † contendere, pugnare. Fin. ii, 5, quid ergo *tendit?* v. Davis. ad h. l. Hoc sensu Livio in primis usitatum. v. Gron. ad xxiii, 14; xxxii, 32.

Tendiculæ. Cæcin. 23, aucupia verborum et litterarum *tendiculæ :* sunt interpretum legis aut edicti, quum in litteris et verbis calumniantur, et litteram nimis contra verum et æquum urgent.

* *Tenebræ*, proprio sensu, de Rep. i, 16, quum obscurato sole *tenebræ* factæ essent repente. Sic fere in sacris litteris, Matth. xxvii, 45; Marc. xv, 33, *tenebræ* factæ sunt. † perturbatio reipubl., bellum civile. Rosc. Am. 32; Sen. p. R. 3; Dom. 10; ibid. 44. Cf. ad Div. xii, 13. † Att. vii, 11, quæso, quid agitur? mihi enim *tenebræ* sunt. † *tenebræ* sunt etiam hominum abjectorum, et humilium, et pravorum. Sen. p. R. 4, mens oppleta sordibus ac *tenebris :* unde, Pison. 26, *tenebras* appellat hujusmodi hominem. † *tenebræ* sunt etiam hominis, ita in angustias redacti, ut æstuet, nesciatque, quid agat. in Cæcil. 14, qui tibi æstus, qui error, quæ *tenebræ* erunt? † de vehementi animi commotione, tristitia, etc. Tusc. iii, 34, si quid *tenebrarum* offudit exsilium.

Tenebricosus, cui tenebræ offusæ sunt, ut videre verum non possit. Acad. ii, 23. † Vatin. 5, *tenebricosissimum* illud tempus ineuntis ætatis tuæ patiar latere; h. e. quo adhuc obscurus et sordidus, abjectus, homo eras; ut ex sequentibus intelligitur.

* *Tenebricus*. Tusc. ii, 9, *tenebrica* plaga. In versibus illis Sophocleis.

Tener, de omnibus rebus dicitur, de quibus mollis dici solet. Or. iii, 45, nihil est tam *tenerum*, neque tam flexibile, — quam oratio. Nempe oratio *tenera* est, quatenus variis modis collocatione et numero formari potest, ut cera, vox, etc. Cf. *flexibilis*. Sed aliter dicitur *tenera* oratio, Brut. 9, Phalereus primus inflexit orationem, et eam mollem *teneram*que reddidit : nempe de eo genere, quod nitidum, γλαφυρὸν dicitur, in quo nulli nervi, nulla asperitas judicialis, nulli aculei; sed quod totum ad delectationem comparatum est. † Div. i, 31, poema *tenerum*, et moratum, et molle; h. e. quod propter mores, planissime expressos, multum suavitatis habet. † qui facile sensu alicujus rei commovetur. ad Div. v, 21, *teneriore* animo esse. Tusc. iii, 6, est in animis *tenerum* quiddam atque molle, quod ægritudine, quasi tempestate, quatiatur. † Att. vi, 2, insula *tenera* dicitur Cyprus, propter mollitiem incolarum.

Tenere, tangere. Ar. R. 11, terram *tenere* non potuit : sic recte interpretatur Grævius, quem vide. † sustinere, ne labatur res, et intereat. Or. iii, 45, terra *tenetur* nutu suo. Nat. D. ii, 53, vita tribus rebus *tenetur*. † in potestate sua habere, regere. Sext. 19, *tenere* remp.; unde qui *tenent*, dicitur, omisso reipubl. verbo, Att. ii, 18; vii, 12. Mur. 39, totam remp. in hac causa *tenetis* et gubernatis. ad Div. xi, 16, quum equitum centurias *te-*

neas, in quibus regnas. Att. x, 11, ego meum facile *teneo*. † continere, reprimere. Fin. ii, 7, *tenere* se non potuit. Cf. Acad. ii, 4. Verr. iii, 1, *tenere* cupiditates. † consequi, quod velis; conficere rem. ad Div. i, 1, res aliter *teneri* non potest. Sext. 32, res jam manibus *tenetur*. Agr. ii, 17, qui per cursum rectum regnum *tenere* non potuerunt: sumta a navigatione formula, in qua nautæ dicuntur portum *tenere*, ut ad Div. i, 9. † assequi, intelligere. Sext. 10, reconditos sensus alicujus *tenere*. † uti. Tusc. iv, 3, quia nihil prolatum erat melius, id, quod erat, *tenebant*. Flacc. 23, jam id videro; sed primum illud *tenebo*. † retinere, obtinere, tueri. Muren. 28, *tenebatur* opera illius imperium. Att. xiii, 48, *tenere* hereditatem. Verr. iii, 75, *tenere* pecuniam publ. ibid. 73, quod pretium constituisset, id civitatibus auferre; quod a populo rom. accepisset, *tenere*. Act. i in Verr. 8, sed nos non *tenebimus* judicia diutius. ad Q. fr. ii, 6, vix *tenebat*, sc. familiam gladiatorum, quia alere non poterat: simile est *tenere* matrimonium alicujus, Cœl. 14. † quemadmodum retineri dicuntur homines in legendo, audiendo, etc., sic *tenere* etiam, quæ delectant, et faciunt, ut audire, legere, videre, etc. velimus. Or. 62, *teneri* ab oratore. Cœl. 11, ingenio alicujus *teneri*, h. e. audire aliquem libenter, quod ingeniose dicit. ad Div. vii, 20, a quo etiam advenæ *teneri* solent. † retinere, morari, non dimittere. ad Div. x, 31, *tenuit* tabellarios. ad Q. fr. ii, 1, se senatum negavit *tenere*. ad Div. xi, 16, non *tenebo* te pluribus. Verr. i, 13, ne diutius *teneam*. † reticere. Or. ii, 54, ea, quæ occurrant, quum salsissime dici possint, *tenere*. † capere, captum tenere in re aliqua, ut se expedire non possit. Quint. 20, hic te, inquit, *teneo*: formula, qua utimur, quum quis dixit aliquid, quo convinci res, de qua agitur, potest. Nat. D. i, 26, in Nausiphane *tenetur*, h. e. se explicare non potest, ut dicat, eum a se non auditum. † *teneri* dicuntur, quæ deprehenduntur, et qui in re aliqua, crimine, deprehenduntur; qui quoniam rem negare non possunt, atque adeo convicti sunt, propterea *teneri* dicuntur; qui convicti sunt alicujus criminis, et se expedire non possunt. Verr. ii, 40, *teneri* in maleficio. Add. iii, 76, 89. Cæcin. 2, facile *tenerentur* testibus. Verr. i, 1, manifesto *tenetur*. Flacc. 16, in minimis rebus sæpe res magnas vidi deprehendi ac *teneri*. Cluent. 30, tenentur uno in loco HS ꟾↃꟾↃ XL, *tenentur* apud judicem. ibid. 44, argumento crimen *tenetur*. Nat. D. iii, 30, dolus *tenetur* tum, etc. † vincere, causam obtinere. Att. xiv, 12, tam claram tamque testatam rem non *tenebimus?* Sic est causam *tenere*, Cæcin. 24. Acad. ii, 30, si recte conclusi, *teneo;* sin vitiose, minam Diogenes reddet. † *teneri* dicuntur etiam, quibus lege, jurejurando, pacto, aut alia hujusmodi re necessitas est imposita alicujus rei aut faciendæ, aut omittendæ: adeoque, si contra, quam lex, pactio postulabat, fecerunt, accusari possunt et puniri, etc. Pis. 13, pactione obstrictum *teneri*. Off. iii, 27, *teneri* jurejurando. Verr. iv, 34, summo legum metu *teneri*. fr. Cornel. i, pag. 22, ea lege non videri populum *teneri*, i. impediri. Cluent. 52, ac si lege Avitus *teneretur*. Att. xii, 18, quodam voto ac promisso me *teneri*. ad Div. v, 20, prædes *teneri*. † pœna *teneri* dicuntur, qui eam meruere. ad Q. fr. ii, 3, *teneri* ea pœna, quæ est de vi. † lege *teneri* non modo, ut ante vidimus, dicuntur, ad quos ea pertinet, sed etiam, qui contra eam fecerunt, ex ea rei sunt, et ejus pœnam meruere. Ar. Resp. 8, decrevit senatus, eos, qui id fecissent, lege de vi, quæ est in eos, qui universam remp. oppugnassent, *teneri*. † *tenere*, in promissis, est servare, facere promissa, pacta. Off. iii, 29, *tenendum* est, quod promiseris. Balb. 15, fœdus quum magis fide illius populi, justitia vestra—*teneretur*. † contineri, conjunctum esse. Leg. i, 7, deorum agnatione et gente *teneri*. † notanda est etiam hæc constructio. Leg. iii, 13, nisi illi ipsi, qui frangere eas deberent, cupiditatis ejusdem *tenerentur*. † Off. iii, 10, rogandi judicis, si eum *teneremus*: intelligo, amicum haberemus; si quidem sana loci istius lectio est. † Font. 9, non minimam partem *tenet* hoc in ea re. † continere. Cluent 53, civitas legibus *tenetur*: ubi et vulgo est *continetur*.

quo infra. Salmas. ad Solin. pag. 854. Add. Casaub. ad Sueton. Cæs. 47.

Testa, tegula, imbrex. Dom. 23, cæmentis ac *testis* tectorum meorum.

Testamentarius, subjector testamenti, falsarii genus. Off. iii, 18; Sext. 17. † Verr. i, 42, lex *testamentaria*. v. Ind. Legg., *Cornelia lex*.

Testari, de factis, pro testatum facere. Sull. 14, nisi — publicis monumentis *testatus* essem.

Testes, testiculi, ad Div. ix, 22.

Testiculi, Her. iii, 20, pro scroto, crumena scortea, e pelle *testiculorum* arietinorum, quam reus fingitur tenere medio, sc. digito, ad significandam hereditatem, cujus causa veneno hominem occidisse arguitur. Ita recte interpretatus est Politianus, Miscell. c. 62. Sic ap. Varr. R. R. iii, 17, vesica pro crumena e vesica: quo genere etiam hodie utuntur plebeii. v. ibi Gesnerus.

Testificari, testibus adhibitis tabulas et syngraphas facere, testibus confirmare, testatum facere. Quint. 6, *testificatur*, Quintium non stitisse. Tusc. v, 11, *testificaris*, quid dixerim. Cluent. 51, voluit *testificari*, etc. vid. Hotomann. ad Quint. 6; Sylvium ad Cluent. 51; Passerat. ad Cæcin. 16. † testes invoco. ad Div. viii, 16, deos hominesque *testificor*.

Testificatio, est confectio tabularum, quæ testibus adhibitis fit. Muren. 24, ubi v. Græv.

Testis, pro auctore quovis, s. adstipulatore. Offic. iii, 29, philosophi affirmant, quorum *testem* non mediocrem—nolite quæso vituperare. Sic dixit et Ovidius, Her. xvii, 124, *teste* dea.

Testudo, locus concameratus, fornicatus. Brut. 22, illum in quadam *testudine* cum servis litteratis commentatum fuisse. ad Q. fr. iii, 1, honestate *testudinis*—obtinebit.

Teter, crudelis. Tusc. i, 40, in eum fuerat *teterrimus*. ib. ii, 7, *tetri* cruciatus. † fœdus. Nat. D. ii, 56, *teter* odor. † turpis, odio dignus. ad Q. fr. ii, 6, ei tres *teterrimæ* sententiæ defuerunt, i. e. hominum trium turpissimorum sententiæ.

Tetradrachmum, quatuor denarii; nam drachma respondet denario. ad Div. xii, 13, ternis *tetradrachmis* triticum apud Dolabellam est. v. Gronov. Sest. iii, 4, et Manut. ad l. c. Add. Gronov. et Duker. ad Liv. xxxiv, 52.

Tetrarcha, est nomen, quod tribuebatur iis, quibus nomine regio uti non licebat, etsi erant dignitate et potestate regia (et quidem proprie tum, quum obtinerent partem regni in quatuor partes divisi), ut reges Galatiæ, Judææ, etc. Att. ii, 9, etc.

Tetrarchia, est terra, cui tetrarcha imperat. Div. i, 15, Dejotarus a Cæsare *tetrarchiæ* regno multatus est. Dejot. 15, in Dejotari *tetrarchia*.

Texere, ædificare. Att. iv, 16, Paullus basilicam *texuit* iisdem antiquis columnis. ad Q. fr. iii, 5, sane *texebatur* opus luculenter.

Textilis. Tusc. ii, 8, pestis *textilis*, est vestis venenata. Verr. iv, 1, pictura *textilis*, est vestis stragula acu picta, s. cui imagines diversicolores intextæ.

Theatrum, frequentia spectatorum et auditorum. Or. iii, 50, tota *theatra* reclamant. Div. i, 28, SCtum esse factum, idque frequentissimo *theatro* — comprobatum: nempe *theatrum* h. l. est concio populi, quæ legem de eadem re latam scivit, adeoque SCtum comprobavit. Tuscul. ii, 26, nullum *theatrum* virtuti conscientia majus. † occasio, locus ita demonstrandi ingenii, virtutis, ut a plurimis cognosci possit; et omnino, quidquid ita fit, ut in oculis hominum fiat, id in theatro fieri dicitur. Brut. 2, *theatrum* ingenii. Att. xiii, 20, *theatrum* sane bellum habuisti. Rabir. Post. 15, majoribus *theatris* propositæ virtutes. ad Div. xiii, 64, *theatrum* magnum habet ista provincia. ad Div. xii, 29, familiaritas magno *theatro* spectata. Verr. v, 14, ut me quæsturamque meam quasi in aliquo orbis terræ *theatro* versari existimarem.

Thensa, est vehiculum, quo simulacra deorum in pompa Circensi vehuntur; unde *thensæ*, apud Suetonium et alios, insignia divinitatis. Verr. i, 59, via *thensarum* et pompæ. Cf. ib. iii, 3; v, 72; Ar. R. 10. v. Scheff. de Re Veh. ii, 24.

Theologus. Nat. D. iii, 21, ii, qui *theologi* nominantur. Nempe *theologi* dicti sunt a Græcis olim mythici et physici, qui de genealogiis deorum scripserant, primusque hoc nomine

quæ agitur ab actoribus togatis, in qua adeo romanorum hominum facta et mores exprimuntur: ei opponitur Græca, quæ *palliata* dicitur. Græcis enim ita proprium pallium, ut toga Romanis. vid. *pallium*. Cf. Rutgers. Var. Lect. iv, 19.

Togatus, pro cive romano; quod civibus rom. toga propria. Itaque *togati* opponuntur Græcis. Rosc. Am. 46, ipse vero (libertus Chrysogonus) quemadmodum passim per forum volitet cum caterva *togatorum*, videtis. Indignum enim, libertum deduci a civibus romanis, tanquam clientibus. vid. Hotom. ad h. l., qui male huc refert salutatores Martialis; nam salutatores *togati* dicti demum, quum toga vulgo in usu esse desisset sub Cæsaribus; de quo vid. Ferrar. R. Vest. i, 33. Ciceronis autem temporibus toga erat communis omnibus civibus, et omni tempore gestabatur quum in urbe, tum extra urbem. Verr. i, 29, *togati* creditores Græcorum. Or. i, 24, petam, ne has meas ineptias (præcepta de arte dicendi) efferatis: quanquam moderabor ipse, ne, ut quidam magister atque artifex, sed quasi unus e *togatorum* numero, atque ex usu forensi homo mediocris, etc. Nempe magistros rhetorices se profitebantur Græci: his opponuntur *togati*. Cave putes *togatum* poni pro patrono causarum, quod nominis causidicis sub imperatoribus interdum tribui videmus, quod, quum non esset amplius vulgo in usu toga, tamen causidici in togis causas agebant. vid. Ferrar. l. c. Verr. ii, 62, quos produxero, qui ex Sicilia testes sunt, sive *togatum* velis, sive Siculum. In quo loco librarii interpretamentum reposuerant, civem rom.; quod deinde Cujacius sustulit. v. Gruter. ad h. l. † Pro Latino: nam Latini quoque toga utebantur, quod aut civitate post bellum Latinum donati, aut certe socii pop. rom. essent, et rom. legibus uterentur. Orat. iii, 11. Etiam Gallia Cisalpina a togæ usu *Togata* dicitur, Phil. viii, 9. † *Togati* etiam opponuntur armatis, et ad pugnandum aptis, in quo toga impedimento est. Cæcin. 15, advocatio *togatorum*. † Off. i, 23, qui *togati* reipublicæ præsunt, opponuntur imperatoribus.

Togula. Att. i, 18, Pompeius *togulam* illam pictam silentio tuetur suam. Toga picta, int. acu, est triumphantium, et thensas ducentium vestis; quæ et Jovis toga dicitur, quia sumebatur e Capitolio, ut et palmata tunica, quæ et ipsa Jovis tunica dicitur. Erant enim in templis plurimæ deorum pretiosæ vestes, quibus diebus festis ornarentur deorum statuæ. Primus Gordianus propriam habuit togam pictam, tunicamque palmatam. Vid. Ruben. R. Vest., i, 21.

Tollere, suscipere. Verr. iii, 1, quid oneris *tollant*. † *tolli* alicunde dicuntur, qui locum aliquem relinquunt. Quint. 3, *tollitur* ab atriis Liciniis. † ad Q. fr. ii, 10, ut te proficiscens non *tollerem*, int. in rhedam, aut lecticam, comitem itineris sumerem. Horat. Serm. ii, 6, 42, quem *tollere* rheda, etc. † laudare, ad Div. xi, 20. Nempe ambigue dictum erat τὸ *tollendum*, quod significare poterat, laudandum et interficiendum. Vid. Manut. ad h. l. Att. ii, 25, *tollere* alicujus laudes in astra. Or. iii, 26, *tollere* altius dicendo. † Nat. D. iii, 33, at Phalaris, at Apollodorus pœnas *sustulit*, h. e. dedit, solvit. † liberos *tollere*, est agnoscere natos pro suis liberis, et educare: unde deinde dicitur pro, creare liberos. Div. i, 21, puerum, Priamo qui foret post illa natus, temperaret *tollere*. † *tollere* diem. Legg. iii, 18, quod alias dicitur, eximere dicendo. † negare. N. D. i, 30, verbis reliquisse deos, re *sustulisse*. ibid. 31, *tollimus* omnia, quæ aut historia, aut ratio nova affert. Et similiter pluribus locis.

Topiaria est ars non modo herbis, hedera, aliisque, areolas hortorum vestiendi et ornandi, sed etiam ex fruticibus et virgultis, ut buxo, myrto, acantho, aliisque, flectendo, tondendo, varia horti ornamenta conficiendi. ad Q. fr. iii, 1, *topiariam* facere videntur. Hinc dicitur

Topiarius. ibid., *topiarium* laudavi: quanquam alii h. l. neutro genere dictum de opere topiario putant. v. viros doct. ad Plin. iii, 19; Salmas. ad Spartian. Hadr. c. 10, pag. 89; Christius in Villatico, pag. 96. *Topiariorum* non semel mentio in

bali clavo figeret : h. e. firmissimum efficeret.

Tractabilis, qui tangi potest, de Univ. 4.

Tractare, proprie est contingere manibus, in manibus habere, ut Parad. v, 2, matellionem Corinthium cupidissime *tractans*. Tusc. v, 38, ea, quæ gustemus, olfaciamus, *tractemus*, audiamus. † administrare, curam alicujus rei sustinere. ad Div. xiii, 77, bibliothecam meam *tractavit*. Cæcil. 10; Verr. v, 24, *tractare* pecuniam publicam, de quæstore. † considerare. Tusc. iv, 24, *tracta* definitionem fortitudinis. † gerere se. Catil. iii, 12, ita me in republ. *tractabo*. Cf. ad Div. xiii. 12. † commovere, impellere animum. Brut. 50, mentes verbis, et sententiis, et actione *tractantur*. Orat. 28, eloquentiæ est *tractare* animos, et omni modo permovere. † est etiam verbum scenicum; nam actores dicuntur personas *tractare*. Rosc. Com. 7. cujus personam præclare Roscius in scena *tractare* consuevit. † *tractari* in re aliqua dicuntur, qui in ea sæpe multumque versantur. Arch. 2, et in ejusmodi persona, quæ — minime in judiciis periculisque *tractata* est. Burmannus, ad Ovid. Rem. A. 381, male probat Passeratii interpretationem, e formula illa, quum poetæ personam aliquam *tractare* dicuntur. Nam hoc est inducere agentem, loquentem; quod h. loc. non convenit.

Tractatio, Orat. 35, est modus et ratio, qua res ab oratore dicuntur et ornantur. Or. iii, 23, *tractatio* (rerum) ex se gignit aliquid, quod, etc.

Tractatus, us. Or. iii, 23, *tractatu* ipsarum artium delectari. Est de iis, qui nihil aliud agunt, de professoribus earum.

Tractatus, adj., versatus. v. *tractare*, extr. † considerando et discendo cognitus. Or. 33, orator habeat omnes philosophiæ notos et *tractatos* locos. Cf. Or. iii, 14. † actus, gestus. Herenn. iv, 24, vita honeste *tractata*. † compositus, factus. Or. 67, incisim et membratim *tractata* oratio: nisi scribendum *tracta*.

Tractus, us. Or. ii, 13, *tractu* orationis levi et æquabili perpolivit opus. Aliter est *tractus* verborum, Or. ii, 50, de pronuntiatione tarda. † Div. ii, 46, plus terrarum situs, quam lunæ *tractus*, ad nascendum valere. Lunæ *tractum* recte vir doctus in Obs. Misc. a Dorvillio curatis, vol. iii, pag. 17, interpretatur cursum, motum, et omnem faciem lunæ cum spatio, quod percurrit. Sic siderum *tractus* est ap. Manil. i, 532; iii, 360, quod de ortu et progressione eorum intelligit Cortius ad Sallust. Jug. p. 634. Nempe si ita Cicero scripsit, ita capiendum; sed in *tactus* ostendit Ernest., meliorem sibi videri lectionem, *tactus* lunæ. — * *tractus* muri, de Rep. ii, 5, ubi cod. Vatican. habet *tractatus*.

Tractus, adj., inceptus, initium habens. Brut. 6, ab isto initio *tractus* sermo. Nat. D. ii, 55, venæ a corde *tractæ* et profectæ, in omne corpus ducuntur. † sæpe dilatus. Milon. 9, comitia *tracta*. † lenis, sine asperitate. Or. ii, 15, *tractum* genus orationis. Or. 20, in historia *tracta* quædam, et fluens, expetitur, non hæc contorta et acris oratio.

Tradere, commendare. Verr. iii, 12, non a patre ei *traditi*. ad Div. vii, 5, totum hominem tibi *trado* de manu in manum, ut aiunt. † *tradere* se alicui etiam dicuntur, qui ab eo in arte aliqua erudiri volunt. Phil. ii, 2, te in disciplinam meam *tradideras*. Brut. 89, quum Philo Romam venisset, totum ei me *tradidi*, admirabili quodam ad philosophiam studio concitatus. Inv. i, 3, *traderent* se in studium quietum. † est etiam verbum juris in abalienationibus, ut *traditio*, Top. 5 extr. Hinc eleganter ad Quir. p. R. 5, quum duo consules, emti pactione provinciarum, auctores se inimicis reip. *tradidissent*.

Traditio, verbum juris, de abalienatione rerum mancipi, quæ fit per nexum. Top. 5 extr., abalienatio est ejus rei, quæ mancipi est, aut *traditio* alteri nexu, aut in jure cessio.

Traducere. Brut. 53, *traducere* a severitate in hilaritatem. Verr. ii, 78, ab ejus infamia — vestros animos in aliam partem — *traducat*. † sustinere, exsequi. Attic. v, 9, summa abstinentia munus hoc extraordinarium *traducemus*. † *traducere* equum dicuntur equites, quum in transvectione a censore, non ademto equo,

transeunt. Cluent. 48. † *traduci* est etiam in adoptionibus : si quis adoptione fit e patricio plebeius lege curiata. Att. i, 18.

Traductio, metonymia. Or. iii, 42, ne illa quidem *traductio* atque immutatio in verbo, etc. pro Afris est sumta Africa. † figura in verbis. Herenn. iv, 14, *traductio* est, quæ facit, ut, quum idem verbum crebrius ponatur, non modo non offendat animum, sed etiam concinniorem orationem reddat, etc. † *traductio* etiam est, quum lege curiata per adoptionem e patricio plebeius, aut e plebeio patricius fit. Sext. 7, *traductio* ad plebem furibundi hominis. Hinc

Traductor. Att. ii, 9, hic Hierosolymarius *traductor* ad plebem; sc. qui juverat Clodii traductionem ad plebem.

Tragicus, de oratore grandi, sublimi, et animos permovente. Brut. 55, grandis, et, ut ita dicam, *tragicus* orator. Or. ii, 56, sed hæc *tragica* atque divina.

Tragœdiæ. Or. i, 51, nec vero istis *tragœdiis* tuis, quibus uti philosophi maxime solent, perturbor, etc. ibid, 53, his *tragœdiis* Galbam liberatum ferebat; quas sc. fecerat in commovendis judicum animis. ibid. ii, 51, si *tragœdias* agamus in nugis. Ante dixerat : in parvis rebus adhibere dicendi faces. Tusc. iv, 34, at quas *tragœdias* effecit (s. ut Bentleio placet, effudit)? etc.

Trahere, sumere. Verr. iii, 98, quæ decumæ lege et conditione *trahuntur*. † differendo prorogare. Att. x, 8, si *trahitur* bellum. Mil. 9, *tracta* esse comitia. † Inv. ii, 9, ex victu multæ *trahuntur* suspiciones. Herenn. i, 5, in invidiam *trahemus*. Acad. ii, 36, hæc disputationibus huc et illuc *trahuntur* : h. e. de his in utramque partem disputatur. ad Div. iii, 3, molestiam e pernicie reip. traxerit.

Trajectio, transpositio. Orat. 69, et utitur ea *trajectione* verborum (intell. aperta), et nihilo tamen aptius explet concluditque sententias. Paullo ante dixerat, trajicere verba aperte. † hyperbole. Or. iii, 53, tum augendi minuendive causa veritatis superlatio atque *trajectio*. † Div. i, 1. *trajectiones* stellarum observitaverunt. Et ii, 6, 28. Sunt *μετέωρα*. vid Senec. N. Q. i, 1.

Tralatitius, aliunde petitus et translatus. In legibus et edictis in primis, *tralatitium* dicitur, quod totidem verbis ex alia lege, aliove edicto, repetitum est : unde Att. v, 21; Verr. i, 44, *tralatitium* edictum. Att. iii, 23, caput *tralatitium*. Hinc *tralatitia* usitata, vulgata, nota. ad Div. viii, 5, nosti enim hæc *tralatitia* : de Galliis constituetur; erit, qui intercedat, etc.

* *Tramittere*. v. *transmittere*.

Tranare, pro permeare. N. D. ii, 9, de hoc genere igneo, quod *tranat* omnia.

Tranquillitas, de mari, in plural. Att. vi, 8, ceterisque longis navibus *tranquillitates* aucupaturi eramus.

Transferre, pro eo, quod vulgo dicunt *applicare*. Off. i, 16, quod ab Ennio positum in una re, *transferri* in multas potest. Fin. i, 3, ad eorum cognitionem divina illa ingenia *transferrem*, i. facerem, ut legere et intelligere possent eorum scripta, e. c. Latine vertendo.

Transigere, de scribentibus et dicentibus, quum alicujus rei explicationem aut argumentum absolverunt. Invent. i, 23, ut prima quæque pars, ut posita est in partitione, sic ordine *transigatur*. Orat. 40, ut proponat, quid dicturus sit, ut, quum *transegerit* jam aliquid, definiat.

Transire. ad Div. ix, 1, facile me, quæ impendeant, *transiturum*.

Transitare. Att. v. 21, est *transitans*, sed e correctione Manutii.

Transitio. Nat. D. i, 18, docet, eam esse vim et naturam deorum, ut — imaginibus, similitudine et *transitione* perceptis, cernatur. Cf. ibid. 37, 39. Hoc est illud, quod est apud Diog. Laert. x, 139 : τοὺς θεοὺς λόγῳ θεωρητοὺς εἶναι. – οὓς δὲ, κατὰ ὁμοειδίαν ἐκ τῆς συνεχοῦς ἐπιῤῥύσεως τῶν ὁμοίων εἰδώλων ἐπὶ τὸ αὐτό. v. ap. Ciceronem ibid. c. 38 init.

Translatio. Inv. i, 8, actio *translationis* et commutationis indigere videtur. v. *translativus*. Verr. iv, 42, nomen suum isti ad *translationem* criminis commodaturum : h. e. passurum, ut crimen suum Verres in ipsum transferre possit.

Translativus. Invent. i, 8, *translativa* constitutio quid sit?

* *Transmarinus*. Or. iii, 33, quid M. Catoni præter hanc doctrinam *transmarinam* atque adventitiam defuit? Sic de Rep. ii, 15, *transmarinis* artibus eruditos.

Transmittere, committere, attribuere. Manil. 14 quis dubitat, quin hoc tantum bellum Pompeio *transmittendum* sit? † tribuere. ibid. 1, tempus amicorum temporibus *transmittere*. † mare transire. Att. viii, 11, Lentulum ante *transmissurum*. Fin. v, 29, maria *transmisit*. de Rep. i, 3, maria *tramittant*.

Transscribere. Nat. D. iii, 30, *transscribere* tabulas publicas: describere corrumpendi causa, ut Cluent. 24.

Trapezophoros, ad Div. vii, 23, signum, quod mensam fert.

Treviri. v. *triumviri*.

Tribuarius, ad tribus pertinens. Planc. 15, quod judiciorum genus si est æquum nulla in re, nisi hac *tribuaria*. ibid. 19, hæsitantem te in hoc sodalitiorum *tribuario* crimine. Res *tribuaria* et crimen *tribuarium* dicitur, quo objecta est Plancio tribuum corruptio.

Tribuere, distribuere. Or. 33, ut in eas partes *tribuatur* oratio. ad Div. xiii, 70, *tribuere* in vulgus. Conf. Invent. i, 5, 55; Tuscul. ii, 21. †imponere, mandare. Or. iii, 36, plus attulisti, quam tibi est *tributum* a nobis. † *tribui* dicuntur, quæ habemus, etiam non accepta. Leg. i, 3, si mihi ullum *tribueretur* tempus vacuum. † Pison. 21, *tribuit* se comitem, sc. præbuit, dedit: sed Lambinus et Grævius corrigunt, *præbuit*.—* Alieni *tribuere* omnia, Brut. 50; de Rep. i, 10, est, aliquem habere primo omnium loco, atque aliis et sibi ipsi adeo præferre.

Tribunal, est suggestum, in quo ponitur sella magistratus, jus dicentis, aut judicium, sive in urbe, sive in provincia, exercentis, in castris autem imperatoris judicantis, concionantis Primo suggestum fuisse, non sellam, uti nonnulli interpretantur, patet ex eo, quod distinguuntur *tribunal* et sella. Verr. ii, 38, prætor de sella ac *tribunali* pronuntiat. Et sic est sæpissime. In urbe ligneum et mobile fuisse, patet ex Vatin. 9, feceris ante Rostra pontem, continuatis *tribunalibus*, etc. deinde ex Sueton. Cæs. 84, ubi Cæsaris corpus in foro combustum dicitur congestis subselliis ac *tribunalibus*; quod etiam in corpore Clodii factum est. Prætores, Romæ et in provincia, in *tribunali* sedisse jus dicentes, aut judicia exercentes, ex pluribus Ciceronis locis, quos partim protulimus, partim proferemus, patet; de imperatoribus in castris juvat unum locum afferre ex Liv. xxviii, 27, ubi imperator Scipio dicit, Albium et Atrium sedisse in *tribunali* P. Scipionis. Sed hoc erat plerumque e cespite congesto, ut demonstravit Lipsius ad Tacit. Annal. i, 16. vid. tamen in primis Spanhem. de Us. et Pr. N. Diss. xiii, p. 628. In *tribunali* autem, quoniam satis amplum erat, una cum prætore urbano sedebant, quos sibi in consilium advocaverat (Orat. i, 37, nobis in *tribunali* Q. Pompeii prætoris urbani sedentibus, etc. Conf. Sueton. Tib. 33); in *tribunali* vero quæsitoris, quum causa ageretur, amici ejus, qui audire oratores cuperent. Brut. 84. † Ceterum, quod ad figuram attinet *tribunalis*, ex nummis patet fuisse quadratam. Hanc figuram ergo tribuemus militaribus, forensibus. Sed Vitruvius, v, 1, formam semicircularem facit, nempe lapideorum et perpetuorum, quæ in basilicis erant: de iis enim ibi sermo, non de omnibus; atque id subjecta a Vitruvio ratio docet. Sed quod de his Vitruvius dicit, male quidam ad universa transtulere.

Tribunitius. Act. i in Verr. 16, lex *tribunitia*. v. Ind. Legg.

Tribunus. tria genera tribunorum sunt apud Ciceronem. 1) *tribuni* plebis, de quorum institutione, causis, juribus, tirones cognoscant ex Liv. ii, 33; de Rep. ii, 33, 34. Conf. Ind. Legg. in *Sacratæ leges*. Sublata est tribunitia potestas postea, re et nomine, ad tempus quum decemviri legibus ferundis constituti essent, Liv. iii, 32; restituta, ibid. 54; sublata iterum re, nomine relicto, a Sulla dictatore (Cic. Leg. iii, 9; Cæs. Bell Civ. i, 5. In quo tamen scrupulum injicit locus Ciceronis Verrin. i, 60, de quo vid. Ind. Legg.

in lege *Cornelia* tribunitia); restituta iterum a Cn. Pompeio. Eorum potestas antiquissima et prima fuit intercessio contra decreta senatus et magistratuum; sed ea postea aucta. Post tempora Sullæ, et Ciceronis ætate, quæ huc in primis pertinet, senatores tribuni fuere; in senatu sedere, ad senatum referre potuere (v. ad Div. i, 1), edicere, ut senatus conveniret. ibid. xi, 6. etc. Conf. Lips. Elect. ii, 13; Torrent. ad Sueton. Aug. 10. 2) *tribuni* militares, ad Q. fr. ii, 14; sunt autem *tribuni* militum in legionibus, ut præfecti in turmis, subjecti legato, ut ipsis centuriones. v. ad Div. xv, 4. Creati sunt modo a populo, modo ab imperatoribus. Ab his creatos docet locus ad Q. fr. ii, 15, M. Curtio *tribunatum* a Cæsare petivi, etc. A populo creatos innuitur, Act. i in Verr. 10, tres hi, homines veteres, *tribuni* militares sunt designati; ex kal. jan. non judicabunt. De hac re adscribam tironum causa locum Asconii ad l. c. *Tribunorum* mil. duo genera sunt: primum eorum, qui Rufuli dicuntur (de quibus Festus in h. v.); hi in exercitu creari solent: alii sunt Comitiati, qui Romæ comitiis designantur. Sed de hac re vid. e Livio aliisque erudite disputantem Lipsium, Milit. Rom. ii, 9. In eo variatum esse, ut mox *tribuni* a populo, mox ab imperatore crearentur, mox universi, mox pro parte, locis plurimis Livii patet; v. xxvii, 36; xlii, 31; xliii, 12; xliv, 21. 3) *tribuni* ærarii, Planc. 8, sunt ordinis plebeii. Itaque quum lege Aurelia judicia cum omnibus ordinibus communicata essent, de plebe judicarunt *tribuni* ærarii. ad Q. fr. ii, 16, 16; Att. i, 16. Per eos militibus pecunia stipendiorum numerabatur, ut est auctor Festus. In eorum nomine facete ludit Cic. Att. l. c., ubi de judicio Clodiano: *tribuni* non tam ærati (h. e. divites), quam, ut appellantur, ærarii, h. e. ære corrupti.

Tribus, sunt partes populi, in quas descriptus est pro loco et regione, quam habitant cives rom. ex instituto Romuli. v. in primis Sigonium, de tribubus accurate disputantem de Ant. Jur. Civ. R. i, 3. † Ciceronis tempore xxxv *tribus* fuere, quarum nomina v. supra post Indic. Histor. Mutata est aliquantum ratio tribuum, quum Q. Fabius M. fæcem urbanam omnem in quatuor urbanas *tribus* conjecit. v. Ind. Hist. in *Q. Fabius*; a quo tempore honestius fuit in tribu rusticana esse, quam in urbana, et nota censoria, e rusticana in urbanam conjici. Cluent. 43, *tribu* moveri. A *tribubus* dicuntur comitia tributa; sed fit tamen non semel apud Ciceronem mentio tribuum in comitiis centuriatis, v. c. Agr. ii, 2, me non extrema *tribus* suffragiorum, sed primi illi vestri concursus—consulem declaravere. Id quale sit, tironum causa verbis J. Fr. Gronovii docebimus ex Observ. iv, 1, p. 5: Multitudine civium in immensum aucta, unaquaque in tribu permulti erant diversarum, imo omnium classium cives, jamque singulæ classes in unaquaque tribu plures faciebant centurias tam juniorum, quam seniorum. Hinc Cicero in or. pro Plancio, c. 20, *centuriam* vocat unius *tribus* partem. Ergo comitiis centuriatis ex *tribubus* xxxv sorte una *tribus* excernebatur, ex cujus centuriis primæ classis quod quæreretur prærogativa centuria, ipsa quoque hæc *tribus* jam prærogativæ nomen acquisierat: deinde quot illius sorte ductæ etiam prærogativæ tribus essent centuriæ primæ classis, tot rursum sortes conjiciebantur in sitellam, numero, ut videtur, aliquo notatæ, quo prima juniorum vel seniorum, secunda, tertia et deinceps, centuriæ distinguerentur; tum quam centuriam designans sors excidisset, ea erat prærogativa centuria. Hinc factum, ut, quemadmodum ob centuriam prærogativam etiam tribus in qua continebatur, prærogativæ nomine gaudebat, sic etiam tribus nomen daretur illi centuriæ, atque adeo promiscue interdum hæc duo vocabula *centuriæ* et *tribus* hac in re comitiali usurparentur. Hæc ille. Apud Florum etiam extra rem comitialem *tribus* pro centuria equitum dici, viderunt viri docti, i, 1, 5, ubi v. Duker. Ex quo intelligitur, eo tempore centuriam et tribum promiscue dictas. Ceterum illam rationem centuriæ prærogativæ sorte capiendæ, quam Gronovius explicat,

apparet, de tribubus rusticanis tantum accipiendam esse, quod in tribubus urbanis eo tempore primæ classis centuriæ esse non potuerunt: quod vir magnus monere prætermisit, scilicet, ut opinor, quia etiam non monitis in mentem debebat venire.

Tributarius. Verr. iv, 66, facete *tributariæ* dicuntur litteræ, quibus pecunia promissa erat, aut quibuscum una pecunia missa.

Tributim, per tribus, in tribus. Att. iv, 16, Scaurus populo *tributim* domi suæ satisfecerat. Muren. 32, si gladiatoribus (h. e. in ludis gladiatoriis) vulgo locus *tributim* esset datus. Cf. 34. Flacc. 7, *tributim* et centuriatim descriptis ordinibus, classibus, etc.

Tributio, distributio (v. *tribuere*). Nat. D. i, 19, *tributio* æquabilis.

Tributum, quomodo a vectigali differat, et tributarii stipendiariique a vectigalibus, v. in *stipendiarius.* Sed omnis pecunia collata a pluribus in medium, quam *collectam* dicimus, appellatur *tributum.* Verr. iii, 42, Imacharenses *tributum* facere coegisti, ut Apronio darent HS xx millia. vulg. *ferre.* ad Div. iii, 7, querebare, quod legatos *tributa* exigere vetarem, i. e. *collectam* facere.

Tricæ. Att. x, 8, domesticæ tricæ, sunt difficultates rei familiaris.

Tricari, tergiversari, moras facere. Att. xv, 13, Dolabella scripsit, sese de attributione omnia summa fecisse; Vectenum accusat: *tricatur* scilicet. ibid. xiv, 19, Publilius tecum *tricatus* est, i. e. non clare locutus est et mentem aperuit.

Triens, tertia pars hereditatis; est enim proprie tertia pars assis. Att. vii, 8, Dolabellam video Liviæ testamento esse in *triente.*

Trierarchus, Verr. i, 20, etc. est præfectus triremis, quem creat civitas, quæ navem suo sumtu ædificatam præbet. Alio sensu est apud oratores Græcos, v. c. Demosthenem, de Coron. 30; nempe ibi significat eum, qui aut solus suo sumtu triremem ædificat, instruit, ac deinde ei etiam præest, aut aliquid confert ad triremem ædificandam, unde συντελὴς dicitur.

Trieterides, sunt solemnia Bacchi, a numero annorum, post quos celebrabantur. Nat. D. iii, 23, *trieterides* a Dionysio quinto constitutæ putantur.

Trinundinum, s. trinum nundinum, ternæ nundinæ, quibus, quum cives ex agris in urbem confluerent, ut fructus agrorum et alias merces rusticas venderent, lex in comitiis ferenda promulgabatur, ut eam etiam atque etiam considerare cives possent, et candidati magistratuum petebant. Ternæ autem nundinæ cum diebus interjectis conficiunt summam septemdecim dierum, non, ut quidam docti viri existimarunt, septem et viginti. Numerandorum dierum enim initium fit a nundinis primis, et desinit in tertiis: nundinæ autem secundæ more Latino bis numerantur, ut idem dies sit nonus a primis nundinis, et primus in altera enneade dierum. Clare Varro, R. R. ii, 1, septem tantum dies binis nundinis interjectos dicit. ad Div. xvi, 12, se præsentem *trinum nundinum* petiturum. Dom. 16, quod in ceteris legibus *trinum nundinum* esse oportet, id in adoptione satis est, esse trium horarum. Scil. adoptio fit per legem curiatam, adeoque ad eam quoque *trino nundino* opus est. Phil. v, 3, ubi promulgatio *trinundinum?* Corn. 1, ex promulgatione *trinundinum.* Hæc commate in quibusdam edd. distinguuntur; neque id absurdum esse dixerim. Sed potest etiam abesse distinctio, ut sit ellipsis præpositionis *per*, ut in illo ad Div. xvi, 12, et alibi.

Tripudium, quid sit, docet Cicero, Div. ii, 34. Cf. i, 15; ii, 8; ad Div. vi, 6.

Tristis, severus, justus. Act. i in Verr. 10, *tristis* judex. Cœl. 6, *tristis*, opponitur remisso. Quint. 18, natura *tristi* ac recondita fuit. Brut. 30, *triste* ac severum dicendi genus.

Tristitia, severitas. Or. i, 7, *tristitia* sermonis. † opponitur elegantiæ et suavitati in oratione. Fin. iv, 28, illorum *tristitiam* atque asperitatem fugiens Panætius, etc. † Offic. i, 12, quum dixisset hostem, h. e. peregrinum, veteribus dictum esse, qui perduellis appellandus erat, addit: lenitate verbi *tristitiam* rei mitigante.

Tristius. de Sen. 19, adolescentes gravius ægrotant, *tristius* curantur

h. e. acerbioribus molestioribusque remediis.

Tritones piscinarum, Att. ii, 9, sunt, quos alibi *piscinarios* vocat: ita appellat, quod sæpe piscinas illas visebant, et ibi ludebant vocandis mullis, etc.

Triumphalis. Pison. 19, provincia, quæ fuerit ex omnibus una maxime *triumphalis* : h. e. quæ maxime materiam belli triumpho digni gerendi habet, et ex qua adeo plerique proconsules redeuntes triumphavere.

Triumphus. Phil. xiv, 8, *triumphum* pugnæ egit.

Triumvir. Or. 46, *triumviri* capitales (cf. ad Div. vii, 13), sunt præfecti carcerum (v. Liv. xxxii, 26 extr.), quibus suppliciorum a damnatis sumendorum cura mandari solet. De iis lege Lipsium ad Tacit. Annal. v, 9, et quos laudat præterea Cortius ad Sallust. Catil. 55. † ad Div. vii, 13, *treviri* (triumviri) auro, argento, ære, int. flando, feriundo. Dicti etiam monetales. v. Pompon. Orig. Jur. § 30. De scriptura *treviri*, agunt viri docti ad Liv. xl, 29. † Cluent. 13, ante pedes Q. Manilii, qui tum erat *triumvir*, constituunt: intellige de magistratu municipali. Municipiorum enim magistratus a numero appellantur, qui non idem in omnibus municipiis fuit.† *tres viri* epulones sunt, Or. iii, 19; de quorum origine, et jure prætextæ, v. Liv. xxxii, 42.

Triumviratus. Brut. 31, de Q. Ælio Tuberone : qui quidem in *triumviratu* judicaverit, contra P. Africani avunculi sui testimonium, vacationem augures, quo minus judiciis operam darent, non habere. Qui fuerit hic *triumviratus*, non vidi, qui explicaret, præter Corradum ad h. l. p. 217; qui Tuberonem non triumvirum agrarium, sed monetalem, aut capitalem putat fuisse. Quod probari non potest. Nam talis triumvir quomodo tale quid judicare potuisset? Mihi autem non est dubium, quin sermo sit, non de triumviratu Tuberonis, qui nullus fuit, sed de tempore *triumviratus* agrarii, qui fuit illius temporibus ex lege agraria Sempronia C. Gracchi. Nam quum a triumviris agrariis M. Fulvio Flacco, C. Graccho et C. Carbone, dum agros dividerent, graves seditiones excitatæ essent, ex sententia P. Africani senatus judicia causarum agrariarum a IIIviris, tanquam suspectis, ad consulem C. Sempronium aliosque judices transferre voluit. v. Pigh. ad ann. 624. In qua re, quum de judicibus, qui cum Sempronio judicarent, ageretur, potuit incidere, aut incidit potius, illa de vacationibus augurum quæstio.

Trochæus, vulgo dicitur pes una longa et altera brevi : sed apud Ciceronem est pes tribus brevibus syllabis, qui et *tribrachys* dicitur; quem nos autem vulgo *trochæum* dicimus, *choreus* a Cicerone dicitur. Orat. 57.

Tropæa. Arch. 9, nostra sunt *tropæa.* Intelligenda quævis victoriarum monumenta, posita in iis regionibus, ubi victi hostes. Nam quæ proprie dicuntur *tropæa*, Romanis inusitata fuere. v. dicta ad Sueton. Cæs. 11, ubi et alia *tropæa* Rom. Ernest. protulit, quæ similiter accipi possunt.

Trulla. Verr. iv, 27, erat etiam vas vinarium, ex una gemma pergrandi, *trulla* excavata, manubrio aureo. ibid., *trulla* gemmea. Erat autem hoc vas comparatum ad vinum hauriendum et poculo infundendum, quod vel ipsum manubrium indicat. Ex Horat. Sat. ii, 3, 144, festis potare diebus Campana solitus *trulla*, vappamque profestis, colligunt, fuisse poculum, quia sc. *trulla* potari dicitur. Sed hoc non est consequens. *Trulla* potatur, quia est inter instrumenta et vasa, quibus in conviviis utimur. Conf. Burm. ad Petron. c. 75. *Trulla* murrhina est ap. Plin. xxxvii, 2, ubi male Harduinus de vase lavatorio explicat. Contextus docet, vas mensarium atque potorium fuisse.

Tueri, intueri, inspicere. Div. i, 14, intuerentur, nec *tuendi* satietas capere posset. † *tueri* templa, etc. dicitur non modo qui supremam eorum curam habet, et tecta et sarta conservat, ut Romæ censores, Leg. iii, 3; sed etiam redemtores, qui in templis aliquid instaurandum, sarciendum, melius faciendum redemerunt. Verr. i, 50, ædem Castoris P. Junius habuit *tuendam*. Ex sequentibus autem patet, eum columnas quasdam redemisse ædificandas.† Att.

aut a sponsoribus, qui ei, qui vadatur, præsentiam alterius sua fide et periculo suo promittunt. Hinc formulæ, Quint. 6, *vadimonium promittere*. ibid. 7, *vadimonium sistere*, etc. 2) ipsa postulatio et promissio præsentiæ. ibid. 6, hominem in præsentia non vadatur; ita sine *vadimonio* disceditur. ibid 5, res esse in *vadimonium* cœpit, h. e. sibi invicem præsentiam certo die promiserant. ibid. 18, quæsivit, quo die *vadimonium* istud factum esse diceres. ad Q. fr. ii, 15, nemo fuit in tanta multitudine, qui *vadimonium* concipere posset, h. e. JCtus, qui formulam posset scribere, qua *vadimonium* postularetur et promitteretur. 3) ipsa dies, qua præsentia postulata et promissa est. de Sen. 7, meminerunt *vadimonia* constituta. Quint. 5, quum *vadimonia* dilata essent. Conf. ad Div. ii, 8. Quint. 16, ad *vadimonium* venire. ibid., deserere *vadimonium*; obire *vadimonium*. De *vadimonio* longa est disputatio ap. Salmas. Mod. usur. c. 16 (in qua tamen non omnia vera, tanquam, quod p. 696 dicit, *vadimonium promittere* fuisse tantum sponsorum, quum de reo sit diserte apud Cicer. Quint. 6, se jam non vadari amplius, neque *vadimonium promittere*). Cf. Budæum ad Pand. p. m. 40 sqq.

Vafer, peritus, acutus, honesto sensu. Nat. D. i, 15, somniorum *vaferrimus* interpres. Sic Ovid. Her. xx, 30, juris *vafer*: estque proprium JCtorum. vid. Horat. Sat. i, 3, 130, et ibi Acro.

Vagari. Offic. ii, 2, de academicis: non enim sumus ii, quorum animus *vagetur* errore: h. e. nesciat, quid statuat, quid decernat. † Or. i, 48, ne oratio *vagari* cogatur: de λογομαχῶν dicitur, nulla proposita rei, de qua agitur, definitione, s. de iis, qui nesciunt via et ratione, initio a definitionibus facto, disputare. † Or. iii, 44, *vagari* verba, et 49, *vagari* oratio dicitur, quum verba non sunt ita juncta, neque ipsæ sententiæ periodis comprehensæ, ut numerus exsistat. † Tusc. iii, 6, deinde *vagabimur* nostro instituto: h. e. latius et copiosius disseremus de re. † Marcell. 9, *vagabitur* nomen tuum longe atque late, certam quidem sedem non habebit.

Vagina. de Sen. 15, viriditas herbescens culmo erecta geniculato, *vaginis* jam quasi pubescens includitur.

* *Vagire*, translatione eleganti; de Rep. ii, 11, non solum ortum novum populum, neque ut in cunabulis *vagientem* relictum.

Vagus. Brut. 31, *vagum* dicendi genus, h. e. copiosum. Conf. *vagari*. † Or. ii, 16, *vaga* quæstio est, quæ in genere versatur, non certis personis et temporibus adstricta. † incertus. Nat. D. ii, 1, et de diis habere non errantem et *vagam*, ut academici, sed, ut nostri, stabilem certamque sententiam. † de oratione non composita, nec numerosa. Orat. 23, solutum quiddam sit, nec *vagum* tamen, ut ingredi libere, non ut licenter errare videatur.

Valde. Att. xi, 15, neque *valde* opinio est. Sed lectio est suspecta.

Vallum, s. *Vallus*, munimentum circa castra, quod fit palis, qui et *valli* dicuntur: unde elegantes dicendi rationes. N. D. ii, 57, munitæ sunt palpebræ tanquam *vallo* pilorum. Ceterum quod Victorius, Var. Lect. xxii, 16, ex hoc loco corrigit Xenophontem, Mem. Socr. i, 4, 6, id Ernest. improbavit ad eum locum. de Sen. 15, fundit frugem spici, ordine structam, et contra avium minorum morsus munitur *vallo* aristarum. Utrum hi ablativi sint a *vallum*, an *vallus*, disputat, et pro ultimo stat Gronov. Obs. iii, 18; quem sequitur, et bis *vallus* pro *vallum* recipit ap. Ovidium Heinsius, A. i, 14, 15: Met. viii, 286. Mihi utrumque rectum videtur. Nam, quod Gronovius ipse negare non audet, vallum est a palis dictum, qui et *valli* sunt; deinde *vallum* pro pluribus palis dicitur Floro, ii, 18, ferre plenius *vallum* jubebantur, qui arma nescirent: ad quem locum Dukerus mihi videtur errare, qui *hoc vallum* dicit insolentius dici pro *hic vallus*. Est enim apud Liv. viii, 38; ad quem locum vid. etiam Drakenb. Ceterum *valli* romani brevem et accuratam descriptionem legant tirones ap. Liv. xxxiii, 5. † Att. xvi, 11, sine *vallo* Luciliano, i. e. sine

exceptione, ut bene Corradus. Lucilius enim dicebat, se nolle ab omnibus legi. Nunc fere omnes a Grutero habent *sillo*, non *vallo*.

Vanitas dicitur de omnibus iis rebus, quæ habent speciem inanem, a veritate alienam, ut, de mendacio: Off. i, 42, nihil proficiunt, nisi admodum mentiantur, nec vero est turpius quidquam *vanitate*.—mercatura—multis, sine *vanitate* impertiens. Off. iii, 14, quod si vituperandi sunt ii, qui reticuerunt; quid de iis existimandum est, qui orationis *vanitatem* adhibuerunt? de assentatione: Læl. 25, multi autem Gnathonum similes, quum sint loco, fortuna, fama superiores; horum est assentatio molesta, quum ad *vanitatem* accessit auctoritas. de errore: Tusc. iii, 1, ita variis imbuimur erroribus, ut *vanitati* veritas, et opinioni confirmatæ natura ipsa cedat.

Vanus, mendax. Quint. 6, necesse est—*vanum* se, et perfidiosum, et impium fateatur.

Vaporarium est hypocaustum, s. fornax, in qua ignis aquæ calefaciendæ in balneis succenditur. ad Q. fr. iii, 1, *vaporarium*, ex quo ignis erumpit. vid. Philander ad Vitruv. v, 10 Sed Scaliger ad Catull. ep. 6, verba, ex quo ignis erumpit, pro glossemate habet, et totum locum aliter constituit.

Variare, ornare, distinguere. Or. ii, 9, oratoris est formare orationem, eamque *variare* et distinguere, quasi quibusdam verborum sententiarumque insignibus. ibid. iii, 26, *variare* orationem sententiis. † ad Q. fr. i, 1, severitas *variatur* gratia: h. e. gratia facit, ut in decernendo prætor æquabilitatem deserat. v. *varius*, *varietas*. † Milon. 3, *variatis* hominum sententiis, pro variantibus: homines enim, sententias et suffragia dicuntur *variare*, quum non in eamdem sunt partem. Sic Liv. xxxv, 31, sub hanc vocem fremitus multitudinis *variantis* fuit, partim assensum, partim indignationem: ad quem locum v. Gronov. ibid. i, 43, equites vocabantur primi, octoginta inde primæ classis centuriæ: ibi si *variaret*, quod raro incidebat, ut secundæ classis vocarentur: int. suffragiis, ut xxii, 60, ibi quum sententiis *variaretur*. Dicuntur etiam sententiæ *variari* aliqua re, aut res *variare* sententias, ut ap. Liv. ii, 57, quum timor atque ira invicem sententias *variassent*. Sed sententiæ *variatæ* pro *variæ* dici, inusitatum est, ubi nulla fit rei mentio, quæ eas varias effecerit.

Varices sunt venæ intumescentes in cruribus, sed interdum tamen etiam in ventre; de quarum curatione v. Celsum, vii, 31. Tusc. ii, 15, *varices* secare.

Varie, copiose, ornate. Or. i, 13, *varie* dicere. † in foro opponitur τῷ æquabiliter. Verr. iv, 65, *varie* decernere. † variis de causis. Cœl. 2, *varie* objectus est pater.

Varietas. Fin. ii, 3, *varietas* proprie quidem in disparibus coloribus dicitur, sed transfertur in multa disparia. † copia in dicendo. Orat. i, 12, qui discernes eorum, quos nominavi, ubertatem in dicendo et copiam, ab eorum exilitate, qui hac dicendi *varietate* et elegantia non utuntur? Sed in primis est tenendus is verbi sensus, qui est Orat. 30, eaque hanc ipsam habent, quam probo, *varietatem*. Nam *varietas* ea, quam Cicero probabat, et quam in oratore commendat, est apta omnium trium dicendi generum inter se permixtio, quum in eadem oratione, ut sæpe fit apud Ciceronem, possis tenuia tenuiter, mediocria temperate, et sublimia magnifice dicere. † Orat. i, 2, ac ne forte cum aliis studiis, quæ reconditis in artibus, atque in quadam *varietate* litterarum versentur, etc. ibid. 3, in philosophia difficile est enumerare, quot viri, quanta scientia, quantaque in suis studiis *varietate* et copia fuerint: ibid. iii, 21, nam neque sine forensibus nervis satis vehemens et gravis, nec sine *varietate* doctrinæ satis politus et sapiens orator esse potest. Nempe copia litterarum *varietas* dicitur, quia e variis artibus liberalibus oritur. Crassus oratorem negabat esse perfectum posse, nisi qui omnibus artibus et litteris eruditus sit. † inconstantia, infidelitas. ad Div. x, 18, non ullam rem aliam extimescens, quam eamdem *varietatem* atque infidelitatem exercitus. † Verr. iii, 3.

varietas decretorum : quum in iisdem causis non idem decernitur. † Sext. 34, sine ulla *varietate* discessio est, quum in eamdem omnes omnino sententiam discedunt. Cf. Catil. iii, 6. † Dom. 5, frumentum in alias terras, credo, propter *varietatem* venditorum miserant. Grævius negat, quid sit *varietas* venditorum, intelligi posse. Itaque acute suspicatur, propter *avaritiam* venditorum, nempe, ut pluris venderent frumentum; quæ fere causa est, quare aliorsum rustici frumentum vehant. Mihi videbatur aliquando *varietas* venditorum esse diversitas pretii, quam frumento statuunt venditores, quum alii majoris, alii minoris vendere volunt, eamque ob causam, h. e. propterea, quod incertum apud se est pretium, aliorsum mittunt rustici frumentum, ubi certum pretium fore sperant. Est proverbium apud Latinos de oleariis in Velabro, qui inter se ex composito consentire in pretio olei solebant, neque alius alio majoris, aut minoris vendere. † *varietas* rerum dicitur de rebus adversis, ad Div. xv, 7, in omni rerum mearum *varietate* amantissimum mei cognovi. Sed Dom. 36, quum a tot rerum tanta *varietate* divellerer, i. e., a tot ac tantis tamque variis rebus. † ad Div. vi, 2, in *varietate* adhuc est versata causa tua.

Varius, Fin. ii, 3, quid proprie significet? Cf. *varietas*. Verr. v, 19, an hoc probabis, in æqua causa populorum sine pretio *varium* jus et disparem conditionem fuisse? Agr. ii, 29, fructibus *varius* ager : cui opponitur certa fides segetis, apud Horatium. Varietas agrorum oritur ex varietate tempestatum, quæ contra in nonnullis regionibus certæ sunt ita, ac stabiles, ut raro aliter accidant.

Vas, vadis; obses, qui cavet populo in causa capitis, quæ nempe vel maxime ad populum et rempubl. spectat, unde causa publica dicitur. Conf. Gronov. Obs. ii, 8. ad Brut. 18, me pro adolescentulo *vadem* accepit respublica. Tuscul. v, 22, quorum quum alterum *vadem* mortis accepisset; alter ut *vadem* suum liberaret, præsto fuisset ad horam morti destinatam. De quæstione, an vades sint etiam rerum privatarum, lege in primis Salmas. Mod. usur. cap. 16, p. 698 sqq., p. 731 sqq.; qui ita esse, multis disputat. Negat autem et impugnat hanc Salmasii disputationem Gronov. Obs. iii, 13 (unde translata sunt, quæ ibi disputantur in hanc rem, in notas ad Liv. iii, 13), putatque, ex veterum accurate loquentium consuetudine, *vades* semper dictos in causis capitis. Mihi, si judicium meum licet interponere, ita videtur : *Vas* et *præs* antiquissimis temporibus de causis privatis dicebantur; quod loci Varronis, aliique, a Salmasio allati, plane conficiunt. Postea autem, quum etiam in causis publicis, nempe in causis capitis, *vades*, Liv. l. c. et in causis pecuniæ publicæ, prædes adhiberi cœpti essent, qui populo caverent, sensim mutata est dicendi ratio, et *vades* prædesque de publicis causis ab accurate loquentibus dicti, præterquam, quod in lite vindiciarum prædes manserunt : itaque apud Ciceronem, Livium, aliosque similes reperimus. Neque tamen propterea ita antiqua significatio oblitterata fuit, ut non interdum ea homines in scribendo uterentur. Itaque etiam Horatius, Serm. i, 1, in causa privata *vades* commemorat. ad Q. fr. i, 1, sit annulus tuus tanquam *vas* aliquod; ubi *vas* sit ut Græcum σκεῦος, supellex, instrumentum : sed Longus, de Annulis, c. 4, e ms. bibl. Ambros. corrigi volebat, *vas* aliquis.

Vasarium, Pis. 35, pecunia, quæ ex ærario magistratibus in provincias euntibus dabatur, ad comparanda vasa, quibus opus haberent. Vasa autem hic sumuntur latius, pro eo, quod Galli dicunt *meubles* : sed in itinere in provinciam, in militia, *vasa* dicuntur; in urbe *supellex*. v. Salmas. Mod. usur. c. 3, p. 84, et ad Jus Att. p. 455. De *vasario* conf. Cic. Verr. iv, 5, et ibi intt.

Vascularii, Verr. iv, 24, sunt artifices, qui ex auro argentove vasa conficiunt, sed sine crustis et emblematis; qui apud nos *orfèvres* vocantur. vid. Salmas. ad Solin. p. 736. Eorum sæpe mentio est in lapidibus. Exempla Indices Gruteriani, Reinesiani, aliique suppeditabunt.

Vastare, inane facere. Sext. 24, lex

res erit confecta. Quantum vero illud est beneficium tuum, quod iniquo et gravi *vectigali* ædilitiorum, magnis nostris simultatibus, Asiam liberasti? enimvero, si unus homo nobilis queritur palam, te, quod edixeris, ne ad ludos pecuniæ decernerentur (intell. a civitatibus iis, te sibi eripuisse, quanta tandem pecunia penderetur, si omnium nomine, quicumque Romæ ludos facerent, quod erat jam institutum, erogaretur? Perantiquam autem consuetudinem fuisse, ut proc. et propprætores a provincialibus exigerent pecuniam ad ludos, frustraque sæpe SCtis coercitam, patet e Livio, xl, 44. † Hinc etiam de reditibus privatorum hominum dicitur, ut in illo: Parad. vi, 3, magnum *vectigal* parcimonia. ibid., ex meo tenui *vectigali.* Cf. ad Att. xii, 19, etc.

Vectigalis, e vectigalibus redacta. Verr. i, 35, *vectigalis* pecunia populi rom. † *vectigales* populi quomodo a stipendiariis, s. tributariis differant, dictum est in *stipendiarius.*

Vehemens, severus. Sull. 1, præcipitante republ. *vehementem* me fuisse atque fortem; conservata mitem ac misericordem faterentur. Verr. ii, 61, fuit in decumis (sc. exigendis) *vehementior.*

Vehere, passive, de vectore. Brut. 97, adolescentiam, per medias laudes quasi quadrigis *vehentem.* Laudatus est jam in Lexico Fabri hic locus, sed male Orat. pro Brut. positus est; allatus etiam Gron. ad Liv. ii, 19. Sic etiam, ut recte Gronovius monet, *vectores* pro epibatis, h. e. iis, qui vehuntur, quum sint proprie, qui vehunt. vid. v. c. Cic. Sext. 20. Sic etiam *prætervehens* pro *prætervectus* est ap. Sueton. Cæs. 39.

Vehiculum. Pis. 25, neglectis *vehiculis* triumphalibus. Gronoviana, *ferculis*: id probabat Abramius. *Vehiculis* autem, præter novitias edd. quasdam, omnes veteres cum mss. habent, probante P. Victorio, Grutero, etc. Ratio mutandi fuit, quod ferculorum frequentior in hac re mentio. Ferculorum autem nomine Abramius contineri dicit vehicula cum spoliis; quod est falsum. In pompis, quum triumphalibus, tum Circensibus, debent discerni vehiculum, ferculum, et tertio spolia, aut simulacra, quæ vehuntur. Itaque distingui reperies thensam, et ferculum. Est autem in pompa Circensi thensa, quod in triumpho *vehiculum*; Sueton. Cæs. 76, thensam et ferculum Circensi pompa. Ferculum sufficiebat, aut thensa, ut sæpe unum ponitur; sed plenius et accuratius dicere volebat. Sic in triumpho *vehiculum* et ferculum promiscue dici potest. *Vehiculum* et thensa est currus; ferculum est machina imposita, seu pulpitum, in quo simulacra aut spolia reponuntur. Ita Festus et Ascon. v. Torrent. ad l. c.; Scheffer de Re Vehic. ii, 24.

Vel, exempli causa, ut unum hoc afferam. ad Div. ii, 13, *vel* quas proxime acceperam. ibid. vii, 24, amoris tui, quoquo me verto, vestigia. *Vel* proxime de Tigellio. † partim. ad Div. xv, 1, quæ ad me delata sunt, ad vos scribenda putavi; *vel* quod tanta res erat, *vel* quod, etc.

Velabrum, planities inter Capitolium, Palatinum, et Aventinum. ad Brut. 15, Larentiæ ad aram in *Velabro* sacrificium pontifices facere solent. De *velabro* v. Donat. Rom. V. et R. ii, 15, 27.

Velatus. Dom. 47; Nat. D. ii, 3, capite *velato.* In primo loco est de dedicante; in altero de Decio, se devovente. Itaque non eodem modo accipiendum illud *velare.* Nam dedicantis velamen idem est, quod sacrificantis; quod quale sit, e monumentis antiquis apparet: nempe ejusmodi, quod caput, præter os, totum operit; unde *amictus* appellatur Virgil. Æneid. iii, 405. v. hoc velaminis genus in monumentis et nummis ap. Guther. Jur. Pont. ii, 14; iii, 6; iv, 6. Hujus velationis causam Servius facit hanc ad l. c. Plutarch. Quæst. Rom. t. ii, p. 266, ne inter sacrificandum verbum male ominatum, temere emissum, ad aures sacrificantis accideret, et sacra turbaret. In devotione autem velamen (Liv. viii, 9) idem est, quod supplicum, hostiarum, nempe, ut est apud Livium i, 32, filum lanæ, vitta, infula. cf. Sueton. Calig. 6. — * *Velati*, de Rep. ii, 22, adscriptitii milites, de quibus Festus h. v., nunc in Cicerone nova.

Velificari, proprie est vela facere

ita, ut vento inflari possint; vela ad ventum excipiendum convertere. Hinc mutare *velificationem*, ad Div. i, 9, proprie est, vela alio convertere, quia ventus mutatus est. Sed quoniam ventus et aura dicuntur metaphorice (v. *aura*), *velificari* etiam sic dicitur; nempe, ut sit, facere aliquid, quod ad honores, quos cupias, consequendos prosit. Agr. i, 9, quod si quis vestrum spe ducitur, se posse turbulenta ratione honori *velificari* suo. Hinc est pro gratificari: ad Div. viii, 10, diligenter et caute perscribas, ne aut *velificatus* alicui dicaris, etc.

Velitari, est pugnare velitum more, de quibus mox. Hinc, quia velites levioribus armis pugnant, de leviori dicitur concertatione. Quint. 22, hæc est iniqua certatio, non illa, qua tu contra Alphenum *velitabaris*. Nempe Alphenus, qui se procuratorem Quintii professus erat, tantum impedierat auctionem bonorum Quintii, a Nævio proscriptam, judicium accipere voluerat, etc. Hæc pugna erat levior, non pertinebat ad caput. Sed Nævius deinde Quintii caput petebat, quum ejus bona sibi ex edicto possessa diceret.

Velites, quod genus militum sit, notum est; nempe quod ante justam aciem telis, hastis pugnat, leviter armatum. De iis, eorum origine, abrogatione, etc. v. Lipsium de Milit. R. iii, 1; Salmas. R. Mil. 16. Eleganter in hac voce ludit Cicero ad Div. ix, 20, me autem a te ut scurram *velitem* malis oneratum esse, non moleste tuli. Est autem lusus in his verbis multiplex, quem interpretes non plene assecuti videntur. Gronovius vidit primo, ludi in voce *malis*, quæ et poma significat, quæ Ciceroni donarat Pætus, et maledicta, convicia. Manutius porro monuit, respici ad morem militarem, quo velites in itinere portabant sarcinas militum: hinc verbum *onerare*. Sed hoc nescio an cuiquam probet: nam nihil de ea re proditum invenio. Calones id fecisse scio; de velitibus nihil hujusmodi legi. Valesius denique, ut ex ejus notis ad Ammianum, v, 9, commemorat ad h. l. Grævius, monuit, scurras esse parasitos, qui exercitum sequantur, et jocis in conviviis milites delectent: quod, quanquam non negem, etiam in exercitibus scurras fuisse, tamen locus Plautinus non conficit, in quo scurra est urbanus, qui opponitur militi (v. Gronov. Sestert. iv, 9, p. 319); neque ratio est, quare hic castrenses potius, quam urbanos scurras, intelligere velimus. Quidquid sit, nemo horum plane explicavit hunc lusum. Videamus, an nos id præstare possimus, et simul exemplum demus explicandorum hujusmodi locorum. Misit Pætus Ciceroni poma, quæ et mala dicuntur. Hoc verbum ambiguum est, adeoque joco aptum. Sed ut ambiguitas servaretur, adhibendum erat etiam verbum huic rei accommodatum: hinc dixit, malis me onerasti, pro, malis me donasti. Formula, malis onerare, significare potest, maledicta plurima in aliquem conjicere (nam etiam maledictis aliquem onerare dicimus), et plurima poma in aliquem conjicere. Utrumque accidere solet scurris et parasitis in locupletiorum conviviis; hoc in primis, apposita mensa secunda. Hinc Ciceroni veniebat in mentem scribere: multis malis me tanquam scurram onerasti. Sed id fit in primis tum, quum parasitus est impudentior, et dicteriis convivas sæpius lacessit. Et quia dicimus, jacere dicta, tanquam tela et jacula; deinde *velitari*, et *velitatio* in dicteriis jaciendis dicitur, ut ap. Gell. vi, 11, neque in maledictis adversus impudentes et improbos *velitandum* (cf. Plaut. Asin. ii, 2, 41), propterea eleganter dixit, se tanquam *velitem* scurram, h. e. qui ultro et crebrius impudentiusque maledictis velitatus sit adversus Pætum, malis oneratum esse; id se autem non moleste tulisse, quia æquum scil. sit, ut est apud Phædrum, sua exempla æquo animo pati.

Velivolans navis, Divin. i, 31, e poeta.

Velle. Att. vi, 3, num quid *vellem*, rogavit. Est formula peregre abeuntium, qua sua officia, in mandatis litterisve perferendis, alicui deferunt.

Vellere pro revellere. Verr. iv, 24, ex patellis quæ *vellerat*, sc. sigilla.

Vellicare, sermonibus malivolis

carpere et perstringere. Balb. 26, *vellicaret* in circulis Cornelium.

Velum. Or. 23, *vela* dare. Tusc. iv, 4, *vela* facere. ibid. 5, *vela* orationis pandere. Hæ formulæ omnes significant, latius et copiosius, quam dialectici solent, disputare. † Or. ii, 44, si se dant, et sua sponte, quo impellimus, inclinant judices atque propendent: accipio quod datur, et ad id, unde aliquis flatus ostenditur, *vela* do. Flatus hic sumitur, ut aura (v. *aura*), nempe pro ea re, quæ oratorem, quemadmodum flatus auræ in vela incidens in portum devehit navem, ita juvat, ut facilius, quod velit, judicibus persuadere possit. Ea res est judicum inclinatio et propensio, quam vocavit, quum videt orator, eos sua sponte aliquid quodam modo probare. Quum ergo orator hoc animadvertens, eam rem in primis urget, in eaque augenda et demonstranda copiosus est, dicitur *vela* dare ad id, unde flatus ostenditur. † *velis*, remis, proverbialiter dicitur de summa contentione, ad Q. fr. ii, 15. Laudatur etiam ex Off. iii, 33, *velis* equisque: sed legendum est, *viris* equisque, ut est in melioribus edd.

Vena. Nat. D. ii, 55, *vena* cava, quæ a jecore ad cor pertinet. † pro arteria. Fat. 8, si cui *venæ* sic moventur, is habet febrem. Conf. Div. ii, 70. vid. Lex. Fabr. † Orat. i, 52, *venas* tenere cujusque generis, ætatis, etc. h. e. recessus animorum, opiniones, propensiones, etc. cuique generi, ætati, usitatas; ducta metaphora a venis metalli subterraneis. Div. i, 51.

Venalitii, Or. 70, sunt mangones, qui homines venales habent, unde familiæ *venalitiæ*: dicuntur etiam *venalitiarii*. Itaque et hanc vocem, quippe notiorem in hoc genere, hic reponere volebat Lambinus, recte propterea reprehensus a Torrentio ad Sueton. Aug. c. 42.

Venari, excogitare, investigare, studiose consectari. Orat. ii, 34, nosse regiones, intra quas *venere*, pervestiges, quod quæras. Att. xvi, 7, ἀθανασίαν *venaris*.

Venator. N. D. i, 30, physicus, speculator *venator*que naturæ.

Vendere, pro venditare, laudare aliquid. Att. xiii, 12, Ligarianam præclare *vendidisti*: h. e. laudando, ut legeretur ab hominibus, fecisti. Cf. *venditare*. † corrumpi se ab aliquo pati. Ar. R 22, *vendere* se alicui. Pis. 34.

Vendibilis, probabilis. Brut. 47, orator *vendibilis*. Læl. 25, oratio *vendibilis*.

Venditare, ostentare, jactare. Sull. 10, ita illos se audituros, quibus se *venditabat*. Verr. iii, 58, *venditare* se existimationi hominum. Conf. ad Att. viii, 16; Phil. viii, 10; Ar. R. 23, ubi vid. Græv. Ductum est a mercatoribus, qui laudandis mercibus emtores alliciunt. Nam *venditare* proprie est cupere vendere, et emendum offerre, ut Att. i, 14 extr., Tusculanum *venditat*, ut, si possit, emat Pacilianam domum.

Venditatio, jactatio, ostentatio. Tusc. ii, 26, laudabilia sine *venditatione* facere. Læl. 23, virtus *venditatio* quædam esse dicitur.

Venenum. Cluent. 54. qui *venenum* malum fecit, est veneficus; qui et spargere *venena* dicitur. Catil. ii, 10. Dicit autem *venenum* malum, quia venenum est medium verbum, quod pro succis etiam dicitur, ut *venenum* Tyrium pro purpura apud Virgilium.

Venerari, proprie dicitur de cultu et honore deorum. Phil. x, 2, quos omnes pæne *venerari* debemus.

Venerii, in Cæcil. 17. vid. Græv. ad h. l. et Ind. hist. in *Venus*.

Venerius, jactus in ludo talorum. Div. i, 13. v. *talus*.

Venia. Or. ii, 48, vix ut mihi tenuis quædam daretur *venia* excusationis, quod tamen eum defenderem, qui mihi quæstor fuisset. Sed est *veniam* dare etiam simpliciter pro rogata facere. ad Q. fr. iii, 1, tibi petenti *veniam* non dedit. Cf. Att. v, ult. † obsequi, cedere. Rab. Post. 12, auctoritati ejus *veniam* dedi.

Venire. Att. xiv, 1, in sermonem se post idus martias, præterquam Lepidi, *venisse* nemini. Tusc. ii, 19, *venit* Epicurus, homo minime malus —tantum monet, quantum intelligit: neglige, inquit, dolorem. Verr. v, 6, est pro evenire: hæc ubi *veniunt*. Sed anceps lectio, ut et Div. ii, 51.

Ventilare, vento faciendo excitare, v. c. ignem: deinde metaphorice,

commovere animos, irritare; nam et ventus sic dicitur, ut mox demonstrabitur. Flacc. 23, cujus lingua, quasi flabello seditionis, *ventilata* est concio. De hoc verbo laudat Drakenborch. ad Sil. xvii, 705, disputationem Gothofredi ad Cod. Theod. l. v, de malef. et mathemat. Sed in ea nihil ad locum Silii facit. Est ad l. ix, tit. 16, l. 5, t. iii, p. 132, ed. Ritter. Sic verbum *ventilare* etiam laudatur in Lexic. Fabri Cod. Just. l. vi, eod. tit. Ceterum Gothofredus etiam l. c. verbum *ventilare* in loco Ciceroniano interpretatur, impellere et agitare, atque hinc fortasse explicari legem putat posse, in qua *ventilare* de maleficis et mathematicis dicitur. Neque mihi dubium est, quin ibi *ventilare* sit referendum ad vitas insontium, et significet vexare. Nam quod in priore parte disputationis de præstigiis magicis in ciendis manibus interpretatur, potest forte *ventilare* de iis propter gesticulationes dici, sed non dicuntur magi h. l. *ventilando* ciere manes, verum manibus accitis *ventilare*: quid igitur? nisi vitas hominum? Accedit illud, quod præstigiæ et magicæ artes, ut ex l. 9 intelligitur, non propter se, sed propter noxam prohibitæ sunt: nam in ea lege usus innoxius permittitur. Conf. Cod. Justin. l. c. l. 4. *Ventilare* autem pro vexare apud posterioris ævi scriptores non raro dicitur. vid. *du Cange*, in Glossario Lat. in v. *ventilare*. Sed hæc obiter dicta sunto.

* *Ventitare*, de iis, qui frequenter adeunt vel magistrum, vel alium quem natu, aut dignitate majorem. Leg. i, 4, juri studere te memini, quum ipse etiam ad Scævolam *ventitarem*. de Rep. i, 9, familiarissimique ejus (Scipionis) ad eum frequenter per eos dies *ventitaturos* se esse dixissent.

Ventriculus. Nat. D. ii, 55, *ventriculus* cordis: est cavitas, quo sanguis concipitur.

Ventosus, inanis, levis, vanus. ad Div. xi, 9, rogo te, ad hominem *ventosissimum* Lepidum mittas. Phil. xi, 7, imperium extraordinarium est populare et *ventosum*, non gravitatis nostræ, non hujus ordinis.

Ventus. venti quoniam in mari duplex vis est, altera, qua propellit naves, et celerius in portum defert; altera, qua mare commovet et perturbat: hinc etiam metaphorice duobus modis dicitur. Primo *ventus* dicitur, ut aura popularis, pro plausu populari, quatenus is ad honores consequendos valet, atque adeo pro omnibus rebus, quatenus hanc vim habent. Locus classicus est Cluent. 47, verum omnes intelligimus, in istis subscriptionibus censoriis *ventum* quemdam popularem esse quæsitum. Idem paullo post sic expressit: res enim indicat, nihil censores habuisse cogniti, nihil comperti; ex tota subscriptione rumorem quemdam et plausum popularem esse quæsitum. Hoc idem est, quod l. c. 28 dixit: oblatam sibi facultatem putavit, ut ex invidia senatoria posset crescere. ad Div. ii, 6, quum commemorasset, quibus subsidiis Milo esset ad consulatum petendum instructus, bonorum studium e tribunatu, propter causam Ciceronis, vulgi propter munera in ædilitate, suffragia juventutis et gratiosorum, Ciceronis suffragationem, hæc petitionis subsidia *ventos* appellat: dux et auctor nobis opus est, et eorum *ventorum*, quos proposui, moderator quidam et gubernator. † deinde *ventus* dicitur de rebus ad commovendas conciones populi et seditiones idoneis, de invidia alicui apud populum facta. Sull. 14, *ventus* in optimum quemque excitatus. Sic capio locum Cluent. 28, Quintius, homo maxime popularis, qui omnes rumorum et concionum *ventos* colligere consuesset: non sc. de plausu, ut Sylvius, nec de rebus, quæ in concionibus dicuntur et aguntur solis, ut Grævius (quanquam non sunt ab hoc vento excludendæ; iis enim utuntur homines populares ad conciones incitandas, et hinc Gronov. Sest. iv, 9, per hæc verba interpretatur hominem concionalem ap. Liv. iii, ult.), sed de rebus quibuscumque, ad incitandos homines plebeios, in primisque conciones, idoneis. Hujusmodi ergo res studiose captabat popularis homo, quibus conciones commovere, et ita aliis invidiam faciendo ipse crescere posset. Neque vero *ventus*, quem Quintius eo tempore collegerat, et, quo de agitur, erat res in concione acta, sed in judicio, verum valde accommoda-

ta ad populum contra judicia senatoria incitandum. Atque hanc interpretationem ipsius comparationis ratio confirmat. vid. Cluent. 40 extr. † Est etiam pro fama, quatenus aliquam similitudinem cum vento habet. ad Div. viii, 8, magna illico fama surrexit, et de damnatione ferventer loqui est cœptum : quo *vento* projicitur Appius minor, ut indicet, etc. † fortuna. Att. ii, 1, Cæsarem, cujus nunc *venti* valde sunt secundi, meliorem reddo. ad Div. xii, 25, quicumque *venti* erunt, ars certe nostra non aberit.

Venustas, jocus, facetiæ, dicteria. Flacc. 31, ne tum quidem hominum *venustatem* et facetias perspicere potuisti. Sic Dom. 34, sermo urbanus et *venustus*. † Off. i, 36, *venustatem* muliebrem dicere debemus, dignitatem virilem pulchritudinem.

Verbena. Verr. iv, 50, sacerdotes cum infulis et *verbenis* præsto mihi fuerunt. De variis significationibus hujus verbi videndus, quem alii jam laudarunt, Servius ad Virg. Eclog. viii, 65; Æn. xii, 120. Hic intelligendi sunt rami olivæ, de quibus dici *verbenas* auctor est Servius, ll. cc. Ad Æn. iii, 24, myrtus inter *verbenas* ab eo ponitur. Ovid. A. A. ii, 401, inducit Chrysen cum lauro et vittis. Nempe sacerdotes habitu supplicum præsto fuere Ciceroni, ut ex infulis apparet. Supplices autem præferre εἰρεσιώνας, ramos olivæ, tralatitium est.

* *Verbera*. de Rep. i, 5, vel contumeliarum *verbera* subire.

Verberare. Phil. viii, 7, *verberare* oppidum tormentis. † ad Div. xvi, 26, *verberavi* te cogitationis convicio. Sic et *verbera* poetis dicta. v. Broukh. ad Propert. i, 3, 18. † vexare, negotium facessere. Orat. iii, 21, vulgaris orator—istos quidem nostros *verberabit*, etc.

Verberatio. ad Div. xvi, 27, mirificam *verberationem* cessationis mihi dedisti.

Verbum. *verba* facere tribus modis est apud Ciceronem. Primus est, quum de oratore dicitur; qui est vulgatissimus. Alter de magistratu referente ad senatum; estque verbum solemne in SCtis, pro quo Græci dicunt εἰπεῖν. ad Divers. viii, 8, quod M. Marcellus consul V. F. (*verba fecit*) de provinciis consularibus. vid. Brisson. de Formul. l. ii, p. 103. Græcum εἰπεῖν de relatione ad populum est in psephismatibus. vid. v. c. Demosth. de Coron. c. 9. Tertius est de recitante formulam dedicationis. Dom. 46, si is Q. Cæpionis, inimici sui, postem ædium tenuisset, et pauca *verba* fecisset, ædes Cæpionis essent dedicatæ? † Dom. 52, *verba* cadunt, de eo, qui verbum præ perturbatione animi proloqui nullum potest, aut obmutescit. † Tusc. ii, 12, *verbo* de sententia destitit : h. e. paucis monitus, facile cessit. † Att. xvi, 11, suavium meis *verbis* des. † *verba* vocat etiam formulam, quam prætor præscribit judicibus, ut ex ea judicent. Quint. 20, judicium accepit in *verba*, etc. et sic sæpe.

Vere, sine dissimulatione. Or. ii, 86, si *vere* agere volueris, omnia tibi relinquo : sin dissimulare, etc.

* *Verecundia*, de Rep. v, 4, vituperationis non injustæ timor.

Vereor, cum genitivo. Att. viii, 4, *veritus* testimonii tui : ubi tamen edd. pr. habent *testimonium*.

Vergere, niti, tendere. Nat. D. ii, 45, omnibus partibus terræ in medium *vergentibus*. † spectare. Phil. xi, 11, Bruti auxilium ad Italiam *vergere*, quam ad Asiam maluissemus.

Veridicus, verus. Flacc. 32, *veridicæ* causæ inimicitiarum. Div. i, 45, *veridicæ* voces ex occulto missæ. Non ergo poetis proprium hoc vocabulum.

Verisimilis, sequente ut. Verr. iv, 6, *verisimile* non est, ut ille homo, etc. Sic et est Rosc. Am. 41; Sull. 20; Verr. iv, 6; Sext. 36.

Veritas. Hic, antequam, quæ de hoc verbo e Cicerone dicere constitui, proferam, tironum causa, dicere attinet, quid intersit inter *veritatem* et *verum*. Nam homines nostri, vernacula ratione decepti, sæpe *veritatem* dicunt, ubi *verum* dicere debebant: tanquam, *veritates* novas invenire, *veritatem* dicere, etc. Regula ergo hæc est : *Veritas* dicitur, ut philosophi loquuntur, abstracte, h. e. de vero, quatenus cogitatione sejungitur a rebus, factis, dictis, quibus inest. Sic Latine dicitur : amans *veritatis*, studium *veritatis*, investigatio *veritatis*, *veritas* in puteo latet, etc.

quæ omnia sunt Ciceroniana. Nam in his non agitur de certo facto, dicto, etc. quod verum sit, sed de vero per se. In his omnibus autem et *veritas*, et *verum* recte dicitur. *Verum* autem etiam concrete dicitur, h. e. quum vox nostra, *vérité*, significat verum factum, dictum, etc. in quibus nunquam *veritas* dicitur, sed semper *verum* : ut, *verum* dicere, *verum* narrare, etc. Neque turbare quemquam debent exempla, in quibus aliter esse videtur, ut Inv. i, 36, quæ perspicuam omnibus continet *veritatem* assumtio, nihil indiget approbationis. Nam in his quoque verbis *veritas* abstracte dicitur hoc sensu : cujus assumtionis veritas omnibus apparet. † *Veritas* interdum est necessitas, et opponitur casui fortuito. Div. i, 13, num casu factum esse potest, quod omnes numeros *veritatis* habet? Nat. D. i, 20, æterna *veritas*. † certitudo. Nat. D i, 22, persuaderi mihi non solum opinione, sed etiam ad *veritatem* plane velim. † æquitas, justitia. Act. i in Verr. 1, *veritas* judiciorum. ad Div. viii, 6, si ad summam *veritatem* jus legitimum exegeris. † Sic interpretantur etiam v. c. locum Muren. 29, paullo asperior ac durior, quam *veritas*, aut natura patiatur. Male; nam in hoc, et similibus locis, *veritas* eleganter dicitur de re ipsa, vera rei ratione: duriorem ergo dicit esse Catonem, quam res ipsa, vera rei ratio, patiatur. Sic ad Div. vi, 1, quam *veritas* et ratio præscribit. v. Græv. ad h. l. Parad. v, 3 extr., ratio et *veritas* ipsa convincit. Sic adjectivo *verum* usus est Horat. Serm. i, 3, 96, queis paria esse fere placuit peccata, laborant, Quum ventum ad *verum* est; sensus moresque repugnant: ubi male æquum interpretantur. In ea verba commentarius est in his verbis Ciceronis, Fin. iv, 19, quæ magnifice primo dici videntur, considerata minus probantur. Sensus enim cujusque, et natura rerum, atque ipsa *veritas* clamat quodam modo, non posse se adduci, ut inter eas res nihil interesset. Sed plura exempla addamus. Or. i, 17, videamus, ne plus oratori tribuas, quam res et *veritas* ipsa concedat. ib. 33, promo ista, ut causa aliqua posita consimili earum causarum, quæ in forum deferuntur, dicatis quam maxime ad *veritatem* accommodate: nempe ut vera res et causa, non ficta agi videatur. Or. iii, 57, *veritas* vincit imitationem. ibid ii, 17, actio *veritatis* plena. Inv. ii, 1, *veritas* transfertur ex animali exemplo in mutum simulacrum. Or. i, 34, commentatio inclusa in *veritatis* lucem proferenda est; h. e. in veris causis in foro adhibenda. Sic, ii, 19, rhetor dicitur expers *veritatis*, quia in umbra scholæ dicit, et docet, non agit veras causas. ibid. i, 51, qui tolerabiliores volunt esse, et ad *veritatem* vitæ propius accedere, per mediocres, ac potius leves motus animi esse debere dicunt.

Vermiculatus. Br. 79, nullum verbum, nisi loco positum et structum, tanquam in emblemate *vermiculato*. Cf. Or. iii, 43. Quid sit *vermiculatum*, de eo non consentiunt viri docti. Alii enim interpretantur, minutis tesserulis, tanquam vermiculis, structum et variegatum; alii cocco tinctum, quod color coccineus fit e vermiculis, qui sunt in bacca cocci; vermiculus etiam ipse, et vermiculum pro cocco dicitur. Hanc sententiam protulit et defendit Salmasius ad Solin. p. 192, 854. Sequitur eum Harduinus ad Plin. H. N. xxxvi, 6; videtur etiam probare Bochartus, Hierozoic. t. ii, l. iv, 27. Sed ut sententia Salmasiana non sit sine specie, et *vermiculatum* esse possit cocco tinctum; tamen altera est verosimilior, et loco Ciceroniano et Pliniano accommodatior. Primo si *vermiculatum* in hac re de colore diceretur, consequens esset, ut aut omnes illi lapilli coccinei fuissent, quod nemo sibi persuaderi patietur: fuerunt enim diversorum colorum, ut effigies rerum et animalium exhiberentur. Aut *vermiculatum* esset in genere coloratum; quod probari nemini poterit, nec Salmasio in mentem venit credere, aut demonstrare. Accedit id, quod rem conficit, ap. Plinium, loco mox citando, tradi, crustas marmoris in opere *vermiculato* sub Claudio demum cœpisse pingi. Deinde in locis, ubi hoc verbum occurrit, clarissime apparet, non respici ad colorem lapillorum, sed ad structuram et dispositionem eorum. Oratio a Lucilio et Cicerone comparatur cum *vermi-*

culato opere, non ratione ornamentorum, quibus quasi coloribus illuminata et picta est; sed ratione structuræ verborum artificiosæ: unde et *vermiculum* sternere in inscr. ap. Murator. t. i, p. 314, n. 2. Sic apud Plin. H. N. xxxv, 1, *vermiculatæ* ad effigies rerum et animalium crustæ, non possunt profecto esse coccineæ, aut colore tinctæ, sed ita dispositæ, ut effigies rerum et animalium exhibeantur. Tertio, quod negat Salmasius, *vermiculatum* a vermibus dici posse, quod nulla similitudo sit inter lapillos illos in opere *vermiculato* et vermes, quum lapilli illi quadrati fuerint: primo, etiam grana non sunt quadrata, et tamen lapillos illos grana dici scimus, unde et Græci χονδριοζο-λίαν dicunt, ἀπὸ τοῦ χονδρε, grano; deinde *vermiculatum* non est minutum, sed ex minutis lapillis per varios tortuososque flexus structum et compositum, in quo profecto est quædam cum vermiculis similitudo, eorumque motu. Sic *vermina* dicebantur dolores, qui Græce στρόφοι, post tormina dicebantur, a minuto motu, quasi a vermibus corpus scinderetur, ut auctor est Festus. Ceterum de operibus *vermiculatis* v. Casaub. ad Sueton. Cæs. 46; Scalig. ad Manilium, p. 411; Ciampin. Oper. Musiv. c. 10 sq.; Sponii Miscell. Erud. Ant. Sect. ii, artic. 8.

Vernaculus, est proprie domi natus, a verna, qui est servus domi natus; unde quidquid domesticum, domo allatum dicitur, id etiam *vernaculum* dici potest. Or. iii, 24, Crassus de ædilitate sua: opus est rebus exquisitis undique, et collectis, arcessitis, comportatis, ut tibi, Cæsar, faciendum est ad annum; ut ego in ædilitate laboravi, quod quotidianis et *vernaculis* rebus satisfacere me posse huic populo non putabam. Verr. iii, 61, crimen domesticum et *vernaculum*, h. e. fictum ab accusatore. † hinc *vernaculum* dicitur pro nativo, genuino, urbi Rom. proprio. Div. ix, 15, imago *vernaculæ* festivitatis. Brut. 46, Tincam non minus multa ridicule dicentem, Granius obruebat nescio quo sapore *vernaculo*.

Vero, est affirmantis, pro recte; item concedentis. Div. i, 46, *vero*, mea puella, cedo tibi sedes meas. Muren. 31, in sententia permaneto. *Vero*; nisi sententiam alia vicerit melior. Leg. i, 24, *vero* facis et merito. † *et vero* est atque adeo. Att. xvi, 16, quod sæpe præsens et illi ostendisti, *et vero* etiam mihi. Muren. 22, qui et per se, et per suos, *et vero* etiam per alienos defendatur. † ad Div. iv, 6, ego *vero*, Servi, vellem, etc. ad Q. fr. ii, 9, quod me admones de nostra Urania — ego *vero* memini. Caveant tirones, ne putent *vero* jungi posse τῷ *ego* aut alii pronomini ab initio, nisi aliquid præcesserit, ad quod referatur. Inservit enim hoc *vero* responsionibus.

Verruncare, vertere, ut *averruncare* est avertere. Div. i, 22, hæc bene *verruncent* populo. Laudant viri docti Gronov. ad Liv. xxix, 27, qui ibi hanc formam loquendi Livio restituit.

Versare. Cœl. 6, *versare* suam naturam: int. in omnes partes, prout opus, ut recte maleve facias. Verr. i, 51, *versare* se, est hominis anxie, quid agat, quærentis. Or. 9, causas *versare* in judiciis: de oratore, qui vario, et multiplici, copiosoque dicendi genere agere causas potest. Opponitur enim historico, qui res gestas narrat, non ornat et auget. Unde autem sic dicatur, docet locus Or. 40, *versare* sæpe multis modis eamdem rem. Sed Fin. iv, 20, verba *versare*, dicitur de eo, qui, quum obtinere aliquid non potest, in verbis quædam mutat. † decipere. Læl. 26, hodie me *versaris* atque luseris lautissime. v. Græv. ad h. l.

Versari. Tusc. i, 44, hæc *versantur* in errore. ad Div. xiii, 10, *versatur* in hoc studio nostro cum ingenio. Verr. ii, 76, hærere homo, *versari*, rubere: de eo, qui nescit, quid agat. † Arch. 9, bellum in magna varietate *versatum*.

Versiculus. Mil. 26; Leg. ii, 6, unus *versiculus* senatus, est illa formula: videant coss. ne quid detrimenti capiat resp.

Versura, est sumtio pecuniæ mutuæ: unde duæ formæ loquendi; quarum alteram et nunc quidam male intelligunt. Prima est Cœl. 7; Font. 4; Verr. ii, 76; Flacc. 20, *versuram* facere ab aliquo, quæ significat simpliciter, pecuniam ab aliquo sumere

situm delectus causa. Etiam in coloniis deducendis *vexillum* tollebatur et præferebatur. Agr. ii, 32, *vexillum* coloniæ. Phil. ii, 40, Casilinum coloniam deduxisti — ut *vexillum* tolleres, et aratrum circumduceres : ubi vid. Abramius.

Via. Prov. Cons. 2, *via* militaris ; est *via* lata et strata, per quam imperatores ducunt exercitus ad mare, ut navibus trajiciantur, aut in provincias. vid. Hotomann. ad h. l., in primisque Bergerius de Viis Rom. publicis, iii, 54 † methodus Orat. i, 19, dicendi ratio ac *via* Fin. ii, 1, *via* et ratione disputare. N. D. ii. 22. *via* progredi. † de Rep. i, 20, spero nos ad hæc ipsa *via* perventuros. † hinc Div. ii, 1, *vias* optimarum artium tradere, pro ipsis artibus, quæ via et ratione traduntur.† ratio, et modus, et occasio alicujus rei consequendæ, perficiendæve. Verr. iii, 94, auctoritate *viam* patefacere illustrem. ad Div iv, 13, omnes *vias* persequar, quibus putabo, ad id, quod volumus, pervenire posse. ad Q. fr. i, 1, omnes *vias* pecuniæ norunt. Joseph. Ant. vi, 1, 2, *μηχανὴν καὶ πόρον τῆς ἀπαλλαγῆς ἐζήτουν.* † elegans est illud ad Att. ii. 19, ego autem neque pugno cum illa causa — neque approbo — utor *via* : h. e. arte aliqua medium teneo, ut neque improbem, neque probare videar.

Viaticum, pecunia, quæ ex ærario datur ad magistratibus provincialibus, quæstoribus, legatis, instrumenta itineris comparanda, ut tabernacula, mulos, etc. Dabatur autem pecunia redemtoribus, qui hæc viæ instrumenta curarent. ad Div. xii, 3. v. Sigon. Ant. Jur. Provinc. iii, 11; Casaub ad Theoph. c. 11.

Viator, minister magistratuum, quo utuntur ad homines arcessendos. de Sen. 16, a villa in senatum arcessebantur et Curius, et ceteri senes. ex quo, qui eos arcessebant, *viatores* dicti sunt. Quæ fere ad verbum repetiit Columell. R. R. præf h l., et Plin. H. N. xviii, 3. Cf Vatin. 9; Font. 16. v. Sigon. Ant. Jur. C. R. ii, 15, et Burm. ad Petron. c. 97. *Viatorum* decuriæ occurrunt in inscriptione ap. Murator. t. i, p. 581.

Vibrare, proprie est cum magna vi et celeritate projicere, ut contorquere. Or. ii. 80, atque ejusmodi debet esse prolusio, non ut Samnitum, qui *vibrant* hastas ante pugnam, quibus in pugnando nihil utuntur. † hinc, ut contortum, sic *vibrans* passive (v. Heins. ad Sil. i, 539) per metaphoram dicitur pro incitatus, vehemens. Brut. 95, *vibrans* et incitata oratio. Orat. 70 extr., Demosthenis non tam *vibrarent* fulmina illa, nisi numeris contorta ferrentur. † est etiam pro micare. Acad. ii, 33, mare quum a sole collucet, et albescit, et *vibrat:* nempe propter illas celeres agitationes aquæ et tremores ; nam et micare est proprie de celeri et tremulo motu, qui est in luce. vid. Drakenb. ad Sil. iv, 156.

Vicanus. qui in vico habitat. Flacc. 3, Timolites *vicanus*. v. Græv. ad h. l. Sed Div. i. 58, *vicani* aruspices, sunt, qui in vicis versantur, eosque pervagantur, quæstus causa, ut in circis astrologi.

Vicarius, servus servi lautioris, de peculio emtus, unde et peculii pars. Verr. i, 36, homines (servi) alii redditi, alii etiam nunc retinentur ; peculia omnium *vicariique* retinentur. ibid. iii, 38, hic Diognotus *vicarium* nullum habet, nihil omnino peculii. Sed in universum dicitur de omnibus, qui alterius loco operam præstant : sic procurator et cognitor dicitur alieni juris *vicarius*, Cæcin. 20 ; et successorem suum Cicero appellat, Mur. 37, *vicarium* suæ diligentiæ, etc.

Vicem, periculum, calamitatem, injuriam Verr. i, 44. alienam *vicem* pro sua injuria dolere : et sic est sæpe. † locum. Leg. ii, 19, heredum causa (suscipiendorum sacrorum) justissima est ; nulla est enim persona, quæ ad *vicem* mortui propius accedat. † modo, more. Att. x, 8, nisi forte me Sardanapali *vicem* in lectulo mori malle censueris. Grævius autem habet *vice :* quanquam et ipse in codd. reperit *vicem*. Neque est contra Latinorum consuetudinem, qui sic accusativo utuntur et nude, et adjecta præpositione, in. Gellius, x, 3, Gracchus non querentis, nec implorantis, sed nuntiantis *vicem* — inquit. Et amat Gellius sic ponere, ut monet Gron ad x, 25. Contra addit Suetonius Claud 7. præsedit in Caii *vicem*. † Sext. 4, *vicem* officii præsentis

Vicesima. Att. ii, 16, agro Campano diviso, quod vectigal superest domesticum, præter *vicesimam?* Est autem *vicesima* pars pecuniæ, qua vendi posset servus, qui manumittitur. Liv. vii, 16. De ea Græv. ad h. l. laudavit Lips. ad Tacit. Ann. xiii, 31. Sed Grævius male huc refert etiam *vicesimam* e servis venditis; in quo non satis inspexit illum ipsum, quem laudat, Lipsium, qui docet, antiquissimam esse *vicesimam* manumissionum, et de ea a Cicerone agi l. c.; vectigal autem e servis venditis primo quoad numerum incertum esse, deinde ab Augusto institutum. Cf. Magnit. Rom. ii, 4. Ergo de *vicesima* manumissionum tantum sermo est. Cf. Cujac. Obs. ix, 24; inpr. Burm. de Vectigal. c. 10. † Verr. ii, 75, scribit HS LX socios perdidisse ex *vicesima* portorii Syracusis. *Vicesima* portorii est ipsum portorium, cujus nomine dabatur *vicesima* pars rerum, quæ exportabantur. Ceterum male huc refert Hotomannus aurum *vicesimarium*, quod fuit e *vicesimis* manumissionum, non portorii, ut vidit Lipsius ad Tacit. loc. cit.

Vicissitudo, permixtio et confusio. Nat. D. ii, 33, *vicissitudine* quatuor generum corporum mundi continuata natura est.

Victor belli, Mur. 14. v. *vincere.*

Victoria, de eo, qui causam in judicio obtinet. Act. i in Verr. 14, se avarissimi hominis cupiditati satis facere posse, nocentissimæ *victoriæ* non posse.

Victoriatus, Font. 8, nummus Victoriæ imagine signatus, de quo Plin. H. N. xxxiii, 3; valuit duos sestertios.

Victrix. Att. v, 21, quo die litteræ *victrices* Cassii in senatu recitatæ sunt: h. e. nuntiæ victoriæ.

* *Viculus,* parvus vicus. de Rep. i, 2, urbes magnas—*viculis* et castellis præferendas puto. *Viculos* etiam, vocem in Cic. novam, conjunctos habet cum castello Livius, xxi, 33.

Videlicet, videre licet, scito. Att. v, 11, Brundisio quæ tibi epistolæ redditæ sunt sine mea, tum *videlicet* datas, quum ego me non belle haberem. Scil. intelligendum est, esse. Est enim apud veteres interdum *videlicet* cum infinitivo. v. Græv. ad h. l. Plautus, Asinar. iii, 3, *videlicet* Solonem, leges ut conscribat; quem locum vindicat Gronov. Obs. iii, 9, pag. 509. Cf. *scilicet.*

Videre, cogitare, in animo habere. Or. i, 62, majus quiddam *videbam.* † considerare. Cluent. 58, quum hæc sunt *videnda* † explicare. Verr. ii, 61, alio loco de—*videro.* † consilio aliquo uti, sequi aliquid. Flacc. 14, *vidit* aliud. † curare, et variis quidem modis. Att. xiv, 11, hæc fortuna *viderit.* ib. x, 7, cum Philotimo *videbis.* ib. v, 1, ut prandium nobis *videret.* Tusc. iii, 19, aliquid *videamus* et cibi. Quint 17, *viderint* ista officia boni viri. † imperativus et conjunctivus ponitur pro vereor: quæ est elegans ratio, sub specie dubitationis, et judicium alteri relinquendi, suam sententiam dicendi. Rosc. A. 48, *videant,* ne sit, etc. Tusc. ii, 18, *vide,* ne non sit hoc proprium nomen virtuti. Div. ii, 4, *vide,* ne nulla sit divinatio. Cf. ad Div. xi, 12; xvi, 26. Reperitur tamen etiam participium sic: Offic. i, 9, itaque *videndum* est, ne non satis sit id, etc. ad Divers. xiv, 14, *videndum* est, ut honeste vos esse possitis. † cavere. Offic. i, 20, quamobrem et hæc *videnda,* et fugienda pecuniæ cupiditas: ubi v. Græv. † elegans etiam est hæc formula, Pis. 25, quin tu me *vides:* in oratione ficta Pisonis ad Cæsarem.

Videri, est verbum solemne in SCtis, decretis pontificum, sententiis judicum. Dom. 53, quum P. Scævola, pontif. M., pro collegio respondit, sacrum non *videri.* vid Manut. ad Verr. v, 6. † cum accusativo Tuscul. v, 5, non mihi *videtur* satis posse virtutem: ubi v. Davis. Off. iii, 17, quæ vult *videri,* se esse virtutem. † passive. Tusc. iii, 29, opinio mali, quo viso et persuaso. † *videri* etiam interdum, ut Græcorum δοκεῖν, dicitur in aliis rebus de eo, quod certum esse scimus. Nat. D. i, 21, sæpe enim de L. Crasso, familiari illo tuo, *videor* audisse, quum te togatis omnibus sine dubio anteferret.

Vigere, inclarescere. Tusc. ii, 2, in ipsa Græcia philosophia tanto in honore nunquam fuisset, nisi doctissimorum contentionibus dissensionibusque *viguisset.* † laudari, probari.

ad Div. viii, 1, tui politici libri omnibus *vigent*.

Vigilare. Q. fr. ii, 15, viatores, si serius, quam voluerunt, forte surrexerint, properando etiam citius, quam si de multa nocte *vigilassent*, perveniunt, quo volunt. Malaspina putat positum pro *evigilassent*; et sic dici hoc verbum posse putat. Sed Ernest., ad Sueton. Aug. 78, mavult corrigi *evigilassent*: quod mihi verba, de multa nocte, vix videntur pati.

Vilitas. Verr. iii, 93, annus est in *vilitate*; int. annonæ.

* *Villicare*, de Rep. v, 3, villicum agere: nova vox apud Ciceronem.

Vinarius. Font 8, *vinarium* crimen.

Vincere, ostendere aliquid ita, ut probes, ut obtineas. Cluent. 44, *vince*, virum bonum fuisse Oppianicum. † eleganter de eo, cui quid in auctione addicitur, sive qui plus licendo accipit, quod vult. Sic passim est in epist. ad Attic., ut xiii, 29. Othonem *vincas* volo. Cf. 33. † causam in judicio obtinere; in quo est duplex forma: altera certa et usitatissima. Rosc. Com. 18, *vicisset* judicio. Quint. 27, ego sponsione *vicerim*. Altera insolens, atque hanc ob causam in dubium vocata: Verr. i, 53, *vincere* judicium. Cæcin. 31, *vincere* sponsionem: ubi vid. Passerat. et Græv. Similiter Ovid. Her. xvi, 76, dixit, Non omnes causam *vincere* posse suam: ubi Heinsius corrigebat, causa; dubitante Burmanno, et afferente *vincere* bellum e Vell. ii, 55. Add. Virg. Æn. x, 370, devicta bella. Etiam Græci utroque modo dicunt, νικᾶν μάχην et μάχῃ. v. Albertum, Obs. ad Nov. T. pag. 242. Simile etiam illud est, quod Latine dicitur, certare sponsione (v. *sponsio*), et certare multam ap. Liv. xxv, 3. Ab hac autem verbi significatione dicuntur *vinci*, qui causa cadunt, seu condemnantur. Verr. i, 4, reus tam nocens, tam perditus, tam *victus*.

Vincire. Att. vii, 18, *vinciri* præsidiis. † Orat. 13, verba *vincire*. ibid. 50, sententias *vincire*. Hoc quid sit, tironum causa dicendum est; atque hic breviter repetendum, quæ olim de hac re ex instituto in prolusione aliqua Ernest. dixerat. *Vincire* autem est, ita verba et sententias inter se jungere, ut ex pluribus propemodum vel unum verbum, vel una sententia facta videatur. Quod ad verba attinet, res eo redit, ut extremæ et primæ verborum litteræ sint ejusmodi, ut in pronuntiando verba in unum vocem coalescere possint, quia, ut Dionysius ait, non est αἰσθητὸς χρόνος μεταξὺ τῶν ὀνομάτων, de Structur. Orat. 23; a quo deinde leniter fluere oratio, et lævis esse dicitur. Exemplo esse possunt versiculi Sapphus apud eumdem Dionysium: Ποικιλόφρον, etc. Nam in iis omnia verba, quia aut alterum in vocali desinit, alterum a consona incipit, aut contra, coeunt tanquam in unam vocem. In duobus autem Διὸς δολόπλοκε, eæ consonæ concurrunt, quarum concursus nihil asperitatis habet; quod ex eo judicatur, quod easdem in eodem verbo occurrere videmus, ut in διόσδοτος. Ex Ciceronis innumerabilibus ponamus hoc unum ex Rosc. Am. 24, hæ sunt impiis assiduæ, etc. In hoc genere autem illa cautio est, ne nimis ea res studiose aut frequenter fiat, ut Cicero recte præcipit. Or. 44: nam esset quum infinitus, tum puerilis labor. Sed ad *vincienda* verba etiam hoc pertinet, quum ita collocantur, ut numerose volvatur et cadat oratio; quod genus orationis aptum vocatur, cui solutum et diffluens opponitur. Atque de hoc posteriori genere, *vincire* verba est apud Ciceronem, l. c., qui est locus de hac re præstantissimus; agit enim de hoc orationis genere a c. 50 usque ad 71. Sed sententiæ etiam *vinciuntur*, quam Dionysius vocat καλὴν ἁρμογὴν, et δευτέραν τῆς συνθετικῆς ἐπιστήμης θεωρίαν facit, in primisque necessarium esse dicit, τὰ κῶλα ἁρμόσαι πρὸς ἄλληλα, ὡς οἰκεῖα φαίνεσθαι καὶ φίλα, l. c. sect. 7. Id autem fit artificio periodico, quo plures sententiæ una periodo comprehenduntur ita, ut suspensa sit ab initio ejus usque ad finem oratio, atque ita e pluribus enuntiationibus propemodum una fiat. Exemplum sit hoc Verr. i, 41, tutores, pecuniam prætori si pupillæ nomine dedissent, grandem præsertim, quemadmodum in rationem inducerent, quemadmodum sine periculo suo dare possent, non videbant. In hac autem collocatione sententiarum, qua *vin-*

ciuntur, respiciunt Latini plerumque ad rerum naturam, ut quæ natura et cogitatione priora sint, ea etiam loco priora fiant, tanquam ut causa, ratio, conditio priores sint effectu, etc. Ex hac autem ratione *vinciendarum* sententiarum vel maxime exsistit numerus oratorius. Sed hæc pro hujus loci ratione sufficiant : plura qui volet, adeat prolusionem illam supra memoratam.

Vinctus, numerosus. Or. 57, poema est nimis *vinctum*, ut de industria factum appareat; sermo vulgi est nimis dissolutus. † non liber, impeditus. ad Div. vi, 7, tot malis quum *vinctum*, tum fractum, studium scribendi.

Vinculum, per metaphoram eleganter dicitur omnis causa, propter quam aliquid faciendum aut omittendum est, propter quam aliquis amandus; item res, qua aliquid conservatur, fundamentum, fons, etc. ad Div. xv, 11, tum accedit *vinculum* maximum : h. e. maxima causa, propter quam te amare debeo. Itaque Cicero alicubi dicit : cum eo mihi omnes causæ, Quint. 15; quum alibi dicat, omnia *vincula*. Ligar. 7, magnum *vinculum*, quod iisdem studiis semper usi sumus. Muren. 31, aliquo te cum hoc *vinculo* reip. esse conjunctum, h. e. causa ab ipsa rep. suppeditata. Fin. iii, 20, et quomodo hominum inter homines juris esse *vincula* putant (h. e. causas idoneas, propter quas societatem inter se colant), sic homini nihil juris esse cum bestiis. Cæcin. 25, jus civile dicitur *vinculum* judiciorum, quod eo judicia nituntur. Cluent. 53, *vinculum* dignitatis, quod conservat dignitatem, sive, ut post dicit, fundamentum et fons dignitatis. Balb. 15, *vinculum* religionis. Tusc. v, 29, nulla te *vincula* impediunt ullius certæ disciplinæ. ad Div. x, 6. *vincula* temporum te cum illis conjunxerunt. Or. 23, *vincula* numerorum. vid. *vinctus*, *vincire*.

Vindemiola, ad Att. i, 10, de pecunia collecta paullatim et comparsa.

Vindicare, punire. Verr. v, 50, vehementer *vindicare* in cives. Offic. i, 30, qui Tib. Gracchi perditos conatus *vindicavit*. † vindicias agere. Or. i, 10, agerent tecum lege — *vindicarent*que ornati homines — quibuscum tibi justo sacramento contendere non liceret. † defendere. Flacc. 17, *vindicetis* civem ab ignotissimo Phryge; sc. rejiciendo ejus testimonium. ad Div. xii, 16, turpitudo personæ ejus, in quam liberius invehimur, nos *vindicabit*. † Rabir. Post. 9, perpetienda illa fuerunt, ut aliquando se ad suos *vindicaret*. Manutius interpretatur, ut aliquando ad suos tanquam e servitute regia in libertatem redire posset. Grævius autem Latinum hoc esse, et intelligi posse negat, legitque : ut se aliquando et suos *vindicaret*, nempe a damnis fortunarum. Mihi autem et lectio recepta, et Manutiana interpretatio probatur. Exempla hujus constructionis sunt apud Gronov. ad Liv. xliv, 14.

Vindiciæ, est controversia forensis, de possessione alicujus rei, quam nostram esse dicimus, quum alius teneat. Verr. i, 45, pro præde litis *vindiciarum* satis accipere. Mil. 27, injustæ *vindiciæ*.

Vindicta. Rabir. perd. 5, una *vindicta* liberavit. Top. 2, *vindicta* liber factus : ad q. l. Boethius dicit, esse virgulam, quam lictor manumittendi servi capiti imponens, eum in libertatem vindicabat, quædam verba solemnia dicens. Scholiastes autem Persii, ad Sat. v, 88, a prætore capiti impositam dicit. Et hoc verius. Sic etiam Græci JCti tradunt. v. Casaub. ad Pers. p. 417. Formula erat : hunc ego hominem liberum et civem rom. esse aio, ut Græci tradunt. Latini autem sic : aio te liberum more Quiritium vid. viros doctos ad Caii Instit. i, 1, in Schultingii Jurispr. Ante-Justin. p. 11, 12, ed Lips.

Vir, de marito est ad Div. viii, 7.

Virgetum, hortus, arboretum. Leg. ii, 8, sacerdotes vineta, *virgeta*que, et salutem populi auguranto. v. Turneb. ad h. l.

Virgines, simpliciter Vestales virgines dicuntur. Catil. iii, 4, post absolutionem *virginum*.

Virgula. Offic. i, 44, si omnia nobis — quasi *virgula* divina, ut aiunt, suppeditarentur, i. e. citra opem humanam. Ductum proverbium videtur Erasmo a *virga* Palladis, cujus toties mentio apud Homerum. Nota est etiam ex Virgilio *virga* Circes, et ejus vis. — * de Rep. ii, 30, ut cujusque et boni publici, et

mali causam tanquam *virgula* videar attingere.

Viriditas. Tusc. iii, 31, malum quamdam habet *viriditatem.* Læl. 3, senectus aufert eam *viriditatem*, in qua etiam tunc erat Scipio. Est e Græco. Græci enim χλωρὸν dicunt omne, quod est recens, in primisque vigorem juvenilem et virilem.

Virilis. Verr. iv, 37, est aliqua mea pars *virilis.* Phil. xiii, 4, plus, quam pro *virili* parte. *Virilis* pars, ne errent tirones, ut vulgo fit, est cujuscumque rei communis pluribus, sive bonæ et lætæ, sive tristis et molestæ, pars ea, quæ unicuique debetur æqualiter. † virum decens. Att. xi, 23, et videremur aliquid doloris *virilis* habuisse. Sic Tusc. ii, 27, *viriliter* ægrotare, h. e. ne te nimis mollem, aut impatientem doloris molestiæve præbeas.

Virtus. Tusc. ii, 18, *virtus* ex viro appellata est; viri autem propria maxime est fortitudo. Itaque ab hac ceteras sic appellatas putat. Fin. v, 13, ita fiet, ut animi *virtus* corporis *virtuti* anteponatur; animique *virtutes* non voluntarias vincant *virtutes* voluntariæ; quæ quidem proprie *virtutes* appellantur. † fortitudo militaris. Sext. 65, aditus in illum summum ordinem civium industriæ ac *virtuti* pateret. Nempe industria cernitur in causis in foro agendis, virtus in re militari: his duabus artibus enim aditus in curiam muniebatur. Sic Muren. 10, bellica *virtus*, opponitur forensi laudi et industriæ. vid. *industria.* † ars, disciplina, facultas alicujus artis. Offic. i, 32, itaque se alii ad philosophiam, alii ad jus civile, alii ad eloquentiam applicant; ipsarumque *virtutum* in alia alius mavult excellere.

Vis, est vel vera, quæ fit armis sive justis, sive fortuitis, unde lex de *vi*, armatis hominibus. Cæcin. 9. Hæc etiam *vis* solida dicitur. Conf. Cæcin. 15, et seqq. Vel ea, quæ ibid., 32, quotidiana *vis* dicitur, quum in controversia de possessione alicujus fundi deductio ac *vis* moribus fit, ibid. 11. Quam Gellius, xx, 10, civilem ac festucariam vocat. Vid. supra in *conserere*, et Cæcin. 7. Hinc etiam illud, ibid. 31, unde ille me *vi* dejecit; item c. 22, *vim* restituere, h. e. aliquem in eum locum restituere, ex quo eum vi vera dejeceris. Adde nunc omnino, quæ nuper edita sunt ex orat. pro Tullio, tom. xxix. † genus *vis* sæpe ponitur pro formis, h. e. pro iis rebus, quibus *vis* fit, aut quæ per *vim* fiunt. pro stupro, Milon. 4, *vim* afferre. Conf. Verr. i, 26. pro precibus, Verr. i, 25, retinere summa *vi.* pro minis, Verr. iii, 22, hac ille *vi* et hoc metu adductus; nempe virgarum, quas minabatur Verres. pro opibus amicorum, advocatorum, unde inopiæ opponitur. Quint. 1, quod si tu judex nullo præsidio fuisse videbere contra *vim* et gratiam solitudini atque inopiæ. pro corruptione judicum, Verr. ii, 31, si aliqua se *vi* eripuerit ex hoc judicio. Unde etiam *vis* versata esse dicitur in judicio, quod pecunia corruptum est. Corrumpuntur autem judices vel gratia, vel metu, vel largitione. Itaque singulis locis videndum, de quo genere capienda sit *vis.* † Sed *vis* judicum, vel judiciorum, est justitia et severitas in scelestos homines, ut in Cæcil. 3; Act. i in Verr. 17; Cæcin. 2. † formula, *vim* afferre, est etiam in bono sensu, pro prodesse, valere, Orat. i, 25. † *vis* dicitur etiam de natura rerum et ratione. Inv. i, 49, hoc non magis seditiosi, quam ambitiosi — quam alicujus improbi hominis *vim* describit. Inv. ii, 33, rem ex sua *vi* (natura) considerare. Orat. i, 21, de *vi* et ratione dicendi. † locus. Invent. i, 2, naturæ *vim* obtinet. † in dicendo *vis* est sublimitas et magnificentia. Orat. ii, 20, meæ totius orationis — *vim* desiderat. ad Div. xv, 21, de Calvo: multæ erant et reconditæ litteræ; *vis* non erat. † *vis* etiam eleganter tribuitur iis, qui ulciscuntur injurias sibi factas, aut qui sibi injuriam fieri non sinunt. Dom. 55, magna *vis* est quum in deorum numine, tum in ipsa republica, etc. Rosc. Am. 24, magnam *vim* possidet paternus maternusque sanguis: nisi pro sanctitate malis accipere. † significatio verbi. Tuscul. iii, 5, verbi *vis.* Et sic sæpe. † servit etiam periphrasi, ut *vis* deorum pro diis.

Viscera, caro; nam quidquid sub corio est, ut Servius ait, *viscera* dicunt. Nat. D. ii, 63, *viscera* boum.

nunt ἀκαθεῖ, ut ad h. l. ex Plutarch. de Legend. Poetis ostendit Victorius. ibid. vii, 31, vides enim exaruisse jam veterem *urbanitatem*, ut Pomponius noster suo jure possit dicere: nisi nos pauci retineamus gloriam antiquam Atticam. vid. Vavass. Ludicr. dict. S. iii, c. 7, p. 333, edit. Lips. Conf. *urbanus*. † facultas jaciendorum dictorum, apophthegmatum, lepos, ut Sallustius in Sempronia appellat. ad Div. vii, 32, *urbanitatis* possessionem, amabo, quibusvis interdictis defendamus. Rosc. Am. 41, *urbanitas* servorum quanquam hæc etiam ad primum genus fortasse referri potest. † ipsa dicteria. Cœl. 3, contumelia si facetius jactatur, *urbanitas* nominatur. Fin. ii, 31, in quantam hominum facetorum *urbanitatem* incurratis. Or. i, 5, celeritas et brevitas respondendi et lacessendi, subtili venustate atque *urbanitate* conjuncta. † venustas quædam in sono vocis, et Romæ natis et educatis propria. Brut. 46, *urbanitatis* color: qui quid sit in voce, ibi explicatur.

Urbanus, elegans in omni judicio, dicto, facto; opponiturque imperito, absono, etc. ad Div. iii, 8, te hominem, non solum sapientem, verum etiam, ut nunc loquimur, *urbanum*. v. *urbanitas*, init. Ceterum, quod ex h. l. post Quintil. Inst. Or. viii, 3, colligunt, *urbanus* fuisse tum novum vocabulum, id mihi non placet. Nam sic multo magis etiam urbanitas novum verbum fuisset. Sed sensus hic, e philosophia stoica repetitus, erat novus. Verbum enim *urbanus* est jam ap. Plautum de scurris, Trinumm. i, 11, et alibi. Ita vero etiam hoc verbum capio, Verr. i, 6, homines lauti et *urbani*. Ita enim ironice vocat homines Verri amicos, qui rumores dissiparant improbabiles, quibus nemo fidem poterat habere. † urbi Romæ proprius, Romanus. Brut. 46, quid tu tribuis istis externis quasi oratoribus? quid censes, nisi idem quod *urbanis*, præter unum, quod non est eorum quadam *urbanitate* quasi colorata oratio—in vocibus nostrorum oratorum recinit quiddam et resonat *urbanius*. † perpetuo Romæ vivens, et quidem aut otiose, aut causas in foro gerens, aut senatorio munere fungens. Pis. 26, in hac quotidiana, assidua, *urbana*que vita. Att. i, 1, cetera spero prolixa fore, his dumtaxat *urbanis* competitoribus: illam manum tu mihi cura ut præstes, Pompeii nostri amici. Gronovius interpretatur de assiduis, qui *urbanis* artibus, ut Cicero, Sulpicius, excellebant, non militaribus (vid. de Sestert. iv, 9); a qua interpretatione non adeo recedit altera Casauboni, Corradi, qui *urbanos* competitores putant opponi iis prætoriis viris, qui in provinciis, militiæ sc. causa, essent, et ante trinum nundinum redire ad petendum possent. Sed Victorius, Var Lect. iv, 12, putat esse leves, joculares. Et profecto omnes competitores, quos commemoravit, ab ipso tales esse dicuntur, ut rideantur, aut risu digni sint, aut tales fuerunt. Sed Gronoviana interpretatio magis mihi placet. — * Sic fere, fragm. or. de ære alien. Mil., *urbanis* armis: de Clodii tribunatu. † facetus, dicax, quales nempe fieri solent otiose Romæ viventes, nihilque agentes, nisi ut in foro, sub basilicis stent, circulos faciant, etc.; unde tandem pro scurra dici cœpit, ut ostendit Gronov. l. c. Cf. Salmas. ad Pollionis xxx tyr., p. 316. ad Div. ix, 15, *urbani* sales. Dom. 34, et homo facetus, inducis etiam sermonem *urbanum* ac venustum, etc. † Verr. iii, 86, *urbana* prædia. v. *prædium*.

Urbs. elegans est illud Ciceronis, Div. ii, 16, *urbem* philosophiæ proditis, dum castella defenditis.

Uredo. Nat. D. iii, 35, si *uredo* aut grando quippiam nocuit. Est autem rubigo ita dicta, quia oriri credebatur ab occasu solis frigido et pruinoso, sequente sole acri, a quo inuratur pruina. Sic Salmas. ad Solin. p. 308. Sed Cujac., Observ. xv, 28, distinguit inter rubiginem et *uredinem*, auctore Plinio, ut rubigo sit e rore putrefacto; *uredo* e concreto, recte. *Uredinem* a frigore repetit etiam Columella, iii, 20; rubiginem a calore idem, x, 342, etc.

Urere, de frigore. Tuscul. ii, 17, pernoctant venatores in nive, in montibus *uri* se patiuntur.

Urgere. Planc. 28, nomen, quod *urget*, dissolvere. Tusc. ii, 23, *urgeri* pondere.

INDEX GRÆCO-LATINUS,

SEU

GRÆCA CICERONIS LATINE REDDITA,

ADSPERSIS SUBINDE ANIMADVERSIONIBUS.

ΑΒΔΗΡΙΤΙΚΟΝ, *Abderiticum, stultum*, quod Abderitæ stupidi putabantur, Att. vii, 7.

ἀβλάβεια, *abstinentia, innocentia, frugalitas*, Tusc. iii, 8.

ἀγέλαστος, *expers risus*, Fin. v, 30. Ita dictus est M. Crassus, qui semel in tota vita risisse dicebatur.

ἀγοητεύτως, *sincere, sine præstigiis et fuco*. Att. xii, 3.

ἄγραφον, *non scriptum*, Att. vi, 1.

ἀγὼν, *certamen, contentio*, Att. xiv, 7; i, 16, est studium contentionis, quod in oratione adhibetur; unde ipsæ orationes in causis veris, et quidem in forensibus præsertim, ἀγῶνες dicuntur, et declamationibus umbraticis opponuntur. vid. v. c. Longin. περὶ ὕψους, xi, 1; plura apud Cresoll. Theatr. Rhet. iii, 17; Spanhem. ad Julian. Or. i, p. 11, 12, 13; Olear. ad Philostr. Vit. Sophist. xxii, i, n. 4.

ἀδέσποτοι, *sine auctore*, ad Div. xv, 17, de rumoribus, qui unde, et a quo capite fluxerint, ignoratur.

ἀδεῶς, *secure, sine ullo periculi metu aut suspicione, large, copiose*. Edit et bibit ἀδεῶς, Att. xiii, 52.

ἄδηλα, *incerta*, Acad. ii, 17.

ἀδημονῶν, *mœrens, sollicitudinis plenus*, Att. ix, 13.

ἀδιαφορία, Att. ii, 17, quum omnia, quæ accidunt, sive secunda, sive adversa, nihil valent ad animum nostrum commovendum. Ea Cicero dicit se uti in republica. Sed Acad. ii, 42, est Aristonis summum bonum, quum in neutram partem movemur in rebus mediis, h. e. quæ nec honestæ, nec turpes, sensu stoico, sunt.

ἀδιάφορον, *quod neque est bonum, neque malum: indifferens, cum æstimatione mediocri*, Fin. iii, 16.

ἀδικαίαρχοι, *injusti magistratus*, Att. ii, 12, vox ficta, ludendi causa, e nomine Dicæarchi, quem Atticus scripserat a se amari. Eum civem haud paullo meliorem dicit, quam ipsos Romanos ἀδικαιάρχους, Cæsarem et reliquos.

ἀδιόρθωτα, *incorrecta, inchoata, imperfecta*, Att. xiii, 21.

ἀδολέσχος, *valde loquax, garrulus*, Att. xvi, 11.

ἀδύνατον, *quod fieri non potest*, Att. i, 1.

ἀδωροδόκητον, *integrum et incorruptum a largitione*, Att. v, 20.

ἀζηλοτύπητον, *sine invidia*, Att. xiii, 19.

ἀθαμβία, *animus terrore liber*, Fin. v, 29.

ἀθέτησις, *improbatio, rejectio*, Att. vi, 9.

αἱ γὰρ τῶν τυράννων δεήσεις, inquit Πλάτων, οἶσθ', ὅτι μεμιγμέναι ἀνάγκαις, *tyrannorum preces*, inquit Plato (ep. 7, ad Dionis propinquos), *permixtæ sunt, ut scis, necessitatibus*, Att. ix, 13: quæ rogant, necessario facienda sunt; eorum preces sunt imperia.

αἰδέομαι Τρῶας, καὶ Τρωάδας ἑλκεσιπέπλους, *vereor Trojanos et Trojanas peplos trahentes*, Att. ii, 5, et aliis locis, ex Hom. Iliad. Z, v. 442, et X, v. 105.

Att. v, 12. ὄρια sunt signa bonæ tempestatis instantis; a quibus etiam Jupiter Urius, de quo vid. Græv. ad Verr. iv, 51.

ἀκύθηρον, *invenustum*, ad Div. vii, 32.

ἄκυρον *ineptum*, ad Div. xvi, 17.

ἄλη, *anxietas et sollicitudo animi nusquam conquiescentis*, Att. x, 1.

ἀλίμενα, *loca portu carentia*, *loca importuosa*. Att. ix, 13.

ἅλις δρυὸς, *satis quercus*, Att. ii, 19, proverbium de priscis hominibus, qui, inventa fruge, glandes relinquebant. *Dignitatis* ἅλις, *tanquam* δρυός. Satis tibi dignitatis est, ut non opus sit de ea ulterius augenda cogitare.

ἅλις σπουδῆς, *satis studii et operæ*, Att. ii, 1.

ἀλιτενὴς, *humilis*, *depressus*, *de ambulatione*, Att. xiv, 13.

ἄλκιμος ἔσσ', ἵνα τίς σε καὶ ὀψιγόνων εὖ εἴπῃ, *strenuus esto*, *quo te et posterorum*, *vel qui post nascentur*, *aliquis laudet*, ad Div. xiii, 15, ex Homer. Odyss. A, v. 302. Ibid. sequitur,

Μὴ μὰν ἀσπουδεί γε καὶ ἀκλειῶς ἀπολοίμην,
Ἀλλὰ μέγα ῥέξας τι καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι.

Non profecto nulla re præclare gesta et sine laude moriar, *sed re magna et ad posteritatem commemoranda patrata.* Homer. Iliad. X, v. 304, 305.

ἀλλ' αἰεί τινα φῶτα μέγαν, *sed semper virum ingentem*, Q. fr. i, 2, ex Homer. Odyss. I, v. 513.

ἀλλ' ἐμὸν οὔποτε θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἔπειθες Πατρίδος, *supple* ex Homero Odyss. I, 34, ὡς οὐδὲν γλύκιον ἧς, *sed mihi nunquam persuasisti*, *patria quidquam ulli sua dulcius esse.* Att. vii, 1.

Ἀλλ' ἐμὸν οὔποτε θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἔπειθεν,
Ὡς νεφέλη ἐκάλυψε μέλαινα.

Sed meum nunquam animum in pectore inflexit; nubes enim tegebat atra. ad Div. xiii, 15, ex Hom. Odyss. H, 258, et Ω, 314.

ἀλλ' οἰμωζέτω, *sed ploret*, *male ipsi sit*, Q. fr. iii, 9, e comico aliquo fortasse, apud quos sæpissime οἰμώζειν jubent, quibus mala precantur. Hinc, πολλὰ οἰμώζειν λέγειν.

Ἀλλ' οὐ δαιτὸς ἐπηράτου ἔργα μέμηλεν,
Ἀλλὰ λίην μέγα πῆμα, διοτρεφές, εἰσορόωντες
Δείδιμεν· ἐν δοιῇ δὲ σαωσέμεν, ἢ ἀπολέσθαι.

Sed nobis curæ non est convivio suavi operam dare; verum magnam cladem a Jove immissam intuentes extimescimus, *incertumque est salvine futuri*, *an interituri simus.* Att. xiv, 13, ex Homer. Iliad. I, 228 seqq.

ἄλλα μὲν αὐτὸς, *ut ait ille*. ἄλλα δὲ καὶ δαίμων ὑποθήσεται, *alia quidem ipse*, *alia autem vel deus suggeret.* Att. ix, 15, ex Hom. Odyss. Γ, v. 26 et 27.

ἀλλὰ τὰ μὲν προτετύχθαι ἐάσομεν, ἀχνύμενοί περ, *sed hæc quidem*, *quæ ante acta sunt*, *omittemus*, *licet cum mœrore*, Att. vii, 1; x, 12, ex Hom. Iliad. Σ, v. 112, et T, v. 65.

ἀλληγορία, figura, de qua rhetores Orat. 27.

ἀλληγορίαις, *verbis alium sensum*, *quam quem præ se ferunt*, *habentibus*, Att. ii, 20.

ἄλλο πρόβλημα, *alia quæstio*, Att. vi, 5.

ἄλλοις ἐν ἐσθλοῖς τὸν δ' ἀπωθοῦνται ψόγον, *aliis bonis rebus augendis hanc maculam eluunt*, Att. xiv, 22, senarius poetæ nescio cujus.

ἀλογηθῇ, *negligatur*, Att. xii, 3.

ἀλογίστως, *inconsiderate*, *stulte*, Att. ix, 10.

ἀλόγως, *sine ratione*, *temere*, Att. xii, 35; xiii, 48.

ἅμα πρόσσω καὶ ὀπίσσω, *simul a fronte et a tergo*, ad Div. xiii, 15, ex Homer. Iliad. A, 343.

Ἀμαλθεία, *Amalthea*, Att. i, 16.

Ἀμαλθεῖον, *Amaltheum*, Att. i, 16, est prædium Attici, cui nomen imposuit ab Ἀμαλθεία. *Amalthea* in fabulis quæ sit, notum est; sed l. c. est gymnasium, aut diæta prædii Epirotici. l. ii, ep. 1, Cicero dicit: *Amalthea mea te exspectat.* Eam fuisse gymnasium in Arpinati, ut Corradus ait, verosimile est, aut diætam, quam imitaturus Atticum Cicero exstruxerat. In hac Amalthea J. Fr. Gronovius putabat posuisse Atticum imagines virorum illustrium, a quibus, ut ab Amalthea Jupiter, ita imperium romanum, tanquam nutritum, ad tantam magnitudinem pervenisset; his adjecisse versus, qui facta eorum et magistratus continе-

rent, de quibus Nepos, vit. Att. c. 18.

ἄμβροτος, *immortalis*, *divinus*, Att. xvi, 5.

ἄμεμπτα, *non accusanda*, Att. vii, 1.

ἀμεταμέλητος, *non pœnitendus*, Att. vii, 3; xiii, 52.

ἀμηχανία, *inopia consilii*, Att. xv, 29.

ἄμορφον, ἀντιπολιτευομένου χρεωφειλέτην, etc., *deforme et turpe est ejus, qui contrariæ sit in republica factionis, debitorem esse*, Att. vii, 8.

ἄμπνευμα σεμνὸν Ἀλφειοῦ, *respiratio veneranda Alphæi*, Att. xii, 5, sunt Pindari verba, Nem. i, 1: sic appellat Arethusam, διὰ τὸ ἀποῤῥῶγα καὶ οἷον στόμα τὴν Ἀρέθουσαν κρήνην τοῦ Ἀλφειοῦ εἶναι, ut ait scholiastes.

ἀμφιβολία, *ambigue dictum*, ad Div. vii, 32.

ἀμφιλαφία, Q. fr. ii, 6 et 15, mihi videtur esse cautionis genus, quum eam rationem tenemus, ut ad utrumque parati simus; ut, quodcumque acciderit, eo recte uti possimus; ut duarum rerum simul rationem habeamus, quarum una videtur cum altera non satis consistere posse. *Desidero bono modo*, ait, ἀμφιλαφίαν *tuam*, quam? *ut advenientem excipiam libenter, latentem non excitem.* — * Forte simpliciter ἀμφιλαφία est *bona copia, felix proventus, opum ubertas*: sic certe utroque loco intelleximus.

ἀμύμων, *reprehensionis expers*, Att. xvi, 5.

ἀναθεώρησις, *animadversio*, *consideratio*, Att. xiv, 15 et 16.

ἀναλογία, *comparatio*, *proportio*, quam vulgo dicimus, quum olim *proportio* esset tantum *ratio*, Att. vi, 2; de Univ. 4. v. Varr. L. L. ix, p. 135, ed. Steph.

ἀναντιφωνησία, *taciturnitas in respondendo, quum alicui nihil respondemus; quam Cicero, Verr.* i, 31, taciturnitatem *ipse vocat.*

ἀναντιφώνητον, *sine responsione*, Att. vi, 1.

ἀναπάντητον, *remotum ab omni occursu*, Att. ix, 1.

ἀναπολόγητον, *quod nulla ratione defendi potest, quod defensione caret*, Att. xvi, 7.

ἀναφαίνεσθαι, *apparere*, *in publicum prodire*, Att. ii, 10.

ἀνέκδοτα, *non edita*, Att. ii, 6; xiv, 17.

ἀνεκτὸν, *tolerandum*, *tolerabile*, Att. xv, 19.

ἀνεκτότερα, *tolerabiliora*, Att. xii, 45.

ἀνεμέσητα, *nulli reprehensioni obnoxia, nemini stomachum moventia*, Att. xvi, 7.

ἀνεμέσητον γὰρ, *caret enim invidia*, Att. xii, 12.

ἀνεμοφόρητα, *levia ac ventis dissipata*, Att. xiii, 37.

ἀνεξία, *tolerantia*, Att. v, 11.

ἀνηθοποίητον, *alienum a recta morum conformatione, in quo mores conformari et effingi nequeant*, Att. x, 10.

ἄνθη, *flores*, *loci meliores excerpti;* hinc *florilegia*, Att. xv, 11.

ἀνθηρογραφεῖσθαι, *floride scribi*, *ornari*, Att. ii, 6.

ἀνιστορησία, *inscitia historiarum*, Att. vi, 1.

ἀνοικεῖον, *alienum*, Att. xvi, 11.

ἄντα, *supplendum* στῆναι, *aut* ἐλθεῖν, *contra stare*, *contra progredi*, Att. ii, 9.

ἀντείσακτος, *opposita et objecta voluntati meæ*, Q. fr. ii, 10. Sed ἀντείσακτον est e Bessarionis cod., auctore P. Manutio. P. Victorius autem legebat, ἀναντίλεκτον, *cui contra dici non potest*, et J. Fr. Gronovius, ἀνίατον, *sonticum.*

ἀντίθετα, *contraria*, *opposita contrariis*, Or. 50.

ἀντιμυκτηρίσαι, *vicissim deridere*, ad Div. xv, 19.

Ἀντιόχεια, *Antiochi sententiam continentia*, Att. xiii, 12 et 16.

ἀντίχθων, *terra opposita pedibus nostris*, Tusc. i, 28.

* ἄνω κάτω, *sursum deorsum*, Att. v, 10. Intelligit academicam scholam. v. not. in h. l.

ἄνω ποταμῶν, *supple ex Euripide versum*: ἱερῶν χωροῦσι παγαὶ, *sursum versus sacrorum fluminum feruntur fontes*, Att. xv, 4 (*rerum ordo vertitur*), prov. de rebus ἀδυνάτοις, quo sæpe usi sunt poetæ; v. c. Ovid. Her. v, 30, ubi vid. interpretes.

ἄξια, Fin. iii, 6 et 10, vocabulum stoicum, quod illam rei proprietatem indicat, qua fit æstimabilis et

digna, quæ diligatur, aut aliis præferatur; id quod facit, ut res inter προηγμένα referatur: *pondus dignum æstimatione*, ut Cicero interpretatus est loc. cit.

ἀξιόπιστως, *fide dignum*, Att. xiii, 37.

ἀξίωμα, *enuntiatum*, *effatum*, *enuntiatio quælibet*, Acad. ii, 29; Tusc. i, 7; Fat. 10. Hodie mathematici cum Aristotele accipiunt pro enuntiato, quod ex se intelligitur: sed stoici de quovis enuntiato dicebant, quod interdum facit et Aristoteles. v. Menagius ad Laertium, vii, 65.

ἀπαθῆ, *quæ non sentiuntur*, Acad. ii, 42. Pro ἀπαθῆ Davisius legebat, ἀπάθεια. Pyrrho ponebat summum bonum in ἀπαθεία.

ἀπαιδευσία, *ignorantia*, Att. xiii, 16.

ἀπαλαίστους, *sive potius*, ἀπαλαίστρους, *a* παλαίστρα, *palæstræ imperitos*. Orat. 68.

ἀπάντησις, *occursus*, *obviam itio*, Att. viii, 16; ix, 7.

ἅπαξ θανεῖν, *semel mori*, Q. fr. i, 2. Ex Æschyl. Prometh. Vinct. 749, κρεῖσσον γὰρ εἰσάπαξ θανεῖν, ἢ τὰς ἁπάσας ἡμέρας πάσχειν κακῶς.

ἀπαῤῥησίαστον, *minime liberum*, *impeditum et reprehendendi licentia carens*, Att. ix, 2.

ἀπειρία, Fin. i, 6, vocabulum Epicureum, quod *infinitionem* interpretatur Cicero. Epicurus autem ita appellabat infinitum illud spatium, in quo atomi ex opinione ejus ab æterno movebantur, ex quarum fortuita concursione hoc universum exstiterit.

ἀπόγραφα, *descripta ex aliorum libris*, Att. xii, 52; sic appellat libros suos Latinos de philosophia e Græcis haustos et pæne descriptos.

ἀπόδειξις, *argumenti conclusio*, Acad. ii, 8.

ἀποδυτήριον, *locus in balneis*, *ubi lavaturi vestimenta deponebant*. Q. fr. iii, 1. v. Gesnerum ad Varr. R. R. ii, 1, et qui ibi laudantur.

ἀποθέωσις, *consecratio*, per quam in numerum deorum veniunt, Att. i, 16; xii, 12 et 36.

ἀποκαρτερῶν, *Hegesiæ liber ita dictus*, Tusc. i, 34. ἀποκαρτερεῖν dicuntur, qui inedia mortem sibi voluntariam consciscunt, ut Atticus facit apud Nepotem. Hegesias itaque Cyrenaicus librum suum, in quo de morte contemnenda ita scripserat, ut eo lecto multi sibi mortem consciscerent, inscripsit ἀποκαρτεροῦντα, quod in eo quidam inducebatur, qui, quum vellet e vita per inediam discedere, et ab amicis revocaretur, iis respondens vitæ humanæ incommoda enumerabat.

ἀπολιτικώτατον, *civilis gubernationis maxime expertem*, reip. gerendæ inscium, Att. viii, 16.

ἀπολογισμὸν συντάξομαι, *defensionem componam*, Att. xvi, 7.

ἀποπροηγμένον, *rejectum*. Stoici quum nollent boni malique loco ponere quidquam præter virtutem et turpitudinem, ceteras res, quibus non potest eodem modo animus humanus moveri, tanquam valitudinem rectam, morbum, dolorem, voluptatem, vitam, mortem, divitias, paupertatem, etc., distribuebant in προηγμένα, et ἀποπροηγμένα, h. e. dignas, quæ deligerentur, vel repudiarentur, ut v. c. valitudo recta προηγμένον esset, morbus ἀποπροηγμένον. ad Div. ix, 7; Fin. iii, 15.

ἀπορία, *dubitatio*, Att. vii, 12, 21; xv, 4; xvi, 8.

ἀπορῶ, *dubito*, Att. vii, 11; ix, 10.

ἀποσπασμάτια, *fragmenta*, Att. ii, 1.

ἀπότευγμα, *spei frustratio*, *infelix successus*, ad Div. ix, 21; Att. xiii, 27; Q. fr. iii, 2.

ἀποτόμως, *acerbe*, *aspere*, Att. x, 11, ductum a medicis, qui secant et urunt, et ἀποτόμοι dicuntur. v. Cuperus, Obs. ii, 17.

ἀπότριψαι, *abstergito*, Att. vii, 5.

ἀποφατικά, *negantia*, *contraria aientibus*; iis opponuntur καταφατικά. Top. 11.

ἀποφθέγματα, *facete dicta*, ad Div. ix, 16; Off. i, 29.

ἀπρακτότατος, *rebus agendis ineptissimus*, Att. i, 14.

ἀπροσδιόνυσον, *absurdum*, *ineptum*, *alienum*, Att. xvi, 13.

ἀπρόσιτος, *non facilis aditu*, *minime affabilis*, *asper*, Att. v, 20.

ἀπροσφώνητος, *insalutatus*, Att. viii, 8.

ἀργὸς λόγος, *ignava ratio*, Fat. 12.

Δ.

niens, senex Terentianus. Tusc. iii, 27.

ἐβδελυττόμην, *abominabar*, Att. xv, 29.

ἐγγήραμα, *senectutis requies*, *delectatio*, *occupatio*, Att. xii, 25, 29.

ἐγκελεύσματα, *hortationes*, Att. vi, 1.

ἐγκωμιαστικὰ, *ad res laudandas comparata*, Att. i, 19. De verbo ἐγκώμιον et hinc ductis vid. doctam disputatiunculam Spanh. ad Or. i Juliani, f. 5-8.

ἐδικῶθησαν, *supplicio affecti ac necati sunt*, Verr. v, 57. Hotomannus conjiciebat legendum ἐδικαιώθησαν, quod δικαιοῦν apud probæ notæ scriptores interdum sit, *punire*, *necare pœnæ causa*. Et sic in duobus mss. Lambinus reperit; sic habet etiam alius codex Grævio laudatus. Itaque Grævius reposuit ἐδικαιώθησαν. Sed mihi accuratius rem æstimanti ἐδικώθησαν rectum videtur. Nam primo non est contra analogiam, a δίκη formari δικόω. Sic καταδικοῦν est ap. Dionem Cass. p. 631. Glossar. Vet., δικολογέω pro δικαιολογέω. Deinde ἐδικαιώθησαν, et per se, et hoc s nsu, est Græcorum optimis usitatum: Cicero autem addit, *ut Siculi loquuntur;* quod indicio est, aut verbo, aut sensu usitati ceterum verbi inusitato reliquis Græcis usos esse Siculos. Sed hic sensus verbi ἐδικαιώθησαν, auctoribus ipsis doctis hominibus, non insolitus est: ergo verbo inusitato usi sint necesse est. Atqui hoc convenit in verbum ἐδικώθησαν, non in ἐδικαιώθησαν. Tertio, si variant codd., probabiliusne est, ἐδικαιώθησαν, notum omnibus, mutatum esse a librariis in ἐδικώθησαν, an contra accidisse? Ejusdem mecum sententiæ vidi esse Maffeum, Antiqu. Gall. Aquitan. p. 13. Ceterum qui hoc loco abutuntur, ut ostendant, purum esse ab Hebraismo verbum δικαιοῦν, quando in N. T. est *absolvere*, nimis cupide causam desperatam defendunt.

εἰ δ' ἐν αἰᾳ ἔζησας, *si in terra vixisti*, Q. fr. ii, 10, ex incerto auctore initium sententiæ, cujus vim se scire negat Manutius, quod totam sententiam non adscripsit Cicero. —* vid. tamen nos ad h. l.

εἴδωλα, *spectra*, *imagines*, ad Div. xv, 16; Att. ii, 3, *exuviæ*, vel *membranæ*, ut Lucretius appellat; quæ, ut placebat Epicuro, de corporibus defluunt continuo, et sensus hominum pulsant. vid. Lucret. iv, 34 sqq.

εἰδὼς σοι λέγω, *sciens tibi dico*, Att. ix, 7.

εἴη μισητὸς φίλος οἶκος, *odio sit ipsa domus*, alias cara. Att. iv, 8. Proverbium Græcum est: οἶκος φίλος, οἶκος ἄριστος, cujus originem vid. ap. Erasmum, pag. 563. Eo usus est Cicero, Att. xv, 16. Hic autem tantam suavitatem esse jucunditatemque dicit ædium Antiatinarum, ut sua sibi domus pæne odio sit.

εἰλικρινὲς, *sincerum*, *integrum*, Q. fr. ii, 8, quod etiam ad solem explicatum et inspectum purum reperitur. Sic πρὸς αὐγὰς, sc. ἡλίου, ἀνασκοπεῖν τι dicitur. Longin. S. iii, Κἂν ἕκαστον αὐτῶν πρὸς αὐγὰς ἀνασκοπῇς, ubi vid. Fabrum et Tollium.

εἱμαρμένη, *fatalis necessitas*, *fatum*, Nat. D. i, 20; Div. i, 55.

εἰ μενετέον ἐν τῇ πατρίδι τυραννουμένῃ, etc., *an manendum in patria tyrannide oppressa? ea vero tyrannide oppressa, an quovis modo tyrannidis eversio molienda est, etiamsi civitas propter id de summa rerum periculum subitura sit? An cavendum, ne qui tyrannidem evertit, ipse evehatur? An tentandum, opem ferre patriæ tyrannide oppressæ verbis et rei opportunitate, potius quam bello? Utrum civis boni sit, secedentem aliquo, quiescere oppressa a tyranno patria, an subeundum quodlibet discrimen pro libertate? An bellum inferendum regioni, eaque sit obsidenda, si a tyranno opprimatur? An etiam is, qui non probet, ut bello tyrannis evertatur, tamen nomen suum profiteri cum fortissimis viris debeat? An cum bene meritis et amicis una subeunda sint pericula in rebus, quæ pertinent ad rempublicam, etiam si illi minus recte de summa rerum consuluisse videantur? Utrum de patria bene meritus, ob eamque causam gravissima quæque passus, et invidia oppressus, ultro pro patria discrimen subire debeat? aut permittendum ei, ut sui ipsius interdum et carissimarum personarum rationem habeat, dimissis adversus potentes concer-*

tationibus pro republica? Att. ix, 4. Sunt θέσεις (vid. in h. v.), in quibus tractandis otium consumebat Cicero, ut animum paulumper ab ægritudine abduceret.

εἴρων, *simulator, dissimulator:* ita dictus Socrates, quod redarguendorum sophistarum causa simulabat, se omnia nescire, etiam quum recte sciret. De verbo εἰρωνεία vid. Theophrast. Char. c. i, et ibi ὁ πάνυ Casaubonus. Or. ii, 67; Brut. 87; Off. i, 30.

εἰρωνεία, *dissimulatio, cavillatio,* Att. xvi, 11; Acad. ii, 5.

εἰρωνεύεσθαι, *dissimulare, dissimulanter loqui*, ad Div. iv, 4.

εἷς ἐμοὶ μύριοι, *unus mihi decem millia, unus mihi instar multorum millium*, Att. xvi, 11.

εἷς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνασθαι περὶ πάτρης, *unum augurium optimum, pugnare pro patria*, Att. ii, 3, ex Hom. Iliad. M, v. 243.

ἐκβολὴ λόγου, *digressio*, e Thucyd. i, 97, Att. vii, 1.

* ἐκμαγεῖον, Att. x, 1. Hanc vocem in Ciceronem intrusit Bosius e vestigiis codicis ms., ut pro, *hominis hoc ipsum probi, sed magnum sit* τῶν πολ., legatur, *hominis hoc ipsum probi est* ἐκμαγεῖον. *Est* τῶν πολ. Sed neque in Gronoviana, neque in Græviana servata est. De voce ἐκμαγεῖον, v. Voss. ad Catull. p. 97.

ἐκτένεια, *prolixa et larga studii et voluntatis declaratio,* Att. x, 17.

ἐκτενέστερον, *prolixius et largius in officiis promittendis, et benivolentia significanda*, Att. xiii, 9. Utrumque est de sermone, qui amoris officiique plane insignem atque inusitatam significationem habet. Nam ἐκτενὴς et ἐκτένεια insigne et incredibile quoddam studium, ardoremque in re aliqua significant. Et hanc vim habent in omnibus locis, quibus sacri scriptores usi sunt, Luc. xxii, 44: Act. xii, 5; xxvi, 7; Petr. Epist. pr. i, 22; iv, 8.

ἐκτρόπιμος, *remota a via*, Att. xii, 12. Monumentum filiæ Tulliæ exstruere volebat: huic ἀποθεώσει non satis aptam putabat insulam, quam in Arpino fluvius Fibrenus efficiebat (de Leg. ii, 1), quod iste locus nimis esset a via regia remotus, adeoque non esset in conspectu, celebrarique posset. Nam hanc ipsam ob causam ad vias celeberrimas monumenta solebant exstruere Romani, ut eo facilius memoria hominum propagaretur ad posteros, et a quam plurimis conspicerentur: unde verba, *Siste gradum, viator;* quibus hodie uti non licet, quum monumenta hujusmodi locis clausis et septis, non in via sint: ut merito rideatur etiam doctorum hominum in ea re indocta κακοζηλία.

ἐκφώνησις, ὑπέρευ, *exclamatio, recte, egregie!* Att. x, 1.

ἔκχυσις, *effusio*, sc. *radiorum*, Att. ii, 3. Veteres enim putabant, visionem fieri radiorum ex oculis emissione.

ἐλάπιζεν, *falso ostentabat, insolentius jactabat*, Att. ix, 13. In aliis edd. est ἐσάλπιζεν, quod defendit Victor. V. L. xxxvii, 3; male. Nam, ut vere Lambinus monet, σαλπίζειν est *vera prædicare*, λαπίζειν falsa, quod huic loco convenit: non quo non et σαλπίζειν sit hominis arrogantis et jactatoris, sed quod σαλπίζοντες tantum ea, quæ vera sunt, jactant, λαπίζοντες autem contra. Sic etiam Latini *buccinatorem* appellant, qui veras laudes immoderatius jactat. Cic. ad Tiron., *quod polliceris, te buccinatorem fore existimationis meæ*, etc. xvi, 21. Nostri eodem fere modo. Ceterum subit hic memoria cogitationis ejus, quum putarem, illud Matth. vi, 2, ὅταν ποιεῖς ἐλεημοσύνην, οὐ μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, non esse, ut plerique faciunt, proprie accipiendum, quum nulla idonea auctoritate confirmari consuetudo tam absurda possit, sed de prædicatione liberalitatis immoderatiori. Videant Judaici ritus peritiores.

ἐλάχιστον, *minimum*, Fat. 10.

ἑλικτὰ καὶ οὐδὲν, Euripidis Andromacha sic habet integrum locum: ἑλικτὰ κ' οὐδὲν ὑγιὲς, ἀλλὰ πάντα πέριξ φρονοῦντες, *quorum mens est involucris circumtecta, quique minime sincero et candido estis animo, sed versute omnia cogitatis*, Att. ii, 25.

ἐμβόλιον, *pars quædam operis, ab argumento proposito sejuncta*, ῥῆσις, quam secundo libro de Consulatu suo inserere cogitabat, Q. fr. iii, 1.

ἐμετικὴ, Att. xiii, 52, male reddi-

tur h. l. *curatio per vomitum :* de qua Pantagathus accipiebat, qui et legendum conjiciebat *egerat*, probante Grævio, et Corrado. Non venit doctis hominibus in memoriam locus ex or. pro Dejot. c. 7, de eodem Cæsare, de quo hic sermo, apud Dejotarum deversante: *Quum vomere post cœnam te velle dixisses, in balneum te ducere cœperunt.* Ex quo intelligitur, post cœnam ad vomitum isse homines, ut cibo alvum exonerarent, ne large sumtus noceret. Celsus, i, 3, *Rejectum esse ab Asclepiade vomitum video : neque reprehendo, si offensus eorum est consuetudine, qui quotidie ejiciendo vorandi facultatem moliuntur—commoneo tamen, ne quis, qui valere et senescere volet, hoc quotidianum habeat. Qui vomere post cibum volet, etc.* De hac igitur Cæsaris consuetudine sermo : *accubuit*, ἐμετικὴν *agebat*, l. c., volebat vomere post cœnam, ideoque largius edebat. Adde Casaub. ad Sueton. Vitell. 13.

ἐμπολιτεύομαί σοι, *tecum ago de republica*, Att. vii, 7.

ἐμφατικώτερον, *luculentius, cum majori significatione*, ad Brut. 1.

ἐμφιλοσοφῆσαι, *una philosophari*, Att. iv, 16.

ἐν αἰνιγμοῖς, *obscure dictis*, Att. ii, 19; vi, 7.

ἐνάργεια, *perspicuitas, evidentia*, Acad. ii, 6.

* ἐν γόνασιν, vel ἐγγόνασιν, *genibus nixa*, Arat. fragm. v. 27, sideris forma prope draconem, exhibens speciem viri laborantis, εἴδωλον ἐοικὸς ἀνδρὶ μογέοντι, ut Aratus ait, i, 63, aut, ut scholiastes ait, ὀκλάζοντι: unde ἐν γόνασι dictum est, q. d. *qui genibus nixus conspicitur.*

ἐνδόμυχον, *arcanum de re domestica*, Att. v, 14 et 21, nempe de conjugio Tulliæ filiæ. ἐνδόμυχον proprie est, quod in intimo recessu ac penetrali abditum est. Sic ἐνδόμυχον πῦρ urebat Leandrum ap. Musæum, v. 246. Nam μυχὸς dicitur cujusque rei intimum. vid. Spanh. ad Julian. Or. i, p. 68.

ἐν δυνάμει, *cum vi et efficacia*, Att. ix, 6 : rogat me paucis quidem verbis, sed ἐν δυνάμει, sed iis, quæ magnam vim habent; adhibet πειθανάγκας (ut tyrannorum preces appellat, ix, 13), quibus non possum resistere. Idem ἐν δυνάμει aliquoties occurrit apud auctores sacros, sed alio sensu, Hebraico scilicet.

ἐνεπερπερευσάμην, *venditavi me*, Att. i, 14. Unus omnino hic locus profani scriptoris est, in quo hoc verbum occurrat. Simplex est apud Paullum ad Corinth. i, 13, 4. Ex Latino fonte ductum esse non omnes concedunt : quam vim habeat, ex hoc Ciceronis loco facile intelligitur. Dicit, *reduci Pompeio, novo auditori, me omni modo jactavi et venditavi, nullo genere præcipuo ornamentorum neglecto, quæ nunquam ita se mihi obtulerunt, ut nunc.* Hic sensus loco Paullino egregie convenit, et plus apud nos valere debet Ciceronis, quam eorum auctoritas, qui diu post vixerunt.

ἐν ἐπιτομῇ, *summatim*, Att. v, 20.

ἐνερευθέστερος, *rubicundior*, Att. xii, 4.

ἐνθουσιασμὸς, *afflatus divinus*, Q. fr. iii, 4.

ἐνθύμημα, Top. 13, est conclusio e contrariis, fere per interrogationem, ut, *cur optas, quod habes?*

ἔννοια, *notio, intelligentia*, Top. 7; Acad. ii, 7; Fin. iii, 6; Tusc. i, 24. ἔννοιαι sunt primo, *notiones rerum in animis natura insitæ et consignatæ*, Tuscul. i, 24; unde κοιναὶ ἔννοιαι, notiones hanc ipsam ob causam communes, quia natura insitæ sunt. Aliud genus est ἐννοιῶν, de quo Acad. ii, 10 et 7; Top. 7 : hæ sunt *notitiæ rerum e visis extrinsecus arreptis et inter se comparatis constitutæ, quæ et* προλήψεις *vocantur.* Porro de Fin. iii, 6, ἔννοια stoica est *intelligentia*, vel *notio*, qua videmus rerum agendarum ordinem, et quasi concordiam; quam ubi homo cepit, multo, ut aiunt, pluris eam æstimat, quam omnia illa, quæ primum dilexerat, etc.

ἐν ὁμοπλοίᾳ, *in societate navigandi*, Att. xvi, 1.

ἐν παρέργῳ, *obiter*, Q. fr. iii, 9.

ἐν παρόδῳ, *in transitu, obiter*, Att. v, 20.

ἐν πολιτικῷ, *in eo genere, quod ad reipublicæ moderationem spectat*, Att. xvi, 15.

ἐνσχολάζω σοι, *otium consumo in opera tibi navanda*, Att. vii, 11.

ἐντάφιον, de hoc verbo vid. præter

alios Periz. ad Ælian. V. H. i, 16; qui docet, ἐντάφιον esse quodvis ornamentum mortui, quum in atrio exponitur, sepelitur: unde ἐνταφιάζειν dicitur tota illa cura, quæ ornando, condiendo, condendoque mortuo adhibetur. v. Cuper. Observ. ii, 9. Hoc loco ipse J. Fr. Gronovius interpretatur *sepultura.* Horti illi, inquit, erunt non modo requies senectutis, seu ἐγγήραμα, ut tu aliquando scripsisti, sed ἐντάφιον adeo, *requies mortui.* Non absurde, qua sensum; modo verbum Græcum eum pateretur. Constat, Græcorum more non mortuos solum magnificis vestibus ornatos, sed sæpe etiam *morituros.* Hinc Apollodorus, Socratis discipulus, Socrati offerebat magnificam vestem, qua indutus demum cicutam biberet, ap. Ælian. V. H. i. 16. Cf. iii, 24; iv, 8. Itaque etiam ἐνταφιάζειν mihi videtur hanc vim habere, Matth. xxvi, 12, honoris causa *moriturum ungere.* Nondum enim mortuus erat, etsi unctiones proprie post mortem fiebant. Hic ergo est loci hujus, mea sententia, sensus: *In his hortis ego non solum suaviter agere senectutem, sed etiam honeste jucundeque mori me posse confido.*

ἐντελέχεια, Tusc. i, 10. De hujus vocabuli vi vehementer disputatum esse constat. Nos, quæ ex hoc loco potestas elici possit, videbimus, et cum ipso Aristotele comparabimus. Cicero ait, Aristotelem vidisse, actiones animi esse eas, quæ in materiam cadere non possent, neque ab ullo genere elementorum proficisci, quæ nobis quidem nota essent. Atque id vere judicavit. Nam corporibus nihil præter motum, auctore ipso Aristotele, accidere potest, ut philosophi certis argumentis demonstrant. Inter cogitationes autem, ideas, etc. et motum nulla similitudo est. Itaque l. i de Anima, in quo opiniones aliorum de anima enumerat, c. 3 init. diserte ait: ἕν τι τῶν ἀδυνάτων, τὸ ὑπάρχειν ψυχῇ κίνησιν. Hoc igitur constituto, ut, quoniam actiones animæ non essent corporeæ, nec ipsa corpus esset, efficiebatur, ut proprium genus substantiæ constitueret, sub quo animæ humanæ continerentur, quod esset ab corporeo genere sejunctum, et plane discretum. Hoc novum genus novo etiam vocabulo ἐντελέχειαν appellavit, h. e. *quasi quamdam perennem et continuatam motionem.* Non dicit *motionem*, sed *quasi quamdam motionem.* Sic dicimus: *ratio est quasi quædam lux animi;* non quod lux sit, sed quod ita se habet ad animum ratio, ut lux ad oculos. Sic ut motio se habet ad corpus, ita ἐντελέχεια ad animam. Nam, ut jam ad Aristotelem veniamus, ἐντελέχεια ex ejus mente non est ipsa anima, sed ejus forma, subjectum autem ejus, et quasi materia, h. e. quod se ad ἐντελέχειαν habet, ut ad motum corpus, est δύναμις, vis agendi, h. e. percipiendi, cogitandi. Videamus ejus verba, l. ii de Anima, c. l. In omni re tria esse dixerat, ὕλην, μορφὴν, ἢ εἶδος, et τὸ ἐκ τούτων. Hoc ad animum sic transfert: ἔστι δὲ ἡ μὲν ὕλη, δύναμις, τὸ δὲ εἶδος, ἐντελέχεια. Aristoteles non diserte dicit, ψυχή ἐστιν ἐντελέχεια. Neque tamen Cicero peccat ei hoc enuntiatum tribuens. Nam res a forma sua, qua ab aliis rebus distinguuntur maxime, appellari in omnibus linguis, usitatum est. Hæc est mea de hoc verbo sententia, quam ex parte vidit etiam Leibnitius, v. Theod. l. i, § 87. Quod Davisius putat ad h. l. animam Aristoteli esse formam corporis, quæ eam animet, errat. Nam hæc Dicæarchi est sententia, non Aristotelis, quam Cicero ab illa distinguit. Veteres profecto eodem ac nos modo cepisse hoc verbum videntur. Sext. Empir. c. Math. x, 3, 40, pro *actu* posuit, et potentiæ opposuit: Τὸ ὢν κατὰ δύναμιν μὲν νεοσσός ἐστι, κατ' ἐντελέχειαν δ' οὐκ ἔστιν. Cf. quos laudat Fabric. ad h. l. § 315. Est autem verbum, ἀπὸ τοῦ ἐντελὲς ἔχει. ἐντελὴς est perennis, perpetuus.

ἔντεχνα, *artificialia*, ad Div. vii, 32.

ἐν τοῖς ἐρωτικοῖς, *in rebus amatoriis*, Att. ix, 10.

ἐν τοῖς πολιτικοῖς, *in rebus civilibus, vel quæ spectant ad rempublicam*, Att. i, 13.

ἐντυραννεῖσθαι, *sub tyranno esse*, Att. ii, 14.

ἐξαιρέσιμοι, Verr. ii, 52: ita dicebantur apud Græcos ceteros et Siculos dies, qui mensibus eximebantur

inciderit, Att. i, 16, ex Homer. Iliad. Π, v. 113.

Ἑστία, *Vesta*, Nat. D. ii, 27.

ἔστω ὄψις μὲν, ἡ α· τὸ δὲ ὁρώμενον, ϐ, γ· ἀκτῖνες δὲ, δ καὶ ε, *sit visus a; quod autem videtur, b, g; radii vero, d et e*, Att. ii, 3. Sermo de fenestris, unde prospectus in viridarium patet. Eas angustiores fecerat architectus, reprehendente Attico, cui his verbis respondetur. Cicero et architectus putabant visionem fieri radiorum ἐκχύσει ex oculis, et cum re aspectabili conjunctione; Atticus autem εἰδώλων incursione (v. ad εἴδωλον), adeoque putabat, angustis fenestris εἴδωλα non posse commode ad oculos per fenestram venire. Cicero autem respondet, ita, ex architecti opinione de ἐκχύσει, meliorem prospectum effici. Nam ἔστω, etc. *vides cetera*, i. e. intelligis, effici ita ab oculo ad objectum figuram coni, cujus fastigium in oculo spectantis, sive ad fenestram terminetur: cujus fastigium quo est acutius, basis latior, eo jucundius spectaculum exhibebit.

ἑταῖρος, *sodalis*, Att. ix, 5.

ἔτι ἐῶμεν, *adhucne sinimus?* Att. xvi, 1.

ἐτυμολογία, *veriloquium*, Top. 8.

ἔτυμον, *verum*, ad Div. xvi, 10.

εὐαγγέλια, *boni, seu læti nuntii præmia*, Att. ii, 3 et 12; xiii, 40.

εὐαγώγως, *qua commodissima ratione poteris*, Att. xiii, 23. Sed hæc est lectio unius ms., unde Bosius et Gruterus edidere. v. εὐλόγως.

εὐανάτρεπτος, *qui facile potest everti*, Att. ii, 14: sermo est ibi de actionibus, quæ quoniam vitiosæ sunt, v. c. contra auspicia, facile irritæ fieri possunt.

εὐγένεια, *generis nobilitas*, ad Div. iii, 7.

εὐγενέστερος, *nobilior*, Att. xiii, 21.

εὐγενῆ, *generosa, nobilia*, Att. viii, 9.

εὐδαίμων, *felix*, Att. ix, 11.

εὐδοξία, *bona fama, gloria*, Fin. iii, 17.

εὐελπιστία, *bona spes*, Att. ii, 17.

εὐεργέτης, *benefactor, bene meritus*, Att. ix, 5.

εὐήθεια, *fatua simplicitas*, Att. vi, 2, proprie de hominibus probis dicitur, qui alios ex ingenio suo metiuntur, adeoque facile et credunt, et decipiuntur. Κακοηθεῖς contra, quia ipsi mali sunt, suspiciosi etiam sunt, callidi. v. Aristot. Rhet. ii, 13.

εὐημέρημα, *prosper successus*, Att. v, 21.

εὐημερία, *prosperitas, felix successus*, Att. ix, 12.

* εὐθανασία, *facilis mors*, Att. xvi, 7. Alii etiam, *pulchra mors*.

εὐθυμία, *animi tranquillitas, securitas, animus terrore liber*, Fin. v, 8 et 29.

* εὐθυῤῥημονέστερος, *liberior, sive fortior in loquendo*, ad Div. xii, 16. Ibid. ix, 22, εὐθυῤῥήμων ἔστη, ubi Tupius, Epist. crit. p. 146, corrigit εὐθυῤῥημονήτη, vel εὐθυῤῥημονήσει.

εὐκαιρία, *occasio, opportunitas, tempus actionis opportunum*, Att. xvi, 8; Fin. iii, 14.

εὐκαιρότερον, *opportunius*, Att. iv, 7.

εὐκαίρως, *opportune*, Att. xiii, 9; Q. fr. ii, 3.

εὐκόλως, *facile*, Att. xiii, 21.

εὐλογία, *probabilis ratio*, Att. xiii, 22.

εὔλογον, *consentaneum, probabile*, Att xiii, 7 et 33; xiv, 22.

εὐλόγως, Att. xiii, 23, ubi sic edd. pr. Sed Bosius correxit εὐαγώγως; Lambinus, εὐαγῶς.

εὐλογώτατον, *maxime consentaneum*, Att. xiii, 6.

εὐμένεια, *benivolentia*, Att. xvi, 11.

Εὐμολπιδῶν πάτρια, *Eumolpidarum ritus patrii*, Att. i, 9. Eumolpidæ sacerdotes ex Eumolpi posteris, de quibus vid doctos viros ad Nepotis Alcibiadem, c. 1. Falsterus, in Amœnitatibus, feminas facere voluit, et auctores Latinos ex hac opinione refingere; sed eum certis argumentis confutavit Ernest. in Actis Eruditorum Latinis. Unum illud poterat virum doctum ab errore revocare, quod et ibi monitum est; si feminæ fuissent, *Eumolpides* dicendum fuisse, non *Eumolpidæ*.

εὐπινὲς, *venustum, nitidum*, Att. xii, 6, forma quædam orationis, quæ et πίνος, et a Longino, sect. xxx, εὐπίνεια vocatur (nam ita le-

gendum esse mihi non dubium videtur, etsi Tollius retinet σαφήνειαν) : proprie εὐπινὲς et εὐπίνεια, item πῖνος, est palæstritarum, qui oleo, quo ungi solent, nitidum corpus sibi efficiunt ; deinde ad alias res traducitur, ut, πιναροὶ λίθοι, lapides qui *cæsi* et *politi* sunt ; sic etiam πίνος orationis et εὐπινὲς, nitor, elegantia, venustas est. De his verbis vide Salmas. ad Solin. p. m. 142, et multis aliis locis ; Victorium ad l. c.; Pearcium ad Longinum, l. c.

εὐπινῶς, *venuste, nitide, eleganter*, Att. xv, 17.

εὔπιστος, *homo exploratæ fidei, cui tuto credi potest*, Att. xi, 25.

Εὔπολιν τὸν τῆς ἀρχαίας, *Eupolim illum, veteris scil. comœdiæ poetam*, Att. vi, 1. De distinctione comœdiæ in veterem, mediam et novam egerunt scriptores de re poetica, tanquam Scaliger ; ex recentissimis, *Brumoy*, Théâtre des Grecs, *passim;* item interpretes ad illud Horatii :

Eupolis, atque Cratinus, Aristophanesque poetæ,
Atque alii, quorum comœdia prisca virorum est.

De Eupoli vid. Indic. Historic.

εὐπόριστος, *parabilis*, Att. vii, 1.

Εὐριπίδου· Μισῶ σοφιστὴν, ὅστις οὐχ αὑτῷ σοφός, *Euripidis : Sapientem odi, qui sibi ipse non sapit*, ad Div. xiii, 15. Manutio videtur esse e Medea.

Εὐρίπιστα, *mobilia tanquam Euripus, vel facilia ad excitandum et impellendum*, Att. xiv, 5. Notum proverbium, ἄνθρωπος Εὔριπος.

εὐστομάχως, *bono stomacho, fortiter*, Att. ix, 5.

εὐταξία, *ordinis conservatio.* Off. i, 40.

εὐτραπελία, ad Div. vii, 32. Aristoteles in Ethicis interpretatur, πεπαιδευμένην ὕβριν, quum conviciamur, aut perstringimus homines ingeniosa aliqua ratione. Unde *Eutrapeli* dicti. Nam hic Volumnius, ad quem utitur hoc verbo Cicero, *Eutrapelus* dictus est propter εὐτραπελίαν. Sed hunc ipsum hominem Plutarchus in Bruto vocat μῖμον, quem locum Victorius ad h. l. attulit ; ex quo intelligitur, εὐτραπελίαν esse urbanitatem in sensu deteriori, de qua v. Gronov. de Sestert. p. 318, 319 ; quæ mimicam innuit facetiam, ridiculam illam quidem, sed non magni faciendam, aut nimis ingeniosam. Itaque Cicero in hac epistola ad Volumnium, qui κατ' ἐξοχὴν, uti diximus, Eutrapelus dictus est, tamen ut parum argutum hominem ridet : *In possessione*, inquit, *salinarum mearum neminem timeo præter te. Putas te rideri? nunc demum intelligo te sapere.* Recte ergo Paullus prohibet εὐτραπελίαν, h. e. mimicam et scurrilem facetiam. Ceterum non dubito, quin hoc verbum interdum etiam bonum sensum habeat, in primis apud veteres Atticos. vid. Vavassor, de Ludicra dictione, p. 2?2 ed. Lips.

εὐχρηστήματα, *commoda*, Fin. iii, 20.

ἔφοδος, *insinuatio, pars orationis*, qua nobis aditum vel ad animos audientium, vel ad causam ipsam munimus, ad Her. i, 4.

ἕωλος, *obsoletus, non recens*, ad Div. ix, 2 ; Att. xiii, 21.

Z.

ζηλοτυπεῖ, *invide fert*, Att. xiii, 18.

ζηλοτυπεῖν, *invide ferre, invidere*, ibid.

ζηλοτυπεῖσθαι, *ei invideri, quod in meis libris loquens inducatur*, Att. xiii, 13.

ζηλοτυπία, *obtrectatio, dolor ex eo, quum quis consequitur id, quod ipsi cupiebamus*, Att. x, 8. vid. Cic. Tusc. iv, 8, et ibi Davisius.

ζήτημα, *quæstio*, sc. de qua disputatur, ad Div. ix, 26; Att. vii, 3.

ζωδιακὸς, *orbis signifer*, Div. ii, 42.

ζώσης φωνῆς. *Integer locus ita concipiendus :* Ζώσης φωνῆς μεῖζον ἐνέργειά ἐστιν, ἢ ἀφώνων διδασκάλων, *vivæ vocis major est vis et efficacitas, quam mutorum doctorum*, Att. ii, 12.

H.

ἡγεμονικὸν, *principatus, id quod in quoque genere est præstantissimum.*

finita quæstio, *propositum*. Or. 36; Top. 21.

θετικὰ, *quæstionibus philosophicis referta*, *apta*, Parad. Præf.

θετικώτερον, Q. fr. iii, 3, *subtilius*, φιλολογώτερον, magis ex arte disserendi dialectica.

θεωρήματα, *percepta*, Fat. 6, ubi vide.

θεωρία, Att. xii, 6, est scriptio aut disputatio de re aliqua subtiliter. Tenuis θεωρία est libellus, qui exponit de re tenui, tanquam grammatica, aut geographica, etc.

θορυβοποιεῖ, *tumultum excitat*, ad Div. xvi, 23.

θυμικώτερον, *stomachosius*, *iracundius*, Att. x, 11.

θύμωσις, *excandescentia*, Tusc. iv, 9; si sana est lectio, quod dubitat H. Stephanus in Thes. L. Gr. Valkenarius sine hæsitatione corrigit θυμός, Diatr. de fragm. Euripid. p. 231.

I.

ἰδέαι, *formæ*, *species*, *quæ generibus subjiciuntur*, Top. 7.

* Ἰλιὰς, Att. viii, 11, *Ilias*, pro longa malorum serie, κακῶν Ἰλιάς. Proverbium habet quoque Ovid. ex Pont. ii, 7, 34; Propert. ii, 1, 14.

ἰλιὰς κόρδου, Att. xiii, 42; lectio est corrupta editionis Gruter. Græviana habet nihilo meliorem, μιᾶς κόρδου. Quæ interpretes dixere, inania omnia sunt. Fr. Odinus ap. Olivetum ad h. l. conjiciebat, *Eatur*; μιᾶς ὁδοῦ: *videbimus te igitur*.

ἰσοδυναμοῦσα, *idem valens*, *ejusdem potestatis*, Att. vi, 1.

ἰσονομία, *æqualis tributio*, *æquilibritas*, Nat. D. i, 19, 39, est vocabulum Epicureum, quo utebantur, quum hanc esse rerum naturam rationemque dicerent, ut omnia omnibus paribus paria responderent, hoc est, ut in paribus rebus par esset v. c. multitudo et copia. Sic quum mortalium tanta multitudo sit, esse immortalium non minorem, et quum intereuntes res innumerabiles sint, etiam eas, quæ conservarentur, infinitas esse debere.

ἱστορικὰ, *rebus vere narrandis accommodata*, *historica*. Att. i, 19.

ἱστορικὸν, *historicum*, Att. vi, 1.

ἱστορικώτατος, *historiarum peritissimus*, Att. vi, 2.

ἰτέον, *eundum*, Att. xiv, 22.

ἴυγξ, *illecebra*, *desiderium*, *pellacia*, Att. vii, 8. vide Ernest. ad Xenoph. Memorab., p. 149.

K.

καθῆκον, *officium*, Att. xvi, 11, 14; Fin. iii, 6; Off. i, 3.

καθολικὸν θεώρημα, *perceptum artis*, *quod in omnes conveniat*, *dogma generale*, Att xiv, 20.

καὶ Κικέρων ὁ φιλόσοφος τὸν πολιτικὸν Τίτον ἀσπάζεται, *et Cicero philosophus Titum reipublicæ peritum salutat*. Att. ii, 12.

καὶ μάλα κατηφὴς, *et admodum tristis*, Att. xiii, 42.

καὶ μάλα σεμνὸς, *et valde gravis*, Att. xv, 12.

καὶ συναποθανεῖν, *et commori*, Att. vii, 20.

καὶ τόδε Φωκυλίδου, *et hoc Phocylidis*, Att. iv, 9.

κακία, *vitium*, *vitiositas*, Fin. iii, 11, 12; Tusc. iv, 15.

κακοστόμαχος, *imbecillum stomachum seu ventriculum habens*, ad Div. xvi, 4.

* Καλλιππίδης, *Callippides*, Att. xiii, 12. vid. Sueton. Tib. 38, et nos ad Cic. loc

κἂν ὑπὸ στέγῃ πυκνῆς ἀκούειν ψεκάδος εὑδούσῃ φρενί, *et utique sub tecto confertim labentem audire pluviam sopito et quieto animo*, Att. ii, 7; fragm. Sophoclis, quod est etiam apud Stobæum, c. 57.

κανὼν, *regula*, *norma*, ad Div. xvi, 17. Tiro dicitur *canon librorum Ciceronis*, h. e. quo Cicero utatur ad libros suos examinandos et emendandos.

κατ' εἰδώλων ἐμπτώσεις, *per simulacrorum illapsus*, Att. ii, 3. vid. ἔστω ὄψις, etc.

κατ' εἰδώλων φαντασίας, *secundum spectrorum visiones*, ad Div. xv, 16. v. εἴδωλον.

κατ' ὀπώρην τρύξ, *per autumnum fex*, Att. ii, 12, de re incerta et ad-

tionibus enucleate disputant stoici, quæ logica *appellant, quia disseruntur subtilius.*

λογοδαίδαλος, *artificiosi sermonis fabricator*, Or. 12.

λόγοισιν Ἑρμόδωρος, *ad supplendum integrum senarium adde*, ἐμπορεύεται : *libris Hermodorus mercaturam facit*, Att. xiii, 21. vid. Indic. Histor. in *Hermodorus*.

λύπη, *ægritudo, quasi solutio totius hominis*, auctore Chrysippo. Tusc. iii, 25.

λυρικοὶ, *poetæ, qui ad lyræ cantum carmina scripsere*, quales inter Græcos Pindarus, Alcæus; inter Latinos, Horatius. Orat. 55.

M.

μακάρων νῆσοι, *beatorum insulæ*, Att. xii, 3.

μακροψυχία, *affectio animi longinqua spectantis*, Att. ix, 11. Sed Grævius vere judicat, nil certius esse emendatione Magnuli apud Manutium, quam et ipse Manutius probabat, μικροψυχίαν. Nam μακροψυχία nusquam apud Græcos auctores occurrit, et locus necessario desiderat μικροψυχίαν.

μάλ' ἀριστοκρατικῶς, *plane ut optimatem decet*, Att. i, 14.

μανία, *insania*, Tusc. iii, 5.

μαντικὴ, *divinatio*, Nat. D. i, 20; Div. i, 1; Legg. ii, 13.

μάντις δ' ἄριστος : *supplendum, ut senarius integer habeatur* : ὅς τις εἰκάζει καλῶς, *vates is optimus fuerit, qui bene conjecerit*, Att. vii, 13. Est versus ex deperdita Euripidis tragœdia. Huic enim tribuit eum Plutarchus, de Defectu oraculorum, etc. t. i, p. 768, ed. Steph.

μεθαρμόζομαι, *commuto, ad alias personas transfero*, Att. xii, 12. Sermo est de dialogis philosophicis, quos refingebat, et alias personas inducebat; ut in Academicis fecit. Dicitur, quemadmodum μεταῤῥυθμίζειν de statuis, quæ in aliam faciem mutantur, ut alium, quam antea, referant: de quo vid. Casaub. ad Sueton. Tiber. 78.

μείλιγμα, *lenimentum*, Att. xiii, 27. Catonis μείλιγμα est, quod facit, ut Cæsaris indignatio ex Ciceronis Catone, h. e. libro de laudibus Catonis Uticensis, concepta mitigetur et leniatur. Sic Longinus eleganter μειλίγματα hyperbolarum et omnium audacium locutionum vocat particulas illas et formulas, *quasi, tanquam, ut ita dicam*, etc. περὶ ὕψους, sect. xxxii, 3.

μελαγχολία, *furor*, Tusc. iii, 5.

μελέτη, *meditatio, cura*, Att. v, 10.

μελήσει, *curæ erit*, Att. xii, 3; xiv, 17; xv, 4.

μέμψιν ἀναφέρει, *accusationem intendit*, Att. xiii, 49.

μέμψις, *accusatio, reprehensio*, Att. xiii, 13.

Μέντορ, πῶς τ' ἄρ' ἴω, πῶς τ' ἄρ' προσπτύξομαι αὐτόν; *Mentor, quonam modo adeam, et quonam modo amplexabor ipsum?* Att. ix, 8, ex Homer. Odyss. Γ, 22.

μεσότης, *medietas, medium, quod quantum vincit alterum, tantum vincitur ab altero*, de Univ. 7.

μετ' ἀμύμονα, Att. xvi, 5; respicitur Iliad. B, 674, ubi Nireus formosissimus dicitur, μετ' ἀμύμονα Πηλείωνα, h. e. *post Achillem pulcherrimum*. Atticus enim scripserat, Cornelium Nepotem esse optimum scriptorem μετ' ἀμύμονα, sc Ciceronem.

μετέωρος, *incerti et dubii animi, ancipitis curæ*, Att. v, 11; xv, 14.

μετεωρότερον, *suspensiore animo*, Att. xvi, 5.

μὴ γὰρ αὐτοῖς, *neque enim ipsis* (sc. delector), Att. xiii, 20.

μηδὲ δίκην, supplementum hoc integrum versum exhibebit : δικάσῃς, πρὶν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσῃς, *neque causam judicaris prius, quam, quid uterque dicat, audieris*, Att. vii, 18. Versus, qui falso Hesiodo adscribebatur, Phocylidisque esse putabatur.

μηδὲ σωθείην ὑπό γε τοιούτου, *ne salvus quidem fiam ab hoc*, Att. xvi, 15.

μηδὲν αὐτοῖς, supplent μέλει, *nihil ipsis curæ est*; alii aliud. Att. vi, 1.

Μὴ μὰν ἀσπουδεί γε καὶ ἀκλειῶς ἀπολοίμην,
Ἀλλὰ μέγα ῥέξας τι καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι,
Ne ignaviter et inglorie peream; sed magno aliquo facinore edito, quod

P.

ῥοπὴ, *momentum*, *inclinatio*, Att. xvi, 5.

ῥυθμὸς, *numerus oratorius*, Or. 20.

ῥωπογραφία, *descriptio*, *pictura cum virgultorum et plantarum virentium repræsentatione.* Att. xv, 16. Salmas. ad Solin. p. 739. ῥωποπώλην *Græci vocarunt, qui omnia id genus promercalia haberet, quæ medicis, tinctoribus, pictoribus, et myrepsis conducerent. Nam* ῥοιπὸν *ejusmodi merces omnes mixtas ac minutas appellabant.* Hesychius: ῥωπὸς, ὁ λεπτὸς φόρτος, ὅσα ζωγράφοις, βαφεῦσι, μυρεψοῖς χρησιμεύει. Idem ad Spartiani Hadrianum, p. 88 b: *Qui belluas, arbores, homines, antra, portus, et alia id genus, variaque et minuta opere topiario exprimebant,* ῥωπογράφοι *vulgo dicebantur. Nam* ῥῶπος *est varia et minuta merces. Hinc* ῥωπογραφία *ripulæ apud Ciceronem in epistola ad Atticum*, xv, 16. *Quam vocem vulgo deducunt,* ἀπὸ τῶν ῥώπων, *i. e. a virgultis, omnino male, quum* ἀπὸ ῥωπὸς *facta sit. Hinc* ῥωπικὸν *etiam* ἀντὶ τοῦ ὡραίου *Græci ponunt, quod varietate ipsa pulchrum est. Hinc* ῥωπογράφος *pictor ille dictus apud Plinium, quod humilia tantum pingeret, ut asellos, obsonia, et similia,* ῥωπικά.—ῥωπογραφία *opponitur* μεγαλογραφία, *quæ in rebus magnis et nobilibus exprimendis versatur, ut sunt deorum simulacra, ædes, heroes, bellorum historiæ, etc.* Cf. J. Gronov. ad Cic. l. c. Hinc intelligitur, quid sit ῥωπογραφία ripulæ, scilicet descriptio ripæ, virgultorum, graminis, florum in ripa. Virgilius de poeta, Ecl. ix, 19:

> *Quis humum florentibus herbis*
> *Spargeret, aut viridi fontes induceret umbra?*

Idem, Ecl. vi, 62:

> *Tum Phaethontiadas musco circumdat amaræ*
> *Corticis, atque solo proceras erigit alnos.*

Hæ sunt ῥωπογραφίαι, et ripulæ adeo: *viridi fontes induceret umbra;* cujusmodi descriptionibus pleni sunt poetæ.

Σ.

σεμνότερός τις καὶ πολιτικώτερος, *gravior quis, et rebus civilibus tractandis accommodatior*, Att. ii, 1.

σῆμα δέ τοι ἐρέω, *signum autem tibi dicam*, Att. iv, 15, ex Homer. Iliad. Ψ, v. 326.

Σηστιωδέστερον, *magis Sestii more*, Att. vii, 17, h. e. magis insulsum et frigidum, ut facile ex ipso loco intelligi potest. ad Divers. vii, 32, *ut ego discesserim, omnia omnium dicta, in his etiam Sestiana, in me conferri.*

σκάφος, *navigium*, Att. vii, 3.

σκέμμα magnum, *res magna consideratione digna, etiam atque etiam consideranda*, Att. vii, 21.

σκέψαι, *considera*, Att. xii, 3.

σκήπτομαι, *tergiversor, moras necto excusando, dubitando*, Att. xvi, 9.

σκήψεις et ἀναβολαί, *excusationes, atque dilationes*, Att. i, 12.

σκιαμαχίαι, *umbratiles pugnæ, simulacra pugnarum*, ad Div. xi, 14.

σκολιὰ, *obliqua, tortuosa*, h. e. fraudes, doli, simulationes, Att. xiii, 39.

σκολιᾶς ἀπάτας, *versutæ fraudis:* supple, *murum adscensurum.* Att. xiii, 41. v. πότερον δίκας, etc.

σκοπὸς, *scopus, ultimum, finis*, Att. ii, 18.

σκοτεινὸς, *tenebrosus*, Fin. ii, 5.

σκυλμὸς, *vexatio, molestia*, Att. iv, 13.

Σκυτάλη Λακωνικὴ, *Scytale Laconica* (brevis epistola, quales occultis gravibusque de rebus Lacedæmonii ad imperatores suos in loris scriptas mittere solebant), Att. x, 10. Scytalæ descriptionem accuratam pete ex Gellio, xvii, 9. Conf. schol. Thucyd. i, 131, etc.

σόλοικα, *olentia vitium*, Att. i, 19.

σόλοικον, *absurdum*, Att. xiv, 6.

σοφία, *sapientia*, Off. i, 43.

σοφιστεύειν, *rei oratoriæ operam dare*, libros oratorios scribere, Att. ii, 9.

σοφιστεύω, *fictas causas*, θέσεις, *commentor.* Att. ix, 9.

σοφοί, *sapientes*, Tusc. v, 3.

Σπάρταν ἔλαχες, ταύταν κόσμει, *Spartam sortitus es, hanc orna.* Att. iv, 6.

σπείσασθαι, *inducias facere, pacisci*, Att. xv, 29. Proprie est *libare;* sed quia in fœderibus σπονδαὶ, *libationes*, adhibebantur, propterea ipsum *fœdus*, et *fœdus facere*, σπονδὴ, et σπείσασθαι dicitur.

errori meo. Confer. v. τὸν τύφον, etc.

Τεῦκρις, Att. i, 14. Quis hoc nomine significetur, v. in Indice Historico, *Teucris.* Unde autem ita dictus sit C. Antonius, non liquet, nec vacat interpretum conjecturas huc transcribere.

Τηλέπυλος Λαιστρυγονίη, *Telepylus, urbs Læstrygonia*, Att. ii, 13. Formias intelligit, antiquissimam Læstrigonum sedem. Plin. H. N. iii, 5. Grævius laudavit Cluver. Ital. Antiqu. iii, 10.

τὴν ἐσω γραμμὴν tenere, *interiorem lineam*, Att. iv, 8; a stadio ducta dicendi ratio, in quo duæ lineæ altera, a qua incipit cursus; altera, in qua desinit. v. Salmas. ad Solin. p. 647 b, et alii, quos laudat Grævius. *Interiorem lineam* ergo *tenere*, idem est, ac *medium tenere.*

τὴν θεῶν μεγίστην ὥστ' ἔχειν τυραννίδα, *ut tyrannide potiatur, quæ inter deos maxima; ut regno potiatur, quo nil majus inter deos ipsos.* Att. vii, 11. Est senarius Euripidis in Phœniss. 509. Lambinus τὴν delebat, sc. metri causa. Sed θεῶν contracte pronunciandum.

τὴν παροῦσαν κατάστασιν τυπώδως, *præsentem statum reip. subjecta rudi ejus forma, sive præsentem reip. formam*, Att. iv, 13.

τῆς δάμαρτός μου ὁ ἀπελεύθερος (οἶσθα ὃν λέγω), etc. *uxoris meæ libertus (nosti quem dico) visus est mihi dudum e verbis, quæ inconsiderate effutiebat, turbasse calculos, ex coemtione bonorum Crotoniatæ tyrannicidæ* (i. e. Milonis, qui Clodium interfecit): *timeo ne id adhuc non intellexeris. Unus nimirum hoc ubi consideraveris, reliqua in tuto pone.* Att. vi, 4. v. φυράτης. In ultimis, δέδοικα δὴ, Sophoclis aliquid reperisse se putat, et corrigit Valkenarius in Diatr. de fragmentis Eurip. p. 193.

τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν Ἀθάνατοι, *ante virtutem sudorem posuerunt dii immortales.* ad Div. vi, 18. Versus Hesiodi, Opp. et Dier. v. 289.

τῆς ξυνάορου τῆς ἐμῆς ὁ ἐξελεύθερος, etc. *uxoris meæ libertus visus est mihi sæpe garriens et errans in conciliabulis et circulis, quodam modo conturbasse rationes in bonis Crotoniatæ.* Att. vi, 5. Crotoniatam appellat Milonem interfectorem Clodii, a celebri illo propter vires corporis Milone Crotoniata.

τί γὰρ αὐτῷ μέλει; *quid enim illi curæ est?* Att. xii, 2.

τί λοιπόν; *quid reliquum?* Att. vi, 1.

τιμὴ, *honor*, Att. xii, 12.

τις δ' ἔστι δοῦλος, τοῦ θανεῖν ἀφροντις ὤν; *quisnam est servus, de morte securus qui sit? qui mortem non timeat?* Att. ix, 2. Euripidis senarius, etiam Plutarcho memoratus, de Audiendis poetis.

τις πατέρ' αἰνήσει; integer versus sic se habet, τις πατέρ' αἰνήσει, εἰ μὴ κακοδαίμονες υἱοί; *quis patrem laudabit, nisi infelices filii?* Att. i, 19. Majorum et parentum laudes solent in primis commemorare, qui ipsi, quod laudem mereatur, non fecerunt. Itaque Cicero veretur, ne Atticus sibi laudanti superiorum temporum res gestas, in libro de Consulatu, et aliis, occinat illud: Τις πατέρ' αἰνήσει, etc. Adeone ab ingenio et superiorum temporum consuetudine descivisti, ut sola illa, quæ olim gesseris, laudes, quasi nunc nihil laudabile facias?

τὸ ἄμεινον καὶ τὸ χεῖρον ἐν ἀφανεῖ ἔτι προεώρα μάλιστα, *quid melius, et deterius, in obscuro adhuc providebat maxime.* Att. x, 8. Sunt verba Thucydidis de Themistocle, i, 138.

τὸ γὰρ εὖ μετ' ἐμοῦ, *justitia et veritas a me stat*, Att. vi, 1, ex Aristophanis Acharn. 660.

τὸ ἐπὶ τῇ φακῇ μύρον, *in lente unguentum*, Att. i, 19, proverbium de rebus bonis in re vili consumtis. μύρον est legatio; φακὴ, lens, est Lentulus Clodianus. In eo ergo legationem male collocatam dicit.

τοιαῦθ' ὁ τλήμων πόλεμος ἐξεργάζεται, *talia ærumnosum bellum efficit*, Q. fr. ii, 15, versus ex Euripidis Supplicibus, v. 119.

τοῖς ἀπαντῶσιν, *obviam prodeuntibus*, Att. vii, 5.

τὸ καλὸν, *honestum*, Att. viii, 8.

τὸ καλὸν δι αὑτὸ αἱρετὸν, *honestum propter se ipsum expetendum*, ad Div. xv, 17 et 19.

τὸ μέλλον καραδοκήσεις, *quod futurum est, exspectabis*, Att. ix, 10.

τὸ νεμεσᾶν interest τῷ φθονεῖν, *indignatio differt ab invidia*, Att. v, 19.

Υ.

Φ.

φιλοσόφως, *philosophice*, Att. xiii, 20.

φιλοσοφώτερον διευκρινήσομεν, *magis philosophice et subtiliter*, i. e. *accuratius examinabimus et discutiemus*, Att. vii, 8.

φιλοστόργως, *peramanter*, Att. xv, 17.

φιλοστοργότερον, *amantius*, Att. xiii, 9.

φιλοτέχνημα, *opus studiose elaboratum*, Att. xiii, 40.

Φιλοτιμία, hoc loco, *Philotimi actio*, Att vii, 1.

φιλοφρόνως, *humaniter, amanter*, Att. xv, 15.

Φλιοῦς, Ὀποῦς, Σιποῦς, *Phlius, Opus, Sipus*, Att. vi, 2, nomina oppidorum.

φλυαρὸς, *garrulus*, ad Div. xv, 18.

φοβερὸν ἦν, *formidabile erat*, Att. xiii, 37.

φρόνησις, *prudentia*, Off. i, 43.

φυράτης, *conturbator*, Att. vii, 1. Ita dicitur Philotimus libertus, qui ἐπεφυράκει in rationibus bonorum T. Milonis, h. e. qui rationes ita conturbaverat, ut facile intelligeretur, nequam esse hominem, et fraudulentum.

φυρμὸς πολὺς, *conturbatio multa*, Att. xiv, 5. Antonius aleator (Philipp. ii, 27) omnia nobis conturbat, quum Cæsarianis non resistit, sed iis potius favet.

φυσᾷ γὰρ οὐ σμικροῖσιν αὐλίσκοις ἔτι, Ἀλλ' ἀγρίαις φύσαισι φορβειᾶς ἄτερ, Att. ii, 16. Horum Sophocleorum versuum, quos et Dionysius Longinus, περὶ ὕψους, sect. 3, commemoravit, interpretatio non eadem est, neque omnes verum sensum assecuti sunt. φορβειὰ quid sit, docuere Salmas. ad Solin. p. m. 585, 586, ubi etiam de hoc loco disputavit, et interpretes ad Longinum l. c., nempe capistrum, quo tibicines spiritum coercent, ne nimius et immoderatus in tibiam irrumpat. Hinc ἄτερ φορβειᾶς metaphorice est *sine modo*. Cæcilium, dicit Longinus, esse egregio spiritu, sed, quum temperare eum non possit, nimium evehi, et inde tumorem, μετέωρα, exsistere. Sic quum Pompeius dicitur magnis tibiis uti, et vehementer eas inflare, sed sine capistro, hoc dicitur: Pompeium viribus suis, quæ magnæ sint, abuti, et quum cupiditatibus suis modum imponere non possit, nimis alte evolare velle, eaque cupere, quæ aut ferri non possint, aut ipse non possit consequi.

φυσικὴν τὴν πρὸς τὰ τέκνα, *naturalem amorem in liberos*, Att. vii, 2.

φυσικοὶ, *physici*, Or. i, 50.

Φωσφόρος, *Lucifer, Venus*, Nat. D. ii, 20.

X.

χαῖρε, *salve*, Fin. i, 3.

χαρακτὴρ, *forma rei, qua maxime agnoscitur res et judicatur*, Or. 11.

χαρακτὴρ, Q. fr. ii, 16, *est stylus, s. forma orationis, genus dicendi;* nam opponitur res et χαρακτήρ.

χολὴ ἄκρατος, *bilis mera*, ad Div. xiv, 7.

χρεῶν ἀποκοπαὶ, φυγάδων καθόδοι, *tabulæ novæ. exsulum reditus*, Att. vii, 11. *Tabulæ novæ* dicuntur χρεῶν ἀποκοπαι, quod propterea lege fiunt *novæ tabulæ*, ut nomina aliter, et resecta parte aliqua, in iis scribantur, tanquam argentum pro ære (h. e. 25 pro 100), ut est apud Sallustium in Bell. Catil.

χρήσει μεν tuus, κτήσει δε Attici nostri, *usu quidem tuus, possessione autem Attici*. ad Div. vii, 29.

χρήσιμοι, *frugi homines*, Tusc. iii, 8.

χρησμὸς, *oraculum*, Att. ix, 10.

χρηστομαθὴς, *quæ sunt ex usu, discens; qui ea didicit, quæ hominibus prosunt*, Att. i, 6.

χρύσεα χαλκείων, *aurea pro æneis*, Att. vi, 1, *magna pro parvis;* proverbium ductum ex Homero, ubi Glaucus et Diomedes arma permutant, ut aurea alter pro æneis acciperet. Iliad. Z, 236.

Ψ.

ψευδέγγραφος, *falso perscriptus, supposititius*, Att. xv, 26, de SCto falso.

ψευδησιόδειον, *quod falso Hesiodo adscribitur*, Att. vii, 18.

ψευδόμενος, *mentiens*, ad Div. ii, 4. genus sophismatis inexplicabilis a dialecticis inventum. Formula ejus

---

HOC VOLUMINE CONTINENTUR

EXPLICIT VOLUMEN TRICESIMUM ET ULTIMUM.

